

**Akwukwọ Nsọ
Dị Obere**

Nchịkọta

Nke a bụ nhọrọ edebere nke ọma nke ederere ndị Grik oge ochie e zubere iji jide nke ọma ozizi Jizọs na ihe odide ndị O kuziri, rụturu aka na ha, ma mezu. Ebumnuche anyị bụ inye gị ihe nnọchianya dị nso nke asụsụ Grik mbụ dika o kwere mee n'ụdị ọgbara ọhụrụ na nke a na-agụ agụ.

Nkwupụta

Ntugharị a sitere n'asụsụ Grik Septuagint mbụ na ederere Byzantine meputa ya site n'ụdị nnukwu asụsụ. N'ihi nke a, o nwere otụtụ ihe ndị metụtara omenala na utoasụsụ nke asụsụ mbụ ahụ, mana o nwekwara ike inwe njehie. Ọ bụrụ na ihe ọ bụla adighị mma, biko lelee asụsụ Grik mbụ ahụ. Ọ bụrụ na ịchọta njehie, biko ziga ya na jesusislord@joshuabible.com.

Inye ikike

Ị nwere ikike i meputaghari ma kesaa nsughari a n'akụkụ ma ọ bụ n'uzo zuru ezu. Enyeghi gị ikike igbanwe ma ọ bụ ree ya. Ọ bụrụ na ị chọta njehie, biko ziga email na jesusislord@joshuabible.com ka anyị wee dozie ya ma nye gị mbiputa emelitere.

Jenesis

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 |
47 | 48 | 49 | 50

Ozioma Matiu

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28

Opupu

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Ozioma Mak

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Onuogugu

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Ozioma Jọn

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Diuteronọmi

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Akwukwọ Ozi Jọn

1 | 2 | 3 | 4 | 5

Joshua

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Jenesis

1

Na mmalite, Chineke kere eluigwe na ụwa. Ma ala ahụ enweghị ụdịdị, ọ bụkwa ihe a na-apughị ihu anya, ọchịchiri dika nelu ogbu mmiri, mmụọ Chineke na-efegharikwa nelu mmiri. Chineke kwuru, Ka ihè diri, ihè wee diri. Chineke hụrụ ihè ahụ na ọ dị mma, Chineke kewara netiti ihè na netiti ọchịchiri. Chineke kpọrọ ihè ahụ ụbọchị, ma kpọọ ọchịchiri ahụ abali. Mgbede biara, ụtụtụ abiakwa, bụrụ ụbọchị nke mbụ.

Chineke kwuru, Ka e nwee mbara eluigwe netiti mmiri, ka ọ kewaa mmiri na mmiri. O mere otú ahụ. Chineke mekwara mbara eluigwe, Chineke kewakwara netiti mmiri nke di nokpuru mbara eluigwe na mmiri nke di nelu mbara eluigwe. Chineke kpọrọ mbara igwe ahụ eluigwe, Chineke hụkwara na ọ di mma. Mgbede wee bụrụ, ụtụtụ wee bụrụ, bụ ụbọchị nke abụọ.

Chineke kwuru, Ka e mee ka mmiri nke di nokpuru eluigwe

chikọta notu ebe, ka ala kpọrọ nkụ pụtakwa ìhè, ọ mekwara otú ahụ. E mere ka mmiri nke dị nokpuru eluigwe chikọta nebe nzukọ ha, ala kpọrọ nkụ pụtakwa ìhè. Chineke kpọrọ ebe kpọrọ ala, na mkpokọta nke mmiri ọ kpọrọ osimiri, Chineke hụkwara na ọ dị mma. Chineke kwuru, Ka ala mee ka ahịhia pupụta, ahịhia na-amị mkpụrụ dika ụdị ya na ịdị ka ya, na osisi na-amị mkpụrụ nke na-emepụta mkpụrụ, nke mkpụrụ ya dị nime ya dika ụdị ya nelu ala. O mekwara otú ahụ. Ala ahụ weputara ahịhia nke ahịhia na-amị mkpụrụ dika ụdị ya na dika ọdịdị ya, na osisi na-amị mkpụrụ nke na-emepụta mkpụrụ, nke mkpụrụ ya dị nime ya dika ụdị ya nelu ala. Chineke hụrụ na ọ dị mma. Ma mgbede bịa, ma ụtụtụ bịa, bu ụbọchị nke atọ.

Chineke kwuru, Ka ìhè dị nime mbara eluigwe ka ha nye ìhè nelu ụwa, ikewapụ ehie na abali, ka ha buru ihe ịrịba ama, maka oge, maka ụbọchị, na maka afọ. Ka ha buru ìhè nime mbara eluigwe, ka ha wee nye ìhè nelu ụwa, o sikwara otú ahụ mezie. Chineke mere ìhè abụọ ndị ukwu ahụ, ìhè ukwu maka ọchịchị nke ehie, na ìhè nke nta maka ọchịchị nke abali, na kpakpando. Na Chineke tinyere ha nime mbara nke eluigwe, ka ha nwee ike inye ìhè nelu ụwa, Na ịchị ụbọchị na abali, na ikewa netiti ìhè na netiti ọchịchịrị, Chineke hụrụ na ọ dị mma. Mgbede bịa, ụtụtụ bịa, bu ụbọchị nke anọ.

Ma Chineke kwuru, Ka mmiri mepụta ihe ndị na-akpụ akpụ nke mkpụrụ obi ndị dị ndụ, na nnụnụ ndị na-eke efe nelu ụwa dika mbara eluigwe. O mere otú ahụ. Chineke kere anụ ụfọdu buru ibu bi nime mmiri, na mkpụrụobi niile nke anụmanụ na-

akpughari nke mmiri muputara dika udi ha si di, na nnunu niile nwere nku dika udi ha si di, Chineke hukwara na o di mma. Ma Chineke goziri ha, na-ekwu, Mubaanu ma baakwanu uba, ma juputanu na mmiri niile di noké osimiri, ka nnunu niile mubaakwa nwa. Ma e nwere mgbede, ma e nwere ututu, ubochi nke ise.

Chineke kwuru, Ka ala weputa mkpuru obi di ndu dika udi ha: anumanu nwere ukwu ano, ihe na-akpu akpu, na anu ohia nke ala dika udi ha. O dikwa otu ahu. Chineke kere anu ohia nke uwa dika udi ha, anu ulo dika udi ha, na ihe niile e kere eke na-akpu akpu nwa dika udi ha, Chineke hukwara na o di mma.

Ma Chineke kwuru, Ka anyi mee mmadu dika oyiyi anyi na dika odidi anyi, ka ha chia azu nke osimiri, na nnunu nke eluigwe, na anu ulo, na ala niile, na ihe niile na-akpu akpu nelu ala. Ma Chineke kere mmadu ndi oyiyi Ya, o kere ya; nwoke na nwanyi ka o kere ha. Chineke goziri ha na-ekwu, Mubaanu ma baanu uba, juputanu nwa, nwetanu ike nelu ya, chianu azu nke osimiri, nnunu nke eluigwe, anu ulo niile, uwa niile, na ihe niile na-akpu akpu nelu uwa. Chineke kwuru si, Lee, enyela m unu ahia niile na-amị mkpuru nke na-agma mkpuru, nke di nelu uwa niile, na osisi niile nke nwere mkpuru nke mkpuru na-amị nime onwe ya; ha ga-aburu unu nri. Na niile nke anu ohia nke uwa, na niile nke nnunu nke eluigwe, na nke o bua ihe na-akpu akpu na-akpu akpu nelu uwa, nke nwere nime onwe ya mkpuru obi nke ndu, na niile ahia ndu ndu ka o buru nri, o dikwa otu ahu. Chineke huru ihe niile o mere, lee, ha di mma nke ukwu.

Mgbede wee buru, ututu wee buru, bu ubochi nke isii.

2

E mechara eluigwe na ala, na ihe niile nke uwa ha.

Ma Chineke gwuchara oru ya niile nke o mere nubochi nke isii, ma kwusiri nubochi nke asaa site noru ya niile nke o mere. Ma Chineke goziri ubochi nke asaa ma doo ya nsọ, nihi na nubochi ahụ o zuru ike site noru ya niile nke Chineke malitere ime.

Nke a bu akwukwo nke omumu eluigwe na ala, mgbe o biara ndi adi, nubochi ahụ Onyenwe anyi Chineke kere eluigwe na ala. Na ihe niile ndu ndu nke ubi tupu ha adi nelu ala, na ahija niile nke ubi tupu ha epuputa, nihi na Chineke ezoghabeghi mmiri nelu ala, na mmadu adighikwa iru oru ya. Isi iyi ma o narigo site nala, o na-agbakwa mmiri nihi ala niile. Na Chineke kpuru mmadu, aja site nala, ma kunyere nihi ya ume nke ndu, mmadu wee ghoo mkpuruobi di ndu.

Ma Chineke kuru ogige nturundu na Edem dika owuwa anyanwu, ma tnye ebe ahụ mmadu onye o kpuru. Chineke mekwara ka osisi niile mara mma nanya puta site nala, nke di mma maka nri, tnyere osisi nke ndu di netiti ogige paradais, na osisi nke imata ihe oma na ihe ojoo. Osimiri na-esite nEden aputa iji gbasaa paradaisi ahụ, site nebe ahụ, o na-ekewa nisi iyi anọ. Aha nke mbu bu Pishon, nke a na-agba gburugburu ala

Havilah niile, ebe ahụ ka ọlaedo dị. Ọlaedo nke ala ahụ dị mma, na ebe ahụ ka carbuncle dị, na nkume na-acha akwụkwọ ndụ akwụkwọ ndụ. Na aha osimiri nke abụọ bụ Gaihōn, nke a na-agba gburugburu ala Etiopia niile. Na osimiri nke atọ bụ Tigris, nke a na-aga nihi megide ndị Asiria, ma osimiri nke anọ bụ Yufretis. Onyenwe anyị Chineke weere nwoke ahụ ọ kpụrụ, tinye ya na paradaịs nke ọhụ, ka ọ rụọ ọrụ na ya ma chekwaa ya. Na Onyenwe anyị Chineke nyere Adam iwu, na-ekwu, Site na osisi niile nke dị na paradaịs, ị ga-eri nri. Ma site nosisi nke ịmata ihe ọma na ihe ọjọọ, unu agaghị eri site na ya, nihi na nụbọchị ọ bụla unu riri site na ya, unu ga-anwụ ọnwụ.

Onyenwe anyị Chineke kwuru, Ọ dighị mma ka nwoke nọrọ naanị ya, ka anyị meere ya onye inyeaka dika ya. Ma Chineke kpụrụ ọzọ site nala ahụ anụmanụ niile nke ubi, na nnụnụ niile nke eluigwe, ma duga ha nye Adam, ihu gini ọ ga-akpọ ha, na ihe ọ bụla ọ bụrụ na Adam kpọrọ ya mkpụrụobi dị ndụ, nke a bụ aha ya. Ma Adam kpọrọ aha anụ ụlọ niile, na nnụnụ niile nke eluigwe, na anụ ọhia niile nke ubi, ma a chọtaghị onye inyeaka yiri Adam. Chineke mere ka oke ụra daa nahụ Adam, ọ rahụrụ ụra, o weputara otu nime ọgiri ya, o ji anụ ahụ mechie ebe ahụ. Ma Chineke wuru akụkụ ahụ nke O weere nahụ Adam ka ọ bụrụ nwanyị, ma kpobata ya nebe Adam nọ. Ma Adam kwuru, Nke a ugbo a bụ ọkpụkpụ sitere n'ọkpụkpụ m, na anụ ahụ sitere nanụ ahụ m. A ga-akpọ nke a nwanyị, nihi na e si nwoke ya weputa ya. Nihi nke a, nwoke ga-ahapụ nna ya na nne ya, ma jikọta onwe ya na nwunye ya, ha abụọ ga-abụkwa otu anụ ahụ. Ma ha abụọ ahụ gba ọtọ, ya bụ Adam na nwanyị ya, ma ha

emeghi ihere.

3

Agwọ ahụ bụ onye maara ihe karịa ụmụ anụmanụ niile nke ụwa, nke Onyenwe anyị Chineke kere, ma agwọ ahụ gwara nwanyị ahụ, Gịni ka Chineke kwuru, na unu agaghị eri site nosisi ọ bụla nke paradaịs? Nwanyị ahụ siri agwọ ahụ, Anyị ga-eri mkpụrụ osisi nke paradaịs, Ma site na mkpụrụ nke osisi ahụ nke di netiti paradaịs, Chineke kwuru, Unu agaghị eri site na ya, unu agakwaghị emetụ ya, ka unu ghara inwụ. Agwọ ahụ gwara nwanyị ahụ si, Unu agaghị anwụ anwụ. Chineke maara na ụbọchị ọ bụla unu ga-eri site na ya, a ga-emepe anya unu, unu ga-adikwa ka chi ndi na-amata ihe oma na ihe ojoo. Nwanyị ahụ huru na osisi ahụ di mma maka nri, na ọ na-atọ ụtọ ile anya, na ọ mara mma maka ighota ihe, o wee were ụfọdụ mkpụrụ ya rie, nyekwa di ya nke ya nonyeere ya, ha riri. E meghere anya ha abuo, ha matara na ha gba otọ, ha dūnyekotara akwukwọ osisi fig, meere onwe ha ihe ike nukwu. Ha nuru olu Onyenwe anyi Chineke ka ọ na-aga ije nogige nturundu noge mgbede, Adam na nwunye ya wee zoo onwe ha site nihu Onyenwe anyi Chineke netiti osisi nke ogige nturundu. Ma Onyenwe anyi Chineke kporo Adam, si ya, Adam, olee ebe i no? O siri ya, Anuru m olu gi mgbe i na-aga ije na paradais, m turu egwu nihi na otọ ka m bu, ya mere m zoro onwe m. Ma Chineke siri ya, Onye gwara gi na i gba otọ? O bu na i sighi nosisi ahụ nke m nyere gi iwu naani ka i ghara iri ya rie ihe? Ma Adam kwuru, Nwanyị ahụ nke i nyere

m, ọ bụ ya nyere m mkpụrụ si nosisi ahụ, m wee rie ya.
Onyenwe anyị Chineke siri nwanyị ahụ, Gini bụ ihe a i mere?
Nwanyị ahụ kwuru, Agwọ ahụ ghogburu m, m wee rie ya.

Ma Onyenwe anyị Chineke gwara agwọ ahụ si, Nihi na i mere nke a, a buru ọnu ka i bụ karịa anụ ụlọ niile na anụ ọhia niile nke di nelu ala. I ga-eji obi gi na afọ gi na-aga, i ga-erikwa aja ụbọchị niile nke ndụ gi. Aga m etinye iro netiti gi na nwanyị ahụ, netiti mkpụrụ gi na mkpụrụ ya. O ga-echebe isi gi, ma gi i ga-echebe ikiri ụkwu ya. O gwara nwanyị ahụ si, Aga m eme ka ihe mgbu gi na iru ụjọ gi mụbaa nke ukwu. I ga-eji ihe mgbu amụ umu. Ochịchọ gi ga-adị nebe di gi nọ, ma o ga-achị gi. Ma nye Adam, o siri, Nihi na i nuru olu nwunye gi, ma rie site nosisi ahụ nke m nyere gi iwu naanị nke a ka i ghara iri, i riela site na ya, a buru ọnu ala nihi ọrụ gi, i ga-eji ihe mgbu rie nri site na ya ụbọchị niile nke ndụ gi. Ogwu na ogwu ọjọọ ga-epuputa nye gi, i ga-erikwa ahijia nke ubi. Nọsụsọ nke ihu gi ka i ga-eri achicha gi, ruo mgbe i ga-alaghachi nala ahụ e si kpọpụta gi, nihi na i bụ aja, i ga-alaghachikwa naja. Ma Adam kpọrọ aha nwunye ya Ndụ, nihi na o bụ nne ndi niile di ndụ. Ma Onyenwe anyị Chineke mere Adam na nwunye ya uwe akpukpọ anụ, yikwasikwa ha.

Ma Chineke kwuru, Lee, Adam aghọla di ka otu nime anyị, imata ihe oma na ihe ọjọọ, ugbo a ka o ghara igbatị aka ya were mkpụrụ osisi nke ndụ rie, wee diri ndụ ruo mgbe ebighị ebi. Na Onyenwe anyị bụ Chineke zipurụ ya site nogige nturundụ nke obi uto, ka o ruo ọrụ nala ahụ nke e si na ya kpọpụta ya. O

chupuru Adam, mee ka o biri nihi paradais nke obi uto, debe ndi cherubim na mma agha oku na-atughari ka ha chee uzọ osisi ndu nche.

4

Adam mara Iiv bu nwunye ya, mgbe o turu ime o muru Kein, o kwuru, Enwetara m nwoke site naka Chineke. O tughari muokwa nwanne ya nwoke bu Abel, ma Abel ghoro onye ozuzu aturu, ma Kein bu onye na-aruru nala. Ma o mere na mgbe ubochi gasiri, Kein wetara site na mkpuru nke ala aja nye Onyenwe anyi, Ma Abel wetara ya onwe ya site numu e buru uzọ muo nke aturu ya, na site nabuba ha, ma Chineke lere Abel anya, na onyinye ya. Nelu Kein na aja ya niile, o lebaraghi anya, Kein wutere nke ukwu, ihu ya dakwara. Ma Onyenwe anyi Chineke gwara Kain, Gini mere i ji buru onye nwere oke mwute, gini mekwara ihu gi ji daa? O bughu na o buru na i wetara nuzo ziri ezi, ma o bughu nuzo ziri ezi i kewara, i mehiere? Noro juu, ntughari ya diri gi, i ga-achikwa ya.

Ma Kein gwara Abel nwanne ya nwoke okwu si, Ka anyi gafee banye nala di larii. O wee mee na mgbe ha no nala di larii ahụ, Kein biliri megide Abel nwanne ya nwoke ma gbuo ya. Onyenwe anyi Chineke siri Keen, Ebee ka Ebel nwanne gi no? O siri, Amaghi m, o bu onye nche nwanne m ka m bu? Ma Onyenwe anyi siri, Gini ka i mere? Olu obara nwanne gi na-eti mkpu na-abiakwute m site nala. Na ugbo a, i bu onye e buru onu site nala

ahụ nke meghere ọrụ ya inata ọbara nwanne gi nwoke site naka gi. Mgbe i na-arụ ọrụ nala ahụ, ọ gaghi agbakhwunyekwa ike ya inye gi. I ga-abụ onye na-asụ ude na onye na-ama jijiji nelu ụwa. Na Kein gwara Onyenwe anyị bụ Chineke, Ihe kpatara m di ukwu nke a ga-agbaghara m. Ọ bụrụ na i chụpụ m taa site nihi ala, na site nihi gi, a ga m ezo onwe m, m ga-abụkwa onye na-asụ ude na onye na-ama jijiji nelu ala, onye ọbụla hụrụ m ga-egbu m. Ma Onyenwe anyị Chineke gwara ya, Ọ bughị otu a, onye ọbụla gburu Kein, a ga-abọrọ ya ọbọ ugboro asaa. Onyenwe anyị Chineke tinyekwara Kein ihe iriba ama, ka onye ọbụla hụrụ ya ghara igbu ya. Cain si nihi Chineke pụọ, biri nala Naid, nakukụ ọwụwa anyanwụ Eden.

Kein mara nwunye ya, mgbe ọ tūrū ime, ọ mụrụ Enok. Ọ nọkwa na-ewu obodo, ma ọ kpọrọ aha obodo ahụ site naha nwa ya nwoke, Enok. Ọ bụ na a mụtaara Enoch Gaidad, Gaidad mụrụ Mahalalel, Mahalalel mụrụ Methuselah, Methuselah mụrụ Lamech.

Ma Lamek weere nwunye abụọ, aha nke mbụ bụ Ada, aha nke abụọ bụ Sella. Na Ada mụrụ Jobel, onye a bụ nna ndi bi nulo ikwu ndi na-azụ anụ ulo. Na aha nwanne nwoke ya bụ Jubal, onye a bụ onye cheputara une na ubo akwara. Zillah mukwara nwa bụ Tubal, onye bụ onye na-akụ ihe, onye okpu uzu ola na igwe. Nwanne nwanyị Tubal bụ Noema. Lamek kwuru nye ndi nwunye ya, Ada na Sella, Nwunụ olu m, umụ nwanyị Lamek, geenụ ntị okwu m, nihi na egbuola m nwoke nihi ọnya m, na nwokorobia nihi akpụ m. Na nke ugboro asaa e meela ọbọ si na

Kein, ma si na Lamek, ugboro iri asaa ugboro asaa.

Adam mara Iiv bu nwunye ya, mgbe o tũrũ ime o mũrũ nwa nwoke, o kpõrõ aha ya Set, na-ekwu, Nihi na Chineke ewelitere m mkpũrũ õzõ ñõñõdũ Ebel, onye Ken gburu. Ma Seth nwere nwa nwoke, o kpõrõ aha ya Enos, onye a nwere olileanya ìkpõku aha Onyenwe anyị Chineke.

5

Nke a bu akwũkwõ õmũmũ nke umũ mmadũ, nũbõchĩ Chineke kere Adam, dĩa oyiyi Chineke ka o kere ya, Nwoke na nwanyị, o mere ha, o gozikwara ha, o kpõkwara aha ha Adam nũbõchĩ o kere ha. Biri mana Adam iri afõ iri atõ na narị abũõ, o mũtara nwa dĩa udidĩ ya na dĩa oyiyi ya, o kpõkwara aha ya Set. Uõbõchĩ ndị Adam biri mgbe o mũsịrị Seth bu narị afõ asaa, o mũkwara umũ ndị ikom na umũ ndị inyom. Uõbõchĩ niile nke Adam biri dī iri atõ na narị itoolu afõ, o nwũkwara. Seth biri ndũ narị afõ abũõ na ise, ma mũõ Enos. Set biri ndũ mgbe o mũsịrị Enos, narị afõ asaa na asaa, o mũkwara umũ ndị ikom na umũ ndị inyom. Uõbõchĩ niile nke Seth dī afõ narị itoolu na iri na abũõ, ma o nwũrũ. Ma Enos diri ndũ afõ otu narị na iri itoolu, ma mũõ Kenan. Ma Enos biri ndũ mgbe o mũsịrị Kainan, narị afõ asaa na iri afõ na ise, ma o mũtara umũ ndị ikom na umũ ndị inyom. Uõbõchĩ niile nke Enos ghõrõ narị afõ itoolu na ise, ma o nwũrũ. Na Kainan biri otu narị afõ na iri asaa, o mũrũ Mahalalel. Ma Kainan biri ndũ mgbe o mũsịrị Mahalalel, narị

afọ asaa na iri afọ anọ, ma ọ mụtara ụmụ ndị nwoke na ụmụ ndị nwanyị. Ma ụbọchị niile nke Kainan ghọrọ afọ iri na narị itoolu, ma ọ nwurụ.

Mahalalel biri otu narị afọ na iri isii na ise, ọ mụrụ Jared. Mahalalel dịrị ndụ mgbe ọ mụsịrị Jared afọ narị asaa na iri atọ, ọ mụkwara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Ma ụbọchị niile nke Maleleel ghọrọ afọ narị asatọ na iri itoolu na ise, ma ọ nwurụ. Jared biri afọ narị na iri isii na abụọ, mụọ Enoch. Ma Jared biri ndụ mgbe ọ mụsịrị Enoch, narị afọ asatọ, ma mụọ ụmụ ndị nwoke na ụmụ ndị nwanyị. Ma ụbọchị niile nke Jared ghọrọ narị afọ itoolu na iri isii na abụọ, ma ọ nwurụ. Enoch biri narị afọ na iri isii na ise, ma mụọ Metusela. Enoch masịrị Chineke mgbe ọ mụsịrị Metusela, ọ di ndụ narị afọ abụọ, ma mụta ụmụ ndị nwoke na ụmụ ndị nwanyị. Ụbọchị niile nke Enọk ghọrọ narị afọ atọ na iri isii na ise. Ma Enoch masịrị Chineke, a chọtaghịkwa ya, nihi na Chineke weere ya gaa. Methuselah biri narị afọ na iri isii na asaa, mụọ Lamech. Ma Methuselah biri ndụ mgbe ọ mụsịrị Lamech, afọ narị asatọ na abụọ, ma mụọ ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Ụbọchị niile nke Metusela biri ghọrọ narị afọ itoolu na iri isii na itoolu, ma ọ nwurụ. Lamech biri narị afọ na iri asatọ na asatọ, mụọ nwa nwoke. Ọ kpọrọ aha ya Noa, na-ekwu, Onye a ga-enye anyị izuike site n'ọrụ anyị, na site nihe mgbu nke aka anyị, na site nala nke Onyenwe anyị Chineke buru ọnụ. Lamech dịrị ndụ mgbe ọ mụsịrị Noah, narị afọ ise na iri isii na ise, ọ mụkwara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Ụbọchị niile nke Lamech bu narị asaa na iri ise na atọ afọ, ma ọ nwurụ. Noa gbara narị afọ ise, ọ mụtara ụmụ ndị nwoke atọ, bu Shem,

Ham na Jafet.

6

Ma o mere mgbe ndị mmadụ bidoro ịba ụba nelu ụwa, a mụụrụ ha ụmụ ndị nwanyị. Mgbe ụmụ ndị ikom Chineke hụrụ ụmụ ndị inyom nke ndị mmadụ na ha mara mma, ha weere ndị nwanyị nye onwe ha site na ndị niile ha họrọ. Ma Onyenwe anyị Chineke kwuru, Mmụọ m agaghị anọgide nime ndị mmadụ ndị a ruo mgbe ebighị ebi, nihi na ha bụ anụ ahụ, ma ụbọchị ha ga-abụ otu narị na iri afọ abụọ. Ndị dimkpa nọ nelu ụwa nùbọchị ndị ahụ, na mgbe ahụ, mgbe ụmụ Chineke na-abakwuru ụmụ ada ndị mmadụ, ha mụtaara ha ụmụ. Ndị ahụ bụ ndị dimkpa si noge ochie, ndị mmadụ ndị a ma ama.

Mgbe Onyenwe anyị bụ Chineke hụrụ na ihe ọjọọ nke ụmụ mmadụ amụbaala nelu ụwa, na onye ọ bụla na-eche echiche ihe ọjọọ nobi ya mgbe niile, Ma Chineke chere echiche na o mere mmadụ nelu ụwa, ma o zubere ichie. Ma Chineke kwuru, M ga-ehichapụ mmadụ nke m kere site nihi ụwa, site na mmadụ ruo nanụmanụ, sitekwa nihe na-akpụ akpụ ruo nnnnụ nke eluigwe, nihi na m wutere na m kere ha.

Noa chọtara ihuoma nihi Onyenweanyị Chineke. Ndị a bụ usoro ọmụmụ Noa. Noa bụ nwoke ezi omume, onye zuru okè nọgbọ ya, ọ masịrị Chineke Noa. Noa mụrụ ụmụ ndị ikom atọ, bụ Shem, Ham na Jafet. E mebiri ala nihi Chineke, ma ala jupụtara nikpe

na-ezighị ezi. Onyenwe anyị Chineke hụrụ ụwa, ọ bụkwa nke e mebiri emebi, nihi na anụ ahụ niile mebiri ụzọ ha nelu ụwa. Onyenwe anyị Chineke gwara Noa, Oge nke mmadụ niile abịala nihi m, nihi na ala ejupụtala nikpe na-ezighị ezi site naka ha, ma lee, aga m ebibi ha na ala.

Mee ya mere onwe gị ụgbọ mmiri site na osisi nke nwere akụkụ anọ, akwụ ị ga-eme nime ụgbọ mmiri ahụ, ma ị ga-eji ụrọ techie ya nime na nèzí. Ma otu a ka ị ga-eme ụgbọ mmiri ahụ: narị atọ kubit ka ogologo nke ụgbọ mmiri ahụ ga-abụ, iri ise kubit ka obosara ga-abụ, ma iri atọ kubit ka ịdị elu ya ga-abụ. Ị ga-achịkọta ọnụ mee ụgbọ mmiri ahụ, ma notu okpukpu aka ka ị ga-emecha ya nelu. Ụzọ nke ụgbọ mmiri ahụ ka ị ga-eme nakukụ, ala ala, okpukpu abụọ na okpukpu atọ ka ị ga-eme ya. Ma lee, mụ onwe m na-eweta iju mmiri, mmiri nelu ala, ibibi anụ ahụ niile nke nwere mmụọ ndụ nokpuru eluigwe, na ihe niile dị nelu ala ga-anwụ.

M ga-eme ka ogbugba ndụ m guzosie ike na gị, ị ga-abanye nime igbe ahụ, gị na ụmụ gị ndị ikom, na nwunye gị, na ndị nwunye ụmụ gị ndị ikom. Site nanụ ụlọ niile, na ihe niile na-akpu akpu, na anụ ọhịa niile, na anụ ahụ niile, ị ga-ebubata abụọ abụọ nime ụgbọ mmiri ahụ ka gị na ha nwee ike dị ndụ; ha ga-abụ nwoke na nwanyị. Site nụdị nnụnụ niile nke na-e efe efe dị ka ụdị ha, na site nụdị anụmanụ niile dị ka ụdị ha, na site nụdị ihe niile na-akpu akpu nke na-akpu nelu ụwa dị ka ụdị ha, abụọ abụọ site na ha niile ga-abata nebe gị ka e zụọ ha na gị, nwoke na nwanyị. Ma gị, ị ga-ewere maka onwe gị site na nri niile nke unu ga-eri, ị ga-

achikotakwa ha nye onwe gi, ha ga-abukwa nri nye gi na ha. Ma Noa mere ihe niile di ka Onyenwe anyi Chineke nyere ya iwu, otu a o mere.

7

Onyenwe anyi Chineke gwara Noa si, Bata gi na ezinaulo gi niile nime ugbo mmiri, nihi na ahuru m na i bu onye ezi omume nihu m nogo a. Site nanu ulo ndi di ocha, kpobata nebe gi asaa asaa, nwoke na nwanyi, ma site nanu ulo ndi na-adighi ocha, abuo abuo, nwoke na nwanyi. Ma site na nnunu nke eluigwe ndi di ocha, asaa asaa, nwoke na nwanyi, ma site na nnunu niile ndi na-adighi ocha, abuo abuo, nwoke na nwanyi, iji zuo mkpuru nelu ala niile. Nihi na ka ubochi asaa, m ga-eweta mmiri ozuzo nelu ala, iri ubochi ano na iri abali ano, m ga-ehichapu ihe niile di ndu nke m kere site nihu ala niile. Noa mere ihe niile di ka Onyenwe anyi Chineke nyere ya niwu. Noah di afọ nari isii mgbe iju mmiri nke mmiri biakwasiri uwa. Noa na umu ya ndi nwoke, na nwunye ya, na ndi nwunye umu ya ndi nwoke soro ya banyere nugo mmiri ahụ nihi mmiri nke iju mmiri ahụ. Ma site ndi nnunu ndi di ocha, na site ndi nnunu ndi na-adighi ocha, na site ndi anu ulo ndi di ocha, na site ndi anu ulo ndi na-adighi ocha, na site nihe niile na-akpu akpu nelu uwa, Abuo abuo, ha banyere na Noa nime ugbo mmiri, oke na nne, di ka Chineke nyere Noa iwu. Ma o mere mgbe ubochi asaa gasiri, mmiri nke iju mmiri biakwasiri uwa. Nafọ nke nari isii nke ndu Noa, nonwa nke abuo, nubochi iri abuo na asaa nke onwa ahụ,

nụbọchị ahụ, isi iyi niile nke ogbu mmiri gbawara, na ọnụ ụzọ mmiri nke eluigwe meghere. Mmiri ozuzo zoro nelu ụwa iri ụbọchị anọ na iri abalị anọ. Nụbọchị a, Noa, Shem, Ham, Jafet bụ ụmụ ndị ikom Noa, na nwunye Noa, na ndị nwunye atọ nke ụmụ ya ndị ikom soro ya bata nime ụgbọ mmiri ahụ. Na anụmanụ ọhịa niile dika ụdị ha, na anụ ụlọ niile dika ụdị ha, na ihe niile na-akpụ akpụ na-akpugharị nelu ala dika ụdị ha, na nnụnụ niile dika ụdị ha, Ha batara Noa nime ụgbọ mmiri ahụ, abụọ abụọ, nwoke na nwanyị, site na anụ ahụ niile nke mmụọ ndụ dị nime ya. Na ndị na-abata, nwoke na nwanyị site nanụ ahụ niile batara, dika Chineke nyere Noa iwu, Onyenwe anyị Chineke mechiri ụgbọ mmiri ahụ site na mpụga ya.

Ma ọ bụrụ idemmiri iri anọ ụbọchị na iri anọ abalị nelu ụwa, mmiri mubara, o weliri ụgbọ mmiri elu, a kulikwa ya elu site nala. Mmiri ahụ meriri ma mubaa nke ukwuu nelu ụwa, igbe ahụ na-ese nelu mmiri ahụ. Mmiri ahụ juru oke nke ukwuu nelu ụwa, o kpuchikwara ugwu niile dị elu nke dị nokpuru eluigwe. Mmiri ahụ bulie elu ruo iri na ise cubits, o wee kpuchie ugwu niile dị elu. Anụ ahụ niile nke na-akpagharị nelu ụwa nwurụ: nnụnụ, anụ ụlọ, anụ ọhịa, ihe niile na-akpụ akpụ na-akpagharị nelu ụwa, na mmadụ niile. Ma ihe niile nwere ume ndụ, na ihe niile nke dị nelu ala kpọrọ nkụ, nwurụ anwụ. Ma o hichapụrụ ihe niile dị ndụ nke dị nelu ihu ụwa, site na mmadụ ruo nanụ ụlọ, na ihe na-akpụ akpụ, na nnụnụ nke eluigwe, e hichapụkwara ha nwa, ma e hapụrụ naanị Noa, na ndị ya na ha nọ n'ụgbọ mmiri. Ma e buliri mmiri elu nelu ụwa ruo ụbọchị otu narị na iri ise.

8

Ma Chineke chetara Noa, na anụ ọhịa niile, na anụ ụlọ niile, na nnụnụ niile, na ihe e-kere e-kere niile nke na-akpụ akpụ, dị ka ha nọ ya nụgbọ mmiri, ma Chineke wetara mmụọ nelu ala, ma mmiri ahụ kwusiri. E kpuchiri isi iyi nke ogbu mmiri, na ọnụ ụzọ mmiri nke eluigwe, ma e mechikwara mmiri ozuzo si neluigwe. Ma mmiri ahụ nọ na-ala azụ na-esi nwa pụọ, mmiri ahụ belatakwara mgbe iri ụbọchị ise na otu narị ụbọchị gasiri. Ma igbe ogbugba ndụ ahụ nọduru ala nnonwa nke asaa, nubochi iri abuo na asaa nke onwa ahụ, nelu ugwu Ararat. Mmiri ahụ mana nọ na-ebelata ruo mgbe onwa nke iri. Na nime onwa nke iri, nubochi mbu nke onwa ahụ, a huru isi ugwu ukwu ndi ahụ. Ma o mere ka o buru na mgbe iri ụbọchị anọ gasiri, Noa meghere windo nke ụgbọ mmiri ahụ nke o mere. O zipuru ugoloma ahụ, mgbe o puru, o laghachighi ruo mgbe mmiri si nala takoro. Na o zigara nduru ohuu nazu ya, ihu ma mmiri ebelatala site nala. Ma ebe nduru ahụ achotaghị ebe izu ike maka ukwu ya, o laghachiri azu nebe o nọ nime igbe ahụ, nihi na mmiri di nelu ihu niile nke ala, ma o gbatiri aka were ya, ma webata ya nebe onwe ya nime igbe ahụ. Ma mgbe o chere ụbọchị asaa ozo, o zigara nduru ahụ ozo site nugbo mmiri ahụ. Ma nduru ahụ laghachikwutere ya noge mgbede, o nwekwa akwukwo osisi oliv ntakiri nonu ya, Noa wee mata na mmiri ebelatala nwa. Ma mgbe o chere ozo ụbọchị asaa ndi ozo, o zitere nduru ahụ ozo, ma o laghachighi nebe o nọ ozo. Ma o buru na nime afọ nke otu narị na isii nime ndu Noa, nonwa

mbụ, nùbòchị mbụ nke ọnwà ahụ, mmiri si nùwà kwùsịrị. Noa kpughere elu ụlọ nke ụgbọ mmiri nke o mere, ma hụrụ na mmiri si nihi ụwà kwùsịrị. Nónwà nke abụọ, ala takorọ nkụ nùbòchị nke iri abụọ na asaa nke ọnwà ahụ.

Onyenwe anyị Chineke gwara Noa, sị, Pụọ site nùgbọ mmiri ahụ, gị na nwunye gị, na ụmụ ndị ikom gị, na ndị nwunye ụmụ ndị ikom gị. Kpọpụta gị na anụmanụ niile ndị nọnyere gị, anụ ahụ niile site na nnụnụ ruo nanụ ụlọ, na ihe niile na-akpụ akpụ na-ejegharị nelu ụwà. Mụbaanụ ma baanụ ụba nelu ụwà. Na Noa pụtara, ya na nwunye ya, na ụmụ ya ndị ikom, na ndị nwunye ụmụ ya ndị ikom. Ma ụmụ anụ ọhịa niile, na ụmụ anụ ụlọ niile, na nnụnụ niile, na ihe niile na-akpụ akpụ na-akpugharị nelu ala dika ụdị ha, ha si nùgbọ mmiri pụta.

Ma Noa wuru ebe nchụàjà nye Onyenwe anyị, o werekwa site na anụ ụlọ niile dị ọcha, na nnụnụ niile dị ọcha, chee ihe nsure ọkụ nelu ebe nchụàjà ahụ. Onyenwe anyị Chineke nùrụ ísì ụtọ ahụ. Onyenwe anyị Chineke kwukwara nobi ya sị, Agaghị m abụkwa ọnụ ala ahụ ọzọ nihi ọrụ ndị mmadụ, nihi na uche mmadụ na-adị nihe ọjọọ nke ukwuu site na nwata ya. Ya mere, agaghị m etigbukwa anụ ahụ niile dị ndụ ọzọ dị ka m mere. Nùbòchị niile nke ụwà, mkpúrụ na owuwe ihe ubi, oyi na okpomọkụ, ọkọchị na opupu ihe ubi, ehihie na abalị, agaghị akwụsị.

9

Chineke goziri Noa na umu ndi ikom ya, si ha, Mubaanu, baanu uba, juputanu nwa, nwetanu ike nelu ya. Ima jijiji na egwu unu ga-adi nelu anu oha niile nke ala, nelu nnunu niile nke eluigwe, nelu ihe niile na-akpu akpu nelu ala, na nelu azu niile nke osimiri; site naka m enyela ha naka unu. Na ihe niile na-akpu akpu nke di ndu ga-aburu unu nri, dika akwukwo nri ahija, enyela m unu ihe niile. Mana unu agaghi eri anu nwere obara nke ndu nime ya. Maka na obara unu nke mkpuruobi unu, site naka umu anu oha niile ka m ga-achoputa ya, nakwa site naka mmadu nwanne, ka m ga-achoputa mkpuruobi nke mmadu. Onye obula na-awusa obara mmadu, a ga-awusa obara ya nonodu obara ya, nihi na e mere m mmadu noyiya Chineke. Unu ma mubaanu, baanu uba, juputanu nwa, nweekwanu ike nelu ya.

Chineke gwara Noa na umu ya ndi nwoke soro ya, na-ekwu, Na lee, m na-eguzo ogbugba ndu m nye unu, na nye mkpuru unu nonyere unu, na mkpuru obi niile di ndu nke unu, site na nnunu, na site nanu ulo, na umu anu oha niile nke uwa, di ka ha niile si di nke unu, site na ndi niile putara nigbe ahụ. Aga m guzobe ogbugba ndu m na unu, anu ahụ niile agaghi anwukwa ozọ site na mmiri nke iju mmiri ahụ, o gaghikwa enwekwa iju mmiri ozọ ibibi ala niile. Onyenwe anyi bu Chineke gwara Noa, Nke a bu ihe iriba ama nke ogbugba ndu ahụ nke m na-enye netiti mu na unu, na netiti mkpuru obi niile di ndu nke nonyeere unu ruo ogbo niile ebighi ebi. Uta m ka m na-etinye nigwe ojii, o ga-abukwa ihe iriba ama nke ogbugba ndu di netiti m na uwa. O ga-abukwa na mgbe m na-ekpokota igwe ojii nelu

ala, a ga-ahụ ụta m nígwé ojii. Ma m ga-echeta ọgbụgba-ndụ m, nke dị netiti m na unu, na netiti mkpụrụ-obi niile dị ndụ nanụ-ahụ niile, na mmiri agaghị abụkwa iju-mmiri ọzọ, nke ga-ebibi anụ-ahụ niile. Ụta m ga-adị nigwe ojii, m ga-ahụ ya icheta ọgbụgba ndụ ebighị ebi netiti m na ụwa, na netiti mkpụrụ obi niile dị ndụ nanụ ahụ niile, nke dị nụwa. Ma Chineke gwara Noa, Nke a bụ ihe irība ama nke ọgbụgba ndụ nke m mere netiti mụ na netiti anụ ahụ niile nke dị nụwa.

Ụmụ ndị nwoke Noa ndị si nụgbọ mmiri ahụ pụta bụ Shem, Ham na Jafet. Ham bụ nna Kenan. Atọ ndị a bụ ụmụ ndị ikom Noa, site na ndị a ka e si gbasaa nelu ụwa niile. Ma Noa bidoro dị ka onye ọrụ ubi nke ala, o wee kuo ubi vain. Ma ọ nūrụ mmanya, ma e mere ya anūruma, ma a kpughepuru ya nulo ya. Ma Ham bụ nna Kenan hūrū ọtọ nke nna ya, ma mgbe ọ pūrū, ọ gwara ụmūnne ya abuo nọ nēzị. Ma Shem na Japheth weere uwe ahụ, ha tinyere ya nuwe azu ha abuo, ma ha ji azu gaa, ma ha kpuchiri ọtọ nna ha, ihu ha dikwa nazu, ma ha ahughị ọtọ nna ha. Noa si na mmanya ahụ teta, ọ makwa ihe niile nke nwa ya nwoke nke nta mere ya. Ma o kwuru, A buru onu Canaan nwa ohu, ọ ga-abu ohu ulo nye umunne ya. Na o kwuru, Ngozi diri Onyenwe anyi Chineke nke Shem, na Kenan ga-abu ohu ulo nke ya. Ka Chineke mee ka Jafet saa mbara, ka o biri nulo nke Shem, ka Kenan buru ohu ya.

Noa biri ndu mgbe iju-mmiri ahụ gasiri afọ narị atọ na iri ise. Ma ubochi niile nke Noa ghorọ narị itoolu na iri ise afọ, ma ọ nwuru.

10

Ndị a bụ ọmụmụ nke ụmụ ndị ikom Noa, Shem, Ham, Jafet, a mụrụ ha ụmụ ndị ikom mgbe ide mmiri gasịrị.

Ụmụ ndị ikom Japheth bụ Gomer, na Magog, na Madai, na Javan, na Elisha, na Tubal, na Meshech, na Tiras. Na ụmụ ndị ikom Gomer bụ Ashkenaz, na Riphath, na Togarmah. Ụmụ ndị ikom Javan bụ Elisha, Tharseis, Kittim na Rhodians. Site na ndị a ka e si kewapụta agwaetiti nke mba niile nala ha, onye ọ bụla dika asụsụ ya nime ebo ha, na nime mba ha.

Ụmụ ndị ikom Ham bụ Kush, na Mizraim, Put, na Kenan. Ụmụ ndị ikom Kush bụ Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka. Ụmụ ndị ikom Raama bụ Sheba na Dedan. Cush mụrụ Nimrod, onye a malitere ịbụ dike nelu ụwa. Nke a bụ dike onye dinta nihu Onyenwe anyị Chineke, nihi ya ha ga-asị, dị ka Nimrod dike onye dinta nihu Onyenwe anyị. Mmalite alaeze ya bụ Babilon, na Orek, na Akad, na Kalanne, nala Shaina. Site nala ahụ, Asọọ pụrụ wee wuo Ninive, na obodo Roobot, na Kala, Na Dasah dị netiti Ninive na Kalak; nke a bụ obodo ukwu. Ma Mesraim mụrụ ndị Ludim, na ndị Naphtali, na ndị Enemetim, na ndị Labim, na ndị Pathrusim, na ndị Casluhim, ebe ndị Philistines si pụta, na ndị Caphtorim. Canaan mụrụ Sidon, nwa mbụ ya, na Hittite, na ndị Jebus, na ndị Amōrait, na ndị Girgash, na ndị Hivite, na ndị Aroukaion, na ndị Asennaion, na onye Aradian, na onye Samaritan, na onye Amathi. Mgbe nke a gasịrị, a chụsara ebo ndị

Kenan. Oke ala ndị Kenan sitere na Sạidọn ruo mgbe a na-abịa Gerar na Gaza, ruokwa mgbe a na-abịa Sọdọm na Gọmọra, Adama na Zebọim ruo Lasha. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Ham, nime agburu ha, dika asusu ha si di, nime ala ha, na nime mba ha.

Shem bụ nna nke ụmụ ndị ikom Eber niile, nwanne Japheth nke ukwu, a mụrụ ya ụmụ. Ụmụ ndị ikom Shem bụ Elam, na Assyria, na Arphaxad, na Lud, na Aram, na Cainan. Ụmụ ndị ikom Aram bụ Uz, na Ul, na Gater, na Meshech. Na Arphaxad mụrụ Cainan, Cainan mụrụ Sala, Sala mụkwara Eber. Eber mụtara ụmụ ndị ikom abụọ, aha nke mbụ bụ Peleg, nihi na nubochi ndu ya ka e kere uwa, aha nwanne ya nwoke bụ Joktan. Joktan mụrụ Elmodad, na Saleth, na Sarmoth, na Jerach. na Hadoram, na Abimael, na Diklah, na Obal, na Abimael, na Sheba, na Ophir, na Euilah, na Jobab; ndị a niile bụ ụmụ ndị ikom Joktan. Ma o buru na ebe obibi ha si na Masse ruo mgbe ha bịara nugwu Saphera nke owuwa anyanwu. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Shem, nime ebo ha, dika asusu ha si di, nime mpaghara ala ha, na nime mba ha. Ndị a bụ ebo nke ụmụ Noa dika ogbo ha si di, dika mba ha si di, site na ndị a ka e si kesaa mba niile nelu uwa mgbe iju mmiri gasiri.

11

Ala niile nwere otu asusu, na otu okwu nye mmadu niile. O bu ya mere na mgbe ha si nowuwa anyanwu na-akwaga, ha chotara ala di larịi nala Shinar, ha wee biri nebe ahụ. Mmadu

siri onye agbata obi ya, Bianu ka anyi kpuo brik, ka anyi siekwa ha noku. Brik ghoru ha nkume, asufoltu ghokwara ha uru. Ma ha kwuru, Bianu ka anyi wuoro onwe anyi obodo na ulo elu, nke isi ya ga-eru ruo eluigwe, ka anyi meekwara onwe anyi aha, tupu a gbasaa anyi nelu ihu ala niile. Onyenwe anyi ridara ala ihu obodo na ulo elu nke umu mmadu wuru. Ma Onyenwe anyi kwuru, Lee, agburu otu, na asusu otu nke ha niile, na nke a ha malitere ime, ma ugbu a o dighi ihe o bula ha nwere ike ibido ime ga-ada site naka ha. Bianu, ka anyi ridara gbasaa asusu ha nebe ahụ, ka onye o bula ghara inu olu onye agbata obi ya. Onyenwe anyi chusara ha site nebe ahụ gaa nihi uwa niile, ha kwusikwara iwu obodo ahụ na ulo elu ahụ. Nihi nke a, a kporo aha ya Mgbagwoju anya, maka na ebe ahụ ka Onyenwe anyi gbagwojuru asusu niile nke uwa, na site nebe ahụ ka Onyenwe anyi si chusaa ha nelu ihu uwa niile.

Ndi a bu ogbo ndi Shem, Shem gbara otu nari afo mgbe o muru Arphaxad, nako nke abuo mgbe uju mmiri ahụ gasiri. Ma Shem biri ndu mgbe o musiri Arphaxad, afo nari ise, ma muo umu ndi ikom na umu ndi inyom, ma nwuo. Arphaxad biri afo otu nari na iri ato na ise, muo Cainan. Arphaxad diri ndu, mgbe o musiri Kainan, afo ano nari, o mukwara umu ndi nwoke na umu ndi nwanyi, ma nwuo. Kainan diri ndu nari afo na iri afo ato, ma muo Sala, Kainan dikwara ndu, mgbe o musiri Sala, afo nari ato na iri ato, o mukwara umu ndi nwoke na umu ndi nwanyi, ma nwuo. Ma Sala biri nari afo na iri afo ato, ma muo Eber. Ma Sala diri ndu mgbe o musiri Eber, nari afo ato na iri afo ato, ma muo umu ndi nwoke na umu ndi nwanyi, ma nwuo. Ma Eber di ndu

nari afọ na iri atọ na anọ, ma ọ mụrụ Peleg. Ma Eber biri, mgbe ọ mụsiri Phaleg, afọ nari abụọ na iri asaa, ọ mụtakwara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, ma ọ nwurụ. Ma Phaleg biri iri afọ atọ na otu nari afọ, ma mụọ Ragau. Ma Faleg biri ndụ mgbe ọ mụsiri Ragau, nari afọ abụọ na itoolu, ma ọ mụtara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, ma ọ nwurụ. Ragau biri afọ otu nari na iri atọ na abụọ, ọ mụrụ Seruch. Ma Ragau biri ndụ mgbe ọ mụsiri Seruch, nari afọ abụọ na asaa, ma mụọ ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, ma nwụ. Na Seruk biri nari afọ na iri atọ, ma mụọ Nehọ. Ma Seruch biri ndụ mgbe ọ mụsiri Nahor, afọ nari abụọ, ma mụọ ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, ma nwụ. Ma Nahor diri ndụ afọ otu nari na iri asaa na itoolu, ma mụọ Tera. Neho diri ndụ, mgbe ọ mụsiri Tera, afọ otu nari na iri abụọ na ise, ọ mụkwara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, ọ nwụkwara. Tera gbara iri afọ asaa mgbe ọ mụrụ Abram, na Nahor, na Haran.

Ndi a bu usoro omumu Tera. Tera muru Ebram, Nehọ na Haran, ma Haran muru Lot. Ma Arran nwuru nihi Tera bu nna ya nala ebe a muru ya, nala ndi Kaldiya. Abram na Nahor lutara onwe ha ndi nwunye. Aha nwunye Abram bu Sara, aha nwunye Nahor bu Melcha, ada Haran, onye bukwa nna Melcha na nna Isca. Sarai bu aga, ọ mụtaghi ụmụ. Tera kpọrọ Ebram nwa ya nwoke, na Lot nwa Aran, nwa nwa ya nwoke, na Serai nwunye nwa ya, bu nwunye Ebram nwa ya nwoke. O duputara ha site nala ndi Kaldia ka ha gaa nala Kenan, ma ha rutere Haran, o biri ebe ahu. Ubochi niile nke Tera noro nala Haran bu nari afọ abụọ na ise, ma Tera nwuru na Haran.

12

Onyenwe anyị gwara Abram si, Pụọ site nala gị, sitekwa netiti ndị ikwu gị, sitekwanụ nụlọ nna gị, bịa nala ahụ nke m ga-egosi gị. M ga-eme gị ka ị bụrụ mba dị ukwuu, m ga-agọzikwa gị, meekwa ka aha gị dị ukwuu, ị ga-abụkwa onye a gọziri agọzi. Na m ga-agọzi ndị na-agọzi gị, ndị na-akọcha gị ka m ga-akọcha, na a ga-agọzi nime gị agbụrụ niile nke ụwa. Abram gara dị ka Onyenwe anyị gwara ya, Lot sokwa ya gaa. Abram dị afọ iri asaa na ise mgbe ọ si Haran pụta. Ma Abram weere Sarai nwunye ya, na Lot nwa nwanne ya nwoke, na ihe niile ha nwere nke ha nwetara, na mkpụrụobi niile nke ha nwetara si Haran, ha wee pụọ iga nala Kenan. Ma Abram gafere ala ahụ nogologo ya ruo nebe Shekem, nosisi ook dị elu ahụ, ndị Kenan bi nala ahụ mgbe ahụ. Onyenwe anyị pụtara nye Abram, ọ siri ya, Aga m enye ụmụ gị ala a. Abram wuru ebe ichu aja nebe ahụ nye Onyenwe anyị onye pụtara ya. O si ebe ahụ pụọ gaa nugwu dị nọwụwa anyanwụ Betel, o guzobere ụlọ ikwu ya ebe ahụ na Betel nakụkụ ọdịda anyanwụ, na Angai nọwụwa anyanwụ, o wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyị nebe ahụ, kpọkuo aha Onyenwe anyị. Ma Abram hapụrụ, gawa maa ụlọikwu nọzara.

Ọ dịkwa ụnwụ dị nala ahụ, Abram wee gbada nIjpt ibi ebe ahụ, nihi na ụnwụ ahụ siri ike nala ahụ. Ọ mere mgbe Abram bjarutere nso ibanye nIjpt, Abram gwara Sera nwunye ya, Amaara m na ị bụ nwanyị mara mma. Ọ ga-abụ ya mere, dika mgbe ndị Ijpt hụrụ gị, ha ga-asị na nke a bụ nwunye ya, ha ga-

egbu m, ma gị ka ha ga-echebe. Ekwuru m ya mere na m bụ nwanne ya nwanyị, ka o wee dịrị m mma site na gị, ka mkpụrụ obi m wee dị ndụ nihi gị. O mere ma, mgbe Abram banyere nIjipt, ndị Ijipt hụrụ nwunye ya na ọ mara mma nke ukwuu. Ndị ọchịchị Feroo hụrụ ya, ha toro ya nihi Feroo, ha kpọbatara ya n'ụlọ Feroo. Ma e mesoro Abram mmeso ọma nihi ya, ọ nwetakwara atụrụ, ụmụ ehi, ịnyịnya ibu, ndị ohu nwoke, ndị ohu nwanyị, ịnyịnya muul na ịnyịnya kamel. Ma Chineke tara Fero ahụhụ site na ihe otiti ndị dị ukwuu na ndị ọjọọ, ya na ezinaụlọ ya, nihi Sarai nwunye Ebram. Mgbe Feroo kpọrọ Ebram, ọ sịrị, Gịni bụ ihe a i mere m, na ị gwaraghị m na ọ bụ nwunye gị? Gịni mere i kwuru na ọ bụ nwanne m nwanyị; maka ya m weere ya ka ọ bụrụ nwunye m, ugbo a lee, nwunye gị nọ nihi gị, were ya pụọ. Ma Fero nyere ndị ikom iwu banyere Ebram ka ha zilaga ya, na nwunye ya, na ihe niile ọ nwere.

13

Abram si nIjipt rigoro, ya onwe ya, na nwunye ya, na ihe niile ya, na Lot so ya, banye n'ọzara. Abram bụ ọgaranya nke ukwuu nanụ ụlọ, na ọlaọcha, na ọlaedo. Ma ọ gara site nebe ọ siri bịa banye n'ọzara ruo Betel, ruo nebe ahụ ebe ụlọ ikwu ya dị na mbụ, netiti Betel na netiti Angai, nebe ebe ịchụ aja ahụ, ebe o buru ụzọ wuo na mbụ, Abram kpọkwara aha Onyenwe anyị nebe ahụ. Na Lot onye so Abram na-aga njem nwere atụrụ, na ehi, na ụlọ ikwu. Ma ala ahụ ezughị ha ibi ọnụ, nihi na ihe onwunwe ha dị ọtụtụ, ma ala ahụ ezughị ha ibi ọnụ. Ọgụ siri ike

daputara netiti ndi ozuzu aturu nke Abram na ndi ozuzu aturu nke Lot, ma ndi Kenan na ndi Periz bi nala ahụ noge ahụ. Abram gwara Lot, Ka o ghara ibu ogu netiti mu na gi, na netiti ndi ozuzu aturu m na ndi ozuzu aturu gi, nihi na anyi bu umunne. O bughị na lee, ala niile di nihi gi? Kewapu onwe gi site nebe m no, o buru na i ga naka ekpe, aga m naka nri, ma o buru na i ga naka nri, aga m naka ekpe. Ma mgbe Lot buliri anya ya elu, o huru mpaghara niile gbara Jordan gburugburu, na ha niile nwere mmiri nke oma, tupu Chineke ebibie Sodom na Gomorrah, dika paradaịs nke Chineke, na dika ala Egypt, ruo mgbe a biaruo Zoar. Lot hoooro onwe ya mpaghara niile gbara gburugburu Jordan, Lot si nowuwa anyanwu puo, ha kewara ibe ha, onye o bu la si nebe nwanne ya no. Abram biri nala Canaan, ma Lot biri nobodo nke mpaghara gbara gburugburu, o wukwara ulo ikwu ya na Sodom. Ma ndi mmadu ndi no na Sodom bu ndi ajo omume na ndi mmehie nihi Chineke nke ukwu. Ma Chineke gwara Abram mgbe Lot kewapuru nebe o no, Welie anya gi elu, hu site nebe i no ugbu a gaa nugwu na ndida na owuwa anyanwu na osimiri, Nihi na ala niile nke i na ahụ, m ga-enye gi ya na mkpuru gi ruo mgbe ebighi ebi. Ma aga m eme mkpuru gi dika aja nke uwa, o buru na mmadu nwere ike igu aja nke uwa, mkpuru gi ga-abukwa nke a ga-aguta. Bilie oto gafee ala ahụ nogologo ya na nobosara ya, nihi na gi ka m ga-enye ya na mkpuru gi ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe Abram kwapuru ulo ikwu ya bia biri nakuku osisi ook nke Mamre, nke di na Hebron, o wuru ebe ichu aja nebe ahụ nye Onyenwe anyi.

14

O mere na nalaeze nke Amarfal eze Shajina, na Ariok eze Elasa, Kedolaoma eze Elam, na Tagal eze mba niile, Ha mere agha na Balla eze Sodom, na Barsa eze Gomora, na Sennaar eze Adama, na Symobor eze Zebaim, na eze Balak; nke a bu Zoa. Ndi a niile kwekoritara nelu ndagwurugwu nnu ahụ, nke bu Osimiri Nnu. Afọ iri na abụọ ka ha jere Chedorlaomer ozi, ma nafo nke iri na ato, ha nupuru isi. Nafọ nke iri na anọ, Chedorlaomer na ndi eze ya biara, ha gburu ndi dimkpa no nAshtaroth na Karnaim, na mba ndi siri ike nonyere ha, na ndi Ommaeans no nobodo Saue. Na ndi Horites ndi no nugwu Seir, ruo osisi terebinth nke Paran, nke di nozara. Ma mgbe ha laghachiri, ha biara nisi iyi nke ikpe, nke bu Kadesh, ha gbukwara ndi ochichi niile nke Amalek, na ndi Amorait ndi bi na Hazazon Tamar. Eze Sodom, eze Gomora, eze Adama, eze Zebaim, na eze Balak (nke bu Zoa) putara, ha dozikwara onwe ha maka agha na Ndagwurugwu Nnu. Nebe Chedorlaomer eze Elam, na Tidal eze mba niile, na Amraphel eze Shinar, na Arioch eze Ellasar, ndi eze anọ megide ndi ise. Ndagwurugwu nnu ahụ nwere olulu mmiri bitumen. Eze Sodom na eze Gomorrah gbapuru ma daba nime ha ebe ahụ, ma ndi foduru gbagara nugwu. Ha weere inyinya niile nke Sodom na Gomora, na nri niile ha, ma ha puru. Ha weere Lot nwa nwanne Abram, na akpa ya, ma ha puo, o bu nihi na o bi na Sodom.

Mgbe o biarutere ma onye nime ndi azoputara kwuru Abram onye Hibru, ya onwe ya biri nakuku osisi ook nke Mamre onye

Amo, nwanne Eskol, na nwanne Onan, ndị bụ ndị otu nke Abram. Mgbe Abram nūrụ na ejidere Lot nwanne ya nagma, ọ gūrụ ndị ezinaulọ ya nari atọ na iri na asatọ, wee chuso ha ruo Dan. Ma ọ dakwasiri ha nabali ahụ ya onwe ya, na ndị ohu ya, ma ọ tiri ha, ma ọ churụ ha ruo Hoba, nke di naka ekpe Damaskos. Ma ọ kpoghachiri inyinya niile nke Sodom, na Lot nwa nwanne ya, na ihe onwunwe ya niile, na ndị inyom, na ndị mmadụ. Eze Sodom putara izute ya, mgbe ọ laghachiri site na mmerigbu Kedoloma na ndị eze ndị so ya, nime Ndagwurugwu Shaveh, nke bụ Ala Di Lari nke Ndị Eze.

Na Melchizedek eze Salem wetara achicha na mmanya, ọ bukwa onye nchaja nke Chineke Onye kachasi elu. Ma ọ goziri Ebram, ma kwuo, A goziri Ebram site na Chineke Onye kachasi elu, onye kere eluigwe na ala. Ma ngozi diri Chineke Onye kachasi elu, onye nyefere ndi iro gi nokpuru aka gi, Abram nyekwara ya otu uzọ nuzọ iri site nihe niile. Eze Sodom gwara Abram si, Nye m ndi nwoke ahụ, ma were inyinya ahụ nonwe gi. Abram gwara eze Sodom, Aga m eweli aka m elu nye Onyenwe anyi Chineke Onye kachasi ihe niile elu, onye kere eluigwe na uwa, O buru na site neriri ruo ihe e ji ekegide akpukpo ukwu, agaghị m esite nihe niile bu nke gi were ihe o bu, ka i ghara isi na mu onwe m mere Abram ogaranya. Ewezuga ihe ndi nwokorobia riri, na okè nke ndi nwoke ndi soro m gaa Eshcol, Onan, Mamre, ndi a ga-ewere okè ha.

Mgbe okwu ndị a gasịrị, okwu Onyenwe anyị biakwutere Abram nọhụ, na-ekwu sị, Atụla egwu Abram, mụ onwe m bụ ọta gi, ụgwọ ọrụ gi ga-adị ukwu nke ukwu. Abram kwuru, Nna m ukwu Onyenwe anyị, gini ka i ga-enye m? Mụ onwe m na-ala nenweghi nwa, ma nwa nwoke Masek nke ndi ezinaulo m, onye a bụ Eliezer onye Damascus. Ma Abram kwuru, Ebe o bụ na i nyeghi m mkpuru, onye a muru nulo m ga-eketa m. Na ozugbo, olu Onyenwe anyị biakwutere ya, na-ekwu, Nke a agaghi eketa gi, kama onye ga-esi nahu gi puta, ya ga-eketa gi. O duputara ya nezị, ma gwara ya, Lelee anya nelu neluigwe, ma guo kpakpando ndi ahụ, o buru na i ga-enwe ike igu ha. Ma o kwuru, Otu a ka mkpuru gi ga-adị. Ma Abram kwere Chineke, a gunyekwara ya dika onye ezi omume. O siri ya, Mụ onwe m bụ Chineke onye kpoputara gi site nala ndi Kaldiya, ka m nye gi ala a i ga-eketa. O siri, Onyenwe m Nna m ukwu, gini ka m ga-eji mara na m ga-eketa ya? O gwara ya sị, Wetara m nwa ehi gbara afọ atọ, na ewu gbara afọ atọ, na ebule gbara afọ atọ, na nduru, na kpalakwukwu. O were ya ihe ndi a niile, ma kewaa ha netiti, ma dobee ha ihu nihi ibe ha, mana nnunu ndi ahụ, o kewaraghi ha. Nnunu ridatara nelu ozu ndi ahụ, nelu iberibe abuo ha, ma Abram noduru ala iche ha nche. Mgbe anyanwu na-ada, o dara nonodu oke ujo nahu Abram, ma lee, ujo gbara ochichiri nke ukwu dakwasiri ya. E kwuru okwu nye Abram, sị, I ga-amata nke oma na mkpuru gi ga-abu obia nala na-abughi nke ha, ha ga-eme ha ohu, ha ga-emeso ha ihe ojoo, ha ga-eweda ha nala, ruo nari afọ anọ. Ma mba ahụ nke ha ga-eke, mụ onwe m ga-ekpe ya ikpe. Mgbe ihe ndi a gasiri, ha ga-eji aku di ukwu puto n'ebe a. Gi ma i ga-alaghachi nebe ndi nna gi no nudo, mgbe e

zụlitere gị ruo ịka nka ọma. Nọgbọ nke anọ, ha ga-alọghachite ebe a, nihi na mmehie ndị Amor ejuzubeghi. Ebe ọ bụ na anyanwụ dara nọdịda anyanwụ, ire ọkụ putara, na lee, ite na-esi anwụrụ ọkụ na ọwaọkụ nke ọkụ, nke gafere netiti iberibe ndị a. Nụbọchị ahụ, Onyenwe anyị na Abram gbara ndụ, na-ekwu si, Aga m enye ụmụ ụmụ gị ala a, site n'Osimiri Ijipt ruo n'Osimiri Yufretis dị ukwu. Ndị Kenites, na ndị Kenizzites, na ndị Kadmonites. na ndị Hittites, na ndị Perizzites, na ndị Rephaim, na ndị Amōrait, na ndị Kenan, na ndị Hiv, na ndị Gigash, na ndị Jebus.

16

Sarai bụ nwunye Abram amụtaghi ya nwa, o nwere ohu nwanyị nta si Ijipt, onye aha ya bụ Hagar. Sarai gwara Abram, Lee, Onyenwe anyị emechibidola m ka m ghara ịmụ nwa, bata ya mere nebe odibo nwanyị m nọ, ka m si naka ya nweta ụmụ. Abram nūrụ olu Sarai. Ma mgbe Sera, nwunye Ebram weere Hega onye Ijipt, ohu nwanyị nke ya, mgbe afọ iri gasiri nke Ebram bi na ala Kenan, o nyere ya Ebram di ya dika nwunye. Ma ọ banyere na Hagar, ma ọ tūrū ime, ma ọ hūrū na ọ dī ime, ma e wedara nne ukwu ùgwù nihu ya. Sarai siri Abram, A na-emejọ m site naka gị. Mụ nyere gị nwa agboghọ na-ejere m ozi ka ọ baa nobi gị, ma mgbe ọ hūrū na ọ dī ime, e ledara m anya nihu ya. Ka Chineke kpere ikpe netiti mụ na gị. Abram kwuru Saran, si, Lee, odibo gị nwanyị nọ naka gị, meso ya otú ọ dī gị mma. Sara mesoro ya ihe ọjọọ, ọ gbapūrū nihu ya.

Onye ozi nke Onyenwe anyị chọtara ya nisi iyi mmiri dị nọzara, nisi iyi dị nuzọ Shua. Mmụọ ozi nke Onyenwe anyị gwara ya, Hegar, odibo nwanyị Sarai, olee ebe i si abịa? Olee ebe i na-aga? Ọ sịrị, Ana m agba ọsọ site nihu Sarai, nne m ukwu. Onye ozi nke Onyenwe anyị gwara ya sị, Laghachi azụ gawkuru nwanyị nwe gị ma dobe onwe gị nokpuru aka ya. Onye ozi nke Onyenwe anyị gwara ya sị, Aga m eme ka mkpuru gị mụbaa nke ukwu, a gaghi agụta ha nihi ọtụtụ ha. Onyeozi Onyenwe anyị gwara ya sị, Lee, i dị ime, i ga-amụ nwa nwoke, i ga-akpọ aha ya Ishmel, nihi na Onyenwe anyị anụla banyere nhụju anya gị. Nke a ga-abụ nwoke ọhịa, aka ya ga-adị nelu mmadụ niile, aka mmadụ niile ga-adịkwa nelu ya, na ọ ga-ebi nihu ụmụnne ya niile. Ọ kpọrọ aha Onyenwe anyị onye na-agwa ya okwu, Gị bụ Chineke onye hụrụ m, nihi na o kwuru, Nezie, ahụla m onye ahụ putara m ihe nihi ya. Nihi nke a, ọ kpọrọ olulu mmiri ahụ, Olulu Mmiri nke Onye Dị Ndụ Na-ahụ M; lee, ọ dị netiti Kadesh na Barad. Na Hega mụtaara Ebram nwa nwoke, ma Ebram kpọrọ aha nwa nwoke ya, onye Hega mụtaara ya, Ishmel. Abram dị afọ iri asatọ na isii mgbe Hagar mụtaara ya Ishmael.

17

O mere na Abram gbara afọ iri itoolu na itoolu. Onyenwe anyị gosiri onwe ya nye Abram, sị ya, Mụ onwe m bụ Chineke gị, biri ndụ nke ga-atọ m uto nihi m, ma buru onye na-enweghi ita uta. M ga-etinye ọgbugba-ndụ m netiti m na netiti gị, m ga-emekwa ka i mụbaa nke ukwu. Ma Abram dara nihi ya. Ma Chineke

gwara ya, si, Lee, oğbugba ndụ m dī netiti mụ na gị, ị ga-abụkwa nna ọtụtụ mba. A na-agaghị akpọkwa aha gị Abram ọzọ, kama aha gị ga-abụ Abraham, nihi na emeela m gị nna mba dī ọtụtụ. Aga m eme ka ị baa ụba nke ukwu nke ukwu, aga m emekwa gị ka ị bụrụ mba dī iche iche, ndị eze ga-esikwa na gị pụta. M ga-eguzobe oğbugba ndụ m netiti mụ na gị, na netiti mkpụrụ gị nke ga-esote gị nọgbọ ha niile, ka ọ bụrụ oğbugba ndụ ebighị ebi, ka m bụrụ Chineke gị na Chineke nke mkpụrụ gị ndị ga-esote gị. Aga m enye gị na mkpụrụ gị nke ga-esochi gị ala ahụ ị na-ebi dī ka ọbia, bụ ala Kenan niile, ka ọ bụrụ ihe nweta ebighị ebi, aga m abụkwara ha Chineke. Chineke sịrị Ebrahim, Ma gị ga-edebe oğbugba-ndụ m, gị na mkpụrụ gị nke ga-esote gị ruo nọgbọ ha niile. Nke a bụ oğbugba ndụ nke ị ga-edebe netiti mụ na unu, na netiti mkpụrụ gị na gị ruo nọgbọ ha niile, a ga-ebi ugwu nwoke ọ bụla nime unu. Unu ga-ebi ugwu anụ ahụ nke akpụkpọ ụgbọala unu, ọ ga-abụkwa ihe iriba ama nke oğbugba ndụ dī netiti m na unu. Nwata nke ụbọchị asatọ ka a ga-ebi ugwu netiti unu, nwoke niile nọgbọ unu niile, ma onye a mụrụ nulo ma onye e ji ego zuta site naka nwa nwoke ọ bụla nke mba ọzọ, bụ onye na-esighi na mkpụrụ gị. A ga-ebi onye a mụrụ nulo gị ugwu, na onye e jiri ọlaocha zuta ugwu, oğbugba ndụ m ga-adikwa nahụ unu ka ọ bụrụ oğbugba ndụ ebighị ebi. Na nwoke a na-ebighi ugwu, onye na-agaghị ebi ugwu anụ ahụ nke akpụkpọ ahụ ya nubochi nke asatọ, a ga-ebipụ mkpụrụ obi ahụ site na agburu ya, nihi na o mebiela oğbugba ndụ m. Chineke gwara Abraham si, Sarai nwunye gị, a gaghị akpọkwa aha ya Sarai ọzọ, kama Sarah ga-abụ aha ya. Aga m agozi ya, ma nye gị nwa site na ya, ma gozie ya, ọ ga-aghokwa mba dī iche iche, ndị eze nke mba dī iche iche

ga-esikwa na ya pụta. Abraham dara nihi ya ma chĩa ọchị, o wee kwuo nime obi ya, na-asị, Onye gbara narị afọ ọ ga-amụta nwa nwoke? Sarah nke gbara iri afọ itoolu, ọ ga-amụ nwa? Abraham kwuru Chineke, Ka Ishmael nke a diri ndu nihi gi. Chineke sịrị Abraham, ee, lee, Sarah nwunye gi ga-amụtara gi nwa nwoke, i ga-akpọ aha ya Isaac, m ga-eguzobe ọgbụgba ndu m na ya, ka ọ bụrụ ọgbụgba ndu ebighiebi, ibụ Chineke ya na nke mkpụrụ ya niile. Gbasara Ishmel, lee, anụla m gi, na lee, agoziela m ya, aga m amụba ya nke ukwu. Ọ ga-amụ mba iri na abụọ, aga m emekwa ya ka ọ bụrụ mba di ukwu. Ọgbụgba ndu m ka m ga-eguzobe nebe Aizik nọ, onye Sera ga-amụtara gi noge a, nafọ nke ọzọ. Ọ gụchara okwu ya na ya, ma Chineke si nebe Ebrahim nọ rigoruo elu.

Ma Abraham weere Ishmel nwa ya nwoke nke onwe ya, na ndi niile nke ezinaulọ ya, na ndi niile e ji ọla ọcha zuta, na nwoke ọ bula nime ndi nwoke ndi nọ nulo Abraham, ma bie ihu onu ha noge ubochi ahụ, di ka Chineke gwara ya. Abraham di afọ iri itoolu na iri itoolu mgbe e biri anu ahụ nke gburugburu amụ ya. Ishmael ma nwa nwoke ya gbara afọ iri na atọ mgbe e biri ya ugwu. Noghe nke ubochi ahụ, e biri Abraham ugwu, ya na Ishmel nwa ya nwoke, Na ndi nwoke niile nke ulọ ya, na ndi a muru nulo ya, na ndi e jiri ọlaọcha zuta site na mba ndi ọzọ.

18

Chineke gosiri ya onwe ya nosisi ook nke Mamre, mgbe ọ

nọduru nọnu ụzọ ụlọ ikwu ya netiti ehie. Mgbe o weliri anya elu wee jiri anya ya abụọ hụ, lee, ndị nwoke atọ guzoro nelu ya. Mgbe ọ hụrụ ha, o si nọnu ụzọ ụlọ ikwu ya gbapụ iga zute ha, wee kpọọ isiala nala. Na o kwuru, Onyenwe anyị, ọ bụrụ na ya mere achọtara m ihuoma nihi gi, agafela ohu gi. Ka e were mmiri nezie, ka ha sachaa ụkwụ unu, ka unu mekwa onwe unu jụụ nokpuru osisi ahụ. M ga-ewere achicha, unu ga-erikwa. Mgbe nke a gasiri, unu ga-aga nuzọ unu, nihi ya unu wezugara onwe unu nebe ohu unu nọ. O kwuru, Otu a mee, dika i kwuola. Ma Abraham mere ọsọ ọsọ gaa nulo ikwu ahụ gakwuru Sarah, ma gwa ya si, Mee ọsọ ọsọ, gwakota ihe atọ nke oka wit di mma, ma mee achicha e siri nntu. Na nime ehi, Abraham gbara ọsọ, o weere nwa ehi di nro na oma, o nyere ya onye na-eje ozi, onye ahụ mere ngwa ime ya. O weere bota na mmiri ara ehi na nwa ehi nke o mere, ma debe ya nihi ha, ha riri nri, ma ya onwe ya guzoro nakukụ ha nokpuru osisi ahụ.

Ọ siri ya, Olee ebe Sera nwunye gi nọ? Ọ zara si, Lee, ọ nọ nuloikwu. O kwuru ma, Mgbe m na-aloghachi, m ga-abiakwute gi noge a noge oge, na Sera nwunye gi ga-enwe nwa nwoke. Sera nuru ihe a nọnu ụzọ ụlọ ikwu ebe ọ nọ nazụ ya. Abraham na Sarah bu ndi okenye gbara nnoo agadi, ọ kwusikwaranu idiri Sarah ka ihe ndi nwanyị na-eme. Sarah chirị ochi nime onwe ya na-ekwu, Ọ bughị ugbo a ọ mere m ruo ugbo a, ma onyenwe m bu agadi. Onyenwe anyi siri Abraham, Gini mere Sera ji chia ochi nime onwe ya, na-ekwu, Mgbe ahụ, nezie, m ga-amụ nwa? Mụ onwe m emeela agadi. Ọ dighi ihe ọ bula ga-abu ihe na-agaghị ekwe omume nebe Chineke nọ. Noge a, m ga-

aloghachikwute gi, na Sarah ga-enwe nwa nwoke. O goro ụgha ma Sera, na-ekwu, Achiri m ochi, nihi na o turu egwu. Ma o kwuru ya, Mba, kama i chiri ochi.

Mgbe ha bilitere site nebe ahụ, ndi nwoke ahụ lere anya nihi obodo Sodom na Gomora. Ebrahim sokwa ha na-aga, na-eziga ha. Mana Onyenwe anyi kwuru, Agaghị m ezo site nebe Abraham nwa ohu m no ihe ndi m na-eme. Abraham ma na-aghọ ga-abu mba di ukwu na otutu, na a ga-agozi nime ya mba niile nke uwa. Amaara m nihi na o ga-enye iwu umu ya ndi ikom, na ezinaulo ya mgbe o gachara, na ha ga-edebe uzọ niile nke Onyenwe anyi, ime ezi omume na ikpe ziri ezi, ka Onyenwe anyi nwee ike iweta nelu Abraham ihe niile nke o kwuru ya. Onyenwe anyi kwuru, Mkpu nke Sodom na Gomora emubaala ruo m, mmehie ha dikwa ukwu nke ukwu. Mgbe m ridara, aga m ahụ ma o bu dika mkpu ha nke na-abiakwute m ka ha na-emezu, ma o buru na o bughị otu ahụ, ka m mara. Ma mgbe ndi nwoke ahụ sitere nebe ahụ laghachiri, ha biara na Sodom, ma Abraham ka no na-eguzo nihi Onyenwe anyi. Ma mgbe Ebrahim biaruru nso, o kwuru, Etila onye ezi omume na onye na-emeghi omume Chineke notu oge, ka onye ezi omume wee ghoo dika onye na-emeghi omume Chineke. O buru na e nwere ndi ezi omume iri ise nime obodo ahụ, i ga-ebibi ha? O bughị na i ga-ahapu ebe ahụ niile nihi ndi ezi omume iri ise ahụ, o buru na ha di nime ya? O dighi nuzo o bu la i ga-eme ihe di ka okwu a, igbu onye ezi omume na onye na-adighi asopuru Chineke, ka onye ezi omume wee diri ka onye na-adighi asopuru Chineke. O dighi nuzo o bu la! Gi bu onye na-ekpe uwa niile ikpe, o bu na i

gaghị eme ikpe ziri ezi? Onyenwe anyị kwuru, ọ bụrụ na e nwere iri ise ndị ezi omume na Sodom nobodo ahụ, aga m ahapụ obodo ahụ dum, na ebe ahụ niile nihi ha. Ma Ebrahim zara si, ugbu a amalitela m ikwu okwu nye Onyenwe anyị m, mụ onwe m bụ aja na ntụ. Ọ bụrụ ma ndị ezi omume iri ise adaa nnonụ ọgụgụ ruo iri anọ na ise, ị ga-ebibi obodo ahụ niile nihi ndị ise ahụ? O kwuru si, Agaghị m ebibi ya, ọ bụrụ na m achọta iri anọ na ise nebe ahụ. Ma o tinyekwuru ka ọ gwakwuo ya okwu, ma o kwuru, Ọ bụrụ ma a chọta iri mmadụ anọ nebe ahụ, ma o kwuru, Agaghị m ebibi ya nihi iri mmadụ anọ ahụ. Ma o kwuru, Ọ bughị ihe Onyenwe anyị ọ bụrụ na m ga-ekwu okwu? Ọ bụrụ na a ga-achọta iri atọ ebe ahụ? Ma o kwuru, Agaghị m ebibi ya nihi iri atọ ahụ. Ma o kwuru, Ebe m nwere ikwu okwu na Onyenwe anyị, ma ọ bụrụ na a ga-achọta iri abụọ nebe ahụ? Ma o kwuru, Agaghị m ebibi ya, ọ bụrụ na m achọta iri abụọ nebe ahụ. Ọ siri, Ọ bughị ihe Onyenwe anyị, ọ bụrụ na m ga-ekwu ọzọ otu ugboro? Ọ bụrụ na a ga-achọta mmadụ iri ebe ahụ? Ọ siri, Agaghị m ebibi ya nihi ndị iri ahụ. Onyenwe anyị puru mgbe ọ kwusiri igwa Ebrahim okwu, ma Ebrahim laghachiri nebe obibi ya.

19

Ndị ozi abụọ ahụ biara na Sodom nanyasi. Lot nọ ọdụ nnonụ ụzọ ama Sodom, mgbe Lot hụrụ ha, o biliri izute ha, ma kpọọ isiala ruo nala. Ma o kwuru, lee, Onyenwe anyị, tugharia nulo nke ohu unu, ma noro, ma sachaa ukwu unu, ma mgbe unu biliri nisi

ụtụtụ, unu ga-aga nuzọ unu. Ma ha kwuru, mba, kama
 nokporouzo ka anyị ga-anọ. Ma ọ riosiri ha ike, ha wee tugharia
 gakwuru ya, ha banyere nulo ya, o meere ha ihe onunụ, sie ha
 achicha na-ekoghi eko, ha wee rie. Tupu ha rahụ ụra, ndi nwoke
 nke obodo ahụ, bu ndi Sodòm gbara ulo ahụ gburugburu, site na
 nwokorobia ruo onye okenye, ndi mmadu niile no onu. Ma ha
 kpoputara Lot, ma ha na-asị ya, ebee ka ndi nwoke ahụ no bu
 ndi batara nulo gi nabali a? Kpoputa ha nye anyi, ka anyi nwee
 mmekorita ha. Lot puru gakwuru ha nonu uzọ, ma o mechiri
 uzọ nazu ya. O kwuru ma gwa ha, Nuzọ ọ bula, umunne m, unu
 emela ihe ojoo. Enwere m umu nwanyi abuo, ndi na-amabeghi
 nwoke, m ga-akpuputa ha nebe unu no, jirikwanu ha mee ihe di
 ka ọ ga-amasi unu, naani nime ndi nwoke ndi a, unu emela ihe
 na-ezighi ezi, nihi na ha batara nokpuru mkpuchi nke ulo m. Ha
 sirị ya, Puo ebe ahụ, i batara ibu onye obia, ọ bughị ikpe ikpe?
 Ugbo a ya mere, anyi ga-emeso gi ojoo karia ndi ahụ. Ha nokwa
 na-amanye nwoke ahụ bu Lot nke ukwu, ma ha biara nso
 itupia uzọ ahụ. Igbatị aka, ndi nwoke ahụ dobatara Lot nebe ha
 no nime ulo, ma mechie onu uzọ ulo ahụ. Ma ndi nwoke ndi no
 nonu uzọ ulo ahụ, ha tigburu ha nịsị ikpò site na nke nta ruo na
 nke nnukwu, ha nwekwara mgbagwoju anya mgbe ha no na-
 achọ onu uzọ ahụ. Ndi nwoke ahụ sirị Lot, I nwere ndi ogo
 nwoke ebe a, ma umu nwoke, ma umu nwanyi? Ma ọ buru na i
 nwere onye ozo no nobodo a, kpoputa ha site nebe a, Nihi na
 anyi na-ebibi ebe a, nihi na e buliri mkpu ha nihi Onyenwe
 anyi, Onyenwe anyi zitere anyi ibibi ya. Lot puru ma gwa ndi
 ogo ya bu ndi luru umu ya ndi inyom, si ha, Bilienu, pounu nebe
 a, nihi na Onyenwe anyi na-ebibi obodo a, ma o yiri ka ọ na-

agba ọchị nihu ndị ọgọ ya. Mgbe chi ọrọ, ndị ozi ahụ nọ na-akpali Lot, na-asị, bilie kpọrọ nwunye gị na ụmụ ndị inyom gị abụọ ndị ị nwere, pụọ, ka ị ghara iso laa niyi na mmehie nke obodo ahụ. Ma ha nwere nsogbu, ndị mmụọ ozi jidere aka ya, aka nwunye ya, na aka ụmụ nwanyị ya abụọ, nihi na Onyenwe anyị chọrọ ịchekwa ya.

O wee mee na mgbe ha kpọputara ha nèzí, ha kwuru si, Zọputa mkpụrụ obi nke onwe gị, atụlegharịla anya nazụ, ma kwusikwala nnonọdụ ọ bụla nime mpaghara gbara gburugburu niile, gbagaa nugwu zọputa onwe gị, ka a ghara ịkpọrọ gị nike. Lot kwuru ma na ha, ana m arịrịọ Onyenwe anyị, ebe ọ bụ na ohu gị chọtara ebere nihu gị, na ị meela ka ikpe ezi omume gị dị ukwu, nke ị na-eme nahụ m, nke idebe mkpụrụ obi m ndụ, mụ onwe m ma agaghị m enwe ike ịzọputa onwe m banye nugwu ahụ, ka ihe ọjọọ ndị ahụ ghara ijide m, na m nwụọ. Lee, obodo a dị nso maka ịgbaga m ebe ahụ, nke bụ obere, na ebe ahụ a ga-zọputa m. Ọ bughị obere? Mkpụrụ obi m ga-adị ndụ nihi gị. Ma ọ siri ya, Lee, enwere m mmasị nihu gị na banyere okwu a, agaghị m ebibi obodo ahụ nke ị kwuru banyere ya. Mee ngwa ya mere ka a zọputa gị nebe ahụ, nihi na apughị m ime ihe ọ bụla ruo mgbe ị ga-erute ebe ahụ. Ọ bụ ya mere e ji kpọọ obodo ahụ Zoar. Anyanwụ wara nelu ala, na Lot banyere na Zoar. Ma Onyenwe anyị zoro ọkụ dị nsọ nelu Sodom na Gomora, ọkụ si naka Onyenwe anyị nke si neluigwe. Ma ọ kwaturu obodo ndị a, na mpaghara niile gbara gburugburu, na ndị niile bi nime obodo ndị ahụ, na ihe niile na-eto nala. Ma nwanyị ya lere anya nazụ, ma ọ ghọrọ ogidi nnu. Abraham biliri nisi ụtụtụ gaa nebe ọ

guzoro nihi Onyenwe anyị. Ma ọ lere anya nelu ihu Sodom na Gomora, na nelu ihu nke mpaghara gburugburu, ọ hụkwara na lee, ọkụ na-arigo si nala dị ka uzuoku nke ọkụ ọkụ. Mgbe o mere na Chineke bibiri obodo niile nke mpaghara gburugburu, Chineke chetara Abraham, ma ziga Lot puo netiti mbibi ahụ, mgbe Onyenwe anyị kwaturu obodo ndi ahụ nke Lot bi nime ha.

Lot si na Zoar rigoro, ya na umu nwanyị ya abuo gara biri nugwu, nihi na ọ turu egwu ibi na Zoar, ya mere ya na umu nwanyị ya abuo gara biri nogba. Nwanyị nke okenye gwara nke nta okwu si, Nna anyị aburula agadi, ọ dighikwa onye ọ bula no nwa, onye ga-abakwute anyị di ka o kwesiri iru ala niile nwa. Bja ka anyị nye nna anyị mmanya ka ọ nuo, ka anyị dinara ya, ka anyị si naka nna anyị kpote mkpuru. Ha nyere nna ha mmanya onunu nabalị ahụ, nwa nwanyị nke okenye banyere dinara ya na nna ya nabalị ahụ, ma ọ maghi mgbe ọ dinara na mgbe ọ bilitere. O mere na nechi ya, nwanyị nke okenye gwara nke nta okwu si, Lee, m dinara unyaahụ na nna anyị, ka anyị nye ya mmanya onunu nabalị a, i banyekwa dinara na ya, ka anyị si naka nna anyị nweta mkpuru. Ha nyekwara nna ha mmanya onunu nabalị ahụ, nke nta nime ha batara dinara ya na nna ya, ma ọ maghi mgbe ọ dinara ala na mgbe o biliri. Ma umu nwanyị abuo nke Lot turu ime site naka nna ha. Nwanyị nke okenye muru nwa nwoke, ma kpoo aha ya Moab, na-ekwu, Site naka nna m, onye a bu nna ndi Moab ruo taa. Nwanyị nke nwa mukwara nwa nwoke, ọ kpoo aha ya Ammon, na-ekwu, Nwa agburu m, nke a bu nna ndi Ammon ruo taa.

20

Ma Abraham si ebe ahụ kwaga gaa nala dị nebe ndịda, ma biri netiti Kadesh na Shur, ma biri dị ka onye ọbịa na Gerara. Abraham kwuru banyere Sarah bụ nwunye ya si, Nwanne m nwanyị ka ọ bụ. Ọ tụtụ egwu ikwu na nwunye ya ka ọ bụ, ka ndị nwoke obodo ahụ ghara igbu ya nihi ya. Abimelech eze Gerar zigara ndị mmadụ were Sarah. Ma Chineke banyere na Abimelek nime ụra nabalị ahụ, ma kwuo, Lee, ị ga-anwụ maka nwanyị ahụ nke ị nara, nke a bụ ebiela ndụ ọnụ na nwoke. Abimelech ma ọ bughị metụtụ ya aka, ọ sịrị, Onyenwe anyị, mba na-amaghị ihe nakwa nke ezi omume, ị ga-ebibi ha? Ọ bughị ya nonwe ya gwara m, Nwanne m nwanyị ka ọ bụ? Na ya onwe ya gwakwara m, Nwanne m nwoke ka ọ bụ? Nobi dị ọcha na nezi omume nke aka m abụọ ka m mere nke a. Chineke gwara ya nūra, Mụ onwe m makwara na i mere nke a nobi dị ọcha, ya mere m gbochiri gi ka ị ghara imehie megide m, nihi nke a, ekweghị m ka i metụ ya aka. Ugbu a, nyeghachi nwoke ahụ nwunye ya, nihi na ọ bụ onye amụma, ọ ga-ekpere gi ekpere, ị ga-adịkwa ndụ. Ma ọ bụrụ na ị nyeghachighị ya, mara na ị ga-anwụ, gi na ihe niile nke gi. Abimelech biliri nisi ụtụtụ, kpọrọ ndị ohu ya niile, kwuru okwu ndị a niile nntị ha, ndị mmadụ niile tụtụ ụjọ nke ukwu. Ma Abimelek kpọrọ Ebrahim si ya, Gịnị bụ ihe a i mere anyị? Ọ bụ na anyị mehiere megide gi, i ji wetara m na alaeze m mmehie dị ukwu? Ihe ọ dighị onye ga-eme, i meela m ya. Abimelek sịrị Abraham, Gịnị ka ị hụrụ mere gi ihe a? Abraham kwuru, Nihi na m kwuru na nsọpụrụ Chi

adighi nebe a, ha ga-egbu m nihi nwunye m. Ma nezie, o bu nwanne m nwanyi site na nna, ma o bughi site na nne, o ghoru nwunye m. O mere mgbe Chineke kpoputara m site nulo nna m, mgbe ahụ m gwara ya si, Nke a bu ihe ziri ezi i ga-emere m: nebe obula anyi ga-aga, gwa ha na m bu nwanne gi nwoke. Abimelech weere puku didrachmas, na aturu, na umu ehi, na ndi ohu, na umu agboghọ ndi ohu, ma nye Abraham, ma nyeghachiri ya Sarah bu nwunye ya. Abimelech gwara Abraham si, Lee, ala m di nihi gi, ebe o bu la masiri gi, biri. Ma o gwara Sarah, Lee, enyela m nwanne gi nwoke puku didrachma, nke a ga-aburu gi nsopuru nke ihu gi, na ndi niile nonyere gi, ma kwuo eziokwu nihe niile. Abraham kpere ekpere nye Chineke, Chineke wee gwoo Abimelek, na nwunye ya, na ndi ohu nwanyi ya, ha wee muo umu. Nihi na Onyenwe anyi emechiela akpanwa niile nulo Abimelek site nezị, nihi Sara bu nwunye Abraham.

21

Ma Onyenwe anyi letara Sarah dika o kwuru, ma Onyenwe anyi mere Sarah dika o kwuru. Na ituru ime, o mutaara Abraham nwa nwoke noge okenye ya, noge ahụ di ka Onyenwe anyi gwara ya. Ma Abraham kporo aha nwa ya nwoke nke a muuru ya, bu onye Sera mutaara ya, Aizik. O biara ugwu ma Abraham nwa Isaac nubochi nke asato, dika Chineke nyere ya iwu. Ma Abraham di nari afọ mgbe a muuru ya Isaac nwa ya nwoke. Sarah kwuru, Onyenwe anyi emela m ochi, nihi na onye o bu la ga-anu ya ga-esonyere m nuria onu. Ma o kwuru, onye ga-agwa

Ebrahim na Sera na-enye nwa ara? Na m mụrụ nwa nwoke noge ika nka m. Ma nwata ahụ toro, a kwusikwara ya ara, ma Abraham mere nnukwu oriri nubochi ahụ e kwusiri Isaac nwa ya nwoke ara. Mgbe Sera hụrụ nwa nwoke Hega onye Ijpt, bụ onye Ebrahim mụtara, ka ọ na-egwu egwu na Aizik nwa ya nwoke, Ọ siri Ebrahim, Chupụ nwanyị ohu a na nwa ya nwoke, nihi na nwa nwoke nke nwanyị ohu a agaghị eketa ihe nketa na nwa m nwoke Aizik. Okwu ahụ siri ike nke ukwu nihi Abraham banyere nwa ya. Chineke gwara Abraham, Ka ọ ghara isi gi ike nobi banyere nwata ahụ na banyere odibo nwanyị ahụ. Ihe niile Sarah gwara gi, gee ntị nolu ya, nihi na ọ bụ site nIsaac ka a ga-akpọ mkpuru gi. Ma nwa nwoke nke nwa agboghọ a, aga m emekwa ya ka ọ bụrụ mba di ukwu, nihi na ọ bụ mkpuru gi. Abraham biliri nụtutụ, were ogbe achicha na akpukpọ mmiri, nye Hagar, tinyekwara nwa ahụ nubu ya, zipu ya. Mgbe ọ gara, ọ na-awaghari nọzara, nolulu mmiri nke iyi. Mmiri si nakpati akpukpọ ahụ gwuru, ma ọ tūbara nwata ahụ nokpuru otu osisi fir. Ọ gawara ma nọdụ ala nihi ya site nebe di anya, di ka igba àkụ ụta, nihi na o kwuru, Mba, ka m ghara ihu onwu nke nwa m. O nọduru ala nihi ya, mgbe nwa ahụ tiri mkpu, ọ kwara ákwá. Chineke nuru olu nke nwata site nebe ọ nọ, mmuo ozi Chineke si neluigwe kpoo Hagar, si ya, Gini mere, Hagar? Atula egwu, nihi na Chineke anula olu nke nwata site nebe ọ nọ. Bilie were nwa ahụ, jide ya naka gi, nihi na aga m eme ya mba di ukwu. Chineke meghere anya ya, ọ huru olulu mmiri di ndu, ọ gara juru akpa ahụ mmiri, meekwa ka nwata ahụ nno mmiri. Chineke nonyere nwa nwata ahụ, ọ tolitere, biri nọzara, ma ghoo onye ogba uta. Ma o biri nọzara, nne ya werekwaara ya

nwanyị site na Paran nke Ijipt.

O mere noge ahụ, Abimelek na Okozat onye ndumọdụ ya, na Fikol onyeisi ndị agha nke ndị agha ya, gwara Ebrahim, si, Chineke nonyere gị nihe niile ị na-eme. Ugbu a ya mere, nụọrọ m iyi na Chineke na ị gaghi emejọ m, maọbụ mkpụrụ m, maọbụ aha m, kama dika ezi omume nke m mere na gị, ị ga-emekwa m, na ala nke ị biri na ya. Abraham kwuru, Mù gà-anụ iyi. Ma Ebrahim kara Abimelek banyere olulu mmiri nke ndi ohu Abimelek napuru. Ma Abimelech gwara ya, Amaghi m onye mere gị ihe a, ị gwakwaghi m, anughikwa m ya ntị, ma ọ bughị taa. Na Abraham weere atụrụ na ụmụ ehi, nye Abimelek, ha abụọ wee gbaa ndụ. Ma Abraham guzobere ụmụ atụrụ nwanyị asaa naanị ha. Ma Abimelek siri Abraham, gini bu nwa atụrụ asaa ndi a nke atụrụ ndi a, nke i debere iche? Ma Abraham kwuru na ị ga-anara m ụmụ atụrụ nwanyị asaa ndi a ka ha bụrụ ihe akaebe nye m na mụ onwe m gwuru olulu mmiri a Nihi nke a, ọ kpọrọ aha ebe ahụ Olulu Mmiri nke Iyi, nihi na ebe ahụ ka ha abụọ nūrụ iyi. Ha mere ogbugba ndụ nolulu mmiri nke iyi. Abimelek, Ochozath onye ndumọdụ ya, na Phichol onyeisi ndi agha ya biliri laghachi nala ndi Filistia. Ma Abraham kuru ubi nelu olulu mmiri nke iyi ahụ, ma ọ kpọkwara ebe ahụ aha Onyenwe anyi, Chineke ebighi ebi. Abraham biri nala ndi Filistia ruo otutu ubochi.

22

Ọ dị ka o mesiri okwu ndi a, Chineke nwalere Abraham, ọ siri ya, Abraham, Abraham, ọ zakwara si, Lee m nọ ebe a. Ma o kwuru, Were nwa gi nwoke ahụ i hụrụ nanya, onye i hụrụ nanya, bụ Aizik, gaa nala di elu ahụ, chuo ya ebe ahụ dika aja nsure oku notu nime ugwu ndi ahụ nke m ga-agwa gi. Nibilite Abraham nututu, o nyara inyinya ibu ya, o weere ya onwe ya ndi ohu abuo na Isaac nwa ya nwoke, na iwa nku maka aja nsure oku, nibilite o gara ma o biara nelu ebe ahụ nke Chineke kwuru ya nubochi nke ato. Ma mgbe Abraham weliri anya ya elu, ọ hụrụ ebe ahụ site nebe di anya. Na Ebrahim gwara ndi ohu ya, Nodunu ebe a na inyinya ibu, mu na nwata nwoke gaaga ruo ebe ahụ, mgbe anyi fere ofufe, anyi ga-aloghachikwute unu. Abraham weere nku nke aja nsure oku niile ma tinye ya nahu Isaac nwa ya nwoke, werekwa naka oku na mma agha, ha abuo wee gaa onu. Isaac kwuru ma gakwuru Abraham nna ya, Nna, o wee kwuo, Gini bu ya, nwa m? Ọ kwuru, Lee, oku na osisi di, ebee ka aturu ahụ maka aja nsure oku di? Abraham kwuru, Chineke ga-ahutara onwe ya aturu maka aja nsure oku, nwa m. Ha abuo wee gaa onu, Ha biara nebe ahụ nke Chineke gwara ya, Abraham wuru ebe ichu aja nebe ahụ, tinyekwa nku. Mgbe o kechiri Isaac nwa ya nwoke, o tinyere ya nelu ebe ichu aja ahụ nelu nku ndi ahụ. Ma Abraham gbatiri aka ya iwere mma agha, igbu nwa ya nwoke. Ma Onyeoziri Onyenwe anyi si neluigwe kpoo ya, si, Abraham, Abraham, ọ siri, Lee m nọ ebe a. Ma o kwuru, Etinyela aka gi nelu nwata ahụ, ma emekwala ya ihe o bua, ugbo a, nihi na amaara m na i na-atu egwu Chineke, ma i chekwaghi nwa gi nke ọ hụrụ nanya nihi m. Ma mgbe o leliri anya, Abraham ji anya ya hu, ma lee, ebule otu ka a na-ejide

nosisi Sabek site na mpi ya. Abraham wee gaa, were ebule ahụ, chee ya dika aja nsure oku nonodu Isaac nwa ya nwoke.

Abraham kpọrọ aha ebe ahụ Onyenwe anyị hụrụ, ka e wee kwuo taa, Nugwu Onyenwe anyị, e gosiputara ya. Ma Mmụọ Ozi nke Onyenwe anyị kpọrọ Abraham nke ugboro abụọ site neluigwe. Na-ekwu, Dị ka onwe m nūrụ iyi, na-ekwu Onyenwe anyị, nihi na i mere ihe a, na ị chọghị ịchekwa nwa gị nke ị hūrụ nanya nihi m, Nezie, site nịgozi aga m agozi gị, sitekwa nịmụba aga m amụba mkpūrụ gị ka ha dị ka kpakpando nke eluigwe, nakwa ka ájá dị nakụkụ ọnụ mmiri osimiri, mkpūrụ gị ga-eketa obodo nke ndị iro ha. Na a ga-agozi mba niile nke ụwa na mkpūrụ gị, nihi na ị rubere isi nolu m. Tugharịrị azụ ma Abraham nebe ndị ohu ya nọ, ha ebilie gara ọnụ nolulu mmiri nke iyi. Abraham biri nolulu mmiri nke iyi.

O mere mgbe okwu ndị a gasiri, a gwara Abram, si, Lee, Melcha amụọla ụmụ nwoke nye Nahor nwanne gị. Uz nwa mbụ, na Buz nwanne ya nwoke, na Kamuel nna ndị Siria, na Hazad, na Azau, na Phaldes, na Jeldaph, na Bethuel. Bethuel mụtara Rebecca. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom asatọ ndị Melcha mụtaara Nahor, nwanne Ebrahim. Ma iko nwanyị ya, onye aha ya bụ Reuma, mụkwara Tebah na Gaham na Tahash na Maacah.

23

Ndụ Sera bụ afọ otu narị iri abụọ na asaa. Sera nwurụ nobodo

Arbok, nke dị na ndagwurugwu; nke a bụ Hebron nala Kenan. Ebrahim bịa iru ụjọ Sera na ikwa akwa. Ma Abraham biliri site nozu ya, ma Abraham gwara ụmụ ndị Heth, na-ekwu, Abụ m onye ọbịa na onye mbịarambịa netiti unu, ya mere nyenụ m ala ili netiti unu ka m lie ozu m. Ụmụ Chet zara Abraham, si, Mba, onyenwe anyị. Nụrụ anyị, eze site naka Chineke ka ị bụ netiti anyị, nime ili ndị a họputara nke anyị lie onye nwurụ anwụ gi, ọ dighị onye nime anyị ga-egbochi ili ya site naka gi, ịji lie onye nwurụ anwụ gi nebe ahụ. Mgbe Abraham biliri, ọ kpọrọ isiala nye ndị obodo ahụ, bụ ụmụ Het. Na Abraham gwara ha okwu, si, O bụrụ na unu nwere mkpụrụ obi unu ka e lie ozu m site nihu m, nūrụnụ m, ma gwaranụ m Ephron nwa Zohar okwu. Ma ka o nye m ọgba nkume ahụ nke okpukpu abụọ, nke bụ nke ya, nke dị nakụkụ ubi ya. Nye m ya netiti unu nọnụ ahia ọlọcha kwesiri ekwesị maka inweta ili. Ephron ma nọdurụ ala netiti ụmụ ndị ikom Heth, ma Ephron onye Hittite zara Abraham kwuo okwu, mgbe ụmụ ndị ikom Heth na ndị niile na-abanye nobodo nọ na-anụ, na-ekwu, Nọrọ netiti m, onyenwe m, ma nūrụ m. Ala ubi ahụ na ọgba nkume nke dị nime ya, gi ka m na-enye. Nihu ndị obodo m niile, e nyela m gi ya, lie ozu gi. Ma Ebrahim kpọrọ isiala nihu ndị mmadụ nke ala ahụ. O gwara Efron okwu nihu ndị obodo ahụ, si, Ebe ọ bụ na ị nọ nebe m nọ, biko nūrụ m, nara ego ọlọcha nke ala ahụ naka m, ka m lie ozu m nebe ahụ. Ephron zara Abraham, si, Mba, onyenwe m, nihi na anụla m, ala narị anọ didrachmas ọlọcha, ma ginị ka nke a putara netiti m na gi? Ma gi, lie ozu gi. Na Abraham nūrụ okwu Ephron, Abraham weghachiri Ephron ego ọlọcha ahụ nke ọ kwuru nntị ụmụ Heth, narị anọ didrachma nke ọlọcha a

nabatara netiti ndị ahịa. Ala Efron nke dị nọgba abụọ, nke dị nihi Mamre, ala ahụ na ọgba ahụ nke dị na ya, na osisi niile nke dị nala ahụ, na ihe niile nke dị noke ya gburugburu, guzoro. nye Abraham, ka ọ bụrụ ihe onwunwe nihi ụmụ ndị ikom Het, na ndị niile na-abanye nobodo ahụ. Mgbe ihe ndị a gasiri, Abraham liri Sara nwunye ya nọgba dị nubi okpukpu abụọ, nke dị nihi Mamre, ya bụ Hebron, nala Kenan. E mere ka ala ahụ na ọgba ahụ nke dị nime ya bụrụ ihe onwunwe ili nke Ebrahim, site naka ụmụ ndị Het.

24

Ma Abraham bụ agadi nwoke merela nnọọ agadi, ma Onyenwe anyị gọziri Abraham nihe niile.

Ma Ebrahim gwara onye ohu ya, onye okenye nke ụlọ ya, onye na-achị ihe niile nke ya, Tinye aka gị nokpuru apata ụkwụ m. M na-agba gị iyi naha Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe na Chineke nke ụwa, ka ị ghara iwere nwanyị nye nwa m nwoke Isaac site n'ụmụ ada ndị Kenan, ndị m na ha bi. Kama, ị ga-aga nala m ebe a mụrụ m, na nagbụrụ m, ma site ebe ahụ were nwanyị nye nwa m nwoke Aizik. Onye na-eje ozi ahụ sị ya, Ọ bụrụ na nwanyị ahụ achoghị iso m laa nala a, m ga-akpoghachi nwa gị nala ahụ i si pụta? Abraham gwara ya sị, Kpachara anya ka ị ghara ikpoghachi nwa m nwoke ebe ahụ. Onyenwe anyị bụ Chineke nke eluigwe na Chineke nke ụwa, onye kpọputara m site n'ụlọ nna m nakwa site nala ebe a mụrụ m, onye gwara m

okwu, onye n'ukwaara m iyi, na-asị, Gị ka m ga-enye ala a na mkpuru gị, ya onwe ya ga-eziga Onyeozu ya nihi gị, ị ga-esitekwa ebe ahụ l'atara nwa m nwoke nwunye. O bụrụ na nwanyị ahụ achoghị iso gị gaa nala a, ị ga-adị ọcha site nihi m, naanị ekwela ka nwa m nwoke laghachi ebe ahụ. Ma ohu tinyere aka ya nokpuru apata Abraham onyenwe ya, ma o n'uru iyi nye ya banyere okwu a. Na nwa ohu weere ịnyinya kamel iri site na ịnyinya kamel nke nna ukwu ya, na site na ihe ọma niile nke nna ukwu ya soro ya, bilie gawa Mesopotemia nobodo Nehọ. Ma o mere ka ịnyinya kamel ndị ahụ dinara ala n'ezị obodo nakukụ olulu mmiri, noge anyasị, mgbe ndị inyom na-ekute mmiri na-apụta.

O siri, Onyenwe anyị Chineke nke onyenwe m Ebrahim, mee ka ihe gaara m nke ọma taa, ma gosi onyenwe m Ebrahim ebere. Lee anya, m na-eguzo n'elu isi iyi mmiri, ma ụmụ ada ndị bi nobodo na-apụta ịkụta mmiri. O ga-abụ nwaagboghọ nke m ga-asị, tugharia ite mmiri gị ka m n'ụ, ma o sị m, n'ụ gị, na ịnyinya kamel gị ka m ga-enye mmiri ọhụrụ ruo mgbe ha ga-akwusi ịhụ, nke a i kwadooro ohu gị Aizik, na nime nke a m ga-ama na i meela ebere na onyenwe m Ebrahim.

Ma o mere tupu o mechaa ikwu okwu nime obi ya, lee, Rebeka nọ na-apụta, onye a mụrụ Betuel, nwa nwoke Milka bụ nwunye Nahọ, nwanne Ebrahim, o bu ite mmiri n'ubu ya. Nwanyị a-maghi nwoke ahụ mara mma nke ukwu nihi, o bụ nwanyị a-maghi nwoke, nwoke o bula amaghi ya. Mgbe o rịdaruru nisi iyi, o juru ite mmiri ya, ma o rigooro. Ohu ahụ gbara ọsọ izute ya,

ma kwuo, Nye m obere mmiri site nite mmiri gi ka m nuo. O ma kwuru, Nuo, onyenwe m, ma mee ngwa ngwa wedata ite mmiri ahụ nelu ogwe aka ya, nye ya mmiri onunụ ruo mgbe o kwusiri inu. O sikwara, M ga-enyekwa inyinya kamel gi mmiri ruo mgbe ha niile ga-anu. Ma o mere ngwa ngwa wupuote ite mmiri ahụ nime ebe a na-enye mmiri, gbaa oso gaa nolulu mmiri ikuta mmiri ozo, kutakwara inyinya kamel niile mmiri. Nwoke ahụ no na-amuta ya nke oma, ma o no na-agba nkiti iji mara ma Onyenwe anyi emeela ka uzọ ya gaa nke oma, ka o bu na o bughị ya. O meere ma mgbe inyinya kamel ndi ahụ niile kwusiri inu mmiri, nwoke ahụ weere olaedo nti nke olaedo nke di nibu drachma otu, na mgbaaka abuo naka ya, nke ibu ha bu olaedo iri. Ma o juru ya, si, nwa nwanyị onye ka i bu? Gwa m, o di ebe nulo nna gi ebe anyi ga-anọ? Nwanyi ahụ ma kwuru ya, Abụ m ada Bethuel nke Milcah muru nye Nahor. O siri ya, Anyi nwere ahijia kporo nku na nri anumanu di ukwu, na ebe o ga-anọ. Ma mgbe o nwere obi uto, nwoke ahụ kporo isiala nye Onyenwe anyi O siri, Ngozi diri Onyenwe anyi bu Chineke nke onyenwe m Abraham, onye na-ahapughị ezi omume ya na eziokwu ya site naka onyenwe m. Onyenwe anyi eduziela m nulo nwanne nke onyenwe m. Ma mgbe nwa agboghọ ahụ gbara oso, o kporo nulo nke nne ya dika okwu ndi a. Rebeka nwere nwanne nwoke aha ya bu Leban, Leban gbakwara oso gakuwuru nwoke ahụ nezị nebe isi iyi ahụ di. O bu na o mere mgbe o huru ihe nti na ihe mgbaaka naka nwanne ya nwanyị, nakwa mgbe o nuru okwu Rebeka nwanne ya nwanyị na-ekwu si, Otu a ka nwoke ahụ gwara m, o biakwutere nwoke ahụ ka o na-eguzo nebe inyinya kamel no nakuku isi iyi ahụ. Ma o siri ya, Bịa bata, onye a goziri

agozi nke Onyenwe anyị, gini mere i ji guzo nèzí? Mụ onwe m akwadola ụlọ ahụ, na ebe maka inyinya kamel ndị ahụ. Nwoke ahụ batara nime ụlọ ahụ, wepụ ibu ndị inyinya kamel ahụ, nye ndị inyinya kamel ahụ ahịhịa kpọrọ nkụ na nri anụmanụ, nyekwa mmiri maka ịsa ụkwụ ya na ụkwụ ndị nwoke ndị so ya. Ọ bụ o tinyere achicha nihu ha ka ha rie, ma ọ siri, Agaghị m eri, ruo mgbe m ga-ekwu okwu m. Ọ sịkwara, Kwuo.

Odinma kwuru, Abụ m ohu Abraham. Onyenwe anyị gọziri onyenwe m nke ukwuu, e buliri ya elu, o nyere ya atụrụ, ụmụ ehi, ọlọcha, ọlāedo, ndị ohu, ụmụ agboghọ na-eje ozi, inyinya kamel, na inyinya ibu. Na Sera bụ nwunye nna m ukwu mụtaara ya otu nwa nwoke mgbe o meela agadi, o nyekwara ya ihe niile o nwere. Nna m ukwu mere ka m nọọ iyi, na-ekwu, si, I gaghi eweere nwa m nwoke nwanyị site nümü ndị inyom ndị Kenan, bụ ndị m bi netiti ha dị ka ọbịa nala ha. Mana i ga-aga nulo nna m na nagburu m, ma site ebe ahụ were nwanyị nye nwa m nwoke. Asị m nna m ukwu, ma eleghị anya nwanyị ahụ agaghị eso m gaa. Ọ siri m, Onyenwe anyị Chineke onye m masiri nihu ya, ya onwe ya ga-eziga Onyeozu ya soro gi, ọ ga-eme ka ụzọ gi gaa nke oma, i ga-ewere nwanyị nye nwa m nwoke site nagburu m na site nulo nna m. Mgbe ahụ, i ga-abụ onye aka ya di ọcha site na ọbubu onu m, nihi na mgbe i biara nebo m, ọ buru na ha enyeghi gi, i ga-abukwa onye aka ya di ọcha site na iyi m. Nibia taa nisi iyi ahụ, m kwuru, Onyenwe anyị Chineke nke onyenwe m Abraham, ọ buru na gi na-eme ka ụzọ m gaa nke oma, nke ugbu a m na-aga nime ya, Lee anya, mụ onwe m guzo nelu isi iyi mmiri, ụmụ ada ndi obodo na-aputa ikuta mmiri, ọ ga-abukwa

nwaagboghọ nke m ga-asị ya, Nye m ntakiri mmiri site nite mmiri gi ka m nūọ, Ma ọ bụrụ na ọ si m, Gi onwe gi nūọkwa mmiri, m ga-enyekwa inyinya kamel gi mmiri, nwanyị a bụ onye Onyenwe anyị kwadoro maka ohu ya Isaac, site na nke a ka m ga-esi mara na i meela nna m ukwu Abraham ebere. Ọ bụ na ọ mere tupu m guchaa ikwu okwu nuche m, ozugbo Rebeka putara, ji ite mmiri nubu ya, ọ gbadara nisi iyi wee kuru mmiri, asiri m ya, nye m mmiri ọnụnụ. Na mee ngwa ngwa, o wedatarara ite mmiri ahụ naka ya site nonwe ya, ma kwuo, Nūọ gi, aga m enyekwa inyinya kamel gi mmiri ọnụnụ, ha nūrụ, o nyekwara inyinya kamel mmiri ọnụnụ. M juru ya ajuju, ma m kwuru, Ada onye ka i bụ? Gwa m. Ma o kwuru, Ada Betuel ka m bụ, nwa nke Nahor, onye Melka mutara ya. Ma m yikwasiri ya ihe nti, na ihe mgbaaka naka ya. Na i nwere mmasi, m kpọrọ isiala nye Onyenwe anyị, ma gozie Onyenwe anyị bụ Chineke nke onyenwe m Abraham, onye mere ka m gaa nke oma nuzọ eziokwu iji were ada nwanne nke onyenwe m nye nwa ya nwoke. Ọ bụrụ ya mere unu na-eme obi ebere na ezi omume nebe onyenwe m, ma ọ bughị ya, gwanu m, ka m mara ụzọ m ga-esi tugharịa, aka nri ma ọ bụ aka ekpe.

Laban na Bethuel zara si, Ihe a si naka Onyenwe anyị puta, anyị enweghi ike igwa gi okwu megide ya, ma ọ bụ ihe ojọọ ma ọ bụ ihe oma. Lee anya, Rebeka nọ nihi gi, were ya gbapụ, ka ọ bụrụ nwunye nwa nwoke nke onyenwe gi, dika Onyenwe anyị kwuru. Ọ mere ma nime inu nke ohu Abraham okwu ha, ọ kpọrọ isiala nelu ala nye Onyenwe. Mgbe ohu ahụ weputara ngwongwo ọlaocha na ọlaedo na uwe, o nyere Rebeka, ma nyekwa nwanne

nwoke ya na nne ya onyinye. Ha riri nri, ńụọ ihe ọńụńụ, ya onwe ya na ndị nwoke ndị so ya, ha rahụrụ ụra. Mgbe o tetara nụtutụ, ọ sịrị, Zilaganụ m ka m lakwuru onyenwe m. Ụmụnne nwanyị ya na nne ya kwuru, Ka nwaagboghọ ahụ nnyere anyị ihe dika ụbọchị iri, mgbe ahụ gasịrị, ọ ga-apụ. Ma ọ sịrị ha, unu ejidela m, Onyenwe anyị emeela ka ụzọ m gaa nke ọma, zilaganụ m, ka m nwee ike ilaghachi nye onyenwe m. Ndị ahụ ma ha kwuru, Ka anyị kpọọ nwa agboghọ ahụ, ka anyị jụọ ya ọnụ. Na ha kpọrọ Rebeka, na ha sịrị ya, I ga-eso nwoke a gaa? Ma ọ sịrị, M ga-aga. Ma ha zigapụrụ Ribeka, nwanne nwanyị ha, na ihe niile nke ya, na ohu nke Abraham, na ndị niile so ya. Ma ha gọziri Ribeka ma sị ya, Nwanne anyị nwanyị i bụ, bụrụ puku kwurụ puku, ma ka mkpụrụ gị keta obodo ndị iro. Rebeka bilitere elu ya na ndị odibo nwanyị ya, ha rịgoro nelu ịnyinya kamel ndị ahụ, ha sokwa nwoke ahụ gawa, odibo ahụ kpọrọ Rebeka wee pụọ.

Isaac ma ọ nọ na-aga site nọzara dika olulu mmiri nke ọhụ, ma ya onwe ya biri nala nke dī nNdịda. Aisak pụrụ noge mgbede ka ọ gaa kwurita okwu nala dī larịi ahụ, mgbe o weliri anya ya elu, ọ hụrụ ịnyinya kamel ndị na-abia. Ma Rebeka leliri anya elu, ọ hụrụ Aizik, wee si nelu ịnyinya kamel rịdata. Ma ọ gwara ohu ahụ, Onye bụ nwoke ahụ nke na-aga nubi ahụ iji zute anyị? Ohu ahụ kwuru, Nke a bụ onyenwe m. Ma nwanyị ahụ weere akwa mkpuchi ahụ, yiri ya. Ma nwa ohu ahụ kpọrọ Aisak okwu niile nke o mere. Aisaak banyere nulo nne ya, were Rebeka, ọ ghorọ nwunye ya, o hụrụ ya nanya, e kasikwara Aisaak obi banyere Sera nne ya.

25

Mgbe o sonyere, Ebreham weere nwanyị onye aha ya bụ Ketura. O mụtaara ya Zombran, na Iezan, na Madal, na Madiam, na Iesbok, na Soie. Iezan mụrụ Sheba na Dedan, ụmụ Dedan bụ Asshurim, Letushim na Leummim. Ụmụ ndị ikom Midian bụ Gepher, na Apher, na Enoch, na Abida, na Eldaag. Ndị a niile bụ ụmụ ndị ikom Keturah. Ma Abraham nyere Isaac nwa ya nwoke ihe niile o nwere. Ma ụmụ ndị ikom nke ndị iko nwanyị ya, Abraham nyere ha onyinye, ma zipụ ha site nebe Isaac nwa ya nwoke nọ, mgbe ọ ka dị ndụ, gaa nọwụwa anyanwụ nime ala ọwụwa anyanwụ. Ndị a bụ afọ nke ndụ Abraham nke o biri, otu narị iri asaa na ise afọ. Ma Abraham nwurụ mgbe o mere ezigbo agadi, na-ada ada, jupụtara na ndụ ogologo, e wee tinye ya na ndị nke ya. Ma Aisaak na Ishmel bụ ụmụ ndị ikom ya liri ya nime ọgba okpukpu abụọ ahụ, nime ubi Efron nwa Zoar onye Het, nke dị nihi Mamre, Ala ubi ahụ na ọgba ahụ nke Abraham nwetara naka ụmụ Heth, ebe ahụ ka ha liri Abraham na Sarah nwunye ya. O mere mgbe Abraham nwurụ, Chineke gọziri Isaac nwa ya, na Isaac biri nakụkụ olulu mmiri nke ọhụ. Ndị a bụ ọmụmụ nke Ishmel nwa Ebraham, onye Hega onye Ijpt, ohu nwanyị Sera, mụtaara Ebraham. Ma ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Ishmel, dika aha ọgbọ ha, ọkpara Ishmel, na Nebayot, na Keda, na Nabel, na Masam, na Masma, na Duma, na Masse, na Choddan, na Teman, na Ietur, na Naphes, na Kedma. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Ishmel, na ndị a bụ aha ha nime ụlọ ikwu ha, na nime ogige ha, ndị ọchịchị iri na abụọ dika mba ha. Nke a bụ afọ

ndụ Ishmel, otu narị afọ na iri atọ na asaa, ike gwụkwara ya, ọ nwurụ, e mekwara ka ọ sonye na ndị ya. O biri site na Havilah ruo Shur, nke dị nihi Ijipt ruo mgbe a na-aga nebe ndị Asiria nọ, nihi ụmụnne ya niile o biri.

Ma ndị a bụ ọgbọ Aisak, nwa Ebrahim; Ebrahim mụrụ Aisak. Ọ bụ na Isaac dị afọ iri anọ mgbe o weere Rebecca bụ ada Bethuel onye Syria site na Mesopotamia nke Syria, nwanne nwanyị Laban onye Syria, ka ọ bụrụ nwunye ya. Aisak nọ na-arịọ Onyenwe anyị arịrịọ banyere Rebeka nwunye ya, nihi na ọ bụ nwanyị aga. Chineke nūrụ arịrịọ ya, Rebeka bụ nwunye ya tūūrū ime. Ụmụaka ndị ahụ wūsara nime ya, o kwuru, Ọ bụrụ na ọ ga-adịrị m otu a, gini bụ nke a nye m? O gara ijuta ase naka Onyenwe anyị. Ma Onyenwe anyị gwara ya, Mba abụọ nọ nime afọ ime gi, ndị abụọ si nafo gi ga-ekewapụ onwe ha, otu ndị ga-adị ike karịa nke ọzọ, onye nke ukwu ga-eke nke nta. Ma e mezuru ụbọchị nke imụ nwa ya, ma lee, ọ dị ejima nime afọ ya. Nwa mbụ ahụ a mụrụ putara na-acha uhie uhie, ahụ ya dum dị ka akpukpọ anụ nwere aji, o wee kpọọ aha ya Iso. Na mgbe nke a gasiri, nwanne ya nwoke putara, aka ya jidere ikiri ụkwụ Iso, ọ kpọrọ aha ya Jekob. Aizik gbara afọ iri isii mgbe Ribeka mụrụ ha. Ụmụ okorobia ndị ahụ tolitere, Iso bụ nwoke maara ichu nta, onye obodo, ma Jekob bụ nwoke dị mfe, bi nulo. Aizik hụrụ Iso nanya, nihi na anụ ohia ọ na-achuta bụ nri ya, ma Rebeka hụrụ Jekob nanya.

Mana Jacob siri ofe, Esau si nọhia bata mgbe ike gwurū ya. Ma Iso gwara Jekob, Nye m nri site na ofe uhie a, nihi na ike gwurū

m, nihi nke a ka akporo aha ya, Edom. Jacob gwara Esau, Ree m taa ikike okpokpu isi gi. Ma Iso kwuru, Lee, m na-aga inwu, gini ka onodu ibu okpara a putara nye m? Ma Jekob kwuru ya si, Nuro m iyi taa, ma o nuru ya iyi, ma Iso rere ihe nke okpara nye Jekob. Jacob mana nyere Esau achicha na ofe lentil, o rikwara, nukwa, bilie gawa, Esau werekwa lelia anya ihe nke okpara.

26

Unwu dikwara nala ahụ, o bughị unwu mbu ahụ nke di noge Abraham, Isaac gakwuru Abimelek eze ndi Filistia na Gerar. Onyenwe anyi gosiri ya onwe ya, si ya, Agala Ijipt, kama biri nala ahụ nke m ga-agwa gi. Biri di ka onye obia nala a, aga m anonyere gi ma gozie gi, nihi na gi na mkpuru gi ka m ga-enye ala a niile, aga m emekwa iyi m, nke m nuru niyi nye Abraham nna gi. M ga-eme ka mkpuru gi mubaa dika kpakpando nke eluigwe, aga m enyekwa mkpuru gi ala a niile, a ga-agozikwa mba niile nke uwa na mkpuru gi. Nihi na Abraham nna gi rubere olu m isi, ma chekwaa iwu m niile, na ukpuru m niile, na usoro m niile, na omume m niile. Aisaak biri na Gerara. Ndi nwoke nke ebe ahụ juru ya ajuju banyere Ribeka bu nwunye ya, ma o sirị, Nwanne m nwanyị ka o bu, nihi na o turu egwu isi na o bu nwunye ya, ka ndi nwoke nke ebe ahụ ghara igbu ya nihi Ribeka, maka na o mara mma nke ukwu. O mere na o noro ogologo oge nebe ahụ, mgbe Abimelek eze Gerar hulara anya site na windo, o huru Aisak ka o na-egwu egwu na Ribeka bu

nwunye ya. Abimelek kpọrọ Aisak, sị ya, Ọ bụ nwunye gị ka ọ bụ? Gịnị mere i ji sị na ọ bụ nwanne gị nwanyị? Aisak zara ya sị, M kwuru ya nihi na m tūrū egwu na m ga-anwū nihi ya. Abimelech sịrị ya, Gịnị bụ ihe a i mere anyị? Ọ fọrọ nke nta ka mmadụ si nagburū m ya na nwunye gị dinaa, i gaara wetara anyị ikpe ọmụma. Abimelech nyere iwu nye ndị ya niile, na-ekwu, Onye ọbụla metūrū nwoke a aka na nwunye ya aka, ikpe ọnwū ka ọ ga-ata. Isaac kūrū mkpūrū nala ahụ, nafọ ahụ ọ chọtara ihe ubi ya mītara narị okpukpu, Onyenwe anyị gozikwara ya. E buliri nwoke ahụ elu, ọ na-agakwa nihi na-aghọ onye ukwu karịa, ruo mgbe ọ ghọrọ onye ukwu nke ukwu. Ọ nwetara anụ ụlọ nke atūrū, na anụ ụlọ nke ehi, na ọrụ ugbo dī ọtūtū. Ndị Filistia nwere ekworo megide ya. Na olulu mmiri niile nke ndị ohu nna ya gwuru noge nna ya, ndị Filistia kpochiri ha ma were aja juputa ha. Abimelech kwuru Isaac sị ya, Pụọ nebe anyị nọ, nihi na i ghọla onye dī ike karịa anyị nke ukwu. Aisak si nebe ahụ pụọ gaa nọrọ na ndagwurugwu Gerar, o wee biri nebe ahụ.

Na ọzọ, Aisak gwughachiri olulu mmiri ndị ahụ nke ndị ohu Ebrahim bụ nna ya gwuru, bụ nke ndị Filistia mechiri mgbe Ebrahim nna ya nwusiri, ma ọ kpọrọ ha aha dika aha ndị ahụ nke nna ya kpọrọ. Ndị ohu Isaac gwuru olulu na ndagwurugwu Gerar, ha chọtakwara olulu mmiri ndụ nebe ahụ. Ndị ọzụzụ atūrū nke Gerar na ndị ọzụzụ atūrū nke Isaac lūrū ọgụ, na-ekwu na mmiri ahụ bụ nke ha, ha wee kpọọ olulu mmiri ahụ aha Ikpe na-ezighi ezi, nihi na ha mejoro ya. O si ebe ahụ pụọ ma ọ gwuru olulu mmiri ọzọ, ha seritekwara okwu

banyere nke ahụ, ọ kpọrọ aha ya Iro. Ọ pụtara site ebe ahụ, gwuo olulu mmiri ọzọ, ma ha alughị ọgụ banyere ya. Ọ kpọrọ aha ya Ebe Sara Mbara, na-ekwu, Nihi na ugbo a Onyenwe anyị emeela ka anyị sara mbara, meekwa ka anyị mụbaa nelu ala.

Ọ gara elu site ebe ahụ gaa nolulu mmiri nke iyi. Onyenwe anyị gosiri ya onwe ya nabali ahụ, si, Mụ bu Chineke nke Abraham nna gi, atula egwu, nihi na mụ na gi nọ, aga m agozi gi, meekwa ka mkpuru gi mụbaa nihi Abraham nna gi. Ma o wuru ebe ahụ ebe ichu aja, ma ọ kpokuru aha Onyenwe anyị, ma ọ mara ebe ahụ ulo ikwu ya. Ndi ohu Isaac gwuru ebe ahụ olulu mmiri na ndagwurugwu Gerar. Ma Abimelech gara ya site na Gerar, na Ahuzzath onye ndumodu ya, na Phicol onyeisi ndi agha nke ndi agha ya. Ma Aisaak siri ha, Gini mere unu ji biakwute m? Unu kpọrọ m asi, ma chupukwa m site nebe unu nọ. Ha kwuru, Anyi ahula nezie na Onyenwe anyi nonyeere gi, ya mere anyi kwuru, ka e nwee ogbugba ndu netiti anyi na gi, anyi ga-eso gi gbaa ndu. I gaghi eme anyi ihe ojoo, dika anyi na-emesoghi gi ihe aru, na dika anyi si mesoo gi nke oma, ma zilaga gi nudo, ugbo a i bu onye a goziri agozi site naka Onyenwe anyi. Ọ mere ha oriri, ha rikwara nri ma nuokwa ihe onunu. Ma mgbe ha biliri nututu ahụ, onye ọ bula nuuru onye agbata obi ya iyi, Isaac zipuru ha, ha si nebe ọ nọ puo nudo. O mere nubochi ahụ, mgbe ndi ohu Aisaak biarutere, ha kporo ya banyere olulu mmiri nke ha gwuru, ha kwuru si, anyi achotaghi mmiri. Ma ọ kpọrọ ya Inu Iyi, nihi nke a, ọ kpọrọ obodo ahụ aha ya Olulu Mmiri nke Inu Iyi, ruo ubochi taa.

Esau gbara afọ iri anọ mgbe o weere Judith nwa nwanyị Beerị onye Het na Basemath nwa nwanyị Elon onye Het ka ha buru ndị nwunye ya. Ma ha nọ na-ese okwu nye Aisak na Rebeka.

27

O mere na mgbe Isaac mere agadi, anya ya abụọ gbara ọchịchiri nke ihu ụzọ, ọ kpọrọ Ịsọ nwa ya nwoke nke okenye, si ya, Nwa m nwoke, ọ sịkwara, Lee m nọ ebe a. Ma o kwuru, Lee, emeela m agadi, ma amaghị m ụbọchị ọnwụ m. Ugbu a ya mere, were ngwá ọrụ gi, akpa àkù na ụta, pụọ gaa nala di larịi, chụtara m anụ ọhia. Meere m nri ọma di ka m huru nanya, wetara m ya ka m rie, ka mkpuru obi m gozie gi tupu m nwuo. Rebecca nuru mgbe Isaac na-agwa Esau nwa ya okwu, ma Esau gara nọhia ichuta anụ ọhia nye nna ya. Rebecca ma gwara Jacob nwa ya nke nta okwu si, Lee, anuru m ka nna gi na-agwa Esau nwanne gi okwu, na-ekwu, Wetara m nta, ma meere m nri ọma, ka m rie gozie gi nihi Onyenwe anyi tupu m nwuo. Ugbu a ya mere, nwa m nwoke, gee m nti di ka m si nye gi iwu. Gaa nime igwe aturu, wetara m ewu abuo di nro na mma site ebe ahụ, m ga-esi ha mee nri uto nye nna gi dika o si masi ya. I ga-ewetara nna gi, ọ ga-eri, ka nna gi gozie gi tupu ọ nwuo. Jekob gwara Ribeka nne ya, Ịsọ nwanne m nwoke bu onye nwere aji ahụ, ma mu onwe m bu onye nwere ahụ di nro. Ka nna ahụ ghara imetu m aka mgbe ọ bula, ka m ghara ibu nihi ya di ka onye na-eleda anya, ka m ghara iwetara onwe m obubu onu kama ibu ngozi. Nne ya sirị ya, Ka obubu onu gi diri m, nwa m, naani nuru olu m, gawa

wetara m. Ọ gara were ya, wetara nne ya, nne ya wee mee nri ọma dị ka nna ya si hụ nanya.

Ma mgbe Rebeka weere uwe Iso nwa ya nwoke nke okenye nke ọma, nke dị nakụkụ ya nime ụlọ, o yikwasiri ya Jekob nwa ya nwoke nke nta. Ma ọ kpunyere akpukpo ewu ndi ahụ nogwe aka ya, na nakụkụ olu ya nke gba otọ. Ma o nyere nri ọma ndi ahụ na ogbe achicha ndi ahụ ọ mere naka Jekob nwa ya nwoke. O wetara ya nye nna ya, o wee si, nna m, ma ọ zara si, lee m nọ ebe a, onye ka i bu, nwa m? Ma Jekob gwara nna ya, Mụ bu Iso nwa mbu gi, emeela m dika i gwara m. Bilie nodu ala, rie site na nta m, ka mkpuru obi gi gozie m. Aizik siri nwa ya nwoke, Gini bu nke a i chotara ngwa ngwa, nwa m? Ọ zara si, Ọ bu ihe Onyenwe anyi Chineke gi nyere m nihi. Isaac gwara Jacob, Bia nso m, ka m metu gi aka, nwa m, iji mara ma i bu nwa m nwoke Esau, ka i bughị. Jekob biakwutere Aizik nna ya, metu ya aka, ma kwuo, Nezie olu a bu olu Jekob, ma aka ndi a bu aka Iso. Ma ọ maghi ya, nihi na aka ya di ka aka Iso nwanne ya nke juputara naji, ya mere ọ goziri ya Ọ siri, I bu nwa m nwoke Iso? Ọ zara si, Mụ. Ọ siri, Wetara m ka m rie site na anu nta gi, nwa m, ka mkpuru obi m gozie gi, o wee wetara ya, o rie, o wetakwara ya mmanya, ọ nuo. Isaac nna ya gwara ya, Bia nso m sutu m onu, nwa m. Ma o bjarute nso susuo ya onu, nuru isi uwe ya, gozie ya, ma kwuo, Lee, isi nke nwa m nwoke di ka isi nke ubi juputara, nke Onyenwe anyi goziri. Ka Chineke nye gi site na igirigi nke eluigwe, na site niba uba nke ala, na otutu oka na mmanya. Ka mba niile jere gi ozi, ka ndi ochichi kpoo isiala nye gi, ka i buru onyenwe nke nwanne gi nwoke, ka umu ndi ikom nke nna gi

kpọọ isiala nye gị, onye nke na-abụ ọnụ gị ka a bụrụ ọnụ, ma onye nke na-agozi gị ka a gozie.

Ọ bụ mgbe Aisak kwusiri igozi Jekob nwa ya nwoke, na mgbe Jekob si nihu Aisak nna ya pụọ, ka Iso nwanne ya nwoke si nịchụ nta bịa. Ma o mere ya onwe ya nri ọma, o wetara ya nna ya, ọ siri nna ya, Ka nna m bilie, ka o rie site na nta nke nwa ya nwoke, ka mkpuru obi gị gozie m. Aisak nna ya siri ya, Onye ka i bụ? Ọ siri, Mụ bụ nwa gị nke mbụ a mụrụ, Iso. Ihe turu Isaac nanya nke ukwu, ọ siri, Onye bụ onye ahụ chutaara m anụ wetara m, nke m riri tupu i bịa? Agoziela m ya, a ga-agozikwa ya. O mere na mgbe Esau nuru okwu nna ya bụ Isaac, o tiri mkpu olu dara ụda nke juputara nilu nke ukwu, ma kwuo si, Gozie mụ kwa nezie, nna. Ọ siri ya, Nwanne gị nwoke biara jiri aghughọ nara ngozi gị. Ọ siri, E kpọrọ aha ya Jekob nuzọ ziri ezi, nihi na ọ ghogbuola m lee nke ugboro abụọ nke a, o werela ihe nketa okpara m, ma ugbu a o werela ngozi m. Iso gwara nna ya, Ọ bụ na i hapughị m ngozi, nna? Nịza ọnụ, Aisak gwara Iso, Ọ bụrụ na e meela m ya onyenwe gị, meekwa ụmụnne ya niile ndi ohu ya, jiri ọka na mmanya kwado ya, gini ka m ga-emere gị ugbu a, nwa m? Esau siri nna ya, Ọ bụ na i nweghi otu ngozi, nna? Gozie m kwa, nna. Mgbe obi Isaac wutere nke ukwu, Esau tiri mkpu o ji olu ya, ma bee akwá. Nịza ọnụ, Aisak nna ya gwara ya si, Lee, site nịba ụba nke ala ka ebe obibi gị ga-esi buri, na site nigrigi nke eluigwe nke si nelu. Na nelu mma agha gị ka i ga-ebi ndu, i ga-efekwa nwanne gị nwoke, ma ọ ga-abu na mgbe i kwaturu ma wepu yoku ya nolu gị.

Ma Iso nwere iwe megide Jekob banyere ngozi nke nna ya goziri ya, Iso kwukwara nime obi ya, Ka ubochi iru uju nke nna m biaruo nso, ka m gbuo Jekob nwanne m. A kororo Rebeka okwu nke Iso nwa ya nke okenye, o wee ziga ozi kpoo Jekob nwa ya nke nwata, o siri ya, Lee, Iso nwanne gi na-eyi gi egwu igbu gi. Ugbu a ya mere, nwa m, gee nti nolu m, bilie gbapu gaa Mesopotemia, gakwuru Leban nwanne m na Haran. Ma biri na ya ubochi ufodu, ruo mgbe iwe ya ga-atughari, Na iwe nke nwanne gi nwoke si naka gi, o ga-echefukwa ihe i mere ya, mgbe m zitere ozi, m ga-akpo gi si ebe ahụ, ka m ghara itufu umu abuo m notu ubochi. Rebeka gwara Aizik si, Ike gwula m nihi ndu m nihi umu ada ndi Het. O buru na Jekob aluta nwanyi site numu ada nke ala a, gini bu uru ndu m?

28

Mgbe Aisaak kororo Jekob, o goziri ya ma nye ya iwu, si, I gaghi alu nwanyi site numu ada ndi Kenan. Bilie elu, gbaa oso gaa na Mesopotemia, gaa nulo Betuel bu nna nne gi, ma site nebe ahụ lutara onwe gi nwanyi nime umu ndi inyom Leban, nwanne nne gi. Ma Chineke m ga-agosi gi, mee ka i baa uba, meekwa ka i mubaa, i ga-aghokwa nzuko nke mba di iche iche. Ma ka o nye gi ngozi nke Abraham nna m, nye gi na mkpuru gi nonyere gi, ka i nweta ala nke ibi gi di ka obia, nke Chineke nyere Abraham. Ma Aisak zigara Jekob, o gakwara na Mesopotemia ka o gakwuru Leban nwa Betuel onye Siria, nwanne Ribeka nne Jekob na Iso.

Hụ ma Esau na Isaac gòziri Jacob, na o zigara ya na Mesopotamia nke Syria ka ọ were onwe ya nwanyị site nebe ahụ, mgbe ọ na-agòzi ya, na o nyere ya iwu, na-ekwu, I gaghi ewere nwanyị site nümü ada ndị Canaan. Jekòb nùrụ okwu nna ya na nne ya, wee gaa Mesopotemia nke Siriya. Mgbe Iso hùrụ na umụ ada nwanyị Kenan bụ ndị ọjọọ nihu Aizik nna ya, Esau gara na Ishmael, ma were Maeleth bụ ada Ishmael nwa Abraham, nwanne nwanyị Nebaioth, dika nwunye na mgbakwunye nümü nwanyị ndị ọ lụrularị.

Jekòb si nolulu mmiri nke iyi pụọ, gawa Haran. Ma ọ zutere otu ebe, ma rahụọ ụra nebe ahụ, nihi na anyanwụ adaala. Ọ weere nkume site nebe ahụ, ma debe ya nokpuru isi ya, ma rahụọ ụra nebe ahụ. Ọ rọrọ nrọ, ma lee, e nwere ubube e guzobere nala, nke isi ya ruru eluigwe, ma ndị ozi nke Chineke nọ na-arịgo ma na-arịda nelu ya. Onyenwe anyị kwudoro nelu ya, ọ siri, Mụ bụ Chineke nke Abraham nna gi, na Chineke nke Isaac. Atụla egwu. Ala ahụ i na-ehi ụra nelu ya, gi ka m ga-enye ya, na mkpụrụ gi. Ma mkpụrụ gi ga-adị ka ájá nke ụwa, ọ ga-agbasakwa nelu osimiri, na Ndịda, na Ugwu, na ọwụwa anyanwụ, a ga-agozikwa ikwu niile nke ụwa na gi, na mkpụrụ gi. Ma lee, mụ onwe m nonyere gi, na-echebe gi nuzọ niile ebe ọ bula i ga-aga, ma m ga-akpoghachi gi nala a, nihi na agaghị m ahapụ gi, ruo mgbe m mezuru ihe niile m gwara gi. Jekòb si nura ya bilie wee si, Nezie, Onyenweanyị nọ nebe a, ma amughị m. Ọ tụtụ egwu, ma kwuo, Lee ka ebe a si di egwu! Nke a abughị ihe ọzọ ma ọ bụ ụlọ Chineke, ma nke a bụ ọnụ ụzọ ama nke eluigwe. Jekòb biliri nụtutụ, were nkume ahụ nke o tinyere nokpuru isi ya nebe ahụ,

guzobe ya dika ogidi, wusakwa mmanu nelu isi ya. O kporo aha ebe ahụ Ụlọ Chineke, ma Luz bụ aha obodo ahụ na mbụ. Ma Jekob kwara ekpere nkwa, na-ekwu, O bụrụ na Onyenwe anyị Chineke ya na m, ma chebe m nuzo nke a m na-aga, ma nye m achicha m ga-eri, na uwe m ga-eyi, Na o tughariri m site na nzoputa nulo nke nna m, Onyenwe anyi ga-abukwara m Chineke. Nkume a nke m guzobere dika ogidi ga-abu m ulo Chineke, na ihe niile o buri na i nye m, aga m enye gi uzọ iri nke ha.

29

Jekob weliri ukwu ya gawa nala owuwa anyanwu, jekwuru Leban nwa Betuel onye Siria, nwanne Ribeka nne Jekob na Iso. Na o huru, ma lee, olulu mmiri di nime ala ahụ di larii, igwe aturu ato nokwa ebe ahụ na-ezu ike nakuku ya, nihi na site nolulu mmiri ahụ ka ha na-enye igwe aturu ndi ahụ mmiri onunu, nkume buru ibu dikwa nelu onu olulu mmiri ahụ. Ma a na-achikota igwe anu ulo niile nebe ahụ, ha na-atughari nkume ahụ site nonu olulu mmiri ahụ, ha na-enye aturu ndi ahụ mmiri, ha na-eweghachikwa nkume ahụ nonu olulu mmiri ahụ nebe ya. Jekob siriri ha, Umunne m, ebee ka unu si bia? Ha zara si, Anyi si Haran bia. O siriri ha, Unu maara Laban nwa Nahor? Ha siriri, Anyi maara. O juru ha, O di mma? Ha kwuru, O di mma, ma lee Rachel nwa nwanyi ya ka o na-abia na aturu. Na Jekob kwuru, O ka bu ubochi ukwu, o bughị oge ichikota anu ulo. Enyenu aturu mmiri, gaanu zuonu ha. Ndi ahụ ma kwuru, Anyi enweghi ike,

ruo mgbe a chikotara ndi ozuzu aturu niile, mgbe ahụ ha ga-akwaghari nkume site nonu olulu mmiri ahụ, anyị ga-enye aturu ndi ahụ mmiri. Mgbe o ka nọ na-agwa ha okwu, lee, Rechel nwa nwanyị Leban biara ya na aturu nke nna ya, nihi na o na-azu aturu nke nna ya. O meere mgbe Jekob huru Rechel bu ada Leban, nwanne nne ya, na aturu Leban nwanne nne ya, Jekob biarutere tugharịa nkume ahụ site nonu olulu mmiri ahụ, ma nye aturu Leban nwanne nne ya mmiri. Ma Jekob susuru Rachel onu, o welie olu ya tie mkpu kwaa akwa. Ma o gwara Rechel na o bu nwanne nna ya, na o bukwara nwa Ribeka, ma mgbe o gbachara oso, o gwara nna ya dika okwu ndi a si di. O mere na mgbe Leban nuru aha Jekob nwa nwanne ya nwanyị, o gbara oso izute ya, makuo ya susuo ya onu, kpobata ya nulo ya, Jekob kororo Leban okwu ndi a niile. Ma Leban gwara ya, Site nokpukpu m na site nanu ahụ m ka i bu, ma o nonyeere ya otu onwa ubochi.

Leban sirị Jekob, Maka na i bu nwanne m, i gaghi ejere m ozi nefu. Gwa m ihe ugwo oru gi bu? Ma Leban nwere umu nwanyị abuo, aha nke nke ukwu bu Leah, na aha nke nke nta bu Rachel. Ma anya Leah adighi ike, Rachel mara mma nudidi, ma maa mma nke ukwu nọhuu. Jekob huru Rechel nanya, o sirị, Aga m ejere gi ozi afọ asaa maka Rechel bu ada gi nke nta. Leban sirị ya, O ka mma ka m nye gi ya kari ka m nye nwoke ozọ ya, biri soro m. Ma Jekob jere ozi maka Rechel afọ asaa, ma ha di nihi ya di ka ubochi ole na ole, nihi ihunanya o nwere nebe o no. Jekob gwara Leban, Nye m nwunye m, nihi na ubochi ndi ahụ ejuola ka m banye nebe o no. Leban chikotara ndi nwoke niile

nke ebe ahụ, o mekwara oriri alụmdi na nwunye. Ọ bụ na o mere mgbede, ọ bụrụ were Liya nwa nwanyị ya, bubata ya nebe Jekọb nọ, Jekọb wee banye nebe ọ nọ. Laban nyere Leah bụ nwa ya nwanyị, Zilpah bụ odibo ya nwanyị ka ọ bụrụ odibo ya. Ọ mere nụtutụ, ma lee, ọ bụ Leah. Jacob kwuru Laban si, Gịnị bụ ihe a i mere m? Ọ bughị maka Rachel ka m jere gị ozi? Gịnị mere i ji ghogbuo m? Laban zara si, Ọ bughị otú a nebe anyị, inye nke nwata tupu nke okenye. Mezuozu nke a, m ga-enyekwa gị nke a nnonọdụ ọrụ nke i ga-arurụ m afọ asaa ọzọ. Jacob mere otú ahụ, o mezuokwara izu asaa nke a, Laban nyekwara ya Rachel bụ ada ya ka ọ bụrụ nwunye ya. Laban nyere nwa ya nwanyị Bilhah bụ odibo ya nwanyị ka ọ bụrụ odibo ya. Ma ọ banyere na Rechel, ọ hụrụ Rechel nanya karịa Lia, ma ọ jere ya ozi afọ asaa ọzọ.

Mgbe Onyenwe anyị Chineke hụrụ na a kpọrọ Lia asi, o meghere akpanwa ya, ma Rechel bụ aga. Leah tụturu ime, mụọ nwa nwoke nye Jekọb, ma ọ kpọrọ aha ya Ruben, na-ekwu, nihi na Onyenwe anyị hụrụ mmegbu m, ma nye m nwa nwoke, ugbo a ya mere di m ga-ahụ m nanya. Na ọ tụturu ime ọzọ, mụọ nwa nwoke nke abụọ nye Jekọb, si, Onyenwe anyị nuru na a kpọrọ m asi, o nyekwara m nke a, ọ kpọrọ aha ya Simion. Na ọ tụturu ime ọzọ, mụọ nwa nwoke, si, Ugbo a, noge a, di m ga-abụ nke m, nihi na amụọla m ya umu nwoke atọ. Nihi nke a, ọ kpọrọ aha ya Livay. Mgbe ọ tụturu ime ọzọ, ọ muru nwa nwoke, o kwuru si, Ugbo a, ọzokwa nke a, aga m ekele Onyenwe anyị. Nihi nke a, ọ kpọrọ aha ya Juda. Ọ kwusiri imu nwa.

Mgbe Rachel hụrụ na ọ mụtaghị nwa nye Jekọb, Rachel kporo ekworo nwanne ya nwanyị, ma ọ siri Jekọb, Nye m ụmụ, ma ọ bụrụ na ọ bughị otu a, aga m anwụ. Niwe iwe, Jekọb gwara Rachel, Ọ bụ m nọchiri anya Chineke, onye gbochiri gi ịmụ nwa? Rachel gwara Jekọb si, Lee odibo nwanyị m bụ Bila, dinakwuru ya, ọ ga-amụrụ m nwa nikpere m, m ga-enwetakwa ụmụ site na ya. Ma o nyere ya Bala, nwa agbọghọ ọrụ ya, ka ọ bụrụ nwunye ya, Jekọb wee dinakwuru ya. Ma Bilhah bụ odibo nwanyị nke Rachel tụtụ ime, ma mụọrọ Jacob nwa nwoke. Rachel kwuru, Chineke ekpeela m ikpe, ọ nụkwala olu m, o nyekwala m nwa nwoke. Nihi nke a, ọ kporo aha ya Dan. Bilha bụ odibo nwanyị Rachel tụtụ ime ọzọ, mụtara Jekọb nwa nwoke nke abụọ. Rachel kwuru, Chineke alụola ọgụ m, m gbakwara nwanne m nwanyị mgba, ma m meriri, ọ kporo aha ya Naphtali. Leah hụrụ na ọ kwusiri ịmụ nwa, o weere Zilpah odibo nwanyị ya, nye ya Jacob ka ọ bụrụ nwunye, ọ banyekwara ya. Ma Zilpah, nwa ohu nwanyị nke Leah, tụtụ ime ma mụtara Jacob nwa nwoke. Ma Leah kwuru, Na chi oma, ma ọ kporo aha ya Gad. Na Zilpa, nwa agbọghọ na-eje ozi nke Lia, tụtukwara ime ọzọ, mụtaara Jekọb nwa nwoke nke abụọ. Leah kwuru, Agoziri m agozi, nihi na ụmụ nwanyị ga-akpọ m onye a goziri agozi, ọ kporo aha ya Asher. Ruben gara noge owuwe ihe ubi ọka wit, ọ chọtara mkpụrụ osisi mandreki nubi, o wetara ha nye Lia nne ya. Rachel gwara Lia nwanne ya nwanyị si, Nye m ụfọdụ mandreki nke nwa gi nwoke. Leah kwuru, Ọ ezughị gi na i weere di m? I ga-ewerekwa

mandrakes nke nwa m nwoke? Rachel kwuru, Ọ bughị otu ahụ, ka o dinaa ya na gị nabali a nonọdu mandrakes nke nwa gị nwoke. Jacob si nọhịa bata nmgbede, Lịa pụkwara izute ya, si ya, Ị ga-abakwuru m taa, nihi na e ji m mandrakes nke nwa m nwoke goro gị. O wee dinara ya nabali ahụ. Ma Chineke nūrū Lịa, ma mgbe ọ tūrū ime, ọ mụtaara Jekọb nwa nwoke nke ise. Lịa kwuru, Chineke enyela m ugwo ọrụ m, nihi na m nyere nwanyị ohu m nye di m, ọ kpọkwara aha ya Isaka, nke putara ugwo ọrụ. Ma Leah tūrū ime ọzọ, mụọkwa nwa nwoke nke isii nye Jacob. Ma Lịa kwuru, Chineke enyela m onyinye oma noge a ugbo a, di m ga-ahọrọ m, nihi na amụọla m ya umụ nwoke isii, ma ọ kpọrọ aha ya Zebulun. Mgbe nke a gasiri, ọ mūrū nwa nwanyị, ma kpọọ aha ya Daina. Chineke chetara Rachel, Chineke gekwara ya nti, meghekwa akpanwa ya. Mgbe o tūrū ime, ọ mụtaara Jekọb nwa nwoke, Rechel kwuru, Chineke m ewepụla ihe nlelị m. Ọ kpọrọ aha ya Josef, na-ekwu, Ka Chineke gbakwunye m nwa nwoke ọzọ.

O mere mgbe Rachel mūrū Joseph, Jacob gwara Laban si, Ziga m ka m pụọ gaa nebe m na nala m. Nyeghachi m ndị nwanyị m na umụ m, banyere ndị m jere gị ozi maka ha, ka m nwee ike ipụ, nihi na ị maara ọrụ ohu nke m rūrū gị. Laban sirị ya, Ọ būrū na m achọtala ihuoma nanya gị, agbaarala m afa, nihi na Chineke gọziri m site nọbibia gị. Kwuputa ugwo ọrụ gị nye m, m ga-enyekwa ya. Jekọb kwuru, Gị maara otu m si jere gị ozi, na otu anụ ụlọ gị niile si nonyere m. Ọ bụ nke nta nihi na ole na ole bụ nke gị nihi m, ma ọ mubara ghọọ ọtutụ, ma Onyenwe anyị Chineke gọziri gị nụkwu m, ugbo a ya mere, olee mgbe ka m ga-

emere onwe m ụlọ? Ma Laban kwuru ya si, Gịni ka m ga-enye gi? Jekọb kwukwaara ya si, I gaghi enye m ihe ọ bụla, ọ bụrụ na i mere m okwu a, aga m azụ atụrụ gi ọzọ, ma chebe ha. Ka atụrụ gi niile gafee taa, ma site nebe ahụ kewapụ atụrụ ọ bụla na-acha oji nime ụmụ atụrụ, na nke ọ bụla nwere ntupọ ọcha na nke nwere ntupọ nime ewu, nke a ga-abụ ụgwọ ọrụ m. Na ezi omume m ga-agba m akaebe nụbọchị echi, nihi na ọ bụ ụgwọ ọrụ m nihi gi, ihe ọ bụla nke na-abughị nke tụtụ agwa na nke nwere ntupọ ọcha nime ewu ndị ahụ, na nke oji nime ụmụ atụrụ ndị ahụ, a ga-agụ ya di ka ihe e zuru ohi naka m. Laban kwuru ya si, Ka ọ di dika okwu gi. Ma o kewapụrụ nụbọchị ahụ mkpi nwoke ndị nwere ntupọ na ndị nwere ọcha di ukwu, na ewu niile ndị nwere ntupọ na ndị nwere ọcha di ukwu, na ihe niile bụ oji nime ụmụ atụrụ, na ihe niile bụ ọcha nime ha, ma o nyere ha naka ụmụ ndị ikom ya. Ma o wepụrụ ụzọ nke ụbọchị atọ netiti ha na Jekọb, ma Jekọb zuru atụrụ Leban ndị fọdurụ. Jekọb weere osisi mkpara storax ọhụrụ, nke ukpa na nke osisi plen maka onwe ya, Jekọb kpuchapụrụ ha mkpucha ọcha, mgbe ọ na-akpucha akwukwọ ndụ ahụ, ihe ọcha nke ọ kpuchapụrụ putara nosisi mkpara ndị ahụ di iche iche. Ma o dobere osisi ndị ahụ ọ gbapụrụ akpukpo ha nime ọrụ mmiri ebe a na-enye anụ ụlọ mmiri ọhụrụ, ka mgbe atụrụ ndị ahụ biara inụ mmiri nihi osisi ndị ahụ, ha nwee ike iturụ ime nosisi ndị ahụ. Ma mgbe atụrụ ndị ahụ nọ na-atụ ime nihi mkpara ndị ahụ, ha mụrụ ụmụ atụrụ ndị ọcha di ọcha, ndị nwere ụdi agwa di iche iche, na ndị isi awọ nwere ntupọ. Ma Jekọb kewara ụmụ atụrụ ndị ahụ, o guzobere nihi atụrụ ndị ahụ ebule nwere ntupọ ọcha na ihe niile di iche iche nime ụmụ atụrụ ndị ahụ. O kewapụrụ onwe ya

ìgwè aturù dika onwe ya, ọ gwakọtaghi ha nime aturù Leban. O mere na noge aturù ndi ahụ nọ na-aturù ime nafọ, Jekọb tinyere mkpara ndi ahụ nihi aturù ndi ahụ nebe inu mmiri, ka ha turu ime dika mkpara ndi ahụ. Mgbe aturù ndi ahụ muru umu, ọ dighi etinye ha, o mere ka ndi na-enweghi akara buru nke Leban, ma ndi nwere akara buru nke Jekọb. Nwoke ahụ ghorọ ọgaranya nke ukwu nke ukwu, o newekwara anụ ulọ otutu, ehi, ndi ohu, umu agboghọ ohu, inyinya kamel, na inyinya ibu.

31

Jekọb nuru okwu umu ndi ikom Leban ka ha na-ekwu, si, Jekọb ewerela ihe niile nke nna anyi, na site nihe nke nna anyi ka o si mee nsopuru a niile. Ma Jekọb huru ihu Leban, ma lee, ọ dighi megide ya dika unyaahu na ubochi nke ato. Onyenwe anyi gwara Jekọb si, Laghachi nala nna gi, na ndi ikwu gi, aga m anonyere gi. Mgbe o zitechara, Jekọb kpọrọ Lia na Rechel ka ha bia nala di larii ebe igwe aturù ya di. Ma ọ gwara ha, Ahuru m ihu nna unu, na ọ dighi adi m mma di ka unyaahu na ubochi nke ato, ma Chineke nke nna m nonyeere m. Ma unu onwe unu maara na e jiri m ike m niile jere nna unu ozi. Ma nna unu aghogburu m, ọ gbanwekwara ugwo oru m ugboro iri, ma Chineke ekwenyeghi ya imebi m ihe ojoo. O buru na o kwuo otu a, ndi gbara agbago ga-abu ugwo oru gi, na aturu niile ga-amu umu gbara agbago, ọ buru na o kwuo, ndi ocha ga-abu ugwo oru gi, na aturu niile ga-amu umu ocha. Ma Chineke wepuru anu ulọ niile nke nna unu, ma nyere m ha. Ma o mere na mgbe aturù ndi

ahụ nọ na-atụrụ ime nafọ, ahụrụ m nanya m nura, ma lee, mkpi ndị ahụ na ebule ndị ahụ na-arigo nelu atụrụ ndị ahụ na ewu ndị ahụ, ha bụ ndị ọcha nke ukwu, ndị tụtụ ntupọ, na ndị isi ntụ a fesara afesa. Onyeozu nke Chineke gwara m nura, Jekọb, ma m kwuru, Gịnị ka ọ bụ? Ma ọ kwuru, Welie anya gị elu, hụ mkpi na ebule ndị na-arigo nelu atụrụ na ewu ndị nwere ntupọ ọcha, ndị nwere ụdị dị iche iche, na ndị nwere agba ntụ ntụ, nihi na ahụla m ihe niile Leban na-eme gị. M bụ Chineke nke gosiri gị nebe Chineke, ebe i tere m ogidi nebe ahụ, ma kwee m nkwa nebe ahụ. Ugbo a ya mere, bilie, si nala a pụọ, gawa nala ọmụmụ gị, m ga-anonyere gị. Ma Rechel na Lịa zara ya sị, Ọ bụ na anyị enwekwaghị oke ma ọ bụ ihe nketa n'ụlọ nna anyị? Ọ bughị dị ka ndị ọbia ka anyị buurụ ya? O rere anyị, ma o richapụrụ ego anyị. Ihe akụ niile na ugwu nke Chineke nke nna anyị wepụrụ, ga-abụ nke anyị na nke ụmụ anyị, ugbo a ya mere, ihe niile Chineke gwara gị, mee ya. Mgbe ọ biliri, Jekọb kpọrọ ndị nwunye ya na ụmụ ya kunyere ha nelu ịnyịnya kamel Na ọ dugara pụọ ihe niile nke dị ya, na ngwongwo ya niile nke ọ nwetara na Mesopotemia, na ihe ya niile, ịga gakwuru Aisak nna ya nala Kenan. Laban gara ịkpacha atụrụ ya, ma Rachel zuru arụsị nna ya. Jekọb zoro ezie nebe Leban onye Siria nọ, n'igwaghị ya na ọ na-agba ọsọ. Ma ọ gbapụrụ ya na ihe niile ọ nwere, gafee osimiri ahụ, gbaga nugwu Gilead. A kpọrọ Laban onye Siria n'ubochi nke atọ na Jekọb agbaala ọsọ. Mgbe ọ kpọrọ ụmụnne ya niile soro ya, ọ churụ ya ọsọ ubochi asaa, wee rute ya n'Ugwu Gilead. Chineke biakwutere Laban onye Siria nura nabali ahụ, sị ya, Kpachara anya ka ị ghara ịgwa Jekọb okwu ojọọ ọ bụla. Na Laban jidere Jekọb, Jekọb mara guzobe ụlọikwu

ya nugwu ahụ, Laban mara guzobe ụmụnne ya nugwu Gilead. Laban sirị Jekọb, Gịnị ka i mere? Gịnị mere i ji gbapụ na nzuzo, zutere m, ma duru ụmụ m ndị inyom dika ndị e jidere nagma site na mma agha? Ọ bụrụ na ị gwara m, m gaara eji ọhụ zipu gị, ya na ndị na-egwu egwu, ịgba na ụbọ akwara. Ọ bughị na e kwere ka m susuo ụmụ m ọhụ na ụmụ m ndị inyom, ma ugbu a, i mere ihe nzuzu. Ma ugbu a, aka m dī ike ime gị ihe ọjọọ, ma Chineke nke nna gị gwara m ụnyaahụ, na-ekwu, Chebe onwe gị ka ị ghara ikwu okwu ọjọọ ọ bụla na Jacob. Ugbu a, ya mere ị gawara, nihi na ị chọsiri ike ịlaghachi nụlọ nna gị, gịnị mere i ji zuo chi m? Jekọb zara Leban sị, Aturū m egwu, nihi na m chere na ị nwere ike ịnapụ m ụmụ ndị inyom gị na ihe niile m nwere. Ma Jekọb kwuru, Onye ọbụla ị ga-achọta chi gị naka ya agaghị adị ndụ nihu ụmụnne anyị. Mara ihe ọbụla nke gị dī naka m, ma were ya. Ma ọ maghị ihe ọbụla naka ya. Ma Jekọb amaghị na Rachel nwunye ya zuru ha. Ọ banyere ma Laban chọgharịrị nime ụlọ Leah, ma ọ chọtaghị ihe ọ bụla, wee pụta site nụlọ Leah, chọgharịakwa nụlọ Jacob, na nụlọ ndị odibo nwanyị abụọ ahụ, ma ọ chọtaghị ihe ọ bụla, ọ banyekwara nụlọ Rachel. Rachel weere arụsị ndị ahụ, tinye ha nime akpa ịnyịnya kamel ahụ, ma nọdụ ala nelu ha. Ọ gwara nna ya, Ka iwe adịla gị, onyenwe m, apughị m ibili nihu gị, nihi na ọ bụ oge nsọ ụmụ nwanyị m. Laban nyochara nụlọ ahụ niile, ma ọ chọtaghị arụsị ndị ahụ. Jekọb were iwe, ọ lụsokwara Leban ọgụ. Mgbe Jekọb zara, ọ sirị Leban, Gịnị bụ ihe ọjọọ m mere? Gịnị bụ mmehie m, i ji chụso m ọsọ? Ma ebe ị nyochara ihe niile nke ụlọ m, gịnị ka ị chọtara nime ihe niile nke ụlọ gị? Tinye ya ebe a nihu ụmụnne gị na ụmụnne m, ka ha kpée ikpe netiti anyị abụọ. Ihe ndị a, iri afọ

abuọ ka m nonyeere gi, aturu gi na ewu gi atufughi umu ha, ebule nke aturu gi, erighi m ha. Ihe anu ohia gburu, o bughu m wetara gi; m no na-akwughachi site nonwe m izu ohi nke ehie, na izu ohi nke abali. M buru onye a na-ere oku nubochi site nokpomoku, nakwa site noyi nke abali, ma ura m si nanya m puo. Ihe ndi a bu iri afu abuọ m noro nulo gi, jere gi ozi afu iri na anu nihi umu gi ndi inyom abuọ, na afu isii nigwe aturu gi, ma i ghogburu m nughu oru m ugboro iri. O buru na o bughu Chineke nke nna m Abraham, na egwu Aisak, diri m, ugbu a i gaara efu ziga m. Nhujuanya m na oru nke aka m, Chineke huru, ma baara gi mba unyaahu.

Laban zara ma gwa Jacob, Umu nwanyi ndi a bu umu nwanyi m, umu nwoke ndi a bu umu nwoke m, anu ulo ndi a bu anu ulo m, ihe niile i na-ahu bu nke m. Gini ka m ga-eme umu nwanyi m ndi a taa, o bu umu ha nke ha muru? Ugbu a ya mere, bia ka mu na gi mee ogbugba ndu, o ga-abukwa ihe akaebe netiti mu na gi, o kwuru si ya, lee, o dighi onye o bula nonyere anyi, hu na Chineke bu onye akaebe netiti mu na gi. Jekob weere nkume ma guzobe ya dika ogidi. Jekob gwara umunne ya okwu si, Chikotaaanu nkume, ha wee chikota nkume, mee ugwu, ha riri nri nebe ahụ nelu ugwu ahụ. Leban gwara ya si, Ugwu a na-agba akaebe netiti mu na gi taa. Ma Laban kpore ya Mkpọ nke Akaebe, Jacob ma kpore ya Mkpọ Onye Akaebe. Laban gwara Jekob, Lee mkpọ a na ogidi nke m guzobere netiti m na gi, mkpọ a na-agba akaebe, ogidi a na-agbakwa akaebe, nihi nke a, a kpore aha ya, mkpọ na-agba akaebe. Na ohu ahụ e kwuru, ka Chineke lee anya netiti m na gi, nihi na anyi ga-ekewa onwe anyi

site nibe anyị. Ọ bụrụ na i wedaa ụmụ ada m nala, ọ bụrụ na i were ndị nwanyị na-agbakwunye na ụmụ ada m, lee, ọ dighị onye ọ bụla nonyere anyị na-ahụ ihe, Chineke bụ onye akaebe netiti m na gị. Ọ bụrụ na maka na m agaghị agafe gakwuru gị, gị onwe gị agakwaghị agafe biakwute m ugwu a na ogidi a maka ihe ọjọọ. Chineke Abraham na Chineke Nahọ ka ha kpee ikpe netiti anyị, Jekọb nńrụ iyi site negwu nna ya Aizik. Ma ọ chńrụ aja nugwu ahụ, ma ọ kpọrọ ụmụnne ya ndị nwoke, ma ha riri ma ha nńrụ, ma ha rahńrụ ńra nugwu ahụ.

32

Nibilite elu ma Laban nńtńtń, ọ susuru ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom ya ńń, gńzie ha, ma mgbe Laban laghachiri azń, ọ gara nebe ya.

Jekọb gawara nńzń nke ya, mgbe o leliri anya elu, ọ hńrń ogige Chineke mara ńńńkwu, ndị Mmńń Ozi nke Chineke zutekwara ya. Jekọb kwuru, mgbe ọ hńrń ha, Nke a bń ńmńma ńń ikwu Chineke, ọ kpńkwara aha ebe ahń ńmńma ńń ikwu.

Jekọb zigara ndị ozi nihu ya gaa Iso nwanne ya nala Sea, nala Edńm. Ma o nyere ha iwu, na-ekwu, Otu a ka unu ga-ekwu nye nna m ukwu Iso, Otu a ka ohu gị Jekọb na-ekwu: M biri dị ka ńńńa na Leban, ma m nńrń ruo ugbu a. Ma m nwetara ehi na ńńńńya ibu na atńrń na ndị ohu na ndị ohu nwanyị, ma m zigara ozi ka m gwa onyenwe m Iso ka ohu gị nwee ihńńma nihu

gi. Ndị ozi ahụ laghachiri azụ na Jekọb, na-ekwu, Anyị bịa na nwanne gi nwoke Iso, ma lee, ọ na-abia izute gi, ya na narị ndị ikom anọ. Jekọb turu egwu nke ukwu, mgbagwoju anya toro ya, o wee kewaa ndị mmadu ndị so ya, ehi ndị ahụ, inyinya kamel ndị ahụ, na aturu ndị ahụ nuzo abuo. Ma Jekọb kwuru, O buru na Iso abia notu ogige tigbuo ya, ogige nke abuo ga-adị maka izoputa. Jekọb kwuru, Chineke nke nna m Ebrahim, na Chineke nke nna m Aizik, Onyenwe anyị, gi onye gwara m, Laghachi nala ebe a muru gi, aga m emere gi ihe oma, 'Ka o zuru m site nikpe ziri ezi niile na site neziokwu niile nke i mere odibo gi, nihi na site na mkpara m nke a ka m si gafee Jodan a, ma ugbo a aburula m ogige abuo. Naputa m site naka nwanne m nwoke, site naka Iso, nihi na m na-atu egwu ya, ka ọ ghara ibia tigbuo m, na nne ya na umu ya. Ma gi onwe gi kwuru, Aga m emere gi nke oma, ma mee ka mkpuru gi di ka aja nke osimiri, nke a na-apughị iguta onu nihi otutu ha. Ma ọ rahuru ura nebe ahụ nabali ahụ, ma o weere onyinye ndị ahụ ọ wetara, ma o zigara ha Iso nwanne ya nwoke. Ewu nwanyị narị abuo, mkpi iri abuo, aturu narị abuo, ebule iri abuo. Inyinya kamel ndị na-enye umu ha ara na umu ha iri ato, ehi iri anọ, oke ehi iri, inyinya ibu iri abuo, na umu inyinya ibu iri. Ma o nyere ha ndị ohu ya, igwe anu ulo ọ bula di icha, o siri ndi ohu ya, gaburu nihi m, ma meenu oghere netiti igwe anu ulo nke mbu na nke ozo. O nyere onye mbu iwu, na-asị, ọ buru na Iso nwanne m zutere gi ma juo gi, na-asị, onye ka i bu? Ebee ka i na-aga? Onye nwe ihe ndi a niile na-aga nihi gi? I ga-asị, Nke ohu gi Jekob, onyinye ezigala nye onyenwe m Iso, ma lee, ya onwe ya no nazu anyi. Ma o nyere iwu onye nke mbu, na onye nke abuo, na onye nke ato, na

ndị niile na-aga nihu nazụ igwe anụ ụlọ ndị a, na-ekwu, Dịka okwu a, gwaanụ Iso mgbe ọ hụrụ unu, Ma unu ga-ekwu, Lee, ohu gị Jekọb na-abịa nazụ anyị. O kwuru nihi na, M ga-eme ka ihu ya dị mma nime onyinye ndị na-aga nihu ya, na mgbe nke a, m ga-ahụ ihu ya. Ma eleghị anya nihi na ọ ga-anabata ihu m. Onyinye ndị ahụ gara nihu ya, ma ya onwe ya rahurū ụra nabali ahụ nogige ahụ. O biliri nabali ahụ, were nwunye abụọ ya, na ụmụ agboghọ na-eje ozi abụọ ya, na ụmụaka iri na otu ya, gafee ebe igafe nke Jabbok. Ọ weere ha gafee iyi na-asọ asọ, ma kpofekwa ihe niile nke ya.

E hapurū Jekọb naanị ya, ma otu nwoke gbara ya mgba ruo ụtụtụ. Ọ hụrụ na ọ nweghị ike imeri ya, wee metụ oghere apata ụkwụ ya aka, mee ka oghere apata ụkwụ Jekọb kpọnwụọ mgbe ha na-agba mgba. Ọ siri ya, Ziga m, maka na chi aboọla. Ma ọ siri, Agaghị m ezi gị, ọ bụrụ na i gozighị m. Ọ siri ya, Gini bụ aha gị? Ọ zara si, Jekọb. Ọ siri ya, A gaghị akpọkwa aha gị Jekọb ọzọ, kama Izrel ga-abụ aha gị, nihi na i merisiela Chineke, na ndị mmadụ, i ga-adịkwa ike. Jekọb jurū ma kwuo, Gwa m aha gị, ma ọ kwuru, Gini mere i ji na-ajụ aha m? Ma ọ goziri ya nebe ahụ. Jekọb kpọrọ aha ebe ahụ Ụdị Chineke, nihi na m hụrụ Chineke ihu na ihu, ma e zoputara mkpụrụ obi m. Anyanwụ wara ya mgbe ọ gafere ụdịdị Chineke, ma ya onwe ya nọ na-akpọ nkịtị napata ụkwụ ya. Nihi nke a, ụmụ Izrel adighị eri akwara ahụ nke kpọnwụrụ akpọnwụ, nke dị noghere apata ụkwụ, ruo taa, nihi na o meturū oghere apata ụkwụ Jekọb nakwara ahụ nke kpọnwụrụ akpọnwụ.

Mgbe Jekob leliri anya elu, ọ hụrụ, ma lee, Ịsọ nwanne ya na-abịa, ya na nari ndi ikom anọ, Jekob wee kee ụmụaka nelu Lia, na nelu Rechel, na ụmụ agbọghọ abụọ ahụ. O tinyere ndi inyom abụọ ahụ na ụmụ ha nwoke na mbụ, Lia na ụmụaka ya nọchiri azụ, Rechel na Josef nọkwa na ikpeazụ. Ma ya onwe ya gara nihu nihu ha, ọ kpọkwara isiala nala ugboro asaa, ruo mgbe ọ bjarutere nso nwanne ya nwoke. Ma Ịsọ gbara ọsọ ịzute ya, makụọ ya, dakwasiri nolu ya, susuo ya ọnụ, ha abụọ wee kwaa akwa. Na mgbe Iso leliri anya elu, ọ hụrụ ndi nwanyi na ụmụaka, ọ sịkwara, Gini ka ihe ndi a bu nye gi? Ma ọ siri, Ụmụaka ndi Chineke meere ohu gi ebere. Ma ụmụ agbọghọ ndi ahụ na ụmụaka ha bịa nso, ha kpọrọ isiala. Ma Leah bịa nso na ụmụ ya, ha kpọrọ isiala, mgbe ihe ndi a gasiri, Rachel na Joseph bịa nso, ha kpọrọ isiala. Na o kwuru, Gini bu ihe ndi a nke gi, ogige ndi a niile nke m zutere? Ọ ma kwuru, Ka ohu gi chọta amara nihu gi, nna m ukwu. Esau kwuru, Enwere m ọtụtụ, nwanne m, ka ihe gi buru nke gi. Jekob kwuru ma, Ọ buru na m hụ tara amara nihu gi, biko nara onyinye ndi a site naka m, nihi na ihu ihu gi di ka ihu ihu Chineke, i nabatakwara m nke oma. Nara ngozi m ndi m wetaara gi, nihi na Chineke meere m ebere, na enwere m ihe niile, o manyekwara ya, o wee nara. Ma o kwuru, Mgbe anyi puru, ka anyi gaa nuzo kwu otọ. Ọ gwara ya si, Nna m ukwu maara na ụmụaka ndi a di nro, na aturu na ehi ndi na-enye nwa ara di naka m. Ọ buru na m chugharia ha ike otu ubochi, anu ulo ndi a niile ga-anwu. Ka onyenwe m gaa nihu

niru nwa ohu ya, ma m ga-eme ka m sie ike nuzọ dika nwayọọ nke njem nke nihu m, na dika ukwu nke umu okorobia, ruo mgbe m biara niru onyenwe m na Sea. Esau kwuru, M ga-ahapu ufodu ndi m na gi, ma o siri, Gini mere nke a? O zuru oke na m chotara ihuoma nihu gi, onyenwe m. Ma Esau tughariri azu nubochi ahụ gawa nuzọ ya gaa Sea. Jekob gara nebe uloikwu di, wuoro onwe ya ulo nebe ahụ, wuokwara anu ulo ya uloikwu. Nihi nke a, o kporo aha ebe ahụ Uloikwu.

Ma Jekob biara na Selem, obodo Shekem, nke di nala Kenan, mgbe o lotara site na Mesopotemia nke Siria, ma o mara ulo ikwu nihu obodo ahụ. Ma o nwetara mberi nke ubi ahụ, ebe o guzobere uloikwu ya nebe ahụ, naka Emmor nna Shekem, nonu ahia otu nari amnon. O guzobere ebe ichu aja nebe ahụ, ma kpokuo Chineke nke Israel.

34

Dinah bu ada Lia, onye o mutaara Jekob, puru ileta umu nwanyi ndi obodo ahụ. Ma Shekem nwa Emọ onye Hiv, onye ochichi nke ala ahụ huru ya, were ya, dinara ya, ma wedaa ya nala. O lebara mkpuru obi Dina bu ada Jekob anya, o hukwara nwaagboghọ ahụ nanya, ma gwa ya okwu di ka uche nwaagboghọ ahụ si di. Shechem gwara Emmor nna ya, si, Were m nwata nwanyi a ka o buru nwunye. Jacob nuru na nwa nwoke Emmor meruru Dinah bu nwa ya nwanyi, ma umu nwoke ya no na anu ulo ya nala di larii, ma Jacob gbara nkiti ruo mgbe ha biara. Emọ bu nna

Shekem puru gawuru Jekob ka o kwuo ya okwu. Umụ ndi ikom Jekob si nọhia bia, mgbe ha nuru, e nyuru ndi ikom ahụ nobi, o bukwa ihe mwute diiri ha nke ukwu, nihi na o mere ihe ihere nIzrel site nidina nwa nwanyị Jekob, ma o gaghi adi otu ahụ. Ma Emọ gwara ha okwu, na-ekwu, Shekem nwa m nwoke hooro site nobi ya nwa nwanyị unu, ya mere nyenu ya nwanyị. Luonu anyi di na nwunye, nyenu anyi umu ada unu, ma werenu umu ada anyi nye umu nwoke unu. Na netiti anyi unu biri, ala ahụ lee anya, o sara mbara nihi unu, unu biri, zuo ahia nelu ya, ma nwetanu ihe onwunwe na ya. Shekem kwuru si nna ya na umunne ya, Ka m chota ihuoma nihi unu, na ihe o bula unu kwuo, anyi ga-enye. Mubaanu ego isi nwanyị nke ukwu, m ga-enye ihe o bula unu ga-asị m, ma nyenu m nwa agboghọ a ka o buru nwunye m.

Umụ Jekob zara Shekem na Emọ bu nna ya site naghugho, ha gwara ha okwu, nihi na ha meruru Daina nwanne nwanyị ha. Ma Simeon na Levi, umunne Dinah, gwara ha, Anyi enweghi ike ime ihe a, inye nwanne anyi nwanyị nwoke onye na-ebighi ugu, nihi na o bu ihe nleli nye anyi. Naani na nke a ka anyi ga-adi ka unu, ma anyi ga-ebi na unu, o buru na unu ga-agho di ka anyi, na ibi ugu nke unu niile bu nwoke. Anyi ga-enye unu umu ada anyi, sitekwa numu ada unu were ndi nwunye nye onwe anyi, anyi ga-ebikwa netiti unu, anyi ga-abukwa otu agburu. O buru na unu egeghi anyi nti ibi ugu, anyi ga-ewere nwa ada anyi puo. Na okwu ndi ahụ masiri Emọ, na Shekem nwa Emọ. Na nwokorobia ahụ ebughi oge ime okwu a, nihi na o no na-achosi ada Jekob ike, ya onwe ya bukwa onye a na-

asopurū karĩa ndị niile nọ nūlọ nna ya. Emọ na Shekem nwa ya nwoke b̄jara n̄onụ ụzọ ama obodo ha, ha gwakwara ndị nwoke obodo ha, na-ekwu, Ndị mmadụ ndị a nwere udo, ka ha biri na anyị nelu ala, ka ha zụọ ahịa nime ya. Ala ahụ lee sara mbara nihi ha. Ụmụ ada ha ka anyị ga-aluta dika nwunye anyị, ụmụ ada anyị ka anyị ga-enye ha. Naanị notu ihe a ka ndị mmadụ ahụ ga-adị ka anyị iji biri na anyị, ka anyị bụrụ otu ndị, bụ na a ga-ebi ụmụ nwoke anyị niile ugwu, dika ha onwe ha si bie ugwu. Anụ ụlọ ha, na anụ ụkwụ anọ, na ihe niile ha nwere, ọ gaghi abụ nke anyị? Naanị na nke a ka anyị ga-adị ka ha, mgbe ahụ ha ga-ebi na anyị. Ma ha niile n̄urū ntị na Emọ na Shekem nwa ya nwoke, ndị niile na-azụ ahịa n̄onụ ụzọ ama obodo ha, ma e biri ugwu anụ ahụ nke gburugburu amụ ha niile nwoke ọ bula.

O mere n̄ubochi nke atọ, mgbe ha nọ nihe mgbu, ụmụ ndị ikom abụọ nke Jekob bụ Simiōn na Livayị, ụmụnne nwoke Daina, onye ọ bula weere mma agha ya, banyere nobodo ahụ nenweghi nsogbu, gbuo nwoke niile. Ha gburu Emọ na Shekem nwa ya n̄onụ mma agha, weere Daina nūlọ Shekem, pụokwa. Ma ụmụ ndị ikom Jekob banyere nebe ndị e merurū ahụ nọ, kwakorọ ihe nobodo ahụ ebe ha merurū Daina nwanne ha nwanyị. Ha weere aturū ha, na ehi ha, na inyinya ibu ha, ihe niile dī n'obodo, na ihe niile dī n'ala dī larijī. Ha dọtara nagha ahụ ha niile, ngwongwo ha niile, na ndị nwunye ha, ma kwakorọ ihe niile dī nobodo ahụ na ihe niile dī nūlọ ha niile. Jekob kwuru Saiṃiōn na Livayị sị, unu emeela ka m bụrụ onye a kpọrọ asi, ka m bụrụ onye ojọọ nanya ndị niile bi nala a, netiti ndị Kenan na ndị Periz. Mụ onwe m dī ole na ole n̄onụogugū, mgbe ha gbakọtara megide

m, ha ga-egbuda m, a ga-ebibi m na ezinaulo m. Ndi ahụ ma ha kwuru, O bu di ka nwanyi akwuna ka ha ga-emeso nwanne anyi nwanyi?

35

Chineke kwuru si Jacob, Bilie rigoro na Betel, biri ebe ahụ, wuokwara Chineke ahụ putara gi mgbe i na-agbapu nihu Esau nwanne gi ebe ichu aja nebe ahụ. Jekob gwara ezinulo ya na ndi niile so ya si, Wezuganu chi ndi mba ozọ ndi di netiti unu, sachapunu onwe unu, ma gbanwee uwe unu. Ma e bilie ka anyi rigoro na Betel, ka anyi mee ebe ahụ ebe ichu aja nye Chineke onye gere m nti nubochi mkpagbu m, onye nonyeere m ma zoputa m nuzọ nke m gara. Ma ha nyere Jekob chi niile nke ndi mba ozọ ndi di naka ha, na olaaka nti niile nke di nnti ha, Jekob wee zobe ha nokpuru osisi terebint nke di na Shekem, ma mebie ha ruo taa. Ma Izrel si na Shekem puo, egwu Chineke dakwasiri obodo niile gbara ha gburugburu, ha achughị umu Izrel oso. Jacob biara na Luz, nke di nala Kenan, nke bu Betel, ya onwe ya na ndi niile so ya. O wuru ebe ichu aja nebe ahụ, ma kpoo aha ebe ahụ Betel, nihi na ebe ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe o na-agbapu nihu Iso nwanne ya.

Deborah, onye nlekota Rebecca nwuru, e liri ya nokpuru Betel nokpuru osisi ook, Jakob kpoo aha ya osisi ook nke iru uju. Chineke gosiri onwe ya nye Jekob mgbe o ka no na Luz, mgbe o si Mesopotamia nke Siria bia, Chineke goziri ya. Chineke siri ya,

A gaghi akpokwa gi Jekob ozọ, kama Izrel ga-abụ aha gi, ọ kpokwara aha ya Izrel. Chineke sirị ya, Mụ bụ Chineke gi, mụbaa na mubaawanye, mba na nzuko nke mba ga-esi na gi pụta, ndi eze ga-esikwa nukwu gi pụta. Ala ahụ nke m nyere Abraham na Isaac, enyela m gi ya, ọ ga-abụ nke gi, na mkpuru gi ndi ga-esote gi ka m ga-enye ala a. Chineke si nebe ọ gwara ya okwu rigoro. Ma Jekob guzobere ogidi nebe ahụ nke Chineke kwuru okwu na ya, ogidi nkume, ma ọ wusara onyinye ihe onunụ nelu ya, ma ọ wusara mmanụ nelu ya. Ma Jekob kporo aha ebe ahụ ebe Chineke gwara ya okwu Betel. Mgbe Jekob si Betel puo, ọ guzobere ulokwu ya nofe ulo elu Geda, ọ mekwara mgbe ọ bjarutere Chabrata ibia nEfrata, Rechel muru nwa, ma ọ nwere nsogbu noge omumu. O mere na mgbe ọ na-eme ihe ike imu nwa, nwanyị na-enyere ndi ozọ aka imu nwa gwara ya si, Nwee obi ike, nke a bukwa nwa nwoke nye gi. O mere mgbe ọ na-ahapu mkpuru obi ya, nihi na ọ no na-anwu, ọ kporo aha ya Nwa nwoke nke ihe mgbu m, ma nna ya kporo aha ya Benjamin. Rachel nwuru, e wee lie ya nuzo nke hippodrome Ephrathah, nke bu Bethlehem. Ma Jekob guzobere ogidi nelu ili ya, nke a bu ogidi nelu ili Rechel ruo ubochi nke a. O mere na mgbe Israel biri nala ahụ, Ruben gara dinara na Ballas, iko nwanyị nke nna ya Jekob. Israel nuru ya, ihe ahụ joro njo nihi ya. Umu ndi ikom Jekob di iri na abuo.

Umu ndi ikom Leah, okpara Jacob, Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun. Umu ndi ikom Rechel bu Josef na Benjamin. Umu ndi ikom nke Ballas, ohu nwanyị Rachel bu Dan na Naphtali. Umu ndi ikom Zilpah bu odibo nwanyị Leah bu Gad na

Asher, ndị a bụ ụmụ ndị ikom Jacob, ndị a mụtaara ya na Mesopotamia nke Syria. Jekōb biakwutere Aizik nna ya na Mamre, nobodo dī na mbara ala, nke bụ Hebrōn nala Kenan, ebe Ebraham na Aizik biri dīka ndị ọbịa. Ụbọchị niile nke Isaac biri dīrị afọ narị na iri asatọ. Ma mgbe Aisaak nwurụ, e tinyere ya na ndị agburụ ya dī ka onye ochie nke jupụtara na ndụ ogologo, Iso na Jekōb bụ ụmụ ya ndị ikom liri ya.

36

Ndị a bụ ọgbọ Esau, ya onwe ya bụ Edom. Esau weere ndị nwunye nye onwe ya site n'ụmụ ndị inyom ndị Kenan, bụ Ada, ada Ailom onye Hittite, na Olibema, ada Ana nwa nwoke Sebegon onye Hivite. Na Basemath, nwa nwanyị Ishmael, nwanne nwanyị Nebaioth. Ada mụtaara ya Elifaz, na Basemat mụtara Raguel. Ma Olibema mụrụ Ieous, na Ieglom, na Kore. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Esau, ndị a mụrụ ya nala Kenan. Ịsọ weere ndị nwunye ya, ụmụ ndị nwoke ya, ụmụ ndị nwanyị ya, ndị niile nọ n'ụlọ ya, ihe niile o nwere, anụ ụlọ ya niile, ihe niile o nwetara, na ihe niile o nwetara nala Kenan, ma Ịsọ si nala Kenan pụọ nihu Jekōb nwanne ya. Ọ bụ maka na ihe onwunwe ha dī ọtụtụ maka ibi ọnụ, ala ebe ha bi dīka ndị ọbịa enweghị ike ibu ha nihi ọtụtụ ihe onwunwe ha. Ịsọ biri nugwu Sia, Ịsọ onwe ya bụ Edom. Ndị a bụ usoro ọmụmụ Ịsọ nna Edom nugwu Sea. Ma ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Ịsọ, Elifaz nwa Ada nwunye Ịsọ, na Raguel nwa Basemat nwunye Ịsọ. Ụmụ ndị ikom Elifaz bụ Teman, Oma, Zofa, Gotom, na Kenaz. Thamna bụ iko nwanyị

Eliphaz nwa Esau, ọ mụtaara Eliphaz Amalek, ndị a bụ ụmụ ndị
 ikom Ada nwunye Esau. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Raguel: Nahath,
 Zare, Some, na Moze. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Basemath, nwunye
 Esau. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Olibemas, ada Ana nwa nwoke
 Sebegon, nwunye Esau. Ọ mụtaara Esau Ieous, na Ieglom, na
 Kore. Ndị a bụ ndị ndu ụmụ ndị ikom Esau, ụmụ ndị ikom
 Eliphaz nwa mbụ Esau: onye ndu Teman, onye ndu Omar, onye
 ndu Zophar, onye ndu Kenaz, Onyendu Korah, onyendu Gothom,
 onyendu Amalek, ndị a bụ ndị onyendu Eliphaz nala Idumea,
 ndị a bụ ụmụ ndị ikom Adah. Ma ndị a bụ ụmụ ndị ikom Raguel
 nwa Işo: onyendu Nahoth, onyendu Zare, onyendu Some,
 onyendu Moze. Ndị a bụ ndị onyendu Raguel na ala Edom, ndị a
 bụ ụmụ ndị ikom Basemath nwunye Işo. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom
 Olibemas nwunye Esau: onyendu Ieous, onyendu Ieglom,
 onyendu Kore. Ndị a bụ ndị onyendu Olibemas ada Ana, nwunye
 Esau. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Işo, na ndị a bụ ndị ndu ha, ndị a
 bụ ụmụ ndị ikom Edom. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Sea onye Hor,
 onye bi nala ahụ: Lotan, Shobal, Zibeon, Ana, Na Dishon, na
 Asar, na Rison, ndị a bụ ndị ndu nke ndị Horite, nke nwa Seir na
 ala Edom. Ụmụ ndị ikom Lotan bụ Chorri na Heman, nwanne
 nwanyị Lotan bụ Thamna. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Shobal:
 Golam, na Manahath, na Gaibel, na Zophar, na Omar. Ma ndị a
 bụ ụmụ ndị ikom Zibeon, Aiah na Anah. Nke a bụ Anah onye
 chọtara Jamin nọzara mgbe ọ na-azụ anụ ụlọ ndị a na-ebu ibu
 nke Zibeon bụ nna ya. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Ana: Dishon, na
 Oholibamah ada Ana. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Dishon: Amadah,
 na Asban, na Ithran, na Haran. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Asar,
 Balaam, na Zoukam, na Ioukam. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Rison:

Dịka na Ọbụbụ ọny. Ndi a bu ndi ndu Chorri: onye ndu Lotan, onye ndu Shobal, onye ndu Zibeon, onye ndu Ana, Onye ndu Dishon, onye ndu Asar, onye ndu Rison, ndi a bu ndi ndu Chorri nochichi ha nala Edom.

Ma ndi a bu ndi eze ndi chiri na Edom tupu e nwee eze na Izrel. Ma Balak nwa Beor chiri nEdom, aha obodo ya bu Dennaba. Balak nwuru, Jobab nwa Zara si Bosorra chiri nonodu ya. Jobab nwuru, ma Asom si nala Teman chiri nonodu ya. Asom nwuru, Adad nwa Barad onye tigburu Midian nala di larii nke Moab chiri nonodu ya, aha obodo ya bukwaga Gethaim. Adad nwuru, Samada si Masrekah chiri nonodu ya. Samada nwuru, Sol si Rooboth nke di nakuku osimiri chiri ochichi nonodu ya. Saul nwuru, ma Ballenon nwa Achobor chiri nonodu ya. Ballenon nwa Achobor nwuru, Arad nwa Barad chiri ochichi nonodu ya, aha obodo ya bu Peor, aha nwunye ya bu Metebeel, ada Matraith, nwa Maizoob. Ndi a bu aha ndi ndu Esau, nagburu ha, dike ebe ha, na mpaghara ha, na na mba ha, onye ndu Thamna, onye ndu Gola, onye ndu Jether, Onye ndu Oholibamah, onye ndu Helas, onye ndu Finon, Onye ndu Kenaz, onye ndu Thaiman, onye ndu Mazar, Onye ndu Magediel, onye ndu Zaphoin, ndi a bu ndi ndu Edom, nime ndi e wuru nala nke ihe onwunwe ha, nke a bu Esau nna Edom.

37

Jekob biri nala ebe nna ya bisoro dike obia nala Kenan, ma ndi a

bu ọmụmụ Jekọb. Joseph dī afọ iri na asaa, ọ na-azụ atụrụ nna ya ya na ụmụnne ya ndị ikom, ebe ọ bu nwata, ya na ụmụ ndị ikom Bilhah, na ya na ụmụ ndị ikom Zilpah, bu ndị nwunye nna ya. Joseph wetaara Israel bu nna ha akụkọ ojọọ banyere ha. Jacob huru Joseph nanya karịa ụmụ ya ndị ikom niile, nihi na ọ bu nwa nke agadi ya, o mekwaara ya uwe elu mara mma. Mgbe ụmụnne ya ndị nwoke huru na nna ha huru ya nanya karịa ụmụ ya ndị nwoke niile, ha kpọrọ ya asị, ha enweghikwa ike igwa ya okwu udo ọ bula. Mgbe Joseph rorọ nrọ, ọ kọrọ ụmụnne ya nwoke banyere ya. Ọ siri ha, Nwunụ nrọ a m rorọ. Echere m na unu na-eke ukwu ọka netiti ala ahụ dī larii, ukwu ọka m wee bilie, guzokwa ọtọ, mgbe ukwu ọka unu tughariri gburugburu, ha kpọrọ isiala nye ukwu ọka m. Ụmụnne ya siri ya, I ga-achi achi anyi? Ka ọ bu na i ga-abu onyenwe anyi? Ha wekwara gaa nihi ikpo ya asị nihi nrọ ya na okwu ya. Ọ huru nrọ ọzọ, kọrọ nna ya na ụmụnne ya, si, Lee, arorọ m nrọ ọzọ, dika anyanwu, onwa, na kpakpando iri na otu si akporo m isiala. Ma nna ya baara ya mba, si ya, Gini bu nrọ a i rorọ? Ọ bu nezie na anyi ga-abia, mu na nne gi na ụmụnne gi, ikpo isiala nye gi nala? Ụmụnne ya nwoke kporo ya ekworo, ma nna ya chekwara okwu ahụ nobi. Ha gara ma ụmụnne ya ndị nwoke izu aturu nna ha na Shekem. Ma Izrel siri Josef, Ọ bughị ụmụnne gi ka ha na-azụ aturu na Shekem? Bia ka m ziga gi na ha. O wee si ya, Lee m. Israel gwara ya, Gaa hu ma ụmụnne gi na aturu ha ọ dī mma, ma gwa m. O si na Ndagwurugwu Hebron ziga ya, ọ biara Shekem. Ma nwoke huru ya ka ọ na-awaghari nala ahụ dī larii, nwoke ahụ wee juo ya, si, Gini ka i na-achọ? Ọ siri, Ana m achọ ụmụnne m, gwa m ebe ha na-azụ anụ ulọ. Nwoke ahụ

gwara ya, Ha esitela ebe a puo, anuru m ka ha na-ekwu, Ka anyi gaa Dothaim. Joseph wee soro umunne ya azu, chota ha na Dothaim.

Ha huru ya nanya tupa o biarute nso ha, ha wee gbaa izu ojoo igbu ya. Ma onye o bua gwara nwanne ya nwoke si, Lee, onye nro ahụ na-abia. Ugbo a ya mere, bianu ka anyi gbuo ya, tuba ya nime otu nime olulu ndi ahụ, anyi ga-asikwa na anu ohia ojoo lora ya, mgbe ahụ anyi ga-ahụ ihe nro ya ga-abu. Mgbe Ruben nuru, o naputara ya site naka ha, ma kwuo, Ka anyi ghara itigbu ya nime mkpuru obi. Reuben gwara ha si, Unu awufula obara, tuyenenu ya nime otu nime olulu ndi a di nzara, ma unu etinyekwala aka na ya, ka o wee nwee ike inaputa ya naka ha, weghachikwara ya nna ya. O mere mgbe Jozef biakwutere umunne ya ndi nwoke, ha yipuru ya uwe mwuda ahụ mara mma nke o yi. Ma mgbe ha kpoozo ya, ha tubara ya nime olulu ahụ, ma olulu ahụ togboro chakoo, o nweghi mmiri nime ya. Ha noduru ala iri nri, mgbe ha weliri anya ha elu, ha huru ndi njem ndi Ishmaelite na-abia site na Gilead, inyinya kamel ha bu ihe nsure oku na-esi isi utu na uda osisi na maa. Ha no na-aga ikpodata ihe nIjpt.

Juda gwara umunne ya, Gini bu uru o bara ma o buru na anyi gbuo nwanne anyi ma zoo obara ya? Bianu ka anyi ree ya ndi Ishmaelite ndi a, aka anyi ekwela ka ha di nelu ya, nihi na nwanne anyi na anu ahụ anyi o bu. Umunne ya nuru ya. Ndi ahia Midia no na-agafe, ha doputara Josef ma bulite ya site nolulu ahụ, ha rere Josef nye ndi Ishmaelite nonu ahia iri olaedo

abu. Ha wedatakwara Josef gaa nIjipt. Ruben laghachiri nolulu ahụ, ma ọ hụghị Joseph nime olulu ahụ, o wee dọwaa uwe ya. Ọ laghachiri nebe ụmụnne ya nwoke nke ya, ọ kwuru, Nwa nwoke ahụ anoghị, m ma ebe m na-aga ka? Ha were uwe Joseph, gbuo nwa ewu, ma jiri ọbara ya meruo uwe ahụ. Ha zigara uwe ahụ nke nwere ụdị dị iche iche, wetara ya nna ha, si, Nke a anyị chọtara, mara ma ọ bụ uwe nwa gị nwoke, ka ọ bughị. Ọ matara ya, si, Uwe nke nwa m nwoke bụ ya, anụ ọhia ọjọọ erielala ya, anụ ọhia ejidela Joseph. Jekọb dọwara uwe ya, o yikwasiri akwa mkpe nukwu ya, o rụkwara ụjụ maka nwa ya nwoke otutu ụbọchị. E chikọtara ụmụ ya ndị ikom niile na ụmụ ya ndị nwanyị, ha biara ikasi ya obi, ma ọ juru inabata nkasiobi, na-ekwu, Aga m agbada nala mmuo na-eru uju maka nwa m nwoke. Nna ya kwara ya akwa. Ndị Midian rere Josef nIjipt nye Potifa, onye onu uzọ Fero, onyeisi oku.

38

O mere noge ahụ, Juda si netiti ụmụnne ya rida, ma o rutere ruo nebe nwoke ufodu onye Adulam no, onye aha ya bu Hira. Ma Juda huru nebe ahụ ada nwoke onye Kenan, onye aha ya bu Shua, o weere ya, ma o bakwuru ya. Ma mgbe o turu ime, o muru nwa nwoke, ma ọ kpọrọ aha ya Er. Ma ọ turu ime muo nwa nwoke ozọ, ma ọ kpọrọ aha ya Onan. Ma mgbe o tinyekwuru, ọ muru nwa nwoke, ma ọ kpọrọ aha ya Shiloh, nke a ma ọ no na Chasbi mgbe ọ muru ha. Na Juda weere nwunye nye Er nwa mbu ya, onye aha ya bu Tama. O mere ma Er, nwa

mbụ Juda, bụ onye ajọ omume nihi Onyenwe anyị, Chineke gburu ya. Juda gwara Onan, Bakwuru nwunye nwanne gi nwoke, lụọ ya dika nwanne di ya, ma mụtara nwanne gi nwoke ụmụ. Mana Onan maara na mkpụrụ ahụ agaghị abụ nke ya, ọ mere na mgbe ọ banyere nebe nwunye nwanne ya nwoke nọ, ọ wusara ya nala, ka ọ ghara inye nwanne ya nwoke mkpụrụ. Ihe ọjọọ pụtara nihi Chineke nihi na o mere nke a, ya mere o gbukwara ya.

Juda gwara Tama nwanyị di ya nwurụ nke ya si, Nọdụ di ka nwanyị di ya nwurụ nulo nna gi, ruo mgbe Shilom nwa m nwoke ga-etolite. O kwuru nke a nihi na o chere nobi ya si, Ka ọ ghara inwukwa dika ụmụnne ya ndi nwoke. Tama wee laa, biri nulo nna ya. Ụbọchị ndi ahụ mubara, Shua nwunye Juda nwurụ. Mgbe e kasiri Juda obi, ya na Hira onye ozuzu aturu ya, onye Adulam, gara Timna ebe ndi na-akpucha aji aturu ya nọ. Ọ gwara Tamar nwunye nwa ya, si, Lee, nna di gi na-aga Timna ikpacha aturu ya. Ma mgbe o yipuru uwe nke idi mkponwu di site nonwe ya, o yiri uwe okochi, ma choo onwe ya mma, ma nodu ala nonu uzọ ama nke Enan, nke di nokporo uzọ Timna, nihi na ọ huru na Shilo etoola, ma ya onwe ya enyeghi ya naka ya dika nwunye. Mgbe Juda huru ya, o chere na ọ bu nwanyị akwuna, nihi na o kpuchiri ihu ya, ya mere ọ maghi onye ọ bu. Ọ tughariri nakuku ruo ya nuzo, ma ọ gwara ya, Hapu m ibanye ruo gi, nihi na ọ maghi na ọ bu nwanyị olulu ya. Ma ọ sirị, Gini ka i ga-enye m, ọ buru na i banye ruo m? Ọ ma kwuru, Aga m ezigara gi nwa ewu site nigwe aturu m, ọ ma kwuru, Ọ buru na i nye m ihe mbe, ruo mgbe i ga-eziga ya. Ma ọ sirị, Gini bu ihe ebe

m ga-enye gi? Ọ sirị, Mgbaaka gi, na olu gi, na mkpara gi nke di naka gi. O nyere ya ha, banyekwuru ya, ọ tūrū ime site na ya. Ma o biliri gawa, wepū uwe okpomokū ya nahū ya, yikwasị uwe idị mkpōnwū di ya. Juda zigara nwa ewu naka onye ọzūzū atūrū ya onye Adulam, ka o nweta ihe mbe ahū naka nwanyị ahū, ma ọ hūghị ya. Ọ jūrū ndị nwoke si nebe ahū, Ebee ka nwanyị akwūna ahū nke nōrō na Enan nokporo ụzō dī? Ha kwuru, Ọ dighị nwanyị akwūna nōrō ebe a. Ma ọ laghachiri gakwuru Juda, ma kwuo, Achōtaghị m ya, ma ndị mmadū si nebe ahū na-ekwu na akwūna ọ bula anōghị ebe a. Judah kwuru, ka o nwee ha, mana ka e ghara ichị anyị ọchị, mụ onwe m ezigala nwa ewu a, ma gi ahūghị ya. O mere mgbe ọnwā atō gafere, a gwara Juda, na-ekwu, Tama nwunye nwa gi emeela akwūna, ma lee, o dī ime site na akwūna. Juda kwuru, Kpōpūta ya, ka a kpōọ ya ọkū. Nke a ma mgbe a na-edu ya, o zigara ozi nebe nna di ya nō, na-ekwu, Site naka nwoke onye ihe ndị a bụ nke ya ka m dī ime, na o kwuru, Mata onye nwe mgbaaka a, na olu a, na mkpara a. Juda matara, ma kwuo, E meela Tamar ikpe ziri ezi karịa m, nihi na enyeghị m ya Shilom nwa m nwoke. Ma ọ maghikwa ya ọzō. O mere mgbe ọ nō na-amū nwa, na e nwere ụmū ejima nime afō ya. O mere na mgbe ọ na-amū nwa, otu nime ha wepūtara aka ya, nne na-aghō nwa weere kee eriri uhie uhie naka ya, na-ekwu, Nke a ga-ebu ụzō pūta. Dī ka o si gbakōta aka ya, ozugbo nwanne ya nwoke pūtara, ọ sirị, gīnī mere e ji kewaa ogige nihi gi? Ọ kpōrō aha ya Fares. Ma mgbe nke a gasirị, nwanne ya nwoke pūtara, onye nwere eriri uhie naka ya, a kpōrō aha ya Zera.

Joseph ma e wetara ya nala Ijipt, Peteφrị bụ onye onozị Fero, onye isi oku, nwoke onye Ijipt nwetara ya site naka ndị Ishmel, bụ ndị wetara ya nebe ahụ. Onyenwe anyị nonyeere Joseph, ọ bụkwa nwoke na-enwe ihe ọma, ọ nọkwa n'ụlọ nke onyenwe ya onye Ijipt. Nna ya ọchịchị maara na Onyenwe anyị nonyeere ya, na ihe ọ bụla ọ na-eme, Onyenwe anyị na-eme ka ọ gaa nke ọma naka ya. Ma Joseph chọtara ihuoma nihi nna ya ukwu, ọ masịkwara ya. O mekwara ya onye nlekọta ụlọ ya, ihe niile dịkwa ya, o nyere naka Joseph. O mere mgbe e guzobere ya nelu ụlọ ya, na nelu ihe niile dī ya, na Onyenwe anyị gọziri ụlọ onye Ijipt ahụ nihi Josef, ngọzi Onyenwe anyị dīkwa nihe niile o nwere n'ụlọ, na nubi ya. O nyefere ihe niile dī ukwu ọ dī ya naka Josef, ọ makwaghị ihe ọ bụla gbasara onwe ya, ma e wezuga achịcha nke ọ na-eri. Josef mara mma n'ụdịdị, mara mma nke ukwu n'ọdịdị. Ọ bụ ya mere na mgbe okwu ndị a gasịrị, nwanyị nna ukwu ya lere Josef anya, sị ya, Dinara m. Ọ bughị na ọ choro, ma ọ gwara nwunye onyenwe ya, sị, Ọ bụrụ na onyenwe m amaghị ihe ọ bụla n'ụlọ ya site na m, na ihe niile nke bụ nke ya o nyefere naka m, Na ọ dighị ihe karịrị m n'ụlọ a, ọ dighịkwa ihe e debere site na m ihe ọ bụla, ma e wezuga gị, nihi na ị bụ nwunye ya, ma olee otu m ga-esi mee ihe ọjọọ a, ma mehie nihi Chineke? Mgbe ọ nọ na-agwa Josef okwu ụbọchị site n'ụbọchị, ma ọ rubereghị ya isi ka o dinaa ya, ka o soro ya dinaa. O mere ụbọchị dī otú ahụ, Joseph banyere n'ụlọ ka o mee ọrụ ya, ma ọ dighị onye nọ nime ụlọ ahụ. Ọ doro ya nuwe ya, na-ekwu,

Dinara m, ma ọ hapụrụ uwe ya naka ya gbapụ, pụọ nèzí. O mere ka mgbe ọ hụrụ na ọ hapụrụ uwe ya naka ya gbapụ, ọ pụkwara nèzí, Na ọ kpọrọ ndị nọ nime ụlọ, ọ sirị ha, na-ekwu, Hụnụ, o webatara anyị ohu Hibru iji kwa anyị emo. Ọ banyere nebe m nọ na-ekwu, Dinara m, ma m tiri mkpu olu nnukwu. Ma mgbe ọ nūrụ na m weliri olu m tee mkpu, ọ hapụrụ uwe ya nebe m nọ gbapụ, pụọkwa nèzí. Ma ọ hapụrụ uwe ndị ahụ nakụkụ onwe ya, ruo mgbe onyenwe ya bịaara nūlọ ya. Na ọ gwara ya dika okwu ndị a, na-ekwu, Ohu onye Hibru nke i kpọbatara nebe anyị nọ banyere nebe m nọ iji kwaa m emo, ọ sịkwara m, M ga-edina gi. Mgbe ọ nūrụ na m weliri olu m tee mkpu, ọ hapụrụ uwe ya nebe m nọ gbapụ, pụọkwa nèzí. O mere mgbe onyenwe ahụ nūrụ okwu nke nwanyị ya, ihe niile o gwara ya, na-ekwu, Otu a ka ohu gi mere m, o were iwe nke ukwu.

Onyenwe Josef weere ya tinye nūlọ mkpọrọ e wusiri ike, nebe ahụ ebe a na-ejide ndị mkpọrọ eze nūlọ mkpọrọ ahụ e wusiri ike. Ma Onyenwe anyị nọ na Joseph, ọ wusara ya ebere, ma nye ya ihuoma nihi onye isi ndị nche ụlọ mkpọrọ. Onyeisi nche ụlọ mkpọrọ ahụ nyefere Joseph aka nūlọ mkpọrọ ahụ, tinyere ndị niile a tūrụ mkpọrọ ndị nọ nūlọ mkpọrọ ahụ, na ihe niile ha na-eme nebe ahụ, ọ bụ ya onwe ya nọ na-eme ha. Ọ bughị na onye isi nche ụlọ mkpọrọ nke ụlọ mkpọrọ ahụ maara ihe ọ bụla site na ya, nihi na ihe niile bụ site naka Josef, nihi na Onyenwe anyị nọnyeere ya, na ihe niile ọ na-eme, Onyenwe anyị mere ka ha gaa nke oma naka ya.

O mere mgbe okwu ndị a gasiri, onye isi ndị na-ebu iko nke eze Ijpt na onye isi ndị na-esi nri mehiere megide nna ha ukwu bu eze Ijpt. Ma Fero were iwe nelu ndị ọnụ ụlọ ya abụọ, nelu onye isi na-ebu iko, na nelu onye isi na-esi nri, Ma o tinyere ha n'ụlọ mkpọrọ, nebe ahụ Joseph nọ. Ma onye isi ndị nche ụlọ mkpọrọ nyefere ha naka Josef, ma ọ jere ha ozi. Ha nọkwara ụbọchị nime ụlọ mkpọrọ. Ha abụọ hụrụ nrọ notu abali, ma ọhụ nke nrọ nke onyeisi onye na-ebu iko na onyeisi onye na-esi nri, bu ndị eze Ijpt, ndị nọ n'ụlọ mkpọrọ, bu nke a. Joseph banyere nebe ha nọ n'ututu, hụ ha, ma ha nọ na-enwe nsogbu nobi. Ọ juru ndị onozị Feroo, ndị nọ ya na ụlọ mkpọrọ nebe onyenwe ya nọ, na-asị, Gini mere ihu unu ji gbaa ọchịchiri taa? Ndị ahụ siri ya, Anyị rọrọ nrọ, ma onye ga-akọwa ya adighi. Josef siri ha, Ọ bughị site naka Chineke ka nkọwa ha si abia? Ya mere, kọrọnu m ya. Ma onyeisi ndị na-ebu iko kọrọ Josef nrọ ya, ma kwuo, Nura m, e nwere osisi vaini nihi m. Nime osisi vain ahụ, alaka atọ di, ma ọ na-eto eto, o weputala ome ohuru, ụyọkọ mkpuru vain ndị ahụ chara acha. Ma iko Fero di naka m, m weere mkpuru vaini, pia ya nime iko ahụ, ma nye iko ahụ naka Fero. Ma Josef gwara ya, Nke a bu nkọwa ya: alaka atọ ahụ bu ụbọchị atọ. Nime ụbọchị atọ ozo, Fero ga-echeta okwa gi, ọ ga-eweghachikwa gi nọkwa onye isi ndị na-ebu iko gi, i ga-enyekwa Fero iko naka ya dika ọ di na mbu, mgbe i bu onye na-ebu iko ya. Ma cheta m nihi onwe gi, mgbe ọ ga-adị gi mma, i ga-emere m ebere, i ga-echetakwa m nye Fero, i ga-esikwa n'ụlọ mkpọrọ a kpọputa m. Nihi na e zuru

m ohi site nala ndị Hibru, ma ebe a, emeghị m ihe ọ bụla, kama ha tũbara m nolulu a. Ma onyeisi ndị na-eme achicha hụrụ na ọ kọwara ya nke ọma, ọ gwara Josef, Mụ onwe m hụkwara nrọ, ma m chere na m na-ebu nkata atọ nke achicha mara mma nelu isi m. Nime nkata nke dị nelu, nke nwere ụdị nri niile nke Fero na-eri, ọrụ onye na-eme achicha, nnụnụ nke eluigwe riri ha site na nkata ahụ dị nelu isi m. Ọzàrà ma Joseph kwuru ya si, Nke a bụ nkọwa ya: nkata atọ ahụ bụ ụbọchị atọ. Mgbe ụbọchị atọ gasiri, Feroo ga-ewepụ isi gị site nahụ gị, ọ ga-ekwuba gị nelu osisi, nnụnụ nke eluigwe ga-erikwa anụ ahụ gị. O mere na ọ bụ nùbọchị nke atọ, ụbọchị ọmụmụ Feroo, o mere oriri ọhụnụ nye ndị ohu ya niile, ma o chetara ọnọdụ mbụ nke onye na-ebu iko mmanya na ọnọdụ mbụ nke onye na-eme achicha netiti ndị ohu ya. Ma o weghachiri onye isi ndị na-ebu iko nọrụ ya, ma nyere iko naka Fero. Ọ kwughuru onye isi na-esi nri, dị ka Josef siri kọwaara ha. Ma onye isi ndị na-ebu iko echetaghị Joseph, kama o chefuru ya.

41

O mere mgbe afọ abụọ nke ụbọchị gasiri, Fero hụrụ nrọ, o chere na ọ na-eguzo nelu osimiri ahụ. Ma lee, dị ka si nosimiri, ehi asaa na-ariputa, ndị mara mma nọdịdị, na ndị a họtara nanu ahụ, ha nọkwa na-ata ahịhịa nAchei. Ehi asaa ndị ọzọ nọ na-arigo si nosimiri na-eso ndị mbụ ahụ, ndị jorọ njo nudi ha, ma dika mkpa nanu ahụ ha, ha nọkwa na-ata nri nakuku ehi ndi ahụ nakuku osimiri. Ma ehi asaa ndi jorọ njo na ndi di girigiri

nanụ ahụ richara ehi asaa ndị mara mma nūđịđị na ndị a
 hōpūtara nanụ ahụ, ma Fero tetara. Ma ọ rọrọ nrọ nke abụọ, ma
 lee, ọka ukwu asaa na-epuputa notu ogwe, ndị a hōpūtara ma
 maa mma. Ma lee, ọka ọka asaa dī mkpa na nke ifufe bibiri na-
 epuputa ya na ha. Ma ha richapụrụ, ụkpụrụ ọka asaa ndị ahụ
 tara akpata na nke ifufe mebiri richapụrụ ụkpụrụ ọka asaa ndị
 ahụ a hōpūtara na ndị jupūtara. Fero tetakwara, ọ bụkwa nrọ. O
 mere na ụtụtụ, mkpụrụ obi ya nwere nsogbu, o zitere ozi kpọọ
 ndị nkọwa niile nke Ijpt, na ndị maara ihe niile nke ya, Fero
 kọrọ ha nrọ ya, ma ọ dighi onye nwere ike ịkọwa ya nye Fero.
 Ma onye isi nke na-ebu iko mmanya gwara Fero, si, Ana m
 echeta mmehie m taa. Pharaoh were ndị ohu ya iwe, o tinyere
 anyị nūlọ mkpọrọ, nūlọ onyeisi oku, mụ na onyeisi na-eme
 achicha. Anyị abụọ hūrụ nrọ notu abali, mụ na ya, onye ọ bụla
 hūrụ nrọ nke ya. Ọ bụ ma ebe ahụ na anyị nwa okorobia ohu
 onye Hibru nke isi oku, na anyị kọrọ ya, na ọ kọwara anyị. O
 mere ma, dika o kọwara anyị otú ahụ ka o si mee, mụ ka
 eweghachiri nọkwa m, ma onye ahụ ka e kwugburu. Mgbe o
 zigasiri ozi, Feroo kpọrọ Josef, ha kpọpūtara ya site nūlọ
 mkpọrọ, ha kpuchara ya afụ ọnụ, ha gbanwere uwe ya, ọ
 biakwutere Feroo. Fero siri Josef, Arọrọ m nrọ, ma ọ dighi onye
 nwere ike ịkọwa ya. Ma anụla m banyere gi na a na-ekwu na
 mgbe ị nūrụ nrọ, ị na-akọwa ha. Nịza, Josef gwara Fero si, Na-
 enweghi Chineke, a gaghi aza ihe gbasara nzọpụta Fero. Fero
 gwara Joseph, si, Nime ura m, echere m na m guzo nakukụ ọnụ
 mmiri osimiri. Ma dī ka site nosimiri ahụ, ehi asaa mara mma
 nūđịđị na ndị mara mma nanụ ahụ si aripụta, ha nọkwa na-ata
 ahijia nAchei. Ma lee, ehi asaa ndị ọzọ nọ na-arigo elu na-eso ha

site nosimiri, ndi jorọ njo na ndi jogburu onwe ha nodidi, ndi dikwa girigiri nanu ahụ, ụdi m na-ahutubeghi otu a nala Ijpt niile nke jorọ njo kari. Ma ehi asaa ndi ahụ jorọ njo ma di girigiri ripiara ehi asaa ndi ahụ mbụ, ndi ahụ mara mma ma buru ndi a hoputara. Ma ha banyere nime afọ ha, ma ha aputaghi ihè, na ha banyere nime afọ ha, ma anya ha jorọ njo di ka na mmalite. Mgbe m tetara, m hiri ụra. M huru ozọ nura m, na di ka oka ukwu asaa na-arigo notu ogwe, ha juputara ma maa mma, Ma oka mkpuru asaa ozọ di mkpa, nke ifufe mebiri emebi, nọ na-epuputa nakuku ha. Ma oka asaa ndi di girigiri na nke ifufe mebiri lorọ oka asaa ndi di mma na ndi juputara, ya mere m gwara ndi nkowa, ma o nweghi onye korọ m ya.

Ma Joseph gwara Fero, Nro Fero bu otu; ihe niile Chineke na-eme, o gosila Fero. Ehi asaa ndi oma ahụ bu afọ asaa, ogbe oka asaa ndi oma ahụ bukwa afọ asaa, nro Fero bu otu. Na ehi asaa ndi ahụ di girigiri, ndi na-arigo nazu ha, bu afọ asaa, na oka asaa ndi ahụ di girigiri nke ifufe mebiri, bu afọ asaa, ha ga-abu afọ asaa nke unwu. Ma okwu nke m kwuru Fero, ihe niile Chineke na-eme, o gosiri Fero. Lee anya, afọ asaa nke oganihu ukwu na-abia nala niile nke Ijpt. O ga-abia ma afọ asaa nke unwu mgbe ihe ndi a gasiri, ha ga-echefukwa iju afọ ahụ nke ga-adị nIjpt niile, unwu ahụ ga-eripakwa ala ahụ. Ma a gaghi amata uba ahụ nelu ala site na unwu nke ga-abia mgbe ihe ndi a gasiri, nihi na o ga-adị ike nke ukwu. Maka na e mere ka nro Fero buru ugboro abuo, o bu na okwu ahụ si naka Chineke ga-abu eziokwu, na Chineke ga-eme ngwa ime ya. Ugbo a ya mere, tlee nwoke maara ihe na onye nwere ogugu isi, ma hoputa ya nelu

ala Ijipt. Ka Fero mee nke a, ka o họtụta ndị ọchịchị nelu ala, ka ha chikọtara ihe niile e meputara nala Ijipt nime afọ asaa nke ịba ụba. Ka ha chikọtara nri niile nke afọ asaa ndị ọma na-abịa ndị a, ka a chikọtara ọka nokpuru aka Fero, ka a chekwaa nri nobodo niile. Nri nke echekwara nala ga-adị maka afọ asaa nke ụnwụ nke ga-adị nala Ijipt, ala ahụ agaghị alakwa niyi noge ụnwụ ahụ. Okwu ahụ masịrị Feroo na ndị ohu ya niile.

Ma Fero kwuru nye ndị ohu ya niile, Ọ bughị na anyị ga-achọta nwoke dị otú ahụ, onye nwere mmụọ Chineke nime ya? Fero gwara Josef, Ebe ọ bụ na Chineke egosila gị ihe ndị a niile, ọ dighị mmadụ maara ihe karịa ma nwee nghọta karịa gị. Gị ga-abụ onye nlekọta ụlọ m, na site n'ọpụ gị ka ndị m niile ga-erube isi, ma naanị nocheeze ka m ga-adị ukwu karịa gị. Fero gwara Josef si, Lee, ana m ahọtụta gị taa ka ị chịa ala Ijipt niile. Ma mgbe Fero wepụrụ mgbanaka ahụ site naka ya, o tinyere ya naka Josef, ma o yikwasịrị ya uwe akwa ọcha mara mma, ma o tinyere ihe olu ọlaedo nolu ya. Ma o mere ka ọ rịgoro n'ụgbọ ịnyịnya nke abụọ nke ya, e kwusaara nihi ya site nonye nkwusa, ma o mere ya onye na-achị ala Ijipt niile. Fero gwara Josef, Mụ bụ Fero, na-enweghị gị, ọ dighị onye ga-eweli aka ya nelu ala Ijipt niile. Ma Fero kpọrọ aha Josef Psontomphanech, ma o nyere ya Aseneth, ada Potiphera onye nchụàjà nke Heliopolis ka ọ bụrụ nwunye ya. Joseph dị afọ iri atọ mgbe o guzoro nihi Fero eze Ijipt, Joseph si nihi Fero pụọ, ma gafee ala Ijipt niile. Ala meputara ukwu ọka nime afọ asaa nke ịba ụba. Ma ọ chikọtara ihe nri niile nke afọ asaa ndị ahụ, mgbe ụba dị nala Ijipt, ma tinye ihe nri ahụ nobodo niile, ihe nri nke si nala

dị larịi gbaa obodo ọ bụla gburugburu ka ọ tinyere nobodo ahụ. Na Joseph chikọtara ọka dị ka ájá nke osimiri, ọ dị ukwuu nke ukwuu, ruo mgbe o nweghi ike iguta ya onu, nihi na o nweghi onuogugu.

Mana Joseph nwere umu ndi nwoke abuo tupu afọ asaa nke unwu ahụ abia, ndi Asenath nwa nwanyi Potiphera onye nchaja nke Heliopolis mutaara ya. Joseph kporo aha nwa mbu ya Manasseh, nihi na Chineke mere ka m chefu nsogbu m niile, na nke niile nke nna m. O kporo aha nke abuo Ifrem, nihi na Chineke mere ka m mubaa nala nke nhaju anya m. Afọ asaa nke iba uba nke di nala Ijpt agafela. Ma afọ asaa nke unwu malitere ibia, dika Joseph kwuru, ma unwu di na ala niile, ma na ala Egypt niile, achicha di. Agu gugu ala Ijpt niile, ndi mmadu wee tie mkpu gakwuru Fero banyere achicha, Fero gwara ndi Ijpt niile si, Gaakwurunu Josef, ihe o bula o gwara unu, meenu ya. Ma unwu ahụ di nelu ihu uwa niile, Josef meghere ulo nchekwa oka niile, ma ree ndi Ijpt niile. Na mba niile bjara nIjpt izuta ihe naka Josef, nihi na unwu ahụ siri ike nala niile.

42

Mgbe Jekob huru na e nwere ire ere nIjpt, o gwara umu ya ndi nwoke, Gini mere unu ji anọ nkiti? Lee, anula m na e nwere oka na Ijpt, gaanu ebe ahụ zutaranu anyi nri nta, ka anyi diri ndu ghara inwu.

Ụmụnne Josef iri ahụ gara Ijipt izuta ọka. Ma Benjamin nwanne Joseph, o zighi ya na ụmụnne ya, nihi na o kwuru, Ka ọ ghara idakwasị ya adighi ike. Ụmụ Izrel biara izu ahia ya na ndi ozọ na-abia, nihi na unwu di nala Kenan. Joseph bu onye ochichi nke ala ahụ, ọ bu ya na-erere ndi niile nke ala ahụ ihe, mgbe ụmụnne Joseph biara, ha kpọrọ isiala nye ya, ihu ha di nala. Mgbe Joseph huru ụmụnne ya, ọ matara ha, ma mee onwe ya ka onye obia nebe ha nọ, ma gwa ha okwu siri ike, ma si ha, Ebee ka unu si bia? Ha wee si, Site nala Canaan, izuta nri. Amara ma Joseph ndi nwanne ya, ma ha amaraghi ya. Joseph chetara nrọ ya nke ọ huru, ọ siri ha, Unu bu ndi nledo, unu biara ichoputa ebe ndi na-enweghi nchebe nke ala a. Ma ha kwuru, Mba, onyenwe anyi, ndi ohu gi biara izuta nri. Anyi niile bu umu ndi ikom nke otu nwoke, anyi bu ndi udo, ndi oru gi abughi ndi nledo. O siri ha, Mba, kama ọ bu ihu akara ukwu nke ala ka unu biara. Ma ha kwuru, Anyi bu iri na abuo, ndi ohu gi, ụmụnne nala Kenan, na lee, nke nwata karịa nọ ya na nna anyi taa, ma nke ozọ adighi adi. Josef gwara ha, Nke a bu ihe m gwara unu mgbe m na-ekwu na unu bu ndi nledo. Nihe nke a ka a ga-egosi unu, site nahu ike Fero, unu agaghi apu site ebe a, ọ gwula ma nwanne unu nke nta abia ebe a. Zitenu otu onye nime unu ka ọ kpota nwanne unu, ma a ga-ejide unu ruo mgbe a ga-achoputa ma okwu unu bu eziokwu ma ọ bu ugha. O buru na ọ bughị eziokwu, site nahu ike Fero, unu bu ndi nledo nezie. Ma o tinyere ha nulo mkporo ubochi ato. O gwara ha nubochi nke ato, Meenu nke a, unu ga-adikwa ndu, nihi na m na-atu egwu Chineke. O buru na unu bu ndi udo, ka e jide otu nwanne unu nulo mkporo, ma unu onwe unu gaanu, wetanu oka unu zutara.

Ma kpụtanụ nwanne unu nke nta bịakwute m, a ga-ekwere okwu unu, ma ọ bụrụ na ọ bughị otú ahụ, unu ga-anwụ. Ha mere otú ahụ. Ma onye ọ bụla kwuru nye nwanne ya, ee, nime mmehie ka anyị nọ banyere nwanne anyị, nihi na anyị leghaara mkpagbu nke mkpụrụ obi ya anya, mgbe ọ nọ na-ariọ anyị aririọ, ma anyị egeghị ya ntị, na nihi nke a, mkpagbu a bịakwasiri anyị. Azaghachi ma Ruben kwuru ha, Ọ bughị na m gwara unu, na-ekwu, Unu emerula nwata ahụ, ma unu egeghị m ntị? Na lee, ọbara ya a na-achọ. Ha amaghị na Josef na-anụ ihe ha na-ekwu, nihi na onye ntughari asụsụ nọ netiti ha. Mgbe ọ tughariri azụ site nebe ha nọ, Josef kwara akwa, ma ọ bịakwutekwara ha ọzọ, gwa ha okwu, were Simeon netiti ha, kee ya agbụ nihi ha.

Joseph nyere iwu ka e juputa arija ha nke ọka, ka e nyeghachikwa onye ọ bụla nime ha ego ọlaocha ya nakpa ya, ka e nyekwa ha ihe oriri maka njem ahụ, e mekwara ha otú ahụ. Ma mgbe ha tinyere ọka ahụ nelu inyinya ibu ha, ha si ebe ahụ pụọ. Mgbe otu onye meghere akpa ya ka o nye inyinya ibu ya nri nebe ha nọrọ, ọ hụrụ mkpọ ego ọlaocha ya dị nnonu akpa ahụ. Ọ siri umunne ya, E nyeghachiri m ego ọlaocha ahụ, lee, ọ dị nakpa m, obi ha tụtụ egwu nke ukwu, ha nwekwara obi mgbawa netiti onwe ha, na-asị, Gini bụ ihe a Chineke mere anyị? Ha bjara kwute Jekob nna ha nala Kenan, kọrọ ya ihe niile mere ha, na-ekwu, Nwoke ahụ bụ onyenwe ala ahụ agwala anyị okwu ike, o tinyekwara anyị nulo mkporo di ka ndi nledo ala. Anyi gwara ya, si, Anyi bu ndi udo, anyi abughị ndi nnyocha. Anyi bu umunne iri na abuo, umu nna anyi, otu adighizi, ma nke

nta nọ ya na nna anyị taa nala Kenan. Nwoke ahụ bụ onyenwe ala ahụ gwara anyị si, Site na nke a, aga m amata na unu bụ ndị udo. Hapụnụ otu nwanne unu ka ọ nọnyere m ebe a, werenụ ọka unu zụtara maka ezinaụlọ unu laa. Ma kpọtaranụ nwanne unu nke nta nye m, ma m ga-amata na ọ bughị ndị nledo unu bụ, kama na ndị udo unu bụ, ma nwanne unu ka m ga-enyeghachi unu, ma nala ahụ unu ga-azụ ahịa. O mere mgbe ha na-agbapụta ihe dị nime akpa ha niile, ihe nkekọ ọlaọcha nke onye ọ bụla dị nime akpa ya. Ha na nna ha hụrụ ihe nkekọ ọlaọcha ndị ahụ, ha tụtawara egwu. Jekọb bụ nna ha gwara ha si, Unu emeela ka m ghara inwe ụmụ, Josef anọghịzi, Simeon anọghịzi, ugbo a unu ga-ewere Benjamín; ihe ọjọọ ndị a niile adakwasịla m. Reuben gwara nna ha, si, Gbuo ụmụ m ndị ikom abụọ, ọ bụrụ na m ekwetaghị ya nye gị. Nyefee ya naka m, mụ onwe m ga-akpọghachite ya nye gị. Nke ahụ ma o kwuru, Nwa m nwoke agaghị eso unu gaa, nihi na nwanne ya nwoke anwuọla, naanị ya onwe ya ka fọdurụ. Ọ bụrụ na ihe ọjọọ adakwasị ya nuzọ unu na-aga, unu ga-ewere iru ụjụ wetuo isi awọ m nala mmụọ.

43

Mana ụnwụ siri ike nelu ala. O mere mgbe ha richara ọka nke ha si nIjpt weta, nna ha gwara ha si, Gaanụ ọzọ zūtaranụ anyị ntakiri nri. Juda gwara ya, si, Nwoke ahụ bụ onyenwe ala ahụ jiri ike gwa anyị ọnụ, si, Unu agaghị ahụ ihu m ọzọ ma ọ bụrụ na nwanne unu nke nta esonyeghi unu. Ọ bụrụ nezie na i na-eziga nwanne anyị ya na anyị, anyị ga-agbada ma zụtara gị nri. Ọ

bụrụ na ị gaghi eziga nwanne anyị nwoke soro anyị, anyị agaghị
 aga, nihi na nwoke ahụ gwara anyị si, Unu agaghị ahụ ihu m, ọ
 gwula ma nwanne unu nwoke nke nta esonyere unu. Israel
 kwuru, Gini mere unu meruru m ahụ site nigwa nwoke ahụ na
 unu nwere nwanne? Ndi ahụ ma ha sirị, Nwoke ahụ juru anyị
 ajuju nke oma banyere anyị na ezinaulo anyị, na-asị, Ọ bụ na
 nna unu ka di ndu? Ọ bụ na unu nwere nwanne? Anyị zara ya
 dika ajuju ndi a si di. Olee otu anyị ga-esi mara na ọ ga-asị anyị,
 Kpọtanụ nwanne unu? Juda kwuru si Israel bụ nna ya, Ziga
 nwata ahụ soro m, ka anyị bilie gawa, ka anyị di ndu ma ghara
 inwu, anyị na gi na ibu anyị. Mụ ma m ga-echere ya, site naka m
 choo ya. Ọ bụrụ na m ekweteghi kpota ya nye gi, na m ga-eme ka
 o guzo nihi gi, emehiela m ga-abu megide gi ubochi niile. Ọ
 bụrụ na anyị egbughi oge, anyị gaara alaghachila ugboro abuo
 ugbo a. Ọ gwara ha Israel nna ha, Ọ bụrụ na ọ di otu a, meenu
 nke a: werenu site na mkpuru nke ala tinye nime aria unu, ma
 wetara nwoke ahụ onyinye nke uda, na nke mmanu anu, ihe
 nsure oku na-esi isi uto, na stacte, na terebinth, na aki.
 Werekwanu olaocha okpukpu abuo naka unu, olaocha ahụ e
 tinyeghachiri nakpa unu ka unu weghachite, ka ọ ghara ibu na ọ
 bu mmefu anya. Werekwanu nwanne unu, bilie gaanu na
 nwoke ahụ. Ma Chineke m ka o nye unu ihuoma nihi nwoke
 ahụ ma ziga nwanne unu nke otu, na Benjamin; mu onwe m
 nezie, nihi na dika m tufuru umu, m tufuru umu.

Ndi ikom ahụ weere onyinye ndi a na ego olaocha okpukpu
 abuo naka ha, werekwa Benjamin, bilie gbada nIjpt, guzo nihi
 Josef. Joseph huru ha, na Benjamin nwanne ya nke nne ya, ma

gwara onye nlekota ulo ya, Kpobata ndi mmadu ndi a nime ulo, gbuo anu aja, ma kwadebe ya, nihi na ndi mmadu ndi a ga-eso m rie nri nehie. Nwoke ahụ mere dika Joseph kwuru, o wee kpobata ndi mmadu ahụ nulo Joseph. Mgbe ndi nwoke ahụ huru na e bubara ha nime ulo Joseph, ha kwuru, Nihi olaocha nke e weghachiri nime akpa anyi na mbu, a na-ebubata anyi, iji boro anyi ebubo ugha na ibuso anyi agha, iji were anyi mee ndi ohu, na inyinya ibu anyi. Mgbe ha biakwutere nwoke ahụ nke na-elekota ulo Joseph, ha gwara ya okwu nonu uzọ ama nke ulo ahụ, Na-ekwu, Onyenwe anyi, anyi chorọ ka i bia ala na mbu izuta nri. O mere mgbe anyi biara ebe obibi, anyi meghere akpa anyi, ma lee, ego olaocha onye o bula di nime akpa ya. Anyi eweghachila ego olaocha anyi ahụ di ka o di nihe otutu ya, ugbu a o di naka anyi. Anyi wetakwara olaocha ozọ naka anyi iji zuta nri, anyi amaghi onye tinyere olaocha ahụ nime akpa anyi. O sirị ha, Chineke gozie unu, unu atula egwu. Chineke unu na Chineke nke nna nna unu ha nyere unu akụ nime akpa ego unu. Ego unu nke a nabatara m ya. O wee kpoputa Saịmion nye ha. O wetara mmiri ka e jiri saa ukwu ha, ma nyekwa inyinya ibu ha nri. Ha kwadoro onyinye ndi ahụ ruo mgbe Joseph ga-abia netiti ehie, nihi na ha nuru na o ga-eri nri ebe ahụ. Joseph banyere nulo, ha wetaara ya onyinye ndi ha ji naka ha nime ulo, ha kporo ya isiala, daa ihu ha nala. O juru ha, Kedụ ka unu mere? O gwara ha, Nna unu ochie ahụ unu kwuru banyere ya, o ka di mma? O ka di ndu? Ndi ahụ ma ha kwuru, O di mma ohu gi nna anyi, o ka di ndu. Na o kwuru, A goziri nwoke ahụ na Chineke, na ha hukwara isi, ha kporo isiala ya. Mgbe o leli anya elu, Josef ji anya ya hụ Benjamin nwanne ya nke nne ha muru onu, o sirị,

Nke a ọ bụ nwanne unu nke nta, onye unu gwara m ka m kpọta? Ọ sịkwara, Ka Chineke meere gị ebere, nwa m. Joseph nwere nsogbu nobi, nihi na ihe dị nime ya na-agbagharị maka nwanne ya nwoke, ọ chọkwara ibe ákwá, ma mgbe ọ banyere nime ụlọ, ọ kwara ákwá ebe ahụ.

Mgbe o sachara ihu ya, pụọ, o chịkwara onwe ya, ma kwuo, Dobere achịcha. Ma ha tinyere ya naanị ya, ha nonwe ha, na ndị Ijịpt ndị na-eri nri ọnụ na ya nonwe ha, nihi na ndị Ijịpt enweghị ike iri nri ọnụ na ndị Hibru achịcha, nihi na ọ bụ ihe arụ nye ndị Ijịpt. Ha nọduru ala nihi ya, onye mbụ dika ihe ruuru ya, na onye nke nta dika ibụ okorobia ya, ndị mmadụ nwere itụnanya, onye ọ bụla nebe nwanne ya nwoke. Ha welitere oke nke si naka ya gakwuru onwe ha, e mere ka oke nke Benjamin buru ibu karịa oke nke ha niile ugboro ise karịa nke ha, ha nuru ma ha nwere obi uto ya na ya.

44

Ma Josef nyere onye nọ nelu ụlọ ya iwu, na-ekwu, Juputanu akpa ndị mmadụ nri, di ka ha nwere ike ibuli, ma tinyenu ọlaocha nke onye ọ bụla nonu akpa ya. Ma iko m nke ọlaocha, tinyenu ya nakpa nke nwa nke nta, na ugwo oka ya. O mere dika okwu Josef si di, dika o kwuru.

Nututu, chi boru, a zipuru ndi mmadu ahụ, ha na inyinya ibu ha. Mgbe ha puru nobodo ahụ, ha agabeghi ebe di anya, Josef gwara

onye nlekota ulo ya, Bilie chüwa ndi mmadu ahü. Mgbe i ruru ha, si ha, Gini mere unu ji kwughachi ihe ojoo nonodu ihe oma? Gini mere unu ji zuru iko olaocha m? O bughị nke a ka nna m ukwu ji anu ihe? O na-ejikwa ya agba afa. Unu mere ihe ojoo. Mgbe o chotara ha, o gwara ha okwu ndi a. Ndi ahü ma ha siri ya, gini mere onyenwe na-ekwu dika okwu ndi a? Ka o ghara idiri ndi ohu gi ime dika okwu a. O buru na olaocha nke anyi chotara nime akpa anyi, anyi eweghachila ya nye gi site nala Kenan, olee otu anyi ga-esi zuo olaocha ma o bu olaedo site nulo nna gi ukwu? Naka onye o bula i ga-achota iko nke ndi ohu gi, ka o nwuo, ma anyi kwa, anyi ga-abu ndi ohu nye onyenwe anyi. Onye ahü ma kwuru, na ugbo a, di ka unu na-ekwu, otu a o ga-adi, naka onye o bula a ga-ahü iko ahü, o ga-abu ohu m, unu ma unu ga-adi ocha. Ma ha mere ngwa ngwa, ha weturu onye o bula akpa ya nelu ala, ha meghere onye o bula akpa ya. O nyochara site nebe onye okenye malite, ruo mgbe o rutere nebe onye nke nta. O chotakwara iko ahü nime akpa Benjamin. Ma ha dowara uwe ha, onye o bula tinyere akpa ya nelu inyinya ibu ya, ha wee laghachi nobodo ahü.

Juda na umunne ya nwoke batara nebe Josef ka no ebe ahü, ha wee daa nihi ya nala. Josef gwara ha, Gini bu ihe a unu mere? O bu na unu amaghi na nwoke di ka m ga-eji igba afa choputa ya? Juda kwuru, Gini ka anyi ga-asi niza onyenwe anyi, o bu gini ka anyi ga-ekwu, o bu gini ka anyi ga-abu ndi ezi omume? Chineke achotala ajo omume nke ndi ohu gi, lee anyi bu ndi ohu nye onyenwe anyi, anyi na onye e chotara iko ahü naka ya. Kwuru ma Joseph, O bughị m ga-eme okwu a, nwoke ahü naka onye a

chọtara iko, ya onwe ya ga-abụ ohu m, unu ma rigoonu nudo kwuru nna unu. Mgbe Juda b́aruru nso, ọ siri, Ana m ariọ gi onyenwe m, ka ohu gi kwuo okwu nihu gi, ma ekwela ka iwe wee megide ohu gi, nihi na i di ka Fero. Onyenwe anyi, gi juru ndi ohu gi, na-ekwu, O buru na unu nwere nna ma o bu nwanne. Ma anyi gwara onyenwe anyi, anyi nwere nna merela agadi, na nwantakiri nke ika nka nke di obere, nwanne ya nwoke anwuola, naani ya foduru nne ya, nna ya hukwara ya nanya, I siri ma ndi ohu gi, Kpudatanu ya nye m, aga m elekota ya. Ma anyi gwara onyenwe anyi, nwata ahụ agaghị enwe ike ihapu nna ya, o buru na o hapu nna ya, o ga-anwu. Gi ma i gwara ndi ohu gi, o buru na nwanne unu nke nta eridaghi ya na unu, unu agaghị ahukwa ihu m. O mere mgbe anyi gara elu gaa na nna anyi, ohu gi, anyi kororo ya okwu nke onyenwe anyi. Nna anyi kwuru, Gaanu ozo zutaranu anyi ntakiri nri. Anyi ma anyi kwuru, Anyi agaghị enwe ike iga nala, mana o buru na nwanne anyi nke nta eso anyi agbada, anyi ga-agbada, nihi na anyi agaghị enwe ike ihu ihu nke nwoke mgbe nwanne anyi nke nta na-anoghi na anyi. Ohu gi bu nna anyi gwara anyi si, Unu maara na nwanyi ahụ m̀taara m umu abuo, Ma otu nime ha si nebe m no puo, unu kwuru na anu ohia erichapula ya, ma ahubeghi m ya ruo ugbu a. O buru ya mere unu nara onye a site nihu m, o burukwa na adighi ike adakwasị ya nuzo, unu ga-eweda ika nka m nala mmuo niru uju. Ugbu a ya mere o buru na m ga-abanye gakwuru ohu gi, nna nke anyi, na nwata ahụ adighi na anyi, ma mkpuru obi ya ekwekotara site na mkpuru obi nke a, O ga-abu na mgbe o ga-ahụ na nwata ahụ anoghi na anyi, o ga-anwu, na ndi ohu gi ga-eweda ika nka nke ohu gi bu nna anyi nime ala

mmụọ na mwute. Nihi na ohu gi site naka nna anatawo nwa nwoke ahụ, na-ekwu, Ọ bụrụ na m akpọtabeghi ya nebe gi, na m ga-eguzo ya nihi gi, emehiela m ga-abụ megide nna m ụbọchị niile. Ugbu a ya mere, m ga-anọgide gi dika ohu nonọdụ nke nwata, ohu nke onyenwe, ma nwata ka o rigoro ya na ụmụnne ya. Kedu ka m ga-esi rigoro gakwuru nna nke nwata, ebe nwata ahụ anọghị ya na anyị? Ka m ghara ihu ihe ojọọ ndị ga-achọta nna m.

45

Mana Josef enweghi ike inagide ndi niile guzoro ya, kama o kwuru, Ziganu ndi niile site nebe m no, ma o dighi onye guzoro Josef mgbe o mere ka ụmụnne ya mara onye o bu. O tiri mkpu akwá nke oke olu, ndi Ijpt niile nuru ya, a nukwara ya nulo Fero. Joseph gwara ụmụnne ya si, Mụ onwe m bu Joseph, nna m o ka di ndu? Ụmụnne ya enweghi ike iza ya, nihi na obi gbara ha. Joseph kwuru nye ụmụnne ya ndi nwoke, Bjarutenu nso m, ha wee bjarute nso, o sirị, Mụ onwe m bu Joseph nwanne unu nwoke, onye unu rere nEgypt. Ugbu a ya mere, unu erula uju, ma ka o ghara iyi unu ike nanya na unu rere m ebe a, nihi na o bu maka ndu ka Chineke zitere m nihi unu. Nke a bu afọ nke abuo nke unwu nelu ala, ma ka enwere afọ ise foduru, nke na ha agaghi enwe ikọ ubi, o bughikwa owuwe ihe ubi. Chineke zigara m nihi unu, ka m hapu unu ndi foduru nelu uwa, na izulite unu ndi foduru di ukwu. Ugbu a ya mere, o bughị unu zitere m ebe a, kama o bu Chineke, o mekwara m ka m buru di ka nna Fero, na

onyenwe ụlọ ya niile, na onye na-achị ala Ijịpt niile. Meenụ ngwa ngwa, ya mere rigoronụ gaa nelu gakwuru nna m, ma gwanụ ya, ihe ndị a ka nwa gị nwoke Joseph na-ekwu, Chineke meela m onyenwe nke ala Egypt niile, ya mere gbadata biakwute m, ma anọkwala. I ga-ebi nala Gesem nke Arabia, i ga-anọkwa nso m, gị na ụmụ gị, na ụmụ ụmụ gị, na atụrụ gị, na ehi gị, na ihe niile nke bụ nke gị. M ga-azụ gị nebe ahụ, nihi na ụnwụ ga-adigide afọ ise ọzọ, ka i ghara ịla niyi, gị na ụmụ gị ndị ikom, na ihe niile i nwere. Lee, anyanwu na-ahụ ihe, na anyanwu Benjamin nwanne m, na ọ bụ ọnwụ m na-agwa unu okwu. Kọrọrọnụ nna m ya mere banyere ebube m niile nke dị n'Ijịpt, na ihe niile unu hụrụ, ma meenụ ngwa wetadata nna m ebe a. Ma ọ dara nolu Benjamin nwanne ya, o bere akwa nelu ya, ma Benjamin bere akwa nolu ya. Ma mgbe o susuru ụmụnwunne ya niile ọnwụ, o bere akwa nelu ha, ma mgbe ihe ndị a gasiri, ụmụnwunne ya gwara ya okwu.

Ma a nūrụ olu ahụ nūlọ Fero, na-ekwu, Ụmụnwunne Josef abịala, Fero nūrụ ọnwụ, ya na ndị na-ejere ya ozi. Fero gwara Josef, Gwa ụmụnwunne gị, meenụ nke a, juputanyị akpa unu, ma laghachinụ nala Kenan. Na ebulie nna unu na ihe niile unu nwere, biakwutenụ m, aga m enyekwa unu ihe niile dị mma nke Ijịpt, unu ga-erikwa ụmị nke ala ahụ. Gị ma nye iwu nke a, ka ha were ụgbọala site na ala Ijịpt maka ụmụaka unu na ndị nwunye unu, ma buru nna unu bịa. Ma unu echekwala anyanwu nihe niile unu nwere, maka na ihe niile dị mma nke Ijịpt ga-abụ nke unu. Ha mere otu a ụmụ ndị ikom Israel, Joseph nyere ha ụgbọala dika ihe Fero eze kwuru, ọ nyekwara ha nri njem maka ụzọ ahụ Ọ

nyere ha niile uwe abụọ abụọ, ma nye Benjamin, ọ nyere nari ọlaedo atọ na uwe mgbanwe ise. Na nna ya, o zigara otu ihe ahụ, ịnyịnya ibu iri na-ebu ihe niile dị mma nke Ijipt, na ịnyịnya muul iri na-ebunyere nna ya achicha maka njem. O zipurụ ụmụnne ya, ha wee gawa, ọ siri ha, Unu ewela iwe nuzọ. Ha si nIjipt rigoro wee bata nala Kenan jekwuru Jekọb bụ nna ha. Ma ha kọrọ ya si, Nwa gị nwoke Josef dị ndụ, ọ na-achi ala Ijipt niile. O juru Jekọb nuche, nihi na o kwetaghị ha. Ha gwara ya ihe niile nke Joseph kwuru, dika ihe niile o gwara ha. Mgbe ọ hụrụ ụgbọ ala ndị ahụ nke Joseph zitere iji bulie ya, mmụọ nna ha bụ Jacob dị ndụ ọzọ. Izrel kwuru, O bụ ihe ukwu nye m, ọ bụrụ na Joseph nwa m ka dị ndụ, aga m aga hụ ya tupu m nwụọ.

46

Izrel hapurụ, ya na ihe niile o nwere, bịa nolulu mmiri nke iyi, chụọrọ Chineke nke nna ya Aizik aja. Chineke gwara Israel nọhụ nke abali, si, Jekọb, Jekọb, ọ siri, Gini ka ọ bụ? Onye ahụ ma kwuru ya, Mụ bụ Chineke nke nna nna gị, atula egwu iga nIjipt, nihi na aga m eme gị mba dị ukwu nebe ahụ. Mụ onwe m ga-eso gị gbadaa nIjipt, mụ onwe m ga-ebulikwa gị ọzọ ruo nọgwugwu, Josef ga-etinyekwa aka ya nelu anya gị. Jekọb si nolulu mmiri nke iyi bilie, ụmụ ndị ikom Israel bulikwara nna ha, ngwongwo ha, na ndị nwunye ha nelu ụgbọala ndị ahụ nke Jozef zitere ka e ji bulie ya. Na ha eburula ihe niile ha nwere, na ihe niile ha nwetara, nke ha nwetara site nala Kenan, ha banyere nIjipt, Jekọb, na mkpụrụ ya niile so ya. Ụmụ ndị ikom ya, na ụmụ ụmụ

ndị ikom ya so ya, ụmụ ndị inyom ya, na ụmụ ụmụ ndị inyom
 ya, na mkpụrụ ya niile, o kpọbatara ha n'Ijpt. Ndị a bụ aha ụmụ
 ndị ikom Izrel ndị banyere n'Ijpt ọnụ na Jacob nna ha. Jacob na
 ụmụ ya ndị ikom, ọkpara Jacob, Ruben. Ụmụ ndị ikom Ruben bụ
 Enok, na Palu, Asron, na Charmi. Ụmụ ndị ikom Simeon bụ
 Jemuel, na Jamin, na Ehud, na Jachin, na Zohar, na Saul onye bụ
 nwa nwanyị Kenan. Ụmụ ndị ikom Levi bụ Gershon, Kath na
 Merari. Ụmụ ndị ikom Juda bụ Er, na Onan, na Shiloh, na Perez,
 na Zara, mana Er na Onan nwurụ nala Kenan, ụmụ ndị ikom
 Perez bụ Hezron na Hamul. Ụmụ ndị ikom Isaka bụ Tola, na
 Phua, na Hashum, na Shimron. Ụmụ ndị ikom Zebulun bụ Sered,
 na Ndị ọzọ, na Achoel. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Leah, ndị ọ
 mụtaara Jekọb na Mesopotemia nke Siria, na Daina bụ ada ya.
 Mkpụrụ obi niile, ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, dị iri atọ na
 atọ. Ụmụ ndị ikom Gad bụ Saphon, Angis, Sannis, Thasoban,
 Aedeis, Aroedeis na Areeleis. Ụmụ ndị ikom Asher bụ Iemna,
 Iessoua, na Ieoul, na Baria, na Sara nwanne nwanyị ha. Ụmụ ndị
 ikom Baria bụ Chobor na Melchiil. Ndị a bụ ụmụ nwoke Zilpah,
 onye Laban nyere Leah bụ nwa ya nwanyị, onye mụtaara Jacob
 ndị a, mmadụ iri na isii. Ụmụ ndị ikom Rachel nwunye Jacob bụ
 Joseph na Benjamin. Ụmụ ndị ikom Joseph bụ ndị a mụrụ nala
 Ijpt, ndị Aseneth ada Potiphera onye nchụàjà nke Heliopolis
 mụtaara ya, bụ Manasseh na Ephraim. Ụmụ ndị ikom Manasseh,
 ndị iko nwanyị ya onye Siria mụtaara ya, bụ Machir. Machir
 mụrụ Gilead. Ụmụ ndị ikom Ephraim nwanne Manasseh bụ
 Suthelah na Tahan. Ụmụ ndị ikom Suthelah bụ Edom. Ụmụ ndị
 ikom nke Benjamin bụ Bala na Bochor, na Asbel. Ụmụ ndị ikom
 nke Bala bụ Gera, na Noeman, na Anchis, na Ros, na Maphim.

Gera mụtara Arad. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Rachel, ndị ọ mụtara Jacob, ha niile dị mmadụ iri na asatọ. Ụmụ ndị ikom Dan bụ Asom. Ụmụ ndị ikom Naftali bụ Asiel, na Guni, na Iza, na Shilem. Ndị a bụ ụmụ nwoke Ballas, onye Laban nyere Rachel bụ nwa ya nwanyị, onye mụtara Jacob ndị a, ha niile dị mmadụ asaa. Mkpurụ obi niile ndị soro Jacob banye n'Ijpt, ndị si napụ ya pụta, ewezuga ndị nwunye ụmụ ndị ikom Jacob, mkpurụ obi niile ha dị iri isii na isii. Ụmụ ndị ikom Joseph ndị a mụrụ ya nala Ijpt bụ mkpurụ obi itoolu. Mkpurụ obi niile nke ezinaụlọ Jekọb ndị soro Jekọb banye n'Ijpt bụ mkpurụ obi iri asaa na ise.

Ma o zitere Juda nihi ya ka ọ gakwuru Josef, ka ọ zute ya na obodo ndị Dị Ike, nala Rameses. Mgbe Joseph kekọtara ụgbọala ya, ọ rigooro izute Israel nna ya na obodo Ndị Dike, mgbe ọ pụtara nihi ya, ọ dakwasịrị nolu ya wee bee akwa nke ukwu. Israel sịrị Joseph, M ga-anwụ ugbo a, ebe m ahụla ihu gị, nihi na ị ka dị ndụ. Joseph kwuru nye ụmụnne ya sị, Aga m arigo gwa Fero, ma gwa ya sị, Ụmụnne m, na ezinaụlọ nna m, ndị nọ nala Kenan, abiakwutela m. Ndị nwoke ahụ bụ ndị ọzụzụ aturụ, nihi na ha bụ ndị ọzụzụ anụ ụlọ, ha ewetala anụ ụlọ ha, ehi ha, na ihe niile ha nwere. Ọ bụrụ ya mere na Fero akpọọ unu, ma jụọ unu, gịnị bụ ọrụ unu? Unu ga-ekwu, Ndị ikom ndị na-azụ anụ ụlọ ka anyị bụ, ndị ohu gị, site na mgbe anyị bụ ụmụaka ruo ugbo a, anyị na ndị nna anyị, ka unu wee biri nala Gesem nke Arabia, nihi na ihe arụ ka ọ bụ nebe ndị Ijpt nọ, onye ọbụla na-azụ aturụ.

Mgbe Joseph bịara, ọ gwara Fero, si, Nna m na ụmụmme m ndi nwoke, na anụ ụlọ ha, na ehi ha, na ihe niile ha nwere, esitela nala Kenan bịa, lee, ha nọ nala Goshen. Site netiti ụmụmme ya, o kpọọrọ mmadụ ise, ma guzobe ha nihi Fero. Pharaoh gwara ụmụmme Joseph, Gini bu ọrụ unu? Ha gwara Pharaoh, Ndi ọzuzu aturu bu ndi ohu gi, anyi na ndi nna anyi. Ha sirị Fero, Ibiaru nala anyi bịara, ọ dighi ahia nye anụ ụlọ nke ndi ohu gi, nihi na unwu siri ike nala Kenan, ugbu a ya mere anyi ga-ebi nala Gesem. Fero sirị Josef, Ka ha biri nala Gesem, ọ buru na i mara na e nwere nime ha ndi ikom di ike, mee ha ndi ọchichi nke anụ ụlọ m. Ha bịara nIjpt biakwute Josef, Jekob na ụmụ ndi ikom ya, Fero eze Ijpt nuru. Fero gwara Josef si, Nna gi na ụmụmme gi ndi nwoke abiakwutela gi. Lee anya, ala Ijpt niile di nihi gi, mee ka nna gi na ụmụmme gi nwoke biri nala kachasi mma. Joseph kpobata nna ya bu Jacob, guzobe ya nihi Fero, Jacob gozikwara Fero. Fero sirị Jekob, Afọ ole ka i di nubochi ndu gi? Jekob gwara Fero, Ubochi nke afọ ndu m, nke m bi dika obia, bu otu narị na iri ato afọ. Ole na ole na ojoo ka ubochi nke afọ ndu m burula. Ha erughi ubochi nke afọ ndu nke nna nna m ha, ubochi ndi ahụ ha biri dika ndi obia. Ma mgbe Jekob goziri Fero, ọ si nebe ọ nọ puo.

Ma Josef mere ka nna ya na ụmụmme ya biri, ma nyekwa ha ala nke ha na Ijpt, nala ahụ kacha mma, nala Rameses, dika Fero nyere iwu. Josef na-enye nna ya, ụmụmme ya, na ndi niile nọ

nezinaulo nna ya oka dika mkpa onye o bula si di.

Oka adighi nala ahụ niile, nihi na unwu ahụ siri ike nke ukwuu, ala Ijpt na ala Kenan dara mba site n'unwu ahụ. Ma Joseph chikotara ola ocha niile a chotara nala Ijpt na nala Kenan site noka ha na-azuta, o tunyere ha oka, ma Joseph webatara ola ocha niile ahụ nulo Fero. Ma olaocha niile si nala Ijpt na nala Kenan gwuru, ndi Ijpt niile biakwutere Josef, na-asị, Nye anyi achicha, gini mere anyi ga-anwu nihi gi? Nihi na olaocha anyi agwula. Joseph gwara ha si, Wetanụ anụ ụlọ unu, m ga-enye unu achicha nonodu anụ ụlọ unu, o buru na olaocha unu agwula. Ha kpotara anụ ụlọ ha nye Josef, Josef nyekwara ha achicha nonodu inyinya ha, nonodu aturu ha, nonodu ehi ha, na nonodu inyinya ibu ha, o jikwa achicha zuo ha nonodu anụ ụlọ ha niile nafu ahụ. Afu ahụ gafere, ha biakwutere ya nafu nke abuo, si ya, Ka anyi ghara ila niyi nihi onyenwe anyi; nihi na olaocha anyi agwula, ihe onwunwe anyi na anụ ụlọ anyi adikwala naka gi bu onyenwe anyi, o dighikwa ihe foduru anyi nihi onyenwe anyi, ma o bughị naani ahụ anyi na ala anyi. Ka ya mere na anyi gaghi anwu nihi gi, na ala ahụ gaghi atogboro nefu, nweta anyi na ala anyi nonodu nke achicha, na anyi ga-abu anyi na ala anyi ndi ohu nye Fero. Nye mkpuru, ka anyi ghaa mkpuru, na anyi diri ndu na anyi gaghi anwu, na ala ahụ agaghị atogboro nefu. Joseph nwetara Fero ala niile nke ndi Ijpt, nihi na ndi Ijpt rere ala ha nye Fero, maka na unwu meriri ha, ala ahụ wee gho nke Fero. Ma ndi mmadu, o mere ka ha buru ndi ohu nye ya nime umu ohu, site na nsotu oke ala Ijpt ruo na nsotu. Naani ala ndi nchaja ka Josef na-enwetaghị, nihi na Fero nyere ndi nchaja

onyinye, ha na-erikwa onyinye ahụ nke Fero nyere ha, ya mere ha ereghị ala ha. Joseph gwara ndị Ijipt niile, Lee, enwetara m unu na ala unu taa maka Fero, werenụ mkpụrụ maka onwe unu, ma kụonụ ya nala. Mkpụrụ ya ga-adị, unu ga-enye otu ụzọ nụzọ ise Feroo, ma ụzọ anọ ga-abụ nke unu maka mkpụrụ nala ahụ, na maka nri unu, na nke ndị niile nọ n'ụlọ unu. Ha kwuru si, Ị zopụtala anyị, anyị achọtala amara nihu onyenwe anyị, anyị ga-abụkwa ndị ohu Fero. Josef tinyere ha nokpuru iwu ruo taa nala Ijipt maka Fero ịzipụ ụtụ, ma e wezuga naanị ala ndị nchụaja, nke na-abughị nke Fero.

Izrel biri nala Ijipt nelu ala Gesem, ha nwetara ihe nelu ya, ha mụbara ma baa ụba nke ukwu. Jekob biri nala Ijipt afọ iri na asaa, ụbọchị ndụ ya niile ruru narị afọ na iri anọ na asaa. Ụbọchị onwụ Israel bjarutere, ọ kpọrọ nwa ya nwoke Joseph si ya, Ọ bụrụ na m achọtala amara nihu gi, tinye aka gi nokpuru apata ụkwụ m, meere m ebere na eziokwu site n'ighara ili m na Egypt, Mana m ga-edina ala nso na nke nna nna m ha, ị ga-ebupụ m site n'Ijipt, ị ga-eli m nili ha. Ọ siri, M ga-eme dika okwu gi. O kwuru, si, Nụọrọ m iyi, ọ n'ụzọkwara ya iyi, Israel wee kpọọ isiala nelu isi mkpanaka ya.

48

O mere na mgbe okwu ndị a gasiri, a gwara Joseph na nna ya na-aria ọrịa, ya were ụmụ ya ndị ikom abụọ bụ Manase na Ifrem biakwute Jekob. A kpọrọ Jekob, si, Lee, nwa gi nwoke Josef na-

abịa ihu gi, Izrel wee gbaa onwe ya ume ndu ala nelu ihe ndina ya. Ma Jekob gwara Jozef, Chineke m gosiri onwe ya nye m na Luz nke di nala Kenan, ma o goziri m, O siriri m, Lee, mu ga-eme ka i baa uba, mu ga-eme ka i mubaa, mu ga-eme gi ka i buru nzuko nke mba niile, mu ga-enye gi ala a, na mkpuru gi nke ga-esote gi, ka o buru ihe onwunwe ebighi ebi. Ugbu a ya mere, umu ndi ikom gi abuo ndi a mutaara gi nala Ijipt tupu m abiakwute gi nIjipt, bu nke m, Ifrem na Manase, di ka Ruben na Simion, ha ga-abu nke m. Ma umu ndi o buru na i muta mgbe ihe ndi a gasiri ga-abu nelu aha umunne ha, a ga-akpo ha nelu ihe nketa ndi ahụ. M ma mgbe m si Mesopotamia nke Syria na-abia, Rechel nne gi nwuru nala Kenan, mgbe m na-abiaru nso dika hippodrome Chabratha nke ala ahụ, iji biaruo Efrata, m liri ya nuzo hippodrome ahụ, nke bu Betlehem.

Mgbe Israel huru umu ndi ikom Joseph, o siriri, Ndi ole ka ndi a bu nye gi? Joseph gwara nna ya, Umu m ndi ikom ka ha bu, ndi Chineke nyere m nebe a. Jacob kwuru, Kpotara m ha, ka m gozie ha. Anya Israel emeela ka ha ghara ihu uzọ site na ika nka, o nweghikwa ike ihu uzọ, o kpotara ha nebe o no, sutuo ha onu ma makuo ha. Ma Israel kwuru Joseph, Lee, ihu gi abughi m anaghị anya, ma lee, Chineke gosikwara m mkpuru gi. Ma Josef duputara ha site nikpere ya, ha wee kpo isiala nye ya nala. Mgbe Joseph kpoo umu ndi ikom abuo ya, bu Ephraim naka nri ya, nke di naka ekpe Israel, na Manasseh naka ekpe ya, nke di naka nri Israel, o wetara ha ka ha biaruo ya nso. Mgbe Israel gbatipuru aka nri ya, o tinyere ya nelu isi Ifrem, onye a bu nwa nke nta, na aka ekpe ya nelu isi Manase, gafee aka ya.

Ma ọ gọziri ha, ma ọ siri, Chineke, onye nna nna m ha nwere mmasi nihi ya, Abraham na Isaac, Chineke onye na-azu m site na nwata ruo ubochi a, Mmuo ozi ahụ nke na-anaputa m site nihi ojuo niile, ka ọ gozie umuaka ndi a, ka a kpoo aha m netiti ha, na aha nna nna m Abraham na Isaac, ka ha mubaa ghoo onu ogugu di ukwu nelu uwa. Mgbe Joseph huru na nna ya tinyere aka nri ya nelu isi Ephraim, o di ya aru, ya mere Joseph jidere aka nna ya ka o wepu ya nisi Ephraim tinye nelu isi Manasseh. Joseph gwara nna ya, O bughị otu ahụ, nna m, nke a bu okpara, tinye aka nri gi nelu isi ya. Ma o choghi, kama o siri, Amaara m, nwa m, amaara m, nke a ga-agho ndi, a ga-ebulitekwa ya elu, ma nwanne ya nwoke nke nta ga-adị ukwu karịa ya, mkpuru ya ga-aghokwa otutu mba. Ma ọ gọziri ha nubochi ahụ, na-ekwu, na unu ka a ga-agosi Israel, na-ekwu, ka Chineke mee gi dika Ifrem na dika Manase, ma o debere Ifrem nihi Manase. Izrel siri Josef, Lee, ana m anwu, ma Chineke ga-anonyere unu, o ga-akpoghachikwa unu nala nna nna unu. Mu ma na-enye gi Shekem puru ichi karia umunne gi, nke m weere naka ndi Amorait nmma agha m na uta m.

49

Jekob kporo umu ndi ikom ya, si ha, Zukotanu, ka m gwa unu ihe ga-adakwasị unu nubochi ikpeazu. Zukotanu, ma nurunu m, umu ndi ikom Jekob, nurunu Izrel, nurunu nna unu. Reuben nwa mbu m, gi bu ike m na mmalite nke umu m, onye siri ike ibu, na onye juputara na isi ike. I mere ihe di ka mmiri si eme,

ekwela ka i gbaputa agbaputa, nihi na i rigoro nelu akwa nna gi, mgbe ahụ i merurū ihe ndina ahụ ebe i rigoro. Simeon na Levi umunne mechara ikpe na-ezighi ezi nke nhoro ha. Nime ndumodu ha ka mkpuru obi m ghara ibata, nelu nhazi ha ka imeju m ghara ilu ogo, maka na niwe ha, ha gburu ndi mmadu, na nochicho ha, ha gbupuru akwara ehi. A buru onu iwe ha, nihi na o bu nke nganga, na oke iwe ha, nihi na e mere ka o sie ike. Aga m ekewa ha na Jekob, na aga m efesa ha na Izrel. Judah, umunne gi ga-eto gi, aka gi abuo ga-adi nazu ndi iro gi, umu nna gi ga-akporo gi isiala. Nwa odum nke odum Juda, site na gboro, nwa m nwoke, i rigoro, ebe i dara azu i rahuru ura di ka odum na di ka nwa odum, onye ga-akpote ya? Onye ochichi agaghi ada site na Juda, na onye ndu site nukwu ya, ruo mgbe ihe ndi e debere nye ya ga-abia, ya onwe ya bukwa olileanya mba niile. O na-eke nwa inyinya ibu ya nosisi vaini, na nwa inyinya ibu nke inyinya ibu ya ndo osisi vaini, o ga-asa uwe mwuda ya na mmanya, na uwe mkpuchi ya nobara mkpuru vaini. Anya ya na-egbuke egbuke karja mmanya, ezé ya dikwa ocha karja mmiri ara. Zebulun nakuku osimiri ga-ebi, ya onwe ya ga-anu nakuku ebe ugbu mmiri na-akwusi, o ga-agbatikwa ruo Sidon. Issachar choro ihe oma, na-ezu ike netiti nketa ndi ahụ. Mgbe o huru na ezumike di mma, na ala ahụ di mma, o tinyere ubu ya nirusi oru ike, wee ghoo onye oru ubi. Dan ga-ekpe ndi ya ikpe, di ka otu ebo nIzrel. Ma ka Dan buru agwo nelu uzọ, nke na-eche nokporo uzọ, na-ata ikiri ukwu inyinya, ma onye na-agba inyinya ga-ada nazu, Na-eche nzoputa nke Onyenwe anyi. Gad, ndi mwakpo ga-awakpo ya, ma ya onwe ya ga-awakpo ha nukwu. Asher, achicha ya di abuba, ya onwe ya ga-enyekwa ndi ochichi ihe oriri mara

mma. Naphtali bụ ogwe osisi nke na-agbasa, nke na-enye mma na mkpuru ya. Nwa m Iosef nke toro eto, nwa m a huru nanya nke a na-ekworo ekworo, nwa m nke kasị nta, laghachikwute m. Nebe onye ahụ nke ha na-atule anya banyere ya, ha kochara ya, ma ndị nwe àkù nwekwara iro megide ya. Ma e tiwara uta ha niile na ike, ma akwara nke ogwe aka ha gwuru, site naka onye ochichi nke Jekob, site nebe ahụ onye di ike nke Izrel, site na Chineke nke nna gi. Na Chineke m nyeere gi aka, ma gozie gi ngozi nke eluigwe site nelu, na ngozi nke uwa nwere ihe niile, nihi ngozi nke ara na akpanwa. Ngozi nke nna gi na nne gi kariri ngozi nke ugwu ebighi ebi, na ngozi nke ugwu nta na-adigide mgbe niile, ha ga-adị nelu isi Josef, na nelu okpuokpu nke onye o turu anya netiti umunne ya. Benjamin bụ nkita ohia na-apunara mmadu ihe, nututu o ga na-eri nri ka, ma na mgbede o na-enye nri. Ndi a niile bu umu ndi ikom Jekob iri na abuo, ihe ndi a ka nna ha gwara ha, o gozikwara ha, onye o bua dika ngozi ya, o goziri ha. Na o gwara ha, Mu na-alaghachikwuru ndi m, lienu m na nna nna m nime ogba ahụ nke di nubi Efron onye Het, Nime ogba nke abuo, nke di nihi Mamre, nala Kenan, nke Abraham nwetara ogba ahụ naka Efron onye Het maka inweta ili. Ebe ahụ ka ha liri Abraham na Sarah nwunye ya, ebe ahụ ka ha liri Isaac na Rebecca nwunye ya, ebe ahụ ka ha liri Leah, Ninweta ala ubi ahụ na ogba nke di nime ya, site naka umu ndi ikom Chet. Jekob kwusiri inye umu ndi ikom ya iwu, welie ukwu ya abuo nelu akwa, nwuo, e wee tinye ya na ndi ya.

Ma Jozef dara nelu ihu nna ya, kwaa akwa nelu ya, ma sutuo ya ọnụ. Ma Josef nyere ndị odibo ya bụ ndị na-edozi ozu iwu ka ha dozie ozu nna ya, ma ndị na-edozi ozu doziri ozu Izrel. Ma ha mezuru ụbọchị iri anọ nke ya, nihi na otu a ka a na-agụta ụbọchị nke ili ozu, ma Ijipt ruru ya ụjụ ụbọchị iri asaa. Mgbe ụbọchị nke iru ụjụ gafesiri, Joseph gwara ndị ọchịchị Fero, si, Ọ bụrụ na m achọtala ihuoma nihu unu, gwanụ Fero banyere m, na-ekwu, Nna m mere ka m ńụọ iyi, na-ekwu, Nili nke m gwuru onwe m nala Kenan, ebe ahụ ka ị ga-eli m. Ugbu a ya mere, ka m rigoro, aga m eli nna m, ma aloghachikwa. Na Fero gwara Jozef, Rigoro, lie nna gi, dika o mere ka ị ńụọ iyi. Na Jozef gara ili nna ya, ha niile sooro ya rigoro, ndị ohu niile nke Fero, na ndị okenye nke ụlọ ya, na ndị okenye niile nke ala Ijipt. Na ezinụlọ niile Josef, na ụmụnne ya niile, na ụlọ nna ya niile, na ndị ikwu ya, na atụrụ, na ehi, ha hapụrụ nala Gesem. Na ha soro ya rigoro elu, ya na ụgbọ agha na ndị na-agba ịnyinya, ogige ahụ bụkwara nke buru ibu nke ukwu. Ha bjarutere nebe ịzocha ọka Atad, nke di nofe osimiri Jordan, ha ruru ụjụ nke ukwu na nke siri ike nke ukwu maka ya, ọ mere mmemme iru ụjụ maka nna ya ụbọchị asaa. Ndị bi nala Kenan hụrụ iru ụjụ ahụ nebe ịzocha ọka Atad, ha wee si, Nke a bụ nnukwu iru ụjụ nye ndị Ijipt. Nihi nke a, a kpọrọ ebe ahụ aha ya Iru Ụjụ Ijipt, nke di nofe Jodan. Ụmụ ndị ikom ya mere ya otú ahụ. Ma ụmụ ya ndị ikom buliri ya gaa nala Kenan, ha liri ya nọgba okpukpu abụọ ahụ, nke Ebrahim zụtara dika ebe ili site naka Efron onye Het, nihi Mamre. Ma Josef laghachiri nIjipt, ya onwe ya na ụmụnne ya ndị nwoke, na ndị soro ha gbagoro ili nna ya.

Mgbe ụmụnne Josef hụrụ na nna ha anwụọla, ha kwuru, Josef nwere ike iburu anyị obi ilu, ma kwughachi anyị ụgwọ maka ihe ọjọọ niile anyị mere ya. Ma mgbe ha bjarutere na Josef, ha kwuru, Nna gị mere ka ọ nọọ iyi tupu ọ nwụọ, na-ekwu, Otu a, si Joseph, gbaghara ha njo na mmehie ha, nihi na ihe ọjọọ ka ha gosiri gị, ma ugbu a nara njo nke ndị na-eje ozi nke Chineke nke nna gị, ma Joseph bere ákwá mgbe ha na-agwa ya okwu. Ma mgbe ha biakwutere ya, ha sịrị, Anyị maara na anyị bụ ndị ohu gị. Josef gwara ha, Unu atụla egwu, nihi na m bụ nke Chineke. Unu gbara izu megide m maka ihe ọjọọ, ma Chineke gbara izu banyere m maka ihe ọma, ka o si mee dị ka ọ dị taa, ka a zụọ ọtụtụ ndị mmadụ. Ma ọ gwara ha si, Unu atụla egwu, mụ onwe m ga-azụ unu na ezinaụlọ unu. O mesiri kasie ha obi, ma gwa ha okwu nobi ha. Ma Josef biri nIjpt, ya onwe ya na ụmụnne ya ndi nwoke, na ndi niile nke ezinaụlọ nna ya, ma Josef diri ndu nari afọ na iri. Ma Joseph hụrụ ụmụ Ephraim ruo ọgbọ nke atọ, ụmụ ndi ikom Machir nwa Manasseh ka a mutakwara napata ukwu Joseph. Ma Joseph gwara ụmụnne ya nwoke okwu, na-ekwu, Mụ onwe m na-anwụ, ma nke a bụ ezie, Chineke ga-eleta unu, ma ọ ga-eduputa unu site nala a banye nala ahụ nke Chineke n'urụ iyi nye nna nna anyị ha, bụ Abraham, Isaac, na Jacob. Joseph mere ka ụmụ Izrel n'urụ iyi, na-ekwu, Na nleta nke Chineke ga-eleta unu, unu ga-eburu ọkpụkpụ m site ebe a soro unu. Ma Joseph nwurụ mgbe ọ gbara nari afọ na iri, ha liri ya ma tinye ya nigbe ozu nIjpt.

Ozioma Matiu

1

Akwụkwọ ọmụmụ Jizọs Kraịst, nwa Devid, nwa Ebrahim. Abraham mụrụ Isaac, Isaac mụkwara Jacob, Jacob mụkwara Judah na ụmụnné ya ndị nwoke. Juda mụrụ Fares na Zera site na Tama, Fares mụrụ Esrom, Esrom mụrụ Aram, Aram mụrụ Aminadab, Aminadab mụrụ Nahshon, Nahshon mụrụ Salmon, Salmon mụrụ Boaz site na Rahab, Boaz mụrụ Obed site na Ruth, Obed mụrụ Jesse, Jesse mụrụ David bụ eze. David bụ eze mụrụ Solomon site na nwunye Uriah, Solomon mụrụ Rehoboam, Rehoboam mụrụ Abijah, Abijah mụrụ Asa, Asa mụtara Jehoshaphat, Jehoshaphat mụtara Joram, Joram mụtara Uzziah, Uzziah mụrụ Jotham, Jotham mụrụ Ahaz, Ahaz mụrụ Hezekiah, Hezekiah mụrụ Manasseh, Manasseh mụrụ Amon, Amon mụrụ Josiah, Josiah mụrụ Jeconiah na ụmụnné ya nwoke noge a dọtara ha naga gaa Babilon.

Ma mgbe a chụpụrụ ha gaa Babilon, Jekonaya mụrụ Shealtiel, Shealtiel wee mụọ Zerubabel, Zerubbabel mụrụ Abiud, Abiud

mụrụ Eliakim, Eliakim mụrụ Azor, Azor mụrụ Zadok, Zadok mụrụ Achim, Achim mụrụ Eliud, Eliud mụrụ Eleazar, Eleazar mụrụ Matthan, Matthan mụrụ Jacob, Jacob mụrụ Joseph bụ di Mary, onye e si na ya mụọ Jizọs a na-akpọ Kraịst. Niile ya mere, ndị ọgbọ site na Abraham ruo David bụ ọgbọ iri na anọ, sitekwa na David ruo mgbe a dọrọ ha nagma gaa Babilon bụ ọgbọ iri na anọ, sitekwa na mgbe a dọrọ ha nagma gaa Babilon ruo Kraịst bụ ọgbọ iri na anọ.

Ọmụmụ Jizọs Kraịst bụ otu a. Mgbe e kwere Meri nne ya na nkwa nye Jozef, tupu ha abiakọta ọnụ, a chọputara na o nwere ime site na Mmụọ Nsọ. Joseph ma, di ya, bụ onye ezi omume ma ọ chọghị ime ya ihere nihi ọha, chọrọ ihapụ ya na nzuzo. Mgbe o chetara ihe ndị a nobi ya, lee, onyeoziri nke Onyenwe anyị putara ya na nrọ na-ekwu, Josef nwa Devid, atụla egwu inara Miriam nwunye gị, nihi na ihe a mụrụ nime ya si na Mmụọ Nsọ. Ọ ga-amụ nwa nwoke, ị ga-akpọkwa aha ya Jizọs, nihi na ya onwe ya ga-azoputa ndị nke ya site na mmehie ha. Nke a niile mere ka e wee mezuo ihe Onyenwe anyị kwuru site nọnụ onye amụma ahụ na-ekwu, Lee anya, nwaagboghọ dị ime ga-amụ nwa nwoke, ha ga-akpọkwa aha ya Emmanuel, nke putara na asụghariri ya bụ Chineke nonyeere anyị.

Mgbe e tetara Joseph nura, o mere dị ka onye ozi Onyenwe anyị nyere ya iwu wee kpọrọ nwunye ya, Ma ọ maghị ya ruo mgbe ọ mụrụ nwa ya nwoke nke mbụ, ọ kpọkwara aha ya Jizọs.

2

Mgbe a muru Jesus na Betlehem nke Judea nubochi Herod eze, lee, ndi magos si owuwa anyanwu biara na Jerusalem Na-asi, Ebee ka eze ndi Juu a muru no? Anyi huru kpakpando ya nowuwa anyanwu, anyi wee bia ife ya ofufe. Mgbe Herod bu eze nuru nke a, o nwere nsogbu, na Jerusalem niile sokwa ya nwee nsogbu. Mgbe o kpokotara ndi isi nchuaja niile na ndi ode akwukwo nke ndi mmadu, o juru ha ebe a ga-amu Kraist. Ndi ahụ ma gwara ya, Na Betlehem nke Judea, nihi na e dere ya otu a site nonu onye amuma, Gi Betlehem, ala Juda, i bughị obere ma ọlị netiti ndi ndu Juda, nihi na site na gi ka onye ndu ga-esi puta, onye ga-azu ndi m Izrel.

Mgbe ahụ, Herod kporo ndi magicians na nzuzo ma choputa nke oma site naka ha oge kpakpando ahụ putara ihu. Mgbe o zitere ha na Betlehem, o sirị, Gaanụ choputa nke oma banyere nwata ahụ, mgbe unu chotara ya, gwanu m, ka mu onwe m biakwa fee ya ofufe. Ndi ahụ nuru okwu eze wee gawa, ma lee, kpakpando ahụ nke ha huru nowuwa anyanwu na-edu ha, ruo mgbe o biara kwusiri nelu ebe nwata ahụ no. Mgbe ha huru kpakpando ahụ, ha nuriri onu nke ukwu nke ukwu. Mgbe ha batara nulo ahụ, ha huru nwata ahụ ya na Meri nne ya, ha dara kporo ya isiala, meghee akụ ha wee wetara ya onyinye: olaedo, uda na maa. Mgbe e doro ha aka na nti site na nro ka ha ghara ilaghachi gawkuru Herodes, ha si nuzo ozo laghachi nala nke ha.

Mgbe ha lawara, lee, onyeozị nke Onyenwe anyị pụtara Josef na nrọ na-ekwu, Bilie, kpọrọ nwatakiri ahụ na nne ya gbalaga nIjipt, nọdụ ebe ahụ ruo mgbe m ga-agwa gi, nihi na Herod na-achọ ichọ nwatakiri ahụ ka o bibie ya. Mana mgbe o biliri, o kpọrọ nwatakiri ahụ na nne ya nabali wee gbaụ gaa Ijipt. O nọkwara ebe ahụ ruo mgbe Herod nwurụ, ka e wee mezuo ihe Onyenwe anyị kwuru site nonụ onye amụma, si, Esitere m nIjipt kpọọ nwa m nwoke.

Mgbe ahụ Herod hụrụ na ndị magi gwara ya okwu ụgha, o were iwe nke ukwu, o zipukwara gbuo ụmụaka niile ndị nọ na Betlehem na nókèala niile ya site nafọ abụọ gbadaa, dika oge nke o jụtara nke oma site naka ndị magi. Mgbe ahụ, e mezuru ihe nke Jeremaya onye amụma kwuru, A nūrụ olu na Rama, ikwa ụta na ikwa ákwá na iru uju dī ukwu, Rachel na-akwara ụmụ ya ákwá, ma o chọghị ka e kasie ya obi, nihi na ha anọkwaghị.

Mgbe Herod nwusiri, lee, onyeozị nke Onyenwe anyị pụtara nye Joseph na nrọ na Ijipt Na-ekwu, Bilie, were nwatakiri ahụ na nne ya gaa nala Israel, nihi na ndị na-achọ mkpuruobi nwatakiri ahụ anwuola. Ma mgbe o biliri, o kpọrọ nwata ahụ na nne ya wee bata nala Israel.

Ma mgbe o nūrụ na Archelaus na-achi Judea nonodụ Herod nna ya, o tūrụ egwu iga ebe ahụ, ma mgbe a doro ya aka na ntị na nrọ, o kwagara nakukụ Galilee. Na mgbe o biara, o biri nobodo a na-akpọ Nazaret, ka e wee mezuo ihe ndị amụma kwuru na a

ga-akpọ ya onye Nazarin.

3

Nime ụbọchị ndị ahụ, John onye Baptist bịaara na-ekwusa okwu nọzara Judea Na-ekwu, Chegharianụ, nihi na alaeze nke eluigwe abiaruola nso. Nke a nihi na ọ bụ onye ahụ e kwuru okwu ya site naka Aizaya onye amụma na-ekwu, Olu onye na-eti mkpu nime ọzara, Kwadoonụ ụzọ Onyenwe anyị, meenụ ka ụzọ ya niile dị larịi.

Ma John nonwe ya nwere uwe e ji aji ịnyịnya kamel mee, na eriri akpukpọ anụ kechiri núkwù ya, nri ya bụkwa igurube na mmanụ anụ ọhịa. Mgbe ahụ, Jerusalem na Judea niile na mpaghara niile gbara Jordan gburugburu na-apụ gakwuru ya. Na a na-eme ha baptizim nosimiri Jordan site naka ya mgbe ha na-ekwupụta mmehie ha.

Mgbe ọ hụrụ ọtụtụ nime ndị Farisii na ndị Sadusii ka ha na-abịa maka baptizim ya, ọ sịrị ha, Ụmụ ajụala, onye gosiri unu ka unu si gbapụ niwe nke na-abịa? Meenụ ya mere mkpụrụ kwesiri ekwesị nke nchehari, Ma unu echela nobi unu ikwu nime onwe unu, Anyị nwere Ebrahim dị ka nna anyị. Nihi na ana m agwa unu na Chineke nwere ike site na nkume ndị a kpọlite ụmụ nye Ebrahim. Ugbu a, anyụike adịlarị na mgborogwu osisi niile, ya mere osisi ọ bụla nke na-adighị amị mkpụrụ ọma ka a na-egbutu ma tūnye nọkụ.

Mụ nezie na-eme unu baptizim nime mmiri maka ncheghari, ma onye na-abia nazu m di ike karịa m, onye m ezughị oke ibu akpukpo ukwu ya, ya onwe ya ga-eme unu baptizim nime Mmụọ Nso na oku. Onye nke ihe ifucha oka di naka ya, o ga-ehicha ebe izocha oka ya nke oma, o ga-achikotakwa oka ya noba, ma igbogbo oka ka o ga-eji oku a na-apughị imenyu imenyu kpoo oku.

Mgbe ahụ, Jizos si Galili bia nosimiri Jodan gakwuru Jon ka e mee ya baptizim naka ya. Ma John no na-egbochi ya na-ekwu, Mụ onwe m nwere mkpa ka e mee m baptizim site naka gi, ma gi na-abiakwute m? Azaghachi ma Jizos kwuru nebe o no, Hapu ugbo a, nihi na otu a ka o kwesiri ka anyi mezuo ezi omume niile. Mgbe ahụ, o hapuru ya. Mgbe e mesiri baptiz Jizos, o rigoro ozugbo site na mmiri ahụ, lee, e megheere ya eluigwe, o hukwara Mmụọ nke Chineke ka o na-arịdata di ka nduru ma na-abiakwasị ya. Na lee, olu si neluigwe kwuru, si, Nke a bu Okpara m, onye m huru nanya, onye m nwere mmasi na ya.

4

Mgbe ahụ, Jizos ka Mmụọ Nso duuru banye nozara ka ekwensu nwalee ya. Na mgbe o busiri onu ubochi iri anọ na abali iri anọ, mgbe ahụ gasiri, aguu guru ya. Na mgbe onye na-anwa anwaa biara nso ya, o siri, O buru na i bu Okpara Chineke, kwuo ka nkume ndi a ghoo achicha. Onye ahụ zara si, e dere ya, o bughi naani site nachicha ka mmadu ga-ebi ndu, kama site nokwu

niile nke si nọnụ Chineke na-apụta. Mgbe ahụ, ekwensu weere ya gaa nobodo nsọ ahụ, ma debe ya nelu mpempe akụkụ nke ụlọnsọ ukwu. Ọ siri ya, Ọ buru na ị bu Ọkpara Chineke, tuda onwe gi nala, nihi na e dere ya na ọ ga-enye ndị ozi ya iwu banyere gi, na ha ga-eji aka ha ebuli gi elu, ka ị ghara iji ụkwụ gi kuo na nkume.

Jizọs gwara ya, E degbachikwara ya ede, Ị gaghi anwa Onyenwe anyị bu Chineke gi.

Ọzọ, ekwensu weere ya gaa nelu ugwu di oke elu, ma gosi ya alaeze niile nke uwa na otuto ha Ọ siri ya, Ihe ndi a niile ka m ga-enye gi, ọ buru na ị daa kpọọ isiala nye m. Mgbe ahụ, Jisọs gwara ya, Gaa nazu m, Setan, nihi na e dere ya, Ị ga-eke Onyenwe anyị Chineke gi ofufe, naanị ya ka ị ga-eke. Mgbe ahụ, ekwensu hapuru ya, ma lee, ndi ozi biakwutere ya ma jere ya ozi.

Mgbe Jizọs nuru na e nyefere Jon, ọ laghachiri na Galili. Na ọ hapuru Nazaret bia biri na Kapenom nke di nakuku osimiri noke ala Zebulun na Naftali. ka e wee mezu ihe e kwuru site na Aizaya onye amuma nke na-ekwu, Ala Zebulun na ala Naphtali, uzọ osimiri, nofe Jordan, Galili nke mba niile, Ndi mmadu ndi nodu ala nochichiri huru ihe ukwu, na ndi nodu ala nala na onyinyo onwu, ihe walitere ha.

Site na mgbe ahụ, Jizọs bidoro ikwusa na ikwu okwu, Chegharianu, nihi na alaeze nke eluigwe abiaruola nso.

Mgbe ọ na-aga ije nakukụ Osimiri Galili, ọ hụrụ ụmụnne abụọ, Saimon onye a na-akpọ Pita na Andru nwanne ya, ka ha na-atụba ụgbụ nime osimiri, nihi na ha bụ ndị ọkụ azụ. Ọ sịrị ha, Bjanụ soro m, aga m eme unu ndị ọkụ azụ mmadụ. Ma ndị ahụ hapụrụ ụgbụ ha ozugbo wee soro ya. Ma mgbe ọ na-aga nihu site nebe ahụ, ọ hụrụ ụmụnne abụọ ndị ọzọ, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, nọ nụgbọ mmiri ha na Zebedi nna ha na-akwado ụgbụ ha, o wee kpọọ ha. Ma ha hapụrụ ụgbọ mmiri na nna ha ozugbo wee soro ya.

Jizọs gara gburugburu Galili dum, na-akụzi nọgbakọ ha, na-ekwusa ozi ọma nke alaeze, ma na-agwọ ọrịa niile na ọrịa niile netiti ndị mmadụ. Akukọ banyere ya gbasara nala Syria niile, ha wetaara ya ndị niile na-aria ọrịa dị iche iche na ndị ihe mgbu na-ata ahụhụ, ndị mmụọ ọjọọ na-achi, ndị akukụ ahụ na-ama jijiji, na ndị ahụ kpọnwụrụ akpọnwụ, ọ gwọkwara ha niile. Ma igwe mmadụ ọtụtụ soro ya site na Galili na Dekapolis na Jerusalem na Judia na nofe Jodan.

5

Mgbe ọ hụrụ ìgwè mmadụ ahụ, ọ rigooro nugwu, mgbe ọ nọduru ala, ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya. Mgbe o meghee ọnụ ya, ọ malitere ikuziri ha, na-ekwu, Ngozi na-adiri ndị ogbenye nime mmụọ, nihi na alaeze eluigwe bụ nke ha. Ngoziri ndị na-eru ụjụ, nihi na ha ga-anata nkasiobi. Ngozi na-adiri ndị dị umeala nobi, nihi na ha ga-eketa ala ahụ. Ngozi dị ndị agụụ

na-agụ na akpịrị na-akpọ nkụ maka ezi omume, nihi na a ga-eme ka afọ juo ha. Ngozị dị ndị nwere obi ebere, nihi na ha ga-enweta ebere. Ngozị dīrī ndī dī ọcha nobi, nihi na ha ga-ahụ Chineke. Ngozị dīrī ndī na-eme udo, nihi na a ga-akpọ ha ụmụ Chineke. Ngozị na-adīrī ndī a na-akpagbu nihi ezi omume, nihi na alaeze eluigwe bụ nke ha. Ngozị dī unu mgbe ha kparīrī unu, chụọ unu ọsọ, ma kwuo okwu ọjọọ niile megide unu site nīgha ụgha nihi m. Nūrīanū ọnū ma nwee obi ụtọ, nihi na ụgwọ ọrụ unu dī ukwuu neluigwe, nihi na otu a ka ha si kpagbuo ndī amụma ndī nọ tupu unu.

Unu bụ nnu nke ụwa, ma ọ bụrụ na nnu atọọ ụtọ ghara, gini ka a ga-eji mee ya nnu ọzọ? Ọ dīkwaghī ike ọ bula ọ nwere ọzọ ma e wezuga itufu ya nēzī ka ndī mmadū zọọ ya ụkwū. Unu bụ ihè nke ụwa. Obodo nke dī nelu ugwu enweghī ike izo. Ọ dīghīkwa ka ha na-amūnye oriṇa ma na-edobe ya nokpuru nkata, kama nelu ihe idoba oriṇa, ma ọ na-enwu ihè nye ndī niile nọ nūlọ ahụ. Otu a ka ihè unu kwesīrī icha nihi ụmụ mmadū, ka ha wee hụ ọrụ ọma unu ma too Nna unu onye nọ neluigwe.

Echelakwala na m bīara ibibi iwu ahụ ma ọ bụ ndī amụma ahụ, abīaghī m ibibi, kama imezu ha. Nezie, nihi na m na-agwa unu, ruo mgbe eluigwe na ala ga-agabiga, otu iota ma ọ bụ otu serif agaghī agabiga site niwu ahụ ruo mgbe ihe niile ga-emezu. Onye ọbula ọ bụrụ na ọ ga-emebi otu nime iwu ndī a nke kacha nta ma kuziere ndī mmadū otu a, a ga-akpọ ya onye kacha nta nalaeze nke eluigwe, ma onye ọbula nke ga-eme ma kuziere, a ga-akpọ onye a dī ukwuu nalaeze nke eluigwe. Ana m asī ụnū na

ọ bụrụ na ezi omume ụnụ adighị ukwuu karịa nke ndị ode akwukwọ na ndị Farisi, ụnụ agaghị abanye nalaeze nke eluigwe. Unu nūrụ na e gwara ndị ochie, I gaghị egbu mmadụ, onye ọ bụla nke gburu mmadụ, ọ ga-abụ onye ikpe mara nūlọ ikpe. Mana m na-agwa unu na onye ọ bụla nke na-ewe iwe nefu megide nwanne ya ga-abụ onye ikpe mara nikpe, onye ọ bụla nke ga-asị nwanne ya Raka ga-abụ onye ikpe mara nūlọikpe kansul, onye ọ bụla nke ga-asị Onye nzuzu ga-abụ onye ikpe mara nọkụ Gehenna. Ọ bụrụ na ya mere i were onyinye gi bịa nebe ichụ aja, ma nebe ahụ i cheta na nwanne gi nwoke nwere ihe megide gi, Hapụ onyinye gi nebe ahụ nihi ebe ichụ aja, gaa buru ụzọ ka gi na nwanne gi nwoke dirị notu, mgbe ahụ bịa chee onyinye gi. Mee ka gi na onye na-eso gi okwu nwee ezi mmekọrịta ngwa ngwa mgbe unu ka nọ nuzọ, ka ọ ghara irara gi nye onye ikpe, onye ikpe wee rara gi nye onye nche, a tūnye gi nūlọ mkporo Nezie, ana m agwa gi, i gaghiesi nebe ahụ pūta ruo mgbe i ga-akwughachi ego nta ikpeazụ ahụ.

Unu anūla na e gwara ndị ochie, I gakwaghị akwa iko. Mana m na-agwa ụnụ na onye ọbụla na-ele nwanyị anya ichọsi ya ike, ọ kwalarị iko ya nobi ya. Ọ bụrụ na anya gi nke aka nri na-eme ka i jehie, ghaputa ya tūpū ya nahụ gi, ọ bara gi uru ka otu akukū ahụ gi laa niyi karịa ka a tūba ahụ gi dum nime gehena. Ma ọ bụrụ na aka nri gi na-eme ka i jehie, bepū ya ma tūpū ya site nahụ gi, nihi na ọ bara gi uru na otu nime akukū ahụ gi ga-ala niyi karịa ka a tūba ahụ gi dum nime gehena.

E kwuru, ma onye ọ bụla ga-achupụ nwunye ya, ka o nye ya

akwukwọ ịgba alukwaghim. Mana m na-agwa unu na onye ọbula nke ga-achupu nwunye ya ma e wezuga ihe banyere ikwa iko na-eme ka ọ kwa iko, nakwa onye ọbula nke luru nwanyi a chupuru na-akwa iko.

Ozo, unu nuru na e kwuru ndi ochie si, I gaghi anu iyi ugha, kama i ga-emezu nye Onyenwe anyi iyi gi niile. Ma m na-agwa unu ka unu ghara iyi iyi ma oli, o bughikwa na mbara igwe, nihi na o bu ocheeze Chineke, O bughi nala ahụ, nihi na o bu ihe ndoba ukwu nke ukwu ya, o bughikwa na Jerusalem, nihi na o bu obodo nke eze ukwu. Anula iyi nisi gi, nihi na i pughi ime ka otu ntutu di ocha ma o bu ojii. Ka okwu unu buru ee ee, mba mba; ihe o bu kariri nke ndi a si naka onye ojoo.

Unu nuru na e kwuru, anya nonodu anya na eze nonodu eze. Mu ma m na-agwa unu ka unu ghara iguzo megide onye ojoo, kama onye o bu nke ga-aku gi naka nri nti, tughariria ya aka nke ozo. Na onye choro ikpo gi nulo ikpe na iwere uwe ime gi, hapuru ya ka o werekwa uwe elu gi. Na onye o bu ga-amanye gi iga otu mailu, soro ya gaa abuo. Nye onye na-ario gi ihe, ma onye choro igbaziri ihe naka gi, atugharikwala ya azu.

Unu nuru na e kwuru, I ga-ahu onye agbata obi gi nanya, ma kpoo onye iro gi asi. Mu ma na-agwa unu, hunu nanya ndi iro unu, gozie ndi na-akocha unu, meere ndi na-akpo unu asi ihe oma, ma kpeere ndi na-emegbu unu na ndi na-akpagbu unu ekpere. Ka unu wee buru umu Nna unu nke no neluigwe, nihi na anyanwu ya na-awali nelu ndi ojoo na ndi oma, o na-ezokwa

mmiri ozuzo neli ndi ezi omume na ndi na-emeghi ezi omume. O buru na unu ahụ nanya ndi na-ahụ unu nanya, gini bu ugwo oru unu nwere? O bughị na ndi ọna utu isi na-emekwa otu ihe ahụ? O buru na unu ekele naani ndi enyi unu, gini puru iche ka unu na-eme? O bughị na ndi ọnu utu isi na-emekwa otu a? Unu ga-abu ndi zuru okè, di ka Nna unu onye no neliugwe si buru onye zuru okè.

6

Kpachara anya banyere onyinye ebere unu ka unu ghara ime ya nihi mmadu ka ha hu unu. O buru na o bughị otu a, unu enweghi ugwo oru site naka Nna unu onye no neliugwe. Mgbe o buia i mere na-enye onyinye ebere, afula opi nihi gi, di ka ndi ihu abuo si eme nime ogbakọ na nokporo uzọ, ka e wee nye ha nsopuru site naka mmadu. Nezie, ana m agwa unu, ha anataala ugwo oru ha. Mgbe i na-enye onyinye enyemaka, ekwela ka aka ekpe gi mara ihe aka nri gi na-eme, ka ebere gi no na nzuzo, nna gi onye na-ahụ ihe na nzuzo ga-akwughachi gi nihe ọha.

Ma mgbe i na-ekpe ekpere, i gaghi adi ka ndi ihu abuo, nihi na ha huru nanya nime ogbakọ na nakuku nkuku nke okporo ama iguzo ikpe ekpere, ka ha nwee ike putu ihè nihi ndi mmadu. Nezie, ana m agwa unu na ha enwetala ugwo oru ha. Ma gi, mgbe i na-ekpe ekpere, banye nime ulo nzuzo gi, mechie uzọ gi ma kpee ekpere nye Nna gi onye no na nzuzo, na Nna gi onye na-ahụ ihe nime nzuzo ga-akwughachi gi ugwo nihe ọha.

Mgbe unu na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu efu dika ndi mba ozọ, nihi na ha na-eche na site nitu okwu otutu ha ka a ga-anu ha. Abula ya mere di ka ha, maka na Nna unu maara ihe unu chorọ tupu unu ajuo ya. Otu a ya mere, kpeenụ ekpere unu, Nna anyi onye no neluigwe, ka e doo aha gi nsọ, Ka alaeze gi bia, ka e mee uche gi, di ka o di na eluigwe, nakwa nelu uwa. Nye anyi taa achicha anyi nke kwa ubochi Ma gbaghara anyi ugwo anyi, dika anyi na-agbaghara ndi ji anyi ugwo, Ma o bughị kpobata anyi nonwunwa, kama naputa anyi site nihe ojoo. Nihi na nke gi bu alaeze na ike na otuto ruo mgbe ebighi ebi, Amen.

O buru na unu agbaghara ndi mmadu mmehie ha, Nna unu nke bi neluigwe ga-agbagharakwa unu. O buru na unu agbagharaghi ndi mmadu njehie ha, Nna unu agaghi agbaghara unu njehie unu.

Mgbe o bula unu na-ebu onu, unu aburula ndi di ka ndi ihu abuo ndi mwute, nihi na ha na-emebi ihu ha ka ha puta ihe nye ndi mmadu na ha na-ebu onu. Nezie, ana m agwa unu na ha enwetala ugwo oru ha. Gi ma, mgbe i na-ebu onu, tee mmanu nisi gi ma sachaa ihu gi, Ka i ghara iputa nihi ndi mmadu na i na-ebu onu, kama nye nna gi onye no na nzuzo, na nna gi onye na-ahu ihe na nzuzo ga-akwughachi gi nihe a na-ahu anya.

Unu echekobala unu aku nelu uwa, ebe nla na nchara na-emebi ha, na ebe ndi ohi na-agbawa banye ma na-ezu ohi, Chekwaanu ma unu aku neluigwe, ebe nla na nchara adighi emebi, na ebe ndi ohi adighi egbuka ma ezu ohi. Nihi na ebe aku gi di, ebe ahụ

ka obi gi ga-adikwa.

Oriṇa nke ahụ bụ anya, ya mere ọ bụrụ na anya gi di ọcha, ahụ gi dum ga-ejuputa nìhè. Ọ bụrụ ma anya gi ojoo bụ, ahụ gi niile ga-abụ ọchịchiri. Ọ bụrụ ya mere na ihè nke di nime gi bụ ọchịchiri, ọchịchiri ahụ ga-adị ukwu ole?

Ọ dighi onye nwere ike ife nna ukwu abuo ozi, maka na ọ ga-akpo otu asi ma hu nke ozọ nanya, ma ọ bụ ọ ga-ejide otu ma lejia nke ozọ anya. Unu enweghi ike ife Chineke ozi na akụ.

Nihi nke a, ana m agwa unu, unu echegbula onwe unu banyere mkpuru obi unu ihe unu ga-eri na ihe unu ga-anu, ọ bughikwa banyere ahụ unu ihe unu ga-eyi. Ọ bughị na mkpuru obi di mkpa karịa nri, na ahụ di mkpa karịa uwe? Leenụ anya nime nnunụ nke eluigwe, maka na ha adighi akụ mkpuru, ha adighikwa ewe ihe ubi, ha adighikwa achikota nime oba, ma nna unu nke eluigwe na-azu ha. Ọ bughị na unu kariri ha uru? Onye nime unu site nichegbu onwe ya nwere ike igbakwunye otu nkụ nafọ ndu ya? Na gbasara uwe, ginị mere unu ji echegbu onwe unu? Tuleenụ okoko osisi nke ubi otu ha si eto, ha adighi arusi oru ike, ha adighikwa akpa akwa, Ana m asi unu na ọ buladi Solomon nime ebube ya niile eyighi uwe di ka otu nime ndi a. Ọ bụrụ na Chineke na-eji otu a eyikwasị ahịhia nke ubi uwe, bụ nke di ndu taa ma echi a ga-atunye ya noku, ọ gaghi eji nnukwu uzọ karịa nke ahụ eyikwasị unu uwe, unu ndi nwere obere okwukwe? Ya mere, unu echegbula onwe unu na-asi, Ginị ka anyi ga-eri, ọ bụ ginị ka anyi ga-anu, ọ bụ ginị ka anyi ga-eyi?

Nihi na ihe niile ndị a ka mba niile na-achọ, nna unu nke eluigwe maara na unu chọrọ ihe ndị a niile. Kama chọọnu ụzọ mbụ alaeze Chineke na ezi omume ya, ihe ndị a niile ka a ga-agbakwunyere unu. Ọ bughị ya mere, echegbula onwe unu maka echi, nihi na echi ga-enwe nchegbu nke onwe ya. Ihe ọjọọ nke ụbọchị ahụ ezuola ya.

7

Unu ekpela ikpe, ka a ghara ikpe unu ikpe, Nihi na site nikpe unu ji ekpe ndị ọzọ ikpe ka a ga-esi kpee unu ikpe, na site nihe ọtụtụ unu ji atụrụ ndị ọzọ ka a ga-esi tọrọ unu. Gịnị mere i ji na-ahụ ihe ntakịrị dị nanya nwanne gị nwoke, ma ị naghị achọputa osisi dị nanya gị onwe gị? Ọ bụ kedu ka ị ga-esi sị nwanne gị nwoke, hapụ ka m wepụ ájá ahụ site nanya gị, ebe osisi ukwu nọ nanya gị? Onye ihu abụọ, buru ụzọ chụpụ osisi ukwu ahụ nanya gị, mgbe ahụ ị ga-ahụ ụzọ nke oma ichụpụ ájá ahụ nanya nwanne gị.

Unu enyela nkịta ihe nsọ ahụ, unu atụbakwala ọla unu nihi ezi, ka ha ghara iji ụkwụ ha zọchaa ha ma tugharịa dọwaa unu.

Rịọnu, a ga-enyekwa unu; chọọnu, unu ga-achotakwa; kuọnu aka, a ga-emegherekwa unu. Nihi na onye ọ bụla na-ariọ na-anata, onye na-achọ na-achota, a ga-emegherekwa onye na-akụ aka. Onye nime unu bụ nna, nke ọ bụrụ na nwa ya nwoke rịrọrọ ya achicha, ọ ga-enye ya nkume? Ma ọ bụrụ na ọ rịrọrọ azụ, ọ

bughị agwọ ka ọ ga-enye ya? Ọ buru ya mere unu, ebe unu bu ndi ojoo, ma unu maara inye umu unu onyinye oma, ọ bughị nna unu nke bi neluigwe ga-enye ndi na-ariọ ya ihe oma karịa?

Ihe niile ọ bula unu chorọ ka ndi mmadu meere unu, otu ahụ ka unu ga-emekwara ha, nihi na nke a bu iwu na ndi amuma.

Banyenu site nonu uzọ di warara, nihi na onu uzọ sara mbara na uzọ sara mbara na-eduga nla niyi, otutu mmadu na-esi na ya abanye. Maka na warara bu onu uzọ ama ahụ, uzọ ahụ nke na-eduga na ndu bukwa nke juputara na ahuhu, naani mmadu ole na ole na-achota ya.

Kpachara anya ma site naka ndi amuma ugha, ndi na-abiakwute unu nuwe aturu, ma nime ha bu nkita ohia ndi na-adogbu adogbu. Site na mkpuru ha, unu ga-amata ha. Ọ bughị na ha na-atutu mkpuru vaini site na ogwu, ka ọ bu mkpuru figu site na ogwu osisi? Otu a, osisi oma ọ bula na-amị mkpuru oma, ma osisi rere ure na-amị mkpuru ojoo. Osisị oma enweghi ike imi mkpuru ojoo, ọ bughikwa osisi rere ure nwere ike imi mkpuru oma. Osisị ọ bula nke na-adighi amị mkpuru oma ka a na-egbutu ma tanye noku. Ya mere, site na mkpuru ha, unu ga-amata ha.

Ọ bughị onye ọ bula na-asị m Onyenwe anyi Onyenwe anyi ga-abanye nalaeze eluigwe, kama onye na-eme uche nke Nna m nọ neluigwe. Otutu ndi ga-asị m nubochi ahụ, Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, ọ bughị naha gi ka anyi buru amuma, na naha gi ka anyi chupuru mmuo ojoo, na naha gi ka anyi mere otutu oru

ike? Na mgbe ahụ, m ga-ekwuputa ha na ọ dighi mgbe m maara unu, puonun nebe m no, unu ndi na-arụ orụ iwu na-adighi.

Ya mere, onye ọ bụla nuru okwu m ndi a ma mee ha, aga m atunyere ya nwoke maara ihe, bu onye wuru ulo ya nelu nkume, Mmiri ozuzo zoro, osimiri rigoro, ifufe fekwara, ha makwasiri ulo ahụ, ma ọ daghi, nihi na e toro ntoala ya nelu nkume. Onye ọ bụla nuru okwu m ndi a ma ghara ime ha ka a ga-atunyere ya dika nwoke nzuzu, bu onye wuru ulo ya nelu aja. Mmiri ozuzo zoro, osimiri rigoro, ifufe fekwara wee tie ulo ahụ, ọ dara, odida ya dikwa ukwu.

Mgbe Jizos guchara okwu ndi a, o juru igwe mmadu anya nihi nkuzi ya, O bu nihi na ọ no na-akuzi ha di ka onye nwere ikike, ọ buhikwa di ka ndi ode akwukwo.

8

Mgbe ọ si nugwu ahụ ridata, igwe mmadu di otutu soro ya. Ma lee, onye ekpenta biara kporo ya isiala na-asi, Onyenwe anyi, ọ buru na i choo, i nwere ike ime ka m di ocha. Jisos setipuru aka ya metu ya aka, na-ekwu, Achoro m, di ocha. Ozugbo ahụ, ekpenta ya diri ocha. Jizos gwara ya, Hu na i gwala onye ọ bula, kama gaa gosi onwe gi nye onye nchuaa ma wetara onyinye nke Mosis nyere niwu maka igba ama nye ha.

Mgbe ọ banyere nime Kapenom, onye ochiagha nari biakwutere

ya na-ariṣo ya aririṣo ma na-ekwu, Onyenwe anyi, onye ohu m e dinala nulo, onye ahụ mkponwu, a na-ata ya ahuhu nke ukwu. Na Jizos kwuru ya si, Mu onwe m ga-abia gwoo ya. Na centurion zara si, Onyenwe anyi, abughi m onye kwesiri ekwesị ka i bata nokpuru ulo m, ma naani kwuo okwu, a ga-agwo ohu m. Nihi na mu onwe m bu nwoke no nokpuru ikike, nke nwere ndi agha nokpuru m, mgbe m gwara nke a, Gaa, o na-aga, mgbe m gwara nke ozo, Bia, o na-abia, mgbe m gwara ohu m, Mee nke a, o na-eme ya. Mgbe o nuru nke a, Jizos nwere mmasi ma gwa ndi na-eso ya, Nezie ana m agwa unu, o buladi nIzrel, ahutubeghi m okwukwe di ukwu otu a. Ana m agwa unu na otutu ndi si owuwa anyanwu na odida anyanwu ga-abia ma dinara ala na Abraham na Isaac na Jacob nalaeze nke eluigwe. Ma umu alaeze ka a ga-atupu nime ochichiri nke di nezị, nebe ahụ ka ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adị. Na Jizos gwara ochiagha nari ahụ, Gaa, ka e meere gi dika i si kwere. E wee gwoo ohu ya noge ahụ.

Mgbe Jizos biara nulo Pita, o huru nne di ya ka o dinara ala na-aria ahụ oku O meturu aka ya, ahụ oku ahụ hapuru ya, o biliri ma jere ozi nye ya. Mgbe uhuruchi mesiri, ha wetaara ya otutu ndi mmuo ojo na-esogbu, o chupuru mmuo ndi ahụ site nokwu, ma gwoo ha niile bu ndi nwere oria njo. Ka e mezuo ihe e kwuru site nonu Aizaya onye amuma, onye siri, Ya onwe ya weere adighi ike anyi ma buru oria anyi.

Mgbe Jizos huru otutu igwe mmadu gbara ya gburugburu, o nyere iwu ka a gafee nofe ozo. Ma otu ode akwukwo biaruru nso

sị ya, Onye nkuzi, m ga-eso gi ebe o bula i na-aga. Na Jizos gwara ya, Ndi nkita ohia nwere ogba ha, nnunu nke eluigwe nwekwara akwu ha, ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe o ga-edobe isi ya. Onye ozọ nime ndi na-eso ụzọ ya siri ya, Onyenwe anyi, kwere m ka m buru ụzọ gaa lie nna m. Ma Jizos gwara ya, Soro m, ma hapu ndi nwuru anwu ili ndi nwuru anwu nke ha.

Ma mgbe o banyere nime ụgbọ mmiri, ndi na-eso ụzọ ya soro ya. Na lee, ala oma jijiji di ukwu mere nime osimiri ahụ, nke mere na ụgbọ mmiri ahụ ka ebili mmiri ndi ahụ kpuchiri, ma ya nonwe ya nọ na-arahụ ụra. Ndi na-eso ụzọ ya biarutere nso kpọtere ya na-ekwu, Onyenwe anyi, zoputa anyi, anyi na-ala niyi. O siri ha, Gini mere unu ji atụ egwu, unu ndi okwukwe di obere? Mgbe ahụ, o biliri baara ifufe na osimiri mba, udo di ukwu wee malite. Ma ndi mmadu ahụ turu nanya na-ekwu, Udi onye gini bu nke a, na obuladi ifufe na osimiri na-erubere ya isi?

Mgbe o biara nofe nala ndi Gergesenes, mmadu abuo nke mmuo ojoo na-achi, ndi si nili na-aputa, zutere ya. Ha siri ike nke ukwu, nke mere na o dighi onye nwere ike igafe nuzo ahụ. Na lee, ha tiri mkpu na-asi, Gini di netiti anyi na gi, Jizos Okpara Chineke? I biara ebe a tupu oge ita anyi ahuhu? O bu anya site nebe ha nọ, igwe ezi di otutu nọ na-ata nri. Ndi mmuo ojoo ahụ rioro ya si, O buru na i na-achupu anyi, kwere anyi ka anyi banye nime igwe ezi ndi ahụ. Ma o siri ha, Gaanu. Ndi ahụ putachara wee banye nime igwe ezi, ma lee, igwe ezi ahụ niile gbadara nelu ugwu nkume banye nime osimiri ma ha nwuru nime mmiri. Ndi ozuzu anu ulo ahụ gbapuru oso, mgbe ha

banyere nobodo ahụ, ha kọrọ ihe niile gbasara ndị mmụọ ojọọ na-esogbu. Na lee, obodo niile pụrụ izute Jizọs, mgbe ha hụrụ ya, ha rịọrọ ya ka ọ si nókè ala ha pụọ.

9

Ma mgbe ọ banyere nughọ mmiri, ọ gafere wee bata nobodo nke ya. Ma lee, ha na-ebute ya onye ahụ ike kpọnwụrụ akpọnwụ nelu akwa ka e tinyere, mgbe Jizọs hụrụ okwukwe ha, ọ gwara onye ahụ ike kpọnwụrụ akpọnwụ, Nwee obi ike, nwa m, a gbagharala gị mmehie gị niile. Na lee, ụfọdụ nime ndị ode akwụkwọ kwuru nime onwe ha, Nke a na-ekwulu Chineke. Na mgbe Jizọs hụrụ echiche ha, ọ sịrị, Gịnị mere unu ji eche echiche ojọọ nobi unu? Gịnị ka ọ dị mfe karịa, isi, E gbaghara gị mmehie gị niile, ka ọ bụ isi, Bilie ọtọ ma jegharịa? Ka unu mara na Nwa nke Mmadụ nwere ikike nwa igbaghara mmehie, mgbe ahụ ọ gwara onye ahụ kpọnwụrụ akpọnwụ sị, Bilie, buru ihe ndina gị, gaa nụlọ gị. Mgbe o biliri, ọ lakwara nụlọ ya. Ma mgbe ndị igwe mmadụ hụrụ ya, o juru ha anya ma ha nyere Chineke otuto, bụ onye nyere umụ mmadụ ụdị ikike ahụ.

Mgbe Jizọs si ebe ahụ na-agafe, ọ hụrụ otu nwoke nọduru ala nụlọ ọrụ ụtụ isi, onye a na-akpọ Matiu, ọ sịrị ya, Soro m. O wee bilie soro ya. Ma o mere mgbe ọ nọ na-erikọ nri nụlọ, lee, ọtụtụ ndị ọna ụtụ na ndị mmehie bịara soro Jizọs na ndị na-eso ụzọ ya nọdụ na-erikọ nri. Mgbe ndị Farisii hụrụ nke a, ha gwara ndị na-eso ụzọ ya sị, Gịnị mere onye nkuzi unu ji eso ndị ọna ụtụ isi na

ndị mmehie eri nri? Ma Jizọs nūrụ ihe ahụ, ọ gwara ha sị, Ọ bughị ndị siri ike chọrọ ọkọta, kama ọ bụ ndị na-arịa orịa. Gaanụ mụta ihe bụ obi ebere m chọrọ, ọ bughị aja. Nihi na abịaghị m ikpọ ndị ezi omume, kama ndị mmehie ka ha chegharịa.

Mgbe ahụ, ndị na-eso ụzọ Jọn biakwutere ya na-ekwu, Gini mere anyị na ndị Farisii ji ebu ọnụ otutu mgbe, ma ndị na-eso ụzọ gi adighi ebu ọnụ? Jisọs gwara ha, sị, Ọ bụ na ụmụ ụlọ agbamakwụkwọ nwere ike iru ụjọ noge niile onye na-alụ nwanyị nọ na ha? Ụbọchị ga-abia mgbe a ga-ewepu onye na-alụ nwanyị netiti ha, mgbe ahụ ha ga-ebu ọnụ. Ọ dighi onye na-etinye patch nke akwa ọhụrụ nelu uwe ochie, nihi na ihe ahụ juputara na ya na-adọpụ site nuwe ahụ, ma ọdida ka njọ na-aputa. Ọ dighi kwa ka ha na-atunye mmanya ọhụrụ nime akpa mmanya ochie, ọ bụrụ na ọ bughị otu a, akpa mmanya ndị ahụ na-agbawa, mmanya na-awuputa, akpa mmanya ndị ahụ ga-alakwa niyi, kama ha na-atunye mmanya ọhụrụ nime akpa mmanya ọhụrụ, ha abụọ na-edekwa.

Mgbe ọ nọ na-agwa ha okwu ndị a, lee, otu onye ọchichi biakwutere kpọrọ ya isiala na-ekwu sị na nwa m nwanyị ka nwurụ ugbo a, ma bịa tinye aka gi n elu ya, ọ ga-adikwa ndụ. Jisọs biliri soro ya, ndị na-eso ụzọ ya sokwa. Ma lee, nwanyị nke nọ na-arịa ọbara riri afọ iri na abụọ, bịaara nazụ meturụ ọnụ uwe ya aka. O kwuru nime onwe ya, Ọ bụrụ na m metụ naanị uwe ya aka, a ga-azoputa m. Ma Jisọs tughariri wee hụ ya, sị, Nwee obi ike, ada m, okwukwe gi azoputala gi. E si mgbe ahụ

gaa nihi, a gworo nwanyi ahụ. Ma mgbe Jisọs biara nulo onye ochichi ahụ ma hụ ndi na-afu oja na igwe mmadu na-eme mkpotu, o gwara ha Pụnụ, nihi na nwa agboghọ ahụ anwubeghi, kama o na-ehi ura. Ma ha chirị ya ochi. Mgbe e chupuru igwe mmadu ahụ, o banyere jide aka ya, nwa agboghọ ahụ wee bilie. Akuko a gbasara nala ahụ niile.

Mgbe Jisọs na-agafe site nebe ahụ, ndi kpuru isi abuo soro ya na-eti mkpu na-asị, Meere anyi ebere, Nwa Devid. Mgbe o banyere nime ulo ahụ, ndi kpuru isi ahụ biakwutere ya, Jisọs wee si ha, Unu kwere na m nwere ike ime nke a? Ha sirị ya, Ee, Onyenwe anyi. Mgbe ahụ, o meturu anya ha aka na-ekwu, Dika okwukwe unu si di, ka e meere unu. Anya ha meghere, Jisọs dokwara ha aka na nti si, Hunu na onye o bua amaghi nke a. Ma ndi ahụ puru gbasaa akuko banyere ya nala ahụ niile.

Mgbe ha na-apu, lee, ha wetaara ya nwoke ogbi nke mmuo ojoo bi nime. Mgbe a chupuru mmuo ojoo ahụ, onye ogbi ahụ kwuru okwu, ndi igwe mmadu nwere mmasi ma na-ekwu, O dibeghi mgbe ihe di otu a putara na Izrel. Ma ndi Pharisees no na-ekwu, O bu site nonye isi nke mmuo ojoo ka o na-achupu mmuo ojoo.

Ma Jisọs gara gburugburu nobodo niile na obodo nta niile, na-akuzi nime nzuko ha, na-ekwusa ozi oma nke alaeze, ma na-agwo oria niile na adighi ike niile netiti ndi mmadu.

Mgbe o huru igwe mmadu ahụ, o nwere omiiko banyere ha, nihi na ike gwuru ha ma tufusia ha di ka aturu ndi na-enweghi onye

ozuzu aturu. Mgbe ahụ, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, Nezie, owuwe ihe ubi dị ukwuu, ma ndị ọrụ dị ole na ole. Rịọonyị ya mere Onyenwe anyị nke owuwe ihe ubi ka o zipụ ndị ọrụ nime owuwe ihe ubi ya.

10

Mgbe ọ kpọchara ndị na-eso ụzọ ya iri na abụọ ahụ, o nyere ha ikike nke mmụọ ndị na-adighị ọcha ka ha wee chụpụ ha nakwa igwọ ọrịa niile na ọrịa niile. Aha ndị ozi iri na abụọ ahụ bụ ndị a: nke mbụ bụ Saimon onye a na-akpọ Pita na Andru nwanne ya, Jemis nwa Zebedi na Jọn nwanne ya, Philip na Bartholomew, Thomas na Matthew onye ọrụ ụtụ isi, James nwa Alphaeus na Lebbaeus onye a kpọrọ Thaddaeus, Saimon onye Kenan na Juda Iskariot, bụ onye nyefere ya.

Ndị iri na abụọ a, Jizọs zigara ha mgbe o nyesiri ha iwu na-ekwu, Unu agala nuzọ nke mba dị iche iche, na unu abanyekwala nobodo ndị Sameria, Gaanụ ma kariya, gaakwurunụ aturu ndị furu efu nke ụlọ Israel. Ebe unu na-aga, kwusaanụ na-ekwu na alaeze nke eluigwe abiarutela nso. Gwoonyị ndị ọrịa, sachapụnyị ndị ekpenta, kpolitenu ndị nwurụ anwụ, chupụnyị mmụọ ojọ; unu natara nefu, nyekwanụ nefu. Unu enwetakwala ọlaedo ma ọ bụ ọlaocha ma ọ bụ ọla nime ihe unu. Ewela akpa maka njem, maobu uwe abụ, maobu akpukpo ukwu, maobu mkpanaka, nihi na onye ọrụ kwesiri inata nri ya. Nime obodo ọ bula ma ọ bụ obodo nta unu ga-abanye, choputanụ onye nime ya kwesiri

ekwesi, ma nọrọnụ nebe ahụ ruo mgbe unu ga-apụ. Na-abanye ma nime ụlọ ahụ, kelee ya na-ekwu, Udo dịrị ụlọ a. Ọ bụrụ na nezie ụlọ ahụ kwesiri ekwesi, ka udo unu biakwasị ya, ma ọ bụrụ na ọ kwesighi ekwesi, ka udo unu laghachikwute unu. Na onye ọ bụla nke na-anabataghị unu ma ọ bụ nke na-anughị okwu unu, mgbe unu na-apụ n'ụlọ ahụ ma ọ bụ nobodo ahụ, kwọchaanụ uzuzu nke ụkwụ unu. Nezie, ana m agwa unu, ọ ga-adị mfe kariri nye ala Sodom na Gomora n'ubochi ikpe karia obodo ahụ.

Lee anya, m na-eziga unu di ka aturu netiti nkita ohia, ya mere burunu ndi maara ihe di ka agwo ma burukwanu ndi aka ha di ochia di ka nduru. Kpachara anya ma site naka ndi mmadu, nihi na ha ga-enyefe unu nime nzuko, na nime nzuko ha, ha ga-apia unu. Na a ga-eduga unu nihi ndi ndu na ndi eze nihi m, ka ọ buri ihe ama nye ha na mba niile. Mgbe ha ga-enyefe unu, unu echegbula onwe unu otu ma ihe unu ga-ekwu, nihi na a ga-enye unu noge ahụ ihe unu ga-ekwu. Ọ bughị unu bu ndi na-ekwu okwu, kama ọ bụ Mmụọ nke Nna unu na-ekwu okwu nime unu. Nwanne ga-arara nwanne nye nonwu, nna ga-ararakwa nwa ya, umuaka ga-ebili megide ndi muru ha ma gbuo ha. Ọ bụ na unu ga-abu ndi a kporo asi site naka mmadu niile nihi aha m, ma onye ahụ nwere ntachiobi ruo n'ogwugwu, onye ahụ ka a ga-azoputa. Mgbe ha na-akpagbu unu nobodo a, gbalagara nobodo nke ozọ, nezie nihi na m na-agwa unu, unu agaghị agwucha obodo niile nke Israel tupu Okpara Mmadu abia. Onye na-amu ihe adighi kari onye nkuzi ya, ohu adighikwa kari onyenwe ya. Ọ zuru nwa akwukwo ka ọ buri di ka onye nkuzi ya, na ohu ka

ọ bụrụ dị ka onyenwe ya. Ọ bụrụ na ha kpọrọ onye nwe ụlọ Beelzebul, ọ bụ ole ka ọ ga-abụkarị ndị ezinaụlọ ya? Ya mere, atụla ha egwu, nihi na ọ dighị ihe ekpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, na nke zoro ezo nke a na-agaghị ama. Ihe m na-agwa unu nọchịchiri, kwuonụ ya nìhè, na ihe unu nūrụ na ntị, kwusaanụ ya nelu ụlọ. Unu atụkwala egwu ndị na-egbu ahụ, ma ha enweghị ike igbu mkpụrụobi, kama tūonụ egwu karịa onye nwere ike ibibi ma mkpụrụobi ma ahụ na ọkụ mmụọ. Ọ bughị nnunụ sparrow abụọ ka a na-ere notu assarion? Ma otu nime ha agaghị ada nala na-enweghị nkwardo nke Nna unu. Ma ntutu isi nke isi gị niile ka agurū ọnụ. Ya mere, atụla egwu, unu kariri ọtụtụ nnunụ ntakiri nuru.

Onye ọ bụla nke ga-ekwuputa m nihi mmadụ, mụ onwe m ga-ekwuputakwa ya nihi Nna m nke nọ neluigwe. Onye ọ bụla nke ga-ajụ m nihi ndị mmadụ, mụ onwe m ga-ajukwa ya nihi Nna m nke bi neluigwe.

Unu echela na m bịara ituba udo nelu ụwa; m biaghị ituba udo, kama mma agha. Abịara m ikewa nwoke megide nna ya, ada megide nne ya, na nwunye nwa megide nne di ya. Ma ndị iro nke nwoke bụ ndị ezinaụlọ ya.

Onye hūrū nna ya ma ọ bụ nne ya nanya karịa m abughị onye kwesiri ekwesị m, na onye hūrū nwa ya nwoke ma ọ bụ nwa ya nwanyi nanya karịa m abughị onye kwesiri ekwesị m. Na onye nke na-adighi eburu obe ya ma na-eso m nazụ, ọ bughị onye kwesiri ekwesị m. Onye ọ bụla nwetara mkpụrụ obi ya ga-atụfu

ya, ma onye ọ bụla tufuru mkpuru obi ya nihi m ga-achota ya.

Onye na-anabata unu na-anabata m, na onye na-anabata m na-anabata onye zitere m. Onye ọbụla na-anabata onye amuma naha onye amuma ga-anata ugwo ọrụ onye amuma, na onye ọbụla na-anabata onye ezi omume naha onye ezi omume ga-anata ugwo ọrụ onye ezi omume. Onye ọ bụla nke ga-enye otu nime ụmuntakiri ndi a otu iko mmiri oyi naha nwa akwukwo, nezie, ana m agwa unu, ọ gaghi atufu ugwo ọrụ ya.

11

Ọ bụkwa na mgbe Jizos guchara inye ndi na-eso ụzọ ya iri na abuo iwu, o si nebe ahụ puo iga kuziere na ikwusaa okwu nobodo ha.

Ma John nuru nulo mkporo banyere ọrụ nke Kraist, o zigara abuo nime ndi na-eso ụzọ ya Ọ siiri ya, Gi bu onye ahụ na-abia ka ọ bu onye ozo ka anyi ga-atu anya? Jizos zara si ha, Gaanụ koro Jón ihe unu na-anu na ihe unu na-ahụ. Ndi kpuru isi na-ahụ ozo, ndi ngwuro na-aga ije, a na-eme ka ndi ekpenta di ocha, ndi nti chiri na-anu ihe, a na-eme ka ndi nwuru anwu bilie, a na-ekwusara ndi ogbenye ozioma. Onye a goziri agozi bu onye na-adighi ewe iwe nihi m.

Mgbe ndi a na-aga, Jisos malitere igwa igwe mmadu okwu banyere Jón, Gini ka unu puru ihu nozara? Achara nke ifufe na-

ama jijiji? Mana gini ka unu puru ihu? Nwoke e yiri uwe di nro? Lee, ndi na-eyi uwe di nro no nulo ndi eze. Mana gini mere unu ji puo ihu? Onye amuma? E-e, ana m agwa unu, o kariri onye amuma. Nke a bu onye e dere banyere ya, Lee, ana m eziga onyeozi m nihi gi, onye ga-akwado uzọ gi nihi gi.

Nezie, ana m agwa unu, e bughị ebulitela nime ndi nwanyi muru onye o bula di ukwu karịa John onye na-eme baptizim, ma onye kasi nta nalaeze nke eluigwe di ukwu karịa ya. Site nubochi nke John onye na-eme baptizim ruo ugbo a, alaeze nke eluigwe na-amanye ike, na ndi na-eme ihe ike na-apunara ya. Nihi na ndi amuma niile na iwu ahụ buru amuma ruo mgbe Jon no. O burukwa na unu chorọ inabata ya, o bu ya onwe ya bu Ilaia onye ga-abia. Onye nwere nti inu ihe ka o nuru ya.

Gini ka m ga-eji tonyere ogbo a? O di ka umuaka nodu ala nahia, ndi na-akpoku ndi enyi ha na-ekwu, Anyi kuru unu oja, ma unu agbaghi egwu; anyi buru unu abu iru uju, ma unu erubeghi uju. Nihi na John biara, o naghị eri nri, o naghikwa anu ihe onunụ, ma ha na-asị, O nwere mmuo ojo. Nwa nke mmadu biara na-eri nri ma na-anu ihe onunụ, ha wee si, Lee nwoke onye oke oriri na onye oke mmanya, enyi nke ndi onu utu na ndi mmehie. Ma e mere ka amamihe buru ihe ziri ezi site naka umu ya.

Mgbe ahụ, o malitere iba mba obodo ndi ahụ nime ha nke otutu ike ya kasi mee, nihi na ha echegharighi. Ahuhu diri gi, Korazin, ahuhu diri gi, Betsaida, nihi na o buru na e mere ike ndi ahụ e mere nime unu na Taia na Saidon, ha gaara eji akwa mkpe na

ntu ọdu ọdu ala chegharia ogologo oge gara aga. Mana m na-agwa unu, ọ ga-adị Taja na Saidon mfe karịa unu nubochi ikpe. Gị Kapenom, nke e buliri elu ruo eluigwe, a ga-eweda gị ala ruo ala mmuo, nihi na ọ buru na ọ bu nobodo Sodom ka e mere ike ndi ahụ nke e mere nime gị, ha gaara anogide ruo taa. Mana m na-agwa unu na ọ ga-adị ala Sodom mfe karịa gị nubochi ikpe.

Noge ahụ, Jisos zara si, Ana m eto gị, Nna, Onyenwe anyi nke eluigwe na uwa, nihi na i zoro ihe ndi a nebe ndi maara ihe na ndi nwere nghota no, ma kpughee ha nye umuntakiri. Ee, Nna, nihi na otu a ka o si buru ihe masiri gi nihi gi. Ihe niile e nyere m site naka nna m, ọ dighi onye maara nwa ahụ ma ọ bughị nna ahụ, ọ dighikwa onye maara nna ahụ ma ọ bughị nwa ahụ na onye ọ bula nwa ahụ choro ikpughere ya. Biana ka m, unu niile ndi na-adogbu onwe unu noru na ndi bu ibu aro, mu ga-enye unu izuike. Buruonu ibu m nelu unu ma mutanu site na m, nihi na adi m nwayo ma dikwa umeala nobi, unu ga-achotakwa izu ike nye mkpuru obi unu, Nihi na yoke m di mma, ibu m adikwa mfe.

12

Noge ahụ, Jisos gara nubochi izuike site nubi oka, ma ndi na-eso uzọ ya nwere agu, ha wee malite ighoro isi oka na-eri ha. Ma ndi Farisii huru ya, si ya, Lee, ndi na-eso uzọ gi na-eme ihe na-ekwesighi ime nubochi Sabat. Ma ọ si ri ha, ọ bu na unu agubeghi ihe Devid mere mgbe agu guru ya na ndi so ya? Kedu

ka o si banye n'ụlọ Chineke rie achicha ngosiputa, nke na-abughị ihe ọ ga-ekwe omume ka ya rie ma ọ bụ ndị so ya, ma ọ bughị naanị ndị nchụaja? Ọ bụ na unu agughị nime iwu na n'ubochi izuike, ndị nchụaja nime ụlonsọ ukwu na-emerụ ụbọchị izuike, ma ha bụ ndị na-enweghị ikpe? Ana m agwa unu na ihe dị ukwuu karịa ụlonsọ ahụ nọ ebe a. Ọ bụrụ na unu amarala ihe ọ bụ, ebere ka m choro na ọ bughị aja, unu agaraghị ama ndị aka ha dị ọcha ikpe. Nihi na Okpara Mmadu bụ Onyenwe nke ụbọchị izuike.

Ma mgbe ọ hapụrụ ebe ahụ, ọ biara n'ogbakọ ha. Na lee, nwoke nọ ebe ahụ nke nwere aka kpọrọ nkụ, ha juru ya ajuju na-asị, Ọ dị mma igwọ ọrịa n'ubochi izuike? ka ha nwee ike ebo ya ebubo. Ma ọ gwara ha, Onye ga-abụ nime unu, nwoke nke nwere otu atụrụ, ma ọ bụrụ na ọ daba n'ubochi izuike nime olulu, ọ gaghi ejide ya welie ya? Kedu ihe dị ukwuu mmadu ji dị iche na atụrụ? Ya mere, o kwesiri ekwe na ụbọchị izuike ime ihe ọma. Mgbe ahụ, ọ gwara nwoke ahụ, Setipụ aka gị, o wee setipụ ya, e weghachikwara ya ahụ ike dị ka nke ọzọ. Ma ndị Pharisii puru wee nweta ndumọdu megide ya, ka ha nwee ike ibibi ya. Ma Jisọs mara ihe wee pụọ nebe ahụ, igwe mmadu otutu sokwara ya, ọ gwokwara ha niile. Na ọ baara ha mba ka ha ghara ime ya doro anya, Ka e wee mezu ihe e kwuru site n'ọnụ Aizaya onye amuma nke na-ekwu, Lee, nke a bụ odibo m, onye m hooro, onye m huru nanya, onye mkpuru obi m nwere mmasi na ya. M ga-etinye mmuo m nelu ya, ọ ga-ekwuputara mba niile ikpe. Ọ gaghi ese okwu, ọ gaghi kwa eti mkpu, ọ dighi kwa onye ga-anu olu ya nokporo ụzọ. Achara nke agbajiri agbaji, ọ gaghi agbaji ya,

na ọka flax nke na-eku ọkụ, ọ gaghi emenyu ya, ruo mgbe ọ ga-eweputa ikpe ahụ nime mmeri. Na aha ya, mba niile ga-atụkwasi obi.

Mgbe ahụ, e wetaara ya onye mmụọ ọjọọ na-esogbu nke kpuru isi ma burukwa ogbi, ọ gworo ya, nke mere na onye ahụ kpuru isi na ogbi nwere ike ikwu okwu na ihu ụzọ. Na igwe mmadụ niile nọ na-atụ nanya ma ha nọ na-ekwu, O bughị onye a bụ Kraịst, nwa Devid? Ma ndị Farisi nuru nke a, kwuru si, Nwoke a anaghị achupu mmụọ ọjọọ ma ọ bughị site nike Beelzebul, onyeisi ndi mmụọ ọjọọ. Ma Jizos maara echiche ha, ọ gwara ha, Alaeze niile nke kewara onwe ya ga-atogboro nefu, obodo niile ma ọ bụ ụlọ nke kewara onwe ya agaghị eguzosi ike. Na ọ buru na ekwensu na-achupu ekwensu, e kewara ya megide onwe ya, kedu ka alaeze ya ga-esi guzo? Ma ọ buru na m ji Beelzebul na-achupu ndi mmụọ ọjọọ, umu unu ji gini na-achupu ha? Nihi nke a, ha onwe ha ga-abu ndi ikpe unu. O buru na mana m nime Mmụọ Chineke na-achupu ndi mmụọ ọjọọ, mgbe ahụ alaeze nke Chineke eruola unu. O bụ kedu ka mmadụ ga-esi nwee ike ibanye nulo onye di ike ma napu ngwongwo ya, ma ọ buru na o bughị ụzọ kee onye ahụ di ike agbu? Mgbe ahụ, ọ ga-akwakoro ụlọ ya. Onye na-anonyereghị m megide m, na onye na-achikotaghị onu m na-efesasi.

Nihi nke a, ana m agwa unu, mmehie niile na nkwulu ka a ga-agbaghara ndi mmadụ, ma nkwulu megide Mmụọ Nso ka a gaghi agbaghara ndi mmadụ. Onye obula ọ buru na ọ kwuo okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye

ọbụla ọ bụrụ na ọ kwuo okwu megide Mmụọ Nsọ, a gaghi agbaghara ya, ma noge a, ma noge nke na-abia.

Ọ bụ meenụ osisi ahụ ka ọ dị mma, na mkpụrụ ya ka ọ dị mma, maọbụ meenụ osisi ahụ ka ọ rere ure, na mkpụrụ ya ka ọ rere ure, nihi na site na mkpụrụ ka a na-amata osisi. Ụmụ ajuala, kedụ ka unu ga-esi nwee ike ikwu ihe ọma ebe unu bụ ndị ọjọọ? Nihi na site n'bara nke obi ka ọnụ na-ekwu. Nwoke ọma si n'ọlọ akụ ọma ya na-ewepụta ihe ọma, ma nwoke ọjọọ si n'ọlọ akụ ọjọọ ya na-ewepụta ihe ọjọọ. Ana m asị unu na okwu ọ bụla nke na-abaghị uru nke ndị mmadụ ga-ekwu, ha ga-aza ajụjụ banyere ya n'ụbọchị ikpe. Nihi na site nokwu gị ka a ga-agụ gị dị ka onye ezi omume, sitekwa nokwu gị ka a ga-ama gị ikpe.

Mgbe ahụ, ụfọdụ nime ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii zara, na-ekwu, Onye nkuzi, anyị chọrọ ihu ihe ịrịba ama site naka gị. Ma o zara sị ha, Ọgbọ ọjọọ na nke na-akwa iko na-achọ ihe ịrịba ama, ma a gaghi enye ya ihe ịrịba ama ọ bụla ma e wezuga ihe ịrịba ama nke Jona onye amụma. Dị ka o si mee Jonah onye amụma nime afọ nnukwu azụ ụbọchị atọ na abalị atọ, otu a ka ọ ga-adịkwara Nwa nke Mmadụ nime obi ụwa ụbọchị atọ na abalị atọ. Ndị nwoke Ninive ga-ebili nikpe ahụ na ọgbọ a ma ha ga-ama ya ikpe, nihi na ha chegharịrị nokwu nkwusa Jona, ma lee, onye karịrị Jona nọ ebe a. Eze nwanyị nke ndịda ga-ebili na ikpe ikpe ya na ọgbọ a ma maa ya ikpe, nihi na o si na nsọtụ nke ụwa bịa inụ amamihe Solomon, ma lee, ihe karịrị Solomon nọ ebe a.

Mgbe mmụọ na-adighị ọcha si nahụ mmadụ pụọ, ọ na-agafe

nebe ndị na-enweghị mmiri na-achọ ezumike, ma ọ naghị achọta ya. Mgbe ahụ, ọ siri, Aga m alaghachi nulo m, ebe m si puta, ma mgbe ọ biara, ọ huru na ọ togboro chakoo, na a sachala ya, ma chookwa ya mma. Mgbe ahụ, ọ na-aga ma kporo mmuo asaa ndi ozo joro njo kara onwe ya, ha abanyekwa bi ebe ahụ. Onodu ikpeazu nke nwoke ahụ na-adị njo kara nke mbu. Otu a ka ọ ga-adikwa nye ogo ogo a.

Mgbe ọ ka nọ na-agwa igwe mmadu okwu, lee, nne ya na umunne ya ndi nwoke guzoro nazi, na-achọ igwa ya okwu. Onye ọ bula gwara ya, si, Lee, nne gi na umunne gi nwoke guzo nazi na-achọ ihu gi. O zara si onye ahụ na-agwa ya okwu, Onye bu nne m, ndi kwa bu umunne m? Ma o gbatipu aka ya nelu ndi na-eso uzo ya, o kwuru, Lee nne m na umunne m, Nihi na onye ọ bula nke na-eme uche nke Nna m nke nọ neluigwe, ya onwe ya bu nwanne m nwoke na nwanne m nwanyi na nne m.

13

Nubochi ahụ, Jizos si nulo puta nodu ala nakuku osimiri, E chikotara otutu igwe mmadu biakwute ya, nke mere na ọ banyere nugo mmiri nodu ala, igwe mmadu niile guzoro nakuku osimiri. Na ọ gwara ha otutu ihe nilu, na-ekwu, Lee, onye na-aku mkpuru puru iku mkpuru. Na mgbe ọ na-agma mkpuru, ufodu dara nakuku uzo, nnunu biara richapu ha. Mana ufodu dara nelu ebe nkume, ebe ha enweghi ala di ukwu, ma ha puputara ozugbo nihi na ha enweghi omimi ala, Mana mgbe

anyanwụ wara, a chara ya ọkụ, na nihi na o nweghị mgboroṅwụ, ọ kpṛnwurū, Mana ụfọdụ dara nelu ogwu, ogwu ahụ rigoro elu ma kpagbuo ha. Mana ndị ọzọ dara nelu ala ọma ma ọ nọ na-enye mkpūrū, ụfọdụ narị, ụfọdụ iri isii, ụfọdụ iri atọ. Onye nwere ntị ịnụ ihe ka o nụ.

Ma ndị na-eso ụzọ ya bjaruru nso sị ya, gịnị mere i ji eji ilu na-agwa ha okwu? Onye ahụ zara sị ha, Unu ka enyere ike ịmata ihe nzuzo nke alaeze eluigwe, ma ndị ahụ, e nyebeghị ha. Nihi na onye ọ bụla nwere, a ga-enye ya ma ọ ga-aba ụba, ma onye ọ bụla na-enweghị, ọbunadi ihe o nwere ka a ga-enapụ ya. Nihi nke a, eji m ilu agwa ha okwu, ka mgbe ha na-ele anya, ha ghara ịhụ ụzọ, mgbe ha na-anụ, ha ghara ịnụ ụzọ, ma ha ghara ighotakwa. Ka ọ bughị na ha ga-atugharị, mgbe ahụ ka a ga-emezu nebe ha nọ amụma Aizaya nke na-ekwu sị, Site n'ịnụ ihe unu ga-anụ ma unu agaghị aghota, site n'ihụ ihe unu ga-ahụ ma unu agaghị ahụ ya, Nihi na e meela ka obi nke ndị a tụọ ụtọ, ha jikwa ntị ha nūrū ihe nke ukwu, ha mechikwara anya ha, ka ọ ghara ịbụ na ha ga-eji anya ha hụ ụzọ, jiri ntị ha nụ ihe, jiri obi ha ghotā ihe, ma tugharịa, ka m wee gwọọ ha.

Anyanwụ bụ ndị a goziri agozi, nihi na ha na-ahụ ụzọ, nakwa ntị unu, nihi na ha na-anụ ihe. Nezie nihi na ana m agwa unu na otụtụ ndị amụma na ndị ezi omume chosiri ike ịhụ ihe ndị unu na-ahụ, ma ha ahughị ya, na ịnụ ihe ndị unu na-anụ, ma ha anughị ya.

Unu ya mere nūrūnụ ilu nke onye na-akụ mkpūrū. Onye ọ bụla

na-anụ okwu nke alaeze ma ọ naghị aghọta ya, onye ọjọọ na-abịa wepụ ihe a kūrụ nobi ya; nke a bụ mkpūrụ nke dara nakūkū ụzọ. Onye ahụ mana nke a kūrụ nelu ebe nkume, nke a bụ onye na-anụ okwu ahụ ma na-anabata ya ozugbo nọnụ ma na-ewere ya, Ọ nweghị mgbọrọgwụ nime onwe ya, kama ọ bụ nwa oge, mgbe mkpagbu ma ọ bụ mkpagbu bịaara nihi okwu ahụ, ozugbo a na-eme ka ọ sụọ ngọngo. Ma onye a kūrụ nime ogwu, nke a bụ onye na-anụ okwu, ma nchegbu nke oge a na aghughọ nke akụ na ụba na-anyagbu okwu ahụ, ọ na-aghokwa onye na-enweghị mkpūrụ. Onye ahụ a kūrụ nala oma, ọ bụ onye na-anụ okwu ahụ ma na-aghọta ya, onye nezie na-amị mkpūrụ ma na-emepụta—otu nime ha narị, otu iri isii, otu iri atọ.

Ọzọ ilu o tinyere nihi ha na-ekwu, E mere ka alaeze nke eluigwe yiri nwoke kūrụ ezigbo mkpūrụ nubi ya, Ma mgbe ndị mmadụ nọ na-arahụ ụra, onye iro ya bịaara kuo ahịhịa ọjọọ netiti ọka ahụ wee pụọ. Ma mgbe ahịhịa pupụtara ma mịa mkpūrụ, mgbe ahụ ka ahịhịa ọjọọ pụtakwara. Mgbe ndị ohu nke onyenwe ụlọ bjarutere, ha siri ya, Onyenwe anyị, ọ bughị ezigbo mkpūrụ ka ị kūrụ nubi gị? Olee ebe ahịhịa ọjọọ ndị a si bịa? Ma ọ gwara ha, onye iro mere nke a. Ndị ohu gwara ya, ị choro ka anyị gaa chikọta ha? Onye ahụ kwuru, Mba, ka ọ ghara ibụ na mgbe unu na-achikọta ahịhịa ọjọọ ndị ahụ, unu ga-ehopu ọka ahụ notu oge. Hapụ ka ha abuo too onụ ruo mgbe owuwe ihe ubi, na noge owuwe ihe ubi, m ga-agwa ndị na-ewe ihe ubi, chikọtaanụ mbụ ahịhịa ọjọọ ma keenụ ha nkwụ maka ikpọ ha oku, ma ọka, chikọtaanụ ya nime ọba m.

Ọzọ ilu ọ tinyere nihi ha na-ekwu, Alaeze nke eluigwe yiri mkpuru mostad, nke nwoke weere ku nubi ya, Ọ bu ezie na ọ bu nke kasi nta nime mkpuru niile, ma mgbe o toro, ọ na-abu nke kasi ukwu nime akwukwu nri niile ma ghoo osisi, nke mere na nnunu nke eluigwe na-abia ma bikie nalaka ya.

Ọ gwara ha ilu ọzọ, siri, Alaeze nke eluigwe yiri ihe na-eko achicha nke nwanyi weere zobe nime ihe nzoputa ntụ oka atọ, ruo mgbe o koro ya niile.

Ihe ndi a niile ka Jizos gwara igwe mmadu nilu, na ọ dighi ihe ọ gwara ha na-abughị nilu. Ka nke ahụ e kwuru site nonu onye amuma na-ekwu mezuu, Aga m emepe onu m nilu, aga m ekwuputa ihe nzuzo site na ntola uwa.

Mgbe ahụ, ọ hapuru ndi igwe mmadu wee bata nulo ya. Ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya si, Kowaara anyi ilu ahia ojobo nke ubi ahụ. Ma onye ahụ zara si ha, Onye na-aku mkpuru oma bu Okpara Mmadu, Ubi ahụ bu uwa, mkpuru oma ahụ, ndi a bu umu nke alaeze, ma ahia ojobo ahụ bu umu nke onye ojobo, Onye iro ahụ nke kuru ha bu ekwensu, ma owuwe ihe ubi bu njedebe nke oge ahụ, ma ndi na-ewe ihe ubi bu ndi ozi. Di ka e si achikota ahia ojobo ma jiri oku rechapu ha, otu ahụ ka ọ ga-adị na njedebe nke oge a. Nwa nke mmadu ga-eziga ndi ozi ya, ha ga-esikwa nalaeze ya chikota ihe niile na-akpata iso ngongo na ndi niile na-emeghi iwu. Na ha ga-atuba ha nime oku oku, ebe ahụ ka ibe akwa na ita ikikere nke eze ga-adị. Mgbe ahụ, ndi ezi omume ga-enwuputa di ka anyanwu nime alaeze nke Nna ha.

Onye nwere ntị inụ ihe, ka o nūrụ ya.

Ọzọkwa, alaeze eluigwe yiri akụ e zoro ezo nubi, nke mmadụ chọtara ma zochie ya, site n'ọnụ ya, ọ gara ree ihe niile o nwere ma zuta ubi ahụ.

Ọzọ, alaeze nke eluigwe yiri nwoke onye ahịa na-achọ pearl ndị mara mma, Onye chọtara otu pearl dị oke ọnụ ahịa gara ree ihe niile o nwere ma zuta ya.

Ọzọ, ala-eze nke eluigwe yiri ụgbụ azụ nke e tufere nime osimiri ma chikọtà ụdị niile ọnụ, Ọ bụ nke mgbe e mejupụtara ya, ha bulitere ya n'usọ osimiri, n'odụ ala chikọtà ndị ọma nime arịa, ma ndị rūrū arū ka ha tūpūrū n'èzí. Otu a ka ọ ga-adị n'ogwūgwū nke oge ahụ. Ndị ozi ga-apụta ma kewapụ ndị ajọ omume site netiti ndị ezi omume, Na ha ga-atụba ha nime ọkụ nke ọkụ, nebe ahụ ka ịkwa ákwá na ịta ikikere ezé ga-adị. Jizọs gwara ha, Unu ghọtara ihe ndị a niile? Ha sịrị ya, Ee, Onyenwe anyị. Onye ahụ ma gwara ha, Nihị nke a, ode akwụkwọ ọ bụla nke a zuru azu n'alaeze nke eluigwe yiri nwoke bụ nna ukwu ụlọ, onye na-ewepụta site n'ụlọ akụ ya ihe ọhụrụ na ihe ochie.

Na ọ bụ na mgbe Jizọs gụchara ilu ndị a, ọ pūrū site ebe ahụ. Mgbe ọ bịaara nala nna ya, ọ nọ na-akuziri ha ihe n'ụlọ nzukọ ha, nke mere na o juru ha anya nke ukwu, ha wee na-ajụ sị, Olee ebe nwoke a si nweta amamihe a na ike ndị a? Ọ bughị nke a bụ nwa onye ọkpọ ntu? Ọ bughị nne ya ka a na-akpọ Meri, ụmụnne ya nwoke bụkwa James na Joses na Simon na Juda? Ụmụnne ya

ndị nwanyị, ọ bughị na ha niile nọ netiti anyị? Olee ebe onye a si nweta ihe ndị a niile? Ha wee nwe iwe nebe ọ nọ. Ma Jisọs gwara ha si, Ọ dighị onye amụma a na-akwanyeghi ugwu ma ọ bughị nobodo nna ya na nulo ya. Ma o meghe otutu oru ike ebe ahụ nihi ekweghi ekwe ha.

14

Noge ahụ, Herod onye tetrarch nuru akuko banyere Jizos O kwuru nye ndi ohu ya, Nke a bu John onye Baptist, o bilitere site nonwu, ya mere ike ndi a na-aruru ru nime ya. Nihi na Herod jidere John, kee ya agbu ma tinye ya nulo mkporo nihi Herodias, nwunye nke Philip nwanne ya. Ọ bu nihi na Jon gwara ya, Ọ dighi mma ka i nwe ya. Ma ọ bu ezie na ọ choro igbu ya, ọ turu egwu ndi igwe mmadu, nihi na ha weere ya di ka onye amuma. Ma mgbe e mere mmemme ubochi omumu Herod, nwa nwanyị Herodias gbara egwu netiti ha, ọ masikwara Herod Ebe ahụ, o ji iyi kwere ya nkwa inye ya ihe ọ bula ọ ga-aruo. Ma ya, mgbe nne ya gbara ya ume, o kwuru, Nye m ebe a nelu efere isi Jon onye na-eme baptizim. Na ọ wutere eze ahụ, maka ndi iyi na ndi no ya na-eri nri, ọ nyere iwu ka e nye. Na o zitere onye, o bipuru John isi nulo mkporo. E buru isi ya nelu efere ma nye ya nwa agboghọ ahụ, ọ wee buru ya nye nne ya. Ndi na-eso uzọ ya bjaruru were ozu ahụ lie ya, ma bia koro Jisos.

Mgbe Jizos nuru nke a, o si ebe ahụ jiri ugbo mmiri puo gaa nebe togboro nefu naani ya, ma mgbe igwe mmadu nuru nke a,

ha si nobodo di iche iche jiri ukwu soro ya. Mgbe Jizos putara, o huru nnukwu igwe mmadu, o nwere obi ebere nebe ha no, ma gwoo ndi oria ha. Mgbe anyasi mana e meela, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya na-ekwu, Ebe a togboro nefu, awa ahụ agafeekwala. Zilaga igwe mmadu ndi a ka ha banye nobodo nta ndi a zutara onwe ha nri. Ma Jizos gwara ha, Ha achoghi ipu, nyenu ha ihe iri. Ma ha sirị ya, Anyi enweghi ihe o bu la nebe a kara ogbe achicha ise na azu abuo. Onye ahụ ma o kwuru, Wetaranu m ha ebe a. Mgbe o nyere ndi igwe mmadu iwu ka ha dina ala nelu ahia, o weere ogbe achicha ise na azu abuo, lelie anya neluigwe gozie ha, gbajie ha ma nye ndi na-eso uzọ ya ogbe achicha ndi ahụ, ndi na-eso uzọ ya wee nye ndi igwe mmadu. Na ha niile riri ma rijuo afo, ha chikotara iberibe nri ndi foduru, bu nkata iri na abuo juputara. Ndi nwoke ndi na-eri nri di ka puku ise, na-agunyeghi ndi nwanyi na umuaka.

Na ozugbo, Jizos manyere ndi na-eso uzọ ya ibanye nugo mmiri ma buru ya uzọ gafee nofe ozo, ruo mgbe o ga-ezilaga igwe mmadu ahụ. Mgbe o chasiri ndi igwe mmadu ahụ, o rigoro nugwu ahụ naani ya ka o kpee ekpere. Mgbe anyasi mere, o no naani ya ebe ahụ. Ugo mmiri ahụ nolari netiti osimiri ahụ, na-ata ahuhu site nebili mmiri ndi ahụ, nihi na ifufe ahụ na-emegide ya. Noge nche nke anọ nke abali ahụ, Jisọs gara nebe ha no na-eje ije nelu osimiri ahụ. Mgbe ndi na-eso uzọ huru ya ka o na-aga ije nelu osimiri, ujo turu ha, na-ekwu na o bu mbibi, ma site negwu ha tiri mkpu. Ma ozugbo ahụ, Jisọs gwara ha si, Nweenu obi ike, o bu m, unu atula egwu. Niza ya, Pita sirị, Onyenwe anyi, o buru na o bu gi, nye m iwu ka m biakwute gi

nelu mmiri. Ma o kwuru, Bịa. Mgbe Pita si nughò mmiri rịdata, ọ gara ije nelu mmiri ibiakwute Jisọs. Ma mgbe ọ hụrụ ifufe siri ike, ọ tūrụ egwu, na mgbe ọ malitere imikpu, ọ tiri mkpu na-ekwu, Onyenwe anyị, zọputa m. Ozugbo ma Jisọs gbatiri aka jidere ya ma si ya, Gị onye nwere obere okwukwe, gini mere i ji nwee obi abuo? Na mgbe ha banyere nime ugbo mmiri, ifufe kwusiri. Ndi ahụ no nughò mmiri biara kpoo isiala nye ya na-ekwu, Nezie, i bu Okpara Chineke.

Ma mgbe ha gafesiri, ha biara nala Genesaret. Mgbe ndi nwoke nke ebe ahụ matara ya, ha zigara ozi nime mpaghara ahụ niile, ma ha wetaara ya ndi niile no nonodu ojo, Na ha no na-arị ya ka ọ buru na naani ha ga-emetu onu uwe ya, na ndi niile meturu ya e zoputara.

15

Mgbe ahụ, ndi ode akwukwo na ndi Farisii si Jerusalem biakwutere Jizọs na-ekwu, Gini mere ndi na-eso uzọ gi ji na-emebi omenala ndi okenye? Nihi na ha adighi asa aka ha mgbe ha na-eri achicha. Mana onye ahụ zara si ha, Gini mere unu ji emebi iwu Chineke nihi omenala unu? Nihi na Chineke nyere iwu na-ekwu, Sọpuru nna gi na nne gi, na, Onye obula na-ekwulu nna ya ma ọ bu nne ya ka e jiri onwu gbuo. Unu ma unu na-ekwu, Onye ọ bula nke ga-asị nna ya ma ọ bu nne ya, Onyinye ọ bula i gaara esite na m nweta bu onyinye e nyere Chineke, na ya agaghị asopuru nna ya ma ọ bu nne ya, Na unu

mekwara ka iwu Chineke ghara ịdị ire nihi omenala unu. Ndi ihu abụọ, Aizaya buru amụma nke ọma banyere unu na-ekwu, Ndi mmadụ a na-abịaru m nso site n'ọnụ ha, sitekwa nebugbere ọnụ ha na-asọpuru m, ma obi ha dị anya site na m. Nefu ka ha na-eke m, na-akuzi akuzi iwu nke mmadụ.

Ma mgbe o kpọrọ igwe mmadụ ahụ, ọ siri ha, Nwunụ ma ghotanụ. Ọ bughị ihe na-abanye n'ọnụ na-emerụ mmadụ, kama ihe si n'ọnụ na-apụta bụ nke na-emerụ mmadụ. Mgbe ahụ, ndi na-eso ụzọ ya bịa rutere si ya, I maara na ndi Farisii nuru okwu ahụ were iwe? Ma na-aza, o kwuru, Ihe niile a kuru nke nna m nke eluigwe na-akughị ka a ga-ehopu. Hapu ha, ha bụ ndi nduzi kpuru isi nke ndi kpuru isi, ma ọ buru na onye kpuru isi na-eduzi onye kpuru isi, ha abụọ ga-adaba nolulu. Azaghachi ma Pita siri ya, Kwaara anyi ilu a. Ma Jizos kwuru, Ọ bụ na ruo ugbo a unu ka enweghi nghota? Ọ bughị ugbo a unu na-aghota na ihe niile nke na-abanye n'ọnụ na-aga nime afọ ma a na-atupu ya nime ebe nsi? Mana ihe ndi na-aputa site n'ọnụ si nobi na-aputa, ọ bụkwa ihe ndi ahụ na-emerụ mmadụ. Nihi na site nobi ka echiche ojoo, igbu ochu, ikwa iko, igba akwuna, izu ohi, igba akaebe ugha, na nkwalu si aputa. Ihe ndi a bụ ihe ndi na-emerụ mmadụ, mana iri nri na aka a na-asachaghị adighi emerụ mmadụ.

Ma mgbe o si nebe ahụ puo, Jizos wezugara onwe ya gaa nakuku ndi Taja na Saidon. Ma lee, nwanyị Kenan si noke ala ndi ahụ puta tiri mkpu nye ya na-ekwu, Meere m ebere, Onyenwe anyi, Nwa Devid, nwa m nwanyị nọ n'ọdụ ojoo nke mmuo ojoo na-

achị. Ma ọ zaghi ya okwu ọ bula. Mgbe ndi na-eso uto ya biarutere, ha juru ya si, Zilaga ya, nihi na ọ na-eti mkpu nazu anyi. Ma ya zara si, E ziteghi m ma ọ bughị nime aturu ndi furu efu nke ulo Izrel. Ma ya biara kporo isiala nye ya na-ekwu, Onyenwe anyi, nyere m aka. Onye ahụ zara si, ọ dighi mma iwere achicha umuaka tunye nkita nta. Ọ sirị, Ee, Onyenwe anyi, maka na obuladi nkita nta na-eri iberibe nri ndi na-esi na tebül ndi nwe ha daa. Mgbe ahụ, na-aza, Jizos kwuru ya si, O nwanyi, okwukwe gi di ukwu; ka o diri gi dika i chorọ. Ma e gworo ada ya site noge ahụ.

Jisos si nebe ahụ puo bia nakuku osimiri Galili, mgbe ọ rigooro nugwu ahụ, ọ noduru ala nebe ahụ. Igwe mmadu biakwutere ya, ha ji ndi ngwuro, ndi isi, ndi nti chiri, ndi aka ukwu kponwuru na otutu ndi ozo, ha tunyere ha nukwu Jisos, ọ gwokwara ha. Ya mere, igwe mmadu nwere mmasi mgbe ha huru ndi nti chiri na-anu ihe, ndi ogbi na-ekwu okwu, ndi aka nwere nkwaru di mma ahụ ike, ndi ngwuro na-eje ije, na ndi isi na-ahụ uto, ha wee nye Chineke nke Izrel otuto.

Jizos kporo ndi na-eso uto ya si, Enwere m omiko nebe igwe mmadu no, nihi na ubochi ato ka ha nonyerela m ugbu a ma ha enweghi ihe ha ga-eri. Achoghi m ihapu ha ka agu na-agu ha, ka ha ghara ida mba nuzo. Na ndi na-eso uto ya na-asị ya, Olee ebe anyi ga-esi nweta ogbe achicha di ukwu nozara a iji meju igwe mmadu di ukwu afọ? Jisos juru ha, Ogbe achicha ole ka unu nwere? Ha zara, Asaa, na azu ole na ole. Ọ nyekwara ndi igwe mmadu iwu ka ha nodu ala nala. Na o were ogbe achicha

asaa na azù ndị ahụ, o nyechaa ekele, gbawaa ha nye ndị na-eso ụzọ ya, ndị na-eso ụzọ ya nyekwara ìgwè mmadụ. Na ha niile riri ma nwee afọ ojuru, ha chikọtara iberibe nri nke fọdurụ, nkata asaa jupụtara. Ndi na-eri nri bu puku mmadu anọ, ndi nwoke, na-agunyeghi umu nwanyi na umuaka. Mgbe o chusiri igwe mmadu ahụ, o banyere nughọ mmiri ahụ wee bịa nókè ala Magdala.

16

Ndi Farisii na ndi Sadusii biarutere nso, na-anwa anwa, juru ya ka o site neluigwe gosi ha ihe iriba ama. Onye ahụ mana azaghachi si ha, mgbe uhuruchi meela, unu na-ekwu, ihu igwe oma, nihi na eluigwe na-acha uhie uhie, Ntutu, taa ga-abu oyi/oke ifufe, nihi na eluigwe na-acha uhie uhie ma na-agba oji. Unu ndi ihu abuo, unu maara ka e si amata ihu eluigwe, ma unu enweghi ike imata ihe iriba ama nke oge? Ogbo ojoo na nke na-akwa iko na-achọ ihe iriba ama, ma a gaghị enye ya ihe iriba ama o bua ma e wezuga ihe iriba ama nke onye amuma Jona. O hapuru ha puo.

Ma mgbe ndi na-eso ụzọ ya biara nofe, ha chefuru iwere achicha. Ma Jizos gwara ha, Huru ma kpachapuru anya banyere ihe na-eko achicha nke ndi Farisii na ndi Sadusii. Ndi ahụ no na-atughari uche nime onwe ha na-ekwu, O bu nihi na anyi eweghi achicha. Mara ihe, ma Jizos gwara ha, Gini mere unu ji na-atughari uche nime onwe unu, unu ndi nwere obere okwukwe,

na unu ewetagħi ogbe achicha? Unu aghotagħi ugbu a, unu echetagħikwa ogbe achicha ise nke ndi puku ise na otutu nkata unu natara? O bughị kwa ogbe achicha asaa nke puku anọ ahụ na onu ogugu nkata unu natara? Kedu ka unu si aghotagħi na o bughị banyere achicha ka m gwara unu ka unu kpachara anya banyere ihe na-eko achicha nke ndi Farisii na ndi Sadusii? Mgbe ahụ, ha ghotara na o bughị ihe o kwuru banyere ikpachara anya site nihe na-eko achicha nke achicha, kama site nozizi nke ndi Farisii na ndi Sadusii.

Mgbe Jizos biara nakuku ndi Sizaria nke Filip, o juru ndi na-eso uzọ ya si, Ndi mmadu na-ekwu na mu onwe m bu onye, Nwa nke Mmadu? Ha kwuru si, Ufodu kwuru na o bu Jon onye na-eme baptizim, ndi ozo kwuru Ilaija, ndi ozo kwuru Jeremaya ma o bu otu nime ndi amuma. O siri ha, Ma unu, onye ka unu na-asị na m bu? Azaghachi ma, Saimon Pita kwuru, Gi bu Kraist, Okpara Chineke di ndu. Ma zaa okwu, Jizos siri ya, Ngozi ka i bu, Saimon Bariona, nihi na anu ahụ na obara ekpughegi gi ya, kama Nna m onye no neluigwe. Mu onwe m na-agwakwa gi na gi bu Peter, na nelu nkume a ka m ga-ewu nzuko m, na onu uzọ ama ala mmuo agaghi emeri ya. M ga-enye gi igodo nke alaeze eluigwe, ihe obula i kere nwa ga-abu ihe e kere neluigwe, ihe obula i tohapuru nwa ga-abu ihe e tohapuru neluigwe. Mgbe ahụ, o nyere ndi na-eso uzọ ya iwu ka ha ghara igwa onye o bula na ya bu Jizos Kraist.

Site na mgbe ahụ, Jizos malitere igosi ndi na-eso uzọ ya na o di mkpa ka o gaa Jerusalem, taa ahuhu di ukwu naka ndi okenye

na ndị isi nchụaja na ndị ode akwụkwọ, ka e gbuo ya, ma nùbòchị nke atọ, a ga-akpọlite ya. Mgbe Peter kpọrọ ya nakụkụ, ọ malitere ịba ya mba na-ekwu, Chineke ekwela, Onyenwe anyị, nke a agaghị adakwasị gị. Ma mgbe ọ tugharịrị, ọ sịrị Pita, Gaa nazụ m, ekwensu, ị bụ ihe ịsọ ngọngọ nye m, nihi na ị naghi eche echiche Chineke, kama ị na-eche echiche mmadụ.

Mgbe ahụ, Jisọs gwara ndị na-eso ụzọ ya, Ọ bụrụ na onye ọ bụla chọrọ ịbịa nazụ m, ka o jụ onwe ya, buru obe ya, ma soro m. Onye ọbụla nke chọrọ ịzọputa mkpụrụobi ya ga-atụfu ya, ma onye ọbụla nke tufuru mkpụrụobi ya nihi m ga-achọta ya. Gịnị bụ uru ọ bara mmadụ ọ bụrụ na ọ nweta ụwa niile, ma tufuo mkpụrụobi ya? Ọ bụkwa gịnị ka mmadụ ga-enye iji gbanwee mkpụrụobi ya? Nihi na Nwa nke mmadụ na-achọ ịbịa nebube nke Nna ya na ndị ozi ya, mgbe ahụ ọ ga-akwughachi onye ọ bụla dika omume ya. Nezie, ana m agwa ụnu, ọ dị ụfọdụ nime ndị guzo ebe a, ndị na ha agaghị atọ uto ọnwụ ruo mgbe ha ga-ahụ Ọkpara Mmadụ ka ọ na-abịa nalaeze ya.

17

Ma mgbe ụbọchị isii gasiri, Jisọs kpọrọ Pita na Jemis na Jon nwanne ya, o duuru ha gaa nelu ugwu di elu naanị ha, E gbanwere ụdidi ya nihi ha, ihu ya nwukwakwara dika anyanwu, ma uwe ya ghorọ ọcha dika ihè. Na lee, Mosis na Ilaija putara nebe ha nọ, ka ha na ya na-akparịta ụka. Nịza okwu, Pita siri Jisọs, Onyenwe anyi, ọ di mma ka anyi noro ebe a. Ọ bụrụ na

ị chọrọ, ka anyị wuo ụlọ ikwu atọ nebe a—otu maka gị, otu maka Mosis, na otu maka Ịlaija. Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu ya, lee, igwe ojii na-enwu enwu kpuchiri ha ndo, na lee, olu si nigwe ojii ahụ na-ekwu, si, Nke a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ nanya, onye m nwere mmasị na ya; geenụ ya ntị. Na mgbe ndị na-eso ụzọ nūrụ nke a, ha dara kpudo ihu nala ma tụtọ oke egwu. Na mgbe Jizọs bjaruru nso metūrū ha aka ma kwuo, Bilienū, unu atūla egwu. Mgbe ha welitere anya ha, ha ahūghị onye ọ bula ma e wezuga naanị Jisọs. Mgbe ha na-arịda site nugwu ahụ, Jisọs nyere ha iwu si, Unu agwala onye ọ bula banyere ihe ọhụụ a ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi nṅwụ bilie. Ndị na-eso ụzọ ya jūrū ya si, Gịnị mere ndị ode akwụkwọ ji na-ekwu na ọ dị mkpa ka Ịlaija buru ụzọ bịa? Ma Jisọs zara si ha, Ịlaija nezie na-abịa mbụ, ọ ga-eweghachikwa ihe niile, Ana asị unu na Ịlaija abịalari, ma ha amataghị ya, kama ha mere ya ihe niile ha chọrọ, otu a ka Ọkpara nke Mmadụ ga-esi taa ahụhụ naka ha. Mgbe ahụ, ndị na-eso ụzọ ghotara na ọ bụ banyere John onye na-eme baptizim ka o kwuru ha okwu.

Ma mgbe ha bịara nebe igwe mmadụ nọ, otu nwoke bịakwutere ya, na-egbu ikpere nala nihi ya ma na-ekwu, Onyenwe m, meere nwa m nwoke ebere, nihi na ọnwā na-emetūta ya ma ọ na-ata ahụhụ nke ukwuu, nihi na ọ na-adakarị nime ọkụ ma na-adakarịkwa nime mmiri. M wetara ya nye ndị na-eso ụzọ gị, ma ha enweghị ike ịgwọ ya. Aza ma ọ bụ Jisọs kwuru, Ọ ọgbọ ekwesighị ntụkwasị obi na nke gbagoro agbagọ, ruo mgbe ole ka m ga-anọ na unu? Ruo mgbe ole ka m ga-anagide unu? Wetaranū m ya ebe a. Jisọs baara ya mba, mmụọ ọjọọ ahụ si na

ya pụta, a gwọkwara nwata ahụ site noge awa ahụ. Mgbe ahụ, ndị na-eso ụzọ bịakwutere Jisọs naanị ha, sị, Gịnị mere anyị enweghị ike ịchụpụ ya? Ma Jisọs gwara ha, Nihi ekweghị ekwe unu. Nezie, maka m na-agwa unu, ọ bụrụ na unu nwere okwukwe dị ka otu mkpụrụ mostad, unu ga-agwa ugwu nke a, Si ebe a kwaga nebe ahụ, ọ ga-akwaga, na ọ dighị ihe ga-abụ ihe na-agaghị ekwe omume nye unu. Ụdị a apughị ipụ ma e wezuga site nekpere na ibu ọnụ.

Mgbe ha na-atugharị na Galili, Jisọs gwara ha, A ga-arara Nwa nke Mmadụ nye naka ndị mmadụ. Ha ga-egbu ya, ma nùbọchị nke atọ, a ga-eme ka o bilie. Ha nwekwara nnọọ mwute.

Mgbe ha batara na Kapenawm, ndị na-anakọtà ụtụ didrakma bịakwutere Pita sị, Onye nkuzi unu ọ naghị akwụ ụtụ didrakma? Ọ sịrị, ee. Mgbe ọ banyere nùlọ ahụ, Jisọs bururu ya ụzọ gwa ya okwu, sị, Gịnị ka i che, Saimon? Ndị eze nke ụwa, ọ bụ naka ndị ole ha na-anata ụtụ isi ma ọ bụ ụgwọ? Ọ bụ naka ụmụ ha ka ọ bụ naka ndị ọbịa? Peter gwara ya, sị, Site naka ndị ọzọ. Jesus gwara ya, sị, Ya mere, ụmụ nwere onwe ha. Ka mana anyị ghara ikpasu ha iwe, gaa nosimiri tūnye nko, welie azụ mbụ nke rịgoro, mgbe i meghere ọnụ ya, i ga-ahụ stater, were ya nye ha nnonọdụ m na gị.

18

Noge ahụ, ndị na-eso ụzọ bịakwutere Jisọs na-asị, onye bụ onye

ka ibu nalaeze eluigwe? Jizos kpọrọ nwatakiri guzobe ya netiti ha wee si, Nezie, ana m agwa unu, o buru na unu atughariaghi ma ghoo di ka umuaka, unu agaghi abanye nalaeze eluigwe. Onye o bula wedara onwe ya ala di ka nwatakiri a, o bu onye ka ukwu nalaeze eluigwe. Na onye o bula o buru na o nabatara nwata di otu ahụ otu naha m, o na-anabata m, Onye o bula nke mere ka otu nime umuntakiri ndi a ndi kwere na m so ngongo, o ga-akara ya mma ka a kwunye nkume igwe nri nke inyinya ibu nolu ya ma mee ka o mikpuo nime oke osimiri. Ahuhu diri uwa site nihe ndi na-akpata iso ngongo, nihi na o di mkpa na ihe ndi na-akpata iso ngongo ga-abia, ma ahuhu diri nwoke ahụ nke ihe na-akpata iso ngongo si naka ya bia. O buru na aka gi maobu ukwu gi na-eme ka i jehie, bipu ha ma tupu ha site nahu gi, o ka mma nye gi ibanye na ndu mgbe i bu ngwuro maobu onye nwere mmeru ahụ, karịa inwe aka abuo maobu ukwu abuo ma a tunye gi nime oku nke ebighi ebi. O buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghaputa ya tufuo ya, o ka mma ka i nwee otu anya banye na ndu karịa inwe anya abuo ma a tuba gi noku Gehenna. Hunu na unu agaghi eleda otu nime umuntakiri ndi a anya, nihi na ana m agwa unu na ndi mmuo ozi ha no neluigwe na-ahu ihu Nna m no neluigwe mgbe niile. Nwa nke Mmadu biara izoputa ndi furu efu.

Gini ka unu chere? O buru na nwoke o bula nwere nari aturu ma otu nime ha akpafu, o gaghi ahapu iri itoolu na itoolu nugwu, gaa choo nke ahụ na-akpafu? Na o buru na o chota ya, nezie asi m unu na o na-anuri onu maka ya karịa maka iri itoolu na itoolu ndi na-akpafughi. O bughu uche Nna unu nke bi

neluigwe ka otu nime ụmụntakiri ndi a laa niyi.

O buru na nwanne gi nwoke emehie megide gi, gaa baara ya mba netiti gi na ya naani. O buru na o nuru gi, i nwetala nwanne gi nwoke. O buru na o gaghi ege nti, kporo otu onye maobu mmadu abuo soro gi, ka e si nonu ndi akaebe abuo maobu ato guzobe okwu o bu. O buru na o leghara ha anya, gwa nzuko. O buru na o legharakwa nzuko anya, ka o buru gi dika onye mba ozo na onye ona utu isi. Nezie, ana m agwa unu, ihe niile obula unu kere nwa ga-abu nke e kere neluigwe, na ihe niile obula unu tohapuru nwa ga-abu nke e tohapuru neluigwe. Ozokwa, nezie ana m agwa unu na o buru na mmadu abuo nime unu ekwekorita nelu uwa banyere ihe o bu ha ga-ario, o ga-emezuru ha site naka Nna m nke bi neluigwe. Nihi na ebe mmadu abuo ma o bu ato zukotara naha m, ebe ahụ ka m no netiti ha.

Mgbe ahụ, Pita biakwutere ya si, Onyenwe anyi, ugboro ole ka nwanne m ga-emehie megide m, m ga-agbagharakwa ya? O bu ruo ugboro asaa? Jizos gwara ya, O bughi ruo ugboro asaa ka m na-agwa gi, kama ruo iri asaa ugboro asaa.

Nihi nke a, e mere ka alaeze nke eluigwe yiri nwoke eze, onye chororo idozi okwu na ndi ohu ya. Mgbe o bidozi ikpe akwukwo, e wetaara ya otu onye ji ugwo nke talent puku iri. Ebe o bu na o nweghi ike ikwughachi ugwo, onye nwe ya nyere iwu ka e ree ya na nwunye ya na umu ya na ihe niile o nwere, ka e si otu a kwuo ugwo ahụ. Nidaba ya mere, ohu ahụ kporo isiala ya na-

ekwu, Onyenwe m, nwee ndidi nebe m nọ, aga m akwughachiri gi ihe niile. Nihi na o nwere obi ebere, nna ukwu nke ohu ahụ tohapuru ya ma kagbuo ya ugwo ahụ. Mgbe o puchara, ohu ahụ chotara otu nime ndi ohu ibe ya, onye ji ya otu nari denarii, o jidere ya malite inyagbu ya na-asị, Kwughachi m ihe i ji. Nidaba ya mere, onye nnoo ohu ya nukwu ya nọ na-arịo ya na-ekwu, Nwee ndidi nebe m nọ, m ga-akwughachi gi. Ma onye ahụ achoghi, kama o gara tuba ya nulo mkporo ruo mgbe o ga-akwughachi ugwo ahụ.

Mgbe ndi ohu ibe ya huru ihe merenu, o wutere ha nke ukwu, ha biakwara kowaara onyenwe ha ihe niile merenu. Mgbe ahụ, onyenwe ya kporo ya si ya, Ohu ojo, ugwo ahụ niile ka m hapuru gi, ebe i rioro m. O bughị na o di mkpa na gi nwekwa obi ebere nahu ohu ibe gi, dika m nwere obi ebere nahu gi? Onyenwe ya were iwe were nye ya naka ndi na-ata mmadu ahuhu ruo mgbe o ga-akwughachi ihe niile o ji ya. Otu a ka Nna m nke eluigwe ga-emekwa unu, o buru na onye o bua nime unu agbagharaghi nwanne ya site nobi unu njehie ha.

19

O di mgbe Jizos guchara okwu ndi a, o si na Galili puo wee bata noke ala Judiya, nofe osimiri Jordan. Na igwe mmadu otutu sochiri ya, o gwokwara ha ebe ahụ. Na ndi Farisi biakwutere ya na-anwa ya ma na-asị ya, O bu o kwere omume nwoke ihapu nwunye ya nihi ihe o bua kpata? Ma ya na-aza siri ha, O bu

na unu agubeghi na onye kere ihe si na mmalite mee ha nwoke na nwanyi, ma kwuo, Nihi nke a, nwoke ga-ahapu nna ya na nne ya ma rapara nwunye ya, ha abuo ga-aghokwa otu anu ahụ. Ya mere, ha abughizi abuo, kama ha bu anu ahụ otu. Ihe nke Chineke jikotara onu, ka mmadu ghara ikewa. Ha na-asị ya, Gini mere Mosis nyere iwu ka e nye akwukwo nke igbasa alukwaghim ma hapu ya? O gwara ha si na Mosis kwere unu ka unu chupu ndi nwunye unu nihi obi ike unu, ma site na mmalite, o bughị otu a e mere ya. Ana m agwa unu na onye obula nke ga-achupu nwunye ya ma o bughị nihi ikwa iko wee luo nwanyi ozo, o na-akwa iko, nakwa onye luru nwanyi a chupuru na-akwa iko. Ndi na-eso uzọ ya siri ya, O buru na otu a ka ihe kpata nke nwoke na nwanyi di, o baghi uru ilu nwanyi. O bu ma o gwara ha, O bughị mmadu niile na-anabata okwu a, kama naani ndi e nyere ya. Nihi na e nwere ndi eunuch ndi e muru otu a site nafọ nne ha. E nwekwa ndi eunuch ndi ndi mmadu mere ka ha buru eunuch, ma e nwekwa ndi eunuch ndi mere onwe ha eunuch nihi alaeze eluigwe. Onye nwere ike inabata ya ka o nabata ya.

Mgbe ahụ, e wetaara ya umuaka ka o tinye ha aka nisi ma kpekwa ekpere, ma ndi na-eso uzọ ya baara ha mba. Ma Jisọs kwuru, Hapunu umuaka ndi a, unu egbochikwala ha ibia nso m, nihi na ndi di otu a nwere alaeze eluigwe. Mgbe o tinyere aka ya nelu ha, o si ebe ahụ puo.

Ma lee, otu onye biara nso gwara ya, Onye nkuzi oma, gini oma ka m ga-eme ka m nwee ndu ebighi ebi? O ma gwara ya, Gini

mere i ji akpọ m onye ọma? Ọ dighị onye ọma ma ọ bughị naanị
 Chineke. Ọ bụrụ na ị chọrọ ibanye na ndụ ahụ, debe iwu ndị
 ahụ. Ọ siri ya, Ụdị gini? Ma Jizọs kwuru, Ị gaghị egbu mmadụ, ị
 gaghị akwa iko, ị gaghị ezu ohi, ị gaghị agba akaebe ụgha,
 Sọpuru nna gị na nne gị, ị ga-ahụkwa onye agbata obi gị nanya
 dị ka onwe gị. Nwa okorobia ahụ siri ya, Ihe niile ndị a ka m
 debela site na mgbe m bụ nwata, gini ka m ka na-enweghi? Jizọs
 gwara ya, Ọ bụrụ na ị chọrọ ibụ onye zuruoke, gaa ree ihe
 onwunwe gị niile ma nye ndị ogbenye, ị ga-enwekwa akụ
 neluigwe, bịa soro m. Mgbe nwa okorobia ahụ nuru okwu ahụ, ọ
 gawara na-eru ụjọ, nihi na o nwere otutu ihe onwunwe. Ma Jizọs
 gwara ndị na-eso ụzọ ya, nezie ana m agwa unu na ọ ga-esiri
 onye ọgaranya ike ibanye nalaeze nke eluigwe. Ọzọ, ana m agwa
 unu, ọ dī mfe ka inyinya kamel site nanya agiga gafee karia ka
 onye ọgaranya banye nalaeze Chineke. Mgbe ndị na-eso ụzọ ya
 nuru nke a, o juru ha anya nke ukwu, ha na-asị, Onye puru
 izoputa onwe ya? Lere anya, ma Jizọs gwara ha, Naka mmadụ,
 nke a apughị ime, ma naka Chineke ihe niile puru ime. Mgbe
 ahụ, Peter zara si ya, Lee, anyị ahapula ihe niile ma soro gị, gini
 ka ọ ga-abụ nye anyị? Ma Jizọs gwara ha, Nezie, ana m agwa unu
 na unu ndị sooro m, noge mugharị ohuru, mgbe Okpara Mmadu
 ga-anọdụ nocheeze ebube ya, unu onwe unu ga-anọdụkwa
 nocheeze iri na abuo na-ekpe ikpe ebo iri na abuo nke Izrel.
 Onye ọ bula hapuru ulo ma ọ bụ umunne ndi nwoke ma ọ bụ
 umunne ndi nwanyi ma ọ bụ nna ma ọ bụ nne ma ọ bụ nwunye
 ma ọ bụ umu ma ọ bụ ala ubi nihi aha m, ga-anata ihe nari
 okpukpu ma keta ndu ebighi ebi. Otutu ndi mbu ga-abu ndi
 ikpeazu, ndi ikpeazu ga-abukwa ndi mbu.

Nihi na alaeze nke eluigwe yiri nwoke nna ukwu ụlọ, onye pụrụ nisi ụtụtụ igbazite ndị ọrụ nubi vịn ya. Mgbe o kwekọrịtara na ndị ọrụ maka denarius otu ụbọchị, o zitere ha nubi vịn ya. Ma mgbe ọ pụrụ nihe dị ka elekere nke atọ, ọ hụrụ ndị ọzọ ka ha guzo na-enweghị ọrụ nahịa, O gwara ndị ahụ sị, Gaanụ unu onwe unu nubi vịn ahụ, ihe ọ bụla bụ ihe ziri ezi ka m ga-enye unu. Ndị ahụ mana ha gara. Ọzọ, ọ pụtara nihe dị ka elekere nke isii na nke itoolu, o mere otu ihe ahụ. Gbasara nke iri na otu oge, mgbe ọ pụrụ, ọ chọtara ndị ọzọ ka ha guzo na-enweghị ọrụ, ọ sịrị ha, Gịnị mere unu ji guzo ebe a ụbọchị dum na-enweghị ọrụ? Ha na-agwa ya, na onweghị onye goro anyị ọrụ. Ọ gwara ha, Gaanụ, unu onwe unu, banye nubi vịn ahụ, ihe ọ bụla bụ nke ziri ezi ka unu ga-anata. Mgbe anyasị gasịrị, nna ukwu nke ubi vịn gwara onye nlekọta ya sị, Kpọọ ndị ọrụ ma kwuo ha ụgwọ ọrụ ha, malite na ndị ikpeazụ ruo na ndị mbụ. Mgbe ndị bịaara nihe dị ka awa nke iri na otu bịaara, ha natara otu denarius notu notu. Mgbe ndị mbụ bịaara, ha chere na ha ga-anata karịa, ma ha nwekwara naanị otu denarius ọ bụla. Mgbe ha natara ya, ha tamuru ntamu megide onye nwe ụlọ ahụ Na-ekwu na ndị a bụ ndị ikpeazụ mere naanị otu awa, ma i meela ha ka ha bụrụ ndị nha anya anyị bụ ndị buuru ibu nke ụbọchị na oke okpomọkụ. Mana ya zara sị otu nime ha, Enyi, anaghị m emejọ gi, ọ bughị denarius ka i kwekọrịtara m? Bulie nke gi ma gaa, achoro m inyekwa onye ikpeazụ a dika m nyere gi, Ọ bụ na o kwesighi ekwe m ime ihe m choro nihe nke m? Ọ bụ na anya gi

jorọ njọ nihi na m di mma? Otu a ka ndi ikpeazu ga-abu ndi mbu, ndi mbu aburukwa ndi ikpeazu, nihi na otutu bu ndi a kporo oku, ma ole na ole bu ndi a hoputara.

Ma mgbe Jizos na-aga Jerusalem, o kporo ndi na-eso uzọ ya iri na abuo ahụ naani ha no nuzo ma gwa ha okwu, Lee, anyi na-aga elu banye na Jerusalem, na Nwa nke mmadu a ga-enyefe naka ndi isi nchaja na ndi ode akwukwo, ha ga-amakwa ya ikpe onwu. Na ha ga-enyefe ya naka mba ndi ozọ ka e jiri ya kwaa emo, pia ya utari, ma kpogide ya nobe, ma nubochi nke ato, o ga-ebili.

Mgbe ahụ, nne umu ndi ikom Zebedi soro umu ya ndi ikom biakwutere ya, na-akpo isiala ma na-ariọ ya ihe. O ma si ya, Gini ka i chorọ? O si ri ya, Kwuo ka umu m ndi ikom abuo ndi a nodu ala, otu naka nri gi na otu naka ekpe gi nalaeze gi. Azaghachi ma Jisọs kwuru, unu amaghi ihe unu na-ariọ. Unu nwere ike inu iko nke m na-aga inu, ma o bu baptizim nke m na-eme ka e mee m baptizim? Ha gwara ya, anyi nwere ike. O si ri ha, Nezie, unu ga-anu iko m, a ga-emekwa unu baptizim nke m na-eme, ma inodu ala naka nri m na naka ekpe m abughi nke m inye, kama o bu maka ndi ahụ Nna m kwadooro ya. Ma mgbe ndi iri ahụ nuru ya, ha were iwe banyere umunne abuo ahụ. Ma Jisọs kporo ha si, Unu maara na ndi ochichi nke mba ndi ahụ na-achi ha nike, na ndi ukwu na-eji ikike achi ha. O bughi otu a o ga-adị netiti unu, kama onye o bula chorọ netiti unu ibu onye ukwu, o ga-abu ohu unu. Na onye o bula o buru na o chorọ nime unu ibu nke mbu, o ga-abu ohu unu. Di ka Nwa nke mmadu o bughi biara ka

e jere ya ozi, kama ijere ozi na inye mkpuru obi ya di ka ugwo mgbaputa nonodu otutu.

Ma mgbe ha na-apu site na Jeriko, igwe mmadu di ukwu soro ya. Na lee, ndi kpuru isi abuo no odu nakuku uzọ, mgbe ha nuru na Jizos na-agafe, ha tiri mkpu na-ekwu, Meere anyi ebere, Onyenwe anyi, Nwa Devid. Mana igwe mmadu baara ha mba ka ha kwusi ikwu okwu, ma ha tiri mkpu karja na-ekwu, meere anyi ebere, Onyenwe anyi, nwa Devid. Na Jizos guzoro oto kporo ha si, Gini ka unu choro ka m meere unu? Ha siru ya, Onyenwe anyi, ka e meghee anya anyi. Jizos nwere omiiko ma metu anya ha aka, ozugbo ahụ, anya ha huru uzọ, ha wee soro ya.

21

Mgbe ha rutere nso na Jerusalem wee bata na Bethphage nakuku Ugwu Oliv, mgbe ahụ Jizos zipuru ndi na-eso uzọ ya abuo Na-agwa ha okwu, si, Gaanu nobodo nta ahụ di nihi unu, ozugbo unu ga-ahụ inyinya ibu e kere eke na nwa ya nonyere ya, topunu ha wetaranu m. O burukwa na onye o bula agwa unu ihe o bula, unu ga-asị na Onyenwe anyi choro ha, o ga-ezigakwa ha ozugbo. Nke a niile mere ka e wee mezu o ihe e kwuru site nonu onye amuma na-ekwu, Gwanu ada Zion, lee, eze gi na-abiakwute gi, o di nwayoo ma na-anokwasị nelu inyinya ibu na nwa inyinya ibu, nwa nke anumanu a na-eji aru oru.

Ma ndi na-eso uzọ gara ma mee dika Jizos nyere ha iwu, Ha

kpọtara ịnyịnya ibu ahụ na nwa ịnyịnya ibu ahụ, tinyekwa uwe ha nelu ha, ọ nọdụkwara ala nelu ha. Ọtụtụ ịgwè mmadụ gbasara uwe ha nuzọ, ebe ndị ọzọ na-egbutu alaka osisi ma na-agbasa ha nuzọ. Ma ịgwè mmadụ ndị na-aga nihu na ndị na-eso na-eti mkpu na-asị, Hosana nye Nwa Devid! Onye a gọziri agozi bụ onye na-abịa naha Onyenwe anyị! Hosana nebe kachasị elu!

Mgbe ọ banyere na Jerusalem, obodo niile mara jijiji na-asị, Onye bụ nke a? Ma ịgwè mmadụ nọ na-ekwu, Nke a bụ Jisọs onye amụma si Nazaret nke Galili.

Jisọs banyere n'ụlọ nsọ Chineke, chụpụ ndị niile na-ere ahịa na ndị na-azụ ahịa n'ụlọ nsọ ahụ, kwatuo tebụl ndị na-agbanwe ego nakwa oche ndị na-ere nduru. Ọ sịrị ha, E dere ya, A ga-akpọ ụlọ m ụlọ ekpere, ma unu meela ya ọgba ndị ohi.

Ndị ngwụrọ na ndị kpuru ìsì bịakwutere ya n'ụlọ nsọ, ọ gwọrọ ha niile. Hụchara ma ndị isi nchụàjà na ndị ode akwụkwọ ihe ịtụnanya nke o mere na ụmụaka na-eti mkpu nime ụlọnsọ na-ekwu, Hosana nye nwa Devid, ha were iwe. Na m sị ya, I na-anụ ihe ndị a na-ekwu? Ma Jisọs sị ha, Ee, ọ dighị mgbe unu gụrụ na site n'ọnụ ụmụaka na ndị na-anụ ara ị kwadoro otuto? Ma ọ hapụrụ ha pụọ n'èzí obodo ahụ gaa Betani, ma n'orọ ebe ahụ.

Ntụtụ, mgbe ọ na-alọghachi nobodo, agụụ gụrụ ya. Mgbe ọ hụrụ otu osisi fig nakụkụ ụzọ, ọ bịakwutere ya, ma ọ chọghị ihe ọ bụla na ya ma e wezuga naanị akwụkwọ, ọ sịrị ya, Site naka gị, mkpụrụ agaghị adịkwa ruo mgbe ebighị ebi. Osisị fig ahụ

kponwukwara ozugbo. Na mgbe ndi na-eso uzọ hụrụ ya, ha nwere mmasi nke ukwu na-asi, Kedu ka osisi fiig ahụ si kponwu ozugbo? Azaghachi ma Jisọs kwuru ha, Amen, asi m unu, ọ bụrụ na unu nwere okwukwe ma unu enweghi obi abuo, ọ bughị naani ihe nke osisi fig unu ga-eme, kama ọ bụrugodi na unu agwa ugwu a, Bulie onwe gi ma tūnye onwe gi nime osimiri, ọ ga-emezu. Na ihe niile ọ bula unu rioro nekpere na-ekwere, unu ga-anata.

Mgbe o biara nulo nso ahụ, ndi isi nchujaja na ndi okenye nke ndi mmadu biakwutere ya mgbe ọ na-akuzi, na-asi, Nudi ikike ginị ka i na-eme ihe ndi a, na onye nyere gi ikike a? Aza ma Jizos sirị ha, Aga m ajụ unu mu okwu otu, nke ọ bụrụ na unu gwa m, mu ga-agwa unu na ginị ikike m ji eme ihe ndi a. Baptizim nke John si ebee ka ọ bụ, si eluigwe ka ọ bụ si naka umu mmadu? Ma ha no na-atughari uche nime onwe ha na-ekwu, O bụrụ na anyi asi, Si eluigwe, ọ ga-ajụ anyi, Ginị mere unu ekwenyeghi ya? O bụrụ na anyi ekwu na ọ si naka mmadu, anyi na-atu egwu igwe mmadu, nihi na ha niile were Jon dika onye amuma. Na iza Jizos, ha sirị, Anyi amaghi. O sikwara ha na ya onwe ya, O bughị m na-agwa unu nudi ikike m ji eme ihe ndi a.

Ginị ka ọ di ka nye unu? Otu nwoke nwere umu abuo, ọ biakwutere nke mbu si ya, Nwa m, gaa taa ruo oru nubi vain m. Ma onye ahụ zara si, Achoghi m, ma emesia, mgbe o cheghariri, ọ gara. Ma mgbe ọ biaruru nke abuo, o kwuru otu ahụ. Ma ya zaa si, Mu, onyenwe m, ma ọ gaghi. Onye nime mmadu abuo ahụ mere uche nna? Ha sirị ya, Nke mbu. Jisos gwara ha, Nezie,

ana m agwa unu na ndi ọna ụtụ na ndi akwuna na-ebu unu ụzọ banye nalaeze Chineke. Nihi na John biakwutere unu nuzọ ezi omume, ma unu ekwenyeghi ya, ma ndi ọnu ụtụ isi na ndi akwuna kwenyere ya, unu huru nke a ma unu echegharighi emesia iji kwere ya.

Nuru ilu ozọ. E nwere otu nwoke bu nna-ukwu ulọ, onye kuru ubi vain ma gbaa ya mgbidi gburugburu, gwuo ebe izocha mmanya nime ya, wuo ulọ elu, gbaziri ya ndi oru ubi, ma gaa mba ozọ. Mgbe oge mkpuru osisi rutere, o zigara ndi ohu ya ka ha gakwuru ndi oru ugbo were mkpuru osisi ya. Ma ndi oru ugbo ahụ jidere ndi ohu ya, otu onye ka ha tiri ihe, otu onye ka ha gburu, otu onye ka ha ji nkume tugbuo. Ozọ, o zitere ndi ohu ndi ozọ kariri ndi mbu, ma ha mesoro ha otu ahụ. Emechaa, o zigaara ha nwa ya nwoke na-ekwu, Ha ga-asopuru nwa m nwoke. Ma ndi oru ugbo ahụ huru nwa nwoke ahụ, ha kwuru nime onwe ha, Nke a bu onye nketa, bianu ka anyi gbuo ya ma nweta ihe nketa ya. Ha jidere ya chupu ya nezị ubi vain ahụ ma gbuo ya. Mgbe ya mere onye nwe ubi vain bia, gini ka o ga-eme ndi oru ugbo ndi ahụ? Ha na-agwa ya, O ga-ebibi ndi ojoo ahụ nke ojoo, ma were ubi vain ahụ nye ndi oru ugbo ndi ozọ, bu ndi ga-enyeghachi ya mkpuru noge ha. Jizos sirị ha, O dighi mgbe unu guru nime ihe odide ndi ahụ, Nkume nke ndi na-ewu ulọ juru, nke a ghorọ isi nkuku, site na Onyenwe anyi ka nke a mere, o bukwa ihe itunanya nanya anyi?

Nihi nke a, ana m agwa unu na a ga-ewepu alaeze Chineke naka unu ma nye ya mba na-amị mkpuru ya. Onye o bula dara nelu

nkume a ga-agbaji, ma onye ọ bụla ọ dakwasiri, ọ ga-etipia ya. Na mgbe ndi isi nchuaa na ndi Farisii nuru ilu ya, ha matara na ọ bu banyere ha ka ọ na-ekwu. Ma mgbe ha na-achọ ijide ya, ha turu egwu ndi igwe mmadu, nihi na ha were ya di ka onye amuma.

22

Mgbe Jizos zara onu, ọ gwara ha ozọ nilu, na-ekwu, E mere ka alaeze nke eluigwe yiri otu eze, onye mere oriri alumi na nwunye maka nwa ya nwoke. O zigara ndi ohu ya ka ha kpoo ndi a kporo oku noriri alumi na nwunye, ma ha achoghi ibia. Ozọ, o zigara ndi ohu ndi ozọ na-ekwu, Gwanu ndi a kporo oku, lee, nri m kacha mma akwadoola m, ehi m na anu ndi a zuru nke oma e gburu egbu, ihe niile adikwala njikere, bianu na mmemme alumi na nwunye. Ma ndi ahụ leghara anya gara, otu onye gara nubi nke ya, onye ozọ gara nahia nke ya. Ndi foduru meriri ndi ohu ya, mekwaa ha ihe ojoo ma gbuo ha. Mgbe eze ahụ nuru, o were iwe, o zigara ndi agha ya, laa ndi ogbu mmadu ahụ niyi ma gbaa obodo ha oku. Mgbe ahụ, ọ gwara ndi ohu ya, Nezie, oriri alumi na nwaanyi ahụ adila njikere, ma ndi a kporo oku abughi ndi kwesiri ekwesị. Ya mere, gaanu nebe okporo uzọ si agafe, kpooonu ndi niile unu huru ka ha bata nemume alumi na nwunye. Ndi ohu ndi ahụ puru gaa nokporouzo ndi ahụ chikotara mmadu niile ha chotara, ma ndi ojoo ma ndi oma, e wee mejuputa mmemme alumi na nwunye ahụ ndi no ala iri nri. Mgbe eze banyere ka ọ hu ndi no na-edina

ala, ọ hụrụ ebe ahụ otu nwoke na-eyighị uwe oriri alụmdi na nwunye Na ọ sị ya, Enyi, kedụ ka i si bata ebe a na-enweghị uwe oriri alụmdi na nwunye? Ma o mechiri ọnụ. Mgbe ahụ, eze gwara ndị na-eje ozi, Kechienụ ụkwụ ya na aka ya, bulienụ ya ma tupunụ ya nime ọchịchiri nke mpụga, ebe ahụ ka ikwa ákwá na ita ikikere nke ezé ga-adị. Nihi na ọtụtụ ndị ka a na-akpọ ọkụ, ma ole na ole ka a na-ahọpụta.

Mgbe ahụ, ndị Farisii gara were kansul ka ha nwee ike jide ya n'onyia site nokwu. Na ha zigara ya ndị na-eso ụzọ ha na ndị Herod na-ekwu, Onye nkuzi, anyị maara na ị bụ onye eziokwu nakwa na ị na-akụzi ụzọ Chineke neziokwu, na ọ dighị ihe na-emetuta gị banyere onye ọ bụla, nihi na ị naghị ele mmadụ anya nihi. Gwa anyị ya mere, gini ka i chere? Ọ dị mma inye Siza ụtụ isi ka ọ bụ na ọ dighị? Ma mgbe Jisọs matara ihe ọjọọ ha, ọ siri, gini mere unu ji na-anwale m, unu ndị ihu abụọ? Gosikwa m mkpụrụ ego nke ụtụ isi. Ma ha wetaara ya denarius. Na ọ siri ha, Onye ka oyiyi a na ihe e dere ede a bụ nke ya? Ha gwara ya, Nke Siza. Mgbe ahụ ọ gwara ha, Nyeghachinụ ya mere ihe ndị nke Siza nye Siza na ihe ndị nke Chineke nye Chineke. Mgbe ha nụrụ nke a, o juru ha anya, ha hapụrụ ya pụọ.

Nubochi ahụ, ndị Sadiusi biakwutere ya, bụ ndị na-ekwu na mbilite n'nwụ adighi, ma ha juru ya ajuju Na-ekwu, Onye nkuzi, Mosis kwuru, Ọ bụrụ na onye ọ bụla anwụọ na-enweghị ụmụ, nwanne nwoke ya ga-alụ nwunye ya ma bulie mkpụrụ nye nwanne nwoke ya. Ọ dị ụmụnne ndị ikom asaa netiti anyị, onye mbụ luru nwunye wee nwụọ, ebe ọ bụ na o nweghị mkpụrụ, o

hapụrụ nwunye ya nye nwanne ya nwoke, Notu aka ahụ, nke abụọ na nke atọ, ruo nke asaa. Nikpeazụ, mgbe ha niile nwụsiri, nwanyị ahụ nwụkwara. Nime mbilite ọnwụ ahụ, nwanyị ahụ ga-abụ nke onye ole nime ndị asaa? Nihi na ha niile nwere ya. Ọ zara mana Jizọs gwara ha, Unu na-eduhie nihi na unu amaghị ihe e dere ede nakwa ike nke Chineke. Nihi na na mbilite ọnwụ, ha adighị alụ nwanyị, a naghịkwa enye ha nalumdi, kama ha dị ka ndị ozi Chineke nọ neluigwe. Ma gbasara mbilite ọnwụ nke ndị nwụrụ anwụ, ọ bụ na unu agụbeghị ihe Chineke gwara unu, mgbe o kwuru, Mụ bụ Chineke nke Abraham na Chineke nke Isaac na Chineke nke Jacob; Chineke abụghị Chineke nke ndị nwụrụ anwụ, kama ọ bụ Chineke nke ndị dị ndụ. Na mgbe ịgwè mmadụ nwere nke a, o juru ha anya na nkuzi ya.

Ndị Farisi nwere na o mechiela ọnụ ndị Sadusii, ha kpọkọtara onwe ha ọnụ, Na otu onye nime ha, bụ ọkàikpe, juru ya ajuju na-anwa ya, na-ekwu, Onye nkuzi, olee iwu dị ukwuu nime iwu? Ma Jizọs gwara ya, Ị ga-ahụ Onyenwe anyị bụ Chineke gị nanya nobi gị niile, na mkpụrụ obi gị niile, na uche gị niile. Nke a bụ iwu mbụ na nke ukwu. Nke abụọ ma yiri nke a, ị ga-ahụ onye agbata obi gị nanya dị ka onwe gị. Nime iwu abụọ ndị a, iwu niile na ndị amụma kwụgidere.

Mgbe a chikọtara ndị Pharisee, Jizọs juru ha ajuju Na-ekwu, Gịnị ka ọ dị unu banyere Kraịst? Nwa onye ka ọ bụ? Ha gwara ya, Nke Devid. Ọ na-asị ha, Kedu ka Devid si nime Mmụọ na-akpọ ya Onyenwe anyị na-ekwu? Onyenwe anyị gwara Onyenwe anyị m,

Nọdụ naka nri m ruo mgbe m ga-eme ndị iro gị ka ha bụrụ ihe ịzọkwasi ụkwụ nke ụkwụ gị.

Ọ bụrụ ya mere David na-akpọ ya Onyenwe anyị, olee otú ọ ga-esi bụrụ nwa ya?

Na ọ dighị onye nwere ike ịza ya okwu, ọ dighịkwa onye nwere obi ike site n'ụbọchị ahụ ịjụ ya ajujụ ọzọ.

23

Mgbe ahụ, Jizọs gwara ịgwè mmadụ na ndị na-eso ụzọ ya okwu. Na-ekwu, Nelu oche nke Moses ka ndị ode akwụkwọ na ndị Farisi nọdurụ ala. Ya mere, ihe niile dị ukwu nke ha ga-agwa unu idebe, debeenụ ma meekwanụ, ma dika ọrụ ha, unu emela, nihi na ha na-ekwu okwu, ma ha adighị eme. Ha na-eke nihi na ibu dị arọ na nke siri ike ibu, ma ha na-etinye ya nelu ubu ndị mmadụ, ma ha ji mkpisi aka ha, ha achoghị imegharị ha. Mana ihe niile ha na-eme bụ ka ndị mmadụ hụ ha. Nihi na ha na-eme ka ihe nchekwa ha sara mbara ma na-eme ka ọnụ ọnụ uwe ha buru ibu, Ha hụrụ nanya ebe nsopurụ nime oriri na oche ndị isi nime ọgbakọ. na ekele nahia na ibu onye a na-akpọ site naka umụ mmadụ rabi rabi. Ma unu ekwela ka a kpọọ unu rabbi, nihi na otu onye bụ onye nkuzi unu, bụ Kraịst, ma unu niile bụ umunne. Ma unu akpọkwala onye ọ bụla nna unu nwa, nihi na otu onye bụ Nna unu, onye nọ neluigwe. Ọ bughịkwa ka a kpọọ unu ndị nkuzi, nihi na otu onye bụ onye nkuzi unu, bụ Kraịst.

Onye ahụ mara ebe ka ukwu netiti unu ga-abụ odibo unu. Onye ọ bụla nke na-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda ala, ma onye ọ bụla nke na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu.

Ahụhụ dịrị unu, ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii ndị ihu abụọ, nihi na unu na-eripịa ụlọ ndị inyom di ha nwurụ, ma site n'igba ama na-ekpe ekpere ogologo oge. Nihi nke a, unu ga-anata ikpe di ukwu karịa. Ahụhụ dịrị unu, ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii ndị ihu abụọ, nihi na unu na-emechi alaeze nke eluigwe nihi ụmụ mmadụ. Unu nonwe unu anaghị abanye, unu adighịkwa ahapụ ndị na-achọ ibanye ka ha banye. Ahụhụ dịrị unu, ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii ndị ihu abụọ, nihi na unu na-agaghari nosimiri na nala kpọrọ nkụ ka unu mee otu onye ọbịa, ma mgbe ọ ghọrọ onye ọbịa, unu na-eme ya nwa ọkụ mmụọ okpukpu abụọ karịa unu. Ahụhụ dịrị unu, ndị ndu kpuru isi, ndị na-ekwu, si, Onye ọ bụla n'urụ iyi n'ụlọ nsọ, ọ bughị ihe ọ bụla, ma onye ọ bụla n'urụ iyi n'ọlaedo nke ụlọ nsọ, o kwesiri. Ndị nzuzu na ndị kpuru isi, onye maka ka ibu bụ—ọlaedo ka ọ bụ ụlọ nsọ nke na-edo ọlaedo nsọ? Na, onye ọ bụla ga-añụ iyi nebe ichụ aja, ọ bughị ihe ọ bụla, ma onye ọ bụla ga-añụ iyi nonyinye nke di nelu ya, ọ kwesiri. Ndị nzuzu na ndị kpuru isi, gini ka buru ibu karịa, onyinye ka ọ bụ ebe ichụ àjà nke na-edo onyinye ahụ nsọ? Onye ọ bụla n'urụ iyi nebe ichụ aja na-añukwa iyi nihe ahụ nonwe ya nakwa nihe niile di nelu ya. Onye ọ bụla n'urụ iyi n'ụlọ nsọ na-añụ iyi n'ụlọ nsọ ahụ nakwa nonye bi nime ya. Onye ọ bụla n'urụ iyi neluigwe na-añụ iyi nocheeze Chineke nakwa nonye n'oduru ala nelu ya. Ahụhụ dịrị unu, ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii ndị ihu abụọ, nihi na unu na-enye otu ụzọ n'ụzọ iri nke mint na dill

na cumin, ma unu ahapula ihe ndi ka mkpa nke iwu, ya bu ikpe ziri ezi na obi ebere na okwukwe. Ihe ndi a ka unu kwesiri ime, ma unu ekwesighi ihapu ihe ndi ahụ ọzọ. Ndi ndu kpuru isi, ndi na-asupu umu ahuhu, ma na-eloda inyinya kamel. Ahuhu diri unu, ndi ode akwukwo na ndi Farisii ndi ihu abuo, nihi na unu na-asacha mputa nke iko na efere, ma nime ha juputara nohi na ikpe na-ezighi ezi. Onye Farisi kpuru isi, buru uzọ sachaa ihe di nime iko na efere, ka ihe di nezị ha nwee ike di ọcha. Ahuhu diri unu, ndi ode akwukwo na ndi Farisii ndi ihu abuo, nihi na unu di ka ili ndi e tere ọcha, bu ndi si nezị maa mma, ma nime ha juputara nọkpukpu ndi nwuru anwu na adighi ọcha niile. Otu ahụ ka unu siri nezị nezie na-egosi ndi mmadu di ka ndi ezi omume, ma nime unu juputara na ihu abuo na nnupu iwu. Ahuhu diri unu, ndi ode akwukwo na ndi Farisii ndi ihu abuo, nihi na unu na-ewu ili ndi amuma ma na-achọ mma ili ndi ezi omume, Unu na-asikwa, Ọ buru na anyi di ndu noge nna nna anyi, anyi agaraghi esonyere ha gbuo ndi amuma. Ya mere, unu na-agba ama megide onwe unu na unu bu umu ndi gburu ndi amuma ahụ. Unu juputakwa onu ogugu nke nna nna unu. Unu agwo, umu ajuala, kedụ ka unu ga-esi gbanari ikpe nke oku mmuo? Nihi nke a, leenu, mu onwe m na-eziga ndi amuma na ndi maara ihe na ndi ode akwukwo nebe unu no, ufodu nime ha ka unu ga-egbu ma kpogidekwa nobe, ufodu nime ha ka unu ga-eti ihe nime ogbakọ unu ma kpagbukwa site nobodo gaa nobodo. Ka o bia nelu unu niile obara ndi ezi omume nke a wufuru nelu ala site na obara Abel onye ezi omume ruo na obara Zekaraya nwa Barakaya, onye unu gburu netiti ulonso ukwu na ebe ichu aja. Nezie, ana m agwa unu na ihe ndi a niile

ga-adakwasị ọgbọ a. Jerusalem Jerusalem, nke na-egbu ndị amụma na nke na-atụ ndị e zitere ya nkume, ugboro ole ka m choro ichikọta umu gi dika okuko si achikọta umu ya nokpuru nku ya, ma unu achoghi. Lee anya, a na-ahapu ulo unu ka o togboro nefu. Asị m unu, unu agaghị ahụ m site ugbo a ruo mgbe unu ga-asị, Onye a goziri agozi bu onye ahụ na-abia naha Onyenwe anyi.

24

Ma mgbe Jizos puru, o na-esi nulosọ ukwu ahụ na-aga, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya igosi ya ulo niile nke ulonso ukwu ahụ. Ma Jizos gwara ha, O bu na unu adighi ahụ ihe ndi a niile? Nezie, ana m agwa unu, a gaghị ahapu nkume nelu nkume ebe a nke a na-agaghị akwatu. Mgbe o no odu nelu ugwu oliv, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya naani ha, na-ekwu, Gwa anyi mgbe ihe ndi a ga-eme, na gini bu ihe iriba ama nke obibia gi na nke njedebe nke oge a? Na aza, Jizos gwara ha, Lezienụ anya ka onye o bula ghara iduhie unu. Otutu mmadu ga-abia naha m na-ekwu, Mu onwe m bu Kraist, ha ga-eduhiekwa otutu mmadu. Unu ga-anọ na nso inu maka agha na akuko banyere agha, hunu na unu adighi enwe nsogbu nobi, nihi na o di mkpa ka ihe niile mee, ma o bughị ugbo a ka o bu njedebe. Nihi na mba ga-ebili megide mba, alaeze megide alaeze, unwu ga-adi, oria na-eke efe ga-adi, ala oma jijiji ga-adikwa nebe di ichie ichie. Ihe niile ndi a bu mmalite nke ihe mgbu omumu. Mgbe ahụ, ha ga-enyefe unu nime mkgpagbu ma gbuo unu, unu ga-abukwa ndi a kporo asi

site naka mba niile nihi aha m. Na mgbe ahụ, ọtụtụ ndị ga-asọ ngongo, ha ga-enyefe ibe ha, ha ga-akpokwa ibe ha asị. Na ọtụtụ ndị amụma ụgha ga-ebili, ha ga-eduhiekwa ọtụtụ ndị. Na nihi na enweghị iwu ga-amụba, ihunanya nke ọtụtụ ga-akponwụ oyi. Onye nwere ntachi obi ruo nọgwugwu ka a ga-azoputa. A ga-ekwusa ozi oma nke alaeze a nwa niile ebi na ya dika ihe ama nye mba niile, mgbe ahụ, njedebe ga-abia. Mgbe unu huru ihe aru nke mbibi nke e kwuru site na Daniel onye amuma ka o guzo nebe nsọ, onye na-agu ya ka o ghota. Mgbe ahụ, ka ndi no na Judea gbaga nugwu. Onye no nelu ulo ekwela ka o ridata iburu ihe ndi si nulo ya, Onye o bula no nubi ekwela ka o laghachi azu iburu uwe ya. Ahuhu diri ndi di ime na ndi na-enye nwa ara nubochi ndi ahụ. Kpeenụ ekpere ka oso unu ghara idi noge oyi ma o bu nubochi Sabat. O ga-abu nihi na mgbe ahụ, a ga-enwe nhuju anya di ukwu nke na-aditubeghi udi ya site na mmalite uwa ruo ugbu a, ma o gaghikwa adikwa. O buru na e meghe ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu, o gaaraghi abu na e zoputara anu ahụ niile, ma nihi ndi a hoputara, a ga-eme ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu. Mgbe ahụ, o buru na onye o bula agwa unu si, Lee, Kraist no ebe a ma o bu O no ebe a, unu ekwela, Nihi na ndi Kraist ugha na ndi amuma ugha ga-ebili, ha ga-enye ihe iriba ama di ukwu na ihe itunanya, ka ha wee duhie, o buru na o ga-ekwe omume, obuna ndi a hoputara. Lee anya, agwala m unu na mbu. O buru na ya mere ha asi unu, Lee, o di nozara, unu aputaghiri; Lee, o di nulo nchekwa, unu ekwereghiri. Di ka amuma si apu nowuwa anyanwu ma na-egosi ruo nodida anyanwu, otu a ka obibia nke Nwa nke Mmadu ga-adi, Nihi na ebe o bula ozu ahụ di, ebe ahụ ka ndi ugo ga-

ezukọta.

Ozugbo mgbe mkpagbu nke ụbọchị ndị ahụ gasiri, anyanwụ ga-agba ọchịchiri, ọnwá agaghị enyekwa ìhè ya, kpakpando ga-esite na eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-amakwa jijiji.

Ma mgbe ahụ, ihe iriba ama nke Ọkpara nke mmadụ ga-apụta neluigwe, ma mgbe ahụ, ebo niile nke ụwa ga-eru ụjụ, ha ga-ahụkwa Ọkpara nke mmadụ ka ọ na-abịa nelu ígwé nke eluigwe nwere ike na ebube dị ukwu. Ọ ga-eziga ndị ozi ya na opi nke olu dị ukwu, ha ga-achịkọtakwa ndị a họtara ya site nifufe anọ ahụ, site na nsọtụ nke eluigwe ruo na nsọtụ ha. Site nosisi fiig mụtanụ ihe atụ ahụ. Mgbe alaka ya dị nro ugbu a nakwa mgbe akwụkwọ ya na-epuputa, unu maara na ọkọchị dị nso, Otu a kwa, unu, mgbe unu hụrụ ihe ndị a niile, maranụ na ọ dị nso nọnụ ụzọ. Nezie, ana m agwa unu, ọgbọ a agaghị agafe ruo mgbe ihe niile ndị a ga-emezu. Eluigwe na ala ga-agabiga, ma okwu m agaghị agabiga. Maka banyere ụbọchị ahụ na oge ahụ, ọ dighị onye maara, ọbụladi ndị ozi nke eluigwe, ma ọ bughị naanị nna m. Dị ka ụbọchị Noa si dị, otu a ka ọbibia nke Nwa Mmadụ ga-adi. Dị ka nihi na ha nọ n'ụbọchị ndị ahụ tupu idemmiri, na-eri ihe na-anụ ihe, na-alụ nwanyị ma na-enye nwanyị ka a lụọ, ruo ụbọchị ahụ Noa banyere n'ụgbọ mmiri ahụ, Na ha amataghị ruo mgbe uju mmiri ahụ bịa ma buru ha niile, otu a ka ọ ga-adi mgbe Nwa Mmadụ ga-abia. Mgbe ahụ, mmadụ abuo ga-anọ nubi, a ga-ewere otu hapu otu. Ụmụ nwanyị abuo na-akwọ ọka nigwe nri, a na-ewere otu ma hapu otu. N'oronu nche ya mere, nihi na unu amaghị oge awa Onyenwe anyị unu ga-abia. Nke

ahụ ma, unu mara na ọ bụrụ na onye nwe ụlọ maara oge nche nke onye ohi na-abịa, ọ gaara eche nche ma ọ gaghi ekwe ka a mebie ụlọ ya. Nihi nke a, unu onwe unu nọọnu njikere, nihi na noge unu na-atughị anya ya ka Ọkpara Mmadu ga-abịa.

Ọnye bụ ohu ahụ kwesiri ntụkwasi obi na onye maara ihe, onye nna ukwu ya họtara nelu ndi oru ya ka o nye ha nri noge? Ngoziri ka ohu ahụ bụ, onye onyenwe ya ga-ahụ ka ọ na-eme otu ahụ mgbe ọ biara. Nezie, ana m agwa unu na ọ ga-eme ka ọ bụrụ onye nlekota nelu ihe niile o nwere. Ọ bụrụ na ohu ojuo ahụ ekwuo nobi ya, Onyenwe m na-egbu oge ibia, Na ọ malite iku ndi ohu ibe ya, ọ na-eri ma na-anu mmara na ndi na-anu mmara onunu. Nna ukwu nke ohu ahụ ga-abia nuchichi nke ọ na-atughị anya ya na noge nke ọ maghi. Ọ ga-egbu ya abuo, ma tinye oke ya na ndi ihu abuo. Nebe ahụ ka ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adị.

25

Mgbe ahụ, a ga-atunyere alaeze nke eluigwe ka iri umu agboghọ na-amaghi nwoke, bụ ndi weere oriona ha puo izute nwoke na-alu nwanyi ohuru. Ise nime ha bụ ndi maara ihe, ma ise bụ ndi nzuzu. Ndi bụ ndi nzuzu, mgbe ha weere oriona ha, ha eweghi mmanu soro ha. Ma ndi maara ihe weere mmanu nime aria ha tinyere oriona ha. Mgbe nwoke na-alu nwanyi ohuru na-egbu oge, ha niile nwere oke ura wee daa ura. Ma netiti abali, e nwere mkpu, lee, onye na-alu nwanyi na-abia, punu ka unu zute ya.

Mgbe ahụ, ụmụ agbọghọ ndị ahụ niile biliri ma chọọ oriri ha nna. Ndị nzuzu ahụ gwara ndị maara ihe okwu si, Nyenụ anyị ụfọdụ mmanụ unu, nihi na oku anyị na-enyụ enyụ. Ndị maara ihe azara si, Ka ọ ghara ibụ na ọ gaghi ezuru anyị na unu, kama gaanụ gawkuru ndị na-ere ahia ma zutaranụ onwe unu. Mgbe ha na-aga izuta ihe, nwoke a na-alụ nwanyị biara, ndị di njikere soro ya banye noriri alụmdi na nwunye, e mechikwara ụzọ. Mgbe ahụ ma, ha na-abia na ndị ụmụ agbọghọ fọdurụ na-ekwu, Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, meghepu anyị ụzọ. Ma onye ahụ zara si, Nezie, ana m agwa unu, amaghi m unu. Nọọ nche ya mere, nihi na unu amaghi ubochi ahụ ma ọ bụ oge ahụ mgbe Nwa nke Mmadụ na-abia.

Di ka nwoke na-aga njem kpọrọ ndị ohu nke ya ma nyefee ha ihe onwunwe ya, Na o nyere otu onye talenti ise, nyere otu onye abuo, nyere otu onye otu, onye ọ bula dika ike nke ya, ma ọ puru ozugbo. Onye ahụ nwetara talenti ise gara ruo oru na ha wee mee talenti ise ozo. Otu ahụ kwa, onye ahụ nwetara nke abuo nwetakwara ozo abuo nonwe ya. Ma onye ahụ nke natara otu gara gwuo nala wee zoo ego olaocha nke nna-ukwu ya. Mgbe oge di ukwu gasiri, onye nwe nke ndi ohu ndi ahụ biara ma soro ha dozie okwu. Na onye ahụ natara talenti ise biakwutere wetara talenti ise ozo na-ekwu, Onyenwe m, i nyefere m talenti ise, lee, enwetala m talenti ise ozo nelu ha. Nna ukwu ya gwara ya, O di nna, ohu oma na nke kwesiri ntukwasị obi. Nihe ole na ole i bu onye kwesiri ntukwasị obi, nelu otutu ihe ka m ga-edobe gi. Bata nime onu nke nna ukwu gi. Nibiaru nso, onye ahụ natara talent abuo kwuru, Onyenwe m, i nyefere m talent abuo,

lee, m ritere talent abụọ ọzọ nelu ha. Nna ukwu ya gwara ya, Ọ dị mma, ohu ọma na nke kwesiri ntụkwasị obi. Nihe ole na ole ị bụ onye kwesiri ntụkwasị obi, nelu ọtụtụ ihe ka m ga-edobe ị. Bata nime ọnụ nke nna ukwu ị. Mgbe ọ bjarutere, onye ahụ natara otu talent kwuru, Onyenwe m, amaara m ị na ị bụ mmadụ siri ike, na-ewe ihe ebe ị kughị mkpụrụ nakwa na-achịkọta site nebe ị gbasaghị, Na enwere m ụjọ, agara m zoo talent ị nala, lee, ị nwere nke ị. Ọ zara ma nwanna ya siri ya, Ị nwa-ohu ọjọọ na onye umengwu, ị maara na m na-ewe ihe nebe m na-akughị mkpụrụ nakwa na m na-achịkọta site nebe m na-agbasaghị. Ọ dị mkpa, ya mere, na ị tũbara ego ọlaọcha m nye ndị na-ere ego, ka mgbe m bịa, m gaara anata nke m na ọmụrụ nwa. Ya mere, werenụ talent ahụ naka ya ma nyenụ ya onye nwere talent iri. Nihi na onye ọ bụla nwere, a ga-enye ya, ọ ga-abawanyekwa; ma site naka onye na-enweghị, ọbunadi ihe o nwere ka a ga-anapụ ya. Tụpụnụ ohu ahụ na-abaghị uru nọchịchiri nke ị nèzí, nebe ahụ ka ịkwa ákwá na ịta ikikere eze ga-adị.

Mgbe Nwa nke Mmadụ ga-abịa nebube ya, ya na ndị ozi nsọ ya niile, mgbe ahụ ọ ga-anọdụ ala nocheeze ebube ya, A ga-achịkọta mba niile nihi ya, ọ ga-ekewakwa ha site nibe ha dika onye ọzọ aturụ si ekewa aturụ site na ewu nta. Na ọ ga-eme ka aturụ guzoro naka nri ya, ma ewu guzoro naka ekpe ya. Mgbe ahụ, eze ga-agwa ndị nọ naka nri ya okwu si, Bianụ, unu ndị a gọziri agozi nke Nna m, ketanụ alaeze nke a kwadoro unu site na ntọala ụwa. Agụụ gụrụ m nihi na unu nyere m nri, akpịrị ịkpọ nkụ kpọrọ m nkụ, unu nyere m mmiri ọnụnụ, abụ m ọbịa,

unu nabatara m. Agba m ọtọ, unu yikwasiri m uwe, adaa m ọria, unu letara m, anọ m nulo mkporo, unu biakwutere m. Mgbe ahụ, ndi ezi omume ga-aza ya, na-ekwu, Onyenwe anyi, olee mgbe ka anyi huru gi ka agu na-agu gi ma zuo gi, ma o bu mgbe akpiri na-akpo gi nku ma nye gi mmiri onunu? Olee mgbe anyi huru gi di ka obia ma nabata gi, ma o bu mgbe i gba ọtọ ma anyi yikwasi gi uwe? Olee mgbe anyi huru gi na i na-adighi ike ma o bu no nulo mkporo, ma biakwute gi? Ma eze ga-aza gwa ha, nezie ana m agwa unu, ihe o bu la unu mere otu nime umunne m ndi a kasi nta, o bu m ka unu mere ya. Mgbe ahụ, o ga-agwakwa ndi no naka ekpe, Sitenu nebe m no puo, unu ndi a buru onu, banyenu noku ebighi ebi nke a kwadoro nye ekwensu na ndi ozi ya.' Nihi na agu guru m, unu enyeghi m nri iri; akpiri ikpo nku kporo m nku, unu enyeghi m ihe onunu, Abu m obia, ma unu anabataghi m; agba ọtọ m no, ma unu eyighi m uwe; adi m ike ogwugwu ma noro m nulo mkporo, ma unu eletaghi m. Mgbe ahụ, ha ga-aza ya, ha onwe ha na-ekwu, Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka agu na-agu gi, ma o bu ka akpiri na-akpo gi nku, ma o bu di ka onye obia, ma o bu gba ọtọ, ma o bu na-adighi ike, ma o bu no na mkporo, ma anyi ejighi eje gi ozi? Mgbe ahụ, o ga-aza ha si, Nezie, ana m agwa unu, ebe o bu na unu emeghi ya nye otu nime ndi a kasi nta, unu emeghikwa m ya. Ma ndi a ga-aga nime ntaramahuhu ebighi ebi, ma ndi ezi omume ga-aba nime ndu ebighi ebi.

Mgbe Jizos guchara okwu ndi a niile, o gwara ndi na-eso uzọ ya, Unu maara na mgbe ubochi abuo gasiri, Mmemme Ngabiga na-abia, na a ga-arara Okpara Mmadu nye ka e kpogbuo ya nobe. Mgbe ahụ, e mere mkpokota ndi isi nchujaja na ndi ode akwukwo na ndi okenye nke ndi mmadu nime ulo ikpe nke onyeisi nchujaja nke a na-akpo Kaiafas. Ma ha gbakotara igba izu ka ha jiri aghughu jide Jisos ma gbuo ya. Ha na-ekwu, Ma o bughị noge mmemme ahụ, ka ogbaaghara ghara idi netiti ndi mmadu ahụ.

Mgbe Jizos no na Betani nulo Saimon onye ekpenta, Otu nwanyi biakwutere ya, o ji karama alabasta nke mmanu nsọ di oke onu ahia, wusaa ya nisi ya mgbe o no na-erikwa nri. Mgbe ndi na-eso uzọ ya huru ya, iwe were ha na-ekwu, Gini mere mbibi a? O nwere ike nihi na a gaara ere mmanu isi utọ a onu ahia di elu ma nye ndi ogbenye. Mgbe Jisos maara, o siri ha, Gini mere unu ji enye nwanyi a nsogbu? O mere oru oma nye m. Nihi na unu na-enwe ndi ogbenye mgbe niile netiti unu, ma unu agaghị enwe m mgbe niile. Nihi na nwanyi a wusara mmanu nsọ a nahu m, o mere ya maka ili m. Nezie, ana m agwa unu, ebe o bula e nwere ike ikwusa ozioma a nwa niile, a ga-akokwa ihe nwanyi a mere maka ncheta ya.

Mgbe ahụ, otu onye nime ndi iri na abuo ahụ, bu onye a na-akpo Juda Iskariot, gakwuuru ndi isi nchujaja si, Gini ka unu choro inye m, m ga-enyefekwa unu ya? Ha nyere ya iri olaocha atọ. Na site na mgbe ahụ, o malitere icho ohere iji rara ya nye.

Nụbọchị mbụ nke achịcha na-enweghị ihe na-eko achịcha, ndị na-eso ụzọ bịa kwutere Jizọs na-asị ya, Ebee ka ị chọrọ ka anyị kwadoro gị iri nri mmemme Pasova? Ọ ma kwuru, Gaanụ nobodo ahụ gakwuru onye ahụ ma gwanụ ya, Onye nkuzi na-ekwu, Oge m adịla nso; m ga-eme Mmemme Pasova nullo gị ya na ndị na-eso ụzọ m. Ndị na-eso ụzọ mere dị ka Jisọs nyere ha iwu, ha kwadokwara Pasova. Mgbe uhuruchi mere, ọ dinara ala ya na ndị iri na abụọ ahụ. Na mgbe ha na-eri nri ha, ọ siri, Nezie, ana m agwa unu na otu onye nime unu ga-arara m nye. Na iru ụjụ nke ukwu, ha malitere igwa ya, onye ọ bụla nime ha, Ọ bughị m bụ, Onyenwe anyị? Onye ahụ ma azaghachi kwuru, Onye tinyere aka ya na m nime efere ahụ, onye a ga-arara m nye. Nwa nke mmadụ nezie na-aga dika e dere banyere ya, mana ahụhụ ga-adịrị nwoke ahụ site na onye e nyefere nwa nke mmadụ, ọ gaara abụ oma nye ya ọ bụrụ na a mughị nwoke ahụ. Ma Juda onye na-arara ya nye zara si, Ọ bughị m, Rabi? Ọ siri ya, Gị kwuru ya. Na-eri nri ma ha, Jisọs weere achịcha ahụ ma mgbe o kelere ekele, ọ gbajiri ya ma na-enye ndị na-eso ụzọ ya, ma ọ siri, Werenụ, rienụ, nke a bụ ahụ m. Na mgbe o weere iko ahụ ma kelee ekele, o nyere ha, na-ekwu, Nụonụ na ya, unu niile. Nke a bụ ọbara m nke ọgbugba ndụ ọhụrụ nke a na-awusa maka ọtụtụ mmadụ nime mgbaghara mmehie. Ana m agwa unu na agaghị m anụ site ugbu a site na mkpuru osisi vainị a ruo ụbọchị ahụ mgbe m ga-anụ ya ọhụrụ na alaeze Nna m.

Na mgbe ha bụchara abụ, ha pụrụ gaa nugwu oliv. Mgbe ahụ, Jizọs gwara ha, Unu niile ga-ada nime m nabalị a, nihi na e dere ya si, Aga m eti onye ọzuzu aturụ, aturụ nke igwè aturụ ga-

agbasasikwa,

Ma mgbe ebilitere m, aga m edu unu ụzọ banye Galili. Ma Pita zara si ya, Ọ bụrụ na ha niile ga-ada nihi gi, mụ onwe m agaghị ada mgbe ọ bụla. Jisọs gwara ya, Nezie, ana m agwa gi na nabali a, tupu ọkụkọ oke akpọ oku, i ga-agonari m ugboro atọ. Pita gwara ya, Ọ bụrụgodị na ọ dị mkpa ka mụ na gi nwụọ, agaghị m agonari gi. Otu aka ahụ kwa, ndị na-eso ụzọ niile kwukwara otu ihe ahụ.

Mgbe ahụ, Jizọs ya na ha biara nebe a na-akpọ Getsemane, ọ sirị ndị na-eso ụzọ ya, Nọdunụ ebe a ruo mgbe m ga-aga kpee ekpere nebe ahụ. Mgbe o weere Pita na ụmụ nwoke abụọ nke Zebedi, ọ malitere inwe mwute na inwe nsogbu nobi. Mgbe ahụ, Jisọs gwara ha, Mkpurụ obi m nwere oke mwute ruo nnonwụ, nọdunụ ebe a ma soro m chee nche. Mgbe ọ gara nihi ntakiri, ọ dara nihi ya na-ekpe ekpere na-asị, Nna m, ọ bụrụ na ọ ga-ekwe omume, ka iko a si naka m gafee, ma ọ bughị dika m chọrọ, kama dika gi. Ọ biara ka ndị na-eso ụzọ ya wee chọta ha ka ha na-ehi ụra, ọ sirị Pita, Otu a, unu enweghị ike ichekwu nche otu awa na mụ? Nọrọnụ na nche ma kpeekwanụ ekpere, ka unu ghara ibanye nnonwunwa, nezie mmụọ di njikere, ma anụ ahụ adighị ike. Ọzọ, site na nke abụọ, mgbe ọ gachara, ọ kpere ekpere na-ekwu, Nna m, ọ bụrụ na iko a enweghị ike igafe site nebe m nọ ma ọ bụrụ na m anughị ya, ka e mee uche gi. Na mgbe ọ biara, ọ huru ha ka ha na-ehi ụra ọzọ, nihi na anya ha di arọ. Ma hapu ha, ọ gara ọzọ kpee ekpere nke ugboro atọ, na-ekwu otu okwu ahụ. Mgbe ahụ, ọ biara nebe ndị na-eso ụzọ ya

nọ ma sị ha, Unu na-ehi ụra nke fọduru na unu na-ezu ike? Lee, elekere ahụ abiaruola nso, na Nwa nke mmadu a na-arara nye naka ndi mmehie. Bilienụ, ka anyị gawa, leenụ, onye na-arara m nye abiarutela nso.

Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, lee, Juda, otu nime ndi iri na abuo ahụ biara, igwe mmadu ukwu sokwa ya, ha ji mma agha na mkpara osisi si naka ndi isi nchujaja na ndi okenye nke ndi mmadu. Onye ahụ na-arara ya nye nyere ha ihe iribama na-asi, Onye ọ bula m susoro onu, ọ bu ya, jidesienụ ya ike. Na ozugbo o biaruru Jizos nso, o kwuru, Ekele, Onye nkuzi, ma susuo ya onu. Ma Jizos sirị ya, Enyi, gini mere i ji bia? Mgbe ahụ, ha biarutere tinyere aka ha nahụ Jizos ma jide ya. Ma lee, otu nime ndi so Jizos gbatiri aka miputa mma agha ya, tigbuo ohu onyeisi nchujaja, bipu ya nti. Mgbe ahụ, Jisos gwara ya, Tugharia mma agha gi nebe o si puta, nihi na ndi niile ji mma agha ga-eji mma agha nwuo. Ọ bu na i na-eche na m enweghi ike ugbu a ikpoku nna m, na ọ ga-enye m ihe kariiri iri na abuo ndi agha nke ndi ozi? Kedu ka ya mere e ga-emezu ihe niile e dere ede na otu a o kwesiri idi? Noge awa ahụ, Jisos gwara igwe mmadu ahụ, Dika ọ bu onye ohi ka unu ji mma agha na mkpara puta ichide m? Kwa ubochi, anodu m netiti unu na-akuzi nulo nsọ ahụ, ma unu ejideghi m. Nke a niile mere ka e wee mezu ihe odide nke ndi amuma. Mgbe ahụ, ndi na-eso uzo niile hapuru ya gbapuru.

Ndi ahụ mgbe ha jidere Jizos, ha duuru ya gakwuru Kaifas bu onyeisi nchujaja, ebe ndi ode akwukwo na ndi okenye zukoro. Ma Peter nọ na-eso ya site nebe di anya ruo nogige nke onye isi

nchụaja, mgbe ọ banyere nime, ọ nọduru ala ya na ndị inyeaka ka ọ hụ ihe njedebe. Ma ndị ukochukwu na ndị okenye na kansul niile nọ na-achọ akaebe ụgha megide Jisọs ka ha nwee ike igbu ya ọnwụ. Ma ha achọtaghi ihe ọ bụla, ọ bụ ezie na ọtụtụ ndị akaebe ụgha bịara nihu, ha achọtaghi ihe ọ bụla. Ma emechaa, ndị akaebe ụgha abụọ bịara nihu M kwuru, nke a ka o kwuru, Enwere m ike ibibi ụlọ nsọ nke Chineke ma wughachi ya nime ụbọchị atọ. Na e-bilie-elu, onye nchụaja ukwu kwuru ya, Ọ bụ na ị naghị aza ihe ọ bụla? Gịnị ka ndị a na-agba akaebe megide gị? Ma Jisọs nọ na-agba nkịtị. Onyeisi nchụaja zara sị ya, Ana m amanye gị dika Chineke dị ndụ ka ị gwa anyị ma ị bụ Kraịst, Ọkpara Chineke. Jizọs gwara ya, Gị onwe gị kwuru ya, mana ana m agwa ụnụ, site ugbu a ụnụ ga-ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ nọduru ala naka nri nke Ike ma na-abiakwa nelu ígwé nke eluigwe. Mgbe ahụ, onye isi nchụaja dọwara uwe ya na-ekwu na o kwuluru Chineke elu, gịnị ka anyị nwere mkpa ndị akaebe? Lee, ugbu a unu anụla nkwulu ya. Gịnị ka ọ dị ka nebe unu nọ? Ma ha zara sị, O nwere ikpe ọnwụ. Mgbe ahụ, ha gbúsara nihu ya ma kụọ ya, ndị ọzọ makwara ya ụra ihu. Na-ekwu, Buo amuma nye anyị, Kraịst, onye bụ onye tiri gị ihe?

Ma Peter nọdụ ala nèzí nogige, otu nwada biakwutere ya na-ekwu, Gị onwe gị so Jesus onye Galili. Ma ọ goro ọgọ nihu ha niile, na-ekwu, Amaghi m ihe ị na-ekwu. Mgbe ọ puru gaa nonu ụzọ ama, nwanyị ọzọ hụrụ ya ma gwara ndị nọ ebe ahụ, Nwoke a sonyere Jizọs onye Nazaret. Na ọzọ, ọ goro ọgọ na iyi na ọ maghi nwoke ahụ. Mgbe obere oge gasiri, ndị guzoro biakwutere siri Pita, Nezie, gị onwe gị sikwa nime ha, nihi na

okwu gi na-egosi gi. Mgbe ahụ, ọ bidoro ibụ ọnụ na inu iyi na ọ maghi nwoke ahụ. Ozugbo ahụ kwa, ọkụkọ tiri mkpu. Pita chetara okwu Jizọs nke o gwara ya na tupu ọkụkọ akpọọ ugboro atọ, i ga-agonahụ m, ma mgbe o puru nèzí, o bere akwa nke ilu.

27

Nututu, mgbe ọ boola, ndi isi nchujaja niile na ndi okenye nke ndi mmadu nwere nzuko megide Jizọs ka e gbuo ya. Mgbe ha kere ya agbu, ha duru ya gaa ma nyefee ya naka Pontios Paillet, onye ochichi ahụ.

Mgbe ahụ, Juda onye na-enyefe ya huru na a mara ya ikpe, o nwere onu ufu, weghachiri ndi isi nchujaja na ndi okenye mkpuru olaocha iri ato ahụ. M na-ekwu, Emehiela m site niwere nye obara nke aka ya di ocha. Ma ha siri, Gini metutara anyi? Gi onwe gi ga-ahụ. O tufuru olaocha ndi ahụ nime ulonso ukwu, puo, gawa kwugbuo onwe ya. Ndi ukochukwu nke ukwu were ego olaocha ahụ, kwuru, O bughị ihe e kwere ikwere itunye ha nime uloku, ebe ọ bu na ọ bu ugwo obara. Ndumodu ma e were ya, ha si naka ha zutara ala nke okpu ite maka ili ozu nye ndi obia. Ya mere, a kporo ubi ahụ ubi obara ruo taa. Mgbe ahụ, e mezuru ihe e kwuru site na Jeremaya onye amuma na-ekwu, si, Ha weere iri olaocha ato, bu onuahia nke onye ahụ a kporo onuahia, nke umu Izrel kporo onuahia, Ha nyere ha nohia nke onye okpu ite, di ka Onyenwe anyi nyere m iwu.

Ma Jisọs guzoro nihu onye ọchịchị ahụ, onye ọchịchị ahụ juru ya si, I bu eze ndi Juu? Ma Jisọs gwara ya si, Gi na-ekwu. Na mgbe ndi isi nchujaja na ndi okenye no na-ebo ya ebubo, o zaghi ihe o bu. Mgbe ahụ, Pailat gwara ya, I naghị anụ ihe ole na ole ha na-agba akaebe megide gi? Ma o zaghi ya o buladi otu okwu, nke mere na onye ọchịchị ahụ turu nnoo anya nke ukwu. Di ka ememme si di, onye ndu na-ama ahapu otu onye mkporo nye igwe mmadu, onye ha choror. Ha nwere mgbe ahụ onye mkporo a ma ama nke a na-akpo Barabas. Mgbe e kpokotara ha onu ya mere, Pailat gwara ha si, Onye unu choror ka m tohapuru unu? Barabas ka o bu Jisọs onye a na-akpo Kraist? O maara nihi na o bu site nekworo ka ha ji nyefere ya. Mgbe o no odu nelu ikpo okwu ahụ, nwunye ya zigaara ya ozi na-ekwu, Emetula onye ezi omume ahụ aka, nihi na atara m ahuhu di ukwu taa nro nro nihi ya. Ndi ukochukwu na ndi okenye mere ka igwe mmadu kwenye ka ha rio maka Barabas, ma ka ha bibie Jisọs. Niza osisa ma onye ndu ahụ sirị ha, Onye unu choror nime mmadu abuo ndi a ka m tohapuru unu? Ha sirị, Barabas. Pailat gwara ha, Gini ka m ga-eme Jisọs onye a na-akpo Kraist? Ha niile sirị ya, Ka e kwugbuo ya nobe. Onye ndu ahụ kwuru, Gini bu ihe ojoo o mere? Ma ha tiri mkpu nke ukwu na-ekwu, Ka a kpogide ya nobe. Mgbe Pilate huru na o dighi ihe o bu. O na-abarita uru, kama ogbaaghara ka na-eto, o weere mmiri sachaa aka ya nihu igwe mmadu na-ekwu, Enweghi ikpe m bu nobara nke onye ezi omume nke a, unu ga-ahụ. Ma ndi mmadu niile zara si, Obara ya diri nisi anyi na nisi umu anyi. Mgbe ahụ, o weputara Barabas nye ha, ma utari pia Jesus, nyefee ya ka e kpogbuo ya nobe.

Mgbe ahụ, ndị agha nke onye ndu weere Jisọs banye n'ụlọ ikpe, chikọtara ndị agha niile nebe ọ nọ. Mgbe ha yipụchara ya uwe, ha yikwasiri ya uwe mwuda na-acha uhie uhie. Na ha kpuru okpueze site na ogwu, tinyere ya nelu isi ya, tinyekwa achara naka nri ya. Ha gbukwara ikpere nihi ya, na-akwa ya emo, na-asị, Ekele, Eze ndị Juu, Na mgbe ha gbụsasiri ya ọnu mmiri, ha weere osisi ahịhịa ahụ ma nọ na-eti ya nisi. Na mgbe ha kwara ya emo, ha yipuru ya uwe mwuda ahụ, yikwasikwa ya uwe ya, duru ya puo ka ha kpogide ya nobe.

Mgbe ha na-apu, ha huru otu nwoke onye Cyrene aha ya bu Saịmon, onye ha manyere ka o buru obe ya. Ma mgbe ha biara nebe a na-akpo Gọlgota, nke bu ebe a na-akpo okpokoro isi, Ha nyere ya ka ọ nyo mmanya gbara ụka nke a gwakotara na oluilo, ma mgbe ọ deturu ya ire, ọ choghi inu ya. Mgbe ha kpogidechara ya nobe, ha kewara uwe ya site nitu nza. Na ndi no odi no na-eche ya nebe ahụ. Ha tinyere nelu isi ya ihe edemede nke na-akowa ebubo megide ya, nke e dere, Nke a bu Jisọs, Eze ndi Juu. Mgbe ahụ, a kpogidere ndi ohi abuo nobe ya, otu naka nri na otu naka ekpe. Ndi na-agafe nebe ahụ no na-ekwulu ya okwu, na-efeghari isi ha Ma na-ekwu, Onye na-akwatu ulo nsọ ahụ ma na-ewu ya nime ubochi ato, zoputa onwe gi. O buru na i bu Okpara Chineke, si nobe ahụ rịdata. Notu aka ahụ kwa, ndi isi nchaja na-akwa emo ya na ndi ode akwukwo na ndi okenye na ndi Farisii no na-ekwu, O zoputara ndi ozọ, ma ọ pughị izoputa onwe ya. O buru na ọ bu eze Israel, ka o si nobe ahụ rida ugbo a, anyi ga-ekwere na ya. O tukwasiri obi na Chineke, ka o naputa ya ugbo a, ọ buru na ọ choro ya, nihi na o kwuru na ọ bu nwa

Chineke. Otu a kwa, ndị ohi ndị e kpogidere ya nobe na-akpari ya.

Site nawa nke isii, ọchịchiri biakwasiri ala ahụ niile ruo nawa nke itoolu. Gbasara nke itoolu awa, Jisọs tiri mkpu nolu nnukwu na-ekwu, Eli Eli, lama sabaktani? Nke a bụ, Chineke m Chineke m, gini mere i hapuru m? Ufodu ndi guzoro nebe ahụ nuru ya wee si na o na-akpo Ilaija. Na ozugbo, otu onye nime ha gbara oso were sponji, juputa ya na mmanya gbara uka, tinye ya gburugburu osisi achara, no na-enye ya onunu. Ndi foduru no na-ekwu, Hapu ka anyi hu ma Ilaija o ga-abia izoputa ya. Ma Jisọs tiri mkpu olu nnukwu ozo, hapuru mmuo. Na lee, akwa mgbochi nke ulo nsọ dọwara abuo site nelu ruo nala, ala makwara jijiji ma nkume gbawakwara. Na e meghere ili ndi nwuru anwu, ma e buliri otutu ahụ nke ndi nsọ dara ura, Ma mgbe ha si nili ndi ahụ puta, mgbe mbilite nonwu ya gasiri, ha banyere nobodo nsọ ahụ ma gosiputara otutu mmadu onwe ha. Onye ochiagha nari na ndi so ya na-eche Jisọs nche, mgbe ha huru ala oma jijiji na ihe ndi merenu, turu ujo nke ukwu na-asị, Nezie, nwa Chineke ka onye a bu. O dikwa ebe ahụ umu nwanyị otutu si nebe di anya na-ekiri, bu ndi soro Jisọs si Galili na-ejere ya ozi. Nime ha ka Meri Magdalene no, na Meri nne James na Joses, na nne umu ndi ikom Zebedi.

Mgbe anyasi gasiri, otu nwoke ogaranya si Arimathea biara, onye aha ya bu Jozef, bukwana onye ghorọ onye na-eso uzọ Jizos, Onye a biakwutere Pilate rioo maka ahụ Jizos. Mgbe ahụ, Pilate nyere iwu ka e nyeghachi ahụ. Na Josef were ahụ ahụ, kechie ya

nákwa ọcha dị ọcha O tinyere ya nili ọhụrụ ya nke o gwuru nime nkume, ma tugharia nkume buru ibu nonu uto ili ahụ wee puo. Meri Magdalene na Meri nke ozo no ebe ahụ, na-anodu ala nihi ili ahụ.

Nubochi nke na-esote, nke bu mgbe nkwadobe gasiri, ndi isi nchujaja na ndi Farisii zukotara nebe Paillet no. Na-ekwu, Onyenwe anyi, anyi chetara na onye aghugho ahụ kwuru mgbe o ka di ndu, Mgbe ubochi ato gasiri, a ga-eme ka m bilie. Nye iwu ka e mee ka ili ahụ nwee nchekwa ruo ubochi nke ato, ka o ghara ibu na ndi na-eso uto ya ga-abia nabalị zuru ohi ya ma gwa ndi mmadu na e mere ka o si nonwu bilie, ma njehie nke ikpeazu ga-aka no kara nke mbu. Pilate gwara ha, Unu nwere ndi nche, gaanu mee ka o di nchebe dika unu si mara. Ndi ahụ mana mgbe ha gara, ha mere nchekwa ili ahụ site nika akara na nkume ahụ ya na ndi nche.

28

Noge mbubreyo nke ubochi izuike, mgbe chi na-abo nubochi mbu nke izu, Meri Magdalin na Meri nke ozo biara ilele ili ahụ. Lee, ala oma jijiji di ukwu mere, nihi na onyeozu Onyenwe anyi si neluigwe ridata bia tugharia nkume ahụ site nonu uto ahụ wee nodu nelu ya. O bu ma ihe o di ka di ka amuma, na uwe ya di ọcha di ka snow. Site nihi egwu ya, ndi na-eche nche mara jijiji ma ghoo ka ndi nwuru anwu. Onyeozu ahụ zara si ndi nwanyi ahụ, Unu atula egwu, nihi na ama m na o bu Jisos onye e

kpogidere nobe ka unu na-achọ. Ọ nọghị ebe a, nihi na e mere ka o bilie dị ka o kwuru. Bịa nū hū ebe ahū ebe Onyenwe anyị dinara. Na ngwa ngwa gaanū gwa ndị na-eso ụzọ ya na e mere ka o si nọnwū bilie, na lee, ọ na-aga nihi unu na Galili, ebe ahū unu ga-ahū ya, lee, agwala m unu. Na mgbe ha pụtara ngwa ngwa site nili ahū negwu na ọ nū dī ukwu, ha gbara ọsọ ikwuputa ndi na-eso ụzọ ya. Dị ka ha na-aga igwa ndi na-eso ụzọ ya, lee, Jisọs zutere ha na-ekwu, Nūrīanū ọ nū. Ha bīarutere jidere ụkwū ya ma kpọrọ ya isiala. Mgbe ahū, Jisọs gwara ha, Unu atūla egwu, gaanū kọrọ ụmūnne m ka ha gaa na Galili, ebe ahū ka ha ga-ahū m.

Mgbe ha na-aga, lee, ụfọdū ndi nche bīara nobodo kọrọ ndi isi nchūaja ihe niile mere. Ma mgbe ha na ndi okenye gbakọtara ọ nū wee gbaa izu, ha nyere ndi agha ọlaocha zuru ezụ, na-ekwu Kwuonū na ndi na-eso ụzọ ya bīara nabali zuru ya mgbe anyi nọ na-ehi ụra. Ọ būrū na a nū ihe a nebe onye ọchichi nọ, anyi ga-akwagide ya ma mee ka unu ghara inwe nchegbu. Ndi ahū mana ha nara ihe ọlaocha ahū, ha mere dika e kuziri ha. Okwu a gbasaara netiti ndi Juu ruo taa.

Ndi iri na otu ndi na-eso ụzọ ahū gara na Galili, nugwu ebe Jisọs kara ha. Na mgbe ha hūrū ya, ha kpọrọ isiala nye ya, ma ụfọdū nwere obi abūọ. Na mgbe Jisọs bīarutere nso, ọ gwara ha, si, E nyerela m ikike niile neluigwe na nelu ụwa. Mgbe unu gara, meenū ka mba niile būrū ndi na-eso ụzọ, na-eme ha baptizim naha Nna na Ọkpara na Mmụọ Nsọ, Na-akūzi ha idebe ihe niile dī ka m nyere unu iwu, na lee, mū na unu nọ ụbọchī niile ruo

mgbe njedebe nke oge ahụ. Amen.

Ọpupu

1

Ndi a bu aha umu ndi ikom Israel ndi soro Jekob nna ha banye nIjipt, onye o bu la ya na ezinulo ya niile banyere. Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun, Benjamin, Dan, na Naphtali, Gad, na Asher. Joseph mana no na Egypt, ma mkpuru obi niile sitere na Jacob bu iri asaa na ise. Joseph nwuru, umunne ya niile nwukwara, na ogbo ahụ niile nwuru. Ma umu Izrel mubara ma baa uba nke ukwu, ghoo ndi di otutu ma sie ike nke ukwu nke ukwu, ala ahụ mubara ha. Eze ozọ bilitere nIjipt, onye na-amaghi Josef. O gwara ndi obodo ya, Lee, agburu umu Izrel bu igwe mmadu di ukwu, ha siekwara ike karia anyi. Biana ya mere ka anyi mesoo ha ihe namamihe, ka o ghara ibu na ha ga-amuba, na mgbe agha dakwasiri anyi, ha ga-esonye ndi iro anyi, luso anyi agha, wee si nala a puo. Ma o tinyere ha ndi nlekota oru, ka ha nwee ike imegbu ha noru. Ha wukwara Fero obodo ndi e wusiri ike, ya bu Pithom na Rameses na On, nke bu obodo Anyanwu. Dika ha si na-emegbu ha, otu ahụ ka ha si na-abawanye onu ogugu karia, ha siri ike nke ukwu nke ukwu,

ndị Ijpt wee kpọọ ụmụ Izrel asị. Ma ndị Ijpt kpọrọ ụmụ Izrel nokpuru site nike. Ma na-emekpa ha ahụ ndụ ha nọrụ ndị siri ike, nūrọ na nịkpụ brik, na nọrụ niile nọhịa, dika ọrụ niile nke ha ji ike mee ha ohu.

Eze ndị Ijpt gwara ndị nne nlekọta nwa nke ndị Hibru, otu nime ha aha ya bụ Shifra, aha nke abụọ bụ Pua, Ma o kwuru, Mgbe unu na-enyere ụmụ nwanyị Hibru aka nọmụmụ nwa, mgbe ha nọ noge ịmụ nwa, ọ bụrụ na ọ bụ nwoke, gbuo ya, ma ọ bụrụ na ọ bụ nwanyị, chekwaa ya. Ndị nne na-enyere nwanyị aka ịmụ nwa tūrụ egwu Chineke, ma ha emeghị dika eze Ijpt nyere ha iwu, ma ha debere ụmụ nwoke ndụ. Eze Ijpt kpọrọ ndị nne na-aghọ nwa, sị ha, Gịnị mere unu mere ihe a, na unu na-edebe ndụ ụmụ nwoke? Ndị nne nlekọta ọmụmụ gwara Fero sị, Ọ bughị dika ụmụ nwanyị Ijpt ka ndị inyom Hibru dị, nihi na ha na-amụ nwa tupu anyị ndị nne nlekọta ọmụmụ erute ebe ha nọ, ha amụọla. Ọma, Chineke mesoro ndị nne nlekọta ọmụmụ mmeso ọma, ndị mmadụ mụbakwara ọnụ ọgụgụ, ha siekwara ike nke ukwu. Ebe ọ bụ na ndị nne na-aghọ nwa tūrụ egwu Chineke, ha mere onwe ha ụlọ. Fero nyere ndị ya niile iwu, na-ekwu, Nwoke ọ bụla a mụtara ndị Hibru, tūnyenụ nime osimiri, ma nwanyị ọ bụla, debenụ ya ndụ.

2

Ọ bụ onye si nebo Livai, onye lūrụ nwaada Livai. Ma nime afo tūrụ ime, mụọ nwa nwoke, mgbe ha hūrụ na ọ mara mma, ha

zoro ya ọnwà atọ. Ebe ọ bụ na ha enweghịkwa ike izo ya ọzọ, nne ya weere nkata, tee ya ụrọ asphalt, tinye nwa ahụ nime ya, debe ya napitị dị nakụkụ osimiri ahụ. Nwanne ya nwanyị nọ na-ekiri site nebe dị anya ka ọ mụta ihe ga-eme ya.

Nwa nwanyị Fero rịdara ka ọ gaa saa ahụ nosimiri, ndị odibo nwanyị ya nọkwa na-agafe nakụkụ osimiri, mgbe ọ hụrụ nkata ahụ nime apitị, o zigara odibo nwanyị ya, onye welitere ya. Mgbe o meghere ya, ọ hụrụ nwatakiri na-ebe akwa nime nkata, ada Fero meere ya ebere, ma o kwuru, Nke a bụ nwa site nụmụaka ndị Hibru. Nwanne nwanyị ya gwara ada Fero, I chọrọ ka m kpọrọ gị nwanyị na-azụ nwa si netiti ndị Hibru, ka ọ zụọ gị nwa a? Ma ada Fero kwuru, Gaa. Nwa agboghọ ahụ bjara kpọọ nne nwa ahụ. Ada Fero kwuru sị ya, Chekwaa m nwata a, ma nye m ya ara, m ga-enye gị ụgwọ ọrụ. Nwanyị ahụ were nwata ahụ, ma nye ya ara. Mgbe nwatakiri ahụ tolitere, o wetara ya nye ada Fero, ọ ghọrọ nwa nwoke nye ya, ọ kpọrọ aha ya Mosis, na-ekwu, si na mmiri ka m si weputa ya.

O mere nime ụbọchị ndị ahụ dị otutu ahụ, mgbe Mosis toputara, ọ pụrụ gakwuru ụmụnne ya bụ ụmụ Izrel. Mgbe ọ ghọtachara ọrụ ike ha, ọ hụrụ otu nwoke onye Ijipt ka ọ na-eti otu onye Hibru, onye bụ otu nime ụmụnne ya, ụmụ Izrel. Mgbe o leghariri anya gburugburu ebe a na ebe a ma ọ hụghị onye ọ bụla, o tigburu onye Ijipt ahụ ma zoo ya nime ájá. Ọ pụrụ, mana nùbọchị nke abụọ, ọ hụrụ mmadụ abụọ ndị Hibru ka ha na-alụ ọgụ, ọ siri onye na-eme ihe ọjọọ, Gini mere i ji na-eti onye agbata obi gị? Mana ọ siri, Onye mere gị onye ọchịchị na onye ikpe nelu

anyị? Ọ bụ na ị chọrọ igbu m, dika i gburu onye Ijipt ahụ
 ụnyaahụ? Moses tūrū egwu, wee si, Ọ būrū na okwu a apụtala
 ihe. Fero nūrū okwu a, ọ chọkwara igbu Mosis. Mosis si nihi
 Fero puo, biri nala Midian. Mgbe ọ bjarutere nala Midian, ọ
 nọdūrū ala nakūkū olulu mmiri. Onye nchụàjà Midian nwere
 ụmụ ndị inyom asaa, ndị na-azụ atūrū nna ha Jetro. Mgbe ha
 bjàra, ha sere mmiri ruo mgbe ha mejupụtara ebe nchekwa
 mmiri iji nye atūrū nna ha Jetro mmiri ọñụñụ. Mgbe ha
 bjarutere, ndị ọzuzụ atūrū chupūrū ha, ma Mosis biliri napụtara
 ha, sere ha mmiri, meekwa ka atūrū ha ñụọ mmiri. Ha bjàra
 gakwuru Raguel bụ nna ha, ọ sịrị ha, gịni mere unu ji mee ọsọ
 ibia taa? Ha sịrị, Otu nwoke onye Ijipt napụtara anyị naka ndị
 ọzuzụ atūrū, o serela anyị mmiri ma nyekwa atūrū anyị mmiri
 ọñụñụ. Ma ọ sịrị ụmụ ada ya, Olee ebe ọ nọ? Gịni mere unu ji
 hapụ nwoke ahụ? Kpọonụ ya ka o rie achicha. Mosis biri nakūkū
 nwoke ahụ, ọ nyekwara ya Ziporah bụ nwa ya nwanyị ka ọ būrū
 nwunye ya. Nime afọ, nwanyị ahụ tūrū ime mūrū nwa nwoke,
 Moses kpọkwara aha ya Gershom, na-ekwu, Nihi na abụ m ọbia
 nala mba ọzọ. Mgbe ụbọchị ọtụtụ ahụ gasiri, eze Ijipt nwūrū,
 ụmụ Izrel sūrū ude site nōrū ha, ha tikwara mkpu, mkpu ha
 rigorokwara Chineke site nōrū ha. Ma Chineke nūrū ụzụ isụ ude
 ha, Chineke chetakwara ọgbụgba ndụ ya nke ya na Ebrahim
 gbara, na Aizik, na Jekob. Chineke hūrū ụmụ Izrel, e mekwara
 ka a mara ha.

3

Na Mosis nọ na-azụ atụrụ Jetro ọgọ ya, onye nchụàjà nke Midian, o duuru atụrụ ndị ahụ gaa nọzara, wee bịa rute nugwu Horeb. Onyeozị nke Onyenwe anyị putara ya nire ọkụ si nohia, ọ hụrụ na ohia ahụ na-ere ọkụ, ma ohia ahụ adighị erechapụ. Moses kwuru, M ga-agafe ka m hụ ọhụ ukwu a, nihi na ohia anaghị ere ọkụ. Dị ka Onyenwe anyị hụrụ na ọ na-abịaru ihu, Onyenwe anyị kpọrọ ya site na ahịhịa, na-ekwu, Mosis, Mosis, ma ọ siri, Gini bụ? Ma ọ siri, Abiara ebe a, yipụ akpukpọ ukwu gi nkwụ gi, nihi na ebe i na-eguzo bụ ala nsọ. Ma o kwuru, Abụ m Chineke nke nna gi, Chineke Ebrahim, na Chineke Aizik, na Chineke Jekob. Mosis wee tugharia ihu ya, nihi na ọ tụtụ egwu ile anya nihi Chineke. Onyenwe anyị gwara Mosis si, Ahula m nhụjuanya nke ndị m nọ nIjpt, anụkwala m mkpu akwa ha nihi ndị na-achị ha ọrụ, nihi na amaara m ihe mgbu ha, M ridara ala inaputa ha site naka ndị Ijpt, na ikpọtuta ha site nala ahụ, na ikpobata ha nime ala oma na sara mbara, nime ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ ahu, nime ebe nke ndị Kenan, na ndị Het, na ndị Amorait, na ndị Periz, na ndị Gigash, na ndị Hiv, na ndị Jebus. Ugbu a lee, ákwá nke umụ Izrel abiala rute m, mụ onwe m ahụkwala mkpagbu nke ndị Ijpt na-akpagbu ha. Ma ugbu a bịa, aga m eziga gi gakwuru Fero eze Ijpt, i ga-akpọtakwa ndị m bụ umụ Izrel site nala Ijpt.

Ma Mosis siri Chineke, Onye ka m bụ, na m ga-ejekwuru Fero eze Ijpt, nakwa na m ga-akpọtuta umụ Izrel site nala Ijpt? Chineke gwara Moses, si, Aga m anonyere gi, nke a bụ ihe iribama nye gi na m zitere gi: mgbe i kpọtutara ndị m site nIjpt, unu ga-eke Chineke nugwu a. Ma Moses kwuru Chineke, lee aga

m apụ jekwuru ụmụ Israel, aga m asị ha, Chineke nke nna nna
 anyị ezitela m ọkwuru unu, ha ga-ajụ m, gịnị bụ aha ya; gịnị ka
 m ga-asị ha; Ma Chineke gwara Mosis si, Abụ m Onye Dị, ma
 kwuru, Otu a ka ị ga-agwa ụmụ Izrel: Onye Dị ezitela m na unu.
 Ma Chineke gwara Mosis ọzọ, Otu a ka ị ga-agwa ụmụ Izrel,
 Onyenwe anyị Chineke nke nna nna anyị ha, Chineke Ebrahim,
 na Chineke Aizik, na Chineke Jekọb, ezitela m na unu. Nke a bụ
 aha m ebighị ebi, na ihe ncheta m nye ọgbọ niile. Mgbe ị bịa, ya
 mere, chikọta ndị okenye nke ụmụ Izrel, ị ga-agwa ha,
 Onyenwe anyị Chineke nke nna anyị ha egosila m onwe ya,
 Chineke Ebrahim, na Chineke Aizik, na Chineke Jekọb, na-ekwu,
 Nleta, eletala m unu, na ihe niile dakwasiri unu n'Ijpt. Ọ siri, Aga
 m ebuputa unu site na nhuju anya nke ndị Ijpt, banye nala nke
 ndị Kenan, na ndị Het, na ndị Amorait, na ndị Periz, na ndị
 Gigash, na ndị Hiv, na ndị Jebus, banye nala na-eru mmiri ara
 ehi na mmanụ anụ. Ha ga-anụ olu gi, ị ga-abanye gi na ndị
 okenye Izrel, jekwuru Fero eze Ijpt, ị ga-asị ya, Chineke nke ndị
 Hibru akpọla anyị, anyị ga-aga njem ụbọchị atọ banye n'ọzara,
 ka anyị chụọrọ Chineke anyị aja. Mana amaara m na Fero eze
 Ijpt agaghị ahapụ unu ka unu gaa, ọ gwula ma e jiri aka dī ike.
 Ma m setipụ aka m, aga m eti ndị Ijpt ihe nime ihe ebube m
 niile nke m ga-eme netiti ha, mgbe ihe ndị a gasiri, ọ ga-ezipu
 unu. Aga m enye ndị a amara nihi ndị Ijpt, mgbe unu na-apụ,
 unu agaghị apụ aka efu, Mana nwanyị ga-arịọ site naka onye
 agbata obi ya na onye bi n'ụlọ ya ngwa ọlaocha, na ọlaedo, na
 uwe, unu ga-eyikwasị ha ụmụ ndị ikom unu na ụmụ ndị inyom
 unu, unu ga-akwakọrọkwa ndị Ijpt ihe.

4

Moses zara ma kwuo, Ọ bụrụ na ha ekweghị m, ma ha egegghị olu m, ha ga-ekwu na Chineke apụtaghị gị, gịnị ka m ga-ekwu nye ha? Onyenwe anyị siri ya, Gịnị bụ ihe a dị naka gị? Ọ siri, Mkpanaka. Ma o kwuru, Tuba ya nelu ala, ma ọ tubara ya nelu ala, ma ọ ghorọ agwọ, ma Mosis gbapuru nihi ya. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, Gbatia aka gị, ma jide ọdụ ya. Mgbe ọ gbatiri aka ya, o jidere ọdụ ya, ọ ghorọ mkpanaka naka ya. Ka ha kwere gị na Chineke nke nna nna ha putara gị, bụ Chineke Abraham, na Chineke Isaac, na Chineke Jacob. Onyenwe anyị gwara ya ọzọ, Tinye aka gị nime obi gị. O wee tinye aka ya nime obi ya, weputa aka ya site nobi ya, aka ya wee di ka snow. Ma o kwuru ọzọ, Tinye aka gị nime obi gị, ma o tinyere aka ya nime obi ya, ma o weputara ya site nobi ya, ma ọzọ ọ laghachiri nagba nke anụ ahụ ya. Ọ bụrụ na ha ekwenyeghi gị, ma ọ bughị na ha gere nti nolu nke ihe iriba ama nke mbu, ha ga-ekwere gị nolu nke ihe iriba ama nke abuo. Ọ ga-abu na ọ bụrụ na ha ekwetaghị gị ihe iriba ama abuo ndi a, ma ha egegghị nti nke olu gị, i ga-ewere site na mmiri nke osimiri, wusa ya nelu ala kporo nku, na mmiri ahụ nke i ga-ewere site na osimiri ga-abu obara nelu ala kporo nku. Moses siri Onyenwe anyi, Ana m ariọ gị, Onyenwe anyi, abughị m onye nwere ike tupu unyaahu, ma ọ bughị tupu ubochi nke ato, ma ọ bughị site mgbe i malitere igwa ohu gị okwu. Abu m onye olu ya adighi ike nakwa onye ire ya adighi ngwa ngwa. Onyenwe anyi siri Moses, Onye nyere mmadu onu? Onye mere onye isi ike inu ihe na onye ogbi, onye na-ahu uzọ na

onye kpuru isi? O bughị m bụ Chineke? Na ugbo a, gaa, mụ ga-emepe ọnụ gị, ma kuziere gị ihe ị ga-ekwu. Ma Mosis kwuru, Abịọ m gị Onyenweanyi, họtuta onye ọzọ nwere ike, onye ị ga-eziga. Ma niwe iwe, Onyenwe anyị nelu Mosis kwuru, O bughị na lee Erọn nwanne gị onye Livait? Amaara m na ọ ga-ekwu okwu ya onwe ya nye gị, ma lee, ya onwe ya ga-aputa izute gị, ma mgbe ọ hụrụ gị, ọ ga-enwe obi uto nime onwe ya. Ma ị ga-agwa ya okwu, ị ga-etinyekwa okwu m nonu ya, mụ onwe m ga-emepe ọnụ gị na ọnụ ya, ma m ga-akuziri unu ihe unu ga-eme. Ya ọ ga-ekwuchitere gị okwu nye ndị mmadu, ya onwe ya ga-abu ọnụ gị, ma gị onwe gị, ị ga-aburu ya onye na-ekwuchitere Chineke. Ma mkpara a nke tughariri ghoo agwo, ị ga-ewere ya naka gị, bụ nke ị ga-eji mee ihe iriba ama ndi a.

Mosis gara ma laghachikwuru Jetro nna ọgo ya, ọ siri, Aga m alaghachi gakwuru umunne m ndi no nIjpt ka m hu ma ha ka di ndu. Jetro gwara Mosis si, Gaa nudo. Mgbe otutu ubochi ahụ gasiri, eze Ijpt nwuru. Onyenwe anyi gwara Moses na Midian, Gaa, puo banye nIjpt, nihi na ha niile anwuola, ndi niile na-achọ mkpuru obi gi. Niburu elu, Mosis weere nwunye ya na umuaka ya, bulite ha nelu anumanu ibu ibu, laghachi nIjpt. Mosis werekwa mkpanaka nke si naka Chineke naka ya. Onyenwe anyi gwara Mosis si, Mgbe i na-aga ma na-aloghachi nIjpt, hu ihe iribama niile nke m nyere naka gi, mee ha nihu Fero, ma mụ onwe m ga-eme ka obi ya sie ike, ọ gaghi ezipu ndi ahụ. Gi ma ị ga-agwa Fero, ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Israel bu nwa mbu m. Agwara m gi, zipu ndi m, ka ha fee m ofufe, ọ buru na ị choghi izipu ha, lee, aga m egbu nwa gi nwoke

nke mbụ e mụrụ. O mere ma nuzọ nebe obibi, Onyeozu Onyenwe anyị zutere ya, ma ọ choro igbu ya. Zipporah weere nkume nta, bie ugwu nwa ya nwoke, daa nukwu ya, si, Obara ibi ugwu nke nwa m guzoro. Ma ọ si nebe ọ nọ puo nihi na o kwuru si, Obara nke ibi ugwu nwa m akwusila. Onyenwe anyị kwuru si Aaron, Gaa zute Moses nozara, ọ gakwara zute ya nugwu Chineke, ha susukwara ibe ha onu. Mosis gwara Eron okwu niile nke Onyenwe anyị nke o zitere ya, na okwu niile nke o nyere ya niwu. Mosis na Eron gara, ha chikotara ndi okenye nke umu Izrel. Ma Eron kwuru okwu niile ndi a, nke Chineke gwara Mosis, ma o mere ihe iriba ama ndi ahụ nihi ndi mmadu. Ndi mmadu kwere ma nuria onu, nihi na Chineke letara umu Israel, nakwa nihi na ọ huru mkpagbu ha, ma ndi mmadu hulataru kpoo isiala.

5

Ma mgbe ihe ndi a gasiri, Mosis na Eron banyere gakhuru Fero, ma ha gwara ya, Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke nke Izrel na-ekwu: Zipu ndi m, ka ha mee m memme nime ozara. Fero kwuru, Onye bu onye nke m ga-ege nti nke olu ya, ka m wezuga umu Izrel? Amaghi m Onyenwe anyi, na Izrel, anaghi m ezipu. Ma ha na-asị ya, Chineke nke ndi Hibru akpoola anyi, anyi ga-ga ya mere uzọ nke ubochi ato nime ozara ahụ, ka anyi wee choro Onyenwe anyi Chineke anyi aja, ka ọ ghara ibu na ọ gazeute anyi onwu ma ọ bu igbu ochu. Eze Ijpt gwara ha si, Gini mere Mosis na Eron unu ji na-eduhie ndi mmadu site noru ha?

Onye ọ bụla nime unu laghachikwanụ nọrụ ya. Ma Fero kwuru, Lee, ugbu a ndị mmadụ amụbaala, ya mere ka anyị ghara ikwusi ha nọrụ ha. Fero nyere ndị na-elekọta ọrụ nke ndị mmadụ na ndị ode akwụkwọ iwu, na-ekwu, Unu agaghị enyekwa ndị mmadụ ahịhịa ọka maka ikpụ brik dika ụnyaahụ na ụbọchị nke atọ, kama ha onwe ha ka ha gaa chikọtara onwe ha ahịhịa ọka. Ma nhazi nke ikpụ brik nke ha na-eme nonwe ha dika ụbọchị ọ bụla, ị ga-etinye ya nelu ha, ị gaghi ewepu ihe ọ bụla, nihi na ha nọ na-enweghi ọrụ, ọ bụ nihi nke a ka ha ji tie mkpu, na-ekwu, Ka anyị bilie, ka anyị chụọrọ Chineke anyị aja. Ka e mee ka ọrụ ndị mmadụ ndị a bụrụ ibu arọ, ka ha nwee nchegbu banyere ihe ndị a, ma ka ha ghara inwe nchegbu nokwu efu.

Ndị na-achị ọrụ na ndị ode akwụkwọ nọ na-akwali ha ọsọ, ha gwara ndị mmadụ si, Ihe ndị a ka Fero na-ekwu: Agaghị m enyekwa unu ahịhịa ọka. Unu onwe unu na-aga chikọtara onwe unu ahịhịa ọka, ebe ọ bụla unu ga-achọta ya, nihi na a gaghi ewepu ihe ọ bụla site na nhazi ọrụ unu. Ma ndị ahụ gbasasiri nala niile Ijipt ichikọta ahịhịa ọka nime ahịhịa nkụ. Ndị nlekọta ọrụ nọ na-akwali ha ọsọ ọsọ, na-asị, Mezuonụ ọrụ unu nke kwesiri ekwesị kwa ụbọchị, dika mgbe a na-enye unu ahịhịa ọka. Ma a pịara ndị ode akwụkwọ nke agbụrụ ụmụ Izrel, bụ ndị a họtara ilekọta ha, site naka ndị nlekọta Fero ihe, na-asị, Gini mere unu emezughị ọrụ ikpụ brik unu dika ụnyaahụ na ụbọchị nke atọ, nakwa taa? Mgbe ha abanyechara, ndị ode akwụkwọ nke ụmụ Izrel tiri mkpu gakwuru Fero na-ekwu, Gini mere i ji eme ndị ohu gi otu a? Ahịhịa adighi enye ndị ohu gi, ma ha na-agwa anyị ka anyị mee brik, ma lee, e tiela ndị ohu gi ihe, ị ga-

emejọ ndị gị ya mere. Ọ siri ha, Unu na-enweghi ọrụ, unu bu ndi umengwu, nihi nke a ka unu ji na-ekwu, Ka anyi gaa chuo aja nye Chineke anyi. Ugbu a, ya mere, gaanu ruo ọrụ, maka a gaghi enye unu ahia oka, ma unu ga-enyeghachi onugugu brik unu kwesiri ikpu. Ndi ode akwukwo nke umu Izrel huru onwe ha nihe ogo, na-ekwu, Unu agaghi ahapu onu ogugu brik kwesiri ekwesị nke ubochi. Ha huru Moses na Aaron mgbe ha na-abia izute ha, ka ha si nebe Fero no na-aputa, Ha siri ha, Ka Chineke hu unu ma kpee unu ikpe, nihi na unu mere ka isi anyi buru ihe aru nihu Fero na nihu ndi na-ejere ya ozi, inye mma agha naka ya igbu anyi. Mosis laghachiri gakwuru Onyenwe anyi, si, Onyenwe anyi, ana m ario gi, gini mere i mesoro ndi a ihe ogo? Gini mere i ji zite m? Ma site mgbe m gara ikwu okwu niru Fero naha gi, o mekpara ndi a ahụ, ma i naputaghi ndi gi.

6

Onyenwe anyi gwara Moses si, Ugbu a i ga-ahu ihe m ga-eme Fero, nihi na site naka di ike, o ga-ezipu ha, sitekwa nogwe aka e weliri elu, o ga-achupu ha nala ya. Chineke kwuru okwu nye Moses, si ya, Mu bu Onyenweanyi. M putara nihu Abraham na Isaac na Jacob, bu Chineke nke ha, ma aha m bu Onyenwe anyi, e gosighi m ha. Ma m guzobere ogbugba ndu m nke m na ha, ka m nye ha ala ndi Kenan, bu ala ha biri na ya di ka ndi obia, nke ha bikwara na ya di ka ndi obia. Anula m uzu isu ude nke umu Izrel, bu ndi Ijpt na-eme ka ha buru ndi ohu, echetakwala m ogbugba ndu unu. Gaa, kwuo umu Izrel okwu, si, Mu bu

Onyenwe anyị, aga m ebuputa unu site n'ochichi ndi Ijipt, aga m anaputa unu site nohu, aga m agbaputa unu nogwe aka di elu na ikpe di ukwu. M ga-ewere unu ka ha buru ndi nke m, m ga-abukwa Chineke unu, unu ga-amatakwa na m bu Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site na mmegbu nke ndi Ijipt. Na m ga-ebubata unu nime ala ahụ, bu nke m setipuru aka m inye Abraham, na Isaac, na Jacob, ma m ga-enye unu ya di ka ihe nketa. Mu onwe m bu Onyenwe anyi. Mosis kwuru otu a nye umu Izrel, ma ha egeghi Mosis nti nihi obi ujo ha, na nihi oru ndi siri ike. Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, Bata, gwa Fero bu eze Ijipt okwu, ka o zipu umu Izrel site nala ya. Moses kwuru okwu nihi Onyenwe anyi, si, Lee, umu Izrel egeghi m nti, olee otu Fero ga-esi nu m? Mu onwe m enwekwaghi ezi okwu. Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu, ma nye ha iwu banyere Fero eze Ijipt, ka o zipu umu Izrel site nala Ijipt.

Ma ndi a bu ndi ndu ulo nna nna ha, umu ndi ikom Ruben, nwa mbu Izrel: Enok, na Falu, Asron, na Kamei. Nke a bu ikwu Ruben. Ma umu ndi ikom Simeon bu Jemuel, na Jamin, na Ehud, na Jachin, na Zohar, na Saul onye nne ya bu nwanyi Kenan. Ndi a bu ndi ezinulo nke umu ndi ikom Simeon. Ma ndi a bu aha umu ndi ikom Levi di ka ikwu ha: Geshon, Kohat, na Merari. Afọ ndu Levi bu otu nari na iri ato na asaa. Umu ndi ikom Gershon bu Libni na Shimei, ezinaulo nke ha. Umu ndi ikom Kaath bu Amram, na Isaar, Hebron, na Ozeil, na afọ ndu Kaath bu otu nari na iri ato na ato. Ma umu ndi ikom Merari bu Mahli na Mushi. Ndi a bu ezinaulo nna ochie Levi di ka ikwu ha. Ma Amram luru Jochebed, ada nwanne nna ya, di ka nwunye ya, o

mụtaara ya Aaron na Moses, na Miriam nwanne ha nwanyị, ma afọ ndụ Amram bụ otu nari na iri atọ na abụọ. Ma ụmụ ndị ikom Izhar bụ Korah, na Naphek, na Zechri. Ụmụ ndị ikom Ozeiel bụ Misael, na Elisafan, na Segrei. Erọn weere Elizabeth ada nwa Aminadab, nwanne nwanyị Nashon, dika nwunye ya, ọ mụtakwaara ya Nadab, na Abiu, na Elieza, na Itama. Ụmụ ndị ikom Korah bụ Asir, na Elkanah, na Abiasar; ndị a bụ ogbọ Korah. Ma Elieza nwa Erọn lụlara otu nime ụmụ ada Futiel dika nwunye, ọ mụtaara ya Finehaz. Ndị a bụ ndị ndu ezinụlọ ndị Livayị dika ogbọ ha. Nke a bụ Aaron na Moses, ndị Chineke gwara ka ha dupụta ụmụ Izrel site nala Ijipt na ike ha. Ndị a bụ ndị gwara Fero bụ eze Ijipt okwu, ha kpọputakwaara ụmụ Izrel site nala Ijipt, ya bụ Erọn na Mosis. Nụbọchị ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu nala Ijipt. Ma Onyenwe anyị kwuru okwu ruo Mosis, na-ekwu, Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, kwuo okwu ruo Fero eze Ijipt ihe niile m na-agwa gị. Ma Mosis kwuru nihi Onyenwe anyị, Lee, m bụ onye olu adighi ike, ma kedu ka Fero ga-esi nụ okwu m?

7

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Lee, emeela m gị chi nye Fero, na Erọn nwanne gị ga-abụ onye amuma gị. Gị ma i ga-agwa ya ihe niile m na-enye gị iwu, ma Aaron nwanne gị nwoke ga-agwa Fero, ka o zipụ ụmụ Izrel site nala ya. Mụ onwe m ga-eme ka obi Fero sie ike, ma m ga-eme ka ihe iribama m na ihe ebube m mụbaa nala Ijipt. Ma Fero agaghị anụ unu, aga m atụkwasi

aka m nelu Ijipt, ma site nike m, aga m akpọpụta ndị m bụ ụmụ Izrel site nala Ijipt site nịbọ ọbọ dī ukwu. Ndị Ijipt niile ga-amata na m bụ Onyenwe anyị, mgbe m na-agbatị aka m nelu Ijipt, ma kpọpụta ụmụ Izrel site netiti ha. Moses na Aaron mere dika Onyenwe anyị nyere ha iwu, otu ahụ ka ha mere. Moses dī afọ iri asatọ, ma Aaron nwanne ya nwoke dī afọ iri asatọ na atọ, mgbe ha gwara Pharaoh okwu. Onyenwe anyị gwara Mosis na Aaron, si, O bụrụ na Fero agwa unu okwu, na-asị, Nyenụ anyị ihe iribama ma ọ bụ ihe itụnanya, i ga-agwa Erọn nwanne gi nwoke, si, Were mkpanaka gi, tūba ya nala nihu Fero na nihu ndị na-ejere ya ozi, ọ ga-aghọ agwọ. Mosis na Erọn banyere nihu Fero na ndị na-eje ozi ya, ha mere otu a dika Onyenwe anyị nyere ha iwu, Erọn tūbara mkpanaka ya nihu Fero na nihu ndị na-eje ozi ya, ọ ghọrọ agwọ. Feroo kpọkọtara ọnụ ndị ọkachamara nke Ijipt na ndị mgbaasi, ma ndị ọgwụ nke ndị Ijipt mekwara otu ihe ahụ site na mgbaasi ha. Ma ha tūfuru onye ọ bula mkpanaka ha, ha ghọrọ agwọ, mkpanaka Aaron lomiiri mkpanaka ndị ahụ. Ma obi Fero siri ike, ma ọ geghi ntị ha, dī ka Onyenwe anyị nyere ha iwu.

Onyenwe anyị gwara Mosis, obi Fero emeela ike, nke mere na ọ gaghi ezipụ ndị ahụ. Gaa na Fero nūtutū, lee, ya na-aputa na mmiri, i ga-ezute ya nakukū osimiri, mkpanaka ahụ nke tughariri ghoọ agwọ ka i ga-eji naka gi. Ma i ga-agwa ya, Onyenwe anyị bụ Chineke nke ndị Hibru ezigala m ka m biakwute gi, na-ekwu, Hapụ ndị m ka ha gaa fee m ofufe nọzara, ma lee, i geghi ntị ruo ugbo a. Ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu, na nke a i ga-amata na m bụ Onyenwe anyị, lee, m na-eti

mkpanaka nke dị naka m nelu mmiri nke dị nosimiri, ọ ga-agbanwekwa ghọọ ọbara. Azụ ndị nọ nime osimiri ga-anwụ, osimiri ga-esi isi uto ọjọọ, ndị Ijpt agaghị enwekwa ike inu mmiri si nosimiri ahụ. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa Eron nwanne gi nwoke, were mkpanaka gi naka gi, setipu aka gi nelu mmiri niile di nIjpt, nelu osimiri ha, nelu ọwa mmiri ha, nelu apiti ha, na nelu mmiri niile ha gbakotara, ha ga-aghọ ọbara. O ghokwara ọbara nala Ijpt niile, obuladi nime osisi na nime nkume. Ma ha mere otu a Mosis na Eron, dika Onyenwe anyi nyere ha iwu, ma o weliri mkpara ya tigbuo mmiri ahụ nke di nosimiri ahụ nihi Fero, na nihi ndi na-ejere ya ozi, ma gbanwere mmiri niile nke di nosimiri ahụ ka o ghọọ ọbara. Ma azụ ndị nọ nime osimiri ahụ nwurụ, osimiri ahụ wee nwee isi uto ọjọọ, ndị Ijpt enweghị ike inu mmiri si nosimiri ahụ, ọbara dikwa nala Ijpt niile. Ha mere otu ahụ kwa, ndi mgbaasi nke ndi Ijpt jiri mgbaasi ha, obi Feroo siri ike, o geghi ha nti, dika Onyenwe anyi kwuru. Mgbe o tughariri, Fero banyere nulo ya, ma o tinyeghi uche ya obuladi nihe a. Ndi Ijpt niile gwuru gburugburu osimiri ka ha nwee ike inu mmiri, mana ha enweghi ike inu mmiri site nosimiri ahụ. Ma e mezuru ubochi asaa mgbe Onyenwe anyi tiri osimiri ahụ.

Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, Baa ka Fero gaa gwa ya okwu si, Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Hapu ndi m ka ha puo, ka ha nwee ike fee m ofufe. O buru na i choghi izipu ha, lee, aga m eji awo tie oke ala gi niile ihe. Ma osimiri ga-agboputa awo, ha ga-arigoro baa nulo gi, nime ulo nchekwa nke ulo ihi ura gi, nelu akwa gi, nelu ulo ndi na-ejere gi ozi, nke ndi gi, nime

efere igwọ nri gi, na nime ite oku gi. Ma nelu gi, ma nelu ndi na-ejere gi ozi, ma nelu ndi gi, awo ga-arigo.

8

Onyenwe anyi gwara Moses si, Gwa Aaron nwanne gi nwoke ka o setipu aka ya jide mkpanaka ya nelu osimiri ndi ahụ, nelu owa mmiri ndi ahụ, nelu apiti ndi ahụ, ma kpolite awo ndi ahụ. Eron gbatiri aka ya nelu mmiri Ijpt, o mere ka awo ndi ahụ rigota, awo ahụ rigotara elu, o kpuchiri ala Ijpt. Ha mere notu aka ahụ, ndi mgbaasi nke ndi Ijpt ji mgbaasi ha, ha kpolitere awo nelu ala Ijpt. Fero kporo Mosis na Eron, si ha, Kpeere m ekpere nye Onyenwe anyi, ka o wepu awo ndi a site nahu m na netiti ndi m, aga m ahapu ha ka ha gaa choro Onyenwe anyi aja. Moses kwuru Pharaoh si ya, Hazie oge m ga-ekpere ekpere maka gi, na maka ndi na-ejere gi ozi, na maka ndi gi, ka e bibie awo ndi ahụ site nebe gi no, na site netiti ndi gi, na site nulo unu niile, ma naani nosimiri ka ha ga-afodu. Ma o siru, Nechi. O siru ya mere, Di ka i kwuola, ka i mara na o dighi onye ozo ma e wezuga Onyenwe anyi. A ga-ewepu awo ndi ahụ site nebe gi no, sitekwa nulo unu, sitekwa nogige unu, sitekwa nebe ndi na-ejere gi ozi no, sitekwanu netiti ndi gi, ma naani nosimiri ka ha ga-afodu. Moses na Aaron si nebe Fero no puo, Moses wee tikuo Onyenwe anyi mkpu banyere nkwekorita banyere awo ndi ahụ, di ka Fero kweere. O mere di ka Mosis kwuru, Onyenwe anyi mekwara ya, awo niile si nulo niile, si nogige niile, na si nubi niile nwuo. Ma ha chikotara ha nikwu ikwu, ala wee nwee isi ojoo. Mgbe Fero

hụrụ na ahụhụ kwusiri, obi ya siri ike, ọ geghi ha nti, di ka
 Onyenwe anyi kwuru. Onyenwe anyi gwara Mosis, si, Gwa Eron
 ka o setipu aka ya jide mkpara ya, tie aja di nala, ha ga-aghokwa
 ijiji netiti ndi mmadu, netiti anumanu nwere ukwu anọ, na nala
 Ijpt niile. Ya mere, Eron setipuru aka ya jide mkpanaka, kuọ aja
 nke ala, ijiji wee puta netiti ndi mmadu na anumanu anọ ukwu,
 naja niile nke ala, ijiji juputara. Ha mere otu ahụ kwa, ndi
 mgbaasi jiri mgbaasi ha nke ha, iweputa ijiji, ma ha enweghi ike,
 ma ijiji ghorọ na ndi mmadu, na na anumanu nwere ukwu anọ.
 Ya mere, ndi mgbaasi ahụ gwara Fero, Nke a bu mkpisi aka
 Chineke, ma e mere ka obi Fero sie ike, ọ geghi ha nti, di ka
 Onyenwe anyi kwuru. Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, Bilie
 nisi ututu, guzoro nihi Fero, lee, ọ ga-aputa gaa nmmiri, i ga-
 agwa ya okwu si, Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Hapu ndi
 m ka ha gaa fee m ofufe nozara. O buru na i choghi ihapu ndi m
 ka ha laa, lee, aga m ezite nahu gi, na nahu ndi na-ejere gi ozi,
 na nahu ndi gi, na nulo unu niile, igwe ijiji; ulo ndi Ijpt ga-
 ejuputa nigwe ijiji, obuladi ala nke ha no nelu ya. Ma aga m aru
 oru ebube nubochi ahụ nala Goshen, ebe ndi m no nime ya, ebe
 ijiji agaghi adi nebe ahụ, ka i mara na mu bu Onyenwe anyi
 Chineke nke uwa niile. Aga m ekewa ndi m na ndi gi, ihe a ga-
 eme nwa echị. Onyenwe anyi mere otu a, ijiji nkita biara nìgwè
 banyere nulo Ferroo, nulo ndi na-ejere ya ozi, na nala Ijpt niile, a
 lara ala ahụ niyi site nijiji nkita.

Fero kporo Mosis na Eron, na-ekwu, Bianu choro Onyenwe
 anyi Chineke unu aja nala a. Ma Mosis kwuru, O bughị ihe ga-
 ekwe omume ibu otu a, maka ihe aru nke ndi Ijpt ka anyi ga-

achụ aja nye Onyenwe anyị Chineke anyị. Ọ bụrụ na anyị chụọ aja ihe arụ nke ndị Ijpt nihi ha, a ga-iji nkume tugbuo anyị. Anyị ga-aga njem ụbọchị atọ nime ọzara, ma anyị ga-achụrụ Chineke anyị aja, dika Onyenwe anyị gwara anyị. Fero kwuru si, Mụ ga-eziga ụnụ, ụnụ ga-achụrụ Chineke ụnụ aja nọzara, mana unu agaghị aga ebe di anya. Ya mere, kpeere m ekpere nye Onyenwe anyị. Moses kwuru, Mụ onwe m ga-esi nebe i nọ puo, m ga-ekpere Chineke ekpere, ijiji nkita ga-esi nebe gi, nebe ndi na-ejere gi ozi, na nebe ndi gi nọ puo echi. Ka i ghara ighaghọ ọzọ, Fero, site niju izipu ndi ahụ ka ha chụorọ Onyenwe anyị aja. Mosis si nebe Fero nọ puo, kpee ekpere nye Chineke. Onyenwe anyị mere dika Mosis kwuru, wepu ijiji nkita ahụ site nebe Fero nọ, na nebe ndi na-eje ozi ya nọ, na nebe ndi ya nọ, ọ dighikwa nke ọ bula fọdurụ. Na Feroo mere ka obi ya di arọ noge a, ọ choghikwa izilaga ndi ahụ.

9

Onyenwe anyị gwara Mosis, Bata jekwuru Fero, gwa ya okwu ndi a: Ihe ndi a ka Onyenwe anyị bu Chineke nke ndi Hibru na-ekwu: Hapu ndi m ka ha gaa, ka ha nwee ike ife m ofufe. Ọ bụrụ nezie ya mere na i choghi izilaga ndi m, kama ka i na-ejide ha, Lee anya, aka Onyenwe anyị ga-adị nanu ulo gi ndi nọ nubi, ninyinya, nanu ibu aru, ninyinya kamel, nehi, na naturu, onwu di ukwu nke ukwu. Ma m ga-arụ ọrụ ebube noge ahụ netiti anu ulo ndi Ijpt na netiti anu ulo nke umu Izrel; ọ dighi nke ga-anwu site na niile nke umu Izrel, okwu e kwuru. Ma Chineke nyere

oke, na-ekwu, Echi, Onyenwe anyị ga-eme okwu a nelu ụwa. Ma Onyenwe anyị mere okwu a nechi ya, anụ ụlọ niile nke ndị Ijpt nwurụ, ma nime anụ ụlọ nke ụmụ Izrel, ọ dighị nke nwurụ ọ bụla. Mgbe Fero huru na o nweghị ọ bụla nime anụ ụlọ niile nke ụmụ Izrel nwurụ, obi Fero siri ike, ya mere o zighị ndị ahụ.

Onyenwe anyị gwara Moses na Aaron okwu, si, Werenụ aka unu juputara na ntụ oku nke ite oku, ka Moses fesaa ya neluigwe nihi Fero na nihi ndị na-ejere ya ozi. Ka ájá dīrī nelu ala niile nke Ijpt, ọ ga-adikwa nelu ndị mmadu na nelu anumanu nwere ukwu anọ, buru onya na oku na-agbawa na-agbaputa nahu ndi mmadu na nahu anumanu nwere ukwu anọ, nala niile nke Ijpt. Ma o weere ntụ oku nke oku oku nihi Fero, Mosis fesara ya neluigwe, ọ ghorọ onya na onya mmiri na-agbaputa nahu mmadu na nahu anumanu anọ ukwu. Ndi dibia enweghị ike iguzoro nihi Mosis nihi onya ndi ahụ, nihi na onya ndi ahụ di nahu ndi dibia, na nala Ijpt niile. Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike, ma ọ geghị ha ntị, di ka Onyenwe anyị nyere iwu.

Onyenwe anyị gwara Mosis si, Bilie nisi ututu, guzoro nihi Fero, gwa ya okwu ndi a: Otu a ka Onyenwe anyị Chineke nke ndi Hibru na-ekwu, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. Noge a, nihi na m na-ezipu ihe otiti m niile nime obi gi, na nke ndi na-ejere gi ozi, na nke ndi obodo gi, ka i mata na ọ dighi onye ozọ di ka m nwa niile. Ugbu a, nihi na ezipula aka m, aga m aku gi na ndi gi ka m ga-egbu, a ga-ebibikwa gi site nala ahụ. Ma nihi nke a, e chebere gi ka m gosiputa nime gi ike m, nakwa ka e kwusaa aha m nala niile. I ka na-egbochi ndi m ka i ghara izilaga ha? Lee anya, mu onwe m ga-ezo akuku mmiri ice di ukwu nke ukwu echi noge a, nke udi ya na-adibeghi na Ijpt site nubochi e kere

ya ruo nùbòchị taa. Ugbu a, ya mere mee ngwa chikòta anụ ụlọ
gị na ihe niile dị gị nòhịa, nihi na ndị mmadụ niile na anụ ụlọ
niile, bụ ndị a ga-ahụ nòhịa ma ha abanyeghị nùlọ, mgbe
mkpụrụ mmiri igwe dakwasịrị ha, ha ga-anwụ. Onye ahụ na-atụ
egwu okwu Onyenwe anyị netiti ndị na-ejere Fero ozi chikòtara
anụ ụlọ ya nime ụlọ. Onye na-enyeghị uche nobi ya nokwu
Onyenwe anyị hapụrụ anụ ụlọ ya nòhịa.

Onyenwe anyị gwara Moses okwu sị, Setipụ aka gị neluigwe,
mkpụrụ mmiri ice ga-adakwasị ala Ijìpt niile, ndị mmadụ, anụ
ụlọ, na ahìhịa niile dị nala. Mosis setipụrụ aka ya neluigwe,
Onyenwe anyị nyere ụda na mkpụrụ mmiri igwe, ọkụ gbakwara
nelu ala, Onyenwe anyị zokwasịrị ala Ijìpt niile mkpụrụ mmiri
igwe. Ọ bụ mkpụrụ mmiri na-acha ọcha na ọkụ na-enwu ọkụ
nime mkpụrụ mmiri na-acha ọcha ahụ, mkpụrụ mmiri na-acha
ọcha ahụ dị ukwuu nke ukwuu, nke ụdị ya adibeghị n'Ijìpt, site
nùbòchị mba malitere idị nelu ya. Mkpụrụ mmiri akụ tigburu
nala Ijìpt niile, site na mmadụ ruo nanụ ụlọ, mkpụrụ mmiri akụ
tigburu ahìhịa niile dị nala dị larịị, ma tijikwaa osisi niile dị nala
dị larịị. Sọsọ nala Gesem, ebe ụmụ Izrel nọ, mkpụrụ mmiri akpụ
adabeghị. Zigara ma Fero kpọrọ Mosis na Erọn, ọ sịrị ha,
Emehiela m ugbu a, Onyenwe anyị bụ onye ezi omume, mụ na
ndị m bụ ndị na-emeghị Chineke. Kpeenụ ekpere ya mere
banyere m nye Onyenwe anyị, ka ọ kwụsị ibụ olu Chineke, na
mkpụrụ mmiri igwe, na ọkụ, m ga-ezipụ unu, unu agaghịkwa
anọgidekwa ọzọ. Mosis sịrị ya, Dịka m ga-esi puo nobodo, aga m
agbasa aka m abụọ nye Onyenwe anyị, olu niile ga-akwụsị,
mkpụrụ mmiri igwe na mmiri ozuzo agaghịkwa adịkwa ọzọ, ka ị

mara na ala bu nke Onyenwe anyi. Ma gi na ndi na-ejere gi ozi, amaara m na unu atubeghi egwu Onyenwe anyi. Mana flax na barley ka e tigburu, nihi na barley guzoro otu, ma flax no na ntu. Mana oku na spelt e tigbughi, nihi na ha bu ndi na-acha nwayoo. Mosis si nebe Fero no puta gaa nezí obodo, setipu aka ya abuo chere Onyenwe anyi ihu, olu ndi ahụ kwusiri, mkpuru mmiri na mmiri ozuzo akwusikwala idakwasị ala ahụ. Mgbe Fero huru na mmiri ozuzo na mkpuru mmiri igwe na uda egbe eluigwe akwusila, o gara nihi na-eme mmehie, o mekwara ka obi ya sie ike, ya na nke ndi na-ejere ya ozi. E mere ka obi Fero sie ike, o bughi ya eziga umu Izrel, di ka Onyenwe anyi gwara Mosis.

10

Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, Banye jekwuru Fero, nihi na emeela m obi ya ike na nke ndi na-ejere ya ozi, ka ihe iriba ama ndi a niile biakwasị ha nusoro, Ka unu nwee ike ikoro nime nti umu unu, na umu nke umu unu, ihe niile m ji kwa ndi Ijipt emo, na ihe iribama m nke m mere netiti ha, ka unu si otu a mara na m bu Onyenwe anyi. Mosis na Eron banyere nihi Fero, ha gwara ya, Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke nke ndi Hibru na-ekwu: Ruo ole mgbe ka i ga-aju inwe ihere nihi m? Zipu ndi m ka ha nwee ike ife m ofufe. O buru na i choghi izilaga ndi m, lee, aga m eweta echi igurube ukwuu nelu oke ala gi niile. O ga-ekpuchi ihu nke ala, i gaghi enwekwa ike ihu ala ahụ, o ga-erikwa ihe niile ukwuu nke ala nke foduru, bu nke mkpuru mmiri ahụ hapuru unu, o ga-erikwa osisi niile nke na-etoro unu

nelu ala. Ma a ga-ejuputa ụlọ gi niile, na ụlọ ndi na-ejere gi ozi niile, na ụlọ niile di nala ndi Ijpt niile, nke ndi nna gi na ndi nna nna ochie ha na-ahutubeghi mgbe o bula, site nubochi ha biara nuwa ruo nubochi taa. Mosis wee tugharịa puo site nebe Fero no. Ma ndi na-ejere Fero ozi sirị ya, Ruo ole mgbe ka nke a ga-abu ihe mgbochi nye anyi? Zipu ndi mmadu ahụ ka ha fee Chineke ha ofufe. I chorọ imata na Ijpt alaala niyi? Ma ha tughariri azu Moses na Aaron gakwuru Fero, ma o sirị ha, Gaanụ ma fee Onyenwe anyi Chineke unu, ma ufodu na ufodu bu ndi na-aga? Mosis kwuru, Anyi ga-eso umu okorobia na ndi okenye anyi gaa, anyi ga-ekporo umu ndi ikom na umu ndi inyom anyi, tinyere aturu na ehi anyi, nihi na o bu mmemme Onyenwe anyi. Ma o kwuru nebe ha no, Ka o buru otu a Onyenwe anyi nonyere unu, di ka m na-eziga unu, o bughi na akpa unu kwa? Hunu na ihe ojo agbakwunyere unu. O bughi otu a, kama ka ndi nwoke gaa, ka ha fee Chineke, nihi na nke a bu ihe unu onwe unu na-achọ. Ma ha chupuru ha site nihu Feroo. Onyenwe anyi gwara Moses okwu si, Gbatia aka gi nelu ala Ijpt, ka igurube rigoruo nelu ala ahụ, o ga-erichapu ahia niile nke ala ahụ, na mkpuru niile nke osisi, nke mkpuru mmiri ice hapuru. Ma Mosis weliri mkpara ya nime eluigwe, ma Onyenwe anyi wetara ifufe ndida nelu ala dum ubochi ahụ, na abali ahụ dum. Nututu, o mere, ma ifufe ndida weliri igurube ahụ. Na o kpolitere ya nelu ala niile nke Ijpt, o kwusikwara nelu oke niile nke Ijpt nke ukwu nke ukwu; tupu nke a, igurube di otu a emebeghi, ma mgbe ihe ndi a gasiri, o gaghi adikwa otu a. Ma o kpuchiri ihu nke ala, ala mekwara ka o laa niyi, o richakwara ahia niile nke ala, na mkpuru niile nke osisi ndi

ahụ fọduru site na mkpuru mmiri ice. O dighi ihe akwukwo ndu o bula fọduru nosisi, na nahia niile nke ala di larii, nala niile nke Ijpt.

Fero mere ngwa ngwa ikpo Mosis na Eron, na-ekwu, Emehiela m ihe ojoo nihu Onyenwe anyi Chineke unu, na megide unu. Nabaranu ya mere mmehie m ka o di ugbo a, ma kpeekwaranu m ekpere nye Onyenwe anyi bu Chineke unu, ka o wepu nahu m onwu nke a. Mosis si nebe Fero no puo, kpee ekpere nye Chineke. Ma Onyenwe anyi gbanwere ifufe siri ike site nosimiri, o buliri igurube ahụ, tuba ya nime Osimiri Uhie, o dighikwa otu igurube fọduru nala Ijpt niile. Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, ma o zighi umu Izrel. Onyenwe anyi siri Mosis, Gbatia aka gi neluigwe, ka ochichi di neli ala Ijpt, ochichi a na-emetu aka. Mosis setipuru aka ya neluigwe, ochichi gbara, oke ochichi na ifufe oké ifufe dakwasiri ala Egypt niile ubochi ato. Ma o dighi onye huru nwanne ya nwoke ubochi ato, ma o dighi onye si nihe ndina ya bilie ubochi ato, ma umu Izrel niile nwere ihè nebe niile ha bi. Ma Fero kporo Mosis na Eron, na-ekwu, Gaanu, jeere Onyenwe anyi Chineke unu ozi, ma hapunu aturu na ehi azu, ma ihe unu ka o soro unu gaa. Ma Moses kwuru, Ma gi onwe gi ga-enye anyi aja nsure oku na aja ndi anyi ga-achuru Onyenwe anyi Chineke anyi. Ma anu ulo anyi ga-eso anyi gaa, anyi agaghi ahapu obuladi ukwu anu o bula, nihi na site na ha ka anyi ga-ewere fee Onyenwe anyi Chineke anyi ofufe, ma anyi amaghi ihe anyi ga-eji fee Onyenwe anyi Chineke anyi ofufe, ruo mgbe anyi ga-eru ebe ahụ. Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, ya mere o choghi izilaga ha. Ma Fero na-

ekwu, Pụọ nebe m nọ, kpachara anya maka onwe gị ka ị ghara ihụkwa ihu m ọzọ, nihi na ụbọchị ọ bụla a ga-ahụ gị nihu m, ị ga-anwụ. Mosis kwuru ma, I kwuola, agaghị m apụtakwara gị ọzọ nihu.

11

Onyenwe anyị gwara Mosis sị, Mụ onwe m ga-eweta otu ihe otiti ọzọ nelu Fero na nelu Ijpt, mgbe ihe ndị a gasiri, ọ ga-ezipụ unu site ebe a. Mgbe ọ na-ezipụ unu niile, ọ ga-achụpụ unu kpamkpam. Kwuo ya mere na nzuzo nntị ndị mmadụ, ka onye ọ bụla rịọọ site naka onye agbata obi ya ngwá ọlaọcha na ọlaedo na uwe. Onyenwe anyị mana nyere ndị ya ihuoma nihu ndị Ijpt, ha wee binara ha ihe, nwoke Mosis ghọkwara onye dị ukwu nke ukwu nihu ndị Ijpt, nihu Fero, na nihu ndị na-eje ozi ya. Ma Moses kwuru, Ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu: Netiti abali, aga m abanye netiti Ijpt, Nwa mbụ niile ga-anwụ nala Ijpt, site na nwa mbụ Fero onye nọduru ala nocheeze, ruo na nwa mbụ nke onye ohu nwanyị nke nọ nakụkụ okwute igwe nri, ruokwa nwa mbụ nke anụmanụ niile. Ma a ga-enwe iti mkpu dị ukwu nala Ijpt niile, nke ụdị ya na-adịbeghị mbụ, ma ụdị ya agaghị adịkwa ọzọ. Ma netiti ụmụ Izrel niile, nkịta agaghị eji ire ya gbọọ ụja, site nebe mmadụ nọ ruo nebe anụ ụlọ nọ, ka i si otu a mara oke ọdiche Onyenwe anyị ga-eme netiti ndị Ijpt na Izrel. Ha ga-abịa ala niile ndị ohu gị ndị a na m, ha ga-akpọ isiala m, na-ekwu, Pụọ gị, na niile ndị mmadụ gị, nke gị na-edu, na mgbe ihe ndị a m ga-apụ. Ma Moses pụrụ site na Fero na iwe.

Onyenwe anyị gwara Mosis, Fero agaghị ege unu ntị, ka m wee mee ka ihe ịrịba ama m na ọrụ ebube m mụbaa nala Ijpt. Moses na Aaron mere ihe ịrịba ama niile na ihe ebube ndị a nala Ijpt nihi Fero, ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike, ya mere ọ nughị iji zilaga ụmụ Izrel site nala Ijpt.

12

Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn nala Ijpt, si Ọnwa a nezie bụ mmalite nke ọnwa nye unu, ọ bụ nke mbụ nye unu nime ọnwa niile nke afọ. Gwa nzukọ niile nke ụmụ Izrel, si, na mkpụrụ ụbọchị nke iri nke ọnwa a, ka onye ọ bụla were atụrụ dika ezinaulọ nna ha si dị, atụrụ ọ bụla maka ụlọ ọ bụla. Ọ bụrụ na ha dị ole na ole n'ụlọ ahụ, nke na ha ezughị ezu maka atụrụ, ọ ga-akporo onwe ya onye agbata obi ya nke dị nso, dika ọnụogugụ mkpụrụ obi, onye ọ bụla ga-aguta ihe zuru ya ezu nime atụrụ. Atụrụ zuru okè, nke nwoke, nke gbara otu afọ ga-abụ nke unu; site nime ụmụ atụrụ na ụmụ ewu ka unu ga-ewere. Ọ ga-abụ nye unu nke a ga-eche kwa ruo ụbọchị nke iri na anọ nke ọnwa a, mgbe ahụ ọtụtụ nzukọ niile nke ụmụ Izrel ga-egbu ya na mgbede. Ma ha ga-ewere site na ọbara ahụ, ma ha ga-etinye nelu ibo ọnụ ụzọ abụọ ahụ nakwa nelu mbudo ọnụ ụzọ ahụ, nime ụlọ ndị ahụ nke ha ga-eri ha nime ha. Ma ha ga-eri anụ ahụ nabali a, nke e ghere eghe nọkụ, ha ga-erikwa achicha na-enweghị ihe na-eko achicha na ahịhịa ilu. Unu agaghị eri site na ha ahụ ọhụrụ, ma ọbụ nke e siri esi na mmiri, kama ọ bụ nke a hụrụ nọkụ, isi ya na ụkwụ ya na eriri afọ ya. Ọ

gaghị ahapụ ihe ọ bụla site na ya ruo ụtụtụ, unu agaghịkwa agbaji ọkpụkpụ ọ bụla site na ya, ma ihe ndị fọdụrụ site na ya ruo ụtụtụ, unu ga-eji ọkụ kpọọ ha. Otu a ka unu ga-esi rie ya: ukwu unu ekechiri ekechiri, akpụkpọ ụkwụ dị nụkwụ unu, mkpanaka dị naka unu, unu ga-eri ya na mberede, ọ bụ Emume Ngabiga nke Onyenwe anyị. Ma m ga-agafe nala Ijịpt nabalị a, ma m ga-akụ ụmụ niile e buru ụzọ mụọ nala Ijịpt site na mmadụ ruo nanụ ụlọ, ma netiti chi niile nke ndị Ijịpt ka m ga-eme ibo ọbo, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. Ọbara ahụ ga-aburụ unu ihe iribama nelu ụlọ ndị ahụ ebe unu nọ. Mgbe m hụrụ ọbara ahụ, m ga-echebe unu, ọ dighịkwa ihe otiti nbibi ga-adakwasị unu mgbe m na-etị ala Ijịpt.

Ụbọchị a ga-aburụ unu ihe ncheta, unu ga-emekwa ya dị ka emume nye Onyenwe anyị ruo nọgbọ niile unu, dị ka iwu ebighị ebi, unu ga-eme ya. Ụbọchị asaa ka unu ga-eri achicha na-enweghị ihe na-eko achicha, site n'ụbọchị mbụ, unu ga-ewepụ ihe na-eko achicha n'ụlọ unu, onye ọ bụla riri ihe na-eko achicha, a ga-ebibi mkpụrụ obi ahụ site n'Izrel, site n'ụbọchị mbụ ruo n'ụbọchị nke asaa. Ụbọchị nke mbụ a ga-akpọ nsọ, ụbọchị nke asaa kwa ga-aburụ unu nsọ, unu agaghị arụ ọrụ ohu ọ bụla na ha, ma e wezuga ihe niile a ga-emere mkpụrụ obi ọ bụla, naanị nke a ka a ga-emere unu. Unu ga-edebe iwu a, nihi na n'ụbọchị a, m ga-ewepụta ike unu site nala Ijịpt, unu ga-emekwa ụbọchị a ka ọ buru ụkpụrụ ebighiebi nye ọgbọ unu niile. Malite n'ụbọchị nke iri na anọ nke ọnwá nke mbụ, site na mgbede, unu ga-eri achicha na-ekoghị eko ruo ụbọchị nke iri abuo na otu nke ọnwá ahụ, ruo mgbede. Nime ụbọchị asaa, a gaghị ahụ ihe na-eko

achicha nulo unu. Onye o bu la riri ihe e koro eko, a ga-ebipụ mkpuru obi ahụ site na nzuko Izrel, ma o bu ndi obia ma o bu umu afo ala nke ala ahụ. Unu agaghị eri achicha gbara gbaa o bu la, kama nebe obibi unu niile, unu ga-eri achicha na-enweghi ihe na-eme ka o gbaa gbaa.

Mosis kporo nzuko ndi okenye niile nke umu Izrel, o gwara ha, Gaanụ werenụ onwe unu aturu dika ikwu unu si di, chonụ aja Pasova. Unu ga-anata uyoko hisopu, mgbe unu tinyere ya nobara nke di nakuku onu uzọ, unu ga-etinye ya nibo onu uzọ, na nelu ibo onu uzọ abuo ahụ, site nobara nke di nakuku onu uzọ, ma unu agaghị apu, onye o bu la nonu uzọ ulo ya ruo ututu. Onyenwe anyi ga-agafe iku ndi Ijpt, o ga-ahu obara nelu onu uzọ na nelu akuku abuo nke onu uzọ, Onyenwe anyi ga-agafe uzọ ahụ, o gaghị ekwe ka onye mbibi banye nime ulo unu iku ha. Ma chekwaanụ okwu a di ka iwu nye onwe unu na umu unu, ruo mgbe ebighi ebi. O buru na unu abanye nala ahụ nke Onyenwe anyi ga-enye unu dika o kwuru, chekwaanụ ofufe a. O ga-abu na o buru na umu unu ndi nwoke ajuo unu, gini bu ofufe a? Ma unu ga-agwa ha, Aja nke Mmemme Pasova nke a bu nye Onyenwe anyi, dika o si kpuchie ulo umu Izrel na Ijpt, mgbe o tigburu ndi Ijpt, ma naputa ulo anyi. Mgbe ahụ, ndi mmadu huru ala ala ma kpo isiala. Ma mgbe ha puru, umu Izrel mere dika Onyenwe anyi nyere Mosis na Eron iwu, otu ahụ ka ha mere.

O mere netiti abali, Onyenwe anyi tigburu umu niile e bu uzọ muo nala Ijpt, site nokpara Fero nke noduru nocheeze, ruo

nọkpara nwanyị a dọtara nagma nke nọ nolulu, ruokwa nọkpara anumanu niile. Fero na ndi na-eje ozi ya na ndi Ijpt niile biliri nabali, oke iti mkpu dara nala Ijpt niile, nihi na o nweghi ulo nke onye nwuru anwu na-anoghi nime ya. Fero kporo Mosis na Eron nabali, si ha, Bilienu, pounu netiti ndi m, unu na umu Izrel, gaanu fee Onyenwe anyi Chineke unu ofufe dika unu kwuru. Ma aturu na ehi unu ewerela, gaanu, goziekwanu mu nezie. Ma ndi Ijpt no na-amanye ndi mmadu ka ha chupu ha nala ahụ ninyu oku nobi, nihi na ha kwuru si, Anyi niile na-anwu. Ndi mmadu weere ihe ntụ oka ha tupu e tinye ihe na-eme ka o gbaa uka nihe ntụ oka a gwakotara ha, bu nke e kechiri nime uwe ha nelu ubu ha. Umu Izrel mere dika Moses nyere ha iwu, ha rioro ndi Ijpt ngwa olocha na olaedo nakwa uwe. Onyenwe anyi mere ka ndi Ijpt hu ndi ya nanya, ha nyekwara ha ihe, si otu ahụ kwakoro ndi Ijpt aku ha.

Umu Izrel apuola site na Rameses gaa Sukot, ha di nari puku isii bu ndi agha ji ukwu eje, bu ndi nwoke, ma ewezuga ndi bu ibu. Ma igwe mmadu agwakotara onu di ukwu sooro ha rigoro, tinyere aturu, na ehi, na anu ulo di otutu nke ukwu. Ma ha siri nri oka ahụ nke ha si nIjpt weputa mee achicha a na-eme nntu nke na-enweghi ihe na-eko achicha, nihi na o gbaraghi uka, nihi na ndi Ijpt chupuru ha, ma ha enweghi ike inogide, ha emekwaghi nri njem nye onwe ha maka njem ahụ. O ma obibi nke umu ndi ikom Israel, nke ha biri nala Ijpt na nala Kenan, bu afọ nari anọ na iri ato. O bu na o mere mgbe nari afọ anọ na iri afọ ato gasiri, ike niile nke Onyenwe anyi si nala Ijpt puta nabali. Nche bu nye Onyenwe anyi ka o wee duputa ha site nala

Ijipt, abali ahụ nke a, nche Onyenwe anyị, ka ọ bụrụ nye ụmụ niile nke Izrel ruo nọgbọ ha. Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn si, nke a bụ iwu nke Ngabiga, onye mba ọzọ ọ bụla agaghị eri site na ya. Na odibo niile ọ bụla e jiri ọlaocha zụta, ị ga-ebi ya ugwu, mgbe ahụ ka ọ ga-eri site na ya. Onye ọbia ma ọ bụ onye e goro ọrụ agaghị eri site na ya. Notu ụlọ ka a ga-eri ya, unu agaghị ebuputa anụ ahụ site n'ụlọ ahụ pụọ n'èzí, unu agaghịkwa agbaji ọkpụkpụ ọ bụla site na ya. Nzukọ niile nke ụmụ ndị ikom Israel ga-eme ya. Ọ bụrụ na onye ọbia biakwute unu ime mmemme Ngabiga Onyenwe anyị, unu ga-ebi ụmụ nwoke ya niile ugwu, mgbe ahụ ọ ga-abia ime ya, ọ ga-adikwa ka onye amụrụ nala ahụ. Onye ọ bụla a na-ebighị ugwu agaghị eri site na ya. Iwu otu ga-adiri onye nwe obodo na onye ọbia biara netiti unu. Ụmụ Izrel mere dika Onyenwe anyị nyere Mosis na Erọn iwu banyere ha, otu a ka ha mere. N'ubochi ahụ, Onyenwe anyị dupụtara ụmụ Izrel site nala Ijipt na ike ha.

13

Onyenwe anyị gwara Mosis, si, Doo nsọ nye m ihe niile e bu ụzọ mụọ, nke mbụ e meputara, nke na-emepe akpanwa ọ bụla netiti ụmụ ndị Izrel, site na mmadụ ruo nanụ ụlọ, ọ bụ nke m. Moses gwara ndị mmadụ si, Chetanụ ubochi a, mgbe unu si nala Ijipt pụta, site n'ụlọ ohu, nihi na ọ bụ aka dị ike Onyenwe anyị ji duputa unu site ebe a, a gaghị erikwa ihe na-eko achicha. Nihi na taa unu na-apụ n'ụwa nke ndị ọhụrụ. Ọ ga-abụ na mgbe Onyenwe anyị Chineke gi kpobatarara gi nime ala nke ndị Kenan,

na ndị Het, na ndị Amōrait, na ndị Hiv, na ndị Jebus, na ndị Girgash, na ndị Periz, bụ nke ọ nūrū iyi nye nna nna gị ha, inye gị ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ aṅụ, ị ga-eme ofufe a nṅwa a. Nime ụbọchị isii, unu ga-eri achicha na-ekoghị eko, ma nūbọchị nke asaa bụ mmemme Onyenwe anyị. Achicha na-enweghị ihe na-eko achicha ka unu ga-eri ụbọchị asaa, a gaghị ahụ achicha nwere ihe na-eko achicha nebe ị nọ, ọ bughịkwa ka ihe na-eko achicha ga-adị nókèala gị niile. Ma ị ga-ekwusara nwa gị nwoke nūbọchị ahụ, sị, Nihi ihe a ka Onyenwe anyị Chineke mere m mgbe m si nIjpt pụta. Ọ ga-abụkwa gị ihe iriba ama naka gị, na ihe ncheta nihi anya gị, ka iwu Onyenwe anyị nṅoro nṅụ gị, nihi na site naka dị ike ka Onyenwe anyị Chineke ji duputa gị site nIjpt. Ma chekwaanụ iwu a dị ka oge oge, site nūbọchị ruo nūbọchị.

Ọ ga-adị mgbe Onyenwe anyị Chineke gị ga-ebubata gị nime ala ndị Kenan, dị ka ọ nūrū iyi nye nna nna gị ha, na ọ ga-enye gị ya. Ị ga-ewepụ ihe niile nke na-emepe akpanwa, ndị nwoke nye Onyenwe anyị, ihe niile nke na-emepe akpanwa site nūmụ igwe ehi maṅbụ nime anụ ụlọ gị, ihe niile ọ bụla ọ ga-abụ nye gị, ndị nwoke ị ga-edo nsọ nye Onyenwe anyị. Nke ọ bụla na-emepe akpanwa nke ịnyinya ibu, ị ga-eji aturū gbanwee ya, ọ būrū na ị gaghị agbanwe ya, ị ga-agbaputa ya, nke ọ bụla nwa mbụ nke mmadụ nime ụmụ ndị ikom gị, ị ga-agbaputa ha. Ọ būrū na nwa gị nwoke ajuo gị ajuju mgbe ihe ndị a gasiri, na-ekwu, Gịnị bụ nke a? Ị ga-agwa ya, Na ọ bụ site naka dị ike ka Onyenwe anyị ji duputa anyị site nala Ijpt, site nūlọ ohu. Mgbe Fero siri ike ihapụ anyị ka anyị laa, ọ gburu ụmụ niile e buru ụzọ mụo nala

Ijipt, site nümü mmadụ e buru ụzọ mụọ ruo nümü anụ ụlọ e buru ụzọ mụọ. Nihi nke a, m na-achụrụ Onyenwe anyị aja ụmụ nwoke niile e buru ụzọ mụọ, bụ ndị na-emepe akpanwa, ma m na-agbaputa ụmụ ndị ikom m niile e buru ụzọ mụọ. O ga-abụ ihe irịba ama nelu aka gị, na ihe na-adighị ama jijiji nihi anya gị, nihi na site naka dị ike ka Onyenwe anyị si duputa gị nIjipt.

Mgbe Fero zipurụ ndị mmadụ ahụ, Chineke edubeghị ha nuzọ ala ndị Filistia, nihi na o dī nso, nihi na Chineke kwuru, ka ndị mmadụ ahụ ghara ikwaa uta mgbe ha hụrụ agha, ma laghachi nIjipt. Ma Chineke duuru ndị ya gaa nuzọ nke na-aga nọzara, nọzara Oké Osimiri Uhie, ma nọgbọ nke ise, ụmụ Izrel si nala Ijipt pụta rigoro. Ma Mosis weere ọkpụkpụ Josef meth onwe ya, o bụ nihi na o nūrụ ụmụ ndị ikom Israel iyi, na-ekwu, Nezie, Onyenwe anyị ga-eleta unu, ma unu ga-eburu ọkpụkpụ m site ebe a meth unu.

Mgbe ụmụ Izrel bulitere ihe ha si Sukot pụọ, ha mara ụlọikwu nEtam nakụkụ ọzara. Ma Chineke duuru ha, nehihie site nogidi igwe ojii iji gosi ha ụzọ, ma nabalị site nogidi ọkụ. Ogidi ígwé ojii nke ehihie na ogidi ọkụ nke abalị akwụsighị nihi ndị mmadụ niile.

14

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa ụmụ Izrel, ka ha laghachi azụ maa ụlọikwu nihi obodo nta ahụ, netiti Magdolou

na netiti osimiri ahụ, nihi Beelsephon; nihi ha ka ị ga-ama ụlọikwu nakụkụ osimiri ahụ. Ma Fero ga-asị ndị nke ya, Ụmụ Izrel ndị a na-akpagharị nala ahụ, nihi na ọzara emechiela ha. Mụ ma m ga-eme ka obi Fero sie ike, ọ ga-achụso ha, a ga-asopurụ m na Fero na ndị agha ya niile, ndị Ijịpt niile ga-amakwa na mụ bụ Onyenwe anyị, ha mekwara otú ahụ. Ma a gwara eze ndị Ijịpt na ndị ahụ agbanarịla, obi Fero na ndị na-ejere ya ozi gbanwere megide ndị ahụ, ha sịrị, Gịnị bụ ihe a anyị mere, ịhapụ ụmụ Izrel ka ha ghara ife anyị? Pharaoh yikọtara ụgbọ agha ya, ma kpọrọ ndị ya niile soro ya, Na o weere narị isii ụgbọ agha ahopụtara, na ịnyinya niile nke ndị Ijịpt, na ndị ọchịagha nke atọ nelu ha niile. Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero eze Ijịpt sie ike, na nke ndị na-ejere ya ozi, ọ chụsoro ụmụ Izrel azụ, ma ụmụ Izrel purụ naka dị elu. Ma ndị Ijịpt churụ ha nazụ, ma ha chọtara ha mara ụlọ ikwu nakụkụ osimiri, ma ịnyinya niile na ụgbọ agha Fero, na ndị na-agba ịnyinya, na ndị agha ya nihi ebe obibi ahụ, nihi Beelsephon. Ma Fero nọ na-abịaru nso, mgbe ụmụ Izrel weliri anya ha elu, ha hụrụ na ndị Ijịpt mara ụlọikwu nazụ ha, ha tụtụ egwu nke ukwuu, ụmụ Izrel wee tie mkpu gakwuru Onyenwe anyị. Ma ha sịrị Mosis, Ọ bụ nihi na e nweghị ili dị nala Ijịpt ka i ji dupụta anyị ka e gbuo anyị nọzara? Gịnị bụ ihe a i mere anyị site nidupụta anyị n'Ijịpt? Ọ bughị nke a bụ okwu nke anyị gwara gị na Ijịpt, na-ekwu, hapụ anyị ka anyị nwee ike jee ozi ndị Ijịpt? Ọ ka mma nihi na anyị ga-eje ozi ndị Ijịpt karịa ịnwụ nọzara nke a.

Moses gwara ndị mmadụ sị, Nweenụ obi ike, guzosienụ ike ma hụnụ nzọpụta nke sitere naka Onyenwe anyị, nke ọ ga-emere

anyị taa. Dịka unu si hụ ndị Ijịpt taa, unu agaghị ahụkwa ha ọzọ ruo mgbe ebighị ebi. Onyenwe anyị ga-alurū unu ọgụ, unu ga-agbachikwa nkịtị. Onyenwe anyị sirị Mosis, gini mere i ji eti mkpu nebe m nọ? Gwa ụmụ Izrel ka ha bilie gawa. Ma gi, bulie mkpanaka gi, setipụ aka gi nelu osimiri ahụ, kewaa ya, ka ụmụ Izrel banye netiti osimiri ahụ nala kpọrọ nkụ. Ma lee, m ga-eme ka obi Fero sie ike, na nke ndi Ijịpt nile, ha ga-abanye nazu ha, a ga-asopuru m nime Fero, nime ndi agha ya nile, nime ugbo agha ya, na nime inyinya ya. Ma ndi Ijịpt niile ga-amata na m bụ Onyenwe anyị, mgbe a na-asopurū m na Fero, na nughbo agha ya, na inyinya ya. Onyeozu Chineke bụ onye na-edu ụlọ ikwu ndi Izrel wepurū onwe ya, gaa nazu ha. Ogidi igwe ojii sikwa nihu ha wepu onwe ya, guzo nazu ha. Ma ọ banyere netiti ogige ndi Ijịpt, na netiti ogige ndi Ijịpt, na netiti ogige Israel, ọ guzoro, ọchịchiri na oke ọchịchiri gbara, abali gafere, ha ejikotaghị ibe ha nabali ahụ dum. Mosis setipurū aka ya nelu osimiri ahụ, Onyenwe anyị ji ifufe ndida di ike chughachi osimiri ahụ ogologo abali niile, mee ka osimiri ahụ ghoo ala kpọrọ nkụ, mmiri ahụ kewara abuo. Ma ụmụ Izrel banyere netiti osimiri nala kpọrọ nkụ, mmiri ya di ka mgbidi naka nri ha, na mgbidi naka ekpe ha.

Ma ndi Ijịpt churū ha oso, ma ha banyere nazu ha, na inyinya Fero niile, na ugbo agha ndi ahụ, na ndi na-agba inyinya, netiti osimiri ahụ. O mere na nche nke ututu, Onyenwe anyị ledara anya nelu ogige ndi Ijịpt site na ogidi oku na igwe ojii, ma tinye ogige ndi Ijịpt nogba aghara, Ọ kekotara ukwu ugbo agha ha, ma jiri ike duru ha. Ndi Ijịpt kwuru, Ka anyi gbaa oso site nihu Izrel,

nihi na Onyenwe anyị na-alurū ha ọgụ megide ndị Ijpt. Onyenwe anyị gwara Mosis sị, Gbatịa aka gị nelu osimiri, ka mmiri laghachi azụ, ka o kpuchie ndị Ijpt, ụgbọ agha ha na ndị na-agba ha. Mosis setipurū aka ya nelu osimiri ahụ, mmiri ahụ laghachiri nùbọchị nelu ala ahụ, ndị Ijpt gbapurū nokpuru mmiri ahụ, Onyenwe anyị yọpurū ndị Ijpt netiti osimiri ahụ. Ma mmiri ahụ laghachiri azụ kpuchiri ụgbọ agha ndị ahụ na ndị na-agba ịnyịnya, na ndị agha Feroo niile, bụ ndị soro ha banye nime osimiri ahụ, ma ọ dighị otu onye nime ha fọdurū. Ndi ụmụ Izrel gara site nala kpọrọ nkụ netiti osimiri, mmiri ahụ buurū ha mgbidi naka nri, na mgbidi naka ekpe. Na Onyenwe anyị naputara Israel nùbọchị ahụ site naka ndị Ijpt, Israel hukwara ndị Ijpt nwurū anwū nakukū ọnụ osimiri. Izrel hurū aka ukwu ahụ nke Onyenwe anyị mere ndị Ijpt, ndị mmadụ ahụ tūrū egwu Onyenwe anyị, ha kwenyekwara na Chineke, na Mosis bụ onye na-eje ozi ya.

15

Mgbe ahụ, Mosis na ụmụ Izrel burū abụ a nye Chineke, ha kwukwara sị, Ka anyị buorọ Onyenwe anyị abụ, nihi na e meela ya ebube nke ukwu; ịnyịnya na onye na-agba ya ka ọ tūbara nime osimiri. Onye enyemaka na onye nchedo ghọrọ m ihe nzọputa, nke a bụ Chukwu m, aga m asọpurū ya, Chukwu nke nna m, aga m ebuli ya elu. Onyenwe anyị na-etiwa agha, Onyenwe anyị bụ aha ya. Ụgbọ agha Feroo na ndị agha ya, ọ tūbara nime osimiri, ndị na-agba ịnyịnya ahoputara na ndị

ọchịagha nke atọ, e loro ha nime Osimiri Uhie. Osimiri kpuchiri ha, ha mikpuru nime omimi dị ka nkume. Aka nri gi, Onyenwe anyị, e meela ka ọ buru ebube nike; aka nri gi, Onyenwe anyị, etiwasilala ndi iro. Na uba nke ebube gi, i gwepiara ndi iro, i zitere iwe gi, o ripiara ha di ka ahijia kporo nku. Ma site na mmuo nke iwe gi, mmiri ahụ kewara, mmiri ndi ahụ kpuru di ka mgbidi, ebili mmiri ndi ahụ kpuru netiti osimiri ahụ. Onye iro kwuru, M ga-achuso ha, m ga-ejide ha, m ga-ekesa ihe a kwatara nagma, m ga-emeju mkpuru obi m afo, m ga-eji mma agha m gbuo ha, aka m ga-achi ha. I zitere mmuo gi, osimiri kpuchiri ha, ha mikpuru di ka lead nime mmiri di ike. Onye di ka gi netiti chi niile, Onyenwe anyi? Onye di ka gi? A na-asopuru gi netiti ndi nsọ, i bu onye di ebube notuto, onye na-eme oru ebube. I gbasara aka nri gi, ala loro ha. I duuru site nezi omume gi ndi gi a nke i gbaputara, i kasiri ha obi site nike gi nime ebe obibi nsọ gi. Mba niile nuru ma were iwe, ihe mgbu jidere ndi bi na Filistia. Mgbe ahụ, ndi ndu Edom mere oso oso, na ndi ochichi nke Moab, ima jijiji jidere ha, ndi niile bi na Kenan gbazere. Ka o dakwasị ha ima jijiji na egwu, site ndi ukwu nke ogwe aka gi ka ha ghoo nkume, ruo mgbe ndi gi ga-agafe, Onyenwe anyi, ruo mgbe ndi gi a ga-agafe, bu ndi i nwetara. Ebubata nime, kuọ ha nugwu ihe nketa gi, nebe obibi gi nke i kwadoro, Onyenwe anyi, ebe nsọ, Onyenwe anyi, nke aka gi kwadoro. Onyenwe anyi na-achi oge, na nelu oge, na ka. Nihi na inyinya Fero na ugbo agha ya na ndi na-agba inyinya banyere nime osimiri, Onyenwe anyi mere ka mmiri osimiri kpuchie ha, ma umu Izrel gafere nala kporo nku netiti osimiri ahụ.

Miriam onye amụma nwanyị, nwanne nwanyị Erọn, weere igba naka ya, ụmụ nwanyị niile sooro ya nazụ jiri igba na igba egwu. Miriam malitere ibụ ụzọ ha, na-ekwu, Ka anyị bụọ abụ nye Onyenwe anyị, nihi na e meela ya ebube nke ukwu; inyinya na onye na-agba ya ka ọ túbara nime osimiri. Mosis wepụrụ ụmụ Izrel site nOké Osimiri Uhie, duru ha banye nọzara Shua. Ha jere ije ụbọchị atọ nọzara ahụ ma ha ahụghị mmiri ọ bụla ha ga-añụ. Ha bịa na Mera, ma ha enweghị ike inụ mmiri site na Mera, nihi na ọ dị ilu. Nihi nke a, o gụrụ aha ebe ahụ Ilu. Ndị mmadụ tamuru ntamu megide Mosis, na-asị, Gịnị ka anyị ga-añụ? Mosis tiri mkpu gaa Onyenwe anyị, Onyenwe anyị gosiri ya osisi, ọ tūnyere ya nime mmiri ahụ, mmiri ahụ dị ụtọ. Ebe ahụ ka o tinyere ya iwu na ikpe, ebe ahụ ka ọ nwalere ya. Ọ sịrị, ọ bụrụ na ị ga-ege ntị nke ọma nolu Onyenwe anyị Chineke gị, mee ihe ndị na-atọ ya ụtọ nihi ya, naa ntị niwu ya niile, ma debe ụkpụrụ ya niile, agaghị m eme ka ọrịa ọ bụla m tinyere nahụ ndị Ijịpt bịa kwasi gị, nihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gị, onye na-agwọ gị. Ma ha bịa na Elim, e nwekwara ebe ahụ isi iyi mmiri iri na abụọ, na ogwe osisi nkwa iri asaa, ha mara ụlọ ikwu nebe ahụ nakụkụ mmiri ndị ahụ.

16

Ha pụrụ site na Elim, ma nzukọ niile nke ụmụ Izrel bịa nime ọzara Sin, nke dị netiti Elim na Sinai. Nụbọchị nke iri na ise nke ọnwala nke abụọ, mgbe ha si nala Ijịpt pụta, Nzukọ niile nke ụmụ Izrel tamuru ntamu megide Moses na Erọn. Ma ụmụ Izrel kwuru

nebe ha nọ, Ọ gaara adi mma anyi nwuru mgbe e tigburu anyi site naka Onyenwe anyi nala Ijipt, mgbe anyi noduru nelu ite anu, mgbe anyi na-eri achicha ruo afọ ojuju, nihi na unu kpoputara anyi nime ozara a, ka unu gbuo nzuko a niile site nunwu. Onyenwe anyi gwara Mosis si, Lee, ana m ezo unu achicha site na eluigwe, ndi mmadu ga-aputa chikota ihe nke ubochi ahụ kwa ubochi, ka m nwalee ha ma ha ga-eso iwu m, ka ha agaghi eso. Ma o ga-abu nubochi nke isii, ha ga-akwado ihe ha webatara, o ga-abukwa okpukpu abuo karja ihe ha na-achikota kwa ubochi. Mosis na Eron gwara nzuko niile nke umu Izrel si, Nanyasi, unu ga-amata na Onyenwe anyi kpoputara unu site nala Ijipt, Nututu, unu ga-ahu ebube Onyenwe anyi nihi na o nuru ntamu unu megide Chineke. Anyi onwe anyi bu gini, iji mee ka unu na-atamu megide anyi? Moses kwuru, Ninye Onyenwe anyi unu anu nmgbede ka unu rie, na achicha nututu ruo mgbe unu ga-eju afọ, nihi na Onyenwe anyi anula ntamu unu, bu nke unu na-atamu megide anyi. Anyi bu gini? O bughi megide anyi ka ntamu unu di, kama o bu megide Chineke.

Mosis gwara Eron si, Gwa nzuko umu Izrel niile, bianu nso nihi Chineke, nihi na o nula ntamu unu. Mgbe Eron no na-agwa nzuko niile nke umu Izrel okwu, ha tughariri chere ihu nozara, ebube Onyenwe anyi putakwara nime igwe ojii. Na Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, na-ekwu, Anula m ntamu nke umu Izrel, gwa ha okwu, si, Nuhuruchi, unu ga-eri anu, nututu kwa, unu ga-ejuju afọ site nachicha, unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. O mere mgbe o bu mgbede, nnunu kweel rigoro elu ma kpuchie ogige ahụ, nututu, mgbe

igirigi ahụ kwusiri gburugburu ogige ahụ. Ma lee, nelu ihu nke ozara, ihe di nta di ka mkpuru coriander ocha, di ka ice nelu ala. Mgbe umu Izrel huru ya, onye o bua gwara ibe ya, Gini bu nke a? Nihi na ha amaghi ihe o bu. Mosis gwara ha, Nke a bu achicha nke Onyenwe anyi nyere unu ka unu rie. Nke a bu okwu Onyenwe anyi nyere niwu: Onye o bua nime unu ga-achikota site na ya ihe ruru ya, otu homer nisi o bua, dika onuogugu ndi unu, onye o bua ya na ndi bi nulo ikwu ya ga-achikota. Umu Izrel mere otu a, ha chikotara, onye nke ukwu na onye nke nta. Ma mgbe ha ji gomọ tọọ ya, onye nke turu otutu enweghi nke ukwu karia, na onye nke turu ntakiri enweghi nke o di ntakiri, onye o bua chikotara ihe ruru ndi no nulo ya. Mosis gwara ha si, Ka onye o bua ghara ihapu ihe o bua site na nke ya ruo ututu.

Ma ha egeghi Mosis nti, kama ufodu hapuru site na ya ruo nututu, o muputakwara ikpuru, tookwa ure, Mosis wekwara iwe megide ha. Ha na-achikota ya nututu ututu, onye o bua oke ruuru ya, ma mgbe anyanwu na-ekpo oku, o na-agbaze. O mere na nubochi nke isii, ha chikotara ihe di mkpa okpukpu abuo, homer abuo maka otu onye, ndi ochichi niile nke nzuko banyere ma kororo Mosis. Moses kwuru ha si, O buehi nke a bu okwu nke Onyenwe anyi kwuru? Ubochi izuika bu ezumike di nsọ nye Onyenwe anyi echi, ihe niile unu ga-esi achicha, sienu achicha, na ihe niile unu ga-esi nri, sienu nri, ma ihe niile foduru, chekwaanu ya ruo ututu. Ma ha hapuru site na ya ruo mgbe ututu, di ka Mosis nyere ha iwu, ma o nweghi isi uto ojoo, ma ikpuru o bua adighikwa nime ya. Moses kwuru, Rienu ya taa,

nihi na taa bu ụbọchị izuike nye Onyenwe anyị, a gaghi achọta ya nọhia. Site n'ụbọchị isii unu ga-achịkọta, ma n'ụbọchị nke asaa bu ụbọchị izuike, nihi na ọ gaghi adi na ya. O mere na n'ụbọchị nke asaa, ụfọdụ ndị si netiti ndị mmadụ gbaliri ichịkọta, ma ha achọtaghi. Onyenwe anyị gwara Mosis, Ruo ole mgbe unu ga-aju irubere iwu m niile na iwu m isi? Hụnụ, nihi na Onyenwe anyị nyere unu sabbath bu ụbọchị a, ya mere ya onwe ya nyere unu n'ụbọchị nke isii achicha abụọ nke ụbọchị abụọ. Ka onye ọ bụla n'ọdụ n'ụlọ ya, ka onye ọ bụla ghara ipụ site nebe ya n'ụbọchị nke asaa. Ndị mmadụ zuru ike n'ụbọchị nke asaa. Ụmụ Ísráèl gurụ ya aha Máná, ọ dị ka mkpuru kóríándà ọcha, uto ya dịkwa ka àkàrà e tinyere mmanụ anụ. Moses kwuru, Nke a bu okwu nke Onyenwe anyị nyere niwu: Juputanụ homer nke manna nime ebe nchekwa maka ọgbọ unu niile, ka ha hụ achicha nke unu riri n'ozara mgbe Onyenwe anyị si nala Ijipt kpọputa unu. Mosis gwara Erọn si, Were ite ọlaedo otu, tinyekwa nime ya ihe juru eju bu otu homa nke mánà, debe ya nihi Chineke maka nchekwa nye ọgbọ unu niile, Dịka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, Erọn tinyere ya nihi ihe ama maka nchekwa. Ụmụ Izrel riri mánà ahụ afọ iri anọ, ruo mgbe ha bịara nala ndị mmadụ bi, ha riri mánà ahụ ruo mgbe ha rutere nakụkụ ala Fonishia. Ma homer bu otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe ntuputa atọ.

17

Ma nzukọ niile nke ụmụ Izrel niile hapuru ozara Sin dịka ogige ha si dị, site nokwu Onyenwe anyị, ha wee maa ụlọikwu na

Refidim, ma o nweghi mmiri maka ndi mmadu inu. Ndi mmadu tamuru ntamu megide Mosis, na-asi, Nye anyi mmiri ka anyi nu. Mosis gwara ha, Gini mere unu ji atamu megide m? Gini mere unu ji anwa Onyenwe anyi? Akpiri kporo ndi mmadu nku ebe ahụ maka mmiri, ndi mmadu wee tamuo megide Mosis ebe ahụ, na-asi, Gini mere nke a? I kpoputara anyi site nIjpt ka i gbuo anyi na umu anyi na anu ulo anyi site nakpiri ikpo nku? Mosis tiri mkpu nye Onyenwe anyi, na-asi, gini ka m ga-eme ndi a? Noge na-adighi anya, ha ga-eji nkume tugbuo m. Ma Onyenwe anyi gwara Mosis, Gaa nihi ndi a, kporo onwe gi ufodu nime ndi okenye ha, werekwa mkpanaka ahụ nke i ji tie osimiri ahụ ihe, jide ya naka gi, gawa. Nke a, m na-eguzo ebe ahụ nihi gi nelu nkume ahụ na Horeb, i ga-aku nkume ahụ, mmiri ga-esi na ya puta, ndi mmadu ga-anu. Moses mere otu a nihi umu Izrel. O kporo aha ebe ahụ Nnwale na Mkpari nihi mkpari nke umu Izrel, na nihi inwale Onyenwe anyi, na-ekwu, O bu Onyenwe anyi no netiti anyi, ka o bu na o bughị?

Amalek biara ma luo ogu megide Israel na Refidim. Mosis gwara Joshua si, Horo onwe gi ndi ikom di ike, puo gaa buso Amelek agha echi, lee, aga m eguzo nelu ugwu ahụ, mkpanaka Chineke ga-adikwa naka m. Ma Joshua mere di ka Mosis gwara ya, o pukwara dozie usoro agha megide Amalek, ma Mosis na Eron na Hor rigooro nelu onu ugwu ahụ. O mere na mgbe Mosis weliri aka ya elu, Israel meriri, ma mgbe o dodara aka ya ala, Amalek meriri. Mana aka Mosis di arọ, ha weere nkume tinye nokpuru ya, o nodukwara nelu ya. Eron na Hor kwadoro aka ya abuo, otu onye nakuku nke a, otu onye nakuku nke ozo. Aka Mosis

guzosiri ike ruo mgbe anyanwụ dara. Ma Joshua meriri Amalek na ndị ya niile site nigbu ha na mma agha. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, Dee ihe a ka ọ bụrụ ihe ncheta nime akwụkwọ, ma tinye ya na ntị Joshua, na aga m ekpochapụ ihe ncheta Amalek kpamkpam site nwa niile dị nokpuru eluigwe. Ma Mosis wuru ebe ichụ aja nye Onyenwe anyị, ọ kpọkwara aha ya, Onyenwe anyị bụ ebe mgbaba m. Nihi na naka nzuzo ka Onyenwe anyị na-ebuso Amalek agha site nọgbọ ruo nọgbọ.

18

Jetoro onye nchụàjà nke Midian, bụ ọgọ nwoke Mosis, nwere ihe niile Onyenwe anyị mere Izrel bụ ndị ya, nihi na Onyenwe anyị kpọputara Izrel site n'Ijpt. Jetoro bụ nna ọgọ nwoke Mosis weere Zipora bụ nwunye Mosis mgbe e tohapuru ya. na umu nwoke abuo ya, aha nke otu nime ha Gershom, na-ekwu, Obia ka m bu nala ozọ, Aha nke nke abuo bu Eliezer, na-ekwu, Nihi na Chineke nke nna m bu enyemaka m, ma o naputara m site naka Fero. Ma Jetoro bụ nna nwunye Moses na umu ya ndi ikom na nwunye ya gara Moses nozara, ebe o mara ulo ikwu nugwu Chineke. E gwara Mosis, na-ekwu, Lee, nna nwunye gi Jetoro na-abia nebe gi no, na nwunye gi na umu ndi ikom abuo gi ya na ha. Moses puru izute nna di ya nwanyi, kpoozo ya isiala, sutuo ya onu, ha keleekwara ibe ha, o kpobatakware ha nime uloikwu. Na Moses koozo nna ọgọ ya ihe niile Onyenwe anyị mere Fero na ndi Ijpt niile nihi Israel, na nhuju anya niile ha huru nuzo, na ka Onyenwe anyị si naputa ha naka Fero na naka ndi Ijpt. O turu

Jetro nanya maka ihe ọma niile nke Onyenwe anyị meere ha, na ọ napụtara ha site naka ndị Ijipt na site naka Fero. Ma Jetro kwuru, Onye a goziri agozi bụ Onyenwe anyị, nihi na o napụtara ha site naka ndị Ijipt na site naka Fero. Ugbo a, amaara m na Onyenwe anyị dị ukwu karịa chi niile nihi nke a, na ha wakwasiri ha. Jetro bụ ọgọ nwoke Mosis weere aja nsure ọkụ na aja ndị ọzọ nye Chineke, Erọn na ndị okenye niile nke Izrel biakwara iri achicha ya na ọgọ nwoke Mosis nihi Chineke.

Ọ bụ na o mere na mgbe ụbọchị na-esote, Mosis nọdurụ ala ikpe ndị mmadụ ikpe, ma ndị mmadụ niile guzoro nakukụ Mosis site nụtutụ ruo mgbede. Ma mgbe Jetro huru ihe niile ọ na-emere ndị mmadụ, ọ siri, Gini bụ nke a i na-eme ndị mmadụ? Gini mere i na-anọdụ ala naanị gi, ebe ndị mmadụ niile guzoro gi site nụtutụ ruo mgbede? Mosis gwara nwoke nwunye ya, Ndi mmadụ na-abiakwute m icho ikpe site naka Chineke. Mgbe ọ bula esemokwu adakwasị ha, ha na-abiakwute m, m na-ekpe ikpe nke ọ bula ma mee ka ha mata iwu nke Chineke na iwu ya. Nna di nwunye Moses gwara ya, Ọ bughị nuzo ziri ezi ka i si eme ihe a. Site na mbibi, a ga-ebibi gi nenweghi ndidi, gi na ndi niile a ndi no gi. Okwu a di gi arọ, i gaghi enwe ike ime ya naanị gi. Ugbo a ya mere, nuru m, m ga-adu gi odu, Chineke ga-anonyere gi. Buru onye na-anochite anya ndi mmadu nihi Chineke, wetara Chineke okwu ha. I ga-agba ha akaebe banyere iwu niile nke Chineke na iwu ya, ma gosi ha uzọ ndi ha ga-esi gaa, nakwa oru ndi ha ga-aru. Ma gi onwe gi chebara echiche site na ndi mmadu niile, hoputa ndi ikom di ike, ndi na-atu egwu Chineke, ndi ikom ezi omume, ndi na-akpo mpako asi, ma i ga-edobe ha

ka ha buru ndi isi puku, ndi isi nari, ndi isi iri ise na ndi isi iri. Ma ha ga-ekpe ndi mmadu ikpe noge niile, mana okwu ndi siri ike nke ukwu, ha ga-ewetara gi, mana obere okwu nke ikpe, ha onwe ha ga-ekpe, ma ha ga-eme ka ibu di mfe site naka gi, ma ha ga-enyere gi aka. O buru na i me okwu a, Chineke ga-enyere gi aka, i ga-enwe ike iguzo, na ndi niile a ga-eji udo lota nebe nke ha. Mosis nuru olu nna nwunye ya, meekwa ihe niile o gwara ya. Mosis horo ndi ikom di ike site nIzrel niile, meekwa ha ndi isi puku, ndi isi nari, ndi isi iri ise na ndi isi iri. Ma ha kpere ndi mmadu ikpe noge niile, ma okwu obula di aro, ha wetaara Mosis, ma okwu obula di mfe, ha onwe ha kpere ikpe. Mosis zilagara nna nwunye ya, ma o laghachiri nala nke ya.

19

Nnwa nke ato nke opupu umu Izrel site nala Ijpt, nubochi ahụ, ha rutere nọzara Sainai. Ma ha si na Raphidin puo, bia nọzara Sinai, Israel wee maa ulo ikwu nebe ahụ nihi ugwu ahụ. Mosis rigoro nugwu Chineke, Chineke kporo ya site nugwu ahụ, si, Ihe ndi a ka i ga-agwa ulo Jekob, ma kwuputara umu Izrel. Unu nonwe unu ahula ihe niile m mere ndi Ijpt, na m buliiri unu elu dika nelu nku ugo, ma wetara unu nebe m no. Ma ugbo a, o buru na unu anu olu m nke oma, ma debe ogbugba ndu m, unu ga-aburu m ndi puru iche site na mba niile, nihi na uwa niile bu nke m. Ma unu ga-aburu m alaeze nke ndi nchajaja na mba di nsọ, ndi a bu okwu i ga-agwa umu Israel. Mosis biara, o kporo ndi okenye nke ndi mmadu, ma tinye nihi ha okwu ndi a niile

nke Chineke nyere ha niwu. Ndị mmadụ niile azara notu obi, ha kwuru, Ihe niile Chineke kwuru, anyị ga-eme ma nūrụ ya. Mosis weere okwu ndị a chee nihi Chineke. Onyenwe anyị gwara Mosis, Lee, m na-abịakwute gị nogidi igwe ojii, ka ndị mmadụ nū mgbe m na-agwa gị okwu, ma kwerekwa gị ruo mgbe ebighị ebi. Mosis kọrọ Onyenwe anyị okwu ndị ahụ nke ndị mmadụ kwuru. Onyenwe anyị gwara Mosis si, Rịda dọọ ndị mmadụ aka na ntị, doo ha ọcha taa na echi, ka ha sakwaa uwe ha, Ka ha dị njikere maka ụbọchị nke atọ, nihi na nùbọchị nke atọ, Onyenwe anyị ga-arịdata nugwu Sainai nihi ndị mmadụ niile. I ga-ekewa ndị mmadụ gburugburu, na-asị, Kpayara onwe unu uche ka unu ghara irigo nugwu ahụ na imetụ ihe ọ bụla nke ya. Onye ọ bụla meturū ugwu ahụ ga-anwū. Ọ bughị aka ga-emetū ya, nihi na a ga-eji nkume tūọ ya nkume, ma ọ bụ a ga-eji àkụ gbaa ya, ma ọ bụ anụ ụlọ ma ọ bụ mmadụ, ọ gaghị adi ndū. Mgbe olu na opi na igwe ojii si nugwu pūọ, ndị ahụ ga-arigo nelu ugwu ahụ.

Moses si nugwu ahụ rịdata gakwuru ndị mmadụ, doo ha nsọ, ha wee sachaa uwe ha. Ọ gwara ndị mmadụ, Nọnū na njikere, ụbọchị atọ unu abịakwutela nwanyị. O mere na ụbọchị nke atọ mgbe chi boro, olu dara, amuma gbukwara, igwe ojii gbara ọchịchirị kpuchiri ugwu Sainai, opi ike dara ụda nke ukwuu, ụjọ tūkwara ndị niile nọ nogige ahụ. Ma Mosis duputara ndị mmadụ maka nzute Chineke site nogige, ma ha guzoro nokpuru ugwu ahụ. Ugwu Sainai niile nọ na-esi anwūrū ọkụ, nihi na Chineke rịdatara nelu ya nọkụ, anwūrū ọkụ ahụ na-arigo elu di ka anwūrū ọkụ si nọkụ ebe a na-akpū ígwè na-esi, ndị mmadụ niile tūkwara oke egwu nke ukwuu. Ha mere, ma olu nke opi na-aga

nihu siri ike nke ukwu. Mosis kwuru okwu, ma Chineke zara ya nolu. Onyenwe anyị rịdara nelu ugwu Sainai, nelu elu ugwu ahụ. Onyenwe anyị kpọrọ Mosis ka ọ rịgota nelu ugwu ahụ, Mosis wee rịgota. Chineke gwara Mosis okwu, si, Gbada dọọ ndị mmadụ aka na ntị ka ha ghara ibiaru Chineke nso ighọta ihe, ka ọtụtụ nime ha ghara ida nwụọ. Ma ndị ụkọchukwu ndị na-abiaru Onyenwe anyị Chineke nso ka ha doo onwe ha nsọ, ka ọ ghara ibụ na Onyenwe anyị ga-ebibi ha.

Ma Mosis gwara Chineke, Ndị mmadụ agaghị enwe ike ịrigo nugwu Sainai, nihi na gị onwe gị gbara anyị ama, na-ekwu, Kewapụ ugwu ahụ ma doo ya nsọ. Onyenwe anyị gwara ya si, Gaa, rịda, ma gị na Erọn soro gị rịgota, ma ndị nchụàjà na ndị mmadụ ekwela ka ha manye onwe ha ịrigo chere ihu Chineke, ka Onyenwe anyị ghara ibibi ha. Mosis rịdara gakwuru ndị mmadụ wee gwa ha okwu.

20

Onyenwe anyị kwuru okwu ndị a niile, na-ekwu, Mụ bụ Onyenwe Anyị Chineke gị, onye kpọputara gị site nala Ijipt, site nulo ohu. I gaghi enwe chi ndi ozo ma ewezuga m. I gaghi emere onwe gị arusi, maobu oyiri ihe obula di neluigwe nelu, na nke di nala nokpuru, na nke di na mmiri nokpuru ala. I gaghi efe ha, i gaghi kwa ejere ha ozi, nihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke gi, Chineke na-ekwo ekworo, onye na-akwughachi mmehie nna ndi nahu umu, ruo ogbo nke ato na nke ano nke

ndị na-akpọ m asị, na ime ebere nime puku puku ndị hụrụ m nanya, na ndị na-edebe iwu m. I gaghi ewere aha Onyenwe anyi bu Chineke gi nefu, nihi na Onyenwe anyi bu Chineke gi agaghi agu onye na-ewere aha ya nefu di ka onye aka ya di ocha. Cheta ubochi izuika ka i doo ya nsọ. Site na ubochi isii ka i ga-arụ orụ, ma mee orụ gi niile. Nubochi nke asaa, sabbaths Onyenwe anyi Chineke gi, i gaghi eme orụ o bula na ya, gi, na nwa nwoke gi, na nwa nwanyi gi, ohu gi, na nwa agboghọ gi, ehi gi, na anumanu ibu gi, na anumanu gi niile, na obia ndi obia na gi. Nihi na nime ubochi isii, Onyenwe anyi mere eluigwe na ala na osimiri na ihe niile di nime ha, ma zuru ike nubochi nke asaa. Nihi nke a, Onyenwe anyi goziri ubochi nke asaa ma doo ya nsọ. Sọpuru nna gi na nne gi, ka o diri gi mma, na ka i di ndu ogologo oge nelu ala oma ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. I gaghi akwa iko. I gaghi ezu ohi. I gaghi egbu mmadu. I gaghi agba akaebe ugha megide onye agbata obi gi. I gaghi achosi ike nwunye onye agbata obi gi, i gaghi achosi ike ulo onye agbata obi gi, maobu ala ubi ya, maobu ohu ya, maobu odibo nwanyi ya, maobu ehi ya, maobu anumanu ibu ya, maobu anu ulo ya niile, maobu ihe niile nke onye agbata obi gi bu.

Ma ndi niile ahụ hụrụ olu ahụ, oku ndi ahụ, olu nke opi ahụ, na ugwu ahụ nke na-esi anwuru. Ujo tukwara ndi niile ahụ, ha guzoro nebe di anya. Ha sirị Mosis, Gi onwe gi gwara anyi okwu, ma ka Chineke ghara igwa anyi okwu, ka anyi ghara inwu. Ma Mosis gwara ha, nweenu obi ike, nihi na Chineke biakwutere unu ka o nwalee unu, ka egwu ya diri nime unu, ka unu ghara ime mmehie. Ndi mmadu guzoro nebe di anya, ma Mosis

banyere nime ọchịchiri ebe Chineke nọ. Onyenwe anyị sirị Mosis, Ihe ndị a ka ị ga-agwa ụlọ Jekọb, ma kwuputara ụmụ Izrel: Unu ahụla na esi neluigwe m gwara unu okwu. Unu agaghị emere onwe unu chi ọlaocha, unu agakwaghị emere onwe unu chi ọlaedo. Ebe nchụàjà nke e si nala mee, unu ga-emere m ya, unu ga-achukwa nelu ya aja nsure ọkụ unu, na aja nzọputa unu, na aturu unu, na ụmụ ehi unu nebe niile m ga-eme ka a kpọọ aha m nebe ahụ, mgbe ahụ m ga-abiakwute gi ma gozie gi. Ọ bụrụ na ị ga-ewere nkume wuoro m ebe nchụàjà, ị gaghi eji nkume a wara awa wuo ya, nihi na ị feghariala mma agha gi nelu ha, e meruokwala ha. Ị gaghi eji nzọkwu arigo nelu ebe ichu aja m, ka ị ghara ikpughe ọtọ gi nelu ya.

21

Ma nke a bụ iwu ndị a, nke ị ga-edobe nihi ha. Ọ bụrụ na ị zuta ohu Hibru, ọ ga-eke gi afọ isii, ma nafo nke asaa, ọ ga-apu nefu nefu. Ọ bụrụ na ọ bụ naanị ya batara, ọ ga-apukwa naanị ya. Ma ọ bụrụ na o ji nwunye ya bata, ya na nwunye ya ga-apukwa. Ma ọ bụrụ na onyenwe ya enye ya nwunye, ọ mutakwara ya ụmụ ndị nwoke ma ọ bụ ụmụ ndị nwanyi, nwunye ahụ na ụmụaka ahụ ga-abu nke onyenwe ya, ma ya onwe ya naanị ga-apu. Ọ bụrụ na ma azaghachi kwuo ohu ahụ, Ahuru m nanya onyenwe m, na nwanyi ahụ, na ụmụaka ahụ, agaghị m apu onwe m, Nna ya ukwu ga-eweta ya nihi ikpe nke Chineke, mgbe ahụ ọ ga-eweta ya nonu uzọ nonu uzọ mbata, nna ya ukwu ga-agbawa ntị ya na mma mgbawa, ọ ga-efekwara ya ruo mgbe ebighi ebi.

Ọ bụrụ na onye ọ bụla ree nwa ya nwanyị ka ọ bụrụ ohu ụlọ, ọ
 gaghi apụ di ka ndi ohu nwanyị si apụ. Ọ bụrụ na ọ gaghi atọ
 nna ukwu ya uto, onye ya kwenyere ya, ọ ga-agbaputa ya. Mana
 o nweghi ikike ire ya nye mba ozo, nihi na o mebiela nkwekorita
 ya na ya. Ọ bụrụ ma ọ kpọrọ ya nye nwa ya nwoke, ọ ga-emeso
 ya dika iwu metutara umu ada si di. Ọ bụrụ na ọ luo nwanyị
 ozo, ọ gaghi egbochi ya ihe ndi di mkpa, uwe na mmekorita nke
 ya. Ọ bụrụ na ọ gaghi eme ihe atọ ndi a nye ya, ọ ga-apu nefu na-
 enweghi olaocha. Ọ bụrụ na onye ọ bụla akụ mmadu ọ bụla, ọ
 nwuo, a ga-eji onwu gbuo ya. Onye ahụ ma ọ bughị nuzo ọ choro
 ya, kama Chineke nyefere ya naka ya, aga m enye gi ebe nke
 onye gburu mmadu ga-agbaga gaa. Ọ bụrụ na onye ọ bụla
 awakpo onye agbata obi ya igbu ya site naghugho, ọ burugodi na
 ọ gbagara nebe ichu aja m, i ga-esite nebe ahụ doputa ya gbuo
 ya. Onye na-eti nna ya ma ọ bu nne ya, ka e jiri onwu gbuo ya.
 Onye na-ekwu okwu ojoo megide nna ya ma ọ bu nne ya ga-
 anwu onwu. Onye ọ bụla ọ bụrụ na o zuru ohi otu onye nime
 umu Izrel, mesie ya mmegbu ma ree ya ahia, a choputa ya, ka e
 jiri onwu gbuo ya. Ọ bụrụ na ndi nwoke abuo na-ekpari onwe
 ha, ma tie onye agbata obi nkume ma ọ bu okpo aka, ma ọ
 nwughị, kama ọ dinara nelu ihe ndina, Ọ bụrụ na nwoke ebilie
 elu jee ije nezị nelu mkpanaka, onye kuru ya ga-abu onye na-
 enweghi ikpe, ma ọ ga-akwu ugwo maka oge arughi oru ya, na
 ugwo ogwugwo. Ọ bụrụ na onye ọ bụla etie ohu nwoke ya ma ọ
 bu ohu nwanyị ya na mkpara, ọ burukwa na ọ nwuo nokpuru
 aka ya, a ga-aboro obo site nikpe ziri ezi. Ọ bụrụ na ọ di ndu otu
 ubochi ma ọ bu ubochi abuo, a gaghi ata ya ahuhu, nihi na ọ bu
 ego ya. Ọ bụrụ na umu nwoke abuo na-alu ogu, ma kuo nwanyị

dị ime, nwa ya amaputa ma ọ bughị nke e kpurụ nke oma, a ga-ata onye ahụ ugwo dị ka di nwanyị ahụ ga-ebubo ya, ọ ga-akwu ugwo dị ka ntule onụ ahia si dị. Ọ buru na a kpurụ ya ụdi, ọ ga-enye mkpuru obi nochie anya mkpuru obi. Anya nonodu anya, ezé nonodu ezé, aka nonodu aka, ukwu nonodu ukwu. Oku nonodu oku, onya nonodu onya, akpiri nonodu akpiri. Ọ buru na onye ọ bula kuru anya odibo ya nwoke, ma ọ bu anya odibo ya nwanyị, meekwa ka ọ kpuo isi, ọ ga-eme ka ha nwere onwe ha, zipu ha nihi anya ha. Ọ buru na mana ọ kwapu ezé nke ohu oru ulo ya, ma ọ bu ezé nke onye nlekota nwanyị ya, ọ ga-ezipu ha ka ha nwere onwe ha nonodu ezé ha. Ọ buru na ehi tuo mpi nwoke ma ọ bu nwanyị, ọ nwuo, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahụ, a gaghi erikwa anụ ya, ma onye nwe ehi ahụ ga-abu onye aka ya di ocha. Ọ buru ma ehi ahụ bu onye na-atu mpi tupu unyaahụ na tupu ubochi nke ato, ma ha gbara onye nwe ya ama, ma ọ wepughị ya, ọ gbuo nwoke maobu nwanyị, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahụ, a ga-egbukwa onye nwe ya. Ọ buru ma a tukwasị ya nkwughachi ugwo, ọ ga-enye nkwughachi ugwo nke mkpuru obi ya dika ole ole ha tukwasiri ya. Ọ buru na mana nwa nwoke ma ọ bu nwa nwanyị ọ turu mpi, dika iwu nke a, ha ga-eme ya. Ọ buru na mana odibo ka ehi ahụ mpi ma ọ bu nwanyị ntorobia, olaocha iri ato didrachmas ka ọ ga-enye onyenwe ha, na ehi ahụ ka a ga-eji okwute tugbuo. Ọ buru na onye ọ bula emepe olulu ma ọ bu gwuo olulu ma ghara ikpuchi ya, nwa ehi ma ọ bu inyinya ibu adaa nime ya, Onye nwe olulu ahụ ga-akwu ugwo, ọ ga-enye onye nwe ha olaocha, ma anụ ahụ nwuru anwu ga-abu nke ya. Ọ buru na ehi nke ufodu tuo ehi nke onye agbata obi, ọ nwuo, ha ga-ere ehi ahụ di ndu, ha ga-ekesa

ego ya, ha ga-ekesakwa ehi ahụ nwurụ anwụ. Ọ bụrụ ma a mara ehi nwoke ahụ na ọ bụ onye na-atu mpi tupu ụnyaahụ na tupu ụbọchị nke atọ, na ha agbaala onyenwe ya akaebe, ma ọ kpochapughị ya, ọ ga-akwụ ehi nwoke nnonọdụ ehi nwoke, ma ehi nwoke nwurụ anwụ ga-abụ nke ya.

Ọ bụrụ na onye ọ bụla ezuru ohi nwa ehi ma ọ bụ aturụ, gbuo ya ma ọ bụ ree ya, ọ ga-akwughachi nwa ehi ise nnonọdụ nwa ehi ahụ, na aturụ anọ nnonọdụ aturụ ahụ.

22

Ọ bụrụ ma na nime oghere ahụ ka a chọtara onye ohi, ma e tie ya ihe ọ nwuo, ọ bughị igbu mmadụ nye ya. Ọ bụrụ na anyanwụ awalie nelu ya, ikpe mara ya, a ga-egbu ya. Ọ bụrụ na o nweghị ihe ọ bụla, ka e ree ya nnonọdụ ihe o zuru nohi. Ọ bụrụ na ahapụrụ ya ma chọta ihe ezuru ohi naka ya, site ninyinya ibu ruo naturu ndị di ndu, ọ ga-akwughachi okpukpu abuo. Ọ bụrụ na onye ọ bụla ekwe ka anụ ụlọ ya taa ahịhịa nubi ma ọ bụ nubi vain, ma hapụ anụ ụlọ ya ka ọ taa ahịhịa nubi onye ozo, ọ ga-akwụ ugwo site nubi ya dika mkpuru ya si di. Ọ bụrụ na ọ tachaa ahịhịa nubi ahụ niile, ọ ga-eji ihe ndi kacha mma nubi ya na ihe ndi kacha mma nubi vain ya kwuo ugwo. Ọ bụrụ na oku putà chota ogwu, gbaa ebe izocha oka ma ọ bụ oka ma ọ bụ ala di larịi, onye mụnyere oku ahụ ga-akwụ ugwo.

Ọ bụrụ na onye ọ bụla enye onye agbata obi ya olaocha ma ọ bụ

ngwa ichebe, ma e zuo ya ohi site nulo nwoke ahụ, ọ buru na a chota onye ohi ahụ, ọ ga-akwughachi okpukpu abuo. Ọ buru na ahughị onye nzuru ohi, onye nwe ulo ga-abia nihu Chineke, ma nuo iyi nezie na ọ bughị ya mere ihe ojoo megide ihe nchekwa niile nke onye agbata obi, Nusoro niile nke okwu ekwuru banyere njehie, banyere nwa ehi, na anumanu ibu ibu, na aturu, na uwe, na mbibi niile nke a na-ekwu, ihe obula ọ bu, nihu Chineke ka ikpe nke ha abuo ga-abia, onye e mere ka ọ buru onye ikpe mara site na Chineke ga-akwughachi okpukpu abuo nye onye agbata obi ya. Ọ buru na onye ọ bula enye onye agbata obi ya anu ulo oru ma ọ bu nwa ehi ma ọ bu aturu ma ọ bu anu ulo ọ bula ka o chekwaa, ma ọ gbajie ma ọ bu ọ nwuo ma ọ bu ghoo onye a dotara nagma, ma ọ dighi onye maara, Iyi ugwo nke Chineke ga-adị netiti ha abuo, nezie na ọ bughị ya mere ihe ojoo nozuzu banyere ihe nchekwa nke onye agbata obi, na otu a onyenwe ya ga-anabata ya, na ọ gaghị akwu ugwo. Ọ buru na e zuru ya naka ya, ọ ga-akwughachi onye nwe ya ugwo, Ọ buru na e gburu ya site naka anu ohia, ọ ga-edu ya gaa nebe nta ahụ, ọ gaghị akwu ugwo. Ọ buru na onye ọ bula ariọ ihe site naka onye agbata obi ya, ma ihe ahụ agbajie ma ọ bu nwuo ma ọ bu ghoo onye a dotara nagma, ma onye nwe ya anoghi ya na ya, ọ ga-akwu ugwo. Ọ buru na onyenwe ya nonyere ya, ọ gaghị akwu ugwo, ma ọ buru na ọ bu onye e goro noru, ọ ga-abu ya nonodu ugwo oru ya.

Ọ buru na onye ọ bula aghugbuo nwaagboghọ na-abughị nke e kwere nkwa ma dinaa ya, ọ ga-akwu ugwo isi nwanyị were ya ka nwunye. Ọ buru na ọ juru aju nke oma, ma nna ya achoghi

inye ya nwa ya nwanyi ka o buru nwunye, o ga-akwu nna ya ego olaocha dika onu ahia ogo dota nke umu agboghona-amaghi nwoke si di. Unu agaghi edebe ndi mgbaasi ndu. Onye o bula nke na-ehi ura na anumanu, i ga-eji onwu gbuo ha. Onye obula na-achụ aja nye chi ndi ozo ka a ga-ebibi kpamkpam, ma e wezuga Onyenwe anyi naani.

Ma obia, unu agaghi emegbu ya, unu agaghikwa akpagbu ya, nihi na unu bu ndi obia nala Ijpt. Unu agaghi emegbu nwanyi di ya nwuru o bula na nwa mgbei o bula. O buru ma site najo omume unu emeso ha ihe ojoo, mgbe ha tiri mkpu biakwute m, aga m eji ntu nuru olu ha. M ga-ewe iwe nke ukwu, m ga-eji mma agha gbuo unu, ndi nwunye unu ga-aghona ndi inyom di ha nwuru, umuaka unu ga-aghokwa ndi nna ha nwuru. O buru na i gbazinyere nwanne gi onye ogbenye no nakuku gi olaocha, i gaghi akpagbu ya, i gaghi atikwasị ya omurunwa. O buru na i nara uwe onye agbata obi gi dika ihe mbe, i ga-enyeghachi ya tupu anyanwu adaa. O bu nihi na nke a bu ihe mkpuchi ya, naani nke a bu uwe oto ya, nime ginị ka o ga-ehi ura? O buru ya mere o tie mkpu nebe m no, aga m anu olu ya, nihi na abu m onye ebere. Chi ndi ozo, i gaghi ekwu okwu ojoo banyere ha, na onye ochichi nke ndi gi, i gaghi ekwu nke ojoo. Mkpuru mbu nke ebe izocha oka na ebe ipia mmanya vain gi, i gaghi egbu oge. Umu nwoke gi nke e buru uzọ muo, i ga-enye m ha. Otu a ka i ga-eme banyere nwa ehi gi na aturu gi na anumanu ibu arọ gi: ubochi asaa ka o ga-anọ nokpuru nne ya, ma nubochi nke asato, i ga-enyeghachi m ya. Unu ga-abu ndi ikom nsọ nye m, unu agaghi erikwa anu nke anu ohia gburu, kama tonyere nkita ya.

Ị gaghị anabata okwu efu, ị gaghị ekwekọrịta na onye na-ezighị ezi ịbụ onye akaebe na-ezighị ezi. Ị gaghị eso ndị ka ukwu mee ihe ọjọọ, a gaghị agbakwunye gị na ịgwè mmadụ ịtugharị ya na ndị ka ukwu, ka i si otu a mebie ikpe. Ị gaghị enwe obi ebere nebe onye ogbenye nọ nikpe. Ọ bụrụ na ị zute ehi nke onye iro gị, ma ọ bụ anụ ibu arọ nke ya ka ha na-akpafu, tugharịa ma nyeghachi ya ha. Ọ bụrụ na ị hụ anụ ọrụ nke onye iro gị ka ọ dara nokpuru ibu ya, ị gaghị agafe ya, kama ị ga-enyere ya aka ibuli ya.

Ị gaghị agbagọ ikpe nke onye ogbenye nikpe ya. Site nokwu ọ bụla na-ezighị ezi, ị ga-ewezuga onwe gị; onye aka ya dị ọcha na onye ezi omume ka ị gaghị egbu, ị gaghị emekwa ka onye na-adighị asọpuru Chineke bụrụ onye ezi omume nihi onyinye. Na onyinye ọ bughị gị ga-ewere, maka onyinye na-ekpuchi anya ndị na-ahụ ụzọ, ma na-emebi okwu ndị ziri ezi. Na ọbịa, unu agaghị akpagbu ya, nihi na unu maara mkpụrụobi nke ọbịa, unu onwe unu bụ ndị ọbịa na ala Ijpt. Nime afọ isii ka ị ga-akụ mkpụrụ nala gị, ma ị ga-achịkọta ihe omume ya. Nafọ nke asaa, ị ga-eme ntọhapụ ma hapụ ya, ka ndị ogbenye nke mba gị rie, ihe ndị fọdụrụ ka ụmụ anụ ọhịa ga-eri, otu a ka ị ga-emekwa ubi vain gị na ubi oliv gị. Site n'ubochi isii ka ị ga-arụ ọrụ gị, ma n'ubochi nke asaa, ọ bụ ụbọchị izuike, ka ehi gị zuru ike, na anụmanụ ibu arọ gị, nakwa ka nwa nwoke nke odibo nwanyị gị na onye ọbịa nweta ume ọhụrụ. Ihe niile m gwara unu, debenu ha. Aha chi

ndị ọzọ ka ụnụ ghara icheta, ka a gharakwa ịnụ ya site n'ụnụ ụnụ.

Mee mmemme nye m ugboro atọ nafo. Debe mmemme achicha na-ekoghi eko, rie achicha na-ekoghi eko ubochi asaa, di ka m nyere gi iwu noge onwa nke ndi ohuru, nihi na noge ahụ ka i si n'Ijpt puta. I gaghi abia nihi m aka efu. I ga-eme ememe owuwe ihe mbu nke mkpuru mbu nke oru gi, bu nke i ga-aku nubi gi, na ememe njedebe n'opupu nke afo n'ogbakọ nke oru gi nke si nubi gi. Ugboro atọ nafo ka a ga-ahụ ndi nwoke gi niile nihi Onyenwe anyi Chineke gi. Mgbe m ga-achupu mba niile site nihi gi, meekwa ka oke ala gi buru ibu, i gaghi eji ihe na-eko achicha chuo aja obara nke ihe nsure oku na-esi isi utu m, abuba nke mmemme m agakwaghi adina ruo ututu. Mkpuru mbu nke ihe mbu a kuru nala gi ka i ga-eweta nulo Onyenwe anyi bu Chineke gi. I gaghi esi nwa aturu na mmiri ara nne ya. Ma lee, mu onwe m na-eziga onye ozi m nihi gi ka o chebe gi nuzo, ka o webata gi nime ala ahụ nke m kwadooro gi. Kpachara anya maka onwe gi, ma gee nti nke ya, ma ekwela nnupu isi megide ya, nihi na o gaghi ejide gi azu, nihi na aha m di nelu ya. O buru na unu anuru olu m nke oma, meekwa ihe niile m nyere gi n'iwu, debe ogbugba ndu m, unu ga-aburu m ndi puru icha site na mba niile, n'ihia na uwa niile bu nke m, unu ga-abukwara m alaeze nke ndi nchujaja, na mba nsọ, okwu ndi a ka i ga-agwa umu Izrel, o buru na unu anuru olu m nke oma, meekwa ihe niile m gwara gi, m ga-aburu ndi iro gi onye iro, megidekwa ndi na-emegide gi. Nihi na onye ozi m ga-aga nihi gi dika onye ndu gi, o ga-ewetakwa gi gakwuru ndi Amorite, ndi Hittite, ndi Perizzite, ndi Canaanite,

ndị Gergesite, ndị Hivite, na ndị Jebusite, aga m ebibikwa ha. Ị gaghị efe chi ha, ị gaghịkwa ejere ha ozi, ị gaghị emekwa dika ọrụ ha, kama ị ga-akwatu ha kpamkpam, ma ị ga-etipiasị ogidi ha. Ọ bụrụ na ị ga-efe Onyenwe anyị Chineke gị, aga m agozi achicha gị na mmanya gị na mmiri gị, aga m ewepụkwa ọrịa site netiti unu. Ọ gaghị abụ aga, ma ọ bughị aga nelu ala gị. Onuogugu nke ubochi gị na-emeju, m ga-emeju. Aga m eziga egwu ka ọ bụrụ onye ndu gị, aga m emekwa ka mba niile ị na-abanye nime ha tụọ ụjọ nke ukwuu, aga m emekwa ka ndị iro gị niile gbaa ọsọ. M ga-eziga ebu ndị ahụ nihu gị, ị ga-achupụkwa ndị Amōrait, ndị Hiv, ndị Kenan, na ndị Het site nebe ị nọ. Agaghị m achupụ ha notu afọ, ka ala ahụ ghara itogbo nefu, ma umu anụ ọhia nke ala abawanye megide gị. Dị ka nwayọọ nwayọọ, m ga-achupụ ha site nebe ị nọ, ruo mgbe ị ga-amụba ma keta ala ahụ. M ga-etinye oke gị site nOsimiri Uhie, ruo Osimiri ndị Filistia, sitekwa nọzara ruo Osimiri Ukwu Yufretis. M ga-enyefekwa naka unu ndị bi nala ahụ, ma chupụ ha site nihu gị. Ị gaghị eme nkwekorita ha na chi ha. Ma ha agaghị ebi nala gị, ka ha ghara ime ka i mehie megide m, nihi na ọ bụrụ na i fee chi ha ofufe, ndị a ga-aburū gị ihe ịsọ ngongo.

24

Ma ọ gwara Mosis, Rigoro gakwuru Onyenwe anyị, gị na Erōn, na Nadab, na Abiud, na iri asaa nke ndị okenye Izrel, ha ga-efekwa ofere site nebe dị anya nye Onyenwe anyị. Mana Mosis ga-abịaru naanị ya nebe Chineke nọ, ha onwe ha ma ha agaghị

abjara, ndi mmadu ahụ agaghị esoro ha rigoro. Moses batara ma kọrọ ndi mmadu okwu niile nke Chineke na iwu niile. Ndi mmadu niile jiri otu olu zaa si, Okwu niile ndi Onyenwe anyi kwuru, anyi ga-eme ha, anyi ga-anukwa ha. Mosis dere okwu niile nke Onyenwe anyi, o biliri nisi ututu, Mosis wuru ebe ichu aja nokpuru ugwu ahụ, tinyere nkume iri na abuo maka ebo iri na abuo nke Izrel. O zigara ndi okorobia nke umu Izrel, ha welikwara aja nsure oku, ha chukwara aja nzoputa nye Chineke, bu umu ehi. Mosis weere okara nke obara ahụ wusa ya nime efere nnukwu, ma okara nke obara ahụ o wusara ya nebe ichu aja. Ma mgbe o weere akwukwo nke ogbugba ndu ahụ, o guru ya nnti ndi mmadu ahụ, ha kwuru si, Ihe niile Onyenwe anyi kwuru, anyi ga-eme ma anyi ga-anu isi. Mosis weere obara ahụ, fesaa ya nahu ndi mmadu, si, Lee obara nke ogbugba ndu nke Onyenwe anyi gbara unu banyere okwu ndi a niile.

Moses rigoro ya na Aaron, na Nadab, na Abihu, na iri asaa ndi okenye nke kansul Israel. Ha huru ebe ahụ Chineke nke Israel guzoro, na ihe ndi ahụ di nokpuru ukwu ya di ka oru brik sapphire, nakwa di ka udi mbara eluigwe site na idi ocha ya. Ma nime ndi a hoputara nke Israel, o dighi otu onye nwuru, e gosikwara ha nebe ahụ nke Chineke, ha rikwara nri ma nuokwa ihe onunu. Onyenwe anyi gwara Mosis si, Rigoro ugwu biakwute m, nodu ebe ahụ, aga m enye gi mbadamba nkume, iwu na ukpuru ndi m dere iji kuziere ha. Mgbe Mosis biliri ya na Joshua onye guzo nakuku ya, ha rigooro nugwu Chineke. Ma ndi okenye ha siru, Nonu juu ebe a, ruo mgbe anyi ga-aloghachite nebe unu no, ma lee, Eron na Hor no na unu; o buru na ihe ikpe dakwasu

onye ọ bụla, ka ha bịakwute ha. Mosis na Joshua rigoro nugwu ahụ, igwe ojii kpuchikwara ugwu ahụ. Ma ebube Chineke rịdara nelu Ugwu Sainai, igwe ojii kpuchiri ya ụbọchị isii, Onyenwe anyị kpọrọ Mosis nụbọchị nke asaa site netiti igwe ojii ahụ. Ụdịdị ebube Onyenwe anyị dị ka ọkụ na-enwu nelu ugwu ahụ nihi ụmụ Izrel. Mosis banyere netiti igwe ojii ahụ, rigoro nugwu ahụ, nọrọkwa ebe ahụ nugwu ahụ iri ụbọchị anọ na iri abali anọ.

25

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Agwara m ụmụ Izrel okwu si: Naranụ onyinye mbụ site naka ndị niile ọ masiri nobi ha inye, unu ga-anakwa onyinye mbụ m. Ma nke a bụ mkpụrụ mbụ nke unu ga-anata naka ha: ọlaedo, na ọlaọcha, na ọla. na hyacinth, na purple, na scarlet abụọ, na akwa ọcha a kpara nke ọma, na aji ewu, na akpụkpọ ebule e siri esi uhie uhie, na akpụkpọ hyacinth na-acha anụnụ anụnụ, na osisi na-adighi ere ure, Na nkume Sardius, na nkume maka ipi ihe nime uwe ubu, na uwe ogologo. I ga-emere m ebe nsọ, aga m apụtakwa netiti unu. Nke abụọ - Mmezi uto asusu na nkowaputa:

Ma i ga-emere m dika ihe niile m na-egosi gi nugwu ahụ, ihe nlereanya nke ulọ ikwu ahụ, na ihe nlereanya nke ngwá orụ ya niile, otu a ka i ga-eme. I ga-eme igbe ama site nosisi na-adighi ere ere, nke ogologo ya bụ cubit abụọ na ọkara, obosara ya bụ cubit na ọkara, idi elu ya bụkwa cubit na ọkara. Ma i ga-eji ọlaedo di ọcha techie ya nime na nèzí, ma i ga-emere ya onụ

ọlaedo gbagoro agbago gburugburu. I ga-emere ya mgbaaka ọla edo anọ, tinyekwa ha nakukụ anọ ahụ, mgbaaka abụọ notu akukụ, na mgbaaka abụọ nakukụ nke abụọ. I ga-eme mkpara osisi na-adighi ere ere, i ga-ejikwa ọlaedo machie ha. I ga-ewebata mkpara ndi ahụ nime mgbanaka ndi ahụ di nakukụ igbe ahụ, iji ha bulie igbe ahụ. Nime mgbanaka nke igbe ahụ, mkpara ndi ahụ ga-anogide na-enweghi mmeghari. Ma i ga-etinye nime igbe ahụ ihe akaebe ndi ahụ nke m ga-enye gi. Na i ga-eme oche ebere mkpuchi nke ọlaedo di ọcha, abụọ cubit na ọkara nke ogologo, na otu cubit na ọkara nke obosara. I ga-eme cherubim abụọ nke ọla edo a kpuru akpu, i ga-edokwasị ha nakukụ abụọ nke oche ebere. A ga-eme cherub otu site nakukụ nke a, na cherub otu site nakukụ nke abụọ nke oche ebere, i ga-emekwa cherubim abụọ ahụ nelu akukụ abụọ ahụ. Ndi cherubim ga-agbatị nku ha nelu, na-ekpuchi oche ebere na nku ha, ihu ha ga-eche ibe ha ihu, ihu ndi cherubim ga-eche oche ebere ihu. Ma i ga-etinye oche ebere nelu igbe ogbugba ndu site nelu, ma nime igbe ogbugba ndu ahụ, i ga-etinye ihe ama ndi m ga-enye gi. M ga-eme ka i mara m site ebe ahụ, m ga-agwakwa gi okwu site nelu oche ebere ahụ netiti cherubim abụọ ahụ nke di nelu igbe ama-ama ahụ, banyere ihe niile m ga-enye gi iwu gbasara umu Izrel. Ma i ga-eme tebui ọla edo nke ọla edo di ọcha, nke ogologo ya bu cubit abụọ, obosara ya bu otu cubit, na idi elu ya bu otu cubit na ọkara. I ga-eme nke a ihe icho mma e kpara akpa nke ọla edo gbara ya gburugburu, i ga-emekwa nke a ihe mkpuchi nke obosara aka gbara ya gburugburu

Na i ga-eme ihe icho mma gbagoro agbago maka okpueze ahụ

gburugburu. I ga-eme mgbaaka ọla edo anọ, ma tinye mgbaaka anọ ahụ nakụkụ anọ nke ukwu ya nokpuru ihe mkpuchi ahụ. Ma mgbanaka ndị ahụ ga-abụ ebe maka osisi ndị e ji ebu ihe, ka e jiri ha bulie tebụl ahụ. I ga-eme mkpara ndị ahụ site nosisi na-adighi ere ure, i ga-eji ọlaedo di ọcha techie ha, a ga-eji ha ebulie tebụl ahụ. Na i ga-eme efere ya, na ihe nsure oku na-esi isi uto, na efere iwu ihe onunụ, na iko ndi ahụ nke i ga-eji awu ihe onunụ nime ha; site nolaedo di ọcha ka i ga-eji mee ha. I ga-etinye achicha nke onunọ nelu tebụl nihi m mgbe niile.

I ga-eme ihe idoba oriṇa site na ọlaedo di ọcha, i ga-eji uzu kpuo ihe idoba oriṇa ahụ, ukwu ya, ahia ya, okwa ya, mkpuru ya, na okoko osisi ya ga-esi na ya puta. Alaka isii na-aputa site nakukụ ya, alaka ato nke ihe idoba oriṇa site notu akukụ ya, na alaka ato nke ihe idoba oriṇa site nakukụ nke abuo. Na iko ato a kpuru akpu nudi almond, notu alaka nwere boolu na okoko, otu a ka o di nalaka isii ndi na-aputa site nihe igba oku. Na nime ihe idoba oriṇa ahụ, e nwere efere anọ nke a kanyere nudi achicha almond, notu alaka ahụ mkpuru boolu, na okoko osisi lili nke ya. Efere di nokpuru alaka abuo ahụ si na ya puta, na efere di nokpuru alaka anọ ahụ si na ya puta, otu a ka o di maka alaka isii ndi ahụ na-esi nihe idoba oriṇa ahụ puta, na nihe idoba oriṇa ahụ, e nwere efere anọ a kpuru akpu nudi almond. Ndi knobs na ndi reeds si na ya ka ha buru, ha niile bu oru a kpuru akpu site notu ọlaedo di ọcha. Na i ga-eme oriṇa ya asaa, i ga-edobe oriṇa ndi ahụ, ha ga-enwekwa ihe site notu ihi. Na ihe igu oku ya, na ihe ndokwasị ya site na ọlaedo di ọcha ka i ga-eji mee. Ngwa oru ndi a niile bu otu talenti nke ọla edo a

nụchara anụcha. Hụ, ị ga-eme ya dika ụdidi nke e gosiri gi
nugwu ahụ.

26

Ma ụlọikwu ahụ ị ga-eme, akwa mgbochi iri site na ọcha akwa a
kpara nke ọma, na nke na-acha anụnụ anụnụ, na nke na-acha
odo odo, na nke na-acha uhie uhie nke a kpara nke ọma nwere
oyiyi cherubim, ọrụ akwa a kpara, ị ga-eme ha. Ogologo nke
ákwà mgbochi nke otu bụ asatọ na iri abụọ cubit, na obosara ya
bụ anọ cubit, ákwà mgbochi nke otu ga-abụ, otu nha ahụ ga-
adiri ákwà mgbochi niile. Akwa mgbochi ise ga-ejikọta ọnụ, nke
ọbụla na nke ọzọ, ise akwa mgbochi ọzọ ga-ejikọtakwa ọnụ, nke
ọbụla na nke ọzọ. Ị ga-eme ha nko nke na-acha anụnụ anụnụ
nelu ọnụ akwa mgbochi nke mbụ, site notu akụkụ nime njikọ,
otu a kwa ka ị ga-eme nelu ọnụ akwa mgbochi nke di nèzí chere
ihu na njikọ nke abụọ. Ị ga-eme nko iri ise nakwa mgbochi nke
mbụ, ị ga-emekwa nko iri ise nakụkụ akwa mgbochi ahụ dika
njikọ nke nke abụọ, ha na-eche ihu, na-adaba notu notu. Ị ga-
eme mgbanaka iri ise nke ọlaedo, ị ga-ejikọta ákwà mgbochi nke
ọzọ na nke ọzọ site na mgbanaka ndi ahụ, ụlọikwu ahụ ga-
abụkwa otu. Ị ga-eme akpukpọ anụ nwere aji ka ọ bụrụ mkpuchi
nelu ụlọ ikwu ahụ, ị ga-eme akpukpọ anụ iri na otu. Ogologo nke
otu akpukpọ bụ iri cubit atọ, obosara nke otu akpukpọ bụ cubit
anọ, otu ihe nlere ahụ ga-adiri akpukpọ iri na otu ahụ. Ma ị ga-
ejikọta akpukpọ anụ ise ahụ notu, na akpukpọ anụ isii ahụ notu,
ma ị ga-atughari abụọ akpukpọ anụ nke isii ahụ nihu ụlọ ikwu

ahụ. I ga-eme nko iri ise nelu ọnụ akpụkpọ nke mbụ, nke di netiti dika njikọ, i ga-emekwa nko iri ise nelu ọnụ akpụkpọ nke na-ejikọta nke abụọ.

I ga-eme mgbanaka ọla penti iri ise, i ga-ejikọta mgbanaka ndi ahụ site na nko ndi ahụ, i ga-ejikotakwa akpụkpọ anụ ndi ahụ, o ga-abụkwa otu. Ma i ga-etinye nokpuru ihe na-ejuputa nime akwa mkpuchi nke ụlọ ikwu. Ọkara nke akwa mkpuchi nke fọdụrụ, i ga-ekpuchi ya nime ihe na-ejuputa nke akwa mkpuchi nke ụlọ ikwu. I ga-ekpuchi ya nazụ ụlọ ikwu. Otu cubit site nebe a, na otu cubit site nebe a, site nihe kariiri nke akwa mgbochi ndi ahụ, site nogologo nke akwa mgbochi ndi ahụ nke ụlọ ikwu ahụ, ga-abụ ihe na-ekpuchi nelu akụkụ ndi ahụ nke ụlọ ikwu ahụ site notu akụkụ ruo nakụkụ nke ọzọ, ka o nwee ike ikpuchi ya. I ga-eme mkpuchi maka ụlọ ikwu ahụ akpụkpọ ebule e siri esi ọbara ọbara, na mkpuchi akpụkpọ nke acha anụnụ anụnụ nelu.

Na i ga-eme ogidi nke ụlọ ikwu site nosisi na-adighi ere ure. I ga-eme ogidi otu ahụ iri cubits, obosara ogidi otu ahụ bụ otu cubit na ọkara. Tenons abụọ notu ogidi, nke na-adabara ibe ya, otu a ka i ga-eme nogidi niile nke ụlọ ikwu. I ga-eme ogidi maka ụlọ ikwu ahụ, iri ogidi abụọ site nakụkụ nke chere ihu nUgwu. I ga-eme iri anọ ntọala ọlaocha maka ogidi iri abụọ ahụ, ntọala abụọ maka otu ogidi nakụkụ abụọ ya, na ntọala abụọ maka otu ogidi nakụkụ abụọ ya. Na akụkụ nke abụọ nke chere ihu na Ndịda, iri ogidi abụọ. Na iri anọ ntọala ha nke ọlaocha, ntọala abụọ maka ogidi ọbụla nakụkụ ya abụọ, na ntọala abụọ maka ogidi ọbụla nakụkụ ya abụọ. Site nazụ ụlọ ikwu ahụ, nakụkụ chere ihu

nosimiri, ị ga-eme ogidi isii. Na ogidi abụọ ka ị ga-eme nakụkụ nkuku nke ụlọ ikwu site nazụ. Maka ọ ga-abụ site na nhata nokpuru, dika ya, ha ga-abụ ndị hà nanya site na isi nime nzuko otu. Otu a ka ị ga-eme ya maka akụkụ abụọ ahụ niile, ka ha bụrụ ndị hà nanya. Ọ ga-abụ ogidi asatọ, na ntọala ha nke ọlaocha ga-abụ iri na isii, ntọala abụọ maka otu ogidi nakụkụ abụọ ya, na ntọala abụọ maka otu ogidi. Ma ị ga-eme mkpanaka site na osisi ndị na-adighị ere ere, ise maka otu ogidi site notu akụkụ nke ụlọ ikwu. Na mkpanaka ise maka ogidi nke otu akụkụ nke ụlọ ikwu nke abụọ, na mkpanaka ise maka ogidi nke akụkụ azụ nke ụlọ ikwu nke chere ihu noké osimiri. Ma osisi mkporọ nke etiti di netiti ogidi ndị ahụ ka ọ gbasaa site notu akụkụ ruo nakụkụ nke ọzọ. Ma ị ga-eji ọla edo machie ogidi ndị ahụ, ma ị ga-eme mgbanaka ọla edo, nke ị ga-etinye mkpanaka ndị ahụ nime ha, ma ị ga-eji ọla edo machie mkpanaka ndị ahụ. Ma ị ga-ebuli ụlọikwu ahụ dika ụdị nke e gosiri gị nugwu ahụ.

Ị ga-eme ákwà mgbochi site na ogbo na-acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie a kpara akpa, na ákwà ọcha mara mma a kpara akpa; ọ bụ ọrụ onye na-akpa ákwà ka ị ga-eji mee ya, nke nwere oyiya cherubim. Ma ị ga-etinye ya nelu ogidi anọ nke na-adighị ere ere, nke e ji ọlaedo machie, ma isi ha bụ ọlaedo, ma ntọala ha anọ bụ ọlaocha. Na ị ga-etinye akwa mgbochi ahụ nelu ogidi ndị ahụ, ị ga-ebubatakwa nebe ahụ nime akwa mgbochi ahụ igbe ama ahụ, akwa mgbochi ahụ ga-ekewara unu netiti ebe nsọ na netiti ebe nsọ nke ndị nsọ. Ma ị ga-eji ákwà mgbochi kpuchie igbe nke ama ama nime Ebe Nsọ Kachasi Nsọ. Ị ga-edobe tebụl ahụ nèzí akwa mgbochi ahụ, na ihe idọba oriọna

ahụ nihi tebul ahụ nakukụ ụlọ ikwu ahụ nke dị nebe Ndịda, na tebul ahụ i ga-edobe nakukụ ụlọ ikwu ahụ nke dị nebe Ugwu. I ga-emere ọnụ ụzọ ụlọ ikwu ahụ ihe mkpuchi site nakwa na-acha anụnụ anụnụ, na ngwakọta odo odo, na uhie uhie a kpara nke ọma, na akwa ọcha mara mma a kpakọrọ nke ọma, ọrụ aka onye ọkachamara nkpà ákwà. I ga-emere akwa mgbochi ahụ ogidi ise, i ga-eji ọlaedo machie ha, isi ha ga-abụ ọlaedo, i ga-akpuru ha ntọala ise nke ọla.

27

I ga-eme ebe ichụ aja site nosisi na-adighi ere ere, nke ogologo ya ga-abụ cubit ise, obosara ya cubit ise. Ebe ichụ aja ahụ ga-abụ akukụ anọ, idi elu ya ga-abukwa cubit atọ. I ga-eme mpi nelu nkuku anọ ahụ, site na ya ka mpi ndi ahụ ga-esi pụta, i ga-eji ọla bronz ekpuchi ha. I ga-eme okpueze maka ebe nchụàjà, na mkpuchi ya, na efere ya niile, na nko anụ ya, na ihe igu oku ya, na ngwá ọrụ ya niile i ga-eme ha ọla. I ga-emere ya ihe mkpuchi nke ọrụ ugbu nke ọla, ma i ga-emere ihe mkpuchi ahụ mgbaaka ọla anọ nokpuru akukụ anọ ya. Ma i ga-etinye ha nokpuru ihe mgbochi nke ebe ichụ aja site nokpuru, ihe mgbochi ahụ ga-erukwa okara nke ebe ichụ aja. I ga-emere ebe ichụ aja osisi mkpara site na osisi ndi na-adighi ere ere, i ga-ejikwa bronz techie ha. Ma i ga-etinye mkpara ndi ahụ nime mgbanaka ndi ahụ, ka mkpara ndi ahụ diri nakukụ ebe ichụ aja mgbe a na-ebuli ya. Oghere nke enweghi njikọ ka i ga-eme ya, dika e gosiri gi nugwu ahụ, otu a ka i ga-eme ya. I ga-eme ogige maka ụlọ

ikwu ahụ, nakụkụ ahụ chere ihu na Ndịda, ákwà mgbochi nke ogige ahụ site na ọcha akwa a kpara nke ọma, ogologo narị otu kubits maka otu akụkụ. Na ogidi ha dị iri abụọ, ntọala ha dị iri abụọ nke ọla, mgbanaka ha na ihe njide ha bụ ọlaọcha. Otu a nakụkụ nke chere ihu nọwụwa anyanwụ, akwa mkpuchi narị otu cubit nogologo, ogidi ha iri abụọ, ntọala ha iri abụọ nke ọla, mgbanaka na ihe njikọ nke ogidi, na ntọala ha nke e ji ọlaọcha machie. Ma obosara nke ogige ahụ nke dị nakụkụ osimiri bụ akwa iri ise kubit, ogidi ha iri, na ntọala ha iri. Na obosara nke ogige ahụ nke dị nakụkụ Ndịda bụ ákwà mgbochi iri ise kubits, ogidi ha iri, na ntọala ha iri. Na ịdị elu nke akwa mgbochi bụ iri cubits na ise notu akụkụ, ogidi ha atọ, na ihe ndọkwasi ha atọ. Na akụkụ nke abụọ iri na ise cubit nke ákwà mgbochi ịdị elu, ogidi ha atọ, na ntọala ha atọ. Na ọnụ ụzọ ámá nke ogige, ihe mkpuchi iri abụọ ọtụ nịdị elu, nke e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie a tụtụ atụ, na akwa ọcha mara mma a tụtụ atụ, nke ụdị dị iche iche nke onye na-akpa ákwà rụọ, ogidi ha anọ, na ntọala ha anọ. Ogidi niile nke ogige ahụ gburugburu ka e ji ọlaọcha machie, isi ha bụ ọlaọcha, ma ntọala ha bụ ọla. Ma ogologo nke ogige ahụ bụ narị nelu narị, obosara iri ise nelu iri ise, na ịdị elu ise nke cubit nke akwa ọcha a kpara nke ọma, na ntọala ha nke ọla. Na ihe owuwu niile na ngwá ọrụ niile na ọkpọ nke ogige bụ ọla.

Ma gị nye iwu ụmụ Izrel, ka ha wetara gị mmanụ sitere na mkpụrụ oliv nke a na-akwoghị akwọ, nke dị ọcha, nke a kụrụ akụ maka ihè ịgba ọkụ, ka orịna na-enwu mgbe niile Nime ụlọikwu nke ama, nèzí akwa mgbochi nke dị nelu ọgbụgba ndụ,

Erɔn na ụmụ ndị ikom ya ga-agba ya ọkụ site nanyasi ruo ụtụtụ nihu Onyenwe anyị, ọ bụ iwu ebighị ebi nime ọgbọ unu site naka ụmụ Izrel.

28

Ma gị kpọtakwa Aaron nwanne gị nso nebe gị nọ, ya na ụmụ ya ndị ikom, site netiti ụmụ Izrel, ka ha jere m ozi dika ndị nchụaja: Aaron, Nadab, Abihu, Eleaza na Itama, ụmụ ndị ikom Aaron. I ga-emere Aaron nwanne gị nwoke uwe mwụda dị nsọ maka nsopurụ na ebube. Ma gị gwa ndị niile maara ihe nuche, bụ ndị m juru mmụọ nke amamihe na nghota, ka ha mee uwe nsọ Erɔn maka ebe nsọ, nke ọ ga-eji jee m ozi nchụaja. Ndị a bụ uwe ndị ha ga-eme: ihe mgbachi obi, ihe ubu nubu, uwe ogologo, uwe ime akpara, akwa isi, na ihe okike ukwu. Ha ga-emere Aaron na ụmụ ndị ikom ya uwe nsọ maka ije ozi nchụaja nye m. Na ha ga-ewere ọlaedo, na hyacinth, na odo, na uhie uhie, na akwa ọma. Ha ga-eme efọdụ ahụ site nọcha akwa mma a tụtụ atụ, ọrụ akpaziri akpa nke onye nka. Ubu abụọ na-ejikọta ga-adịrị ya, otu na-ejikọ nke ọzọ, e kwadoro ha nakukụ abụọ ahụ. Na ákwà nke ubu ụba nke dị nelu ya, dika ọrụ aka ya ga-esi buru site na ọlaedo dị ọcha, na acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie a kpara akpa, na ákwà ọcha mara mma a kpara akpa. I ga-ewere nkume abụọ ahụ, nkume emerald, i ga-akanyekwa nime ha aha ụmụ Izrel. Aha isii nelu nkume nke mbụ, na aha isii nke fọdurụ nelu nkume nke abụọ dika ọmụmụ ha. Ọrụ nka ikpụ nkume, oyiya a piri napị mbadamba, i ga-apị ihe nokwute abụọ ahụ nelu

aha ụmụ ndị Izrel. I ga-etinye nkume abụọ ahụ nelu ubu nke efọdụ ahụ; nkume ncheta ka ha bụ nye ụmụ ndị ikom Izrel. Erọn ga-eburu aha ụmụ ndị ikom Izrel nihi Onyenwe anyị nelu ubu abụọ ya, dika ncheta banyere ha. Ma i ga-eme ihe mkpuchi ubu site na ọla edo dị ọcha. Ma i ga-eme agbụ abụọ nwere akụkụ site na ọlaedo dị ọcha, nke agwakọtara nime okooko osisi, ọrụ nke ikpa ụdọ, ma i ga-etinye agbụ ndị ahụ nwere akụkụ ndị a kpara akpa nelu ihe mkpuchi ubu ndị ahụ, dika ubu ha si dị site nihi.

I ga-eme ihe mkpuchi obi nke ikpe, ọrụ nke onye na-akpa akwa mara mma, dika ụdị nke efọdụ, i ga-eme ya site na ọlaedo, na acha anụnụ anụnụ, na odo, na uhie e kechiri ekechiri, na ezi akwa ọcha e kechiri ekechiri. I ga-eme ya ka ọ bụrụ akụkụ anọ, ọ ga-abụ okpukpu abụọ, ogologo ya ga-abụ otu span, obosara ya ga-abụkwa otu span. Ma i ga-akpanye nime ya akwa e ji nkume chọọ mma nke nwere ahịrị anọ. Ahịrị nke mbụ nke nkume ga-abụ sardius, topaz na emerald. Na ahịrị nke abụọ: carbuncle, sapphire, na jasper. Ma ahịrị nke atọ bụ ligurium, agate, na amethyst. Ma ahịrị nke anọ, chrysolite, na beryl, na onyx, nke e ji ọla edo kpuchie, nke e jikọtara ọnụ nime ọla edo, ka ha dịrị dika ahịrị ha. Ma ka nkume ndị ahụ si naha ụmụ ndị ikom Izrel iri na abụọ dika aha ha, bụrụ ihe a piri api dika akara, nke ọ bula dika aha ya, maka ebo iri na abụọ. I ga-eme eriri a kpara ọnụ nelu ihe-ogugu-afa ahụ, ọrụ yiri agbụ nke e ji ọlaedo dị ọcha mee. Ma Aaron ga-anata aha ụmụ Izrel nelu ihe mkpuchi obi nke ikpe nelu obi ya, mgbe ọ na-abanye nime ebe nsọ dika ihe ncheta nihi Chineke. I ga-etinye nelu ihe mkpuchi obi nke ikpe

ngosiputa na eziokwu, o ga-adị nelu obi Erọn mgbe o na-abanye nime ebe nsọ nihu Onyenwe anyị, Erọn ga-ebu ikpe nke ụmụ ndị Izrel nelu obi nihu Onyenwe anyị mgbe niile. Na ị ga-eme uwe ime ogologo dum nke na-acha anụnụ anụnụ. O ga-abụ oghere ọnụ site netiti ya, nke nwere ọnụ gburugburu oghere ọnụ ahụ, ọrụ nke akwa a kpara akpa, njikọ ya e jikọtara ọnụ site na ya, ka o ghara ịdọwa. Ma ị ga-eme nokpuru ọnụ uwe nke uwe mwụda ahụ site nokpuru, dị ka pomegranet na-ama ifuru, obere pomegranet nke e ji akwa na-acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie nke a kpara akpa, na akwa ọcha dị mma nke a tụtụ atụ mee, nokpuru ọnụ uwe nke uwe mwụda ahụ gburugburu, otu ụdị ahụ obere pomegranet nke ọla edo, na mgbirigba netiti ha gburugburu. Nakụkụ pomegranet ọla edo Dodona, na nke ifuru nelu ọnụ uwe mwụda gburugburu. Na o ga-abụ na Erọn mgbe o na-eje ozi, a ga-anụ olu ya mgbe o na-abanye nime ebe nsọ nihu Onyenweanyị, na mgbe o na-aputa, ka o ghara ịnwụ. Na ị ga-eme efere ọla edo dị ọcha, ị ga-akpụnyekwa nime ya ihe akpụnyere dika akara, Ebe Nsọ nke Onyenwe anyị. Na ị ga-etinye ya nelu eriri acha anụnụ anụnụ nke a kpara akpa, o ga-adịkwa nelu akwa ike isi ahụ, nihu akwa ike isi ahụ ka o ga-adị. O ga-adị negedege ihu Erọn, Erọn ga-ebukwa mmehie nke ihe nsọ ndị ahụ niile nke ụmụ Izrel ga-edo nsọ, nke onyinye ọbụla nke ihe nsọ ha, o ga-adịkwa negedege ihu Erọn mgbe niile ka o bụrụ ihe a nabatara ha nihu Onyenwe anyị.

Ma ndị a chọrọ mma nke uwe mwụda site nákwà ọcha dị mma, ị ga-emekwa akwa ike isi nke ákwà ọcha dị mma, ị ga-emekwa eriri úkwù, ọrụ onye na-akpa ákwà. Nakwa ụmụ ndị ikom

Aaron, ị ga-emere ha uwe mwụda na eriri ukwu, na akwa isi maka nsọpụrụ na ebube. Ị ga-eyikwasị ha Aaron nwanne gị nwoke, na ụmụ ndị ikom ya, ị ga-ete ha mmanụ, ị ga-eju ha aka, ị ga-edo ha nsọ, ka ha wee jere m ozi dị ka ndị nchụaja. Ị ga-emere ha uwe ụkwụ akwa ọcha iji kpuchie ọtọ anụ ahụ ha, site n'ụkwù ruo napata. Erọn na ụmụ ndị ikom ya ga-eyi ha mgbe ha na-abanye n'ụlọ ikwu nke ama, ma ọ bụ mgbe ha na-abịaru nso ije ozi nebe ịchụ aja nke nsọ, ka ha ghara iwetara onwe ha mmehie nke ga-eme ka ha nwụọ. Nke a bụ iwu ebighị ebi nye ya na mkpụrụ ya niile ndị ga-esote ya.

29

Ma ihe ndị a bụ nke ị ga-eme ha, ị ga-edo ha nsọ ka ha jere m ozi dị ka ndị nchụaja, ị ga-ewere otu nwa ehi site nehi, na ebule abụọ na-enweghị ntupọ Na achicha na-enweghị ihe na-eko achicha a gwakọtara na mmanụ, na mbadamba achicha na-enweghị ihe na-eko achicha e tere mmanụ na mmanụ, ọka a kworọ nke ọma site na ọka wit ka ị ga-eji mee ha. Ma ị ga-etinye ha nelu otu nkata, ma ị ga-eweta ha nelu nkata ahụ, na nwa ehi ahụ, na ebule abụọ ahụ. Ma Erọn na ụmụ ndị ikom ya, ị ga-eweta ha n'ọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama, ma ị ga-asachapụ ha na mmiri. Mgbe ị weere uwe ndị ahụ, ị ga-eyikwasị Erọn nwanne gị nwoke uwe mwụda ogologo ahụ, na uwe ubu ahụ, na ihe mgbachị obi ahụ, ị ga-ejikọtakwara ya ihe mgbachị obi ahụ na uwe ubu ahụ. Ị ga-etinye akwa ike nisi ya, ị ga-etinyekwa efere nsọ ahụ nelu akwa ike ahụ. Ma ị ga-ewere mmanụ ite mmanụ

nsọ ahụ, wusa ya nelu isi ya, ma tee ya mmanụ nsọ. I ga-eweta ụmụ ndị ikom ya, yikwasikwa ha uwe mwuda. I ga-eke ha ihe ike, i ga-etinye ha akwa isi, o ga-abukwara ha nchaja m ruo mgbe ebighi ebi, i ga-edo Eron aka ya nsọ, na aka nke ụmụ ndị ikom ya. I ga-eweta nwa ehi ahụ nonụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama, ma Aaron na ụmụ ndị ikom ya ga-etinye aka ha nelu isi nwa ehi ahụ nihi Onyenwe anyi, nakukụ onụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama. Ma i ga-egbu nwa ehi nihi Onyenwe anyi, nakukụ onụ ụzọ nke ụlọ ikwu nke ama. Ma i ga-ewere ụfọdụ obara nwa ehi ahụ, jiri mkpisi aka gi tee ya nelu mpi nke ebe ichu aja ahụ, ma obara niile foduru ka i ga-awusa nukwu ntola ebe ichu aja ahụ. I ga-ewere abuba niile nke di nelu afọ, na ubu nke imeju, na akuru abuo, na abuba nke di nelu ha, ma tinye ha nelu ebe ichu aja. Ma anụ nwa ehi ahụ, na akpukpo ahụ, na nsị ahụ, i ga-esure ha oku nēzí ogige ahụ, nihi na o bu mmehie.

I ga-ewere otu ebule ahụ, ma Eron na ụmụ ya ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'isi ebule ahụ. Ma i ga-egbu ya, were obara ahụ wusaa ya gburugburu ebe nchaja ahụ. Ma ebule ahụ, i ga-egbu ya abuo dika akukụ ahụ ya, i ga-asachakwa ihe di nime na ukwu ya na mmiri, ma tinye ha nelu iberibe ahụ e gburu abuo ya na isi ya. Ma i ga-enye ebule ahụ dum nelu ebe ichu aja dika aja nsure oku nye Onyenwe anyi ka o buru isisi uto; o bu ihe nsure oku na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. I ga-ewere ebule nke abuo, Eron na ụmụ ndị ikom ya ga-etinye aka ha nisi ebule ahụ. Ma i ga-egbu ya, ma weere obara ya, tinye ya nelu nti aka nri nke Aaron, nonụ aka nri ya, nonụ ukwu aka nri ya, nelu nti aka nri nke ụmụ ya ndị ikom, nonụ aka aka nri ha, na nonụ ukwu

aka nri ha. Ma ị ga-ewere site nọbara nke si nebe nchụàjà, na site na mmanụ nke ite mmanụ nsọ, ma fesa ya nelu Aaron na nelu uwe ya, na nelu ụmụ ndị ikom ya na nelu uwe ụmụ ndị ikom ya niile. A ga-edo ya nsọ, ya onwe ya na uwe ya, ụmụ ndị ikom ya na uwe ụmụ ndị ikom ya niile. Ma ọbara ebule ahụ ka ị ga-awusa gburugburu ebe nchụàjà. Ị ga-ewere site nebule ahụ abụba ya, na abụba nke na-ekpuchi afọ, na ntupọ nke imeju, na akurū abụọ, na abụba nke dị nelu ha, na ogwe aka nke aka nri, nihi na nke a bụ mmezuoke. Na otu achicha e ji mmanụ mee, na otu ogbe achicha site na nkata nke achicha ndị na-ekoghị eko nke e debere nihi Onyenwe anyị. Ma ị ga-etinye ihe niile ahụ nelu aka Aaron na nelu aka ụmụ ndị ikom ya, ma ị ga-kewapụ ha dika onyinye nihi Onyenwe anyị. Ị ga-ewere ha site naka ha, ị ga-enye ha nelu ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ ka ọ bụrụ isi uto dị uto nihi Onyenwe anyị; ọ bụ onyinye nye Onyenwe anyị. Na ị ga-ewere obi site na ebule nke njedebe, nke bụ nke Aaron, ị ga-ekewapụ ya dị ka onyinye nihi Onyenwe anyị, ọ ga-abụkwa oke gi. Ị ga-edo nsọ ihe obi onyinye ikewapụ, na ogwe aka nke onyinye mbuli elu, nke e kewapụrụ, na nke e wepụrụ site na ebule nke ido nsọ site naka Erọn, na site naka ụmụ ndị ikom ya. Ọ ga-abụ nye Erọn na ụmụ ya ndị ikom iwu ebighị ebi site naka ụmụ Izrel, nihi na nke a bụ onyinye ewepụtara, ọ ga-abụkwa onyinye site naka ụmụ Izrel site na aja nzọpụta nke ụmụ Izrel, onyinye nye Onyenwe anyị.

Na uwe nsọ nke dị nsọ, nke bụ nke Erọn, ga-abụ nke ụmụ ndị ikom ya mgbe o gasiri, iji tee ha mmanụ na ya, na ido aka ha nsọ. Ụbọchị asaa ka onye nchụaja nọchiri anya ya site nime ụmụ

ndị ikom ya ga-eyi ha, onye ga-abata n'ụlọ ikwu nke ama ije ozi nebe nsọ. Ma ebule nke njedebe ka ị ga-ewere, ị ga-esi anụ ahụ nebe nsọ. Na ha ga-eri, Erọn na ụmụ ya ndị nwoke, anụ nke ebule ahụ, na achicha ndị ahụ dị nime nkata ahụ, nakụkụ ọnyụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama ahụ. Ha ga-eri ha nihe ndị ahụ e jiri mee ka ha dị nsọ iji doo aka ha nsọ, ime ka ha dị nsọ, ma onye mba ọzọ agaghị eri site na ha, nihi na ha dị nsọ. O bụrụ na a hapụrụ ihe ọ bụla site nanụ nke aja njedebe na achicha ruo ụtụtụ, ị ga-akpọ ihe fọdụrụ ọkụ; a gaghị eri ya, nihi na ọ bụ ihe nsọ.

Na ị ga-emere Erọn na ụmụ ya ndị nwoke otu a dika ihe niile m nyere gị n'iwu, ụbọchị asaa ka ị ga-edo aka ha nsọ. Na nwa ehi nke mmehie, ị ga-eme ya n'ụbọchị nke ịdị ọcha, ị ga-emekwa ka ebe ịchụ aja dị ọcha mgbe ị na-edo ya nsọ, ị ga-etekwa ya mmanụ ka o wee dị nsọ. Ụbọchị asaa ka ị ga-eme ka ebe ịchụ aja ahụ dị ọcha, doo ya nsọ, ebe ịchụ aja ahụ ga-abụkwa ihe dika ịsịrị nsọ, onye ọ bụla meturụ ebe ịchụ aja ahụ aka ga-adị nsọ. Ndị a bụ ihe ị ga-eme n'elu ebe nchụàjà: ụmụ aturụ gbara otu afọ ndị na-enweghị ntupọ abụọ kwa ụbọchị n'elu ebe nchụàjà mgbe niile, onyinye na-aga nihi.

Nwa aturụ nke mbụ ka ị ga-eme n'ụtụtụ, nwa aturụ nke abụọ ka ị ga-eme na mgbede. Na otu ụzọ nime ụzọ iri nke ọka wiiti a kworọ nke ọma e gwakọtara na mmanụ a kpuru akụ nke ụzọ anọ nke hin, na onyinye ihe ọhụrụ nke ụzọ anọ nke hin nke mmamị nye nwa aturụ nke otu ahụ. Ma nwa aturụ nke abụọ, ị ga-eme ya noge anyasi, dika aja ụtụtụ ahụ, na dika aja ihe ọhụrụ ya, ị ga-eme ya ka ọ bụrụ isi isi uto, onyinye nye Onyenwe anyị.

Aja na-adigide adigide nime ogbo unu niile, nonu uzọ ulọ ikwu nke ama nihi Onyenwe anyi, ebe m ga-eme ka a mara m nye gi site nebe ahụ, ka m gwa gi okwu. Na m ga-ahoputa ebe ahụ nye umu Izrel, a ga-edokwa m nsọ nebube m. M ga-edo ulọ ikwu nke ama gbara nsọ, na ebe ichu aja, na Aaron na umu ndi ikom ya ka m ga-edo nsọ, ka ha jere m ozi di ka ndi nchujaja. A ga-akpokwa m netiti umu Izrel, m ga-abukwa Chineke ha. Ha ga-amata na m bu Onyenwe anyi bu Chineke ha, onye kpoputara ha site nala Ijipt, ka a kpokwasị m nebe ha nọ, na ibu Chineke ha.

30

Na i ga-eme ebe nchujaja nke ihe nsure oku na-esi isi uto site nosisi ndi na-adighi ere ure. Ma i ga-eme ya cubit nogologo, na cubit nobosara, o ga-abu square, na cubits abuo ndi elu, mpi ya ga-esi na ya puta. I ga-eji olaedo a nuchara anucha techie ihe mkpuchi ya, mgbidi ya niile gburugburu, na mpi ya niile, meekwa ya okpueze olaedo gbagoro agbago gburugburu. Mgbaaka olaedo abuo di ocha ka i ga-eme nokpuru ihe okpueze gbagoro agbago ya, nakuku abuo ya ka i ga-eme ha, ha ga-abukwa ihe njide maka mkpara ndi ahụ iji bulie ya. I ga-eme mkpara site na osisi na-adighi ere ure, i ga-ejikwa olaedo machie ha. Ma i ga-etinye ya nihi akwa mgbochi ahụ, nke di nelu igbe iwu nke ihe akaebe ndi ahụ, ebe m ga-eme ka a mara m nye gi site nebe ahụ. Erọ ga-esunye ihe nsure oku na-esi isi uto a gwakotara onu nke di mma nelu ya nututu o bula, mgbe o na-edozi oriọna ndi ahụ, o ga-esunye ihe nsure oku na-esi isi uto

nelu ya. Mgbe ọ bụla Erọn na-amụnye oriọna noge anyasi, ọ ga-agba ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nelu ya. Ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke na-adigide adigide mgbe niile nihu Onyenwe anyị nime ọgbọ ha. Ọ bughị na ọ ga-eweta nelu ya ihe nsure ọkụ na-esi isi uto ọzọ, onyinye mkpuru, aja, na onyinye ihe ọhụrụ ị gaghi awusa nelu ya. Ma Erọn ga-ekpuchi mmehie nelu mpi ya otu ugboro nafọ, site nọbara nke ịdị ọcha ọ ga-eme ka ọ dị ọcha ruo nọgbọ ha niile, ọ bụ ihe dị nsọ nke ihe nsọ nye Onyenwe anyị.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Ọ bụrụ na ị guo ọnụ ọgugu ụmụ Izrel noge nleta ha, onye ọbụla ga-enye Onyenwe anyị ihe mgbaụta maka mkpuruobi ya, ka ọdịda ghara ịdakwasị ha noge nleta ha. Nke a bụ ihe ndị niile ga-agafe nlele ahụ ga-enye: ọkara didrachma nke dị ka didrachma nsọ ahụ, iri abụọ obols bụ didrachma, ma ọkara didrachma ahụ bụ onyinye nye Onyenwe anyị. Onye ọ bụla na-agafe gaa nime nyocha site na afọ iri abụọ gbagoo elu ga-enye onyinye Onyenwe anyị. Onye ọgaranya agaghị atụkwasi, na onye ogbenye agaghị ebelata site nọkara nke didrachma ninye onyinye nye Onyenwe anyị, ịji kpuchie mmehie banyere mkpuru obi unu. Ị ga-anara ọlaọcha nke onyinye site naka ụmụ Izrel, ị ga-enyekwa ya maka ọrụ ụlọ ikwu nke ama, ọ ga-abụkwara ụmụ Izrel ihe ncheta nihu Onyenwe anyị, ịji kpuchie mkpuru obi unu. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Mee efere ọla bronz, na ala ya bronz, ka e nwee ike isacha, na ị ga-edobe ya netiti ụlọ ikwu nke ama gbara na netiti ebe ịchụ aja, na ị ga-awụnye mmiri nime ya. Ma Erọn na ụmụ ya ndị nwoke ga-asa aka ha na ụkwụ ha na mmiri site na ya. Mgbe ha na-abanye nime ụlọikwu nke ama-ama, ha ga-eji mmiri saa

ahụ, ka ha ghara ịnwụ, mgbe ha na-abịaru nso nebe nchụàjà ije ozi na iweta aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. Ha ga-asa aka na ụkwụ ha na mmiri, mgbe ha na-abanye nime ụlọ ikwu nke ama, ha ga-eji mmiri saa ahụ, ka ha ghara ịnwụ, ọ ga-abụkwara ha iwu ebighị ebi, ya na ọgbọ ya niile soro ya. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gị na-ewere ihe nsure ọma uto, ifuru nke maa maa nke ahoputara narị ise shekel, na sinamon nke na-esi isi uto okara nke a narị abuo na iri ise, na ahijia okpete nke na-esi isi uto narị abuo na iri ise. na iris narị ise shekel nke nsọ, na mmanụ sitere na mkpuru oliv otu hin I ga-eme ya ka ọ buru mmanụ nsọ maka ite mmanụ, ụda na-esi isi uto nke e mere site noru aka onye na-eme ụda na-esi isi uto, ọ ga-abu mmanụ nsọ maka ite mmanụ. Na i ga-ete mmanụ site na ya ụlọ ikwu nke ama, na igbe nke ụlọ ikwu nke ama, na ngwongwo ya niile, na ihe idoba oriona na ngwá oru ya niile, na ebe ichu aja nke ihe nsure ọkụ na-esi isi uto na ebe nchụàjà nke aja nsure ọkụ na ngwá oru ya niile, na tebụl na ngwá oru ya niile, na efere isa mmiri. Na i ga-edo ha nsọ, ha ga-abukwa ihe di nsọ karịa ihe niile di nsọ; onye obula meturu ha aka ga-adị nsọ. Na Eron na umu ndi ikom ya, i ga-ete ha mmanụ ma doo ha nsọ ka ha jere m ozi dika ndi nchajaja. Ma i ga-agwa umu Izrel, si, Mmanụ ite mmanụ nsọ a ga-abu nke unu ruo nogbo unu niile. Nelu anu ahụ mmadu, a gaghi ete ya mmanụ, na dika nhazi a, unu agaghi emere onwe unu otu a. O bu ihe nsọ, ọ ga-abukwara unu ebe nsọ. Onye ọ bula mere otu a, na onye ọ bula nyere onye mba ozo site na nke ya, a ga-ebipu ya site na ndi nke ya.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, Were nye onwe gi ụda

na-esi ísì uto: stacte, onycha, galbanum nke na-esi ísì uto, na frankincense nke dị ọcha, nke ọ bụla ga-aha nha anya. Ma ha ga-eme nime ya ihe nsure ọkụ na-esi ísì uto nke onye na-eme mmanụ uto, ọrụ nke onye na-eme mmanụ uto a gwakọtara ọnụ, nke dị ọcha, ọrụ dị nsọ. Ma ị ga-akụ site na ndị a ka ọ dị ọma, ma tinye ya nihu ihe akaebe ndị ahụ nime ulọikwu nke ihe akaebe, ebe m ga-esi nebe ahụ mee ka a mara m nye gi, nsọ nke ihe nsọ ka ọ ga-abụ nye unu bụ ihe nsure ọkụ na-esi ísì uto. Nusoro nke nchikota a, unu agaghị eme ya maka onwe unu, ọ ga-abụ ihe dị nsọ nye unu maka Onyenwe anyị. Onye ọ bụla mere otú ahụ ka o si nụ ísì ya, ga-ala niyi site na ndị nke ya.

31

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Lee, akpọla m site naha Beseleel nwa Uri, nwa Hor, site nebo Juda. Ma m juru ya mmụọ nke chi nke amamihe, na nghota, na ihe ọmụma nime ọrụ niile iche echiche. na icheputa ihe, ịrụ ọrụ ọlaedo ahụ, na ọlaọcha ahụ, na ọla ahụ, na hyacinth ahụ, na odo uhie ahụ, na uhie uhie ahụ nke a tūrū atū, Na ọrụ nkume, na nime ọrụ ikwa osisi, ịrụ ọrụ dika ọrụ niile. Mà m nyere ya na Eliab nke Ahisamach si ebo Dan, na onye ọ bụla nwere nghota nobi, m enyela nghota, Ha ga-eme ihe niile dị ka m nyere gi iwu: ulọ ikwu nke ama-ama, igbe nke ọgbugba-ndụ, oche ebere nke dị nelu ya, na ngwongwo niile nke ulọ ikwu. na ebe nchụ aja niile, na tebụl na ngwá ọrụ ya niile, na ihe igba ọkụ dị ọcha na ngwá ọrụ ya niile na efere ịsa ahụ na ntọala ya, na uwe maka ozi nke Erọn, na uwe nke ụmụ

ndị ikom ya iji jere m ozi dị ka ndị nchụàjà, Na mmanụ nke ịte mmanụ, na ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke ngwakọta nke dị nsọ, dị ka ihe niile m nyere gị iwu, ha ga-eme.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Ma gị nye iwu nye ụmụ Izrel, na-ekwu, Hụnụ, ma ụbọchị izuike m ka unu ga-edebe, ihe ịrịba ama ọ bụ netiti m na unu ruo nọgbọ unu niile, ka unu mara na mụ bụ Onyenwe anyị onye na-edo unu nsọ. Unu ga-edebe ụbọchị izuike nsọ, nihi na ihe dị nsọ nke a bụ nye Onyenwe anyị unu. Onye ọ bụla na-emerụ ya, a ga-eji ọnwu gbuo ya. Onye ọ bụla nke ga-arụ ọrụ nùbọchị ahụ, a ga-ebipụ mkpụrụ obi ahụ site netiti ndị ya. Site nùbọchị isii ka ị ga-arụ ọrụ, ma nùbọchị nke asaa bụ sabbath, ọ bụ ụbọchị izuike dị nsọ nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla nke ga-arụ ọrụ nùbọchị nke asaa ahụ, a ga-egbu ya. Ụmụ Izrel ga-edebe ụbọchị izuike, na-eme ha ruo nọgbọ ha niile Ogbugba ndụ ebighị ebi dị netiti m na ụmụ Izrel, ọ bụ ihe ịrịba ama ebighị ebi netiti m na ha, nihi na nime ụbọchị isii ka Onyenwe anyị kere eluigwe na ụwa, ma nùbọchị nke asaa, o zuru ike ma kwụsị. O nyere Mosis mgbe O kwụsiri ịgwa ya okwu nugwu Sainai mbadamba abụọ nke ama, mbadamba nkume nke e ji mkpịsị aka Chineke dee.

32

Mgbe ndị mmadụ hụrụ na Mosis egbuola oge ịrịda nugwu ahụ, ndị mmadụ gbakọtara megide Erọn, ha siri ya, Bilie, meere anyị chi ndị ga-edu anyị nihi, nihi na Mosis nke a, nwoke ahụ nke

duputara anyị nala Ijipt, anyị amaghị ihe mere ya. Ma Erọn gwara ha si, Wepunụ ọlaedo ntị ndị ahụ dị na ntị ndị nwanyị unu na ụmụ ndị inyom unu, wetanụ ha nye m. Ndị mmadụ niile wepụrụ ihe ichọ mma ntị ọla edo nke dị na ntị ha, ma ha wetara ya nye Erọn. Ma o natara site naka ha, kpụọ ha na stylus, mee ha ka ha buru nwa ehi a wuru nọkụ, si, Ndị a bụ chi gị Israel, bụ ndị mere ka ị si nala Ijipt pụta. Ma mgbe Aaron huru ya, o wuru ebe ichu aja nihu ya, ma Aaron kwuputara si, Mmemme nke Onyenwe anyị ga-abụ echi. Ma mgbe o tetara nisi ututu nechi ya, o chere aja nsure oku, ma chee aja nzoputa, ndị mmadụ wee nodu ala iri nri na inu ihe onunụ, ha wee bilie igwu egwu.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis, si, Gaa ngwa ngwa, rida nebe a, nihi na ndị gị nke i si nala Ijipt duputa emehiela. Ha mebiri iwu ngwa ngwa site nuzo nke m nyere ha iwu, ha mere onwe ha nwa ehi, ha kporo ya isiala, ha churo ya aja, ha kwukwara, Ndị a bụ chi gị Israel, ndị kpoputara gị site nala Ijipt. Na ugbo a kwere m, na iwe m were iwe megide ha, aga m ebibi ha, ma mee gị ka ị buru mba di ukwu. Mosis rioro aririo nihu Onyenwe anyị Chineke, si, Gini mere, Onyenwe anyị, i ji ewe iwe oku megide ndị gị, bụ ndị i sitere nala Ijipt kpoputa site nike di ukwu na site nogwe aka gị di elu? Ka o ghara ibu na ndi Ijipt ga-ekwu si, O ji ajo ebumnuche duputa ha ka o gbuo ha nugwu ukwu ma kpochapu ha site nwa. Kwusi iwe nke oke iwe gi, ma buru onye obi ebere banyere ajo omume nke ndi gi. I cheta Abraham na Isaac na Jacob bu ndi ohu gi, ndi i nuru iyi site nonwe gi, ma gwa ha, si, Aga m eme ka mkpuru unu mubaa dika kpakpando nke eluigwe nonu ogugu, na ala niile a nke m kwuru inye ha, ha

ga-enwekwa ya ruo mgbe ebighị ebi. Na e mere ka obi dị Onyenwe anyị mma idebe ndị nke ya.

Ma mgbe Mosis laghachiri azụ, ọ si nugwu ahụ rịdata, mbadamba nkume abụọ nke ama ahụ dị naka ya, mbadamba nkume ndị e dere ihe nakụkụ abụọ ha, nebe a na nebe a ka e dere ihe nime ha. Mbadamba ndị ahụ bụ ọrụ Chineke, ihe e dere bụkwa ihe odide nke Chineke nke a kanyere nime mbadamba ndị ahụ. Joshua nūrụ olu ndị mmadụ na-etị mkpu, ọ gwara Moses, Olu agha dị nogige. Ọ siri, Ọ bughị olu ndị na-edu site nike, ọ bughịkwa olu ndị na-edu nịgbapụ, kama ọ bụ olu ndị na-edu mmanya ka m na-anụ.

Mgbe ọ na-abịaru nso nogige ahụ, ọ hūrụ nwa ehi ahụ na ịgba egwu ndị ahụ, iwe were Mosis, ọ tūpūrụ mbadamba nkume abụọ ahụ site naka ya, ma tiwaasịa ha nūkwū ugwu ahụ. Na o were nwa ehi nke ha mere, kpọọ ya ọkụ nọkụ, kwọọ ya nke ọma, fesaa ya nokpuru mmiri, mee ka ụmụ Izrel ñụọ ya. Moses gwara Aaron, Gịnị ka ndị mmadụ a mere gị, i ji wetara ha mmehie dị ukwu? Na Erọn gwara Mosis, Ewerekwala iwe, onyenwe m, nihi na ị maara ọchịchọ ọjọọ nke ndị a. Ha na-agwa m si, Meere anyị chi ndị ga-edu anyị, nihi na Mosis a, nwoke ahụ nke dupụtara anyị site n'Ijpt, anyị amaghị ihe mere ya. M siri ha, Ọ būrụ na onye ọ bụla nwere ihe ịchọ mma ọla edo, wepụnụ ya, ha nyere m ya, m tūbara ya nime ọkụ, nwa ehi a si na ya pụta. Mgbe Mosis hūrụ ndị mmadụ na ha agbasasịala, nihi na Erọn agbasasala ha ka ha būrụ ihe ọñụ nye ndị iro ha. Mosis guzoro nọnụ ụzọ áamá ogige ahụ, si, Onye dīrī Onyenwe anyị? Ka o

bịakwute m. Ya mere, ụmụ Levi niile gbakọtara bịakwute ya. Ma ọ gwara ha si, Ihe ndị a ka Onyenwe anyị Chineke nke Izrel na-ekwu: Ka onye ọ bụla nime unu kegide mma agha ya napata ụkwụ ya, gafee ma laghachikwa site notu ọnụ ụzọ ama ruo ọnụ ụzọ ama ọzọ nogige ahụ, ma gbuo onye ọ bụla nwanne ya nwoke, na onye agbata obi ya, na onye kachasi ya nso. Ma ụmụ Levi mere dị ka Moses gwara ha, ma ndị mmadụ dara nùbọchị ahụ ruru puku mmadụ atọ. Mosis gwara ha, Unu ejirila aka unu nye Onyenwe anyị taa, onye ọ bụla site na nwa ya ma ọ bụ nwanne ya, ka e nye unu ngozi.

Mgbe echi ahụ gasiri, Mosis gwara ndị mmadụ, Unu emeela nnukwu njehie, ma ugbo a aga m ariọ ruo Chineke ka m nwee ike ikpuchiri njehie unu. Ọ laghachiri ma Moses gakwuru Onyenwe anyị, o kwuru, Ana m ariọ gi, Onyenwe anyị, ndị a emehiela mmehie dị ukwuu, ha merela onwe ha chi ọlaedo. Ma ugbo a, ọ bụrụ nezie na ị ga-agbaghara ha mmehie ha, gbaghara; ma ọ bụrụ na ọ bughị otu a, hichapụ aha m nakwụkwọ gi nke ị dere. Onyenwe anyị gwara Moses si, Ọ bụrụ na onye ọ bụla emehie nihi m, aga m ehichapụ ha site nakwụkwọ m. Ugbo a, gaa, rịda, ma duru ndị a gaa nebe ahụ nke m gwara gi. Lee, onye ozi m ga-aga nihi ihu gi. Ma nùbọchị m ga-eleta, m ga-eweta nelu ha mmehie ha. Ma Onyenwe anyị tigburu ndị mmadụ nihi ikpụ nwa ehi nke Erọn mere.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis, Gaa nihi, rigoruo site ebe a gị na ndị gị, bụ ndị ị kpọputara site nala Ijịpt, banye nala ahụ nke m nūrụ iyi nye Abraham, na Aisak, na Jekọb, na-ekwu, Mkpūrụ unu ka m ga-enye ya. Aga m eziga onyeozu m nihi gị, ọ ga-achupụ ndị Amọrait, na ndị Hitait, na ndị Perizait, na ndị Girgashait, na ndị Hivait, na ndị Jebusait, na ndị Kenan. M ga-ebubata gị nime ala na-eru mmiri ara na mmanụ anụ, maka na agaghị m eso gị rigoro, nihi na ị bụ ndị olu ike, ka m ghara ibibi gị nuzọ. Mgbe ndị mmadụ nūrụ okwu ọjọọ a, ha ruru ụjụ nke ukwu. Onyenwe anyị gwara umụ Israel, Ụnụ bụ ndị olu ike, leenụ, ka m ghara iwetara ụnụ ihe otiti ọzọ nelu ụnụ, ma ripia ụnụ. Ugbu a, wepụnụ uwe mara mma ụnụ na ihe ịchọ mma ụnụ, ka m gosi gị ihe m ga-eme gị. Umụ Izrel yipūrụ ihe ịchọ mma ha na uwe ha site nuguw Horeb. Mosis weere ụlọikwu ya maa ya nèzí ogige ahụ, nebe dị anya site nogige ahụ, a kpọkwara ya Ụlọikwu Ama-ama, ọ bụkwa na onye ọ bụla na-achọ Onyenwe anyị na-apụ gaa n'ụlọikwu ahụ dị nèzí ogige ahụ. Mgbe Mosis na-abanye nime ụlọikwu nke dị nèzí ogige ahụ, ndị mmadụ niile na-eguzo na-ekiri, onye ọ bụla n'ọzọ ụzọ ụlọikwu nke ya, ha na-elekwasị anya mgbe Mosis na-apụ ruo mgbe ọ banyere nime ụlọikwu ahụ. Dịka mgbe Moses banyere nime ụlọ ikwu ahụ, ogidi igwe ojii ahụ na-arịdata, guzoro n'ọzọ ụzọ ụlọ ikwu ahụ, ma gwa Moses okwu, Ọ nọ na-agwa Mosis okwu. Ndị mmadụ niile hūrụ ogidi igwe ojii ka ọ guzo n'ọzọ ụzọ ụlọ ikwu, ha niile guzoro, onye ọ bụla kpọrọ isiala site n'ọzọ ụzọ ụlọ ikwu nke ya. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ihu na ihu, dị ka mmadụ si agwa enyi ya okwu, mgbe ahụ ọ laghachiri nogige. Ma Joshua nwa Nun, onye na-eje ozi ahụ, bụ nwokorobia, ọ naghị apụ n'ụlọ

ikwu ahụ.

Mosis gwara Onyenwe-anyị si, Lee, gị na-agwa m, Kpólite ndị a, ma ị mebeghị ka m mara onye ị ga-eziga ya na m, ma gị gwara m si, A maara m gị karịa ndị niile, ị nwekwara amara nebe m nọ. Ọ bụrụ na ya mere achọtala m ihuoma nihu gị, gosi m onwe gị nke oma ka m hụ gị, ka m bụrụ onye achọtala ihuoma nihu gị, na ka m mara na ndị gị bụ mba ukwu a. Ọ siri, Mụ onwe m ga-aga nihu gị, ma mee ka ị nweta ezumike. Ma ọ siri ya, Ọ bụrụ na ọ bughị gị onwe gị ga-eso m gaa, ekwela ka ị kpọpụta m site ebe a. Ma kedu ka a ga-esi mara nezie na m achọtala amara nebe gị nọ, mụ na ndị gị, ma ọ bughị na gị na-eso anyị gaa? A ga-asọpụrụkwa m, mụ na ndị gị, karịa mba niile dị nwa. Ma Onyenwe anyị siri Mosis, Ma okwu a nke ị kwuru m ga-eme, ị chọtala ihuoma nihu m, ma amaara m gị karịa mmadụ niile. Ma ọ na-ekwu, Gosi m onwe gị. Ma o kwuru, Mụ ga-agafe nihu gị nebube m, ma kpọọ aha m, Onyenwe anyị, nihu gị, ma mee ebere onye ọ bụla m ga-emere ebere, ma meekwa obi ebere onye ọ bụla m ga-emerekwa obi ebere. Ma o kwuru, Ị gaghị enwe ike ihu ihu m, nihi na mmadụ ọ bụla agaghị ahụ ihu m ma diri ndụ. Ma Onyenwe anyị kwuru, Lee, ebe dị nakụkụ m, ị ga-eguzo nelu nkume ahụ, Mgbe ebube m ga-agafe, m ga-etinye gị noghere nkume ahụ, m ga-eji aka m kpuchie gị, ruo mgbe m ga-agafe. M ga-ewepụ aka m, mgbe ahụ ị ga-ahụ azụ m, ma ihu m agaghị egosi gị.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, Waara onwe gi mbadamba nkume abụọ dika nke mbụ, ma rigoro ugwu biakwute m, aga m edekwasị nelu mbadamba ndi ahụ okwu ndi ahụ di na mbadamba mbụ ndi ahụ nke i tiwara. Ma buru onye njikere nututu, i ga-arigokwa nelu ugwu Sainai, i ga-eguzokwara m ebe ahụ nelu onu ugwu ahụ. Ma o dighi onye ka o rigoro na-eso gi, ma o bughị ka a hụ ya nugwu ahụ niile, na aturu na ehi ka ha ghara ita nri nso ugwu ahụ. O wara mbadamba abụọ nke nkume, dika ndi mbụ, na nisi ututu Mosis rigoro nugwu Sainai, dika Onyenwe anyi nyere ya iwu, Mosis werekwa mbadamba abụọ ahụ nke nkume. Onyenwe anyi ridara nime igwe ojii, guzoro ya ebe ahụ, ma kpoo aha Onyenwe anyi. Ma Onyenwe anyi gafere nihi ya, ma Onyenwe Chineke kpoo onye nwere omiiko na onye nwere ebere, onye nwere ndidi na onye juputara nebere na onye eziokwu, Na ezi omume na-ehekwa na ebere nime puku kwuru puku, na-ewepu iwu ojobo na ezighi ezi na mmehie, ma o gaghị eme ka onye ikpe mara di ocha, na-eweta iwu ojobo nke nna nna nelu umu na nelu umu umu ruo njobo nke ato na nke ano. Ma Moses mere oso oso, kpudo nelu ala ma kpoo isiala. O siri, O buru na m achotala ihuoma nihi gi, ka Onyenwe m soro anyi gaa, maka ndi a bu ndi olu ike, i ga-ewepu mmehie anyi na iwu ojobo anyi, anyi ga-abukwa nke gi.

Onyenwe anyi gwara Mosis si, Lee, ana m eme gi ogbugba ndu nihi ndi gi niile, aga m eme ihe ebube nke na-emebeghi nala niile nakwa na mba niile, ndi gi niile ga-ahụ, ebe i no, oru Onyenwe anyi, nihi na o bu ihe itunanya nke m ga-emere gi. Naa nti na ihe niile m na-enye gi iwu, lee, m na-achupu nihi unu ndi

Amorait, na ndi Kenan, na ndi Periz, na ndi Het, na ndi Hiv, na ndi Gegeshait, na ndi Jebus. Kpachara anya maka onwe gi, ka i ghara ime ogbugba ndu na ndi bi nala ahụ i na-abanye, ka o ghara iburu gi ihe iso ngongo netiti unu. Unu ga-akwatu ebe nchuaàjà ha, unu ga-etiji ogidi ha, unu ga-egbutu ohià nsọ ha, unu ga-akpo ihe a piri api nke chi ha oku noku. O bughị nihi na unu agaghị efe chi ndi ozọ, nihi na Onyenwe anyi bu Chineke, aha ekworo, Chineke na-ekwo ekworo. Mba mgbe o bula i ga-eme ogbugba ndu ndi bi nelu ala ahụ, ha ga-akwa iko nazụ chi ha, ha ga-achụ aja nye chi ha, ha ga-akpo gi, i ga-eri nke ha. Ma i ga-ewere ufodu nime umu ada ha nye umu ndi ikom gi, ma nyekwa umu ada gi nye umu ndi ikom ha, mgbe ahụ umu ada gi ga-akwa iko na-eso chi ha, umu ndi ikom gi ga-akwa iko na-eso chi ha. Mà chi-okike a turu noku i gaghi emere onwe gi. Ma i ga-edebe mmemme nke achicha na-ekoghi eko, ubochi asaa ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, dika m nyere gi iwu, noge ahụ nonwa nke ohuru, nihi na o bu nonwa nke ohuru ka i si nIjipt puta. Ihe niile na-emepe akpanwa bu nke m, bu umu nwoke, nwa mbu niile nke ehi, na nwa mbu nke aturu. Na nwa mbu nke anumanu ibu ibu, i ga-agbaputa site na aturu, o buru na o bughị agbaputa ya, onuahia i ga-enye. Nwa mbu niile nke umu nwoke gi, i ga-agbaputa, i gaghi aputa nihi m aka efu.

Nime ubochi isii ka i ga-arụ oru, ma nubochi nke asaa i ga-ezu ike, noge iku mkpuru na noge iwe ihe ubi, o bu oge ezumike. I ga-emere m mmemme izu uka, mmalite owuwe ihe ubi oka wit, na mmemme ogbakọ netiti afọ. Ugboro atọ nafọ ka a ga-ahụ ndi nwoke gi niile nihi Onyenwe anyi bu Chineke nke Israel. Mgbe

m ga-achụpụ ndị mba ahụ nihu gi, ma gbasaa oke ala gi, ọ dighi onye ga-achọsi ala gi ike, mgbe i na-arigo ka a hụ gi nihu Onyenwe anyị bụ Chineke gi, ugboro atọ nafo. I gaghi egbu ọbara nke aja nsure oku na-esi isi uto m nelu ihe na-eko achicha, na aja nke mmemme Ngabiga agaghi ehi ura ruo ututu. Mkpuru mbu nke ala gi ka i ga-etinye nulo Onyenwe anyị bụ Chineke gi. I gaghi esi nwa aturu nime mmiri ara nne ya. Onyenwe anyi gwara Mosis si, Dee okwu ndi a nihi onwe gi, nihi na o bu nokwu ndi a ka m ji mee gi na Izrel ogbugba ndu. Moses noro nebe ahụ nihu Onyenwe anyi iri ubochi ano ehihie na iri abali ano, o righi achicha, o nughikwa mmiri, o dekwara nelu mbadamba nkume ndi ahụ okwu ndi a nke ogbugba ndu, bu iwu iri.

Mgbe Mosis si nugwu ahụ na-arida, mbadamba nkume abuo ahụ di naka ya, ka o na-arida si nugwu ahụ, Mosis amaghi na ihu ya na-enwu gbaa nihi na ya na Chineke kwurita okwu. Eron na ndi okenye niile nke Israel huru Mosis, ihu agba nke ihu ya nwere ebube. Ha turu egwu ibiaru ya nso. Ma Moses kporo ha, Aaron na ndi ndu niile nke nzuko tughariri biakwute ya, Moses gwakwara ha okwu.

Na mgbe ihe ndi a gasiri, umu Izrel niile biakwutere ya. O nyekwara ha iwu banyere ihe niile di ka Onyenwe anyi nyere ya n'ugwu Sainai. Na mgbe o kwusiri ikwu okwu na ha, o tinyere ihe mkpuchi nihu ya. Mgbe o bula Mosis na-abanye nihu Onyenwe anyi ikwu okwu ya, a na-ewepu ihe mkpuchi ahụ ruo mgbe o na-aputa, ma mgbe o putara, o na-agwa umu Izrel niile

ihe niile Onyenwe anyị nyere ya niwu. Ma ụmụ Izrel hụrụ ihu Mosis, na e nyela ya nsọpụrụ, ma Mosis tinyere ihe mkpuchi nihiu nke ya, ruo mgbe ọ ga-abanye ikwu okwu na ya.

35

Mosis chikọtara nzukọ niile nke ụmụ Izrel, wee si, Ndị a bụ okwu ndị Onyenwe anyị kwuru ka e mee ha. Site n'ụbọchị isii ka ị ga-arụ ọrụ, ma n'ụbọchị nke asaa bụ ezumike, dị nsọ, ụbọchị izuike nke Onyenwe anyị; onye ọ bụla na-arụ ọrụ n'ụbọchị ahụ, ka ọ nwụọ. Unu agaghị akwanye ọkụ nebe obibi unu niile n'ụbọchị izuike, Mụ bụ Onyenwe anyị. Mosis gwara nzukọ ụmụ Izrel niile okwu si, Nke a bụ okwu Onyenwe anyị nyere n'iwu, na-ekwu, Naranụ site naka unu onyinye nye Onyenwe anyị, onye ọ bụla nke obi ya nabatara, ha ga-eweta onyinye mbụ nye Onyenwe anyị: ọlaedo, ọlaọcha, na ọla bronz. Hyacinth, purple, scarlet abụọ a tughariri, ákwà ọcha a tughariri, na aji ewu, na akpukpọ ebule e si cha uhie uhie, na akpukpọ hyacinth blue, na osisi a na-adighi ere ure Na nkume sardius, na nkume maka ipi ihe nime uwe mkpoda ubu na uwe ogologo. Na onye ọ bụla maara ihe nobi nime unu, ka ọ bịa ruo ọrụ ihe niile di ka Onyenwe anyị nyere niwu. Ụlọikwu, na ihe mkpuchi ndi ahụ, na akwa mkpuchi ndi ahụ, na ihe mgbachị ndi ahụ, na mkporo ndi ahụ, na ogidi ndi ahụ, na igbe nke ama-ama, na osisi ebu ya, na oche ebere ya, na akwa mgbochi, na tebụl ahụ na ngwá ọrụ ya niile na ihe idoba oriọna nke ihè na ngwá ọrụ ya niile na ebe ichu àjà na ngwá ọrụ ya niile, na uwe nsọ nsọ nke Aaron onye

nchụaja, na uwe ndị ha ga-eji eje ozi nime ha, na uwe mwụda ụmụ ndị ikom Aaron nke ọrụ nchụaja, na mmanụ nke ite mmanụ nsọ, na ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke ngwakota.

Na nzuko niile nke ụmụ Israel puru site nebe Moses no. Ha wetara onye o bua ihe nke obi ha chorọ iweta, na ndi niile o ziri ezi nobi ha, onyinye, ha wetakwaara Onyenwe anyi onyinye maka ọrụ niile nke ulo ikwu nke ama, na maka ọrụ ya niile, na maka uwe nsọ niile. Ma ndi nwoke wetara ihe si naka ndi nwanyi, onye o bua nke o yiri ka o di mma nobi ya, wetara akara, na olanti nti, na mgbaaka, na ihe icho mma a kpara akpa, na mgbaaka aka, ihe niile e ji ola edo mee. Ma ndi niile di ka ha si di ukwu bu ndi wetara onyinye olaedo nye Onyenwe anyi, na ndi a chotara netiti ha akwa ocha mara mma, na akpukpo anu na-acha anunu anunu, na akpukpo anu ebule e sijiri uhie uhie, wetara ha. Onye obula nke na-ewepu onyinye wetara olaocha na ola bronz dika onyinye nye Onyenwe anyi, na ndi nke a chotara osisi na-adighi ere ure naka ha wetara ha maka ọrụ niile nke nk Wadebe. Na nwanyi niile nwere amamihe nuche ha ji aka ha kpaa akwa, wetara ihe ndi a ha kpara: akwa na-acha anunu anunu, na akwa odo odo, na akwa uhie uhie, na akwa ocha di mma. Ma niile ndi nwanyi ndi o di ka nuche ha na amamihe kpara ntutu ewu. Na ndi ochichi wetara nkume emerald, na nkume ijupu nime uwe ubu, na ihe mgbacha obi. na nchikota ndi ahụ, na nime mmanu nke ite mmanu, na nchikota nke ihe nsure oku na-esi isi uto. Na nwoke o bua na nwanyi o bua nke uche ha kpaliri ka ha bata iru ọrụ niile nke Onyenwe anyi nyere n'iwu ka e mee ha site na Mosis, ụmụ Izrel wetara onyinye nye

Onyenwe anyị. Ma Mosis kwuru ndị ụmụ Israel, Lee, Chineke akpọla aha Beseleel nwa Uri, nwa Hor, site nebo Juda, Ọ jupụtara ya na mmụọ chi nke amamihe na nghọta, na ihe ọmụma nke ihe niile. Ịbụ onye na-ewu ụlọ dika ọrụ niile nke ịbụ onye na-ewu ụlọ, ime ọlaedo na ọlaọcha na ọla na ịrụ ọrụ nkume, na ịrụ ọrụ osisi, na ime nime ọrụ niile nke amamihe. Ma o nyere ya nezie nuche, ya na Eliab nwa Ahisamach, si ebo Dan, ike ịkuziri ndị ọzọ Ọ jupụtara ha namamihe, nghọta na uche, ka ha ghọta otu e si arụ ọrụ nsọ niile, na ịkpa akwa na ịkpa ihe ịchọ mma nuhie uhie na akwa ọcha mara mma, ịrụ ọrụ iwu ụlọ niile na ịkpa ihe ịchọ mma.

36

Ma Bezelel na Eliab, na onye ọ bụla nwere amamihe nuche, bụ ndị e nyere amamihe na ihe ọmụma, mere ka ha ghọta ịrụ ọrụ niile dika ihe nsọ kwesiri ekwesị, dika ihe niile Onyenwe anyị nyere niwu. Ma Mosis kpọrọ Beselel na Eliab, na ndị niile nwere amamihe, bụ ndị Chineke nyere ihe ọmụma nobi, na ndị niile ji afọ ofufe chọọ ịbịa nọrụ ndị ahụ, ka ha rụchaa ha. Na ha natara naka Mosis ihe niile e nyere nonyinye, bụ nke ụmụ Izrel wetara maka ọrụ niile nke ebe nsọ iji rụọ ha, ma ha onwe ha ka na-anabata ihe ndị a na-eweta naka ndị na-ebute ya nụtutụ. Ma ndị maara ihe niile bụ ndị na-arụ ọrụ nke nsọ bịa, onye ọ bụla dika ọrụ ya, bụ nke ha na-arụ. Ọ siri Mosis na ndị mmadụ na-eweta ọtutụ ihe karịa ihe e ji arụ ọrụ niile ndị Onyenwe anyị nyere iwu ka e mee. Mosis nyere iwu, o wee kwusaa nogige ahụ,

na-ekwu, nwoke na nwaanyị ekwesighị irukwa ọrụ maka onyinye mbụ nke ebe nsọ, a gbochiri ndị mmadụ inogide na-enye onyinye. Ọrụ ndị ahụ zuru ha ezu iji rụchaa ihe owuwu ahụ, ma ha nwekwara nke fọdurụ. Na onye ọ bụla maara ihe nime ndị na-arụ ọrụ mere uwe mwụda nke ihe nsọ, bụ nke Erọn onye nchụàjà, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. Ma o mere ubu-ubu nisi ọrụ site na ọla edo, na acha anụnụ anụnụ, na odo, na uhie a kpara akpa, na akwa ọcha dị mma a kpara akpa. E gbuwa akwụkwọ ọla edo ka ọ bụrụ ntutu isi, ka e wee jiri ya na nke na-acha anụnụ anụnụ, na nke na-acha odo odo, na nke na-acha uhie uhie nke a kpara, na akwa ọcha nke a tụtụ kpaa ya ọnụ. Ọ bụ ọrụ ikpa akwa ka ha ji mee ya. Ihe ndokwasị ubu na-ejikọta ọnụ site nakụkụ abụọ ahụ, ọrụ akwa a kpara akpa e jikọtara nime ibe ha dika onwe ya. Site na ya ha mere ya dika poetry ya, site na ọlaedo, na blue, na purple, na scarlet a kpara, na akwa ọcha a kpara, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, Ha mere nkume emerald abụọ ahụ, nke jikọtara ọnụ ma were ọlaedo gbaa ya gburugburu, nke a kanyere ihe na nke a piri api dika mkpụrụ akara, site naha ụmụ ndị ikom Izrel. Na o tinyere ha nelu ubu nke efọdụ, nkume ncheta nke ụmụ Izrel, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu.

Ma ha mere ihe mkpuchi obi, ọrụ akwa a kpara nke ọma nwere ụdị dị iche iche dika ọrụ nke efọdụ, e si na ọlaedo, na nke na-acha anụnụ anụnụ, na nke na-acha odo odo, na nke na-acha uhie uhie e tụtụ atụ, na akwa ọcha mara mma e tụtụ atụ mee ya. Ha mere ihe mgbachị obi ahụ ka ọ bụrụ akụkụ anọ nke e pikọtara okpukpu abụọ, ogologo ya bụ otu span, obosara ya

bukwa otu span mgbe e pikotara ya okpukpu abuo. Na e
 kpakotara nime ya akwa a tonyere nkume nwere ahiri anọ,
 ahiri nkume, sadius na topaz na emerald, ahiri nke mbu, Na
 ahiri nke abuo: carbuncle, sapphire na jasper. Na ahiri nke ato:
 ligurium, agate na amethyst. Na ahiri nke anọ, chrysolite na
 beryl na onyx e ji oia edo gbaa gburugburu, nke e ji oia edo
 kekota onu. Ma nkume ndi ahụ sitere naha umu ndi ikom Izrel
 iri na abuo, e deputara aha ha di ka akara, nke o buia nwere aha
 nke ya nime ebo iri na abuo ahụ. Ha mekwara nelu ihe mgbachi
 obi ahụ eriri ndi a kpara onu, oru nke ikpa onu, site nolaedo di
 ocha. Ha mere ihe ubu abuo nke oia edo, na mgbaaka abuo nke
 oia edo, ha tinyekwara mgbaaka abuo ahụ nke oia edo nelu
 akuku abuo ahụ nke mmalite nke ihe obi ahụ. Ma ha tinyere ihe
 icho mma a kpara akpara nke oia edo nelu mgbanaka ndi ahụ
 nakuku abuo nke ihe mgbachi obi ahụ. Na nime ntinye abuo
 ahụ, ihe abuo a kpara akpa. Ha tinyere ha nelu ihe mkpuchi ubu
 abuo ahụ, ma tinyekwa ha nelu ubu nke efodu ahụ nihu ya
 dika ihu. Ma ha mere mgbaaka oia edo abuo, ma ha tinye ha
 nelu nku abuo nelu onu nke ihe okwu, na nelu onu nke akuku
 azu nke efodu nime. Ma ha mere mgbaaka oia edo abuo, ma
 tinye ha nelu ubu abuo nke efodu site nokpuru ya, nihu dika
 njiko ahụ site nelu akwa a kpara nke efodu, O kekotara ihe
 mgbochi obi site na mgbaaka ndi ahụ di nelu ya banye na
 mgbaaka nke efodu, nke ejikotara site na eriri na-acha anunu
 anunu, nke kpara ekpa banye nakwa efodu, ka ihe mgbochi obi
 ghara itopu site na efodu, dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu.
 Ha mere ha uwe akwa-mgbochi nokpuru uwe-ubu, oru akwa a
 kpara akpa, nke bu acha anunu anunu niile, Ma oghere onu nke

uwe mwụda ahụ bụ nke a kpara netiti, jikọtara ọnụ, nwere ọnụ gburugburu oghere ọnụ ahụ nke a na-apughị igbasa. Ma ha mere nelu ọnụ uwe nke uwe mwụda nokpuru dika pomegranet na-ama ifuru, pomegranet nta nta site na acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie a kpara akpa, na akwa ọcha mara mma a kpakọtara. Ma ha mere mgbirigba ọla edo, ma ha tinye mgbirigba ndị ahụ nelu ọnụ uwe mwụda gburugburu netiti pomegranet ndị ahụ. Mgbirigba ọla edo na pomegranet nelu ọnụ uwe mwụda gburugburu, maka ije ozi, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. Ha mere uwe mwụda nke akwa ọcha mara mma, ọrụ nke a kpara nke ọma, maka Erọn na ụmụ ndị ikom ya. Na akwa ike isi nke sitere nákwà ọcha dī mma, na akwa ike isi nke sitere nákwà ọcha dī mma, na uwe ụkwụ nke sitere nákwà ọcha dī mma a tụtụ atụ. na ihe ike ha nke e ji akwa ọcha mara mma mee, na nke na-acha anụnụ anụnụ, na nke na-acha odo odo, na nke na-acha uhie uhie nke a kpara akpa, ọrụ nke onye na-akpa akwa ñke Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. Na ha mere efere ọla edo ahụ, onyinye nke ihe nsọ, nke ọla edo dī ọcha, o dekwara nelu ya mkpụrụedemede a pinyere apinye dika akara, Ebe Nsọ nye Onyenwe anyị, Ma ha tinyere nelu akwa ọnụ nke na-acha anụnụ anụnụ, ka ọ dīkwasi nelu akwa isi site nelu, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu.

37

Ma ha mere iri ákwà mgbochi maka ụlọikwu ahụ, Iri abụọ na asatọ cubit bụ ogologo nke otu akwa mgbochi, ọ bụ otu ihe ahụ

maka ha niile, na anọ cubit bụ obosara nke otu akwa mgbochi. Ha mere akwa mgbochi site na acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie a kpara akpa, na akwa ọcha dị mma a kpara akpa, ọrụ akwa a kpara nke nwere cherubim. Ha tinyere ya nelu ogidi anọ nke na-adighi ere ere, nke e ji ọla edo machie, isi ha bụ ọla edo, ntọala ha anọ bụkwa ọlaọcha. Na ha mere akwa mgbochi nke ọnụ ụzọ nke ụlọ ikwu nke ama ama site na acha anụnụ anụnụ, na odo odo, na uhie uhie a kpara akpa, na akwa ọcha dị mma a kpara akpa, ọrụ akwa a kpara nke cherubim. Na ogidi ha ise, na mgbanaka ndị ahụ, na isi ha, na nko ha, ha ji ọlaedo machie ha, na ntọala ha ise bụ ọla.

Ha mere ogige ahụ nke dị nebe Ndịda, ákwà mgbochi nke ogige ahụ sitere na ọcha akwa a kpara nke otu narị nelu otu narị. Na ogidi ha dị iri abụọ, na ntọala ha dị iri abụọ. Na akụkụ nke dị nUgwu, otu narị nelu otu narị, na akụkụ nke dị na Ndịda, otu narị nelu otu narị, ogidi ha dị iri abụọ, ntọala ha dịkwa iri abụọ, Na akụkụ ahụ dị nebe osimiri, ákwà mgbochi iri ise kubits, ogidi ha iri, na ntọala ha iri. Na akụkụ nke na-eche nọwụwa anyanwụ iri ise cubit akwa mgbochi, iri na ise cubit nke dị nazụ, na ogidi ha atọ, na ntọala ha atọ. Na nazụ nke abụọ, site nebe a ruo nebe a dika ọnụ ụzọ ama nke ogige, ákwà mgbochi iri na ise cubit, ogidi ha atọ, na ntọala ha atọ. Akwa mgbochi niile nke ụlọ ikwu sitere nọcha akwa a kpara akpa. Ma ntọala nke ogidi ha bụ ọla, nko ha bụ ọlaọcha, isi ha ka e ji ọlaọcha machie, ogidi ndị ahụ ka e ji ọlaọcha machie, ha niile bụ ogidi nke ogige. Akwa mgbochi nke ọnụ ụzọ ámá nke ogige bụ ọrụ onye na-akpa akwa nke e ji acha anụnụ anụnụ, odo odo, na uhie uhie nke a tụtụ, na akwa

ọcha dị mma nke a kpara mee, iri abụọ cubit nogologo, ịdị elu na obosara ya bụ ise cubit nke dabara na akwa mgbochi nke ogige. Na ogidi ha dị anọ, ntọala ha dị anọ bụ ọla, nko ha bụ ọlaọcha, isi ha ka e ji ọlaọcha machie. Na òtu niile nke ogige gburugburu bụ ọla, ha onwe ha ka e ji ọlaọcha machie. Na nke a bụ nhazi nke ụlọ ikwu ama, ịka e nyere Mosis iwu, ka ije ozi bụrụ nke ndị Livayị site naka Itama nwa Erọn onye nchụaja.

Na Bezalel nwa Uri, onye si ebo Juda, mere ịka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. Na Eliab nwa Ahisamach si ebo Dan, onye bụ onyeisi ọrụ aka nke ihe ndị a kpara akpa na ihe ndị e ji agịga kpanye na ọrụ nka, ịkpa akwa uhie uhie na akwa ọcha mara mma.

38

Ma Bezalel mere igbe ahụ. Na o ji ọlaedo dị ọcha techie ya nime na nèzí. Na ọ tụtụ ya mgbaaka ọlaedo anọ, abụọ nelu akụkụ nke mbụ, na abụọ nelu akụkụ nke abụọ, Obosara nye mkpara ndị ahụ, ka e wee bulie ya nime ha. O mere oche ebere nelu igbe ahụ site na ọlaedo dị ọcha, Na ndị cherubim abụọ nke ọla edo, Cherub otu nelu nsọtụ nke oche ebere nke mbụ, na cherub otu nelu nsọtụ nke oche ebere nke abụọ, na-ekpuchi site na nku ha nelu oche ebere ahụ. Ọ mekwara tebụl ahụ e kwuru mbu site na ọlaedo dị ọcha, Ọ kpurụ ya mgbaaka anọ, abụọ nelu akụkụ nke mbụ, na abụọ nelu akụkụ nke abụọ, sara mbara, ka e jiri mkpara ndị ahụ bulie ya. O mere mkpara nke igbe na nke

tebulu, ma jiri ọlaedo machie ha. O mere ngwongwo nke tebul, ya bu efere niile, na ihe nsure oku na-esi isi utu, na iko niile, na efere iwu ihe onunu, nke a ga-eji awu ihe onunu nime ha, nke ọlaedo. Ma o mere ihe idoba orioma nke na-enye ihe, nke e ji ọla edo mee, Osisiri ahu siri ike, na osisi nta ndi ahu si nakuku abuo ya puta, Site nosisi ya, ndi ome; site nosisi ya, ndi ome na-aputa —atọ site na nke a, na atọ site na nke a—na-aha nhata ibe ha. Ma orioma ha nke di nelu njedebe ha, nke yiri mkpuru osisi site na ha, na ihe ndokwasị site na ha, ka orioma ndi ahu nwee ike idi nelu ha, na ihe ndokwasị nke asaa, nke di nelu njedebe nke iheoku ahu, nelu isi ya site nelu, siri ike niile ọlaedo. Na orioku asaa nelu ya nke ọlaedo, na ihe ikpu ya nke ọlaedo, na ite iwusa ha nke ọlaedo. Onye a jiri ọlaocha machie ogidi ndi ahu, o kpukwara mgbanaka ọlaedo maka ogidi ahu, o jikwa ọlaedo machie mkpara ndi ahu, o jikwa ọlaedo machie ogidi nke akwa mgbochi ahu, ma mee nko ọlaedo. Nke a mere mgbanaka nke ulọ ikwu ọla edo, na mgbanaka nke ogige, na mgbanaka maka igbatị ihe mkpuchi site nelu nke ọla bronz. Nke a kpuru isi ọlaocha nke ulọikwu, na isi ọla nke onu uto ulọikwu, na onu uto ama nke ogige, ma meekwa nko ọlaocha maka ogidi ndi ahu, nelu ogidi ndi ahu, nke a jiri ọlaocha machie ha. Nke a mere ihe ntụ ọla nke ulọ ikwu, na ihe ntụ ọla nke ogige, nke e ji ọla bronz mee. Nke a mere ebe nchujà ọla site na ihe oku ọla ndi ahu, bu nke ndi nwoke ndi nupuru isi na nzuko Kora nwere. Onye a mere ngwongwo niile nke ebe ichu aja, na ihe igu oku ya, na ntala ya, na okwa ukwu, na nko anu nke ọla. Nke a mere ebe nchujà ihe mkpuchi, oru netwok site nokpuru ebe oku nokpuru ya ruo nokara ya, o tinyekwara ya mgbaaka anọ nakuku anọ

nke ihe mkpuchi ebe nchụàjà ahụ nke ọla, sara mbara maka mkpara, ka e jiri ha bulie ebe nchụàjà ahụ. Onye a mere mmanụ nsọ nke ite mmanụ, na ngwakọta ihe nsure ọkụ na-esi ísì ụtọ dị ọcha, ọrụ onye na-eme ihe nsure ọkụ na-esi ísì ụtọ Nke a mere efere ísa ahụ nke ọla na ntọala ya nke ọla site nenyọ ndị inyom buru ọnụ, bụ ndị buru ọnụ nọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama, nụbọchi ọ manyere ya.

O mere efere ísa ahụ ka Mosis na Erọn na ụmụ ndị ikom ya nwee ike iji ya saa aka ha na ụkwụ ha mgbe ha na-abanye n'ụlọ ikwu nke ama-ama, maọbụ mgbe ọ bụla ha na-abiaru nso nebe ichụ aja ije ozi. Ha na-asa site na ya dị ka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu.

39

Ọlaedo niile nke e mere ka ọ dị njikere nime ọrụ niile dika ọrụ niile nke ihe nsọ, ghorọ ọlaedo nke mkpụrụ mbụ, talenti iri abụọ na itoolu, na narị asaa na iri abụọ shekel dika shekel nsọ. Na ọlaọcha onyinye sitere na ndị nwoke a nyochara nke nzukọ bụ narị talenti, na puku na narị asaa na iri asaa na ise shekeli, drakma otu maka isi ọ bụla, ọkara nke shekeli, dika shekeli nsọ, Onye ọ bụla e nyochara site nafọ iri abụọ gbagoo ruo iri puku isii, puku atọ, narị ise na iri ise. Ma ọ bụrụ narị talenti nke ọlaọcha maka nkedo nke narị isi nke ụlọikwu, na maka isi nke akwa mgbochi, Narị isi nime narị talenti, otu talenti notu isi, Na shekel puku otu narị asaa na iri asaa ise ahụ, o mere nko maka

ogidi ndị ahụ, o ji ọlaedo machie isi ha, ma chọọ ha mma.

Na ọla ọla nke onyinye ewepụtara bụ iri talenti asaa, na puku shekel na narị ise. Na ha mere ihe ndọkwasi nke ọnụ ụzọ nke ụlọ ikwu ama site na ya. Na ntọala nke ogige gburugburu, na ntọala nke ọnụ ụzọ ama nke ogige, na ntu nke ụlọ ikwu, na ntu nke ogige gburugburu, na ihe mkpuchi ọla nke ebe ichu aja, na ngwongwo niile nke ebe ichu aja, na ngwá ọrụ niile nke ụlọ ikwu nke ama Ma ụmụ Izrel mere dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, otu ahụ ka ha mere, Ọlaedo ahụ fọdurụ nke onyinye ahụ, ha ji ya mee ngwá ọrụ maka ije ozi nihu Onyenwe anyị, Na nke hyacinth fọdurụ, na popul, na nke uhie uhie, ha mere uwe ije ozi maka Aaron, ka o wee jee ozi na ha nebe nsọ. Ma ha wetara uwe ndị ahụ nye Mosis, na ụlọ ikwu ahụ, na ngwongwo ya niile, ntọala ya na mkporo osisi ya, na ogidi ya niile, na ebe nchụàjà, na ngwá ọrụ ya niile.

Na mmanụ nke ite mmanụ, na ihe nsure oku na-esi isi uto nke nrukota, na ihe idoba orioma di ocha, na orioma ya, orioma nke oku, na mmanụ ihè, Na tebụl nke ngosiputa, na ngwá ọrụ ya niile, na achicha ndi e dobere nihu, Na uwe nke onye nsọ nke bu nke Eron, na uwe nke ụmụ ndi ikom ya, maka ọrụ nchụaja Na ákwà mgbochi nke ogige ahụ, na ogidi ndi ahụ, na ákwà mkpuchi nke ọnụ ụzọ nke ụlọ ikwu ahụ, na nke ọnụ ụzọ ama nke ogige ahụ, Ma ngwongwo niile nke ụlọ ikwu, na ngwá ọrụ niile ya, na akpukpo anụ ebule e siri na-acha uhie uhie, na ihe mkpuchi na-acha anụnụ anụnụ, na ihe mkpuchi ndi ozọ fọdurụ, na ntu niile, na ngwá ọrụ niile maka ọrụ nke ụlọ ikwu nke ama.

Ihe niile Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu, otu ahụ ka ụmụ Izrel mere banyere ngwongwo niile, Mosis hụrụ ọrụ niile, ha merela ha dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, otu ahụ ka ha mere ha, Mosis gọziri ha.

40

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Nụbọchị mbụ nke ọnwá mbụ, nọnwá ọhụrụ, ị ga-eguzobe ụlọikwu nke ama. Ma ị ga-edobe igbe nke ama-gbaa, ma ị ga-ekpuchi igbe ahụ akwa-mgbochi. Ma ị ga-ebubata tebụl ahụ, ma ị ga-edobe ebumnuche ya, ma ị ga-ebubata ihe ịdọba oriọna ahụ, ma ị ga-edobe oriọna ya. Ị ga-edobe ebe nchụàjà ọlaedo maka isure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nihi igbe ọgbụgba ndụ, ị ga-edokwa akwa mkpuchi mgbochi nọnu uto ụlọ ikwu nke ama. Ị ga-edobe ebe nchụaja nke onyinye nakụkụ ọnu uto nke ụlọ ikwu nke ama gbara. Ị ga-etinye ihe gburugburu ụlọ ikwu ahụ, ị ga-edokwa ihe niile dị na ya nsọ gburugburu. Ị ga-ewere mmanụ nke ite mmanụ nsọ, ị ga-ete ụlọ ikwu ahụ mmanụ na ihe niile dị nime ya, ị ga-edo ya nsọ na ngwongwo ya niile, ọ ga-abụkwa ihe dị nsọ. Ị ga-ete mmanụ nebe ichụ aja nke onyinye, na ngwongwo ya niile, ị ga-edo ebe ichụ aja nsọ, ebe ichụ aja ahụ ga-abụkwa ihe kachasi nsọ. Ị ga-eweta Aaron na ụmụ ndị ikom ya nọnu uto ụlọ ikwu nke ama, ma ị ga-eji mmiri saa ha ahụ. Ị ga-eyi Aaron uwe ndị nsọ, ị ga-ete ya mmanụ, ị ga-edo ya nsọ, ọ ga-ejere m ozi dika onye nchụaja. Ị ga-eweta ụmụ ndị ikom ya, yikwasikwa ha uwe mwuda. Ị ga-ete ha mmanụ dika i si tee nna ha mmanụ, ha ga-ejere m ozi dika

ndị nchụaja, ọ ga-abụkwa na mmanụ nsọ nke ịbụ nchụaja ga-adịrị ha ruo mgbe ebighị ebi, ruo ọgbọ ha niile. Mosis mere ihe niile dị ka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu, otu a ka o mere ya.

Nnwa mbụ, nafo nke abuo mgbe ha si nIjpt puta, nubochi onwa ohuru, e guzobere uloikwu ahụ. Mosis guzobere ulo ikwu ahụ ma tinye okpu isi ndi ahụ ma tinye mkporo ndi ahụ ma guzobe ogidi ndi ahụ. Ma ọ gbasapuru akwa mgbochi ahụ nelu ulo ikwu ahụ, ma tinyekwa ihe mkpuchi nke ulo ikwu ahụ nelu ya site nelu, dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. Ma mgbe o weere ihe akaebe ahụ, o tinyere ha nime igbe ahụ, ma tinyekwa mkpara ndi ahụ nokpuru igbe ahụ, O webatara igbe ogbugba ndu ahụ nime ulo ikwu ahụ, tinyekwa ihe mkpuchi nke akwa mgbochi ahụ, kpuchie igbe ogbugba ndu nke ama ahụ, dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. O dobara tebul nime ulo ikwu nke ama-ama, nakuku ugwu nazi akwa mgbochi nke ulo ikwu. Na ọ gbakwunyere nelu ya ogige nke ngosi nihi Onyenwe anyi, dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. O tinyere ihe oku nime ulo ikwu nke ama gbara, nakuku ulo ikwu nke chere ihu na Ndida. Na o tinyere orioma ya nihi Onyenwe anyi, dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. Ma o tinyere ebe nchuaa olaedo nime uloikwu nke ama nihi akwa mgbochi, O gbakwara uda nsure oku na-esi isi uto nke e mere dika usoro e nyere, di ka Onyenwe anyi nyere Moses iwu. Ma ebe ichu aja nke onyinye ndi ahụ, o debere ya nakuku onu uzọ nke ulo ikwu ahụ. Na o guzobere ogige gburugburu ulo ikwu na ebe ichu aja, Mosis wee mecha oru ndi ahụ niile.

Ma igwe ojii kpuchiri ụlọ ikwu nke ama gbara, ebube Onyenwe anyị jupụtakwara nụlọ ikwu ahụ. Ma Mosis enweghị ike ịbanye nime ụlọ ikwu nke ama, nihi na igwe ojii nọ na-ekpuchi ya, na ebube Onyenwe anyị jupụtara nụlọ ikwu ahụ. Mgbe ọ bụla igwe ojii si nụlọ ikwu ahụ rilie, ụmụ Izrel na-ebuli ije ha na ngwongwo ha. Ọ bụrụ na igwe ojii ebilighị, ha ebulighị ije ruo ụbọchị nke igwe ojii biliri. Nihi na ígwé ojii dị nelu ụlọ ikwu nehihie, ọkụ na-adịkwa nelu ya nabali nihu ndị Izrel niile, noge njem ha niile.

Ozioma Mak

1

Mmalite nke ozi oma Jisọs Kraịst, Ọkpara Chineke. Dị ka e dere ya nakwukwọ ndị amụma, lee, ana m eziga onyeozị m nihu gị, onye ga-akwadoro gị ụzọ nihu gị, Olu nke onye na-eti mkpu nime ọzara, Kwadoonụ ụzọ Onyenwe anyị, meenụ ka okporoụzọ ya niile dị larịi,

Ọ bụ na John nọ na-eme baptism nime ọzara ma na-ekwusa baptism nke ncheharị maka mgbaghara mmehie. Ala Judea niile na ndị Jerusalem niile na-apụ gakwuru ya, a na-eme ha niile baptizim n'Osimiri Jordan site naka ya mgbe ha na-ekwupụta mmehie ha. Ma Jọn yi ntutu ịnyịnya kamel na eriri akpụkpọ nukwu ya, na-eri igurube na mmanụ ahụ ọhịa. Ọ nọkwa na-ekwusa, na-ekwu, Onye dị ike karịa m na-abịa nazụ m, onye m ezughị oke ihulata ịtopụ eriri akpụkpọ ụkwu ya. Mụ nezie baptizere unu na mmiri, ma ya onwe ya ga-eme unu baptizim na Mmụọ Nso.

Na ọ mere na nùbọchị ndị ahụ, Jizọs si Nazaret nke Galili bịa, a mekwara ya baptizim site naka Jọn nosimiri Jodan. Na ozugbo o si na mmiri ahụ rịgoro, ọ hụrụ ka eluigwe na-emeghe, na Mmụọ Nsọ ka ọ na-arịdata nahụ ya dị ka nduru. Olu si neluigwe pụta, Gị bụ Ọkpara m, onye m hụrụ nanya, onye m nwere mmasị na ya.

Na ozugbo, Mmụọ ahụ tụpurụ ya nime ọzara, Ọ nọrọ nebe ahụ nọzara ụbọchị iri anọ ka ekwensu nọ na-anwa ya, ọ nọnyekwara umụ anụ ọhịa, ma ndị mmụọ ozi nọ na-ejere ya ozi.

Mgbe e nyefechara Jọn, Jizọs bịa na Galili na-ekwusa ozi ọma nke alaeze Chukwu na na-ekwu na oge ejuola ma alaeze nke Chineke abịarutela nso, chegharịanụ ma kwerenụ nozioma

Mgbe ọ na-aga ije nakụkụ Osimiri Galili, ọ hụrụ Saimon na Andru nwanne ya nke Saimon, ka ha na-atụba ụgbụ nime osimiri, nihi na ha bụ ndị ọkụ azụ. Jisọs gwara ha, Sọnu m azụ, aga m eme ka unu ghọọ ndị ịkụ azụ mmadụ. Na ozugbo, ha hapurụ ụgbụ ha soro ya. Na mgbe ọ gara nihi site nebe ahụ ntakịrị, ọ hụrụ Jemis nwa Zebedi na Jọn nwanne ya, ha nọ nime ụgbọ mmiri na-edozi ụgbụ ha. Na ngwa ngwa, ọ kpọrọ ha. Ha hapurụ nna ha Zebedi nime ụgbọ mmiri ya na ndị e goro nọrụ, ha sooro ya.

Ha banyere na Kapenom, ozugbo nùbọchị izuike, mgbe ọ banyere nọgbakọ, ọ nọ na-akụzi. Ha nwere nnukwu ihe iju anya na nkuzi ya, nihi na ọ nọ na-akụzi ha dị ka onye nwere ikike, ọ

bughị dī ka ndī ode akwūkwo. Ma ọ dī nime ọgbakọ ha nwoke nọ nime mmụọ rūrū arū, ma o tiri mkpu Na-ekwu, hapụ, gịnị metụtara anyị na gị, Jizọs onye Nazaret? I bīara ibibi anyị? Amaara m onye i bụ, onye nsọ nke Chineke. Ma Jisọs baara ya mba na-ekwu, Mechie ọnụ ma si na ya pụọ. Mmụọ adighị ọcha ahụ kpaghariri ya, tie mkpu olu nnukwu, si nime ya pụọ. Mmadụ niile nwere oke iju anya, nke mere na ha malitere irurita ụka netiti onwe ha na-ekwu, Gịnị bụ nke a? Gịnị bụ nkuzi ọhūrū a, na dika ikike ọ na-enye mmụọ ndi na-adighi ọcha iwu, ha na-erubere ya isi? Ma akukọ banyere ya gbasara ozugbo na mpaghara niile nke Galili.

Ma ozugbo ha si nọgbakọ pụta, ha batara nulo Simon na Andrew ya na James na John. Nne di nwunye nwanne Simon dina ala na-aria ahụ oku, na ozugbo ha gwara ya banyere ya. Na ọ bīara nso, o weliri ya site nijide aka ya, ahụ oku ahụ wee hapụ ya ozugbo, ọ malitekwara ijere ha ozi. Mgbe anyasi gasiri, mgbe anyanwu dara, ha kpotaara ya ndi niile na-aria ọria na ndi mmụọ ojoo na-esogbu. Ma obodo ahụ niile gbakotara ọnụ nonu ụzọ ahụ Ọ gworo otutu ndi nwere ọria di iche iche nke ojoo, chupukwa otutu mmụọ ojoo, ma o kweghi ka mmụọ ojoo ndi ahụ kwuo okwu, nihi na ha maara na ọ bụ Kraist.

Nisi ututu mgbe ọ ka bụ abali, o biliri puo gaa nebe togboro nefu, ebe ahụ ka ọ nọ na-ekpe ekpere. Na Saimon na ndi so ya churu ya oso, Na mgbe ha chotara ya, ha gwara ya na ndi niile na-achọ gi. Ọ siri ha, Ka anyi gaa nobodo nta ndi di nso, ka m nwekwaa ike ikwusara ha ozi nebe ahụ, nihi na ọ bụ nke a mere

m ji pụta. Ọ nọ na-ekwusa okwu nime nzukọ ha nala Galili dum ma na-achụpụ ndị mmụọ ojọọ.

Ma onye ekpenta biakwutere ya na-arịọ ya arịrịọ ma na-egbu ikpere nala nihu ya ma na-asị ya, Ọ bụrụ na ị chọrọ, ị nwere ike ime ka m dị ọcha. Ma Jizọs nwere ọmịiko, gbatiri aka ya meturu ya aka ma si ya, Achọrọ m, dị ọcha. Mgbe o kwusiri okwu ahụ, ozugbo ekpenta ahụ si nahụ ya pụọ, a sachakwara ya ọcha. Na enyere ya ido aka na ntị siri ike, ozugbo ọ chupuru ya ma si ya Lee, agwala onye ọ bụla ihe ọ bụla, kama gaa gosi onwe gi nye onye nchụàjà ma chụọ àjà maka mmehie gi di ka Mosis nyere niwu, ka ọ bụrụ ihe àmà nye ha. Onye ahụ mana pụọ bidoro ikwusa otutu na igbasa okwu ahụ, nke mere na ọ bughizi ya ike ibanye nihu ụzọ nime obodo, kama nèzí nebe togboro nefu ebe ndi ahụ ọ nọ, na ha nọ na-abia kwute ya site nakuku niile.

2

Ọ banyere ọzọ na Kapenom mgbe ubochi gasiri, a nukwara na ọ nọ nulo. Na ozugbo, otutu mmadu zukotara, nke mere na enwekwaghị ohere ọ buladi nonu ụzọ, ma ọ nọ na-agwa ha okwu ahụ. Na ha biakwutere ya na-ebu onye ahụ mkponwu, onye mmadu anọ na-ebuli. Nihi na ha enweghi ike ibiaru ya nso nihi igwe mmadu ahụ, ha kwaturu ulo elu ebe ọ nọ, mgbe ha gwusiri ya, ha wedatara ute ahụ nke onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu dina nelu ya. Mgbe Jizos huru okwukwe ha, ọ sirị onye ahụ akuku ahụ kponwuru akponwu, Nwa m, a gbagharala gi

mmehie gi. O di ufodu ndi ode akwukwo nodu ala nebe ahụ na-atughari uche nime obi ha, Gini mere nke a ji na-ekwu okwu nkwulu otu a? Onye nwere ike igbaghara mmehie ma o bughị naanị Chineke? Na ngwa ngwa, Jisọs matara nime mmuo ya na otu ahụ ka ha si na-eche echiche nime onwe ha, o siri ha, Gini mere unu ji na-eche echiche ndi a nime obi unu? Gini bu ihe di mfe karịa, igwa onye ahụ akuku ahụ kpọnwuru akpönwü, A gbagharala gi mmehie gi niile, ka o bu isi, Billie ma bulie ute gi ma na-agaghari? Ka unu mara na Nwa nke mmadu nwere ikike igbaghara mmehie nelu uwa, o na-agwa onye ahụ kpönwuru akpönwü, Agwa m gi, bilie, bulie ihe mgbakwasị ukwu gi, ma laa nulo gi. O biliri ngwa ngwa, ma buru akwa ya puo nihu mmadu niile, nke mere ka ha niile nwee mmasi ma too Chineke na-ekwu, Anyi ahutubeghi otu a mgbe o bua.

O pukwara ozọ nakuku osimiri ahụ, igwe mmadu niile biakwutere ya, o kuziiri ha ihe. Ma mgbe o na-agafe, o huru Levi nwa Alphaeus ka o no odu nulo oru utu isi, o siri ya, Soro m. Mgbe o biliri, o soro ya. O mere na mgbe o dinara ala nulo ya, otutu ndi onu utu isi na ndi mmehie so Jizos na ndi na-eso uzọ ya dinara ala rie nri, nihi na ha di otutu, ha sokwaara ya. Ndi ode akwukwo na ndi Farisii huru ya ka o na-eso ndi onu utu na ndi mmehie eri nri, ha juru ndi na-eso uzọ ya si, Gini mere o ji eso ndi onu utu na ndi mmehie eri nri na anu ihe onunu? Mgbe Jisos nuru nke a, o gwara ha, O bughị ndi siri ike ka ha choro dokita, kama ndi na-aria oria. Abiaghi m ikpo ndi ezi omume, kama ikpo ndi mmehie ka ha chegharia.

Na ndị na-eso ụzọ Jọn na ndị nke ndị Farisii nọ na-ebu ọnu. Ha bjakwutere ya si ya, Gịnị mere ndị na-eso ụzọ Jọn na ndị nke ndị Farisii ji ebu ọnu, ma ndị na-eso ụzọ gị adighị ebu ọnu? Jisọs gwara ha, Ụmụ ụlọ agbamakwụkwọ ọ nwere ike ibu ọnu mgbe onye na-alụ nwanyị ọhụrụ nọ ha? Ogologo oge ha nwere onye na-alụ nwanyị ọhụrụ nonyere ha, ha enweghị ike ibu ọnu. Ụbọchị ga-abịa mgbe a ga-ewepu onye na-alụ nwanyị ọhụrụ netiti ha, mgbe ahụ, ha ga-ebu ọnu nùbọchị ndị ahụ. Ọ dighị onye na-adụnye ihe mgbochi akwa a na-akwoghị akwọ nelu uwe ochie, ọ bụrụ na ọ bughị otu a, ihe ọjụjụ ya, bụ nke ọhụrụ ahụ, na-esi nuwe ochie ahụ puo, ọdowa ka njo na-apụtakwa. Ọ dighị onye na-atuba mmanya ọhụrụ nime akpa mmanya ochie, ọ bụrụ na ọ bughị otu a, mmanya ọhụrụ ahụ ga-agbawa akpa mmanya ndị ahụ, mmanya ahụ ga-awupu ma akpa mmanya ndị ahụ ga-ala niyi, kama a ga-etinye mmanya ọhụrụ nime akpa mmanya ọhụrụ.

O wee mee ka ọ gafee nùbọchị izuike site nubi ọka, ndị na-eso ụzọ ya malitere ime ụzọ na-adọputa mkpuru ọka. Na ndị Pharissii nọ na-asị ya, Lee ihe ha na-eme nùbọchị izuike nke na-adighị iwu. Ma ya onwe ya gwara ha, Ọ dighị mgbe unu gụrụ ihe Devid mere mgbe mkpa nwere ya, mgbe agụụ gụkwara ya onwe ya na ndị so ya? Otu o si banye nùlọ Chineke noge Abiathar bụ onyeisi nchụàjà, rie ogbe achicha e chere nihi Chineke, nke iwu na-ekweghị ka e rie ma ọ bughị naanị ndị nchụàjà, ma nyekwa ndị so ya? Ọ gwara ha, E mere ụbọchị izuike nihi mmadụ, ọ bughị mmadụ nihi ụbọchị izuike. Ya mere, Nwa nke mmadụ bụ Onyenwe ụbọchị izuike.

3

Ọ banyere ọzọ nime ọgbakọ ahụ, ebe nwoke nwere aka kponwuru akponwu nọ. Na ha nọ na-ekiri ya ma ọ buru na nubochi izuike ọ ga-agwo ya, ka ha nwee ike ibo ya ebubo. Ọ siri nwoke ahụ nwere aka kponwuru akponwu, Billie guzo netiti. Ọ siri ha, ọ bu ihe iwu kwadoro nubochi izuike ime ihe oma ka ọ bu ime ihe ojoo? Izoputa mkpuruobi ka ọ bu igbu ya? Ma ha gbara nkiti. Mgbe o leghariri anya gburugburu ha na iwe, naewute ya nihi mkponwu obi ha, ọ gwara nwoke ahụ, Setipu aka gi. O wee setipu ya, e weghachikwara aka ya ahụ ike di ka nke ọzọ. Mgbe ndi Farisii puru, ha na ndi Herod mere ngwa ngwa mkporo megide ya ka ha bibie ya.

Jisos na ndi na-eso uto ya wepu onwe ha gawa nakuku osimiri, ma igwe mmadu di ukwu si Galili soro ya. Site na Judea, site na Jerusalem, site na Idumea, site nofe Jordan, na ndi si Taya na Saidon, igwe ndi mmadu ukwu, mgbe ha nuru ihe niile o mere, biara kwute ya. Ọ gwara ndi na-eso uto ya ka uto mmiri nta chere ya nihi igwe mmadu, ka ha ghara ikpagbu ya. Nihi na ọ gworo otutu mmadu, nke mere na ndi niile nwere oria na-adakwasị ya ka ha nwee ike imetu ya aka. Mmuo ndi ruru aru ahụ, mgbe ha huru ya, ha na-ada nala nihi ya ma na-eti mkpu na-ekwu, Gi bu Okpara Chineke. Ọ baara ha mba nke ukwu ka ha ghara ime ka ọ puta ihe.

Ma ọ rigooro nugwu ahụ, ma ọ kpọrọ ndi ọ choro nonwe ya, ma

ha gakwuuru ya. O mere mmadu iri na abuo ka ha soro ya noo, nakwa ka o nwee ike iziga ha ikwusa ozioma. na inwe ikike igwo oria ndi ahụ na ichupu mmuo ojo ndi ahụ, O wee tinye aha Pita nye Saimon, na Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne Jemis, o nyekwara ha aha Boanerges, nke putara umu egbe eluigwe, na Andrew na Philip na Bartholomew na Matthew na Thomas na James nwa Alphaeus na Thaddaeus na Simon onye Kenan na Juda Iskariot, onye nyefekwara ya naka.

Ma ha biara nulo, igwe mmadu gbakotara ozo, nke mere na ha enweghi ike iri obuladi achicha. Mgbe ndi si nebe o no nuru ihe, ha puru iga ijide ya, nihi na ha no na-ekwu na o no nonodu iju anya. Ma ndi ode akwukwo ndi si Jerusalem ridata no na-ekwu na o nwere Beelzebul, nakwa na o bu site nonye isi nke ndi mmuo ojo ka o na-achupu ndi mmuo ojo. Na mgbe o kporo ha, o no na-agwa ha nilu, Kedu ka Setan ga-esi nwee ike ichupu Setan? Na o buru na alaeze ekewaa nime onwe ya, alaeze ahụ enweghi ike iguzo. O burukwa na e kee ulo megide onwe ya, ulo ahụ agaghi enwe ike iguzo. Na o buru na Ekwensu ebiliela megide onwe ya, e kewakwaa ya, o gaghi enwe ike iguzo, kama o nwere ogwugwu. O dighi onye nwere ike ikwakoro ngwongwo nke onye siri ike mgbe o banyere nulo ya, o gwula ma o buru na o buru uzo kee onye siri ike ahụ, mgbe ahụ, o ga-akwakoro ulo ya. Nezie, ana m agwa unu na a ga-agbaghara umu mmadu mmehie niile na nkwalu niile, o buladi ole ha kwuluru, Onye o bula nke ga-ekwulu okwu megide Mmuo Nso agaghi enweta mgbaghara ruo mgbe ebighi ebi, kama o bu onye ikpe mara nke ikpe omuma ebighi ebi. Nihi na ha na-ekwu, O nwere mmuo

rurū arū.

Ya mere, nne ya na ụmụnne ya ndị nwoke bịaara, ha guzoro nèzí zigara ya ozi na-akpọ ya. Ma ọ nọduru ala, igwe mmadụ gbara ya gburugburu, ha siri ya, Lee, nne gi na ụmụnne gi nwoke nọ nèzí na-achọ gi. Ma ọ zara ha si, Onye bụ nne m ma ọ bụ ụmụnne m ndị nwoke? Mgbe o leghariri anya gburugburu ndị nọduru ala gbaa ya gburugburu, ọ siri, Lee nne m na ụmụnne m ndị nwoke, Nihi na onye ọ bụla mere uche Chineke, onye ahụ bụ nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, na nne m.

4

Ma ọzọ, ọ malitere ikuzi nakukụ osimiri ahụ, ma e mere ka igwe mmadụ di ukwu zukota nebe ọ nọ, nke mere na ọ banyere nime ụgbọ mmiri ahụ nọdu ala nosimiri ahụ, ma igwe mmadụ niile ahụ nọ nakukụ osimiri ahụ nelu ala. Ọ nọ na-akuziri ha otutu ihe nilu, ma ọ nọ na-agwa ha nozizi ya, Nuru. Lee, onye na-akụ mkpuru puru iku mkpuru. Ọ dikwa mgbe ọ na-agma mkpuru, ufodu dara nelu uzọ, nnunu biara richapu ya. Na nke ọzọ dara nelu ala nkume, ebe ọ nweghi ala di ukwu, ọ puputara ozugbo nihi na ọ nweghi omimi ala, Mana mgbe anyanwu wara, a huru ya noku, na nihi na o nweghi mgborogwu, ọ kponwuru. Na nke ọzọ dara nime ogwu, ogwu ndi ahụ rigoro elu kpagbuo ya, ọ mighi mkpuru ọ bula. Ma nke ọzọ dara nala oma, o weputara mkpuru nke na-eto eto ma na-amuba, o miri mkpuru iri ato, iri isii na otu nari. Ọ sikwara ha,

Onye nwere ntị ịnụ ihe, ka ọ nụ. Mgbe ọ nọrọ naanị ya, ndị gbara ya gburugburu na ndị ozi iri na abụọ ahụ juru ya banyere ilu ahụ. Na ọ nọ na-agwa ha, Unu enyela ịmata ihe omimi nke alaeze Chineke, ma ndị nọ n'èzí, na ilu ka ihe niile na-aghọ, Ka nke mere na ile-anyà, ha na-ele anyà ma ha adighị ahụ anyà, na ile-ntị, ha na-anụ ihe ma ha adighị aghọta, ka ọ ghara ịbụ na ha ga-atugharị ma a gbaghara ha mmehie ha niile.

Ọ sirị ha, Ọ bụrụ na unu amaghị ilu a, kedụ ka unu ga-esi ghọta ilu ndị ọzọ niile? Onye na-akụ mkpuru okwu na-akụ mkpuru. Ndị a bụ ndị dị nakukụ ụzọ ebe a na-akụ okwu, mgbe ha nuru ya, ekwensu na-abịa ozugbo wepu okwu ahụ nke a kunyere nobi ha. Na ndị a notu aka ahụ bụ ndị a na-akụ mkpuru nebe nkume, ndị mgbe ha nuru okwu ahụ, ozugbo ha ji ọhụ nara ya, Ha enweghị mgboro gwu nime onwe ha, kama ha bụ ndị nwa oge. Mgbe mkpagbu ma ọ bụ mmegbu si nihi okwu ahụ bịa, ha na-asọ ngongo ozugbo. Ma ndị a bụ ndị a kuru nime ogwu, bụ ndị na-anụ okwu ahụ, Ma nchegbu nke oge a na aghughọ nke akụ na ụba na ọchịchọ banyere ihe ndị ọzọ na-abanye na-akpagbu okwu ahụ, ọ na-aghokwa ihe na-enweghị mkpuru. Ndị a bụ ndị a kuru nala oma, bụ ndị na-anụ okwu ma na-anabata ya, ma na-amị mkpuru—iri atọ, iri isii, na otu nari.

Ma ọ nọ na-agwa ha, Ọ bughị na orịna na-abịa ka e wee tinye ya nokpuru nkata ma ọ bụ nokpuru akwa? Ọ bughị ka e wee tinye ya nelu ihe ịdọba orịna? Nihi na ọ dighị ihe zoro ezo nke a na-agaghị ekpughe, ọ dighikwa ihe e zoro ezo ma ọ bughị ka e mee ka ọ pụta ihè. Ọ bụrụ na mmadụ nwere ntị ịnụ ihe, ka ọ

nurū ya. Ma ọ gwara ha, Leenū ihe unu na-anū. Nọtutū unu ji atū, a ga-atūrū unu, a ga-agbakwunyere unu ndị na-anū. Onye ọ bụla nwere, a ga-enye ya, ma onye na-enweghị, ọ bụladị ihe o nwere ka a ga-anapū ya. Ma ọ nọ na-ekwu, otu a ka alaeze nke Chineke dī, dīka nwoke ga-agma mkpūrū nelu ala, Na ọ na-ehi ura ma bilie nabalī na nehihie, mkpūrū ahū na-epuputa ma na-eto dīka ọ na-amaghī ya onwe ya. Nonwe ya, ala ahū na-amī mkpūrū: mbū ahīhīa, mgbe ahū isi ọka, mgbe ahū ọka zuru ezu nime isi ọka ahū. Mgbe mkpūrū osisi chara, ọ na-eziga mma ọgho ihe ozugbo, nihi na oge owuwe ihe ubi eruola.

Ma ọ sīrī, Kedū ka anyī ga-esi tūnyere alaeze nke Chineke? Ọ bụ nilu ọlọ ka anyī ga-eji tūnyere ya? dī ka otu mkpūrū mọtad, nke mgbe a kūrū ya nala, bụ nke kacha nta nime mkpūrū osisi niile dī nala, Na mgbe a kūrū ya, ọ na-arīgo ma ghoo ihe karīrī akwūkwo nri niile, ma mee alaka ndī buru ibu, nke mere na nnunū nke eluigwe nwere ike ibi nokpuru ndo ya.

Ma ọ bụ site nilu dī iche iche dī ọtutū ka ọ na-agwa ha okwu ahū, dī ka ha nwere ike inū ya. Ma ọ bughī site nilu ka ọ na-agwa ha okwu, ma mgbe ya na ndī na-eso ụzọ ya nọ naanī ha, ọ na-akowara ha ihe niile.

Mgbe anyasī gasīrī nūbōchī ahū, ọ sīrī ha, Ka anyī gafee nofe nke ọzọ. Na mgbe ha hapūrū igwe mmadū ahū, ha kpoooro ya dīka ọ nọ nūgbō mmiri ahū, ụgbō mmiri ndī ọzọ sokwa ya. Oke ifufe dī ukwu malitere, ebili mmiri nọ na-akū nime ụgbō mmiri ahū, nke mere na ụgbō mmiri ahū amalitela imijū mmiri. Ọ bụ ya

nonwe ya nọ nazụ ụgbọ mmiri nelu ohiri isi na-ehi ụra, ha kpọtere ya sị ya, Onye nkuzi, ọ naghị emetụta gị na anyị na-ala niyi? Mgbe e tetara ya, ọ baara ifufe mba ma gwa osimiri okwu sị, Dajụọ, kwụsị. Ifufe ahụ kwụsiri, ọ ghọkwara oke jụụ. Ọ sirị ha, Gịnị mere unu ji buru ndị ụjọ na-atụ otu a? Kedu ihe mere unu enweghị okwukwe? Ha tūrụ oke egwu ma na-ajụrịta ibe ha, sị, Onye bụ nwoke a, na ọ bụladị ifufe na osimiri na-erube ya isi?

5

Ma ha bịara nofe osimiri ahụ nala ndị Gergesenes. Mgbe ọ si nụgbọ mmiri ahụ pụta, ozugbo otu nwoke nọ nime mmụọ rūrụ arụ si nili ndị ahụ zutere ya. Onye nke nwere ebe obibi ya nili, na ọ dighikwa onye nwere ike iji ụdọ kee ya, Nihi na a na-ekechi ya ụkwụ igwe na igbụ igwe ọtụtụ mgbe, ma ọ na-adọwapụ igbụ igwe ndị ahụ site nike ya, na-etijikwa ụkwụ igwe ndị ahụ, ọ dighikwa onye nwere ike imegbu ya, Na site noge niile nke abalị na ehiehie, nili ndị ahụ na nugwu ndị ahụ, ọ nọ na-eti mkpu ma na-eji nkume na-emeru onwe ya ahụ. Mgbe ọ hūrụ Jizọs site nebe dị anya, ọ gbara ọsọ bịa kpọọ isiala nye ya. Na o tiri mkpu nolu dara ụda ike wee sị, Gịnị ka m na gị nwere jikọọ, Jizọs, Ọkpara Chineke Onye kachasị ihe niile elu? Ana m eji Chineke aṅụ gị iyi, biko atamat m ahụhụ. Ọ gwara ya okwu maka na ọ sirị, Pụọ, mmụọ rūrụ arụ, site nime nwoke a. Ọ jūrụ ya, Gịnị bụ aha gị? Ọ zara sị, Lijion bụ aha m, nihi na anyị dī ọtụtụ. Ma ọ rịọrọ ya nke ukwu ka ọ ghara izipụ ha nèzí obodo ahụ. Ọ bụ ma nebe ahụ, igwè ezì ukwu nọ na-ata nri nakukụ ugwu ahụ. Na

mmụọ ojọọ niile rịọrọ ya sị, Ziga anyị nime ezi, ka anyị nwee ike ịbanye nime ha. Jizọs nyere ha ikike ozugbo. Mmụọ ndị na-adighị ọcha ahụ pụtara ma banye nime ezi ndị ahụ, igwe ezi ahụ gbapụrụ site nelu ugwu daa nime osimiri, ha dị ihe dị ka puku abụọ, ha nọkwa na-eri mmiri nime osimiri ahụ. Ndị na-azụ ezi ahụ gbapụrụ ọsọ ma kọrọ ya nime obodo na nime ubi, ha wee pụta ịhụ ihe merenụ. Ha bịakwutere Jizọs, hụ onye ahụ mmụọ ojọọ na-enwere nke nọ ọdụ, nke e yikwasiri uwe, nke nwekwara uche zuru oke, bụ onye nwere legion ahụ, ha tụtụ egwu. Ndị hụrụ ya kọrọ ha otu o siri mee nwoke ahụ mmụọ ojọọ na-esogbu na banyere ezi ndị ahụ. Na ha malitere ịrịọ ya ka ọ pụọ site noke ala ha. Mgbe ọ na-abanye nughọ mmiri, nwoke ahụ ekwensu bi nime ya rịọrọ ya ka ya soro ya. Ma ọ hapughị ya, kama ọ sirị ya, Laa nulo gi jekwuru ndị gi ma gwa ha ihe niile Onyenwe anyị meere gi na etu o si mere gi ebere. Ọ gara wee malite ikwusa na Dekapolis ihe niile Jizọs meere ya, mmadụ niile nwekwara ịtụnanya.

Ma mgbe Jizọs gafechara nughọ mmiri ọzọ gaa nofe nke ọzọ, igwe mmadụ buru ibu gbakọtara nebe ọ nọ, ọ nọkwa nakukụ osimiri. Otu nime ndị ọchịchị ọgbakọ, onye aha ya bụ Jairos, bjara, mgbe ọ hụrụ ya, ọ dara nkwụ ya Ọ rịọrọ ya ọtụtụ mgbe, na-ekwu na nwa ya nwanyị nta nọ nonọdụ ojọọ nke ukwu, ka ọ bja tinye ya aka nisi, ka e wee zoputa ya ma ọ ga-adị ndụ. Ọ sooro ya gawa, igwe mmadụ buru ibu sokwara ya, ha nọkwa na-akpagide ya. Ma nwanyị otu onye nọ na ọgbara ọbara afọ iri na abụọ, ma ọ tara ahụhụ ọtụtụ site naka ọtụtụ ndị dọkita ma mefuo ihe niile nke ya, ma ọ nwetaghị enyemaka ọ bula, kama ọ

Ụ́bịara n'ọn'ọ́dụ́ ka n'jọ́, Mgbe ọ́ n'ur'ụ́ banyere Jizọ́s, ọ́ Ụ́bịara nime
 igwe mmadụ́ naz'ụ́ met'ur'ụ́ uwe ya. O kwuru nime onwe ya na, Ọ́
 Ụ́bur'ụ́ na m met'ụ́ ọ́b'ulad'ị́ uwe ya aka, a ga-az'ọ́p'ụ́ta m. Na ozugbo,
 isi iyi ọ́bara ya tak'ọ́r'ọ́, ọ́ makwaara nah'ụ́ ya na ọ́ gw'ọ́ọ́la site na
 ọ́r'ị́a ah'ụ́. Na ngwa ngwa, Jisọ́s nwere ị́mata nime onwe ya na ike
 si naka ya ap'ụ́ta, o t'ughar'ị́r'ị́ nime igwe mmadụ́ wee s'ị́, Onye
 met'ur'ụ́ uwe m? Na nd'ị́ na-es'ọ́ ụ́z'ọ́ ya n'ọ́ na-as'ị́ ya, I na-ah'ụ́ ị́gw'è
 mmadụ́ na-akpagbu g'ị́, ma ị́ na-as'ị́, Onye met'ur'ụ́ m aka? Na ọ́ n'ọ́
 na-eleghar'ị́ anya ị́h'ụ́ nwany'ị́ ah'ụ́ mere nke a. Nwany'ị́ ah'ụ́, na-
 at'ụ́ ụ́j'ọ́ na na-ama j'ij'iji, ebe ọ́ maara ihe meren'ụ́ ya, Ụ́bịara daa
 nihi ya ma gwara ya eziokwu niile. Ọ́ s'ị́r'ị́ ya, Nwa m nwany'ị́,
 okwukwe g'ị́ az'ọ́p'ụ́tala g'ị́, gaa nudo, ma n'ọ́r'ọ́ nah'ụ́ ike site na
 ọ́r'ị́a g'ị́. Mgbe ọ́ ka n'ọ́ na-ekwu okwu, ha si n'ụ́l'ọ́ onye isi ọ́gbak'ọ́
 Ụ́b'ị́a na-ekwu s'ị́, Nwa g'ị́ nwany'ị́ anw'ụ́ọ́la, g'ị́n'ị́ mere i j'ị́ ka na-
 enye onye nkuzi nsogbu? Ma Jizọ́s n'ur'ụ́ okwu ah'ụ́ a na-ekwu
 ozugbo, ọ́ gwara onye isi ụ́l'ọ́ nzuk'ọ́ ah'ụ́, At'ụ́la egwu, naan'ị́
 kwere. Ma o kwenyegh'ị́ ka onye ọ́ b'ụ́la soro ya, ma e wez'ụ́ga
 Pita na Jemis na J'ọ́n nwanne Jemis. Ọ́ Ụ́bịara n'ụ́l'ọ́ onye isi ọ́gbak'ọ́,
 h'ụ́ ọ́gbaaghara, nd'ị́ na-ebe akwa na nd'ị́ na-akwa ụ́wa nke
 ukwuu, Mgbe ọ́ banyere, ọ́ s'ị́r'ị́ ha, G'ị́n'ị́ mere unu j'ị́ enwe nsogbu
 ma na-ebe akwa? Nwatak'ị́r'ị́ ah'ụ́ anw'ụ́begh'ị́, kama ọ́ na-ehi ụ́ra.
 Ha wee ch'ị́a ya ọ́ch'ị́. Ma mgbe ọ́ ch'ụ́p'ur'ụ́ mmadụ́ niile, ọ́ kp'ọ́ọ́r'ọ́
 nna nwata ah'ụ́ na nne ya na nd'ị́ so ya, wee banye nebe nwata
 ah'ụ́ n'ọ́ dina. Na o j'idere aka nwata ah'ụ́ wee s'ị́ ya, Talitha,
 koumi, nke p'utara mgbe a t'ughar'ị́r'ị́ ya as'ụ́s'ụ́, Nwa agb'ọ́gh'ọ́,
 agwa m g'ị́, bilie. Na ozugbo, nwa agb'ọ́gh'ọ́ ah'ụ́ biliri ọ́t'ọ́ ma
 malite ije ije, nihi na ọ́ g'bara af'ọ́ iri na ab'ụ́ọ́. Ha jup'utakwara
 noke iju anya. Na o nyere ha iwu nke ukwuu ka onye ọ́ b'ụ́la

ghara ịma nke a, ma o kwukwara ka e nye ya nri iri.

6

Ọ siri ebe ahụ pụọ bịa nobodo nna ya, ndị na-eso ụzọ ya sokwa ya. Mgbe ụbọchị izuike gasịrị, ọ malitere izi ihe nime nzuko, ọtụtụ ndị nūrụ ihe nwere nnukwu ihe ijuanya na-ekwu, Site ebee ka nke a si nweta ihe ndị a? Gịnị bụ amamihe nke e nyere ya, na ike ndị dị otú ahụ na-eme site naka ya? Ọ bughị nke a bụ onye ọrụ aka, nwa nwoke Meri, nwanne nwoke Jemis na Joses na Juda na Saimon? Ọ bughị ụmụnne ya ndị nwanyị nọ ebe a netiti anyị? Ha wekwara iwe nebe ọ nọ. Jizọs gwara ha sị na ọ dighị onye amụma a na-akpọrọ ihe nanya ma e wezuga nobodo nna ya, netiti ndị ikwu ya, na nụlọ ya. Na o nweghị ike ime ihe ọ bụla dị ike nebe ahụ, ma ọ bughị na o tinyere aka nahụ mmadụ ole na ole na-aria ọrịa ma gwoọ ha. Ọ tūrụ ya nanya nihi ekweghị kwere ha. Ọ gara gburugburu obodo nta ndị ahụ na-akuzi ihe.

Ma ọ kpọrọ ndị iri na abụọ ahụ, malite iziga ha abụọ abụọ, ma o nyere ha ikike nke mmụọ ndị na-adighị ọcha, Na o nyere ha iwu ka ha ghara iburu ihe ọ bụla nuzọ, ma ọ bughị mkpanaka naanị —ọ bughị akpa, ọ bughị achicha, ọ bughị ọla nime eriri ukwu. mana ka e yiri akpukpọ ụkwụ sandal, ma ha ekwesighị iyi uwe mwuda abụọ. Ọ nọ na-agwa ha, ebe ọ bụla unu batara nụlọ, nọdunụ ebe ahụ ruo mgbe unu ga-apụ nebe ahụ. Na ndị niile ọ būrụ na ha agaghị anabata unu maọbụ nụ okwu unu, mgbe unu

na-apụ site nebe ahụ, kwanaa uzuzu nke dị nokpuru ụkwụ unu ka ọ bụrụ ihe akaebe megide ha. Nezie, ana m agwa unu, ọ ga-adị mfe nye Sodom na Gomorra nùbòchị ikpe karịa obodo ahụ. Ma mgbe ha pụrụ, ha nọ na-ekwusa ka ha kwesị chegharịa. Ha chupurụ ọtụtụ mmụọ ọjọọ, tee ọtụtụ ndị ọrịa mmanụ ma gwọọ ha.

Eze Herod nūrụ, nihi na aha ya pụtara ihe doro anya, ọ nọkwa na-ekwu na Jọn onye na-eme baptizim e si nọnwụ kpọlite, ya mere ike ndị ahụ na-arụ ọrụ nime ya. Ndị ọzọ nọ na-ekwu na ọ bụ Ịlaila, ma ndị ọzọ nọ na-ekwu na ọ bụ onye amụma dị ka otu nime ndị amụma. Mgbe Herod nūrụ, o kwuru, John onye m gburu isi, ọ bụ ya, o si nọnwụ bilie. Nonwe ya, nihi na Herod zitere ndị jidere John ma kee ya agbụ nùlọ mkpọrọ nihi Herodias bụ nwunye nke Philip nwanne ya, maka na ọ lūrụ ya. Nihi na Jọn gwara Herod sị na o kwesighị ekwe gị inwe nwunye nwanne gị nwoke. Ma Herodias nọ na-eji iwe megide ya, ọ chọkwara igbu ya, ma o nweghị ike, Nihi na Herod na-atụ egwu John, ebe ọ maara na ọ bụ nwoke ezi omume na onye nsọ, ọ na-echebe ya, mgbe ọ nūrụ okwu ya, ọ na-eme ọtụtụ ihe, ọ na-anụkwa okwu ya nobi ụtọ. Mgbe ụbọchị kwesiri ekwesị bịa, Herod mere oriri abalị nùbòchị ọmụmụ ya maka ndị ukwu ya na ndị ọchiagha puku na ndị ndu nke Galili. Mgbe nwa nwanyị ya bụ nwa Herodias batara ma gbaa egwu nke masiri Herod na ndị so ya nọdụ na-eri nri, eze gwara nwa agboghọ ahụ sị, Rịọ m ihe ọ bụla ị chọrọ, aga m enyekwa gị ya. Na o nūrụ iyi nke a na ihe ọ bụla ị ga-arịọ m ka m nye gị, ruo ọkara nke ala eze m. O wee pụọ sị nne ya, Gini ka m ga-arịọ? O wee sị, Isi Jọn onye na-

eme baptizim. Na ọ banyere ozugbo noke ọsọ gakwuru eze ahụ, ọ rịọrọ ya sị, Achọrọ m ka i nye m ugbu a nelu efere, isi Jọn onye na-eme baptizim. Ma eze ahụ nwere nnọọ mwute, nihi iyi ndị ahụ na ndị ọbịa ya, ọ chọghị iju ya. Na ngwa ngwa, eze zigara onye na-egbu mmadụ ma nye iwu ka e weta isi ya. Onye ahụ gara gbupụ isi ya nụlọ mkpọrọ, weta isi ya nelu efere ma nye ya nwa agboghọ ahụ, nwa agboghọ ahụ wee nye ya nne ya. Mgbe ndị na-eso ụzọ ya nūrụ, ha bịara buru ozu ya, ma dọba ya nili.

Ndị ozi ahụ zukọtara gakwuru Jisọs, ha kọrọ ya ihe niile ha mere na ihe niile ha kuziri. Ọ gwara ha, Bịanụ unu onwe unu naanị unu banye nebe ọzara, zukwanụ ike ntakiri, nihi na ndị na-abịa na ndị na-ala bụ ọtụtụ, ha enweghịkwa oge ọbụladị iri nri. Na ha gara nebe ọzara nime ụgbọ mmiri naanị ha. Ha hụrụ ha ka ha na-aga, ọtụtụ matara ha, ha si nobodo niile jiri ụkwụ gbaga ebe ahụ, bururu ha ụzọ ma zukọta ya. Ma mgbe Jizọs pụtara, ọ hụrụ igwè mmadụ dị ukwuu ma nwee ọmịiko nebe ha nọ, nihi na ha dị ka atūrụ ndị na-enweghị onye ọzuzu atūrụ, ya mere ọ malitere izi ha ọtụtụ ihe. Mgbe oge dị ukwuu agafeela, ndị na-eso ụzọ ya bịakwutere ya sị ya, Ebe a bụ ebe togboro nefu, oge adikwaala nke ukwuu, Zilaga ha, ka ha gaa nubi na obodo nta ndị gbara gburugburu zụtara onwe ha achicha, nihi na ha enweghị ihe ha ga-eri. Ma ọ zara sị ha, Nyenụ ha unu onwe unu ihe oriri. Ha siri ya, Anyị ga-aga zuta achicha ji nari denarii abụọ ma nye ha ka ha rie? Ma ọ siri ha, Ọgbọ achicha ole ka unu nwere? Gaanụ ka unu hụ. Mgbe ha matara, ha siri, Ise, na azụ abụọ. Na o nyere ha iwu ka ha mee ka ha niile dinaa ala notu notu dika oriri na ọñụñụ nelu ahịhia ndụ ndụ ahụ. Ha

nọduru ala nìgwè ìgwè, ọfọdu nari, ọfọdu iri ise. Na mgbe o weere ogbe achicha ise na azu abuo ahụ, lelie anya neluigwe gozie ha, o tiwara ogbe achicha ndi ahụ ma nye ndi na-eso ọzọ ya ka ha doo nihu ndi mmadu, ma kekwaazulu abuo ahụ nye mmadu niile. Na ha niile riri ma nwee afọ ojuju. Ha welitere nkata iri na abuo juputara niberibe, na nke sitere nazu. Ndi nwoke puku ise riri ogbe achicha ahụ.

Na ozugbo, ọ manyere ndi na-eso ọzọ ya ibanye nime ụgbọ mmiri ka ha buru ọzọ gafee gaa Betisaida, ruo mgbe ya nonwe ya ga-ezilaga igwe mmadu ahụ. Na mgbe o kwuchara ha nke oma, ọ gara nugwu ikpe ekpere. Mgbe anyasi gasiri, ụgbọ mmiri no netiti osimiri, ma ya onwe ya no naani nala. Mgbe ọ huru ha ka ha na-ata ahuhu nkwọ ụgbọ, nihi na ifufe na-emegide ha, nihe dika nche nke anọ nke abali, ọ biakwutere ha na-eje ije nelu osimiri, ma ọ choro igafe ha. Mana ndi huru ya ka ọ na-aga ije nelu osimiri chere na ọ bu mmuo, ha wee tie mkpu, Nihi na ha niile huru ya ma ọjọ turu ha. Ozugbo ahụ, ọ gwara ha okwu si ha, Nweenu obi ike, ọ bu m, atula ọjọ. Na ọ banyere nugbo mmiri ahụ biakwute ha, ifufe ahụ kwusiri, ha turu nnoo oke egwu nime onwe ha ma nwee oke itunanya. Nihi na ha aghotaghi ihe banyere achicha ndi ahụ, kama obi ha siri ike.

Mgbe ha gafechara, ha gara nala Genesaret ma kwusi ụgbọ mmiri ha. Mgbe ha si nugbo mmiri puta, ha matara ya ozugbo. Ha gbara gburugburu mpaghara ahụ niile gbara ya gburugburu, ma malite ibu ndi ahụ no nonodu ojoo nelu ihe ndina ha, na-ebuga ha ebe ọ buha ha nuru na ọ no. Nebe ọ buha ọ na-abata

nime obodo nta ma ọ bụ obodo ukwu ma ọ bụ ubi, nahia ha na-edebe ndị ọrịa ma ha na-ariọ ya ka ọ burugodi ọnu uwe ya ha ga-emetụ, na ndị niile meturụ ya, a naputara ha.

7

Ma ndị Farisii na ụfọdụ nime ndị ode akwukwọ si Jerusalem bịa zukọtara nebe ọ nọ, Na mgbe ha hụrụ ụfọdụ nke ndị na-eso ụzọ ya ka ha ji aka nkịtị, nke a bụ aka asachaghi, na-eri ogbe achicha, ha katara ha. Nihi na ndị Farisii na ndị Juu niile, ọ buru na ha ejighi aka ọkpọ saa aka ha, ha adighi eri nri, na-ejide omenala nke ndị okenye. Na site nahia, ọ buru na ha asachaghi onwe ha, ha adighi eri nri, ọtụtụ ihe ndị ọzọ dịkwa nke ha natara ka ha na-edobe, isacha iko na ite na ngwa ọla na akwa ndina Mgbe ahụ, ndị Farisi na ndị ode akwukwọ juru ya, Gini mere ndị na-eso ụzọ gi adighi eje ije dika omenala nke ndị okenye, kama ji aka ha na-asachaghi asacha na-eri achicha? Ma ya azara si ha na Aizaya buru amuma nke oma banyere unu ndi ihu abuo, di ka e dere ya, Ndi a ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya site nebe m nọ, Nefu ka ha na-efe m, na-akuzi akuzi iwu ndi mmadu.

Ọ bụ na unu ahapula iwu nke Chineke, unu na-ejide omenala nke ndi mmadu, isacha nke ite na iko, na ihe ndi ozọ yiri nke a di otutu unu na-eme. Ọ si ri ha, Unu na-akagbu iwu Chineke nke oma ka unu wee debe omenala unu. Moses maka kwuru, Sọpuru nna gi na nne gi, na onye na-ekwu okwu ojoo megide nna ya ma

ọ bụ nne ya, ka ọ nwụọ site n'ọnwụ. Unu ma unu na-ekwu, Ọ
 bụrụ na mmadụ agwa nna ya ma ọ bụ nne ya, Korban (nke
 pụtara onyinye), ihe ọ bụla ị gaara esite na m nweta uru, Na unu
 adighizi ahapụ ya ime ihe ọ bụla maka nna ya ma ọ bụ nne ya,
 Unu na-eme ka okwu Chineke ghara ịdị ire site nomenala unu
 nke unu nyefere, na ọtụtụ ihe ndị yiri nke a unu na-eme. Ma
 mgbe o kpọchara ndị igwe mmadụ niile, ọ nọ na-agwa ha,
 Nwunụ m unu niile ma ghotanụ. Ọ dighi ihe ọ bụla si n'ezí nke
 mmadụ na-abanye nime ya nke nwere ike ịmerụ ya, mana ihe
 ndị na-apụta bụ ihe ndị na-emerụ mmadụ. Na mgbe ọ si netiti
 igwe mmadụ banye n'ụlọ, ndị na-eso ụzọ ya juru ya ajuju
 banyere ilu ahụ. Ọ siri ha, Otu a, unu onwe unu enwekwaghị
 nghota? Unu aghotaghị ugbo a na ihe niile si n'ezí na-abata nime
 mmadụ enweghị ike ịmerụ ya? na ọ bughị na ọ na-abanye nime
 obi ya, kama ọ na-abanye nime afo, ma na-apụ nebe nsi, na-eme
 ka nri niile di ọcha. Ọ siri na ihe si nime mmadụ na-apụta, nke
 ahụ na-emerụ mmadụ. Nime, nihi na site nobi ndị mmadụ ka
 echiche ọjọọ si apụta, ikwa iko, igba akwuna, igbu ọchụ, Izu ohi,
 anyaukwu, ajọ omume niile, aghughọ, ikwa iko, anya ọjọọ,
 nkwulu, mpako, enweghị uche, Ihe ọjọọ ndị a niile si nime
 mmadụ apụta ma na-emerụ ya.

Ma site nebe ahụ, o bilitere gawa nókè ala Tyre na Saịdon. Mgbe
 ọ banyere n'ụlọ, ọ chọghị ka onye ọ bụla mara, ma o nweghị ike
 izo onwe ya. Nihi na nwanyị n'urù banyere ya, onye nwa ya
 nwanyị nwere mmụọ ruru arụ, bịaara daa n'ukwu ya. Nwanyị
 ahụ bụ onye Grik, onye Syrophoenician nagburu, ọ riọkwara ya
 ka ọ chụpụ mmụọ ọjọọ ahụ site nahụ nwa ya nwanyị. Ma Jizos

gwara ya, Hapụ ka ụmụaka buru ụzọ rijuo afọ, nihi na ọ dighị
mma iwere achicha nke ụmụaka tūnye obere nkita. Ọ zara ma si
ya, Ee, Onyenwe anyị, ọbụladị nkita ndị nọ nokpuru tebul na-eri
iberibe nri ụmụaka. Ọ sirị ya, Nihi okwu a, laa, mmụọ ojọọ ahụ
esitela nime nwa gị nwanyị puo. Na mgbe ọ gara nulo ya, ọ huru
nwa ahụ ka ọ dina nelu akwa, mmụọ ojọọ ahụ apuokwala.

Ma ọzọ, mgbe ọ si nókè ala Taịa na Saịdọn pụta, ọ bịaara nosimiri
Galili site netiti okè ala Dekapolis. Na ha wetaara ya onye ntị
chiri nke na-asu okwu adighi mma, ma ha rioro ya ka o tinye ya
aka nisi. Mgbe o kpọpuru ya notu akuku site nigwe mmadu
naanị ya, o tinyere mkpisi aka ya nime ntị ya, gbụsaa onu mmiri
wee metu ire ya aka, Ma mgbe o leliri anya elu neluigwe, ọ suru
ude ma si ya, Efata, nke putara meghee. Na ozugbo, e meghere
ntị ya, e topukwara agbu nke ire ya, ọ bidokwara ikwu okwu
nke oma. Ma o nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye ọ bula,
mana di ka o nyere ha iwu, ka ukwu karịa ka ha na-ekwusa ya.
Ha nwere nnoo oke iju anya kariri akari, na-ekwu si, O mere ihe
niile nke oma, ọ na-eme ka ndi ntị chiri nu ihe, meekwa ka ndi
ogbi kwuo okwu.

8

Nubochi ndi ahụ ọzọ, mgbe otutu igwe mmadu nọ ma ha
enweghi ihe ha ga-eri, Jizos kporo ndi na-eso ụzọ ya si ha,
Enwere m omiko nahu igwe mmadu ahụ, nihi na ubochi ato
ugbu a ha anonyerela m ma ha enweghi ihe ha ga-eri. Ma ọ buru

na m hapu ha ka aguu na-agu ha ka ha laa nulo ha, ha ga-ada mba nuzo, nihi na ufodu nime ha si ebe di anya bia. Ndi na-eso uzo ya zara ya si, Olee ebe mmadu ga-esi nweta achicha iji meju ndi a afọ nọzara a? Na o juru ha, Ole ogbe achicha unu nwere? Ha kwuru, Asaa. O nyere igwe mmadu iwu ka ha dinaa ala, mgbe o weere ogbe achicha asaa ahụ, kelere ekele, gbajiri ha ma nye ndi na-eso uzo ya ka ha debe nihi ndi mmadu, ha wee debe ha nihi igwe mmadu ahụ. Ha nwekwara obere azu ole na ole, mgbe o goziri ha, o kwuru ka e debe ha nihi ndi mmadu. Ha riri ma e mejukwara ha afọ, ha chikotara iberibe nke foduru nkata asaa. Ha bu ihe di ka puku mmadu anọ, o wee zilaga ha. Na o banyere ozugbo nime ugbo mmiri ya na ndi na-eso uzo ya, o biara nakuku Dalmanutha.

Ndi Pharisee putara wee malite irurita uka ya, na-achọ ihe iriba ama naka ya site neluigwe, na-anwa ya onwunwa. Ma mgbe o suru ude nime mmuo ya, o kwuru, Gini mere ogbo a ji na-achọ ihe iriba ama? Nezie, ana m agwa unu, a gaghị enye ogbo a ihe iriba ama. Na hapuru ha, o banyere nugbo mmiri wee puo ozo.

Ma ha chefuru iwere ogbe achicha, ma ewezuga otu achicha, ha enweghi ihe ozo nugbo mmiri ahụ. O nokwa na-adọ ha aka na nti na-ekwu, Huru, kpachapuru anya banyere ihe na-eko achicha nke ndi Farisii na ihe na-eko achicha nke Herod. Ha no na-atughari uche netiti onwe ha na-asị na anyi enweghi ogbe achicha. Na imata, Jisos na-asị ha, Gini mere unu ji na-atughari uche nihi na unu enweghi ogbe achicha? Unu aghotaghi ka, ma unu aghotaghi? Unu ka nwere obi kporo nku unu? Unu nwere

anya ma unu adighi ahụ ụzọ, unu nwekwara ntị ma unu adighi anụ ihe? Unu adighikwa echeta?

Mgbe m gbajiri ogbe achicha ise ahụ nye puku mmadụ ise, nkata ole nke jupụtara na iberibe ka unu welitere? Ha gwara ya, Iri na abụọ. Mgbe unu nyere ndị asaa nye ndị puku anọ, nkata ole jupụtara na iberibe ka unu tụtulitere? Ha sịrị, Asaa. Ọ sị ha, Ọ bụ na unu aghọtachị?

Ọ bịaara na Bethsaida. Ha kpọtaara ya onye kpuru isi ma riọọ ya ka o metụ ya aka. Na o jidere aka onye kpuru isi ahụ, o dupurụ ya nèzí obodo nta ahụ, gbúsara nanya ya, bikwasị aka ya na ya, ọ jurụ ya ma ọ na-ahụ ihe ọ bụla. Mgbe o leliri anya elu, o kwuru, Ana m ahụ ndị mmadụ dị ka osisi na-eje ije. Mgbe ahụ, ọzọ o tinyere aka ya nelu anya ya ma mee ka o lelie anya elu, e weghachikwara ya, ma o lere anya nke ọma ihe niile. Na o zigara ya nụlọ ya na-ekwu, Abanyela nobodo nta ahụ, gwarakwala onye ọ bụla nobodo nta ahụ.

Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya purụ gaa nobodo nta niile nke Sizaria nke Filip, mgbe ha nọ nuzọ, ọ jurụ ndị na-eso ụzọ ya sị ha, Onye ka ndị mmadụ na-ekwu na m bụ? Ma ha zara sị, John onye na-eme baptizim, ụfọdụ ndị ọzọ na-asị Elijah, ndị ọzọ na-asị otu onye nime ndị amụma. Na ya onwe ya sịrị ha, Ma unu, onye ka unu na-asị na m bụ? Pita zara sị ya, Gị bụ Kraịst. Ọ baara ha mba ka ha ghara ịgwa onye ọ bụla ihe banyere ya.

Ma ọ malitere ikuzi ha na ọ dị mkpa ka Nwa nke Mmadụ hụ

otutu ahuhu, na a ga-aju ya site naka ndi okenye na ndi isi nchujaja na ndi ode akwukwo, na a ga-egbu ya, ma mgbe ubochi ato gasiri, o bilie. Na nkwaputa ihe, o no na-ekwu okwu ahụ. Mgbe Pita kpoo ya notu akuku, o bidoro iba ya mba. Ma o tughariri wee hu ndi na-eso uzọ ya, o barala Pita mba na-ekwu, Gaa nazu m, ekwensu, nihi na i naghị eche echiche Chineke, kama i na-eche echiche umu mmadu.

Mgbe o kpochara igwe mmadu ahụ ya na ndi na-eso uzọ ya onu, o siri ha, Onye obula choro iso mazu, ka o ju onwe ya ma buru obe ya, ma soro m. Nihi na onye o bula nke choro izoputa mkpuruobi ya ga-atufu ya, ma onye o bula nke tufuru mkpuruobi nke onwe ya nihi m na nihi ozioma, onye ahụ ga-azoputa ya. Gini ka o ga-abara mmadu uru ma o bu ru na o nweta uwa niile dum, ma tufuo mkpuru obi ya? O bu gini ka mmadu ga-enye izuta mkpuruobi ya? Nihi na onye o bula nke ihere ga-eme m na okwu m nogo a nke na-akwa iko na nke mmehie, Nwa nke Mmadu ga-emekwa ya ihere mgbe O ga-abia nebube nke Nna Ya na ndi ozi nsọ.

9

Ma o no na-agwa ha, Nezie, ana m agwa unu na e nwere ufodu nime ndi guzo ebe a, ndi na ha agaghị anwu tupu ha ahụ alaeze Chineke ka o biara nike.

Ma mgbe ubochi isii gasiri, Jizos kpoo Pita na Jemis na Jon wee

kpọrọ ha gaa nelu ugwu dị elu naanị ha, a gbanwekwara ụdịdị ya nihi ha, Na uwe ya ghorọ nke na-egbuke egbuke, ọcha nke ukwuu dị ka snow, ụdị nke onye na-asa akwa nelu ụwa enweghi ike ime ka ọ dị ọcha otu a. Na ọ pụtara ihu nye ha Ịlajja ya na Mosis, ha nọkwa na-akparịta ụka ya na Jizọs. Pita wee zaa si Jizọs, Onye nkuzi, ọ dị mma na anyị nọ ebe a, ka anyị wuoro gi ụlọ ikwu atọ, otu nye gi, otu nye Mosis, na otu nye Ịlajja. Ọ bughị na ọ maara ihe ọ na-ekwu, nihi na ụjọ tụtụ ha. Ọ bụ na o mere igwe ojii na-ekpuchi ha, ọ bụ na olu si nigwe ojii bịa na-ekwu, Nke a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ nanya, geenụ ya ntị. Na mberede, mgbe ha legharịrị anya gburugburu, ha ahughizi onye ọ bụla, kama ọ bụ naanị Jizọs ka ha na ya nọ. Mgbe ha na-arịda site nugwu ahụ, o nyere ha iwu ka ha ghara ịkọrọ onye ọ bụla ihe ha hụrụ, ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi nnonwu bilie. Ha jidere okwu ahụ, na-arụrịta ụka netiti onwe ha ihe ibilite nnonwu pụtara. Na ha nọ na-ajụ ya ajụjụ na-asị, Gịnị mere ndị ode akwụkwọ ji na-ekwu na ọ dị mkpa ka Ịlajja buru ụzọ bịa? Onye ahụ ma azaghachi si ha, Elijah nezie bịara mbụ weghachite ihe niile, ma kedu ka e si dee ya banyere Nwa nke Mmadụ na ọ ga-ahụ ọtụtụ ahụhụ ma buru onye a jụrụ ajụ? Mana m na-agwa unu na Elijah abịala, ha mekwara ya ihe niile ha chọrọ, dika e dere ya banyere ya.

Na mgbe ọ bịa na ndị na-eso ụzọ ya, ọ hụrụ igwe mmadụ di ukwu gbara ha gburugburu, na ndị ode akwụkwọ na-arụrịta ụka ha. Na ozugbo, mgbe ndi igwe mmadụ niile hụrụ ya, ha nwere oke iju anya, ha wee gbakwuru ya kelee ya. Na ọ jụrụ ndi ode akwụkwọ, Gịnị ka unu na-arụrịta ụka netiti onwe unu? Ma

otu onye si nime igwe mmadu zaa si, Onye nkuzi, e wetara m
 nwa m nwoke biakwute gi, onye nwere mmuo ogbi. Na ebe o
 bula o ga-ejide ya, o na-atuda ya, o na-agboputa ufufu ma na-ata
 eze ya ikikere, o na-akponwukwa, m gwara ndi na-esozu gi ka
 ha chupu ya, ma ha enweghi ike. Ma o zara ya si, O ogbo
 ekwesighi ntukwasighi obi, ruo mgbe ole ka m ga-anọ netiti unu?
 Ruo mgbe ole ka m ga-anagide unu? Wetanụ ya nebe m nọ. Ha
 wee weta ya nebe o nọ. Na mgbe mmuo ahụ huru ya, o mere ka
 ahụ kpagharịa ya ozugbo, o dara nala na-atugharị na-agboputa
 ufufu nonu. Na o juru nna ya, Ole oge ka o di kemgbe ihe a
 bidoro idakwasighi ya? Ma o sirighi, Site na nwata. Otutu mgbe, o
 tubara ya nime oku na nime mmiri ka o bibie ya, ma o buru na i
 nwere ike ime ihe o bula, biko nyere anyi aka site ninwe omiiko
 nahu anyi. Ma Jizos gwara ya si, O buru na i nwere ike ikwere,
 ihe niile ga-ekwe omume nye onye na-ekwere. Na ngwa ngwa,
 nna nwata ahụ tiri mkpu na anya mmiri si, Ana m ekwere,
 Onyenwe anyi, nyere m aka nekweghi ekwe m. Mgbe Jizos huru
 na igwe mmadu na-agbakota onu, o baara mmuo ruru aru ahu
 mba na-asighi ya, Gi mmuo ogbi na nti chiri, m na-enye gi iwu, si
 nime ya puo ma i gaghi abatakwa nime ya ozu. Mgbe o tisighi
 mkpu ma mee ya otutu ima jijiji, o puru, o ghoru di ka onye
 nwuru anwu, nke mere na otutu ndi kwuru na o nwuru anwu.
 Ma Jizos jidere ya naka ma welie ya, o wee bilie. Mgbe o banyere
 nulo, ndi na-esozu ya juru ya naani ha, Gini mere anyi
 enweghi ike ichupu ya? Ma o sirighi ha, Udi a apughighi ipu site naka
 onye o bula ma o bughighi site nekpere na ibuonu.

Na mgbe ha si ebe ahụ puo, ha nọ na-agafe site na Galili, ma o

choghi ka onye o bula mata. O no na-akuzi ndi na-eso uzọ ya, o siriri ha na a ga-arara Nwa nke Mmadu naka ndi mmadu, ha ga-egbu ya, ma mgbe e gbuchara ya, o ga-ebili nubochi nke ato. Ma ha amaghi okwu ahụ, ha tukwara egwu iju ya ajuju.

Ma o biara na Kapenawm, mgbe o no nulo ahụ, o juru ha, Gini ka unu no na-atule netiti onwe unu nuzo? Ndi ahụ ma ha gbara nkiti, nihi na ha ekwuritala okwu netiti onwe ha nuzo banyere onye bu onye ka ukwu. Mgbe o noduru ala, o kporo ndi iri na abuo ahụ ma gwara ha, O buru na onye o bula choro ibu onye mbu, o ga-abu onye ikpezu nime mmadu niile nakwa ohu ha niile. Na o weere nwata guzobe ya netiti ha, makuo ya si ha, Onye o bula o buru na o nabatara otu nime umuaka ndi di otu ahụ naha m, o bu mu ka o nabatara, na onye o bula o buru na o nabatara m, o bughị naani mu ka o nabatara, kama o bu onye zitere m. Jon zara ya si, Onye nkuzi, anyi huru otu onye naha gi ka o na-achupu mmuo ojoo, onye na-adighi eso anyi, anyi gbochiri ya nihi na o naghị eso anyi. Ma Jisos kwuru, Unu akwusila ya, nihi na o dighi onye ga-eme oru ike naha m ma nwee ike ngwa ngwa kwuo okwu ojoo megide m. Nihi na onye o bula na-adighi emegide unu, o no nakuku unu. Onye o bula nke ga-enye unu iko mmiri naha m, nihi na unu bu nke Kraist, nezie ana m agwa unu, o gaghị atufu ugwo oru ya.

Ma onye o bula ga-eme ka otu nime umuntakiri ndi a ndi kwere na m suo ngongo, o ga-akara ya mma karija ka e kechie nkume nri igwe nolu ya tunye ya nosimiri. O buru na aka gi na-eme ka i soo ngongo, bipu ya. O ka mma ka i buru onye aka kwaruru

banye na ndụ, karịa inwe aka abụọ gaa na gehena, nime ọkụ a na-apughị imenyū. Ebe ikpuru ha na-adighị anwū, ọkụ ahụ na-adighịkwa anyū. Ma ọ bụrū na ụkwū gị na-eme ka ị sūọ ngongō, bepū ya, ọ ka mma ka ị banye na ndū mgbe ị bụ ngwūrō, karịa inwe ụkwū abụọ ma a tūnye gị nime gehenna, nime ọkụ a na-apughị imenyū imenyū. Ebe ikpuru ha na-adighị anwū, ọkụ ahụ na-adighịkwa anyū. Ọ bụrū na anya gị na-eme ka ị sūọ ngongō, wepū ya. Ọ ka mma ka i nwere otu anya banye nalaeze Chineke, karịa inwe anya abụọ gaa na gehena nke ọkụ. Ebe ikpuru ha na-adighị anwū, ọkụ ahụ na-adighịkwa enyi. Nihi na a ga-eji ọkụ mee onye ọ bụla ka ọ bụrū nnu, a ga-ejikwa nnu mee aja ọ bụla. Nnu dị mma, ma ọ bụrū na nnu atūfuo ụtō ya, gịnị ka unu ga-eji mee ka o nwee ụtō ọzō? Nweenū nnu nime onwe unu ma bienū nudo netiti unu onwe unu.

10

Site nebe ahụ, o biliri wee bịa nókè ala Judea site nofe osimiri Jordan, igwe mmadū zukọtakwara ọzō nebe ọ nọ, dika o si emebu, ọ malitekwara izi ha ihe. Mgbe ndị Farisii bjarutere nso, ha nọ na-ajū ya ma ọ dị mma ka nwoke hapū nwunye ya, na-anwa ya. Onye ahụ ma na-aza siri ha, Gịnị ka Mosis nyere unu n'iwu? Ndị ahụ ma kwuru, Mosis kwere ka e dee akwūkwō nke igba alūkwaghīm na ihapū. Na iza ajūjū, Jisōs gwara ha, Nihi obi ike unu ka e ji dee unu iwu a, Site na mmalite nke okike, nwoke na nwanyị, Chineke mere ha. Nihi nke a, nwoke ga-ahapū nna ya na nne ya, ma rapara nwunye ya, ha abụọ ga-aghōkwa otu anū

ahụ. Ya mere, ha abughizi abụọ, kama ha bụ otu anụ ahụ. Ihe Chineke jikọtara ọnyị, ka mmadụ ghara ikewa. Na mgbe ha batara nulo ọzọ, ndị na-eso ọzọ ya juru ya ajuju banyere nke a. O gwara ha, Onye o bula nke ga-achupu nwunye ya ma luo nwanyị ọzọ na-akwa iko megide ya, Ma o buru na nwanyị gbachara di ya aluo nwoke ọzọ, o na-akwa iko.

Ma ha no na-ewetara ya umuaka, ka o nwee ike metu ha aka, ma ndi na-eso ọzọ ya baara ndi na-eweta ha mba. Mgbe Jizos huru nke a, o were iwe ma si ha, Hapunu umuaka ka ha biakwute m, unu egbochila ha, nihi na alaeze Chineke bu nke ndi di ka ha. Nezie, ana m agwa unu, onye o buru na o naghị anabata alaeze Chineke di ka nwata, o gaghi abanye nime ya. Mgbe o makuru ha, o goziri ha site nitinye aka ya nelu ha.

Ma mgbe o na-apu nuzo ya, otu onye gbakwutere ya ma gbuo ikpere nala juo ya, Onye nkuzi oma, gini ka m ga-eme ka m nweta ndu ebighi ebi? Ma Jizos gwara ya, Gini mere i ji na-akpo m onye oma? O dighi onye oma kara otu onye bu Chineke. I maara iwu ndi a, e kwesighi i kwa nwanyị iko, e kwesighi i gbuo mmadu, e kwesighi i zuo ohi, e kwesighi i gba akaebe ugha, e kwesighi i punara mmadu ihe, sopuru nna gi na nne gi. Ma ya zara si ya, Onye nkuzi, ihe ndi a niile, m echedobela ha site na mgbe m bu nwata. Jizos lere ya anya huru ya nanya ma gwara ya, Otu ihe na-ako gi. O buru na i chorọ ibu onye zuru okè, gaa ree ihe niile i nwere ma nye ndi ogbenye, i ga-enwekwa aku neluigwe, biakwa soro m, buru obe gi. Ma o wee nwee ihu mgbaru nihi okwu ahụ wee puo na-eru uju, nihi na o nwere

ọtụtụ akụ.

Ma mgbe o legharịrị anya gburugburu, Jizọs gwara ndị na-eso ụzọ ya, Lee ka o si sie ike nye ndị nwere akụ ibanye nalaeze Chineke. Ndị ndi na-amu ama ọnụ nokwu ya. Ma Jisọs zara ọzọ sị ha, Ụmụaka m, lee ka o si sie ike nye ndị na-atụkwasị obi ha nakụ ibanye nalaeze Chineke. Ọ dị mfe ka ịnyịnya kamel si noghere agịga banye karịa ka onye ọgaranya si banye nalaeze Chineke. Ndị ahụ ma nke ukwuu e juru ha anya na-asị netiti onwe ha, Ònye ga-enwe ike ịzọpụta? Mgbe o lere ha anya, Jizọs kwuru, Netiti ụmụ mmadụ, ọ bụ ihe na-agaghị ekwe omume, ma ọ bughị netiti Chineke, nihi na ihe niile ga-ekwe omume netiti Chineke. Pita malitere ịgwa ya, Lee, anyị ahapụla ihe niile ma soro gị. Aza, ma Jisọs kwuru, Nezie, ana m agwa unu, ọ dighị onye ọ bụla hapụrụ ụlọ ma ọ bụ ụmụnne ndị nwoke ma ọ bụ ụmụnne ndị nwanyị ma ọ bụ nna ma ọ bụ nne ma ọ bụ nwunye ma ọ bụ ụmụ ma ọ bụ ala ubi nihi m na nihi ozioma, Ọ bụrụ na ọ bughị nata narị okpukpu ugbu a noge a—ụlọ na ụmụnne ndị nwoke na ụmụnne ndị nwanyị na nna na nne na ụmụ na ala ubi—na mkpagbu, nakwa noge nke na-abịa, ndụ ebighị ebi. Ọtụtụ ndị mbụ ga-abụ ndị ikpeazụ, ndị ikpeazụ ga-abụkwa ndị mbụ.

Ha nọ nuzọ na-arigo Jerusalem, Jizọs nọ na-edu ha nihi, ha tụtụ ụjọ, ndị na-eso ụzọ tụkwara egwu. Ọ kpọrọ ndị ozi iri na abụọ ọzọ malite ịgwa ha ihe ndị ga-adakwasị ya. Lee, anyị na-aga Jerusalem, a ga-enyefe Nwa nke Mmadụ naka ndị isi nchụaja na ndị ode akwụkwọ, ha ga-ama ya ikpe ọnwụ ma nyefee ya naka ndị mba ọzọ, Ha ga-akwa ya emo, ha ga-apịa ya ụtari, ha ga-agbụ

ya asụ nọny, ha ga-egbu ya, ma nùbọchị nke atọ ọ ga-ebili.

Ma ha na-abịakwute ya Jemis na Jọn, ụmụ nke Zebedi, na-ekwu, Onye nkuzi, anyị chọrọ ka ihe ọ bụla anyị rịrọrọ, ị ga-emere anyị. Ọ sịrị ha, Gịnị ka unu chọrọ ka m mere unu? Ma ha sịrị ya, Nye anyị ka otu onye nime anyị nọdụ naka nri gị, otu onye nọdụkwa naka ekpe gị nebube gị. Ma Jisọs gwara ha, Unu amaghị ihe unu na-arịọ. Unu nwere ike ịnụ iko nke m na-añụ, na ime baptizim nke a na-eme m baptizim? Ha sịrị ya, Anyị nwere ike. Ma Jisọs gwara ha, Iko nke m na-añụ, unu ga-añụ ya, na baptizim nke m na-eme, unu ga-eme ya, Ma ịnọdụ ala naka nri m na naka ekpe abụghị nke m inye, kama ọ bụ maka ndị e kwadooro ya.

Mgbe ndị iri ahụ nụrụ ya, ha bidoro iwe banyere Jemis na Jọn. Ma Jizọs kpọrọ ha sị ha, Unu maara na ndị yiri ka ha na-achị mba na-achị ha site nike, na ndị ukwu ha na-eji ikike na-achị ha, Ọ bụghị otu a ka ọ ga-adị netiti unu, kama onye ọ bụla ọ bụrụ na ọ chọrọ ighọ onye ukwu netiti unu, ọ ga-abụ ohu unu. Na onye ọ bụla nime unu ọ bụrụ na ọ chọrọ ịbụ onye mbụ, ọ ga-abụ ohu nke mmadụ niile. Nihi na Nwa nke mmadụ abịaghị ka e jere ya ozi, kama ọ bịara ijere ndị ọzọ ozi, na inye mkpụrụ obi ya dika ụgwọ mgbaputa nọchiri anya ọtụtụ mmadụ.

Ma ha bịara nime Jeriko. Mgbe ọ na-apụ site na Jeriko ya na ndị na-eso ụzọ ya na ọtụtụ igwe mmadụ, nwa nwoke Timaeus bụ Bartimaeus onye kpuru isì nọ ọdụ nakụkụ ụzọ na-arịọ arịrịọ. Na mgbe ọ nụrụ na ọ bụ Jisọs onye Nazaret, ọ bidoro iti mkpu na-ekwu, Nwa Devid Jisọs, meere m ebere. Ọtụtụ mmadụ baara ya

mba ka o kwụsị ikwu okwu, ma o tiri mkpu karịa, Nwa Devid, meere m ebere. Na ịguzoro ọtọ, Jizọs kwuru, Kpọọnụ ya. Ha wee kpọọ onye ịsị ahụ, na-asị ya, Nwee obi ike, bilie, ọ na-akpọ gị. Ma ya tufuru uwe ya, bilie, bịakwute Jizọs. Ma na-aza ya, Jizọs sịrị ya, Gịni ka ị chọrọ ka m meere gị? Onye kpuru ịsị ahụ sịrị ya, Rabonị, ka m nwee ike ịhụ ụzọ ọzọ. Jisọs gwara ya, Gaa, okwukwe gị azọputala gị. Ozugbo ahụ, o nwetara ọhụ anya, wee soro Jisọs nuzọ.

11

Ma mgbe ha na-abiaru nso na Jerusalem, na Bethphage na Bethany, nakụkụ ugwu nke oliv, o zigara mmadụ abụọ nime ndị na-eso ụzọ ya. Ọ sịrị ha, Gaanụ nobodo nta ahụ dị nihi unu, mgbe unu banyere na ya ozugbo, unu ga-ahụ nwa ịnyinya ibu e kere agbụ, nke ọ dighị onye ọ bụla nọdurụ ala nelu ya. Tọpụnụ ya kpọtanụ. Ọ bụrụ na onye ọ bụla agwa unu, Gịni ka unu na-eme nke a? Kwuonụ na Onyenwe anyị nwere mkpa ya, ọ ga-ezigakwa ya ọzọ ebe a ozugbo. Ha pụrụ ma chọta nwa ịnyinya eke e kere agbụ nonu ụzọ nèzí nokporo ụzọ, ha wee tọpụ ya. Na ụfọdụ ndị nọ guzo ebe ahụ sịrị ha, Gịni ka unu na-eme na-atọpụ nwa ịnyinya ibu ahụ? Ma ha gwara ha dika Jizọs nyere iwu, ha wee hapụ ha. Ha kpọtara nwa ịnyinya ibu ahụ gakwuru Jisọs, ha tụtawasịrị ya uwe ha, ọ nọdụkwara nelu ya. Ọtụtụ mmadụ gbasara uwe ha nuzọ, ndị ọzọ na-egbutu alaka osisi ndụ site nosisi ma na-atụsa ha nuzọ. Ndị na-aga nihi na ndị na-eso ha nọ na-eti mkpu na-asị, Hosana, onye a goziri agozi bụ onye ahụ na-

abịa naha Onyenwe anyị. A gòziri alaeze nke na-abịa naha Onyenwe anyị, nna anyị Devid, hosana nebe kachasị elu.

Jisọs banyere na Jerusalem na nùlọnsọ, mgbe o legharịrị anya lee ihe niile, ebe ọ bụ na anyasị aburula, ọ puru gaa Betani ya na ndị ozi iri na abụọ ahụ.

Ma nùbọchị na-esote mgbe ha si na Betani pụta, agụụ gụrụ ya Mgbe ọ hụrụ osisi fig site nebe dị anya nke nwere akwụkwọ, ọ bịa ka ọ hụ ma ọ ga-ahụ ihe nime ya, ma mgbe ọ bịa rutere ya, ọ hụghị ihe ọ bụla ma e wezuga akwụkwọ, nihi na ọ bughị oge mkpuru fig. Na ọ zara sị ya, Ọzọkwa site na gị ruo mgbe ebighị ebi, ka onye ọ bụla ghara iri mkpuru. Ndị na-eso ụzọ ya nụkwara okwu a.

Ma ha biaghachiri na Jerusalem, mgbe Jisọs banyere nùlọnsọ ahụ, ọ malitere ichupu ndị na-ere ahia na ndị na-azụ ahia nùlọnsọ ahụ, ọ kwatukwara tebul ndị na-agbanwe ego na oche ndị na-ere nduru. Ma ọ kweghị ka onye ọ bụla buru ariā gafee nùlọ nsọ ahụ, Ọ nọ na-akuzi ha na-asị, Ọ bughị na e dere ya na ụlọ m ga-abụ ụlọ ekpere a ga-akpọ maka mba niile? Ma unu mere ya ogha ndị ohi.

Na ha nūrụ ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii na ndị isi nchụaja, ha nọkwa na-achọ otú ha ga-esi bibie ya, nihi na ha tūrụ ya egwu, maka na ndị igwe mmadụ niile nọ na-atụ anya nihi nkuzi ya. Na mgbe chi jiri, ọ na-apụ nèzí obodo ahụ.

Ma mgbe ha na-agafe nütütü, ha hụrụ osisi fig ahụ ka o kponwụrụ akponwụ site na mgborogwu ya. Ma mgbe Pita chetara, ọ sirị ya, Onye nkuzi, lee, osisi fig ahụ nke ị bụrụ ọnụ akporọla ataala. Na ịza ọnụ, Jizọs na-agwa ha, Nweenụ okwukwe nke Chineke. Nezie, maka na m na-agwa ụnụ na onye ọ bụla ga-asị ugwu a, Bulie gị ma tūnye gị nime osimiri, ma ọ gaghi enwe obi abụọ nobi ya, kama ọ ga-ekwere na ihe ọ na-ekwu na-emezu, ọ ga-aburū ya ihe ọ bụla ọ ga-asị. Nihi nke a, ana m agwa unu, ihe niile ọ bụla unu na-ariọ mgbe unu na-ekpe ekpere, kwerenū na unu na-anata ya, ọ ga-abụkwara unu. Mgbe ọ bụla unu guzoro na-ekpe ekpere, gbaghara ma ọ bụrū na unu nwere ihe ọ bụla megide onye ọ bụla, ka Nna unu nke bi neluigwe wee gbaghara unu njehie unu. Ọ bụrū na unu adighi agbaghara, nna unu agaghị agbagharakwa njehie unu.

Ha bịaara ọzọ na Jerusalem, mgbe ọ na-aga ije nime ụlonsọ ukwu, ndị isi nchụaja na ndị ode akwụkwọ na ndị okenye biakwutere ya. Ha sirị ya, Ọ bụ nudi ikike gini ka i ji eme ihe ndi a? Ma ọ bụ onye nyere gi ikike a ime ihe ndi a? Ma Jisọs zara si ha, Mụ onwe m ga-ajụ unu otu ajujụ, zaanụ m ya, mgbe ahụ aga m agwa unu udi ikike m ji eme ihe ndi a. Baptizim Jọn, ọ si neluigwe ka ọ bụ si naka mmadu? Zaanụ m. Ha nọ na-atughari uche netiti onwe ha na-ekwu, Ọ bụrū na anyị si Site neluigwe, ọ ga-asị, Gini mere unu ji ghara ikwere ya? Mana ka anyị si, Si naka mmadu? Ha tūrū ndi mmadu egwu, nihi na ha niile weere Jọn di ka onye amuma. Na ịzaghachi aziza, ha na-agwa Jisọs, Anyị amaghị. Na Jisọs ịzaghachi na-agwa ha, Ọ bughikwa m na-agwa unu nudi ikike m ji eme ihe ndi a.

12

Ọ bidoro ịgwa ha nilu, nwoke kuru ubi vain ma gbaa ya ogige gburugburu ma gwuo ebe izocha mmanya vain ma wuo ulo elu, ma nye ya ndi oru ubi nighazine ma puo. Na o zigara ndi oru ubi ohu noge kwesiri ekwesị, ka o si naka ndi oru ubi nata ufodu mkpuru nke ubi vain. Na ha weere ya tie ya ihe, ma zipu ya aka efu. O zigakwara ha ohu ozo, ma ha turu ya nkume, meruo ya nisi, ma zilaghachi ya nonodu nleli. Na ozo, o zitere onye ozo, ma ha gburu onye ahụ, na otutu ndi ozo, ufodu ka ha na-eti ihe, ufodu ka ha na-egbu. Ka o bu ya mere, ebe o nwere otu nwa nwoke, onye a huru nanya ya, o zigara ya ikpeazu gkwuru ha na-ekwu na ha ga-asopuru nwa m nwoke. Ma ndi oru ugbo ahụ, mgbe ha huru ya ka o na-abia, gwara onwe ha si, Nke a bu onye nketa, bianu ka anyi gbuo ya, ihe nketa ahụ ga-abukwa nke anyi. Na mgbe ha jidere ya, ha gburu ya ma tupu ya nazi ubi vain ahụ. Gini ka onye nwe ubi vain ga-eme? O ga-abia laa ndi oru ubi ndi a niyi, ma nye ndi ozo ubi vain ahụ. O bughị kwa ihe e dere nke a i guru, nkume nke ndi na-ewu ulo juru, nke a ghoro isi nkuku? Site naka Onyenwe anyi ka nke a siri mezie, o bukwa ihe itunanya nanya anyi.

Ma ha no na-achọ ijide ya, ma ha turu egwu ndi igwe mmadu, nihi na ha maara na o bu nye ha ka o kwuru ilu ahụ. Ma mgbe ha hapuru ya, ha puru.

Ma ha zigara ufodu ndi Farisi na ndi Herod ka ha jide ya nokwu.

Ndị ahụ bịaara sị ya, Onye nkuzi, anyị maara na ị bụ onye eziokwu, na ọ dighị ihe na-eche gị banyere onye ọ bụla, nihi na ị naghị ele mmadụ anya nihu, kama ị na-akuzi ụzọ Chineke neziokwu. Gwa anyị, ọ dị mma inye Siza ụtụ isi ka ọ bụ na ọ dighị? Anyị ga-enye ka anyị agaghị enye? Ma ọ maara aghughọ ha, ọ siri ha, Gini mere unu ji anwa m? Wetaranụ m otu denarius ka m hụ ya. Ma ha wetara ya. Ọ siri ha, Onye ka oyiyi a na ihe e dere a bụ nke ya? Ha zara sị, Nke Siza. Jizọs zara sị ha, Nyeghachinụ Siza ihe bụ nke Siza, nyekwaanụ Chineke ihe bụ nke Chineke. Ha nwere nnukwu mmasị banyere nke a.

Ma ndị Sadusii biakwutere ya, bụ ndị na-ekwu na mbilite nnonwụ adighị, ma ha nọ na-ajụ ya ajujụ na-ekwu, Onye nkuzi, Moses dere anyị na ọ bụrụ na nwanne nke onye ọ bụla anwụọ ma hapụ nwunye, ma ọ hapughị ụmụ, ka nwanne ya lụọ nwunye ya ma kụlitere nwanne ya mkpụrụ. Asaa ụmụnne nwoke ya mere di. Nke mbụ luru nwanyi, ma mgbe ọ nwurụ, ọ hapughị mkpụrụ. Onye nke abụọ werekwara ya, ma ọ nwurụ, ya onwe ya ahapughikwa mkpụrụ. Onye nke atọ mekwara otu ihe ahụ. Na ndị asaa ahụ nwere ya, ma ha ahapughị mkpụrụ. Nikpeazụ, nke ikpeazụ nime ha niile, nwanyi ahụ nwụkwara. Nime mbilite nnonwụ ahụ ya mere, mgbe ha ga-ebili, nwunye onye nime ha ka ọ ga-abụ? Nihi na ndị asaa ahụ nwere ya di ka nwunye. Jizọs zara sị ha, Ọ bughị nihi nke a ka unu ji na-eduhie eduhie, nihi na unu amaghị Akwụkwọ Nsọ, unu amakwaghị ike Chineke? Mgbe ha si nnonwụ bilie, ha adighị alụ di ma ọ bụ nwunye, a naghikwa enye ha nalụmdi na nwunye, kama ha di ka ndị ozi nọ neluigwe. Ma banyere ndị nwurụ anwụ na ha na-

ebilite, ọ bụ na ị gụbeghi nakwukwọ Moses, nakukụ nke ohia ebe Chineke gwara ya okwu si, Mụ bụ Chineke Abraham na Chineke Isaac na Chineke Jekọb? Ọ bughị Chineke nke ndị nwurụ anwụ, kama Chineke nke ndị dị ndụ, ya mere unu na-efu ụzọ nke ukwu.

Ma otu nime ndị ode akwukwọ bịa nso, nūrụ ha ka ha na-arurita ụka, hūrụ na o zara ha nke ọma, ọ jurụ ya, Gini bụ iwu nke mbụ nime ha niile? Ma Jesus zara ya si na nke mbụ nime iwu niile bụ, gee ntị, Israel, Onyenwe anyị Chineke anyị bụ otu Onyenwe anyị, I ga-ahụ Onyenwe anyị Chineke gi nanya site nobi gi niile, na site na mkpūrū obi gi niile, na site nuche gi niile, na site nike gi niile. Nke a bụ iwu nke mbụ. Na nke abụọ yiri ya, nke a, ị ga-ahụ onye agbata obi gi nanya di ka onwe gi. Ọ dighi iwu ọzọ di ukwu kari ndi a. Onye ode akwukwọ ahụ sirị ya, Nke ọma, onye nkuzi, i kwuru eziokwu na otu bụ, na ọ dighi onye ọzọ ma e wezuga ya. Na ihu ya nanya site nobi niile, na site na nghota niile, na site na mkpūrūobi niile, na site nike niile, na ihu onye agbata obi nanya di ka onwe ya, kariri aja nsure oku niile na aja niile. Na Jisọs hūrụ na ọ zara ajujū nuzọ nwere ọgụgụ isi, sirị ya, I noghi nebe di anya site nalaeze Chineke. Ọ dighikwa onye ọzọ nwere obi iju ya ajujū ọzọ.

Ma mgbe Jisọs zara ọnụ, ọ nọ na-akuzi nlonso ukwu, ọ sirị, Kedū ka ndi ode akwukwọ si ekwu na Kraist bụ nwa Devid? Ya onwe ya nihi na Devid kwuru na Mmụọ Nso, Onyenwe anyi na-asị Onyenwe anyi m, nọdụ ala naka nri m ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe izo ukwu nke ukwu gi. Ya onwe ya, yabụ David na-

akpọ ya Onyenwe anyị, ma site ebee ka ọ bụ nwa ya? Igwe mmadụ buru ibu nụkwara okwu ya nobi uto.

Ọ gwara ha nozizi ya, Kpachapụnụ anya banyere ndị ode akwụkwọ ndị na-achọ ịji uwe mara mma na-ejegharị na ịnata ekele nahia. na oche ndị isi nime nzukọ ahụ, na oche ndị mbụ nime oriri ahụ. Ndị na-eripịa ụlọ ndị inyom di ha nwurụ ma jiri ihe igba ama na-ekpe ekpere ogologo, ndị a ga-anata ikpe di ukwu karịa.

Ma Jizọs nọduru ala nihi ụlọ akụ, nọ na-ele anya otú igwe mmadụ si atunye ọla nime ụlọ akụ. Ọtụtụ ndị ogaranya nọ na-atụba ọtụtụ ihe, ma otu nwanyị di ya nwurụ di ogbenye bịaara tūbara mkpuru ego abụọ di mkpa, nke bụ kodrantes. Mgbe ọ kpọchara ndị na-eso ụzọ ya, ọ siri ha, Nezie, ana m agwa unu na nwanyị di ya nwurụ ogbenye a tinyere karịa ndị niile na-etinye nime ụlọ akụ, Ha niile si nūbara ha tūba, ma nke a si nūkọ ya tūba ihe niile o nwere, bụ ndu ya niile.

13

Ma mgbe ọ na-apụ nūlọ nsọ ahụ, otu nime ndị na-eso ụzọ ya siri ya, Onye nkuzi, lee ụdi nkume ndị a na ụdi ụlọ ndị a. Na Jisọs zara si ya, Ị na-ahụ ụlọ ndị a buru ibu? A gaghi ahapụ ebe a nkume nelu nkume nke a na-agaghi atūda. Mgbe ọ nọduru ala nUgwu Oliv nke di nihi ụlonsọ ahụ, Pita na Jemis na Jọn na Andru nọ na-ajụ ya ajujụ naanị ha. Gwa anyi mgbe ihe ndi a ga-

eme, na gịni bụ ihe ịrịba ama mgbe ihe ndị a niile na-achọ imezucha? Ma Jisọs zara wee malite ịgwa ha, Kpachapụnyụ anyị ka onye ọ bụla ghara ịduhie unu. Ọtụtụ ndị ga-abia naha m na-ekwu na mụ bụ ya, ha ga-eduhiekwa ọtụtụ mmadụ. Mgbe unu nūrụ maka agha na akụkọ banyere agha, unu atula egwu, nihi na ọ dị mkpa ka ihe ndị a mee, ma ọ bughị ugbo a ka ọ bụ njedebe. Ọ ga-ebili elu nihi na mba ga-ebili megide mba, alaeze megide alaeze, ala ọma jijiji ga-adị nebe dị iche iche, ụnwụ na ọgba aghara ga-adikwa. Ndị a bụ mmalite nke ihe mgbu ọmụmụ. Ma leenụ anyị unu onwe unu. Nihi na ha ga-arara unu nye nime kansul, a ga-etikwa unu ihe nime ọgbakọ ha, unu ga-eguzokwa nihi ndị ọchịchị na ndị eze nihi m, ka ọ bụrụ ihe akaebe nye ha. Nime mba niile, ọ dị mkpa ka e buru ụzọ kwusaa ozioma. Mgbe ha kpọrọ unu na-enyefe unu, unu echegbula onwe unu nihi banyere ihe unu ga-ekwu, ma ọ bughị na-eme omume, kama ihe ọ bụla e-nyere unu noge awa ahụ, nke a ka unu ga-ekwu, nihi na ọ bughị unu bụ ndị na-ekwu okwu, kama ọ bụ Mmụọ Nsọ. Ma nwanne ga-arara nwanne nye nọnwụ, nna ga-ararakwa nwa ya, ụmụaka ga-ebilikwa megide ndị mūrụ ha ma gbuo ha. Ọ bụ na unu ga-abụ ndị a kpọrọ asi site naka mmadụ niile nihi aha m, ma onye ahụ nwere ntachiobi ruo nọgwụgwụ, onye ahụ ka a ga-azọpụta.

Mgbe unu hūrụ ihe arụ nke mbibi nke Daniel onye amụma kwuru, nke guzo nebe ọ na-ekwesighị iguzo (onye na-agụ ya ghọta), mgbe ahụ ka ndị nọ na Judea gbaga nugwu. Onye ahụ nọ nelu ụlọ elu ekwela ka ọ rịdata banye nūlọ, ma ọ bụkwanyị ka ọ banye iburu ihe ọ bụla site nūlọ ya. Na onye nọ nubi ka ọ ghara

ilaghachi azu iburu uwe ya. Ahuhu diri ndi di ime na ndi na-
 enye nwa ara nubochi ndi ahụ. Kpeenu ekpere ka ogbapu unu
 ghara ibu noge oyi. Nihi na ubochi ndi ahụ ga-abu mkpagbu, udi
 nke na-adibeghi otu a site na mmalite nke okike nke Chineke
 kere ruo ugbo a, na o gaghi adikwa ozọ. O buru na Onyenwe
 anyi emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpụ, a gaghi azoputa
 anu ahụ niile, mana nihi ndi ahoputara ndi o hoputara, o mere
 ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpụ. Na mgbe ahụ, o buru na onye
 o bula agwa unu, Lee, Kraist no ebe a, Lee, o no ebe ahụ, unu
 ekwela kwere. Nihi na ndi Kraist ugha na ndi amuma ugha ga-
 ebili, ha ga-enyekwa ihe iriba ama na ihe itunanya iji duhie, o
 buru na o ga-ekwe omume, obunadi ndi a hoputara. Unu ma hu,
 lee, agwalari m unu ihe niile nuzo. Mana nime ubochi ndi ahụ,
 mgbe mkpagbu ahụ gasiri, anyanwu ga-agba ochichiri, na onwa
 agaghi enye ihe ya, Na kpakpando ndi ahụ ga-esi neluigwe daa,
 na ike ndi ahụ no neluigwe ka a ga-ama jijiji. Na mgbe ahụ, ha
 ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-abia nigwe ojii nwere ike di
 ukwu na ebube. Na mgbe ahụ, o ga-eziga ndi ozi ya, o ga-
 achikotakwa ndi a hoputara ya site nifufe ano ahụ, site na nsotu
 nke uwa ruo na nsotu nke eluigwe.

Site nosisi fig mutanu ilu a. Mgbe alaka ya aghoola nke di nro
 ma malite imiputa akwukwo, unu maara na okochi di nso. Otu
 ahụ kwa unu, mgbe unu huru ihe ndi a na-eme, maranu na o di
 nso nonu uzọ. Nezie, ana m agwa unu na ogbo a agaghi agafe
 tupu ihe ndi a niile emezuo. Eluigwe na ala ga-agabiga, ma okwu
 m agaghi agabiga.

Maka banyere ubochi ahụ ma ọ bụ oge ahụ, ọ dighi onye maara, ọ bughị ndị ozi nọ neluigwe, ọ bughikwa nwa, ma ọ bughị naanị nna. Hụnụ, mụrụnụ anya ma kpeenụ ekpere, nihi na unu amaghị mgbe oge ahụ bụ. Dị ka nwoke nọ na njem, ọ hapurū ụlọ ya, nyere ndị ohu ya ikike, nyekwa onye ọ bula nime ha ọrụ ya, ma nye onye nche ọnụ ụzọ iwu ka o chee nche. Nọrọnụ na nche ya mere, unu amaghị mgbe onyenwe ụlọ ahụ ga-abia, ma ọ bụ nabali, ma ọ bụ netiti abali, ma ọ bụ mgbe okukọ na-akụ olu, ma ọ bụ nụtutụ, Ka ọ ghara ibụ na ọ biara na mberede ọ ga-achota unu ka unu na-ehi ụra. Ihe m na-agwa unu, ana m agwa mmadụ niile, nọrọnụ na nche.

14

Ọ bụ passover na achicha na-enweghị ihe na-eko achicha mgbe ubochi abụọ gasiri. Ndị isi nchụaja na ndị ode akwukwọ nọ na-achọ otú ha ga-esi jide ya site naghughọ ma gbuo ya. Ha na-ekwu ma ọ bughị nime mmemme ahụ, ka ọ ghara ibụ na ogbaaghara ga-adị netiti ndị mmadụ.

Mgbe ọ nọ na Betani nulo Saimon onye ekpenta, mgbe ọ na-edina ala, nwanyị biara ji karama alabasta nke mmanụ uto nard di ọcha nke di oke ọnụ ahia, ma mgbe ọ gbajiri karama alabasta ahụ, ọ wusara ya nisi ya. Ọ di ufodu ndi were iwe nobi ha na-asi, Gini mere e ji mebie mmanụ nsọ a? Nihi na e nwere ike ire mmanụ nsị oma a ihe kariri nari denarii atọ ma nye ya ndi ogbenye, ha baara ya mba. Ma Jisọs kwuru, Hapụnụ ya, gini

mere unu ji enye ya nsogbu? Ọ rụrụ ọrụ ọma nebe m nọ. Mgbe niile, nihi na unu nwere ndị ogbenye netiti unu, na mgbe ọ bụla unu chọrọ, unu nwere ike imere ha ihe ọma, ma mụ onwe m, unu agaghị enwe mgbe niile. Ihe o nwere, nke a o mere, o burula ụzọ tee mmanụ ahụ m maka olili. Nezie, ana m agwa unu, ebe ọbụla a ga-ekwusa ozioma a nwa niile, ihe nwanyị a mere ka a ga-akọkwa maka ncheta ya.

Ma Judah onye Iscariot, otu nime ndị iri na abụọ ahụ, gara nebe ndị isi nchụaja ka o were ya nye ha naka. Ndị ahụ ma mgbe ha nụrụ, ha nūriri ọhụ, ha kwekwara ya nkwa inye ya ego ọlaocha, ọ chọkwara ụzọ ọ ga-esi jiri ohere dabara adaba rara ya nye.

Na ụbọchị mbụ nke Achicha na-enweghị Ihe na-eko Achicha, mgbe a na-achụ aja Ememme Ngabiga, ndị na-eso ụzọ ya siri ya, Ebee ka ị chọrọ ka anyị gaa kwadoo ka i rie Ememme Ngabiga? Ọ zigara mmadụ abụọ nime ndị na-eso ụzọ ya si ha, Gaanụ nobodo ahụ, nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronu ya. Na ebe ọ bụla ọ banyere, gwanu onye nwe ụlọ na onye nkuzi na-ekwu, Olee ebe ụlọ obibi m di, ebe m ga-eso ndị na-eso ụzọ m rie Pasova? Ya onwe ya ga-egosi unu ụlọ elu buru ibu nke e doziri nke di njikere, nnonu nebe ahụ ma kwadooro anyị. Ndị na-eso ụzọ ya puru, bịa nobodo ahụ, chọta dika o gwara ha, ma kwadoo Ngabiga ahụ. Ma mgbe anyasi mere, ọ biara ya na ndị iri na abụọ ahụ Mgbe ha nọ na-edina ala na-eri nri, Jizos kwuru, Nezie, ana m agwa unu na otu onye nime unu ga-arara m nye, onye ahụ na-eso m eri nri. Ndị ahụ malitere inwe mwute ma na-agwa ya otu notu, Ọ bughị m? na nke ọzọ, Ọ bughị m? Ma onye ahụ

zara si ha, Otu onye nime ndi iri na abuo ahụ, bu onye na-etinye nri ya na m notu efere. Nwa nke mmadu nezie na-aga dika e dere banyere ya, mana ahuhu diri nwoke ahụ site na onye a na-enyefe nwa nke mmadu. O gaara adi ya mma ma a si na a mughi nwoke ahụ. Ma mgbe ha na-eri nri ha, Jizos weere achicha, gozie ya, tiwaa ya ma nye ha, ma kwuo, Werenụ, rienụ, nke a bu ahụ m. Mgbe o werere iko ahụ, o keleere ekele, o nyere ha ya, ha niile nuru site na ya. O gwara ha, Nke a bu obara m nke ogbugba ndu ohuru nke a na-awupu maka otutu. Nezie, ana m agwa unu na agaghị m anukwa ihe onunu si na mkpuru osisi vaini ruo ubochi ahụ mgbe m ga-anu ya ohuru nalaeze Chineke.

Mgbe ha buchara abụ otuto, ha puru gaa nugwu oliv. Jizos gwara ha si na unu niile ga-ada nabalị a nihi m, maka na e dere ya, Aga m aku onye ozuzu aturu, aturu ndi ahụ ga-agbasasikwa, Mana mgbe e biliri m, aga m ebu unu uzọ banye na Galili. Mana Pita gwara ya, O burugodi na ha niile ga-ada, mu agaghị ada. Jizos sirị ya, N'ezie, ana m agwa gi na taa, n'abalị a, tupu okuko akwo ugboro abuo, i ga-agonari m ugboro ato. Mana Peter ji oke ume kwuo kari, O buru na o di m mkpa ka mu na gi nwuo, agaghị m ago gi. Notu aka ahụ kwa, ha niile kwukwara otu ihe ahụ.

Ma ha biara notu ebe nke aha ya bu Getsemane, o gwara ndi na-eso uzọ ya si, Nodunu ebe a ruo mgbe m ga-ekpe ekpere. O kpoo Peter na James na John ka ha soro ya, ma bidoro inwe nnukwu nsogbu na inwe nsogbu nobi. O gwara ha, Mkpuru obi m nwere oke mwute ruo nonwu, nodunu ebe a ma na-eche nche. Mgbe o gara nihi ntakiri, o dara nihi ya nala, ma noo na-

ekpe ekpere ka, ọ bụrụ na ọ ga-ekwe omume, oge ahụ agafe naka ya. Na ọ nọ na-ekwu, Abba Nna, ihe niile pụrụ ime nye gi, bupụ iko a nebe m nọ, ma ọ bughị ihe m chọrọ, kama ihe i chọrọ. Ọ b́ara hụ ha ka ha na-ehi ụra, ọ siri Pita, Saimon, i na-ehi ụra? Ọ bụ na unu enweghị ike iche nche otu awa? Nọrọ nna nche ma kpeekwanụ ekpere, ka unu ghara ibanye nnonwunwa, nezie mmụọ dī njikere, ma anụ ahụ adighị ike. Na ọzọ, mgbe ọ gawara anya, ọ kpere ekpere, na-ekwu otu okwu ahụ. Mgbe ọ loghachiri, ọ chọtara ha ka ha na-ehi ụra ọzọ, nihi na anya ha dī arọ, ha amakwaghị ihe ha ga-aza ya. Ọ b́ara nke ugboro atọ wee sị ha, Unu ka na-ehi ụra ma na-ezu ike? Ọ gafeworo! Oge ahụ ab́ala. Lee, a na-arara Nwa nke Mmadụ nye naka ndi mmehie. Bilienụ elu, ka anyi gaa; lee, onye ahụ na-enyefe m aka ab́arutela nso.

Ma ozugbo, mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, Juda onye Iskariot b́ara, otu nime ndi iri na abụọ ahụ, na igwe mmadụ dī ukwu so ya ji mma agha na osisi, bụ ndi e sitere naka ndi isi nch́ajaja na ndi ode akwukwọ na ndi okenye zipu. Onye ahụ na-arara ya nye enyela ha ihe iriba ama, na-ekwu, Onye ọ b́la m ga-esusu ọnu, ọ bụ ya, jidesienụ ya ike ma kpuru ya nudo. Na mgbe ọ b́ara, ozugbo ọ b́aruru ya nso, ọ siri, Ekele, Onye nkuzi, wee sutuo ya ọnu. Ma ndi ahụ tinyere aka ha nelu ya ma jidere ya. Otu nime ndi guzo ebe ahụ miputara mma agha ya tigbuo ohu onyeisi nch́ajaja ma gbupụ ntị ya. Na azaghachi, Jizos gwara ha, Dī ka unu na-ab́iakwute onye ohi ka unu ji mma agha na osisi puta ijide m, Dī ka ubochi ọ b́la, anọ m na-anọ nulo nsọ ahụ na-akuziri unu, ma unu ejideghị m. Mana nke a bụ ka e mezuo ihe

odide nsọ ndị ahụ. Na hapụ ya, ha niile gbapụrụ ọsọ. Otu nwoke na-eto eto soro ya, o yiri naanị akwa ọcha nahụ ọtọ, ma ndị nwoke na-eto eto jidere ya. Ma onye ahụ hapụrụ akwa ọcha ahụ, gbara ọsọ gbalaga nonọdụ ọtọ site naka ha.

Ma ha duru Jizọs gakwuru onyeisi nchụàjà, ma ndị isi nchụàjà niile na ndị okenye na ndị ode akwụkwọ zukọtara na ya. Pita si nebe dị anya soro ya ruo nime ogige nke onyeisi nchụàja, ọ nọkwa ọdụ ya na ndị inyeaka na-ekpo ọkụ nakụkụ ọkụ ahụ. Ndi ukochukwu na kansul dum nọ na-achọ akaebe megide Jisọs iji gbuo ya, ma ha achọtaghi, Nihi na ọtụtụ ndị nọ na-agba ama ụgha megide ya, ma akaebe ha abughị otu. Na ụfọdụ ndị biliri nọ na-agba ama ụgha megide ya na-ekwu Anyị nwere ya ka ọ na-ekwu, si na m ga-ebibi ulọ nsọ a nke e ji aka mee, ma site n'ụbọchị atọ, m ga-ewu nke ọzọ nke a na-ejighi aka mee. Ma ọ bughịkwa otu a ka ama ụgha ha si hà. Na e bilie elu, ụkọchukwu ahụ netiti nọ na-ajụ Jisọs ajụjụ na-ekwu, I naghị aza ihe ọ bụla? Gini ka ndị a na-agba akaebe megide gi? Ma ọ nọ na-agba nkịtị, ọ zaghiakwa ihe ọ bụla. Ọzọ, onyeisi nchụàja juru ya ajụjụ si ya, I bụ Kraịst ahụ, Ọkpara Onye a gọziri agozi? Ma Jisọs kwuru, Abụ m, na unu ga-ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ nọdurụ ala naka nri nke Ike ma na-abiakwa nelu igwe ojii nke eluigwe. Onye isi nchụàja dọwara uwe elu ya wee si, Gini ka anyị ka choro ndị akaebe? Unu anụla nkwulu a kpamkpam, gini ka ọ di unu? Ma ha niile mara ya ikpe na o kwesiri onwu. Ma ụfọdụ malitere igbu ya onu mmiri na ikpuchi ihu ya na iku ya okpo na isi ya, Buo amuma nye anyi onye bu onye tiri gi. Ma ndi enyemaka jiri ura tuo ya.

Ma mgbe Pita nọ nala nogige ahụ, otu nime ndị odibo nwanyị nke onyeisi nchụaja bịaara Mgbe ọ hụrụ Peter ka ọ na-ekpo ọkụ, o lere ya anya wee si, Gị onwe gị sokwa Jisọs onye Nazaret. Ma ọ gọrọ agọ na-ekwu, Amaghị m, amaghịkwa m ihe ị na-ekwu. O wee puo gaa nèzí nogige ọnụ ụzọ, oke ọkụkọ wee tie mkpu. Na nwa agboghọ ahụ hụrụ ya ọzọ, malitere igwa ndị guzo ebe ahụ na nke a so nime ha. Ma ọ gọrọ ya ọzọ. Mgbe obere oge gasiri, ndị guzo ebe ahụ siri Pita, Nezie, ị bụ onye nime ha, nihi na ị bụ onye Galili nakwa okwu gị na-eyiri ha. Ma o malitere ibụ ọnụ na inụ iyi na ọ bughị ya amaara m nwoke a nke unu na-ekwu. Na site na nke abụọ, ọkụkọ tiri mkpu. Pita chetara okwu ahụ Jizọs gwara ya na tupu oke ọkụkọ akwa ugboro abụọ, ị ga-agonari m ugboro atọ, o wee malite ibe ákwá.

15

Ma ozugbo nụtutụ, ndị isi nchụaja na ndị okenye na ndị ode akwụkwọ na kansul niile mere nzukọ. Ha kere Jizọs agbụ, buru ya gaa ma nyefee ya naka Paillet. Paillet juru ya, Ị bụ eze ndị Juu? Ọ zara si ya, Gị onwe gị na-ekwu ya. Ndị isi nchụaja boro ya ọtutụ ebubo, ma o zaraghị ihe ọ bụla. Ma Pilate juru ya ọzọ na-ekwu, Ị naghị aza ihe ọ bụla? Lee ọtutụ ihe ha na-agba akaebe megide gị. Ma Jizọs azaghịkwa ihe ọ bụla ọzọ, nke mere na ọ tụtụ Paillet nanya. Dị ka mmemme si dị, ọ na-atọhapuru ha otu onye mkporo nke ha rịrọ maka. Ọ bụ ma onye a na-akpo Barabbas ka e kere agbụ ya na ndị nnupu isi ibe ya, bụ ndị mere igbu mmadu nime nnupu isi ahụ. Mgbe igwè mmadu tiri mkpu,

ha malitere ịrịọ dika o na-eme ha mgbe niile. Ma Pilate zara ha si, Unu choro ka m tohapu unu eze ndi Juu? O maara na o bu nihi ekworo ka ndi isi nchuaja ji nyefee ya. Ma ndi ukochukwu kpaliri igwe mmadu ka o kama hapuru ha Barabas. Pilate zara ozọ si ha, Gini ka unu choro ka m mee onye unu na-akpo eze ndi Juu? Ndi ahụ ma ozọ, ha tiri mkpu, Kpogide ya nobe! Ma Paillet no na-agwa ha, Gini ka o mere nke ojoro? Ma ha tiri mkpu karịa, Kpogide ya nobe! Ma Pilate, onye choro ime ihe ga-atọ igwe mmadu ahụ uto, weputaara ha Barabbas, ma nyefee Jizos mgbe e piasiri ya ihe ka e kpogbuo ya nobe.

Ndi agha ahụ duru ya nime ulo ikpe, nke bu praetorium, ma ha kpokotara ndi agha niile. Ma ha yiri ya uwe odo odo ma tinye ya nisi okpueze ogwu nke ha kpara Na ha malitere inabata ya, Ekele, Eze ndi Juu, Ha no na-eji achara na-etị ya nisi, na-agbukwa ya asu, ma na-emakpu ikpere ha na-akpo isiala nye ya. Mgbe ha kwachara ya emo, ha yipuru ya uwe odo odo ahụ, yikwasị ya uwe nke ya, ma duru ya puo ka ha kpogbuo ya nobe.

Ma ha manyere otu onye aha ya bu Simon onye Cyrenian, onye na-esi nubi na-abia, bu nna Alexander na Rufus, ka o buru obe ya.

Ma ha butere ya nelu Gologota ebe, nke putara ebe okpokoro isi. Ha na-enye ya mmanya agwakotara na maa ka o nuo, ma o weghị ya. Na mgbe ha kpogidere ya nobe, ha kewara uwe ya, na-atu nza nelu ha maka onye ga-ewere ihe. O bu awa nke ato mgbe ha kpogidere ya nobe. Ma ihe e dere banyere ihe kpataara

ya bụ, Eze ndị Juu.

Ma ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụọ nobe, otu naka nri ya na otu naka ekpe ya. E mezuru ihe e dere nke na-ekwu si, E gụnyere ya na ndị na-emeghi iwu. Ma ndị na-agafe agafe nọ na-ekwulu ya, na-efeghari isi ha ma na-asị, Ewo, gi onye na-akwatu ụlọ nsọ ahụ ma na-ewu ya nime ụbọchị atọ Zọputa onwe gi ma rịdata site nobe. Notu aka ahụ kwa, ndị isi nchụaja na-akwa emo netiti onwe ha na ndị ode akwukwọ na-ekwu, Ndị ọzọ o zọputara, ma onwe ya o nweghi ike izọputa. Kraịst bụ Eze Izrel ka o si nobe ahụ rịdata ugbo a, ka anyị hụ ma kwerekwa na ya. Ndị e kpogidere nobe ya na ya nọkwa na-akpari ya.

Mgbe oge nke isii mere, ọchịchiri gbakwasiri ala niile ruo oge nke itoolu Na elekere nke itoolu, Jisọs tiri mkpu nolu di ukwu na-ekwu, Eloi Eloi, lama sabachthani? nke putara na-asughari ya, Chineke m, Chineke m, gini mere i ji hapu m?

Na ụfọdụ nime ndị guzoro ebe ahụ nuri ihe ahụ, ha nọ na-ekwu, Lee, ọ na-akpọ Ilaia. Otu onye gbara ọsọ, juputa sponge na mmanya gbara ụka, tinye ya gburugburu achara, were nye ya ihe onunụ, na-ekwu, Hapunu ka anyi hụ ma Ilaia ọ na-abia iwetu ya. Ma Jisọs tiri mkpu nke ukwu wee kubiri ume ikpeazu. Ma akwa mgbochi nke ụlọ nsọ dowara abụọ site nelu ruo nala. Mgbe onye ọchiagha ahụ nke guzoro nihi ya huru na o siri otu ahụ tie mkpu ma kubiri ume ikpeazu, o kwuru, Nezie, nwoke a bụ Okpara Chineke. E nwekwara umu nwanyi ndi si nebe di anya na-ekiri, ndi nime ha bụ Meri Magdalin na Meri

nne Jemis nke nta na Joses, na Salomi, Ndi nke mgbe o no na Galili na-esoma ya ma na-ejere ya ozi, na otutu ndi ozoma ndi sooro ya rigoro Jerusalem.

Ma ugbo a mgbe anyasi emeela, ebe o bu nkwaadebe, nke bu ubochi tupu sabbat Josef onye si Arimatea biara, onye a ma ama bu onye kansul, onye ya onwe ya noka na-eche alaeze Chineke. O nwere obi ike bata na Paillet ma rio ahụ Jizos. Ma Pilate nwuru nanya ma o buru na o nwuolari, ma mgbe o kpochara onye ochiagha nari ahụ, o juru ya ma o buru na o nwuola kemgbe. Mgbe o matara site naka onye ochiagha nari ndi agha, o nyere Josef ozu ahụ. Mgbe o zutara akwa ocha ma weda ya ala, o ji akwa ocha ahụ kechie ya ma debe ya nili nke e sitere na nkume gbuputa, o tugharikwara nkume nonu uzoma ili ahụ. Mana Meri Magdalene na Meri nke Joses huru ebe e tinyere ya.

16

Mgbe ubochi izuike gafesiri, Meri Magdalene na Meri nke Jemis na Salome zutara uda nsisi ka ha bia tee ya mmanu. Na nisi ututu nke ukwu nke otu izu uka, ha biara nili mgbe anyanwu wara. Ha no na-aju onwe ha, si, Onye ga-atughariri anyi nkume ahụ site nonu uzoma ili ahụ? Na mgbe ha leliri anya elu, ha huru na a tughariala nkume ahụ, nihi na o bu nnukwu nke ukwu. Mgbe ha banyere nime ili ahụ, ha huru nwa okorobia ka o no odu nakuku aka nri, yi uwe mwuda ocha, ha tukwara oke egwu. Onye ahụ ma o gwara ha, Unu atula ujo, unu na-achoma Jizos onye

Nazaret, onye a kpogidere nobe. E meela ka o bilie, ọ nọghị ebe a. Lee ebe ahụ ebe ha tinyere ya. Mana gaanụ gwa ndị na-eso ụzọ ya na Pita na ọ na-aga nihi unu na Galili, ebe ahụ unu ga-ahụ ya, dika o gwara unu. Mgbe ha putara, ha gbapụrụ site nili ahụ, nihi na ima jijiji na oke ụjọ jidere ha, ha agwaghị onye ọ bụla ihe ọ bụla, nihi na ha tụtụ egwu.

Mgbe o biliri nụtụtụ nke ụbọchị mbụ nke sabbath, ọ putara na mbụ nye Meri onye Magdalene, bụ onye ọ chụpụrụ mmụọ ojọọ asaa nahụ ya. Nke ahụ gara kọrọ ndị ya na ha nọ, bụ ndị na-eru uju na na-ebe akwa. Ma ndị ahụ nūrụ na ọ dị ndụ nakwa na ọ hūrụ ya site naka ya, ha ekwetaghị. Mgbe ihe ndị a gasịrị, ọ putara nūdi ọzọ nye mmadụ abụọ nime ha mgbe ha na-aga nubi. Ma ndị ahụ gara kwuo ndị fọdūrụ, ma ha ekwenyeghị ha. Emechaa, mgbe ndị iri na otu ahụ nọ na-erikọ nri, o gosiputara ha onwe ya, ma baara ha mba maka ekweghị ekwe ha na isiike obi ha, nihi na ha ekwereghị ndị hūrụ ya mgbe e mere ka o si nọnwụ bilie. Ọ sịrị ha, Gaanụ nūwa niile, kwusaanụ ozioma nye ihe niile e kere eke. Onye kwere ekwe ma e mee ya baptizim ka a ga-azoputa, ma onye na-ekweghị ekwe ka a ga-ama ikpe. Ihe iriaba ama ma, ndị nwere ekwere, ihe ndị a ga-eso ha: naha m, ha ga-achupụ mmụọ ojọọ, ha ga-asụ asụsụ ọhūrụ, Ha ga-ebuli agwọ, ọ bụrugodi na ha ańụọ ihe na-egbu egbu ọ bụla, ọ gaghị emerụ ha ahụ, ha ga-etinye aka ha nahụ ndị ọrịa, ha ga-adikwa mma.

Nezie, Onyenwe anyị, mgbe o kwusịrị igwa ha okwu, e buliri ya elu neluigwe, ọ nọdụkwara ala naka nri nke Chineke. Ndị ahụ

mana ha pụọ kwusara ebe niile, ebe Onyenwe anyị na-arụkọ ọrụ
ọnụ ma na-eme ka okwu ahụ sie ike site nihe ịrịba ama ndị na-
eso ya. Amen.

Ọnụogugu

1

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu nọzara Sainai, nụlọ ikwu nke ama, nụbọchị mbụ nke ọnwá nke abụọ, nafọ nke abụọ mgbe ha si nala Ijipt pụta, na-ekwu, Werenụ mmalite nke nzukọ niile nke Israel dika ikwu, dika ụlọ nke nna nna ha, dika ọnụogugu site na aha ha, dika isi ha. Nwoke ọ bụla site nafọ iri abụọ gaa elu, onye ọ bụla na-apụ nike Izrel, guṅụ ha ọnụ ya na ndị agha ha, gị na Eron guṅụ ha ọnụ. Ha ga-anonyere unu, onye ọ bụla dika ebo ya si dị, ndị na-achị, ha ga-abụ dika ụlọ nna nna ha si dị.

Ma nke a bụ aha ndị nwoke ndị ga-eguzo na unu, nke Ruben, Elizur nwa Shedeur, Nke ndị Simeon, Salamiel nwa Sourisadai. Nke ndị Juda, Nashon nwa Aminadab. Nke ndị Issachar, Nathanael nwa Sogar, Nke Zebulun, Eliab nwa Helon, Nke ụmụ Joseph nke Ephraim, Elishama nwa Ammihud. nke Manase, Gamaliel nwa Fedazur. Nke ndị Benjamin, Abidan nwa Gideoni. Nke Dan, Ahiezer nwa Ammishaddai. Nke ndị Asher, Phagaiel, nwa Echran. Nke ndị Gad, Elisaph nwa Raguel. Nke Naftali,

Ahira nwa Enan. Ndị a bụ ndị a kpọrọ aha nke nzukọ, ndị ọchịchị nke ebo dika ezinaụlọ ha si dị, ndị ọchịagha puku nke Izrel.

Moses na Aaron kpọrọ ndị nwoke ndị a e sitere naha kpọọ. Ma ha chikọtara ọgbakọ niile na mbụ nke ọnwá nke abụọ nke afọ ahụ, e dekwara ha aha dika ọmụmụ ha, dika ezinụlọ ha, dika ọnụogụgụ aha ha, site na ndị gbara afọ iri abụọ gaa elu, nwoke ọbụla dika isi ha. Nuzọ nke Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, e gụrụ ha ọnụ nozara Sinai.

Ụmụ ndị ikom Ruben, ọkpara Izrel, dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaụlọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, site notu notu mmadụ, ndị ikom niile site nafọ iri abụọ gbagoo, ndị niile puru ibu agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Ruben bụ iri puku anọ na isii, na narị ise. Ụmụ ndị ikom Simeon dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaụlọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla n'ime ha, ndị nwoke niile sitere na ndị gbara iri afọ abụọ gbagoo, onye ọbụla puru ije agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Simeon, itoolu na iri ise puku na narị atọ.

Ụmụ ndị ikom Juda dika ikwu ha, dika agburu ha, dika ụlọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ha, ndị nwoke niile site na iri afọ abụọ gbagoo, onye ọbụla na-apụ nike, Ọnụogụgụ ha site nebo Juda bụ iri puku asaa na anọ, na narị isii.

Ụmụ ndị ikom Isaka dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaụlọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla nke ha, ndị

nwoke niile site na iri afọ abụọ gbagoo, onye ọbụla pụrụ iga agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Isaka bụ puku iri ise na anọ, na narị anọ. Ụmụ ndị ikom Zebulun dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla nke ha, ndị nwoke niile site na afọ iri abụọ gbagoo, onye ọbụla nke na-apụ na ndị agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Zebulun bụ puku iri ise na asaa, na narị anọ.

Nye ụmụ ndị ikom Josef, ụmụ ndị ikom Ifrem, dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla n'ime ha, ndị nwoke niile site n'afọ iri abụọ gbagoo, ndị niile pụrụ ije agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Ifrem, iri puku anọ na narị ise. Ụmụ ndị ikom Manase dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla nke ha, ndị nwoke niile, site na ndị gbara afọ iri abụọ gaa nihi, onye ọbụla pụrụ iga agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Manase bụ puku iri atọ na abụọ, na narị abụọ. Ụmụ ndị ikom Benjamin dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla, ndị nwoke niile site na afọ iri abụọ gbagoo, onye ọbụla nwere ike iga agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Benjamin bụ puku iri atọ na ise, na narị anọ. Ụmụ ndị ikom Gad dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulọ nna nna ha, dika ọnụogụgụ aha ha, dika isi ọbụla nke ha, ndị nwoke niile site na iri afọ abụọ gbagoo, onye ọbụla na-apụ na ndị agha, Ọnụogụgụ ha site nebo Gad bụ puku iri anọ na ise, narị isii na iri ise.

Ụmụ ndị ikom Dan dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulọ nna

nna ha, dika ọnuogugu aha ha, dika isi ọbula nke ha, ndi nwoke niile site na afọ iri abuo gbagoo, onye ọbula puru iga agha, Ọnuogugu ha site nebo Dan bu iri puku isii na abuo na nari asaa. Umụ nwoke Asha dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ulo nna nna ha, dika ọnuogugu aha ha, dika isi ha, umụ nwoke niile site na ndi gbara afọ iri abuo gawa elu, onye ọbula nwere ike iga agha, Onu ogugu ha site nebo Asha bu iri puku anọ na otu na nari ise.

Umụ ndi ikom Naftali dika ikwu ha, dika ebo ha, dika ezinaulo nna nna ha, dika ọnuogugu aha ha, dika isi ọbula, umụ nwoke niile site na ndi gbara afọ iri abuo gaa elu, onye ọbula puru iga agha, Ọnuogugu ha site nebo Naftali bu iri puku ato na iri ise, na nari anọ.

Nke a bu onu ogugu nke Mosis na Eron na ndi ochichi Izrel guru, bu ndi ikom iri na abuo, otu nwoke site na ebo o bu, dika ebo nke ulo ezinne ha. O bu ya mere na ọnuogugu niile nke umu ndi ikom Israel tinyere ike ha site na afọ iri abuo gbagoo, onye o bu nke na-apu ilu ogu na Israel. Nari isii puku puku na puku ato na nari ise na iri ise.

Ma ndi Livait sitere nebo ezinulo ha abughi ndi a guru onu netiti umu Izrel. Na Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, Lee, ebo Livayi ka i gaghi aguta onu, ọnuogugu ha ka i gaghi ewere netiti umu Izrel. Gi onwe gi hoputa ndi Livait maka ulo ikwu nke ama-ama, na maka ihe niile nke ya, na maka ihe niile di nime ya. Ha onwe ha ga-ebu ulo ikwu ahụ na ihe niile nke ya, ha onwe ha ga-

ejere ya ozi nime ya, ha ga-amakwa ụlọ ikwu gburugburu ụlọ ikwu ahụ. Mgbe a na-ebuli ụlọikwu ahụ, ndị Livayị ga-akwatu ya, mgbe a na-ama ụlọikwu ahụ, ha ga-eguzobe ya, onye mba ọzọ ọ bụla na-abịaru nso ka ọ nwụọ. Na ụmụ Izrel ga-ama ụlọikwu, onye ọbụla nusoro nke ya, onye ọbụla dika onyeisi nke ya, na ike ha. Ma ndị Livait ka ha maa ụlọikwu gburugburu ụlọikwu nke ama-ama, ka mmehie ghara ịdị netiti ụmụ Izrel. Ndị Livait nonwe ha ga-eche nche ụlọikwu nke ama-ama. Ụmụ Izrel mere dika ihe niile Onyenwe anyị nyere Mosis na Erọn iwu, otu a ka ha mere.

2

Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu, si, Nwoke ọ bụla ga- ejide nke ya dika usoro, dika ọkọlọtọ, dika ụlọ nna nna ha; ka ụmụ Izrel maa ụlọikwu nihi, gburugburu ụlọikwu nke ama, ka ụmụ Izrel ga-ama ụlọikwu. Na ndị mara ụlọ ikwu mbụ dika ọwụwa anyanwụ, usoro ọmụma ụlọ ikwu Juda na ike ha, na onye ọchịchị nke ụmụ ndị ikom Juda, Naason nwa Aminadab. Ike ya ndị a nyochara bụ anọ na iri asaa puku na narị isii. Na ndị mara ụlọ ikwu nakụkụ ebo Isaka, na onye ọchịchị nke ụmụ Isaka, Natanael nwa Soga. Ike ya ndị a nyochara bụ puku iri ise na anọ, na narị anọ. Na ndị na-ama ụlọ ikwu nakụkụ ebo Zebulon, na onye ọchịchị nke ụmụ Zebulon, Eliab nwa Helon. Ike ya ndị a nyochara bụ puku iri ise na asaa, na narị anọ. Ndị niile a nyochara site nogige Juda, narị na iri asatọ puku na isii puku na narị anọ, ha na ike ha ga-ebu ụzọ bilie gawa. Ndị agha

omuma ụlọ ikwu Ruben, nebe ndịda ike ha, na onye ọchịchị nke ụmụ Ruben, Elizur nwa Shedeur. Ike ya ndị a gụrụ ọnụ bụ iri anọ na isii puku na narị ise. Ma ndị mara ụlọ ikwu nakụkụ ebo ya Simeon, na onye ọchịchị nke ụmụ Simeon, Salamiel nwa Zurishaddai. Ike ya ndị a gụrụ ọnụ bụ puku iri ise na itoolu na narị atọ. Na ndị na-ama ụlọ ikwu nakụkụ ya bụ ebo Gad, na onye ọchịchị nke ụmụ Gad bụ Elisaph nwa Raguel. Ike ya ndị a nyochara bụ puku iri anọ na ise, narị isii na iri ise. Ndị niile a nyochara nke ogige Ruben, otu narị na iri ise na otu puku, na narị anọ na iri ise, ha na ike ha, ha bụ ndị nke abụọ ga-ebili.

Ma a ga-ewepụ ụlọikwu nke ama, na ọgbọ ndị Livait netiti ọgbọ ndị, dika ha si ama ụlọikwu, otu ahụ ka ha ga-esi apụ, onye ọbụla na-ejide dika nduzi. Usoro ogige Ifrem dī nakụkụ osimiri ya na ndị agha ha, onye ọchịchị ụmụ Ifrem bụ Elishama nwa Amihud. Ike ya ndị a gụrụ ọnụ bụ iri puku anọ na narị ise.

Na ndị na-ama ụlọ ikwu nakụkụ ebo Manase, na onye ọchịchị nke ụmụ Manase, Gamaliel nwa Phadassur. Ndị agha ya ndị a gụrụ ọnụ bụ iri puku atọ na abụọ na narị abụọ. Na ndị na-ama ụlọ ikwu nakụkụ ebo Benjamin, na onye ọchịchị nke ụmụ Benjamin bụ Abidan nwa Gideon. Ndị a gụrụ ọnụ nike ya bụ iri puku atọ na ise, na narị anọ. Ndị niile a nyochara nke ogige Ifrem, narị puku na asatọ puku na narị, ha na ndị agha ha ga-ebili nke atọ.

Usoro nke ogige Dan nebe ugwu ya na ike ha, na onye ọchịchị nke ụmụ Dan, Ahiezer nwa Ammishaddai. Ike ya ndị a nyochara

bụ puku iri isii na abụọ, na narị asaa. Na ndị mara ụlọikwu nakụkụ ebo ya Asha, na onye ọchịchị nke ụmụ Asha, Fagiel nwa Ekran. Ike ya ndị a nyochara, iri anọ na otu puku na narị ise. Na ndị na-ama ụlọ ikwu nakụkụ ebo Neftali, na onye ọchịchị nke ụmụ Neftali, Akire nwa Ainan. Ike ya ndị a nyochara bụ puku iri ise na atọ, na narị anọ. Ndị niile a nyochara nke ogige Dan, otu narị na iri ise na asaa puku na narị isii, ha ga-abụ ndị ikpeazụ ga-ebili gaa dika usoro ha.

Nke a bụ ọgụgụ ụmụ Izrel dika ezinaụlọ nna nna ha, ọgụgụ niile nke ogige ọnụụlọikwu ha na ndị agha ha, narị isii puku na puku atọ, narị ise na iri ise. Ndị Levite agụkọtaghi ha ọnụ netiti ha, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. Ụmụ Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, otu a ka ha si maa ụlọ ikwu dika usoro ha, otu a kwa ka ha si ebili, onye ọ bụla dika ikwu ha, dika ezinaụlọ nna nna ha.

3

Ma ndị a bụ ọgbọ nke Aaron na Moses, nụbọchị ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu nugwu Sainai. Ma ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Aaron, ọkpara Nadab, na Abiud, Eleazar, na Ithamar. Ndị a bụ aha ụmụ ndị nwoke Aaron, ndị nchụaja e tere mmanụ, ndị e doro aka ha nsọ ije ozi dī ka ndị nchụaja. Ma Nadab na Abiud nwurụ nihu Onyenwe anyị, mgbe ha na-achụ aja ọkụ ọzọ nihu Onyenwe anyị nọzara Sainai, ma ụmụ ọ dighi ha, ma Elieza na Itama jere ozi nchụaja na Erọn nna ha.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Were ebo Livayi, i ga-eme ka ha guzo nihi Erọn onye nchụaja, ha ga-ejere ya ozi Ha ga-echeduwa nche ya, na nche nke ụmụ Izrel nihi ụlọikwu nke ama, ịrụ ọrụ nke ụlọikwu. Ha ga-echeduwa ngwá niile nke ụlọikwu ama, na ilekọta ụmụ Izrel dika ọrụ niile nke ụlọikwu. I ga-enye ndi Livayi nye Erọn na ụmụ ya ndi nchụaja; e nyere ha dika onyinye nye m site naka ụmụ Izrel. Gị ga-aguzobe Aaron na ụmụ ndi ikom ya nelu ụlọ ikwu nke ama, ha ga-echeduwa ọrụ nchụaja ha na ihe niile metụtara ebe ichu aja na nime akwa mgbochi, onye mba ọzọ ọ bula meturu ya aka ga-anwu. Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, Na lee, mu ewerela ndi Livait site netiti ụmụ Izrel nonodu nke nwa mbu niile na-emepe akpanwa site netiti ụmụ Izrel, ha ga-abu mgbaputa ha, na ndi Livait ga-abu nke m. Nihi na nke mbu niile bu nke m, nubochi ahụ m tigburu nke mbu niile nala Ijipt, m doro nsọ nye onwe m nke mbu niile nIzrel, site na mmadu ruo anu ulo, ha ga-abu nke m, Mu onwe m bu Onyenwe anyi.

Ma Onyenwe anyi gwara Mosis okwu nzara Sainai, na-ekwu, Guo ụmụ Livayi dika ezinaulo nna nna ha si di, dika ikwu ha si di, nwoke niile site na onye gbara otu onwa gawa nihi, guonu ha onu. Na ha letara ha Moses na Aaron site nolu Onyenwe anyi, dika Onyenwe anyi nyere ha iwu.

Ma ndi a bu ụmụ ndi ikom Levi site naha ha: Geshon, Kohat, na Merari. Ndi a bu aha ụmụ ndi ikom Gedson dika ikwu ha si di: Lobeni na Semei. Ma ụmụ ndi ikom Kohat dika ikwu ha, Amram na Izha, Hebron na Uziel. Ụmụ ndi ikom Merari dika ikwu ha bu

Mooli na Mushi, ndị a bụ ikwu nke ndị Levites dika ezinaụlọ nna ochie ha. Nye Gershon: ndị ikwu nke Lobeni, na ndị ikwu nke Shimei, ndị a bụ ndị ikwu nke Gershon. Ọnụọgụgụ ha dika ọnụọgụgụ nke ụmụ nwoke niile site notu ọnwa gbagoo, ọnụọgụgụ ha bụ puku asaa na narị ise. Ma ụmụ ndị ikom Geshon ga-ama ụlọikwu nazụ ụlọikwu nsọ, nakụkụ osimiri. Ma onye ọchịchị ụlọ ezinaụlọ nke ndị Gedson bụ Elisaph nwa Dael. Ma ọrụ nche nke ụmụ Gershon nime ụlọ ikwu nke ama-ama bụ ụlọ ikwu na ihe mkpuchi, na ihe mkpuchi nke ọrụ ụzọ nke ụlọ ikwu nke ama-ama, na akwa mgbochi nke ogige, na akwa mkpuchi nke ọrụ ụzọ ámá nke ogige nke dị nelu ụlọ ikwu, na ihe niile fọdụrụ nke ọrụ ya.

Naka Kohath, ndị ikwu nke Amram otu, na ndị ikwu nke Izhar otu, na ndị ikwu nke Hebron otu, na ndị ikwu nke Uzziel otu; ndị a bụ ndị ikwu nke Kohath, dika ọnụọgụgụ ha. Ndị nwoke niile site notu ọnwa gbagoo, asatọ puku na narị isii, na-eche nche nke ihe nsọ. Ndị mmadụ nke ụmụ ndị ikom Kohat ga-ama ụlọikwu nakụkụ ụlọikwu dika Ndịda. Ma onye ọchịchị ụlọ nna nna ochie nke ndị Kohat bụ Elizafan nwa Uziel.

Ma nche ha bụ igbe, na tebulu, na iheokụ, na ebe nchụàjà niile, na ngwá ọrụ niile nke ebe nsọ ndị ha ji eje ozi na ha, na ihe mkpuchi, na ọrụ niile ha. Ma onye ọchịchị nelu ndị ọchịchị nke ndị Livait, Elieza nwa Erọn onye nchụàjà, e debere ka ọ na-eche nche ihe nsọ. Nye Merari, ndị ikwu nke Mooli na ndị ikwu nke Mushi; ndị a bụ ndị ikwu nke Merari. Ọnụọgụgụ ha dika ọnụọgụ, nwoke niile site notu ọnwa gbagoo, bụ puku isii na iri ise. Ma

onye ọchịchị ụlọ nna ochie nke ndị Merari, Zuriel nwa Abihail, ga-ama ụlọ ikwu nakụkụ ụlọ ikwu ahụ nebe ugwu. Ọgụgụ ọnu nke nche ụmụ Merari bụ okpu isi nke ụlọ ikwu, mkpọrọ ya, ogidi ya, ntọala ya, ngwongwo ha niile na ọrụ ha. na ogidi nke ogige gburugburu, na ntọala ha, na òtu, na eriri ha.

Ndị na-ama ụlọikwu nihu ụlọikwu nke ama site nọwụwa anyanwụ bụ Mosis na Erọn na ụmụ ndị ikom ya, ndị na-eche nche ebe nsọ maka nche nke ụmụ Izrel, onye mba ọzọ nke na-emetụ ya ga-anwụ. Ngụkọta niile nke ndị Livait, bụ ndị Mosis na Erọn gụrụ ọnu site nokwu Onyenwe anyị dika ikwu ha si dị, nwoke niile site nọnwà otu gbagoo, bụ puku iri abụọ na abụọ.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gụọ ụmụ nwoke niile e buru ụzọ mụọ netiti ụmụ Izrel site nọnwà otu gawa nihu, ma detuo ọnuọgụgụ ha site naha ha. I ga-ewere ndị Livait nye m, mụ bụ Onyenwe anyị, nọnọdụ ụmụ nwoke mbụ niile nke ụmụ Izrel, na anụ ụlọ ndị Livait nọnọdụ ụmụ mbụ niile nime anụ ụlọ nke ụmụ Izrel. Ma Mosis letara dika Onyenwe anyị nyere iwu banyere ụmụ nwa mbụ niile netiti ụmụ Izrel. Ma ndị nwoke niile e bụ ụzọ mụọ dika ọnuọgụgụ aha ha site na ọnwà otu gaa nihu nọgụgụ ha dị puku iri abụọ na abụọ, narị abụọ na iri asaa na atọ. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Were ndị Livait nọnọdụ ụmụ nwoke mbụ niile nke ụmụ Izrel, na anụ ụlọ nke ndị Livait nọnọdụ anụ ụlọ ha, ndị Livait ga-abụ nke m, Mụ bụ Onyenwe anyị. Na ego mgbaputa nke narị abụọ na iri asaa na atọ bụ ndị gafere karịa ndị Livait site nime ụmụ nwoke mbụ nke ụmụ Izrel, Na i ga-ewere shekel ise maka isi ọbụla dị ka

didrachma nsọ; ị ga-ewere ya, ebe iri obols abụọ bụ otu shekel. Ị ga-enye Erọn na ụmụ ndị ikom ya ọlaọcha ahụ dika ego mgbaputa maka ndị gafere ọnuogugu netiti ha. Mosis weere ọlaọcha nkwughachi nke ndị gafere nime mgbaputa nke ndị Livait. Site naka ụmụ mbụ nke ụmụ ndị ikom Izrel, o nara ego ọlaọcha, otu puku nari atọ na iri isii na ise shekel, dika shekel nsọ ahụ si dị. Ma Mosis nyere Aaron na ụmụ ndị ikom ya ego mgbaputa nke ndị gafere site nolu Onyenwe anyị, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu.

4

Na Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn, si, Were ọnu ogugu nke ụmụ ndị ikom Kaath site netiti ụmụ ndị ikom Livai, dika agburu ha si dị, dika ụlọ nna nna ha si dị. Site nafọ iri abụọ na ise gaa nihu ruo afọ iri ise, onye ọ bụla na-abanye ije ozi, iru ọrụ niile nulo ikwu nke ama.

Na nke a bụ ọrụ nke ụmụ ndị ikom Kohat nime ụlọ ikwu nke ama gbara, ebe nsọ nke ihe nsọ. Ma Aaron na ụmụ ya ndị ikom ga-abanye mgbe a na-ebupu ogige ahụ, ha ga-akwatukwa akwa mgbochi ahụ nke na-ekpuchi, ma ha ga-eji ya kpuchie igbe ama ahụ. Ha ga-etinye nelu ya mkpuchi akpukpo anụ na-acha anụ anụ, ha ga-agbasa nelu ya uwe dum na-acha anụ anụ anụ site nelu, ha ga-etinyekwa osisi ndị ahụ.

Ma nelu tebulu ahụ nke e debere nihu, ha ga-etinye nelu ya uwe

nke niile bụ odo odo, na efere niile, na ihe nsure ọkụ na-esi isi uto niile, na iko niile, na efere iwu ihe onunụ niile nke o na-awu ihe onunụ nime ha, na achicha niile ndi nke mgbe niile ga-adị nelu ya. Ma ha ga-agbasa nelu ya akwa obara obara, ma ha ga-ekpuchi ya na mkpuchi akpukpo anu nke hyacinth, ma ha ga-etinye mkpara ndi ahụ site na ya. Ha ga-ewere uwe na-acha anunu anunu kpuchie ihe idoba oriona nke na-enye ihè, na oriona ya niile, na ihe e ji akpu oku ya, na ite iwusa ya, na ngwongwo niile nke mmanu nke ha ji eje ozi na ha. Ma ha ga-atinye ya na ngwongwo ya niile nime mkpuchi akpukpo anu na-acha anunu anunu, ma ha ga-edobe ya nelu osisi ebu. Ma nelu ebe ichu aja nke ola edo, ha ga-ekpuchi ya uwe na-acha anunu anunu, ma jiri mkpuchi akpukpo anu na-acha anunu anunu kpuchie ya, ma tinyekwa osisi ebu ya.

Ha ga-ewere ngwongwo niile nke ozi, nke ha ji eje ozi nime ebe nsọ, tūnye ha nime akwa na-acha anunu anunu, kpuchie ha na mkpuchi akpukpo anu na-acha anunu anunu, ma debe ha nelu mkpara. Ma ihe mkpuchi, o ga-etinye nelu ebe ichu aja, ma ha ga-eji uwe nke niile odo odo kpuchie ya. Ma ha ga-etinye nelu ya ngwongwo niile nke ha ji eje ozi nelu ya na ha, na ihe oku niile, na nko anu niile, na efere ukwu niile, na ihe mkpuchi, na ngwongwo niile nke ebe nchujà, ma ha ga-atukwasị nelu ya mkpuchi akpukpo anu nke na-acha anunu anunu, ma ha ga-etinye osisi ebu ya, ma ha ga-ewere uwe na-acha odo odo, ma ha ga-ekpuchi efere isa mmiri na ntola ya, ma ha ga-etinye ya nime mkpuchi akpukpo anu nke na-acha anunu anunu, ma ha ga-etinye ya nelu osisi ebu. Mgbe Eron na umu ya ndi ikom ga-

emecha ikpuchi ihe nsọ na ngwongwo niile dị nsọ noge a na-ebuli ọmụma ụlọ ikwu, mgbe nke a gasiri, ụmụ Kohat ga-abata iburu ha, ma ha agaghị emetụ ihe nsọ ka ha ghara ịnwụ. Ihe ndị a bụ ihe ụmụ Kohat ga-ebu n'ụlọ ikwu nke ama.

Onye nlekọta Eleazar nwa Erọn onye nchụàjà, mmanụ ihè, na ụda nsure ọkụ na-esi ísì ụtọ nke ngwakọta, na àjà nke a na-achụ kwa ụbọchị, na mmanụ ite mmanụ nsọ, nlekọta ụlọ ikwu dum, na ihe niile dị nime ya nebe nsọ, nọrụ niile.

Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu, si, Unu ekwela ka e bibie ndị ebo Kohat site netiti ndị Livayi. Meenụ nke a nye ha, ka ha dị ndụ ma ghara ịnwụ mgbe ha na-abịaru ihe nsọ nke ihe nsọ nso. Erọn na ụmụ ya ndị ikom ka ha bịaru nso, ha ga-edobe onye ọ bụla nọrụ ya Ma ha agaghị abanye ihu ihe nsọ na mberede, ha ga-anwụkwa.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Were ọnụ ọgụgụ nke ụmụ ndị ikom Gershon, na ndị a dika ezinaụlọ nna nna ha, dika ikwu ha, Site na afọ iri abụọ na ise gaa ruo afọ iri ise, guọ ha ọnụ, onye ọ bụla na-abanye ije ozi, iri ọrụ ya n'ụlọ ikwu nke ama. Nke a bụ ọrụ nke ndị Geshon, iri ọrụ na iburu ihe. Ọ ga-ebuli akpụkpọ anụ nke ụlọ ikwu, ụlọ ikwu nke ama, ihe mkpuchi ya, ihe mkpuchi acha anụnụ anụnụ nke dị nelu ya site nelu, na ihe mkpuchi ọnụ ụzọ nke ụlọ ikwu nke ama. Na akwa mgbochi nke ogige, nke dị nelu ụlọ ikwu nke ama, na nke fọdurụ, na ngwá ọrụ niile nke ije ozi nke ha ji eje ozi na ha, ha ga-eme. Dị ka ọnụ Aaron na nke ụmụ ndị ikom ya ka ọrụ nke ụmụ Gedson ga-adị,

dị ka ọrụ ha niile, na dị ka ọrụ ha niile, ị ga-elekọta ha site naha banyere ihe niile a na-akwadebe site naka ha. Nke a bụ ọrụ nke ụmụ ndị ikom Gedson nime ụlọ ikwu nke ama-ama, na nche ha dị naka Itamar nwa Aaron onye nchụàjà.

Ụmụ ndị ikom Merari dika ikwu ha, dika ezinaụlọ nna ochie ha, guṅu ha. Site na afọ iri abụọ na ise gaa nihu ruo afọ iri ise, guṅu ha ọnụ, onye ọ bụla nke na-abanye ije ozi ọrụ nke ụlọ ikwu nke ama. Ma nke a bụ ihe nchekwa nke ndị na-ebuli site naka ha dika ọrụ ha niile na ụlọikwu nke ama, isi nke ụlọikwu, na mkpọrọ, na ogidi ya, na ntọala ya, na ihe mkpuchi, na ntọala ha, na ogidi ha, na ihe mkpuchi nke ọnụ ụzọ nke ụlọikwu. Na ogidi nke ogige gburugburu, na ntọala ha, na ogidi nke akwa mgbochi nke ọnụ ụzọ áma nke ogige, na ntọala ha, na ntụ ha, na eriri ha, na ngwongwo ha niile, na ihe niile e ji eje ozi ha; site naha ka unu ga-agụta ha ọnụ, na ngwongwo ha niile nke nche nke ndị ha na-ebu. Nke a bụ ọrụ nke ndị mmadụ ụmụ ndị ikom Merari nihe niile ha na-arụ n'ụlọikwu nke ama ama naka Itamar nwa nwoke Aaron onye nchụàjà.

Mosis na Erọn na ndị ọchịchị Izrel letara ụmụ Kohat dika ikwu ha si dị, dika ezinaụlọ nna nna ha si dị Site na afọ iri abụọ na ise gawa ruo afọ iri ise, onye ọ bụla na-abanye ije ozi na iri ọrụ n'ụlọ ikwu nke ama. Ma e mere ọnụogugu ha dika ikwu ha, puku abụọ na narị asaa na iri ise. Nke a bụ ọgugu ndị Kohat, ndị niile na-eje ozi n'ụlọ ikwu nke ama, dị ka Mosis na Erọn gurus site nolu Onyenwe anyị, naka Mosis.

Ma a gụrụ ụmụ Gershon ọnụ dika ikwu ha si dị, dika ezinaụlọ nna nna ha si dị, Site nafo iri abuo na ise gaa nihu ruo afo iri ise, onye o bula na-abanye ije ozi na iru ọrụ ndi ahụ nulo ikwu nke ama. Ma o mere na ogugu ọnụ ha, dika agburu ha, dika ulo nna nna ha, bu puku abuo nari isii na iri ato. Nke a bu ogugu ọnụ nke ndi umu Gedson, onye o bula na-eje ozi nime ulo ikwu nke ama, ndi Mosis na Eron gụrụ ọnụ site nolu Onyenwe anyi, naka Mosis.

E gụrụ ọnụ ma ndi mmadu nke umu Merari dika ndi ogbako ha, dika ulo ndi nna ha. Site nafo iri abuo na ise gaa nihu ruo afo iri ise, onye o bula na-abata ije ozi noru nke ulo ikwu nke ama. Ma o mere ka ogugu ọnụ ha di dika agburu ha, dika ulo nna nna ha, puku ato na nari abuo. Nke a bu ogugu ọnụ ndi umu Merari, ndi Mosis na Eron gụrụ site na olu Onyenwe anyi, naka Mosis. Ndi niile a nyochara, bu ndi Mosis na Eron na ndi ochichi Izrel nyochara ndi Livait dika ikwu ha si di na dika ezinaulo nna nna ha si di, Site nafo iri abuo na ise gaa nihu ruo afo iri ise, onye o bula na-abanye noru nke ọrụ ndi ahụ, na ọrụ ndi a na-ebu nulo ikwu nke ama. Ma ha ghoru ndi a gụrụ ọnụ, puku asato nari ise na iri asato. Site nolu Onyenwe anyi, o letara ha naka Mosis, nwoke ka nwoke nelu ọrụ ha, na nelu ihe ndi ha na-ebuli nonwe ha, a gukwara ha ọnụ dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu.

5

Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, Nye iwu umu Izrel, ka ha

zipụ site nogige ndị niile nwere ekpenta, na ndị niile nwere nsị ahụ, na ndị niile rụrụ arụ nihi mkpụrụ obi. Site na nwoke ruo na nwanyị, ziganụ ha pụọ nèzí nke ogige ahụ, ka ha ghara imerụ ogige ha niile, ebe m bi netiti ha. Ma ụmụ Izrel mere otu a, ma ha zipurụ ha nèzí nke ogige ahụ, dị ka Onyenwe anyị gwara Mosis, otu a ka ụmụ Izrel mere.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, sị, Gwa ụmụ Izrel okwu, sị, nwoke ma ọ bụ nwanyị, onye ọ bụla nke ga-eme mmehie ọ bụla site na mmehie niile nke ụmụ mmadụ, ma leghara anya ọ ga-eleghara anya ma mee njehie, mkpụrụ obi ahụ, Ọ ga-ekwuputa mmehie nke o mere, ma ọ ga-akwughachi mmehi iwu ahụ, ụgwọ zuru ezu, tinyere otu ụzọ nuzọ ise nke ya, ọ ga-agbakwunye na ya, ma ọ ga-akwughachi onye ahụ ọ mehiere megide ya. Ọ bụrụ ma ọ bughị nke nwoke onye ọbọ ụgwọ, nke mere inyeghachi ya ikpe ọjọọ ahụ gakwuru ya, ikpe ọjọọ ahụ a na-akwughachi Onyenwe anyị ga-abụ nke onye nchụàjà, ma e wezuga ebule nke mkpuchi mmehie, nke site na ya ọ ga-ekpuchiri ya mmehie banyere ya.

Na mkpụrụ mbụ niile dị ka ihe nsọ niile netiti ụmụ Izrel, ihe ọ bụla ha wetara Onyenwe anyị, ọ ga-abụ nke onye nchụaja ahụ, Nakwa ihe ndị e doro nsọ nke onye ọ bụla ga-abụ nke ya, nakwa nwoke ọ bụla nke ga-enye onye nchụaja ihe, ọ ga-abụ nke ya.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, sị, Gwa ụmụ Izrel okwu, sị ha, ọ bụrụ na nwanyị nwoke ọ bụla emehie megide di ya, ma jiri nlelị leghara ya anya, Ma ọ bụrụ na mmadụ edinara ya nihe

ndina nke mkpuru, ma o zoro ezo nanya nke di ya, ma o zoo ya, ma o buru na emerula ya, ma o dighi onye akaebe nonyere ya, ma o burukwa na ejideghi ya, Ma mmuo ekworo biakwasị ya, o kpoo nwunye ya ekworo, ma emerula ya, ma o bu mmuo ekworo biakwasị ya, o kpoo nwunye ya ekworo, ma emerubeghi ya. Nwoke ahụ ga-edu nwunye ya gakwuru onye nchujà, o ga-ewetakwa onyinye banyere ya, bu otu uzọ nuzọ iri nke efa ntụ oka balị. O gaghi awusa mmanu nelu ya, o gaghi kwa etinye uda na-esi isi utọ nelu ya, nihi na o bu aja ekworo, aja ncheta nke na-echetara mmehie.

Na onye nchujà ga-eweta ya, ma guzo ya nihi Onyenwe anyi. Onye nchujà ga-ewere mmiri di ocha di ndu tinye nefere uru, ya na aja nke di nelu ala nke ulo ikwu ama, mgbe onye nchujà werela ya, o ga-atunye ya nime mmiri ahụ. Onye nchujà ga-eme ka nwanyị ahụ guzoro nihi Onyenwe anyi, kpughee isi nwanyị ahụ, tinye naka ya aja ncheta ahụ, bu aja ekworo, ma naka onye nchujà ga-adị mmiri iba mba nke nkocha a. Ma o ga-eme ka o nọo iyi ya onye nchujà ahụ, ma gwa nwanyị ahụ okwu, O buru na o dighi onye dinara gi, o buru na i gabigabeghi ka e meruo gi site nokpuru di gi nke onwe gi, ka i buru onye aka ikpe na-adighi ya site na mmiri nke nkatọ nke a bu obubu onu. O buru ma gi emeela njehie dika nwanyị aluru di, alo emerula gi, na onye nyela ihe ndina ya nime gi, ma ewezuga di gi, Ma onye nchujà ga-eme ka nwanyị ahụ nọo iyi niyi nke obubu onu nke a, ma onye nchujà ga-agwa nwanyị ahụ, ka Onyenweanyị mee ka i buru obubu onu na iyi netiti ndi gi, mgbe Onyenweanyị mere ka apata gi daa, na afo gi zaa. Ma mmiri a e-bu-onu ga-

abanye nafọ gị mee ka afọ gị fụọ, meekwa ka apụ gị daa, ma nwanyị ahụ ga-asị, Ka ọ bụrụ, ka ọ bụrụ.

Onye nchụàjà ga-edede ọbụbụ ọnụ ndị a nime akwụkwọ, ma hichapụ ha nime mmiri nke ịba mba nke ịbụ ọnụ. Ma ọ ga-enye nwanyị ahụ mmiri nke ịba mba nke ịbụ ọnụ, mmiri ahụ nke ịbụ ọnụ nke ịba mba ga-abanyekwa nime ya.

Onye nchụàjà ga-esite naka nwanyị ahụ nara aja ekworo ahụ, ọ ga-edobe aja ahụ nihu Onyenwe anyị, ma wetara ya nebe ịchụàjà. Ma onye nchụàjà ga-ewe site naja ahụ ihe ncheta ya, ma welie ya nelu ebe ịchụ aja, ma mgbe ihe ndị a gasiri, ọ ga-enye nwanyị ahụ mmiri ahụ ọñụñụ. Ma ọ ga-abụ ọ bụrụ na emerụọla ya ma di ya echefuola, mmiri nke ịba mba nke a bụrụ ọnụ ga-abanye nime ya, afọ ya ga-aza, ụkwụ ya ga-ada, ma nwanyị ahụ ga-abụ ihe ọbụbụ ọnụ netiti ndị ya. Ọ bụrụ na e merughị nwanyị ahụ, ọ bụrụkwa na ọ dị ọcha, ọ ga-abụ onye aka ya dị ọcha ma ọ ga-atụ ime. Nke a bụ iwu nke ekworo, nke nwanyị lụrụ di ga-emebi, ma e merụọ ya. Ọ bụ nwoke nke ọ bụrụ na mmụọ ekworo bjakwasiri ya, ma kwo nwunye ya ekworo, ma guzobe nwunye ya nihu Onyenwe anyị, onye nchụàjà ga-emere ya iwu a niile. Na enweghị ikpe ga-adị nwoke ahụ site na mmehie, ma nwanyị ahụ ga-anata mmehie nke ya.

6

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, sị ya, Gwa ụmụ Izrel, Na ị ga-

agwa ha okwu, nwoke maobu nwanyi, onye ga-eji ike kwee nkwa ido onwe ya nsọ maka idi ocha nye Onyenwe anyi, Site na mmanya na ihe onunụ siri ike, o ga-adị ocha, mmanya gbara ụka nke sitere na mmanya na mmanya gbara ụka nke sitere na ihe onunụ siri ike, o gaghi anụ, ihe niile e si na mkpuru vain meputa, o gaghi anụ, mkpuru vain ohuru na mkpuru vain a miri ami, o gaghi eri nubochi niile nke nkwa ya. Site nihe niile nke na-esi nosisi vain puta, mmanya site nakpukpo mkpuru vain ruo na mkpuru mkpuru vain, o gaghi eri nubochi niile nke idi ocha. Aguba agaghi abia nelu isi ya, ruo mgbe ubochi ndi ahụ di ka o kwere Onyenwe anyi nkwa ga-ezuzu, o ga-abu onye di nsọ na-azu ntutu isi ya niile ubochi niile nke nkwa ahụ nye Onyenwe anyi. Nelu mkpuru obi niile nwuru anwu, o gaghi abanye nelu nna na nne, Na nke nwanne nwoke na nke nwanne nwanyi, o gaghi emeru onwe ya nelu ha mgbe ha nwuru, nihi na nkwa Chineke nke ya di nelu isi ya.

Nubochi niile nke nkwa ya, o ga-abu onye di nsọ nye Onyenwe anyi. O buru na onye nwuru nelu ya na mberede, a ga-emeru isi nkwa ya ozugbo, o ga-akpuchakwa isi ya nubochi a ga-emecha ya, bu nubochi nke asaa ka a ga-akpucha ya. Nubochi nke asato, o ga-eweta nduru abuo, ma o bu umu nduru abuo, gakwuru onye nchuaàjà nonu uzọ ulọ ikwu nke ama.

Onye nchuaàjà ga-eme otu banyere mmehie, na otu nime aja nsure oku, o ga-ekpuchikwara ya ikpe banyere ihe o mehiere banyere mkpuru obi, o ga-edokwa isi ya nsọ nubochi ahụ nke e doro nsọ nye Onyenwe anyi, ubochi nke nkwa. Na o ga-eweta

nwa aturū gbara otu afọ maka mmehie, na ụbọchị ndị gara aga ga-abụ ihe efu, nihi na isi nkwa ya emerurū.

Ma nke a bụ iwu nke onye ekpere ekpere, nùbọchị ọ ga-emezu ụbọchị nkwa ya, ọ ga-eweta nonwe ya nọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama. Ọ ga-ewetara Onyenwe anyị onyinye ya: otu nwa aturū gbara otu afọ nke na-enweghị ntupọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa aturū nwanyị gbara otu afọ nke na-enweghị ntupọ maka mmehie, na otu ebule na-enweghị ntupọ maka nzọpụta. na nkata achịcha na-ekoghị eko nke ọka wiiti dị mma, ogbe achịcha a gwakọtara na mmanụ, na mbadamba achịcha na-ekoghị eko e tere mmanụ, na aja ha, na onyinye ihe ọnụnụ ha. Onye nchụaja ga-eweta ya nihi Onyenwe anyị, ọ ga-emekwa ihe banyere mmehie ya na aja nsure ọkụ ya. Na ebule ahụ, ọ ga-eme aja nzọpụta nye Onyenwe anyị nelu nkata nke achịcha ndị na-enweghị ihe na-eko achịcha, na onye nchụaja ga-eme aja ya, na ihe ọnụnụ aja ya. Onye ahụ kwere nkwa ga-akpucha isi ya nọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama, ma tinye ntutu isi nkwa ya nelu ọkụ nke dị nokpuru aja nzọpụta.

Ma onye nchụàjà ga-ewere ogwe aka esiri esi site nebule ahụ, na otu achịcha na-enweghị ihe na-eko achịcha site na nkata ahụ, na otu mbadamba achịcha na-enweghị ihe na-eko achịcha, ọ ga-etinye ha nelu aka onye ahụ kwere nkwa mgbe ọ kpuchara ntutu isi ya maka nkwa ya. Onye nchụàjà ga-eweta ha dika onyinye nihi Onyenweanyị, ọ ga-abụ ihe dị nsọ nye onye nchụàjà nelu obi nke onyinye ahụ, na nelu ogwe aka nke onyinye e weliri elu, mgbe ihe ndị a gasiri, onye ahụ kwere

nkwa ga-añu mmanya. Nke a bu iwu nke onye ahụ kwere
ekpere, onye ga-ekwe nkwa nye Onyenwe anyị onyinye ya nye
Onyenwe anyị banyere nkwa ahụ, na-abughị nke aka ya ga-
achota, dika ike nke nkwa ya, nke o ga-ekwe dika iwu idi ocha.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa Aaron na umu ya ndi
ikom okwu, si, Otu a ka unu ga-esi gozie umu Izrel, na-asị ha, Ka
Onyenwe anyị gozie gi, ma chekwaa gi. Ka Onyenwe anyị mee
ka ihu ya nwukwasị gi, ma nwee obi ebere nebe i nọ. Ka
Onyenwe anyị welie ihu ya nelu gi, ma nye gi udo. Ha ga-etinye
aha m nahụ umu Izrel, mu onwe m bu Onyenwe anyị ga-
agozikwa ha.

7

Nubochi ahụ Mosis guchara oru, ka o wulie uloikwu ahụ, o tere
ya mmanu, doo ya nsọ, na ngwongwo ya niile, na ebe ichu aja
ahụ, na ngwongwo ya niile, o tere ha mmanu, doo ha nsọ. Ma
ndi ochichi Izrel wetara onyinye, ndi ochichi iri na abuo nke
ezinaulo ha, ndi a bu ndi ochichi ebo, ndi a bu ndi guzoro noru
nleta. Ma ha wetara onyinye ha nihi Onyenwe anyi, ugboala isii
nke kpuchiri ekpuchi, na ehi iri na abuo, otu ugboala si naka ndi
ochichi abuo, na otu nwa ehi si naka onye o bu la, ma ha wetara
ha nihi ulo ikwu ahụ. Ma Onyenweanyi gwara Mosis, si, Nara
naka ha, ha ga-abu maka oru ije ozi nke ulo ikwu ama, i ga-
enyekwa ha ndi Livayi, onye o bu la dika ije ozi ya. Mosis weere
ugboala ndi ahụ na ehi ndi ahụ, nye ha ndi Livayi. Ma o nyere

umụ Gedson ugboala abuo na ehi anọ dika ozi ha si di. O nyere ugbo ala anọ na ehi asato ndi ahụ nye umụ Merari dika oru ha si di, site naka Ithamar nwa Aaron onye nchujaja. Ma umụ ndi ikom Kohat, o nyeghi ha ihe o bu, nihi na ihe nsọ nke ije ozi ha nwere ka ha ga-ebu nubu ha.

Ma ndi ochichi wetara ihe maka ido nsọ nke ebe ichu aja ahụ nubochi e tere ya mmanu, ma ndi ochichi wetara onyinye ha nihi ebe ichu aja ahụ. Onyenwe anyi gwara Mosis, Otu onyeisi kwa ubochi, otu onyeisi kwa ubochi, ha ga-eweta onyinye ha maka ido ebe ichu aja nsọ.

Onye wetara onyinye ya nubochi mbu bu Nashon nwa Aminadab, onye ochichi ebo Juda. Ma o wetara onyinye ya, efere olaocha otu, iri ato na otu nari ibu ya, efere otu olaocha, iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abuo juputara utu oka mma a gwakotara na mmanu maka aja. Ihe igu oku otu nke iri olaedo, nke juputara na ihe nsure oku na-esi isi utu. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturu gbara otu afọ maka aja nsure oku, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Ma nime aja nzoputa: nne ehi abuo, ebule ise, mkpi ise, umu aturu nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bu onyinye Naason nwa Aminadab.

Nubochi nke abuo, Natanael nwa Soga, onye ochichi nke ebo Isaka wetara onyinye. Ma o wetara onyinye ya, otu efere olaocha, ibu ya bu otu nari na iri ato, otu efere olaocha nke iri asaa sikeli dika sikeli nsọ ahụ, ha abuo juputara nutu oka mma a

gwakọtara na mmanụ maka aja. Ihe igba aja nsure ọkụ otu nke dị iri shekel ọlaedo, nke jupụtara na ihe nsure ọkụ na-esi ísì ụtọ. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa atụrụ gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa ewu si nime igwe ewu maka mmehie. Ma maka aja nzọpụta: ụmụ nne ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise, ụmụ atụrụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Natanael nwa Soga.

Nụbọchị nke atọ, onye ọchịchị nke ụmụ ndị ikom Zebulun, Eliab nwa Helon. Onyinye ya, otu efere ọlaọcha, ibu ya bụ otu narị na iri atọ, otu efere ọlaọcha nke iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abụọ jupụtara na ụtụ ọka mma nke a gwakọtara na mmanụ maka aja, Ihe igụ ọkụ otu nke iri ọlaedo, nke jupụtara na ihe nsure ọkụ na-esi ísì ụtọ. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa atụrụ gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Nakwa nime aja nzọpụta: ụmụ nne ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise, ụmụ atụrụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Eliab nwa Helon.

Nụbọchị nke anọ, onye ọchịchị nke ụmụ ndị ikom Ruben, Elizur nwa nwoke Shediur. Onyinye ya bụ efere ọlaọcha otu nke ibu ya bụ otu narị na iri atọ, efere ọlaọcha otu nke bụ iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abụọ jupụtara n'utụ ọka mma nke a gwakọtara na mmanụ maka aja, Ihe igụ ọkụ otu nke iri ọlaedo, nke jupụtara na ihe nsure ọkụ na-esi ísì ụtọ. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa atụrụ gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Nakwa maka aja nzọpụta: ụmụ nne ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise,

umụ aturụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Elisur nwa Sediur.

Nubochi nke ise, onye ochichi nke umụ ndi ikom Simeon, Salamiel nwa Zurishaddai. Onyinye ya bụ efere olaocha otu, ihe di iri atọ na otu nari nibu, efere olaocha otu, nke di iri asaa shekel dike shekel nsọ ahụ, ha abụọ juputara ntu oka mma a gwakotara na mmanụ maka aja. Otu ihe igu oku nke iri olaedo, nke juputara na ihe nsure oku na-esi isi utu. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturụ gbara otu afọ maka aja nsure oku, Na otu nwa ewu si nime igwe ewu maka mmehie. Na nime aja nzoputa: umụ nne ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise, umụ aturụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Salamiel nwa Sourisadai.

Nubochi nke isii, onye ochichi nke umụ ndi ikom Gad, Eliasaph nwa Raguel. Onyinye ya, otu efere olaocha, ibu ya bụ otu nari na iri atọ, otu efere olaocha iri asaa shekel dike shekel nsọ ahụ, ha abụọ juputara ntu oka mma a gwakotara na mmanụ maka aja. Ihe igu oku otu nke iri olaedo, nke juputara na ihe nsure oku na-esi isi utu. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturụ gbara otu afọ maka aja nsure oku, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Na maka aja nzoputa: nne ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise, umụ aturụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Eliasaf nwa Raguel.

Nubochi nke asaa, onye ochichi nke umụ ndi ikom Ifrem, Elishama nwa Amihud. Onyinye ya, otu efere olaocha, ibu ya bụ

otu nari na iri atọ, otu efere ọlaọcha nke iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abụọ juputara na ụtụ ọka mma a gwakọtara na mmanụ maka aja. Ihe ịgụ ọkụ otu nke iri ọlaedo, nke juputara na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturụ gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Maka aja nzọpụta: oke ehi nwanyị abụọ, ebule ise, mkpi ise, ụmụ aturụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Elishama nwa Ammihud.

Nubochi nke asatọ, onye ọchichi nke ụmụ ndi ikom Manase, Gamaliel nwa Phadassur. Onyinye ya, otu efere ọlaọcha, ihe di otu nari na iri atọ nibu, otu efere ọlaọcha nke di iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abụọ juputara nütü ọka mma a gwakọtara na mmanụ maka aja. Ihe ịgụ ọkụ otu nke iri ọlaedo, nke juputara na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturụ gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa ewu si nigwe ewu maka mmehie, Ma nime aja nzọpụta: nne ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise, ụmụ aturụ nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bụ onyinye Gamaliel nwa Phadassur.

Nubochi nke itoolu, onye ọchichi nke ụmụ ndi ikom Benjamin, Abidan nwa Gideoni. Onyinye ya, otu efere ọlaọcha, ibu ya bụ otu nari na iri atọ, otu efere ọlaọcha, iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abụọ juputara ụtụ ọka mma a gwakọtara na mmanụ maka aja, Ihe ịgụ ọkụ otu nke iri ọlaedo, nke juputara na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu

nwa aturū gbara otu afọ maka aja nsure oku, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Ma nihi aja nzoputa: umu nne ehi abuo, ebule ise, mkpi ise, umu aturū nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bu onyinye Abidan nwa Gideon.

Nubochi nke iri, onye na-achi umu Dan, Ahiezer nwa Ammishaddai. Onyinye ya, otu efere olaocha, ibu ya bu otu nari na iri ato, otu efere olaocha iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abuo juputara nutu oka mma a gwakotara na mmanu maka aja. Ihe igu oku otu nke iri olaedo, nke juputara na ihe nsure oku na-esi isi uto. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturū gbara otu afọ maka aja nsure oku, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Ma nime aja nzoputa: nne ehi abuo, ebule ise, mkpi ise, umu aturū nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bu onyinye Ahiezer nwa Amisadai.

Nubochi nke iri na otu, onye ochichi nke umu ndi ikom Asher, Phagiel nwa Echran. Onyinye ya, otu efere olaocha, ibu ya bu otu nari na iri ato, otu efere olaocha iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abuo juputara nutu oka mma nke a gwakotara na mmanu maka aja. Ihe igu oku otu nke iri olaedo, nke juputara na ihe nsure oku na-esi isi uto. Otu nwa ehi site na igwe ehi, otu ebule, otu nwa aturū gbara otu afọ maka aja nsure oku, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Ma nime aja nzoputa: nne ehi abuo, ebule ise, mkpi ise, umu aturū nwanyị di otu afọ ise. Nke a bu onyinye Phagiel nwa Echran.

Nubochi nke iri na abuo, onye ochichi nke umu ndi ikom Naftali

bụ Ahira nwa Enan. Onyinye ya, otu efere ọlaọcha, ihe dị otu nari na iri atọ nibu, otu efere ọlaọcha nke dị iri asaa shekel dika shekel nsọ ahụ, ha abụọ jupụtara nütü ọka mma a gwakọtara na mmanụ maka aja. Ihe ịgụ ọkụ otu nke iri ọlaedo, nke jupụtara na ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. Otu nwa ehi si nigwe ehi, otu ebule, otu nwa aturu gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ, na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie Ma nihi aja nzoputa: umu nne ehi abuo, ebule ise, mkpi ise, umu aturu nwanyị gbara otu afọ ise. Nke a bu onyinye Achire nwa Ainan.

Nke a bu nrakonye nke ebe ichu aja nubochi o tere ya mmanu, site naka ndi ochichi nke umu Izrel: efere ọlaọcha iri na abuo, efere ọlaọcha iri na abuo, ihe nsure ọkụ na-esi isi uto ọlaedo iri na abuo. Otu nari na iri atọ shekel, otu efere ukwu ahụ, na iri asaa shekel, otu efere ahụ, ihe niile bu ọlaọcha nke aria ndi ahụ, puku abuo na nari anọ shekel, dika shekel nke ebe nsọ. Ihe ịgụ ọkụ ọlaedo iri na abuo jupụtara na uda na-esi isi uto, ọlaedo niile nke ihe ịgụ ọkụ ndi ahụ, iri abuo na otu nari shekel ọlaedo. Ehi niile maka aja nsure ọkụ, umu ehi iri na abuo, ebule iri na abuo, umu aturu gbara otu afọ iri na abuo, tinyere aja mkpuru ọka ha na aja ihe onunu ha, na mkpi iri na abuo maka aja mmehie. Ehi niile maka aja nzoputa, umu ehi nwanyị iri abuo na anọ, ebule iri isii, mkpi iri isii nke otu afọ, umu aturu iri isii nke otu afọ na-enweghi ntupo, nke a bu nracha nke ebe ichu aja, mgbe e mesiri juuo aka ya, na mgbe e mesiri tee ya mmanu.

Mgbe Mosis na-abanye nime ulo ikwu nke ama igwa ya okwu, o nuru olu Onyenwe anyi na-ekwu ya site nelu oche ebere nke di

nelu igbe nke ama, netiti cherubim abụọ ahụ, ma ọ nọ na-agwa ya okwu.

8

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, na-ekwu, Gwa Erọn, Ị ga-asị ya, mgbe ị na-edobe oriṅa ndị ahụ nakụkụ, ka ha chere ihu nihu ihe ịdọba oriṅa, oriṅa asaa ndị ahụ ga-enye ihè. Na Erọn mere otu a, site notu akụkụ dị ka ihu nke ihe ịdọba oriṅa, ọ kwunyere oriṅa ya niile, dị ka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, Ma nke a bụ ihe owuwu nke iheọkụ, nke siri ike, nke ọlaedo, ogwe ya, na okoko lili ya, siri ike niile, dika ụdị nke Onyenwe anyị gosiri Mosis, otu a ka o si mee iheọkụ ahụ.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Were ndị Livait site netiti ụmụ Izrel, meekwa ka ha dị ọcha. Na otu a ka ị ga-esi mee ha maka ido ha ọcha: ị ga-efesa ha mmiri nke ido ọcha, agụba ga-agafe nahụ ha niile, ha ga-asa uwe ha, ha ga-adịkwa ọcha.

Ha ga-ewere otu nwa ehi site nigwe ehi, yana aja ọka a kwọrọ nke ọma nke a gwakọtara na mmanụ, ị ga-ewerekwa nwa ehi nke gbara otu afọ site nigwe ehi maka mmehie. Ma ị ga-eweta ndị Levites nihu ụlọ ikwu nke ama, ma ị ga-achịkọta nzukọ niile nke ụmụ Izrel. Ma ị ga-eweta ndị Livait nihu Onyenwe anyị, ma ụmụ Izrel ga-etinye aka ha nelu ndị Livait, Ma Erọn ga-ekewa ndị Livait dika onyinye nihu Onyenwe anyị site naka ụmụ Izrel, ha ga-abụkwa ndị ga-arụ ọrụ Onyenwe anyị. Ma ndị Livait ga-

etinye aka ha nelu isi ụmụ ehi ndị ahụ, ị ga-emekwa otu nime ha maka mmehie, na otu nime aja nsure okụ nye Onyenwe anyị, ịji kpuchiere ha mmehie.

Ma ị ga-edobe ndị Livait nihi Onyenwe anyị, na nihi Erọn, na nihi ụmụ ndị ikom ya, ma ị ga-enyeghachi ha dika onyinye nihi Onyenwe anyị, Ma ị ga-ekewa ndị Livayị site netiti ụmụ Izrel, ha ga-abụkwa nke m. Ma mgbe ihe ndị a gasiri, ndị Livait ga-abanye iru oru nke ulo ikwu nke ama, ị ga-asachakwa ha, ma ị ga-enyeghachi ha nihi Onyenwe anyị. Nihi na onyinye e nyere ndị a m ha bu site netiti ụmụ ndị ikom Israel, nonodu nke ndi na-emepe akpanwa niile nke ụmụ mbu niile site na ụmụ ndi ikom Israel, e werela m ha nye onwe m. Nihi na niile ụmụ mbu no netiti ụmụ Izrel bu nke m, site numu mmadu ruo nanu ulo. Nubochi ahụ m tigburu ụmụ mbu niile nala Ijpt, e doro m ha nsọ nye onwe m. Ma m weere ndi Levite nonodu ụmụ mbu niile netiti ụmụ Izrel. Ma enyeghachiri m ndi Livayị dika onyinye e nyere Eron na ụmụ ya ndi ikom site netiti ụmụ Izrel, ka ha ruo oru nke ụmụ Izrel nulo ikwu nke ama, na ikpuchiri ụmụ Izrel mmehie, ka o ghara idi numu Izrel onye na-abiaru nso nihe nsọ.

Ma Moses na Aaron na nzuko niile nke ụmụ Izrel mere ndi Livait dika Onyenwe anyi nyere Moses iwu banyere ndi Livait, otu a ka ụmụ Izrel mere ha. Ma ndi Livait doro onwe ha ocha, ha sachara uwe ha, Eron nyeghachiri ha dika onyinye nihi Onyenwe anyi, Eron kpuchikwaara ha mmehie ịji doo ha ocha. Mgbe ihe ndi a gasiri, ndi Livait banyere ịje ozi oru ha nime ulo ikwu nke ama nihi Eron na nihi ụmụ ndi ikom ya, di ka

Onyenwe anyị nyere Mosis iwu banyere ndị Livait, otu a ka ha mere ha.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Nke a bụ ihe banyere ndị Livait: site nafo iri abuo na ise gawa elu, ha ga-abanye iru oru nloikwu nke ama. Ma site nafo iri ise, o ga-apu site na ozi ahụ, o gaghikwa aru oru ozo. Ma o ga-eje ozi nwanne ya nime ulo ikwu nke ama iche nche, oru ma o gaghi aru oru, otu a i ga-eme ndi Livayi nime nche ha.

9

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu nozara Sainai nafo nke abuo, mgbe ha si nala Ijipt puta, nonwa nke mbu, na-ekwu, Ekwuru m, ka umu Izrel mee mmemme Ngabiga noge ya, Nubochi nke iri na ano nke onwa mbu noge anyasi, i ga-eme ya dika oge ya si di, dika iwu ya si di, na dika nkowa ya si di, i ga-eme ya. Moses gwara umu Izrel ka ha mee mmemme Ngabiga na mmalite nke ubochi iri na ano nke onwa ahụ nozara Sainai. Di ka Onyenwe anyi nyere Mosis iwu, otu ahụ ka umu Izrel mere.

Ma ndi nwoke ahụ bu ndi ruru aru nihi ozu mmadu biara, ha enweghi ike ime emume Pasova nubochi ahụ, ha biakwutere Moses na Aaron nubochi ahụ, Ndi ikom ahụ sirị ya, Anyi bu ndi ruru aru nihi ozu mmadu, o bu na anyi agaghi achu onyinye nye Onyenwe anyi noge ya netiti umu Izrel? Na Moses gwara ha, Guzoro ebe a, ka m nuru ihe Onyenwe anyi ga-enye iwu banyere

unu. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa ụmụ ndị ikom Israel, si, nwoke ọ bụla, onye ọ bụrụ na ọ ghorọ onye ruru arụ nihi mkpuru obi nwoke, ma ọ bụ nọ nuzọ dị anya unu, ma ọ bụ nọgbọ unu, ọ ga-eme mmemme Ngabiga Onyenwe anyị nonwa nke abụọ nubochi nke iri na anọ, Noge anyasi, ha ga-eme ya, ha ga-eso achicha na-ekoghi eko na ahijia ilu rie ya. Ha agaghi ahapu ihe ọ bula site na ya ruo ututu, ha agaghikwa agbaji okpukpu ọ bula site na ya, dika iwu nke Ngabiga ka ha ga-eme ya. Ọ bụrụ na nwoke ọ bula di ocha ma ọ noghi nuzọ di anya, ma ọ daa ada ime Ememme Ngabiga, a ga-ebipu mkpuru obi ahụ site na ndi ya, nihi na ọ wetaraghi onyinye Onyenwe anyi noge ya; nwoke ahụ ga-anata mmehie ya. Ọ bụrụ ma onye obia biakwute unu nala unu, meekwa mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi dika iwu nke mmemme Ngabiga si di, nakwa dika nhazi ya si di, ọ ga-eme ya, iwu otu ga-adiri unu na onye obia na onye amuru nala ahụ.

Nubochi ahụ e guzobere ulo ikwu ahụ, igwe ojii kpuchiri ulo ikwu ahụ, bu ulo nke ama, ma nuhuruchi, ọ di nelu ulo ikwu ahụ di ka udi oku ruo ututu. Otu a ka ọ na-adị mgbe niile, igwe ojii na-ekpuchi ya nehihie, yana odidi oku nabalị. Na mgbe igwe ojii si nulo ikwu rigoruo elu, umu Izrel na-ebili ije, na nebe ọ bula igwe ojii kwusiri, ebe ahụ ka umu Izrel na-ama ulo ikwu ha. Site niwu Onyenwe anyi, umu Izrel ga-ama ulo ikwu, na site niwu Onyenwe anyi, ha ga-ebili gawa. Nubochi niile nke igwe ojii na-ekpuchi nelu ulo nzute, umu Izrel ga-ama ulo ikwu. Mgbe ọ bula e dotara igwe ojii ahụ nelu ulo ikwu ahụ ubochi kariri, umu Izrel ga-edebe nche nke Chineke, ha agaghi ebupu. Ma ọ ga-

abụ na mgbe igwe ojii kpuchiri ụbọchị ole na ole nelu ụlọ ikwu ahụ, site nolu Onyenwe anyị ka ha ga-ama ụlọ ikwu, sitekwa niwu Onyenwe anyị ka ha ga-ebuli ije. Ọ ga-abụ na mgbe ọ bụla igwe ojii ga-adị site na mgbede ruo ụtụtụ, mgbe igwe ojii ahụ ga-arigoro nụtụtụ, ha ga-ebuli ije, ma ọ bụ ehiehie ma ọ bụ abali. Ọnwa ụbọchị na-abawanye nke igwe ojii na-ekpuchi nelu ya, ụmụ Izrel ga-ama ụlọ ikwu, ha agaghị apụ. Na site niwu nke Onyenwe anyị ha ga-apụ, ha debere nche nke Onyenwe anyị site niwu nke Onyenwe anyị naka Mosis.

10

Onyenwe anyị gwara Mosis, sị, Mee gị onwe gị opi ọlaocha abụọ, A kuru akụ ka ị ga-eme ha, ha ga-abụkwara gị maka ikpoghachi nzukọ na iwepụ ogige ndị ahụ. Ma ị ga-afụ ụja nime ha, a ga-achikotakwa ogbakọ niile nonụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama gbara. Ọ bụrụ na ha afụọ opi naanị otu ugboro, ndị ndu na ndị isi niile nke Israel ga-abiakwute gị. Na unu ga-afụ opi mgbaàmà, na ha ga-ebili gaa ndị na-ama ụlọikwu ndị mara ụlọikwu nọwụwa anyanwụ. Unu ga-afụ opi mgbaàmà nke abụọ, ndị ogige ndị mara ụlọikwu na Ndịda ga-ebili. Unu ga-afụ opi mgbaàmà nke atọ, ndị ogige ndị mara ụlọikwu nakukụ osimiri ga-ebili. Unu ga-afụ opi mgbaàmà nke anọ, ndị ogige ndị mara ụlọikwu nebe Ugwu ga-ebili. Ha ga-eji mgbaàmà afụ opi mgbe ha na-ebili. Na mgbe unu kpokotara nzukọ, unu ga-afụ opi, ma ọ bughị ihe iriba ama. Ọ bụ ụmụ ndị ikom Aaron ndị nchụaja ga-afụ opi, ọ ga-abụkwara unu iwu ebighiebi nime ogbọ unu niile. Ọ bụrụ na

unu apụọ ibu agha nala unu megide ndị iro nke guzogidere unu, unu ga-afụ opi ike, a ga-echetakwa unu nihu Onyenwe anyị, a ga-azọputakwa unu site naka ndị iro unu. Nụbọchị ọñụ unu, na mmemme unu, na ọnwá ọhụrụ unu, unu ga-afụ opi nelu aja nsure ọkụ, na nelu aja nzọputa unu, ọ ga-abụkwara unu ihe ncheta nihu Chineke unu, Mụ bụ Onyenwe anyị Chineke unu.

Ma o mere na nafo nke abụọ, nnonwa nke abụọ, nụbọchị iri abụọ nke ọnwá ahụ, igwe ojii si nulo ikwu nke ama bilie. Ụmụ Izrel buliri ije ha na nri ha nozara Sainai, igwe ojii kwurụ nozara Paran. Na ha buliri ụzọ mbụ nihi olu Onyenwe anyị naka Mosis.

Na ha buliri usoro ogige ụmụ Juda nke mbụ na ike ha, na nelu ike ha, Nahshon nwa Aminadab. Na nelu ike ebo ụmụ Issachar, Nathanael nwa Sogar. Na nelu ike ebo ụmụ Zebulun, Eliab, nwa Helon. Ma ha ga-akwatụ ụlọikwu ahụ, ma ụmụ ndị ikom Gedson, na ụmụ ndị ikom Merari, ndị na-ebu ụlọikwu ahụ, ga-ebupụ ya.

Na ha buliri usoro ogige Ruben na ike ha, na nelu ike ha, Elizur nwa Shediur. Na nelu ike ebo ụmụ Simeon, Salamiel nwa Surisadai. Na nelu ike ebo ụmụ Gad, Elisaph nwa Raguel. Ma ụmụ ndị ikom Kohat ga-ebupụ na-ebu ihe nsọ, ma ha ga-eguzobe ụlọ ikwu ruo mgbe ha ga-abịarute. Na ha ga-ebuli usoro ogige Ifrem na ike ha, na nelu ike ha, Elishama nwa Amiud.

Na nelu ike ebo ụmụ Manase, Gamaliel nwa Fadasur. Na nelu ike ebo ụmụ Benjamin, Abidan nwa Gideon. Na ha ga-ebuli usoro

ogige ụmụ Dan, ndị ikpeazụ nime ogige niile, na ike ha, na nelu ike ha, Ahiezer nwa Ammishaddai. Na nelu ike ebo ụmụ Asher, Phagiel nwa Echran. Na nelu ike ebo ụmụ Neftali, Akire nwa Enan. Ndị a bụ ndị agha ụmụ Izrel, ha biliri na ike ha.

Ma Moses gwara Hobab nwa Raguel onye Midian, onye di na nwunye nke Moses, Anyị na-apụ anyị gaa nebe ahụ nke Onyenweanyị kwuru, Nke a ka m ga-enye unu. Bịa soro anyị, anyị ga-emere gị nke ọma, nihi na Onyenweanyị ekwuola ihe ọma banyere Israel. Ma ọ sịrị ya, Agaghị m aga, kama ọ bụ nala m na nọgbọ m ka m ga-aga. Ma ọ sịrị, Ahapụla anyị, nihi na ị nonyeere anyị nọzara, ị ga-abụkwa okenye netiti anyị. Ọ bụrụ na ị ga-eso anyị, ọ ga-abụ na ihe ọma ndị ahụ niile nke Onyenwe anyị ga-emere anyị, anyị ga-emekwara gị nke ọma.

Ma ha si nugwu Onyenwe anyị pụọ ụzọ ụbọchị atọ, ma igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị gara nihi ha ụzọ ụbọchị atọ ịchọputara ha ebe izuike. Ọ dịkwa mgbe e buliri igbe ọgbugba ndụ ahụ elu, Mosis kwuru sị, Bilie, Onyenwe anyị, ka ndị iro gị gbasasịa, ka ndị niile kpọrọ gị asị gbaa ọsọ. Na mgbe ọ kwusiri, o kwuru, Laghachi azụ, Onyenwe anyị, nye puku kwurụ puku iri puku nọ nIzrel. Na igwe ojii ahụ nọ na-enye ndo nelu ha nùbọchị, mgbe a na-ebulie ha site nogige ahụ.

11

Ndị mmadụ nọ na-atamu ntamu ihe ojọọ nihi Onyenwe anyị,

Onyenwe anyị nūrụ ya, o wee were iwe ọnụma, ọkụ si naka Onyenwe anyị mụnye netiti ha, o repiakwara akukụ ụfọdụ nke ogige ahụ. Ndị mmadụ tiri mkpu gakwuru Mosis, Mosis kpere ekpere gakwuru Onyenwe anyị, ọkụ ahụ kwusiri. A kpọrọ aha ebe ahụ Ọkụ Ọjọọ, nihi na ọkụ si naka Onyenwe anyị mụnye netiti ha. Ma ndị agwakọtara ọnụ ndị nọ netiti ha nwere ọchịcho siri ike, ha nọdụ ala bee ákwá, ụmụ Izrel sokwa bee ákwá, ha kwukwara si, Onye ga-enye anyị anụ? Anyị chetara azụ ndị ahụ anyị na-eri nefu nIjpt, na kukumba ndị ahụ, na egusi ndị ahụ, na liiki ndị ahụ, na yabasị ndị ahụ, na galiiki ndị ahụ. Ugbu a, mkpụrụ obi anyị akpọla nkụ nke ukwuu; ọ dighị ihe ọzọ karịa mánà ka anya anyị na-ahụ. Mà manna dị ka mkpụrụ coriander, na ụdịdị ya bụ ụdịdị kristal. Ma ọ nọ na-agafe site na ndị mmadụ, ha chikọtara ya, ha kworọ ya nigwe nri, ha tere ya nikwe, ha siri ya nite, ha mere ya achicha, ihe uto ya dịkwa ka uto achicha e ji mmanụ mee. Ma mgbe ọ bula igirigi ridara nelu ogige nabali, mánà na-arịdatakwa nelu ya.

Na Mosis nūrụ ebe akwa ha dịka ikwu ha si dị, onye ọ bula nọ nọnu ụzọ ya, Onyenwe anyị were iwe nke ukwuu, ọ bukwa ihe ọjọọ nihi Mosis. Mosis gwara Onyenwe anyị si, Gini mere i ji mesie ohu gi ike ọjọọ, gini mekwara m na-ahutaghi ihuoma nihi gi, iji tinye ibu ọrụ nke ndị a nahụ m? Ọ bughị m nime afọ nara ndị a niile, ka ọ bụ m mụrụ ha? Nihi gini ka i na-agwa m, Buru ya nobi gi, di ka nwa amanye si eburu nwa na-anụ ara, gaa nala ahụ nke i nūrụ iyi nye nna nna ha? Ebee ka m ga-esi nweta anụ inye ndị a niile? Nihi na ha na-ebe akwa nebe m nọ, na-ekwu, Nye anyị anụ ka anyị rie. Agaghị m enwe ike ibu ndị a naanị m,

nihii na okwu a diiri m arọ nke ukwu. Ọ buri na otu a ka i na-eme m, biko gbuo m kpamkpam, ọ buri na m achotala ebere nebe i no, ka m ghara ihu nhuju anya m.

Ma Onyenwe anyi gwara Mosis, si, Chikotara m iri mmadu asaa site na ndi okenye Izrel, bu ndi gi onwe gi maara na ha bu ndi okenye nke ndi mmadu na ndi ode akwukwo nakwa, i ga-eduga ha nulo ikwu nke ama, ha ga-eguzo ebe ahụ gi na ha. Aga m arida, gwa gi okwu nebe ahụ, wepu ufodu nime mmuo nke di nahu gi tinye nahu ha, ha ga-enyere gi aka ibu ibu nke ndi mmadu, i gaghi ebu ya naani gi onwe gi. Gwa ndi mmadu si ha, doonu onwe unu nsọ maka echi, unu ga-erikwa anu, nihii na unu kwara akwa nihi Onyenwe anyi na-asị, onye ga-enye anyi anu? Ọ di anyi mma mgbe anyi no nIjpt. Onyenwe anyi ga-enye unu anu iri, unu ga-erikwa anu. Ọ bughị otu ubochi unu ga-eri, ọ bughikwa ubochi abuo, ọ bughikwa ubochi ise, ọ bughikwa ubochi iri, ọ bughikwa ubochi iri abuo, Ruo otu onwa ubochi ka unu ga-eri ya, ruo mgbe ọ ga-esi noghere imi unu puta, ọ ga-abukwara unu ihe iso oyi, nihii na unu nupuru Onyenwe anyi isi, bu onye no netiti unu, ma beekwa akwa nihi ya, na-asị, Gini mere anyi ji si nIjpt puta? Ma Moses kwuru, Nari puku isii nke ndi agha ukwu bu ndi a, nime ha ka m no, ma gi kwuru, Anu ka m ga-enye ha iri, ma ha ga-eri ya onwa niile. Ọ bughị aturu na ehi a ga-egbu nye ha, ọ ga-ezuru ha? Ka ọ bu azu niile nke osimiri a ga-achikota nye ha, ọ ga-ezuru ha? Onyenwe anyi gwara Mosis, Aka Onyenwe anyi ọ gaghi ezuru? Ugbo a i ga-ama ma okwu m ga-ejide gi ma ọ bu na ọ gaghi ejide gi.

Mosis puru ma gwa ndi mmadu okwu nke Onyenwe anyi, ma chikota iri mmadu asaa site na ndi okenye nke ndi mmadu, ma ya onwe ya guzobe ha gburugburu ulo ikwu ahụ. Ma Onyenwe anyi ridara nime igwe ojii, gwa ya okwu, wepu ufodu nime mmuo ahụ nke di nelu ya, tinye ya nelu iri ndi ikom asaa bu ndi okenye. Mgbe mmuo ahụ zukwasiri ha, ha buru amuma, ma ha akwusighi igbakwunye. Ma e hapuru ndi nwoke abuo nogige ahụ, aha nke mbu bu Eldad, aha nke abuo bu Medad. Mmuo ahụ zukwasiri ha, ndi a so na ndi e debanyere aha, ma ha abighi nulo ikwu ahụ. Ha buru amuma nogige ahụ. Ma nwa okorobia ahụ gbara oso biakwute ya, o kororo Mosis ma kwuo, na-ekwu, Eldad na Medad na-ebu amuma nime ogige ahụ. Na aza Joshuwa nwa Nun, onye guzo nakuku Moses, onye ahoputara, kwuru, Onyenwe m Moses, kwusi ha. Mosis siri ya, I naghị ekwo ekworo maka m? Onye ga-eme ka ndi niile nke Onyenwe anyi buru ndi amuma, mgbe Onyenwe anyi ga-enye ha mmuo ya? Mosis na ndi okenye Izrel lara nogige ahụ.

Ma mmuo si nebe Onyenwe anyi puta, wetara nnunu kweel site nosimiri gafee, tukwasị ha nelu ogige ahụ, uzọ ije ubochi site nebe a, na uzọ ije ubochi site nebe a, gburugburu ogige ahụ, dika okpurukpu abuo cubit site nala. Ma mgbe ndi mmadu biliri, ha noro ubochi ahụ dum, na abali ahụ dum, na echi ya dum na-achikota nnunu kweel. Onye chikotara nke ntakiri chikotara ihe ruru iri nzo ukwu. Ha basara ha gburugburu ogige ka ha kpoo nku. Anu ahụ ka no netiti ezé ha tupu o gwusia, mgbe Onyenwe anyi were iwe megide ndi ahụ, Onyenwe anyi tigburu ndi ahụ ihe otiti di nnoo ukwu. A kororo aha ebe ahụ Ili nke Ochicho,

nihi na ebe ahụ ka ha liri ndị ahụ nwere ọchịchọ. Site nili ncheta nke ọchịchọ, e wepụrụ ndị mmadụ gaa nAserọt, ndị mmadụ wee nọrọ nAserọt.

12

Ma Miriam na Aaron kwuru okwu megide Moses nihi nwanyị onye Etiopia nke Moses lūrụ, nihi na ọ lūrụ nwanyị onye Etiopia. Ha kwuru, Ọ bụ Mosis naanị ka Onyenwe anyị gwara okwu? Ọ bughị na anyị ka o kwukwaara okwu? Onyenwe anyị nūrụ. Ma nwoke Moses dị nwayọọ nke ukwu karia mmadụ niile ndị nọ nelu ụwa. Onyenwe anyị gwara Moses na Aaron na Miriam ozugbo, Pụtanụ unu atọ nime ụlọ ikwu nke ama gbara. Ma ha pūrụ, ndị atọ ahụ, nūlọ ikwu nke ama-ama, Onyenwe anyị rịdakwara nogidi igwe ojii, guzoro nọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama-ama, a kpọkwara Erọn na Miriam, ha abụọ putakwara. Ma ọ siri ha, Nūrūnụ okwu m, ọ būrū na onye amuma unu diiri Onyenwe anyị, aga m eme ka a mara m site nọhụ nye ya, na site nura aga m agwa ya okwu. Ọ bughị otu a onye na-eje ozi m Mosis; nūlọ m niile, ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi. Onụ na onụ ka m ga-agwa ya okwu, nūdi, ọ bughị site nokwu mgbagwoju anya, ọ hūrū ebube Onyenwe anyị, gini mere unu atughị egwu ikwu okwu megide ohu m Mosis? Na iwe onuma nke Onyenwe anyị diiri ha, ọ pụkwara. Ma igwe ojii wepūrū onwe ya site na ụlọ ikwu ahụ, ma lee, Miriam nwere ekpenta di ka snow, ma Aaron lere Miriam anya, ma lee, ọ nwere ekpenta. Na Aaron gwara Moses, Ana m ariọ gi onyenwe m, etinyekwala anyị mmehie, nihi na

anyị mere ihe namaghị ama dịka anyị si mehie. Ka ọ ghara ibụ
dị ka ọnwụ, dị ka nwa afụ ọfụ na-apụta site nakpanwa nne, ma
na-eri ọkara anụ ahụ ya. Mosis tiri mkpu gakwuru Onyenwe
anyị, na-ekwu, Chineke, ana m ariọ gị, gwọọ ya. Ma Onyenwe
anyị gwara Mosis, Ọ bụrụ na nna ya agbụọ ya ọnụ mmiri nihi, ọ
gaghị eme ihere ụbọchị asaa? Ka e kewapụ ya ụbọchị asaa nèzí
ogige ahụ, mgbe ihe ndị a gasiri, ọ ga-abanye.

E kewapụrụ Miriam nèzí ogige ahụ ụbọchị asaa, ndị mmadụ ahụ
ebughịkwa onwe ha, ruo mgbe e mere Miriam ka ọ dị ọcha.

Mgbe ihe ndị a gasiri, ọ kpopụrụ ndị mmadụ site nAserot, ha
wee maa ụlọ ikwu nọzara Paran.

13

Chineke gwara Moses okwu, si, Ziga ndị ikom maka onwe gị, Na
ka ha nyochapụta ala ndị Kenan nke m na-enye ụmụ Izrel ka ọ
bụrụ ihe nweta ha, nwoke otu site nebo ọbụla, dịka ikwu nna
nna ha, ị ga-eziga ha, onye ndu ọbụla site netiti ha.

Ma Mosis zigara ha site nọzara Paran site nolu Onyenwe anyị,
ha niile bụ ndị ikom ndị ndu nke ụmụ Izrel. Na ndị a bụ aha ha,
nke ebo Ruben, Samuel nwa Zakua. Nke ebo Simeon, Saphat
nwa Souri. Nke ebo Juda, Kaleb nwa Jefune. Nke ebo Isaka, Igal
nwa Josef. Nke ebo Ifrem, Hoshea nwa Nun. Nke ebo Benjamin,
Palti nwa Raphu. Nke ebo Zebulun, Gudiel nwa Sudi. Nke ebo

Josef nke ụmụ Manase, Gadi nwa Susi. Nke ebo Dan, Ammiel nwa Gemalli. Nke ebo Asher, Sathour nwa Michael. Nke ebo Naftali, Nabị nwa Sabị. Nke ebo Gad, Gudiel nwa Machi. Ndị a bụ aha ndị nwoke ndị Mosis zigara ka ha nyochaa ala ahụ, Mosis kpọkwara Hoshea nwa Nun aha Joshua.

Mosis zigara ha ka ha gaa inyocha ala Kenan, ọ gwara ha si, Rigoronụ site nọzara a, unu ga-arigorokwa banye nugwu, Unu ga-ahụ ala ahụ na onye ọ bụ, na ndị mmadụ ndị bi nelu ya, ma ha siri ike ma ọ bụ adighi ike, ma ha di ole na ole ma ọ bụ ha di otutu. Ma gini bụ ala ahụ nke ndị a bi nime ya, ọ di mma ka ọ di njọ, ma gini bụ obodo ndị ahụ nke ha bi nime ha, ọ bụ nebe e wusiri ike ka ọ bụ nebe ndị na-enweghi mgbidi. Ma gini bụ ala ahụ, ma ọ bụ nke nwere mmiri ma ọ bụ nke adaghi ada, ọ bụru na o nwere osisi nime ya, ma ọ bụ mba, ma mgbe unu gbasiri ike unu ga-anata site na mkpuru nke ala ahụ. Ma ụbọchị ndị ahụ bụ ụbọchị oge opupu ihe ubi, ndị na-ebu ụzọ nke mkpuru vaini.

Ma mgbe ha rigoro, ha nyochara ala ahụ site nọzara Sin ruo Rehob, ebe ndị na-abanye Hamath. Ma ha rigoro dika ozara, ma ha gara ruo Hebron, ma ebe ahụ Ahiman, na Sheshai, na Talmai, ogbo Anak. Ma Hebron ka e wuru afọ asaa tupu Tanis nke Ijipt. Ha biara ruo na Ndagwurugwu Eshkol, nyochaputa ya, gbutuo alaka mkpuru vain nwere otu ụyọkọ mkpuru vain di nelu ya, bulie ya nosisi e ji ebu ihe, tinyere ufodu pomegranet na fig. Ma ha kpọrọ ebe ahụ Ndagwurugwu nke Ụyọkọ Mkpuru Vaini nihi ụyọkọ mkpuru vaini nke ụmụ Izrel gbuturu nebe ahụ. Ha laghachiri site nebe ahụ mgbe ha nyochachara ala ahụ noge

ubochi iri anọ.

Mgbe ha gachara, ha biara nebe Mosis na Eron na nebe nzuko niile nke umu Izrel no, nime ozara Paran Kadesh, ma ha zara ha okwu na nzuko niile, ma ha gosiri ha mkpuru nke ala ahụ. Ha koro ya akuko si, Anyi biara nala ahụ i zitere anyi, ala na-eru mmiri ara ehi na mmanu anu, nke a bukwa mkpuru ya. Mana mba ahụ bi nelu ya nwere obi ike, obodo ha e wusiri ike nke mgbidi gbara gburugburu buru nnoo ibu, anyi hukwara ogbo Enak nebe ahụ. Ma Amalek bi nala ahụ di na Ndida, ndi Hittite, ndi Hivite, ndi Jebusite, na ndi Amorite bi nala ugwu ugwu, ma ndi Canaanite bi nakuku osimiri na nakuku osimiri Jordan. Ma Kaleb mere ka ndi mmadu dere duu nebe Mosis no, si ya, Mba, kama anyi ga-arigo elu, anyi ga-eketa ya, nihi na anyi nwere ike imeri ha. Ma ndi mmadu ndi sooro ya gaa elu kwuru, Anyi agaghị aga elu, nihi na anyi enweghi ike iga elu megide mba ahụ, nihi na ha siri ike kara anyi. Mgbe ahụ, ha wetara akuko na-atu egwu banyere ala ahụ ha nyochara nye umu Isrel, na-ekwu, Ala ahụ anyi gafere iji nyochaa bu ala na-eripia ndi bi nime ya, na ndi niile anyi huru nime ya bu ndi ikom di oke ogologo. Na ebe ahụ, anyi ahula ndi dimkpa, anyi dikwa nihi ha ka igurube, ma otu a ka anyi di nihi ha.

14

Ma mgbe nzuko niile bulitere olu ha, ha tiri mkpu akwa, ndi mmadu wee bee akwa ogologo abali ahụ niile. Ma umu Izrel

niile nọ na-atamu ntamu megide Moses na Erọn, ọgbakọ ahụ niile sịrị ha, Ọ gaara adi mma na anyị nwurụ nala Ijịpt, maọbụ nọzara a, a sị na anyị nwurụ, gịnịkwa mere Onyenwe anyị ji ebubata anyị nala a ka anyị daa nagha? Ndị nwunye anyị na ụmụaka anyị ga-aghọ ihe a kwatara nike, ugbu a ya mere ọ ka mma ka anyị laghachi azụ nIjịpt. Ma ha sịrị otu onye na onye ọzọ, Ka anyị họtụta onye ndu, ka anyị laghachikwa nIjịpt. Moses na Aaron dara nihi ha nihi nzukọ niile nke ụmụ Izrel.

Joshua nwa Nun, na Caleb nwa Jephunneh, bụ ndị so nyochapụta ala ahụ, dọwara uwe ha, Ma ha kwuru nye nzukọ niile nke ụmụ Izrel, na-ekwu, ala ahụ anyị nyochara bụ ala di mma nke ukwu nke ukwu. Ọ bụrụ na Onyenwe anyị ahọrọ anyị, ọ ga-ebubata anyị nime ala a, ma nye anyị ya, bụ ala nke mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya. Mana site naka Onyenwe anyị, unu aburula ndi nnupu isi, unu mana atula egwu ndi mmadu nke ala ahụ, nihi na ha bụ nri nye unu, nihi na oge ha esitela naka ha pụọ, ma Onyenwe anyị nọ netiti anyị, unu atula egwu ha.

Ọ bụ na nzukọ ahụ niile kwuru ka e jiri nkume tugbuo ha, ma ebube nke Onyenwe anyị putara nime ịgwé ojii nelu ụlọ ikwu nke ama ahụ nye ụmụ Izrel niile. Ma Onyenwe anyị sịrị Mosis, ruo ole mgbe ka ndi a ga-akpasu m iwe? Ma ruo ole mgbe ka ha ga-adighi ekwere m nihi ihe iriba ama niile nke m mere netiti ha? Aga m eji onwu tigbuo ha, bibie ha, meekwa gi na ezinaulo nna gi ka ọ bụrụ mba di ukwu kari a nke a. Ma Mosis kwuru nye Onyenwe-anyi, ma Ijịpt ga-anụ, na i ji ike gi kpolite ndi a site

netiti ha. Mana ndị niile bi nelu ala a anụla na gị bụ Onyenwe anyị netiti ndị a, onye a na-ahụ ihu na ihu Onyenwe anyị, na igwe ojii gị guzoro nelu ha, na gị na-eji ogidi igwe ojii edu ha nehizie, na ogidi oku nabali. Ma ị ga-ebibi ndị a dị ka otu nwoke, ma mba niile ndị nūrula aha gị ga-asị, na-ekwu, Nihi na Onyenwe anyị enweghị ike ibata ndị a nime ala nke ọ nūrụ iyi nye ha, o kwaturu ha nọzara. Na ugbo a, ka e bulie ike gị elu, Onyenwe anyị, dika ị siri, na-ekwu, Onyenwe anyị nwere ndidi, juputara nebere, burukwa onye eziokwu, na-ewepu iwu ojoo na ikpe na-ezighi ezi na mmehie, ma ndi ocha o gaghi eme ka onye ikpe mara di ocha, na-akwughachi mmehie nna ndi nke nelu umu ruo ogbo nke ato na nke ano. Gbaghara mmehie ndi a dika nnukwu ebere gi si di, dika i mere ha amara site na Ijpt ruo ugbo a.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis, Enwere m obi oma nebe ha no dika okwu gi si di. Mana m na-adị ndu, na aha m na-adị ndu, ebube Onyenwe anyị ga-ejuputakwa uwa niile. Nihi na ndi nwoke niile ndi huru ebube m, na ihe iribama nke m mere nIjpt, na nọzara, ma ha nwalere m nke iri ugboro, ma ha egeghi nti nolu m, Nezie, ha agaghi ahụ ala ahụ nke m nūrụ iyi nye nna nna ha, ma o bughị naani umu ha ndi no ebe a na m, ndi niile na-amaghi ihe oma ma o bu ihe ojoo, onye o bula nke na-eto eto na-enweghi ahumahu—ndi a ka m ga-enye ala ahụ. Ma ndi niile kpasuru m iwe agaghi ahụ ya. Onye na-eje ozi m Kaleb, nihi na mmuo ozọ di nime ya, na o soro m, aga m akpobata ya nime ala ahụ nke o banyere nebe ahụ, na mkpuru ya ga-eketa ya. Ma Amalek na ndi Kenan bi na ndagwurugwu ahụ, echi tugharianu

azụ ma pụọ banye nọzara, nuzọ Oké Osimiri Uhie.

Onyenwe anyị gwara Mosis na Aaron, si, Ruo mgbe ole ka ọgbakọ ọjọọ a ga-adị? Ntamu nke ụmụ Izrel na-atamu nihu m banyere unu, anụla m ya. Dịka m dị ndụ, ka Onyenwe anyị na-ekwu, nezie dịka unu ekwuola nntị m, otu ahụ ka m ga-emere unu. Nọzara a, ahụ unu ga-ada, ya na ndị niile e nyochara unu, na ndị niile a gụrụ ọnụ nime unu site nafọ iri abụọ gbagoo, bụ ndị niile tamuru ntamu megide m. O bụrụ na ụnụ ga-abanye nime ala ahụ nke m setipurụ aka m nelu ya ka ụnụ biri nelu ya, ma ọ bụ naanị Kaleb nwa Jefune, na Joshua nwa Nun. Ma ụmụaka ndị ahụ, bụ ndị unu kwuru na ha ga-abụ ihe a ga-akwata nagma, aga m akpobata ha nime ala ahụ, ha ga-eketakwa ala ahụ nke unu sitere na ya wezuga onwe unu. Na akụkụ ahụ unu ga-ada nọzara a. Ma ụmụ unu ndị ikom ga-awaghari nọzara iri afọ anọ, ha ga-ata ahụhụ maka ịgba akwuna unu, ruo mgbe ọkpukpụ unu niile ga-ala niyi nọzara. Dịka ọnụogugu ụbọchị ndị unu ji nyochaa ala ahụ, ya bụ iri ụbọchị anọ, ụbọchị maka afọ ọbụla, unu ga-eburu mmehie unu iri afọ anọ, ma unu ga-amata oke iwe nke ọnụma m. Mụ Onyenwe anyị kwuru okwu, nezie otu a ka m ga-eme nzukọ ọjọọ a, nke gbakọtara ọnụ megide mụ, na ọzara a ha ga-ala niyi, na ebe ahụ ha ga-anwụ.

Na ndị mmadụ ndị Moses zitere ka ha nyochaa ala ahụ, mgbe ha bjarutere, ha tamuru ntamu banyere ya nebe ọgbakọ ahụ nọ, weputa okwu ọjọọ banyere ala ahụ, Ma ndị mmadụ ahụ bụ ndị kwuru okwu ọjọọ megide ala ahụ nwurụ site na ihe otiti nihu Onyenwe anyị. Ma Joshua nwa Nun na Caleb nwa Jephunneh

diri ndu site nime ndi mmadu ahụ bu ndi gara inyocha ala ahụ. Mosis gwara umu Izrel niile okwu ndi a, ndi mmadu wee ruo uju nke ukwu.

Ma mgbe ha biliri nisi ututu, ha rigoro nelu ugwu ahụ, na-ekwu, Lee, anyi ga-arigo gaa nebe ahụ nke Onyenwe anyi kwuru, nihi na anyi emehiela. Mosis kwuru, gini mere unu ji emebi okwu Onyenwe anyi? O gaghị aga unu nke oma. Unu erila elu, nihi na Onyenwe anyi anonyeghi unu, unu ga-adakwa nihi ndi iro unu. Nihi na ndi Amalek na ndi Kenan no ebe ahụ nihi unu, unu ga-ada site na mma agha, makana unu chighariri azu na-enupu isi Onyenwe anyi, Onyenwe anyi agaghikwa anonyere unu. Ma mgbe ha manyere onwe ha, ha rigoro nelu ugwu ahụ, mana igbe ogbugba ndu nke Onyenwe anyi na Moses esighi nogige ahụ apu. Ma Amalek na ndi Kenan bu ndi bi nugu ahụ ridara, tugharia ha azu, tigbuo ha ruo Homa, ma laghachi nogige ahụ.

15

Onyenwe anyi gwara Mosis, si, Gwa umu Izrel, Na i ga-agwa ha okwu, mgbe unu banyere nala obibi unu nke m na-enye unu I ga-eme aja nsure oku nye Onyenwe anyi, aja nsure oku zuru ezu ma o bu aja, iji mee ka nkwa di ukwu, ma o bu dika onyinye afọ ofufu, ma o bu noge mmemme unu, iji mee isisi utu nye Onyenwe anyi, o buru nezie site nehi ma o bu site naturu. Ma onye ahụ na-enye onyinye ya ga-ewetara Onyenwe anyi aja oka

a kworọ nke oma, otu ụzọ nuzọ iri nke ephah nke a gwakọtara na mmanụ, otu ụzọ nuzọ anọ nke hin. Ma mmanya-vain nime iwusa-aja nke anọ nke hin, i ga-eme nelu aja-nsure-okụ-niile, ma ọ bụ nelu aja, nye nwa-atụrụ nke otu, i ga-eme otu a, onyinye isi uto nke nsọ nye Onyenwe-anyị. Ma nebule, mgbe unu na-eme ya nime aja nsure okụ ma ọ bụ nime aja, i ga-eme aja nke oka a kworọ nke oma ụzọ iri abụọ nke a gwakọtara na mmanụ, ụzọ atọ nke in. Nakwa mmanya maka ihe onụhụ aja, ụzọ atọ nke hin, i ga-eweta ya ka ọ buru isi uto na-esi uto nye Onyenwe anyị.

Ọ buru ma unu esite nehi chuo aja nsure okụ ma ọ bụ aja iji mee ka nkwa di ukwu, ma ọ bụ aja nzoputa nye Onyenwe anyi, Na ọ ga-eweta nelu nwa ehi ahụ aja oka a kworọ nke oma atọ ụzọ iri nke a gwakọtara na mmanụ, okara nke hin. Na mmanya nime onyinye ihe onụhụ, okara nke hin, onyinye isi uto di uto nye Onyenwe anyi.

Otu a ka i ga-eme nwa ehi ahụ otu, ma ọ bụ ebule ahụ otu, ma ọ bụ nwa aturū ahụ otu site nigwe aturū ma ọ bụ site nigwe ewu, Dika onuogugu ha si di, ọ buru na unu emee ya, otu a ka unu ga-emere otu onye, dika onuogugu ha si di.

Onye ọ bula nwa afọ ime ga-eme otu a, inye udi onyinye ndi a ka ọ buru isi uto nye Onyenwe anyi. Ọ buru na onye obia nonyere unu nime ala unu, ma ọ bụ onye ga-adị netiti unu nọgbọ unu niile, meekwa onyinye isisi uto di uto nye Onyenwe anyi, dika unu si eme, otu a ka nzukọ ga-esi mee nye Onyenwe anyi.

Otu iwu ga-adiri unu na ndi obia ndi bi netiti unu, iwu ebighiebi ruo ogbo niile unu; dika unu si di, otu a ka onye obia ga-ad ihi Onyenweanyi. Otu iwu ga-adiri unu na onye obia nke bi netiti unu, otu ukpuru ga-adikwa.

Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, Gwa umu Izrel okwu, i ga-asikwa ha, mgbe unu na-abanye nala ahụ nke m na-ebubata unu nebe ahụ, O ga-abu na mgbe unu na-eri site na ogbe nke ala ahụ, unu ga-ewepu onyinye nye Onyenwe anyi, mkpuru mbu nke ntụ oka unu. Achicha, unu ga-ekewa ya di ka onyinye, di ka onyinye si nebe izocha oka, otu a ka unu ga-ewepu ya. Mkpuru mbu nke mgwakota oka unu, unu ga-anye Onyenwe anyi onyinye ruo nogbo unu niile.

Mgbe o bu la unu mebie iwu ma ghara ime iwu ndi a niile, nke Onyenwe anyi gwara Mosis, Dika Onyenwe anyi nyere iwu nye unu site naka Mosis, site nubochi ahụ Onyenwe anyi nyere unu iwu, gafee ruo nogbo unu niile, O bu ru na site nanya nke nzuko o ga-eme namaghi ama, nzuko niile ahụ ga-eme nwa ehi otu site nehi ndi na-enweghi ntupo nime aja nsure oku nime isi utu nke nsu oyi utu Onyenwe anyi, na aja nke nke a na ihe onunụ ya dika nhazi ahụ, na nwa ewu site newu otu maka mmehie. Onye nchua ja ga-emekwa mkpuchi mmehie maka nzuko niile nke umu Izrel, a ga-agbagharakwa ha, nihi na o bu ihe e mere na-amaghi ama, ha wetakwara onyinye ha bu aja nye Onyenwe anyi maka mmehie ha nihi Onyenwe anyi, maka ihe ndi ahụ ha mere na-amaghi ama. A ga-agbaghara ya nye nzuko niile nke umu Israel, na onye obia nke bi netiti unu, nihi na o bu ihe na-

amaghị ama nye ndị mmadụ niile.

Ọ bụrụ na mkpụrụobi otu emehie namaghị ama, ọ ga-eweta ewu otu gbara otu afọ maka mmehie. Onye nchụàjà ga-ekpuchiri mkpụrụ obi ahụ nke mehiere namaghị ama nihu Onyenwe anyị, iji kpuchiere ya. Nke nwa afọ ọdụ netiti ụmụ Israel, na nke onye ọbịa nke bi netiti ha, iwu otu ga-adịrị ha, onye ọ bụrụ na o mee ihe namaghị ama.

Mkpụrụ obi ọ bụla nke mere ihe naka nganga, ma ọ bụ site netiti ụmụ afọ ala ma ọ bụ site netiti ndị ọbịa, onye a na-akpasu Chineke iwe, a ga-ebipụ mkpụrụ obi ahụ site na ndị ya. Nihi na o leliri okwu Onyenwe anyị, ma mebie iwu ya niile, a ga-ebibi mkpụrụ obi ahụ kpamkpam, mmehie ya dị nime ya.

Ụmụ Izrel nọ nọzara, ha hụrụ otu nwoke na-achịkọta nkụ nùbọchị Sabat. Ma ha kpọtara ya, ndị hụrụ ya ka ọ na-achịkọta nkụ nùbọchị Sabat, nye Mosis na Erọn, na nye nzukọ niile nke ụmụ Izrel. Ma ha tinyere ya nùlọ mkpọrọ, nihi na ha ekpebibeghị ihe ha ga-eme ya. Onyenwe anyị gwara Mosis, si, A ga-eji ọnwụ gbuo nwoke ahụ, ka nzukọ niile jiri nkume tugbuo ya. Ma nzukọ niile kpọtara ya nèzí ogige ahụ, nzukọ niile ji nkume tugbuo ya nèzí ogige ahụ, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu.

Ma Onyenweanyị gwara Mosis, si, Gwa ụmụ Izrel okwu, si ha, ka ha meere onwe ha eriri ọnu ọnu nakụkụ uwe ha ruo ọgbọ ha niile, ka unu tinyekwa eriri na-acha anụnụ anụnụ neriri ọnu

onye ndi ahụ di nakukụ uwe ha. O ga-abụ nye unu nime eriri onye onye ahụ, unu ga-ahụ ha, unu ga-echetakwa iwu niile nke Onyenwe anyị, meekwa ha, unu agaghị atugharịkwa nazụ echiche unu na anya unu nke unu ji akwa iko nazụ ha, ka unu wee cheta ma mee iwu m niile, Unu ga-abụ ndi nsọ nye Chineke unu. Mụ bụ Onyenwe anyị Chineke unu, onye kpọputara unu site nala Ijịpt, ka m bụrụ Chineke unu, mụ bụ Onyenwe anyị Chineke unu.

16

Ma Kora nwa Izhar, nwa Kohath, nwa Levi kwuru okwu, ya na Dathan na Abiram bụ ụmụ Eliab, na On nwa Peleth, nwa Ruben, Ha biliri otọ nihi Mosis, bụ ndi ikom nke ụmụ Izrel iri ise na nari abuo, ndi ndu nzuko, ndi a kporo oku nke kansul, na ndi ikom a ma ama. Ha gbakotara onye megide Mosis na Eron, si ha, O zuola unu, nihi na ogbakọ niile bụ ndi nsọ, Onyenwe anyi nokwa netiti ha. Gini mere unu ji ebuli onwe unu elu megide ogbakọ Onyenwe anyi? Ma mgbe Mosis nuru, o dara nihi. Ma o kwuru okwu nebe Kora na nebe nzuko ya niile, na-ekwu, Chineke eletala ma maara ndi bu nke ya na ndi nsọ, ma kpobatarara ha nebe onwe ya, ma ndi o horo maka onwe ya, o kpobatarara ha nebe onwe ya. Meenu nke a, werenu unu onwe unu ihe igu oku Korah, na nzuko ya niile, Tinyenu oku nelu ha, tinyekwanu ihe nsure oku na-esi isi utu nelu ha nihi Onyenwe anyi echi, o ga-abukwa na nwoke ahụ nke Onyenwe anyi ahorola, onye a bu onye nsọ. Ka nke a zuru unu, umu Livai. Ma

Mosis kwuru okwu gakwuru Kora, Geenụ m ntị, ụmụ ndị ikom Levi. Ọ bughị ihe nta bụ nke a nebe unu nọ, na Chineke nke Izrel kewapụrụ unu site na nzukọ nke Izrel, ma wetara unu nebe onwe ya ka unu jee ozi nke ụlọ ikwu nke Onyenwe anyị, ma guzoro nihu ụlọ ikwu ife ha? Ọ kpọbatara gị na ụmụnne gị niile bụ ụmụ Livayị ka ha soro gị, ma unu na-achọkwa ije ozi nchụaja? Otu a gị na niile ọgbakọ gị nke e mere ka ha gbakọọ ọnụ gakwuru Chineke, na Aaron onye bụ, na unu na-atamu ntamu megide ya?

Mosis zigara ozi ka a kpọọ Datan na Abiram bụ ụmụ Eliab, ma ha kwuru sị, Anyị agaghị arịgo. Ọ bughị ihe nta nke a, na i mere ka anyị bata nala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ ańụ, igbu anyị nọzara, na ị na-achị anyị? Ị bụ onye ọchịchị, gị kpọbatara anyị nala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru, ma nye anyị ihe nketa ubi na ubi vain? Ị ga-egwuputa anya ndị mmadụ ahụ? Anyị agaghị arịgo. Mosis nwere nnọọ oke mwute nke ukwuu, ọ sịrị Onyenwe anyị, Elebala anya naja ha, ọ dighị ihe ọchịchọ nke ọ bụla nime ha m werela, ọ dighikwa onye ọ bụla nime ha m mejoro. Mosis gwara Kora, Doo nzukọ gị nsọ, ka unu buru ndị njikere nihu Onyenwe anyị—gị na Eron na ha—echi. Ma onye ọ bụla were ihe igba oku ya, unu ga-etinye nime ha ihe nsure oku na-esi isi uto, unu ga-eweta nihu Onyenwe anyị, onye ọ bụla ji ihe igba oku ya, ihe igba oku narị abuo na iri ise, gị na Eron, onye ọ bụla ji ihe igba oku ya.

Onye ọ bụla weere ihe igba oku ya, ha tinyere oku nelu ha, tinyekwa ihe nsure oku na-esi isi uto nelu ha, ha guzoro nakukụ

onụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama, Mosis na Erọn. Ma Kora chikọtara nzukọ ya niile megide ha nọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama, ebube Onyenwe anyị gosikwara nzukọ ahụ niile. Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu, si, Kewapụ onwe unu site netiti nzukọ a, ka m repịa ha ozugbo. Ma ha dara nihi ha, ma ha kwuru, Chineke, Chineke nke mmụọ niile na anụ ahụ niile, ọ bụrụ na otu mmadụ mehiere, iwe Onyenwe anyị ọ ga-adị nelu nzukọ niile? Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa nzukọ okwu, si, Sitenụ nọgbakọ Kora pụọ gburugburu.

Mosis biliri, ọ gara gakwuru Datan na Abiram, ndị okenye niile nke Israel sokwa ya gaa. Ma ọ gwara ogbakọ ahụ, na-ekwu, Kewapụnụ onwe unu site n'ụlọ ikwu nke ndị mmadụ siri ike ndị a, ma emetụkwala aka na ihe niile nke ị ha, ka unu ghara iso ha laa niyi nime mmehie ha niile. Ma ha si n'ụlọ ikwu Kora gburugburu pụọ, Datan na Abiram pụtakwara, ha guzoro nọnụ ụzọ ụlọ ikwu ha, ha na ndị nwunye ha, na ụmụ ha, na ihe ha niile.

Mosis kwuru, Na nke a, unu ga-amata na Onyenwe anyị zitere m ime ọrụ ndị a niile, na ọ bughị site naka m. Ọ bụrụ na ịka ọnwụ nke mmadụ niile ka ndị a ga-anwụ, ọ bụrụ na ịka nleta nke mmadụ niile ka nleta ha ga-adị, ọ bughị Onyenwe anyị ezitela m. Mana ọ bụ na ọhụ ga-egosi Onyenwe anyị, ala ga-emeghekwa ọnụ ya loda ha, ụlọ ha, ụlọ ikwu ha, na ihe niile ị ha, ha ga-arịdakwa ndị ị ndụ nime ala mmụọ, unu ga-amakwa na ndị mmadụ ndị a kpasuru Onyenwe anyị iwe.

Dị ka ọ kwusiri ikwu okwu ndi a niile, ala gbawara nokpuru ha. Ala meghere, ọ loro ha, ulo ha, na ndi mmadu niile ndi nonyeere Kora, na anu ulo ha. Ha ridaruru ha onwe ha na ihe niile bu nke ha ndi di ndu nime ala mmuo, ala kpuchikwara ha, ha lakwara niyi site netiti ogbakọ ahụ. Ma ndi Israel niile gbara ha gburugburu gbapuru site nolu ha, na-ekwu, Ka ala ghara ilo anyi. Oku sikwa naka Onyenwe anyi puta ma rechapu ndi nwoke iri ise na nari abuo ahụ ndi na-achụ aja ihe nsure oku na-esi isi uto.

17

Ma Onyenwe anyi gwara Mosis, Na nke Eleazar nwa Aaron onye nchuaja, welie ihe igu oku ọla bronz ndi ahụ site netiti ndi e rechapuru oku, ma gbasaa oku mba ozọ ahụ nebe ahụ, nihi na ha doro nsọ ihe igu oku nke ndi mmehie ndi a site na mkpuru obi ha. Mee ha ka ha buru efere e tipjara etipja maka ikpuchi ebe ichu aja, nihi na e wetara ha nihi Onyenwe anyi ma doo ha nsọ, ha ghokwara ihe iribama nye umu Izrel. Ma Eleazar nwa Aaron onye nchuaja weere ihe igu oku ndi ahụ nke ọla, nke ndi a kporo oku wetara, ma tinye ha dika ihe mkpuchi nye ebe ichu aja. Ihe ncheta nye umu Izrel, ka onye obula bu onye mba ozọ, onye na-abughị site na mkpuru Eron, ghara ibjara nso itinye ihe nsure oku na-esi isi uto nihi Onyenwe anyi, ka ọ ghara idi ka Kora na nzuko ya, di ka Onyenwe anyi kwuru site naka Mosis nye ya.

Ma ụmụ Izrel tamuru ntamu nechị ya megide Mosis na Erọn, na-ekwu, Unu egbuola ndị Onyenwe anyị. O mere na mgbe nzukọ na-achikọta megide Mosis na Erọn, ha gbara ọsọ gaa n'ụlọikwu nke ama, igwe ojii kpuchiri ya, ebube Onyenwe anyị putakwara. Moses na Aaron banyere nihi ụlọ ikwu nke ama gbara.

Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu, si, Pụọ site netiti nzukọ a, m ga-erepịa ha ozugbo, ha wee daa nihi ha. Ma Moses gwara Aaron, Were ihe ịgụ ọkụ ahụ, tinye ọkụ si nebe ichụ aja nime ya, wụkwasi ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nime ya, buru ya ngwa ngwa gaa nogige, ma chụọrọ ha aja mkpuchi mmehie, nihi na iwe esitela nihi Onyenwe anyị puta, ọ amalitela ibibi ndị ahụ. Erọn weere dị ka Mosis gwara ya, gbara ọsọ banye na nzukọ, ma ihe otiti amalitela netiti ndị mmadụ, o wee tinye ihe nsure ọkụ na-esi isi uto ma mee mkpuchi mmehie maka ndị mmadụ. Ọ guzoro netiti ndị nwụrụ anwụ na ndị dị ndụ, ihe otiti ahụ kwusikwara. Ma ndị nwụrụ anwụ nọrịa ahụ bụ puku iri na anọ na narị asaa, na-agunyeghi ndị nwụrụ anwụ nihi okwu Kora. Na Aaron laghachiri na Mosis nọnụ ụzọ nke ụlọ ikwu nke ama, ihe otiti ahụ kwusikwara.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa ụmụ Izrel okwu, were naka ha mkpanaka, mkpanaka dika ezinaụlọ nna nna ha site naka ndị niile na-achị ha, dika ezinaụlọ nna nna ha, mkpanaka iri na abụọ, ma dee aha onye ọ bụla nelu mkpanaka ya. Na dee aha Aaron nelu mkpanaka Levi, nihi na ọ bụ mkpanaka otu, dika ebo ụlọ nna nna ha, ha ga-enye. I ga-etinye ha n'ụlọ ikwu nke ama, nihi ama, ebe m ga-eme ka a mara m gị nebe ahụ. Na ọ ga-abụ nwoke ahụ nke m ga-ahọrọ ya, mkpanaka ya ga-

amanye, na m ga-ewepu site nahu m ntamu nke umu Israel, nke ha na-atamu megide unu.

Ma Mosis kwuru okwu nye umu Izrel, ha niile bu ndi ochichi ha nyere ya mkpanaka, otu mkpanaka nye otu ochichi, dika ezinaulo nna nna ha, mkpanaka iri na abuo, ma mkpanaka Eron di netiti mkpanaka ha. Ma Mosis dobere mkpara ndi ahụ nihu Onyenwe anyi nime ulo ikwu nke ama gbara. O wee mee nechi ya na-esote, Moses na Aaron banyere nime ulo ikwu nke ama, ma lee, mkpanaka Aaron mara nihi ulo Levi, weputa ome, gbawaa ifuru, ma meputa mkpuru. Mosis weputara mkpanaka niile site nihu Onyenwe anyi gakwuru umu Izrel niile, ha huru ya, onye o bula wee were mkpanaka nke ya.

Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, Debe mkpara Eron nihu ama m ka o buru ihe nchekwa, ihe iribama nye umu ndi nnupu isi, ka ntamu ha kwusi megide m, ka ha ghara inwu. Mosis na Eron mere dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu, otu ahụ ka ha mere. Umu Izrel siru Mosis, Lee, anyi na-ala niyi, anyi alaala niyi, anyi na-ala niyi. Onye o bula na-emetu ulo ikwu Onyenwe anyi na-anwu, ruo mgbe anyi niile ga-anwu?

18

Onyenwe anyi gwara Eron si, gi na umu ndi ikom gi na ezinaulo nna gi ga-ebu mmehie nke ihe nsọ ndi ahụ, gi na umu ndi ikom gi ga-ebu mmehie nke oru nchujaja unu. Ma umunne gi ebo

Livai, ndị nke nna gị, kpọbata ha nso nebe ị nọ, ka e jikọta ha na gị, ka ha na-ejere gị ozi, gị na ụmụ gị ndị ikom nonyere gị nihi ụlọ ikwu nke ama. Ma ha ga-echedekwa ndị nche gị, na ndị nche nke ụlọ ikwu. Ma banyere ngwa ọrụ ndị nsọ, na banyere ebe ịchụ aja, ha agaghị abiaru nso, ka ha ghara inwụ ma ndị a ma unu. Ha ga-esonye gị, ha ga-echedekwa ndị nche nke ụlọikwu ama ahụ, dika ozi niile nke ụlọikwu ahụ, ma onye mba ọzọ agaghị abiakwute gị. Unu ga-edebe ndị nche nke ihe nsọ, na ndị nche nke ebe ịchụ aja, ka iwe ghara idakwasị ụmụ Israel. Mụ onwe m enwetala ụmụmme unu bụ ndị Livait site netiti ụmụ Izrel dika onyinye e nyere Onyenwe anyị, ka ha jee ozi nke ụlọ ikwu nke ama. Na gị na ụmụ gị ndị nwoke ga-echedekwa ọrụ nchụaja unu, dika ụzọ niile nke ebe ịchụ aja, na nke dị nime akwa mgbochi, unu ga-eje ozi nke ozi dị ka onyinye nke ọrụ nchụaja unu, ma onye mba ọzọ nke na-abiaru nso ga-anwụ.

Ma Onyenwe anyị gwara Erọn okwu, ma lee, m enyela unu nchedekwa nke mkpụrụ mbụ site na ihe niile e doro nsọ nye m site naka ụmụ Izrel, gị ka m nyere ha dika ụgwọ ọrụ, na ụmụ gị ndị ikom na gị dika iwu ebighị ebi. Ma nke a ka ọ bụrụ unu site na ihe nsọ e doro nsọ nke onyinye, site na onyinye ha niile, ma site na aja ha niile, ma site na mmehie ikpe ha niile, ma site na mmehie ha niile, dị ukwuu ka ha na-enyeghachi m site na ihe nsọ niile, ọ ga-abụ nke gị na ụmụ gị ndị nwoke. Nebe nsọ nke ihe nsọ, unu ga-eri ha, nwoke ọ bụla ga-eri ha, gị na ụmụ ndị ikom gị, ọ ga-abụ ihe nsọ nye gị.

Nke a ga-abụ nye unu ihe mbụ nke onyinye ha, site na onyinye

niile nke ụmụ Izrel. Enyela m gị ha, ụmụ gị ndị nwoke na ụmụ gị ndị nwanyi, dika iwu ebighiebi. Onye ọbụla dị ọcha n'ụlọ gị ga-eri ha.

Mkpurụ mbụ niile nke mmanụ, na mkpurụ mbụ niile nke mmanya, mkpurụ mbụ ọka ha, ihe niile dị ukwu ha ga-enye Onyenwe anyị, enyela m gị ha. Mkpurụ mbụ niile dị nala ha, bụ ndị ha ga-ewetara Onyenwe anyị, ga-abụ nke gị; onye ọ bụla dị ọcha n'ụlọ gị ga-eri ha.

Ihe niile e doro nsọ netiti ụmụ Izrel ga-abụ nke gị. Ma ihe niile nke na-emepe akpanwa site nanụ ahụ niile, dị ka ha na-enye Onyenwe anyị site na mmadụ ruo nanụ ụlọ, ga-abụ nke gị, mana site n'ugwo mgbaputa ka a ga-agbaputa ụmụ mbụ nke ndị mmadụ, nakwa ụmụ mbụ nke anụ ụlọ ndị ruru arụ ka ị ga-agbaputa. Ma mgbaputa ya site n'nwala otu, ọ n'ahia ya bụ shekel ise dika shekel nsọ ahụ, nke bụ obol iri abuo. Mana ụmụ mbụ nke ehi na ụmụ mbụ nke aturu, na ụmụ mbụ nke ewu, ị gaghi agbaputa ha, ha bụ ihe nsọ. Ị ga-awusa ọbara ha nebe ichu aja, ma abuba ha ka ị ga-enye dị ka onyinye, ka ọ bụrụ isi uto nye Onyenwe anyị.

Na anụ ahụ ga-abụ nke gị, dị ka obi nke onyinye mfufe si dị, na dị ka aka nri si dị, ọ ga-abụ nke gị. Onyinye niile nke ihe nsọ, dị ka ha niile ọ bụrụ na ụmụ Izrel weputara Onyenwe anyị, enyela m gị na ụmụ gị ndị nwoke na ụmụ gị ndị nwanyi so gị, ụkpuru ebighi ebi. Ọ bụ ọgbugba ndụ nnu ebighi ebi nihi Onyenwe anyị, nye gị na mkpurụ gị niile na gị.

Onyenwe anyị gwara Erọn sị, Ị gaghi eketa ihe ọ bụla nala ha, ị gaghi enwekwa oke netiti ha, nihi na mụ onwe m bụ oke gi na ihe nketa gi netiti ụmụ Izrel.

Ma nye ụmụ ndị ikom Levi, lee, enyela m ha ụtụ iri niile nIzrel dika ihe nketa nonọdu ọrụ ha, bụ nke ha na-arụ nulo ikwu nke ama. Na ụmụ Izrel agaghi abiakwute uloikwu nke ama ozo, ka ha ghara iwere mmehie nke na-eweta onwu. Ma onye Livait nonwe ya ga-eje ozi nke ulo ikwu nke ama, ma ha ga-eburu mmehie ha, ọ bụ iwu ebighi ebi ruo nọgbọ ha niile, ma netiti ụmụ Izrel, ha agaghi eketa ihe nketa. Nihi na ụtụ isi iri nke ụmụ Izrel niile, dika ọ buru na ha kewapuru Onyenwe anyi, onyinye m enyela ndi Livayi dika ihe nketa, nihi nke a m gwala ha, na etiti ụmụ Izrel, ha agaghi eketa ihe nketa.

Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, sị, Na ndi Livait, ị ga-agwa ha okwu, sị ha, ọ buru na unu anata site naka ụmụ Izrel otu ụzọ nuzọ iri, nke m nyere unu site naka ha dika ihe nketa, unu ga-eweputa site na ya onyinye nye Onyenwe anyi, bụ otu ụzọ nuzọ iri nke otu ụzọ nuzọ iri ahụ. A ga-agunyere unu ihe onyinye unu dika oka sitere nebe izocha oka, na onyinye sitere nebe izocha mmanya vainu. Otu a, unu ga-ewepu ha, unu onwe unu kwa, site na onyinye niile nke Onyenwe anyi, site na ụtụ iri unu niile, di ka otutu unu ga-anata site naka ụmụ Izrel, unu ga-enyekwa site na ha onyinye nye Onyenwe anyi, bụ Erọn onye nchajaja. Site nonyinye unu niile, unu ga-ewepu onyinye nye Onyenwe anyi, ma ọ bụ site na mkpuru mbu unu niile, ihe ahụ e doro nsọ site na ya. Ị ga-asikwa ha, Mgbe unu wepuru mkpuru mbu site

na ya, a ga-agụnyere ndị Livait ya dị ka mkpụrụ si nebe ịzocha ọka, na dị ka mkpụrụ si nebe ịzocha mmanya.' Unu ga-eri ya nebe ọbụla, unu na ndị ezinaụlọ unu, nihi na nke a bụ ụgwọ ọrụ unu maka ije ozi unu n'ụlọ ikwu nke ama. Ma unu agaghị anata mmehie site na ya, nihi na ọ bụrụ na unu ewepụ mkpụrụ mbụ site na ya, unu agaghị emerụ ihe nsọ nke ụmụ Izrel, ka unu ghara ịnwụ.

19

Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu, si, Nke a bụ iwu nke iwu ahụ, dika ihe niile Onyenwe anyị nyere n'iwu, na-ekwu, gwa ụmụ Izrel okwu, ka ha wetara gị nwa ehi nwanyị na-acha uhie uhie nke na-enweghị ntupọ, nke na-enweghị ntupọ n'ime ya, na nke a na-etinyebeghị yoku n'elu ya. Na ị ga-enye ya nye Eleazar bụ onye nchụàjà, ha ga-eduputa ya n'èzí ogige ahụ gaa nebe dị ọcha, ha ga-egbu ya nihi ya. Ma Elieza ga-ewere site n'ọbara ya, ọ ga-efesakwa nihi ụlọ ikwu nke ama site n'ọbara ya ugboro asaa. Ma ha ga-esunye ya nihi ya, akpukpọ ya na anụ ya na ọbara ya tinyere nsị ya ka a ga-esunye. Ma onye nchụàjà ga-ewere osisi sida na hisop na uhie uhie, ha ga-atụnyekwa ha netiti ọkụ nke nwa nne ehi ahụ.

Onye nchụàjà ga-asa uwe ya niile, ọ ga-eji mmiri saa ahụ ya, mgbe ihe ndị a gasiri, ọ ga-abanye nime ogige, ma onye nchụàjà ga-abụ onye ruru arụ ruo mgbede. Onye na-esunye ya ga-asa uwe ya, sachaa ahụ ya, ọ ga-abụkwa onye ruru arụ ruo mgbede.

Nwoke di ocha ga-achikota ntụ nke nne ehi, o ga-edebe ya nèzí nke ogige nebe di ocha. O ga-aburu nzuko umu Izrel ihe nchekwa. Mmiri ifesa maka idi ocha ka o bu. Ma onye ahụ na-achikota ntụ nke nne ehi ahụ ga-asa uwe ya, ma o ga-abu onye ruru ruo mgbede, ma o ga-aburu umu Izrel na ndi obia bi n'etiti ha iwu ebighi ebi.

Onye o bua meturu ozu mmadu ga-abu onye ruru aru ubochi asaa. Onye a ga-edozi onwe ya ocha nubochi nke ato na nubochi nke asaa, mgbe ahụ o ga-adị ocha, ma o buru na e meghe ka o di ocha nubochi nke ato na nubochi nke asaa, o gaghi adi ocha. Onye o bua na-emetu onye nwuru anwu site na mkpuru obi nke mmadu, o buru na o nwuo, ma o buru na a sachaghi ya, ulo ikwu nke Onyenwe anyi o meruru, a ga-ebibi mkpuru obi ahụ site na Izrel, nihi na mmiri nke isasa a sasaghi ya nelu ya, onye ruru aru ka o bu, ka o di adighi ocha nke ya nime ya di. Ma nke a bu iwu: o buru na mmadu anwu nime ulo, onye obula na-abanye nulo ahụ, na ihe niile di nulo ahụ, ga-abu ihe ruru aru ruo ubochi asaa. Ma efere o bua e meghere nke e kekwasighi eriri nelu ya bu ihe ruru aru. Onye o bua meturu aka nelu ohia nke onye e gburu egbu ma o bu ozu ma o bu okpukpu mmadu ma o bu ili, ga-abu onye ruru aru ubochi asaa.

Ma ha ga-ewere nye onye ruru aru site na ntụ nke e surere oku nke ido ocha, ma ha ga-awusa nelu ya mmiri di ndu nime efere. O ga-ewere hisopu, ma tinye ya nime mmiri, nwoke di ocha, ma fesa ya nelu ulo ahụ, na nelu ngwongwo ndi ahụ, na nelu ndi mmadu ndi ahụ, ole ole di ebe ahụ, na nelu onye meturu

ọkpụkpụ nke mmadụ, ma ọ bụ nke onye e merurụ ahụ, ma ọ bụ nke onye nwurụ anwụ, ma ọ bụ nke ili. Ma onye dị ọcha ga-efesa mmiri nelu onye rurụ arụ nụbọchị nke atọ na nụbọchị nke asaa, a ga-emekwa ka ọ dị ọcha nụbọchị nke asaa, ọ ga-asa uwe ya niile, ọ ga-asachakwa ahụ ya na mmiri, ma ọ ga-anọgide na-arụ arụ ruo mgbede. Nke abụọ (edoziri ụdị asụsụ):

Ma mmadụ ọ bụla nke e merurụ, ma a sachaghị ya, a ga-ebipụ mkpụrụ obi ahụ site netiti nzukọ, nihi na o merurụ ihe nsọ nke Onyenwe anyị, nihi na e fesakwaghị mmiri nke isacha nelu ya, ọ bụ onye rurụ arụ. Ọ ga-abụkwara unu iwu ebighiebi, onye na-efesa mmiri nke isacha ga-asa uwe ya, onye ọbụla meturụ mmiri nke isacha ahụ aka ga-abụ onye rurụ arụ ruo mgbede. Na ihe niile ọ bụla onye rurụ arụ meturụ aka ga-abụ ihe rurụ arụ, na mkpụrụ obi ahụ na-emetụ aka ga-abụ onye rurụ arụ ruo mgbe anyasi.

20

Ụmụ Izrel niile, nzukọ ahụ dum, bịaara nọzara Sin nnonwa mbụ, ndị mmadụ ahụ nọgidekwara na Kadesh, Miriam nwurụ nebe ahụ, e likwara ya nebe ahụ. Ma mmiri adighị maka nzukọ ahụ, ha wee gbakọta imegide Mosis na Erọn. Ndị mmadụ tamuru ewe megide Mosis, na-asị, Ọ gaara adị mma ka anyị nwurụ mgbe ụmụnne anyị nwurụ nihi Onyenwe anyị. Gịnị mere unu ji kpọlite ogbakọ Onyenwe anyị nime ọzara a igbu anyị na anụ ụlọ anyị? Ma gịnị mere ihe a? Unu kpọlitere anyị site n'Ijpt, ka anyị bịa nebe ọjọọ a, ebe a na-adighị akụ mkpụrụ, ebe osisi fig na-

adighi, ebe osisi vain na-adighi, ebe pomegranet na-adighi, ebe mmiri ọñụñụ na-adighikwa.

Ma Mosis na Erọn si nihi nzukọ bịa nọnu ụzọ ụlọ ikwu nke ama, ha dara kpuo ihu nala, ebube nke Onyenwe anyị gosikwara ha. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Were mkpanaka gi, kpọkọta nzukọ gi na Erọn nwanne gi, kwuo okwu na nkume nihi ha, ọ ga-enye mmiri ya, unu ga-ewepụtara ha mmiri site na nkume, unu ga-enye nzukọ na anụ ụlọ ha mmiri ọñụñụ. Mosis weere mkpara ahụ nke di nihi Onyenwe anyị, dika Onyenwe anyị nyere ya iwu. Mosis na Erọn chikọtara ọgbakọ ahụ nihi nkume ahụ, ma gwara ha, nūrụnụ m unu ndi nnupu isi, ọ bughị site na nkume a ka anyị ga-ewepụtara unu mmiri? Na ebuli Mosis aka ya, ọ kūrū nkume ahụ mkpanaka ugboro abuo, mmiri di ukwu wee pūta, nzukọ ahụ nūrū mmiri, ha na anụ ụlọ ha. Ma Onyenwe anyị siri Mosis na Erọn na unu ekwenyeghi ido m nsọ nihi ụmụ Izrel, nihi nke a, unu agaghị eduba nzukọ a nime ala m nyere ha. Nke a bu mmiri nke Esemokwu, nihi na ụmụ Izrel kwutoro nihi Onyenwe anyị, ma e doro ya nsọ netiti ha.

Na Moses zigara ndi ozi site na Kadesh gaa eze Edom, na-ekwu, Ihe ndi a ka nwanne gi Israel na-ekwu: I maara ihe nhujanya niile nke dakwasiri anyi. Nna nna anyi ha gbadara n'ala Ijpt, anyi bikwara n'Ijpt otutu ubochi, ndi Ijpt mesokwara anyi na nna nna anyi ha mmeso ojoo. Anyi tiri mkpu nebe Onyenwe anyi no, Onyenwe anyi nuru olu anyi, o zitere onyeozu, o duputara anyi site n'Ijpt, ugbo a anyi no nobodo Kadesh, nakuku oke ala gi. Anyi ga-agafe site nala gi, anyi agaghị agafe

site nubi, ọ bughịkwa site nubi vaịn, anyị agaghị anụkwa mmiri site nolulu gi, ụzọ eze ka anyị ga-esi gaa, anyị agaghị atughari naka nri maqbụ naka ekpe, ruo mgbe anyị ga-agafe oke ala gi. Ma Edom kwuru si ya, I gaghi esite na m gafee, ọ buru na ọ bughị otu a, m ga-eji agha pụta izute gi. Ma ụmụ Izrel sirị ya, Anyị ga-esi nakukụ ugwu ahụ gafee. Ọ buru na mụ na anụ ụlọ m anụọ mmiri gi, aga m akwụ gi ụgwọ ya. Ọ bughị ihe ọ bula, anyị ga-esi nakukụ ugwu ahụ gafee. Onye ahụ ma kwuru, I gaghi agafe site na m, na Edom pụtara izute ya na igwe mmadu di ukwu, na aka di ike. Ma Edom achoghi inye Izrel ohere igafe site noke ala ya, Izrel wee si nebe ọ nọ tugharia puo. Ma ha si na Kadesh puo, ụmụ Izrel niile, mkpokota ahụ, bjarutere nugwu Hor.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu nUgwu Hor nókè ala Edom, na-ekwu, Ka e tinye Aaron na ndi ya, nihi na unu agaghị abanye nime ala nke m nyere ụmụ Israel, nihi na unu kpasuru m iwe nelu mmiri nke nkocha. Were Aaron na Eleazar nwa ya, kpolite ha nugwu Hor nihi nzuko niile Yipu Eron uwe mwuda ya, yikwasị Elieza nwa ya nwoke uwe ahụ, ka Eron nwuo ebe ahụ mgbe agbakwunyere ya. Ma Mosis mere di ka Onyenwe anyị nyere ya iwu, ma o mere ka ọ rigoro nugwu Hor, nihi nzuko niile, Na o yipuru Eron uwe ya, ma yikwasị ha Elieza nwa ya nwoke, ma Eron nwuru nelu ugwu ahụ, ma Mosis na Elieza si nugwu ahụ ridata. Nzuko ahụ niile huru na Eron anwuola, ha kwara akwa maka Eron iri ubochi ato, ulo Izrel niile.

21

Ma eze Arad onye Kenan, bụ onye bi nọzara, nūrụ na Israel
bịara nūzọ Atarein, ọ lụsoro Israel ọgụ ma dọtara ụfọdụ nime ha
nagha. Ma Israel kpere ekpere ma kwee nkwa nye Onyenwe
anyị, si, Ọ būrụ na i nyefee m ndị a nokpuru aka, aga m ebibi ha
kpamkpam na obodo ha niile. Onyenwe anyị nūrụ olu Izrel, o
wee nyefee ndị Kenan nokpuru aka ha, ha doro ha nsọ, ya na
obodo ha niile, ha kpọkwara ebe ahụ aha ya Ihe e būrụ ọnụ.

Ma mgbe ha hapūrụ site na Hor nke ugwu, ụzọ nelu Osimiri
Uhie, ha gbara gburugburu ala Edom, ma ndị mmadụ nwere obi
nkuda mmụọ nūzọ. Ma ndị ahụ kwuru okwu megide Chineke na
megide Moses, na-ekwu, Gịnị mere nke a? I kpọputara anyị site
na Ijipt ka i gbuo anyị nime ọzara? Nihi na achịcha adighị,
mmiri adighịkwa, ma mkpūrụ obi anyị kpọrọ achịcha efu nke a
asị. Ma Onyenwe anyị zigara ndị ahụ agwọ ndị na-egbu egbu, ha
tara ndị ahụ, ọtụtụ ndị nime ụmụ Izrel nwūrụ. Na mgbe ndị
mmadụ bjakwutere Mosis, ha kwuru, Anyị emehiela, nihi na
anyị kwuru okwu megide Onyenwe anyị, na megide gị, kpee
ekpere ya mere nye Onyenwe anyị, ka o wepụ agwọ ahụ netiti
anyị. Mosis kpere ekpere nye Onyenwe anyị banyere ndị
mmadụ, Onyenwe anyị gwara Mosis si, Meere onwe gị agwọ,
tinye ya nelu mkpara irịba ama, ọ ga-abụ na ọ būrụ na agwọ
ataa mmadụ ọ bụla, onye ọ bụla nke agwọ tara hūrụ ya ga-adị
ndụ. Ma Mosis mere agwọ ọla, guzobe ya nelu ihe irịba ama, ọ
būrūkwa na mgbe ọ bụla agwọ tara mmadụ, ọ būrụ na o lere

anya nelu agwọ ọla ahụ, ọ dị ndụ.

Ụmụ Izrel hapụrụ ebe ahụ gaa maa ụlọikwu na Oboth. Ma mgbe ha si nOboth bulie ije, ha mara ụlọ ikwu nAchalga site nofe nime ọzara, nke dị nihu Moab, nebe anyanwụ na-awapụta. Site ebe ahụ ha pụrụ, ma maa ụlọikwu nime ndagwurugwu Zared. Site nebe ahụ ha pụrụ, ha mara ụlọ ikwu nofe Anọn nime ọzara, nke na-apụta site noke ala ndị Amōrait, maka na Anọn bụ oke ala Moab, netiti Moab na netiti nke ndị Amōrait. Nihi nke a, e kwuru nime akwụkwọ, Agha nke Onyenwe anyị gbara Zahab ọkụ, na iyi ndị Arnon. Ma ndị iyi na-asọ asọ ahụ, o mere ka ha biri na Er, ma ọ dịkwa nókè ala Moab.

Site nebe ahụ bụ olulu mmiri a, olulu mmiri nke Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, Chikọta ndị mmadụ, aga m enye ha mmiri ọñụñụ. Mgbe ahụ, Israel gurụ abụ a nelu olulu mmiri ahụ, Malitenu ya, olulu mmiri, Ndị ọchịchị gwuru ya, ndị eze mba niile waputara ya nalaeze ha, mgbe ha na-achị, Na site nolulu mmiri banye na Manthanaein, na site na Manthanaein banye na Naaliel, na site na Naaliel banye na Bamoth, na site na Bamoth banye na Ianin, nke dị nala larịi Moab, site nelu nke a wara awa, nke na-ele ihu nọzara.

Ma Mosis zitere ndị okenye gakwuru Saịon eze ndị Amōrait, okwu udo, na-ekwu, Anyị ga-agafe site nala gi, anyị ga-esi nuzọ gaa, anyị agaghị atughari ma ọ bụ banye nubi, ma ọ bụ banye nubi vain. Anyị agaghị anụ mmiri si nolulu mmiri gi, anyị ga-esi nuzọ eze na-aga, ruo mgbe anyị gafere oke ala gi. Ma Sihon

ekwenyeghi ka Izrel gafee nókè ala ya, Sihon chikotara ndi ya niile, puta ibuso Izrel agha nozara, bjaruo Jahaz, dozie usoro agha megide Izrel. Na Israel tigburu ya na mma agha, wee nweta ala ya, site na Arnon ruo Jabbok, ruo ala umu Ammon, nihi na Jazer bu oke ala umu Ammon. Israel weere obodo ndi a niile, Israel biri nobodo niile nke ndi Amorait, na Heshbon, na nobodo niile ndi gbara ya gburugburu. O bu nihi na Heshbon bu obodo Sihon eze ndi Amorites, onye luso eze Moab ogo na mbu, ma ha weere ala ya niile site na Aroer ruo Arnon. Nihi nke a, ndi na-ekwu okwu mgbagwoju anya ga-asi, Bianu na Heshbon, ka e wuo ma hazie obodo Sihon. Nihi na oku si na Heshbon puta, ire oku si nobodo Saion, ma o ripara ruo Moab, ma o lodara ogidi niile nke Anon. Ahuhu diri gi Moab, i lala niyi ndi Kamosh, e nyefere umu ndi ikom ha ka e chekwaa ha, umu ndi inyom ha bu ndi mkporo nye eze ndi Amorite bu Sihon, Na mkporu ha ga-ala niyi, Hesbon ruo Daibon, na ndi inyom ka mnyekwuru oku nelu Moab.

O bu na Israel biri nime obodo niile nke ndi Amorit. Ma Moses zigara ndi mmadu ka ha gaa nyochaa Jeza, ha weghakwara ya, weghakwa obodo nta niile nke ya, chupukwa ndi Amorit ndi bi ebe ahụ. Ma mgbe ha laghachiri, ha rigoro uzọ nke na-aga Bashan, Og eze nke Bashan putakwara izute ha, ya na ndi ya niile maka agha na Edrei. Onyenwe anyi sirị Mosis, atula ya egwu, nihi na enyela m ya naka gi, na ndi ya niile, na ala ya niile, i ga-emere ya dika i mere Saion eze ndi Amorit, onye biri na Heshbon. Ha tigburu ya na umu ndi ikom ya na ndi ya niile, ruo mgbe ha ahapughi onye o bu la di ndu nime ha, ma ha

nwetara ala ya.

22

Ma ụmụ Izrel biliri gawa maa ụlọ ikwu nakụkụ ọdịda anyanwụ nke Moab nakụkụ osimiri Jordan chere ihu Jeriko. Ma mgbe Balak nwa Zipor hụrụ ihe niile Israel mere ndị Amorite, Na Moab tụtụ ndị ahụ egwu nke ukwu nihi na ha dị ọtụtụ, ma Moab nwekwara oke iwe nihi ụmụ Israel. Moab gwara ndị okenye Midian, Ugbu a, nkpọkọta a ga-arachapụ ndị niile gbara anyị gburugburu, dị ka nwa ehi si arachapụ ihe ndụ ndụ site nala ubi. Balak nwa Zippor bụ eze Moab noge ahụ. Na o zigara ndị nnọchiteanya ka ha gakwuru Belam nwa Beoa nke Petoa, nke dị nelu osimiri nke ala ụmụ ndị ya, ikpọ ya, na-ekwu, Lee, ndị mmadụ apụtala site n'Ijipt, na lee, ha ekpuchiela ihu ala ahụ, na ha na-anọdụ ala nakụkụ m. Ma ugbu a, bịa buọrọ m ọnụ ndị a, nihi na ha siri ike karịa anyị, ma ọ bụrụ na anyị nwere ike imeri ha, m ga-achụpụ ha site nala a, nihi na amaara m na ndị i gọziri ka a na-agozi, na ndị i bụrụ ọnụ ka e buọla ọnụ. Ndi okenye Moab na ndị okenye Midian gara, ha ji ihe amụma naka ha, ha biakwutere Balaam, ha gwara ya okwu Balak. Ọ sirị ha, Nọdunụ ebe a nabalị a, aga m azaghachi unu okwu banyere ihe ndị ahụ Onyenwe anyị ga-agwa m, ya mere, ndị ọchịchị Moab nọnyeere Balaam.

Ma Chineke biakwutere Balaam, sị ya, Gịnị ka ndị mmadụ ndị a chọrọ nebe i nọ? Ma Balaam gwara Chineke, Balak nwa Zippor,

eze Moab, zitere ha ka ha ḅiakwute m, na-ekwu, Lee anya, ndi mmadu esitela na Ijipt puta, ha ekpuchiela ihu ala, nke a nodukwara ala nakuku m, ugbo a ḅia buoro m ya onu, ka m nwee ike iti ya, chupukwa ya nala a. Ma Chineke gwara Balaam, I gaghi eso ha gaa, i gakwaghi akocha ndi ahụ, nihi na a goziri ha ngozi. Ma Balaam biliri nututu, o gwara ndi ochichi Balak, Laghachinu gkwuru onyenwe unu, Chineke ekwenyeghi m iso unu gaa. Ma ndi ochichi Moab bilitere, ha ḅara nye Balak, ma ha kwuru, Balaam achoghi iso anyi gaa.

Ma Balak tinyekwara ka o ziga ndi ochichi ndi ozo kari, na ndi a na-asopuru kari ndi mbu ahụ. Ma ha ḅiakwutere Belam, si ya, Ihe ndi a ka Balak nwa Zipo na-ekwu: Ana m ario gi ka i ghara igbu oge ibiakwute m. Nezie nuzo di nsopuru, nihi na m ga-asopuru gi, na ihe niile o bua i kwuru ka m ga-emere gi, ḅia buoro m onu ndi a. Ma Balaam zara, si ndi ochichi Balak, O buru na Balak enye m ulo ya juputara olaocha na olaedo, agaghi m enwe ike imebi okwu Onyenwe anyi Chineke, ime ihe nta ma o bu ihe ukwu nuche m. Ma ugbo a, nodunu ebe a unu onwe unu nabal, ka m mara ihe Onyenwe anyi ga-agbakwunye igwa m. Ma Chineke ḅiakwutere Balaam nabal, si ya, o buru na ndi mmadu ndi a ḅara ikpo gi, bilie soro ha, ma okwu o bua m ga-agwa gi, nke ahụ ka i ga-eme.

Ma Balaam biliri nututu, nyara inyinya ibu ya, sorokwa ndi ochichi Moab gawa. Ma Chineke were iwe nihi na o gara, ma onyezi nke Chineke biliri iguzogide ya, ma ya onwe ya anochiela nelu inyinya ibu ya, ma ndi ohu abuo ya nonyere ya.

Mgbe ịnyịnya ibu hụrụ onyeozị Chineke ka o guzoro na-egbochi ụzọ, na mma agha amịputala naka ya, ịnyịnya ibu wezugara onwe ya nuzọ ahụ ma gaa nime ala dị larịi, ọ kūrụ ịnyịnya ibu ahụ mkpanaka ya ka o duzie ya laghachi nuzọ.

Ma onyeozị Chineke guzoro nọwa nke ubi vain, ogige dị nebe a, ogige dịkwa nebe a, Mgbe ịnyịnya ibu ahụ hụrụ onyeozị Chineke, ọ kpagidere onwe ya nahụ mgbidi, ma zọpịa ụkwụ Belam nahụ mgbidi, ma ọ gara nihi ịpịa ya ihe ọzọ.

Onyeozị nke Chineke gara nihi, ọ gara kwurū nebe warara, ebe ọ na-agaghị ekwe omume itugharị naka nri ma ọ bụ naka ekpe. Mgbe ịnyịnya ibu ahụ hụrụ onyeozị Chineke, ọ nọdurū ala nokpuru Belam, iwe were Belam, o wee jiri mkpanaka na-etị ịnyịnya ibu ahụ. Ma Chineke meghere ọnụ nke ịnyịnya ibu, ọ sịrị Belam, Gịnị ka m mere gị, i ji tie m ihe ugboro atọ nke a? Balaam gwara ịnyịnya ibu ahụ, I ji m mee ihe ọchị, ọ burū na m nwere mma agha naka, m gaaraala magbuo gị ugbo a. Ịnyịnya ibu ahụ gwara Belam, Ọ bughị m bụ ịnyịnya ibu gị nke ị na-agba site na nwata gị ruo taa? Ọ bụ na m lelara gị anya ma mee gị otu a? Ma ọ sịrị, Mba. Chineke meghere anya Balaam, ọ hụrụ onyeozị Onyenweanyị ka o guzo na-emegide nuzọ, hụkwa mma agha e seputara naka ya, o wee hụdata ala kpọọ isiala nihi ya. Ma onye ozi nke Chineke gwara ya, Gịnị mere i ji tie ịnyịnya ibu gị ugboro atọ? Lee, apụtara m imegide gị, nihi na ụzọ gị adighị mma nihi m, ma ịnyịnya ibu ahụ hụrụ m wee wezuga onwe ya nuzọ m ugboro atọ. Ọ burū na ọ tugharighị nakukū, ugbo a m gaara egbu gị, ma zọputa ya. Balaam gwara onyeozị Onyenwe anyị si,

Emehiela m, nihi na amaghị m na ị guzogidere m nuzọ ịzute m, ugbu a ọ bụrụ na ọ gaghị adịrị gị mma, aga m alaghachi azụ. Onye ozi nke Chineke gwara Belam si, Soro ndị mmadụ ahụ gawa, ma okwu ọ bụla m gwara gị, nke a ka ị ga-edebe ikwu. Belam sooro ndị ọchịchị Balak gawa.

Mgbe Balak nūrụ na Balaam abịala, ọ pūrụ ịzute ya nobodo Moab, nke dī nókè ala Arnon, nke dī nakūkụ ókè ala ahụ. Balak sịrị Balaam, Ọ bughị m zitere ozi ka a kpọọ gị? Gịnị mere i jighị bjakwute m? Nezie, ọ bụ na m apughị ịsopurụ gị? Ma Balaam gwara Balak, Lee, abịala m na gị ugbu a, m ga-enwe ike ikwu ihe ọ bụla? Okwu nke Chineke ga-etinye nọnu m, nke ahụ ka m ga-ekwu. Ma Balaam sooro Balak gawa, ha bjakwara nobodo ndị dī na mpaghara mpuga. Ma Balak chūrụ aja atūrụ na ụmụ ehi, ma zigara Balaam na ndị ọchịchị ndị so ya. Ma ọ mere nūtutụ, Balak kpọọrọ Balaam, o mere ka ọ rịgoro nelu ogidi Baal, o sitere nebe ahụ gosi ya akūkụ ụfọdụ nke ndị mmadụ.

23

Ma Balaam gwara Balak si, Wuoro m ebe a ebe ịchụ aja asaa, ma kwadooro m ebe a ụmụ ehi asaa na ebule asaa. Balak mere dika Balaam gwara ya, o werekwa chụọ nwa ehi na ebule nelu ebe ịchụ aja. Ma Balaam gwara Balak, Guzo nelu aja gị, aga m aga ihụ ma Chineke ọ ga-aputara m na nzute, okwu ọ bụla ọ ga-egosi m, aga m agwa gị. Balak guzoro nelu aja ya. Ma Balaam gara ijụ Chineke ase, ọ gakwara kwụ ọtọ, Chineke gosikwara Balaam

onwe ya, ọ siri ya Balaam, ebe ichu aja asaa ahụ m kwadoro, m weputakwara nwa ehi na ebule nelu ebe ichu aja ahụ. Ma Chineke tinyere okwu nonu Belam, mgbe ọ tughariri gaa na Balak, ọ siri, Otu a ka i ga-ekwu. Ma ọ tughariri gaa nebe ọ nọ, ma ọ guzoro nelu aja nsure oku ya, ma ndi ochichi niile nke Moab nonyeere ya, ma mmuo Chineke biakwasiri ya. Ma o welitere ilu ya, o kwuru si, Site na Mesopotamia ka Balak eze Moab zitere ozi kpoo m site nugwu ndi di nowuwa anyanwu, na-asị, Bia buoro m Jekob onu, biakwa katoo m Izrel. Gini ka m ga-eji buo onu onye Onyenwe anyi na-abughi onu? O bu gini ka m ga-eji buo onu onye Chineke na-abughi onu? Nihi na site nelu ugwu ka m ga-ahu ya, sitekwa nelu ugwu nta ka m ga-ele ya anya, lee, ndi a ga-ebi naani ha, netiti mba niile a gaghị agunye ha. Onye emeela ka mkpuru Jekob zuo okè, onye ga-agukwa onu umu Izrel? Ka mkpuruobi m nwuo netiti mkpuruobi ndi ezi omume, ka mkpuru m ghookwa di ka mkpuru nke ndi a.

Balak siri Balaam, gini ka i mere m? Akporo m gi ka i buo ndi iro m onu, ma lee, i goziri ha ngozi. Balaam gwara Balak, O bughi ihe niile Chineke ga-etinye nonu m ka m ga-edebe ikwu? Ma Balak gwara ya, Bia ka mu na gi gaa ebe ozo ebe i gaghị ahụ ha niile site nebe ahụ, kama i ga-ahụ naani akuku ufodu ha, i gaghị ahụ ha niile, ma buo ha onu nye m site nebe ahụ.

Ma o kpoo ya gaa nebe nche di nelu ugwu nke a wara awa, wuo ebe ichu aja asaa nebe ahụ, chukwa nwa ehi na ebule nelu ebe ichu aja ahụ. Balaam gwara Balak, Guzo nelu aja gi, ma mu onwe m ga-aga iju Chineke ase. Ma Chineke zutere Balaam, o

tinyere okwu nọnụ ya, ọ siri, Laghachi azụ jekwuru Balak, ị ga-ekwu ihe ndị a. Ma ọ tughariri gaa ya, ma ọ guzo nelu aja nsure oku ya, na ndi ochichi niile nke Moab ya na ya, ma Balak siri ya, gini ka Onyenwe anyi kwuru? Ma mgbe o buliri ilu ya elu, o kwuru, Bilie Balak, ma gee nti, nye nti onye akaebe nwa Zipor. Chineke abughi mmadu ka ọ ga-agma ugha, ọ bughikwa nwa mmadu ka e yie ya egwu. Ihe ọ bula o kwuru, ọ gaghị eme ya? Ihe ọ ga-ekwu, ọ gaghị eguzosi ike na ya? Lee anya, m weere oru igozị, m ga-agozi, na m agaghị atughari azu. Ọ gaghị enwe oru mgbu na Jekob, a gaghikwa ahụ ihe mgbu na Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke ya nonyeere ya, ebube nke ndi ochichi di nime ya. Chineke onye kpoputara ya site nIipt di ka ebube nke otu mgbada-aka nye ya. Ọ bughị maka na ọ bu igba afa di na Jekob, ọ bughikwa amuma di na Izrel; dika oge si di, a ga-agwa Jekob na Izrel ihe Chineke ga-emezu. Lee, ndi mmadu di ka nwa odum ga-ebili, na di ka odum ga-anuri onu; ọ gaghị ehi ura ruo mgbe ọ ga-eri anu ohia a chutara nochuchu, na ọ ga-anu obara nke ndi e meruru ahụ.

Balak siri Balaam, Gi abughi ibu ya onu nye m, gi agakwaghi agozi ya. Ma azaghachi Balaam, si na Balak, Ọ bughị na m gwara gi, na-ekwu, Okwu nke ọ buru na Chineke ga-ekwu, nke a ka m ga-eme? Ma Balak kwuru Balak si Balaam, Bia ka m kporo gi gaa nebe ozọ, ọ buru na ọ ga-atọ Chineke uto, ma buo m ya onu site nebe ahụ. Ma Balak kporo Balaam gaa nelu ugwu Peor, nke na-agbatị ruo nozara. Balaam gwara Balak, Wuoro m ebe a ebe ichu aja asaa, ma kwadoro m ebe a umu ehi asaa na ebule asaa. Na Balak mere di ka Balaam gwara ya, ma o chuo aja nwa ehi na

ebule nelu ebe ichu aja.

24

Mgbe Balaam huru na o di mma nihi Onyenwe anyi igozisi Israel, o gaghi dika omume ya gaa izute ihe iriba ama, ma tugharia ihu ya nozara. Ma mgbe Balaam weliri anya ya elu, o huru Izrel mara uloikwu dika ebo ha si di, mmuo Chineke biakwasiri ya. Ma mgbe o bulitere ilu ya, o kwuru si, Balaam nwa Beor na-ekwu, nwoke ahu nke nezie na-ahu uzọ na-ekwu O na-ekwu na o na-anu okwu nke onye siri ike, bu onye huru ohu nke Chineke nura, mgbe e kpughepuru anya ya. Dika ulo gi si mma Jacob, uloikwu gi Israel, Di ka ndagwurugwu na-enye ndo, na di ka ubi a gbara ogige nelu osimiri, na di ka ulo ikwu nke Onyenwe anyi guzobere, na di ka osisi sida nakuku mmiri. Nwoke ga-esi na mkpuru ya puta, o ga-achi otutu mba, a ga-ebuli alaeze Gog elu, alaeze ya ga-abawanyekwa. Chineke duuru ya puo site nlipt, dika ebube nke otu mgbada-ohia nye ya, o ga-eri mba niile ndi iro ya, o ga-amiputa umi nakuku ndi buru ibu nke ha, o ga-ejikwa aku ya gbaa onye iro. O dinara ala, o zuru ike di ka odum, na di ka nwa odum; onye ga-akpolite ya? Ndi na-agosi gi, a goziri ha, na ndi na-akocha gi, a kochara ha.

Ma Balak were iwe nelu Balaam, o kuktara aka ya abuo onu, Balak siri Balaam, Akporo m gi ka i buo onye iro m onu, ma lee, i goziri ya ugboro nke ato nke a. Ugbo a ya mere, gbalaga gaa nebe gi, m kwuru, m ga-asopuru gi, ma ugbo a Onyenwe anyi

anapula gi ebube. Ma Balaam gwara Balak, O bughị na m gwara ndi ozi gi ndi i zitere m okwu, na-ekwu, O buru na Balak enye m ulo ya nke juru eju nolaocha na olaedo, agaghị m enwe ike imebi okwu Onyenwe anyi ime ihe oma ma o bu ihe ojoo site nonwe m, ihe o bu la Chineke kwuru, nke ahụ ka m ga-ekwu. Ma ugbu a, lee, aga m ala nebe m. Bia, aga m adu gi odu ihe ndi mmadu a ga-eme ndi gi na njedebe nke ubochi ndi ahụ.

Ma mgbe o weere ilu ya, o kwuru,

Balaam nwa Beor na-ekwu, nwoke ahụ nke nezie na-ahụ ụzọ na-ekwu, onye na-anụ okwu nke Chineke, onye maara ihe omuma sitere naka Onye kachasi elu, na onye huru ohu nke Chineke nura, e meghepuru anya ya. Aga m egosi ya, ma o bughị ugbu a, aga m agozi ya, ma o naghị abiaru nso, kpakpando ga-awaputa site na Jekob, nwoke ga-ebili site na Izrel, o ga-etiwasi ndi ndu Moab, o ga-akwakoro umu niile nke Set. Ma Edom ga-abu ihe nketa, ihe nketa Iso onye iro ya ga-abukwa otu a, ma Izrel mere ihe nike. Ma a ga-akpali site na Jekob, o ga-ebibikwa onye a na-azoputa site nobodo. Ma mgbe o huru Amalek, o weliri ilu ya kwuo, Amalek bu mmalite nke mba niile, ma mkpuru ha ga-ala niyi. Ma huru onye Kenait, ma buru ilu ya, o kwuru, Ebe obibi gi siri ike, o burukwa na i to o akwu gi nelu nkume, Na o buru na akwu aghughu adiri Beor, ndi Asiria ga-adota gi nagma. Ma mgbe o huru Og, ma welie ilu ya, o kwuru, O! O! Onye ga-adi ndu mgbe Chineke ga-eme ihe ndi a? Ma o ga-esi naka ndi Kittim puta, ha ga-emegbu Asiria, ha ga-emegbukwa ndi Hibru, ma ha onwe ha ga-ejikota obi onu laa niyi. Ma Belam biliri laghachi

nebe ya, Balak sokwa lara nebe nke ya.

25

Ma Izrel biri na Shitim, ma e merururụ ndị ahụ site n'ikwa iko na umụ ada Moab. Ma ha kpọrọ ha nime aja nke arụsị ha, ndị mmadụ wee rie aja ha, ha wee kpọọ isiala nye arụsị ha, Ma e mechara Israel nye Baal Peor, iwe wee ewe Onyenwe anyị megide Israel. Onyenwe anyị gwara Moses sị, Were ndị ndu niile nke ndị mmadụ, meekwa ka e gbuo ha nihu Onyenwe anyị nihu anyanwụ, ka iwe okụ Onyenwe anyị si n'Izrel wezuga onwe ya. Mosis gwara ebo niile nke Israel sị, Ka onye o bụla gbuo onye nke ya bụ onye e mere initiation na Baal Peor. Ma lee, otu nwoke nime umụ Izrel bjara wetara nwanne ya nwoke gakwuru nwanyị Midian nihu Moses, na nihu nzukọ niile nke umụ Izrel, ma ha nọ na-ebe akwa nakukụ onụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama gbara. Mgbe Finehasi nwa Elieza, nwa Erọn onye nchụàjà huru ya, o si netiti ogbakọ bilie, were ụbe naka ya, O banyere nazụ nwoke Izrel ahụ nime ụlọ okụ, ma mapuọ ha abụọ, nwoke Izrel ahụ na nwanyị ahụ site nakpanwa ya, ihe otiti ahụ wee kwusị netiti umụ Izrel. Ma ndị nwururụ anwụ nihe otiti ahụ bụ puku iri abụọ na anọ.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, sị, Phinehas nwa Eleazar, nwa Aaron onye nchụàjà, kwusiri iwe m megide umụ Israel, nihi na o nwere inụ okụ nobi m nke ekworo netiti ha, ya mere e bibighị m umụ Israel niwe ekworo m. Otu a m kwuru, lee, m na-enye ya

ogbugba ndụ nke udo, Ọ ga-abụkwara ya na mkpuru ya nke ga-esote ya ogbugba ndụ nke ọrụ nchụaja ebighiebi, nihi na o nwere ịnụ ọkụ nobi maka Chineke ya, ma meekwa mkpughari mmehie maka ụmụ Izrel. Aha nwoke Izrel ahụ e tigburu, bụ onye e tigburu ya na nwanyị Midia ahụ, bụ Zambri, nwa Salmon, onye ọchịchị ezinaụlọ nke ndị Simion. Aha nwanyị ahụ onye Midian nke e tigburu bụ Chasbi, ada Zur, onye isi mba Ommoth, ọ bụ nke ụlọ ezinụlọ ndị Midian.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis, si, Gwa ụmụ Izrel, si, Bụrụnụ ndị iro ndị Midia ma tigbuo ha Nihi na ha onwe ha na-akpọ unu asị naghughọ, dika ha si aghogbu unu site na Peor, na site na Chasbi nwa nwanyị onye isi Midian, nwanne nwanyị ha, bụ onye e tigburu nùbọchị ahụ e tiri ihe otiti ahụ nihi Peor.

26

Ma ọ mere mgbe e mesiri ihe otiti ahụ, Onyenwe anyị kwuru okwu gakwuru Moses na Eleazar bụ onye nchụaja, na-ekwu, Were mmalite nke nzukọ niile nke ụmụ Izrel site niri afọ abụọ gbagoo dika ezinaụlọ nna nna ha, onye ọbụla nke na-apụ iga ibu agha nIzrel.

Ma Moses na Eleazar onye nchụàjà kwuru nAraboth Moab nelu osimiri Jordan dika Jeriko, na-ekwu, Site nafọ iri abụọ gbagoo elu, di ka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, na ụmụ Izrel ndị si nIjpt pụta. Reuben bụ nwa mbụ nke Israel, ụmụ ndị ikom

Reuben bụ Enoch na ndị Enoch, Pallu na ndị Pallu. Nye Asron, ndị nke Asronei, nye Charmi, ndị nke Charmi. Ndị a bụ ndị Ruben, ọnụọgụgụ ha dị puku iri anọ na atọ, narị asaa na iri atọ.

Ụmụ ndị ikom Palu bụ Eliab. Ma ụmụ ndị ikom Eliab bụ Namuel, na Dathan, na Abiram. Ndị a bụ ndị a kpọrọ aha nọgbakọ ahụ, ndị biliri megide Moses na Aaron nọgbakọ Korah, noge nnupu isi megide Onyenwe anyị. Na mgbe ala meghere ọnụ ya, ọ loro ha na Kora, nnonwụ nke nzukọ ya, mgbe ọkụ repịara ndị iri ise na narị abụọ, ha ghọrọ ihe iribama, Ma ụmụ ndị nwoke Korah anwughị.

Na ụmụ ndị ikom Simeon, ndị mmadụ nke ụmụ ndị ikom Simeon, nke Namuel, ndị mmadụ nke Namuel, nke Jamin, ndị mmadụ nke Jamin, nke Jachin, ndị mmadụ Jachin. Nye Zerah, ndị mmadụ nke Zerahite; nye Saul, ndị mmadụ nke Sauli. Ndị a bụ ebo Simeon site na ọnụ ọgụgụ ha, puku iri abụọ na abụọ na narị abụọ.

Ụmụ ndị ikom Juda bụ Er na Onan, ma Er na Onan nwurụ nala Kenan. Ụmụ ndị ikom Juda ghọrọ dika ikwu ha si dị: Shiloh, ndị Shelanite; Phares, ndị Perezite; Zerah, ndị Zerahite. Ma ụmụ ndị ikom Phares ghọrọ: nye Hezron, ndị Asronite; nye Iamun, ndị Iamunite. Ndị a bụ ndị mmadụ nke Juda dika nyocha ha, iri puku isii na iri asaa, na narị ise.

Na ụmụ Issachar dị ka ikwu ha: nke Tola, ọha nke Tolaite; nke Phua, ọha nke Punite. Nye Iasoub, ndị Iasoubi; nye Samram, ndị

Samrami. Ndị a bụ ụmụ amaala Isaka site na ọnụ ọgụgụ ha, iri puku isii na anọ na narị anọ.

Ụmụ ndị ikom Zebulun dika ikwu ha: nye Sered, ndị ikwu Sered-aịt; nye Allon, ndị ikwu Allon-aịt; nye Allel, ndị ikwu Allel-aịt. Ndị a bụ ndị Zebulun site na ọgụgụ ha, iri puku isii na narị ise.

Ụmụ ndị ikom Gad dika ikwu ha niile si di: nke Saphon, ndị Saphon; nke Haggi, ndị Haggi; nke Shuni, ndị Shuni; Nye Azene, ndị Azene, nye Addi, ndị Addi, Nye Arod, ndị Aroadi; nye Ariel, ndị Arieli. Ndị a bụ agbụrụ nke ụmụ Gad site na ọnụ ọgụgụ ha, puku iri anọ na anọ na narị ise.

Ụmụ ndị ikom Asher dika ikwu ha: nke Jamin, ndị Jaminite; nke Jesou, ndị Jesouite; nke Baria, ndị Bariaite. Nye Kober, ndị Koberi; nye Melchiel, ndị Melchieli. Ma aha nwa nwanyị Asher bụ Sarai. Ndị a bụ ọha mmadụ Asher site na ọgụgụ ha, puku iri anọ na atọ na narị anọ.

Ụmụ ndị ikom Joseph dika ikwu ha, Manasseh na Ephraim.

Ụmụ ndị ikom Manasseh. Nye Machir, ndị Machir, na Machir mụrụ Gilead, nye Gilead, ndị Gilead. Ma ndị a bụ ụmụ ndị ikom Gilead: Ahiezer, ndị Achiezerite; nye Cheleg, ndị Chelegite. Nye Esriel, ndị Esrieli, nye Shekem, ndị Sykemi, Nye Symaer, ndị Symaeri, na nye Opher, ndị Opheri. Ma Salpaad, nwa Opher, e nweghi ụmụ nwoke a mụtaara ya, kama ọ bụ naanị ụmụ nwanyị, na ndị a bụ aha ụmụ nwanyị Salpaad: Mala, na Noua,

na Egla, na Melcha, na Thersa. Ndị a bụ ikwu Manase site na ọnụ ọgụgụ ha, puku iri ise na abụọ na narị asaa.

Ma ndị a bụ ụmụ ndị ikom Ifrem: nye Sutala, ndị Sotalán; nye Taanak, ndị Tanakí. Ndị a bụ ụmụ Suthala, nke Eden, ndị Eden. Ndị a bụ ọgbọ Ifrem site na ọgụgụ ha, puku iri atọ na abụọ na narị ise, ndị a bụ ọgbọ ụmụ Josef dika ọgbọ ha.

Ụmụ ndị ikom Benjamin dika ikwu ha niile: nye Bale, ndị ikwu Bali; nye Ashbel, ndị ikwu Ashbeli; nye Ahiram, ndị ikwu Ahirami.

Nye Sophan, ndị mmadụ nke Sophanes. Ụmụ ndị ikom Bale bụ Adar na Noeman, nye Adar, ndị ikwu Adari, na nye Noeman, ndị ikwu Noemani. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Benjamin dika ikwu ha si, site na ọnụ ọgụgụ ha, puku iri atọ na ise na narị ise.

Ọ bụ ụmụ ndị ikom Dan dika ikwu ha, nye Shuham, ndị Shuhamites, ndị a bụ ikwu Dan dika ikwu ha. Ndị Shuhamites niile dika e siri guọ ha ọnụ, dị puku iri isii na anọ, na narị anọ.

Ụmụ ndị ikom Naftalị dika ikwu ha: nke Asiel, ndị obodo Asieli; nke Gauni, ndị obodo Gauni. Nye Jeser, ndị Jeseri; nye Sellem, ndị Sellemi. Ndị a bụ ndị mmadụ Naftalị site na ọnụ ọgụgụ ha, iri puku anọ na narị atọ.

Nke a bụ ọnụ ọgụgụ ụmụ ndị ikom Izrel, narị isii puku na otu

puku na narị asaa na iri atọ.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Ndị a ka a ga-eke ala ahụ, inweta site na ọnụọgụgụ aha. Ndị dị ọtụtụ, ị ga-eme ka ihe nketa ha baa ụba, ma ndị dị ole na ole, ị ga-ebelata ihe nketa ha. Onye ọ bụla, dị ka e si guọ ha ọnụ, ka a ga-enye ihe nketa ha. Site na nza oke, a ga-ekewa ala ahụ naha ha, dika ebo nke nna nna ha, ha ga-eketa. Site na nza, ị ga-ekewa ihe nketa ha netiti ndị ọtụtụ na ndị ole na ole.

Na ụmụ ndị ikom Levi dika ikwu ha: nye Geshon, ndị Geshon; nye Kohat, ndị Kohat; nye Merari, ndị Merari. Ndị a bụ ndị mmadụ nke ụmụ ndị ikom Levi: ndị mmadụ nke Lobeni, ndị mmadụ nke Hebron, ndị mmadụ nke Korah, na ndị mmadụ nke Mushi, na Kohath mụrụ Amram. Aha nwunye ya bụ Jochebed, ada Levi, onye mụtaara Levi ụmụ ndị a nIjipt, ma mụtaara Amram Aaron na Moses, na Miriam nwanne nwanyị ha. Ha ghorọ nye Aaron: Nadab, Abihu, Eleazar na Ithamar. Ma Nadab na Abiud nwurụ mgbe ha churụ ọkụ mba ọzọ nihi Onyenwe anyị nozara Sainai. Ma ha ghorọ site na ọgụgụ ha atọ na iri abụọ puku, nwoke ọ bụla site na otu ọnwá gbagoo, nihi na a gụtaghị ha ọnụ netiti ụmụ Izrel, nihi na a naghị enye ha ihe nketa netiti ụmụ Izrel.

Nke a bụ ọnụ ọgụgụ nke Moses na Eleazar onye nchụaja, ndị gụrụ ụmụ Izrel na Araboth Moab, nakụkụ osimiri Jordan dị ka Jeriko. Ma nime ndị a, ọ dighị nwoke ọ bụla nime ndị Mosis na Erọn nyochara mgbe ha nyochara ụmụ Izrel nozara Sainai. Nihi

na Onyenwe anyị gwara ha, Ha ga-anwụ ọnwụ nọzara, ọ dighị onye ọ bụla nime ha fọdurụ ndụ, ma e wezuga Caleb nwa Jephunneh, na Joshua nwa Nun.

27

Ma ụmụ ada nwanyị Salpaad nwa Ofer, nwa Galaad, nwa Makir, nke ndị Manase, nke ụmụ Josef bịa nso, ma ndị a bụ aha ha: Maala, na Noua, na Egla, na Melka, na Tersa. na iguzo nihu Mosis, na nihu Elieza onye nchụàjà, na nihu ndị ọchịchị, na nihu nzukọ niile nọ n'ụzọ ụlọ ikwu nke ama gbara, ha na-ekwu, Nna anyị nwurụ nọzara, ya onwe ya anọghị netiti ọgbakọ ndị ọgbakọ tara ọ n'ụzọ nihu Onyenwe anyị ọgbakọ Kora, kama ọ bụ nihi mmehie ya ka o ji nwuo, ma o nweghị ụmụ ndị ikom. Ka a ghara ihichapụ aha nna anyị netiti ndị ya, nihi na o nweghị nwa nwoke. Nyenụ anyị ihe onwunwe netiti ụmụ nne nna anyị. Mosis wetara ikpe ha nihu Onyenwe anyị.

Na Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, Kwuo, ụmụ ada nwanyị Salpaad ekwuola okwu n'ụzọ ziri ezi, ị ga-enye ha onyinye nke ikike ihe nketa netiti ụmụ nne nwoke nna ha, na ị ga-etinye oke nke nna ha nye ha. Ị ga-agwakwa ụmụ Izrel okwu. Na-ekwu, Ọ bụrụ na nwoke anwuo, ma o nweghị nwa nwoke, unu ga-enyefe ihe nketa ya nye nwa ya nwanyị, Ọ bụrụ na ọ nweghị ada, unu ga-enye nwanne ya nwoke ihe nketa ya. Ọ bụrụ na o nweghị ụmụ nne, unu ga-enye ihe nketa nwanne nna ya. Ọ bụrụ na ụmụ nne nna ya adighị, unu ga-enye ihe nketa ahụ onye ikwu ya

nke kacha nso site nagburu ya, ka o keta ihe ya, na nke a ga-abu umu Izrel iwu nke ikpe, dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu.

Onyenwe anyi gwara Moses si, Rigoro nugwu ahụ di nofe Jodan, ugwu Nabau a, hukwa ala Kenan nke m na-enye umu Izrel ka o buru ihe onwunwe ha. Ma i ga-ahụ ya, ma a ga-achikota gi na ndi gi, di ka e chikotara Eron nwanne gi nwoke nUgwu Hor. Nihi na unu mebiri okwu m nozara Sin, mgbe nzuko ahụ na-enupu isi, ido m nsọ, unu edoghi m nsọ nelu mmiri nihi ha, nke a bu mmiri esemokwu na Kadesh nozara Sin. Mosis gwara Onyenwe anyi okwu, Ka Onyenwe anyi bu Chineke nke mmuo niile na anu ahụ niile hoputa nwoke maka nzuko a, Onye o bula ga-apu nihi ha, na onye o bula ga-abata nihi ha, na onye o bula ga-eduputa ha, na onye o bula ga-edubata ha, ka nzuko Onyenwe anyi ghara idi ka aturu ndi na-enweghi onye ozuzu aturu. Ma Onyenwe anyi gwara Moses, si, Were Joshua nwa Nun nye onwe gi, nwoke onye nwere mmuo nime ya, ma i ga-etinye aka gi abuo nelu ya, Ma i ga-eguzo ya nihi Eleazar onye nchuaja, ma i ga-enye ya iwu nihi nzuko niile, ma i ga-enye iwu banyere ya nihi ha. I ga-enye ya ufodu nime ebube gi, ka umu Izrel niile nwee ike irube isi ya. Ma nihi Eleazar onye nchuaja, o ga-eguzo, ha ga-ajukwa ya ikpe nke ngosi nihi Onyenwe anyi. Nelu okwu onu ya, ha ga-apu, nelu okwu onu ya, ha ga-abata, ya onwe ya na umu Izrel notu obi, na nzuko niile.

Mosis mere di ka Onyenwe anyi nyere ya iwu, o kporo Joshua guzobe ya nihi Eleazar onye nchuaja na nihi nzuko niile, O bikwasiri aka ya nelu ya, ma o guzobere ya dika Onyenwe anyi

nyere Mosis iwu.

28

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Nye iwu ndị nwa Isirel, i ga-asịkwa ha, na-ekwu, onyinye m, onyinye m, aja m nke na-esi isi uto, unu ga-edebe icheru m noge mmemme m niile. Ma i ga-agwa ha okwu si, Ndị a bụ ihe aja unu ga-ewetara Onyenwe anyị: ụmụ atụrụ gbara otu afo, ndị na-enweghị ntupọ, abụọ kwa ụbọchị maka aja nsure oku mgbe niile. Nwa atụrụ nke mbụ ka i ga-eme nụtutu, nwa atụrụ nke abụọ ka i ga-eme na mgbede.

Ma i ga-eme otu ụzọ nuzọ iri nke ephah oka a kworo nke oma maka aja a gwakọtara na mmanụ notu ụzọ nuzọ anọ nke hin. Aja nsure nke na-aga nihi, nke e mere nugwu Sainai ka o buri isi uto nye Onyenwe anyị. Na aja ihe onunụ ya bụ otu ụzọ nuzọ anọ nke hin maka otu nwa atụrụ, nebe nsọ i ga-awusa aja ihe onunụ nke ihe onunụ siri ike nye Onyenwe anyị, Na nwa atụrụ nke abụọ, i ga-eme ya na mgbede, dika aja ya na dika onyinye ihe onunụ ya, unu ga-eme ka o buri isi isi uto nye Onyenwe anyị. Ma nubochi Sabat, unu ga-eweta ụmụ atụrụ abụọ gbara otu afo, ndị na-enweghị ntupọ, na uzu oka wiiti abụọ a gwakọtara na mmanụ maka aja, na onyinye ihe onunụ, Aja nsure nke ụbọchị izuike nime ụbọchị izuike ndi ahụ nelu aja nsure nke mgbe niile, na ihe onunụ nke ya.

Ma na noge onwa ohuru, unu ga-ene onyinye nsure oku nye

Onyenwe anyị, ụmụ ehi abụọ si nehi, na ebule otu, na ụmụ atūrū asaa gbara otu afọ na-enweghị ntupọ, Ụzọ iri atọ nke ọka a kworọ nke ọma e gwakọtara na mmanụ maka nwa ehi otu ahụ, na ụzọ iri abụọ nke ọka a kworọ nke ọma e gwakọtara na mmanụ maka ebule otu ahụ, Otu ụzọ nuzọ iri nke ọka wiiti a kworọ nke ọma e gwakọtara na mmanụ maka nwa atūrū ọ bụla, aja nke isi uto dị uto, onyinye nye Onyenwe anyị. Ihe ọhụhụ aja ha bụ ọkara hin maka nwa ehi otu, na otu ụzọ nuzọ atọ nke hin maka ebule otu. Otu ụzọ nuzọ anọ nke hin nke mmanya ga-abụ maka nwa atūrū otu. Nke a bụ aja nsure ọkụ nke a ga-achụ kwa ọnwá nime ọnwá niile nke afọ.

Na otu ewu si nudi ewu banyere mmehie nye Onyenwe anyị, nelu aja nsure ọkụ nke a na-achụ mgbe niile ka a ga-eme ya, na onyinye ihe ọhụhụ ya.

Ma ọnwá nke mbụ, nubochi nke iri na anọ nke ọnwá ahụ, bụ Mmemme Ngabiga nke Onyenwe anyị. Na nke iri na ise ubochi nke ọnwá a, ọ bụ mmemme; ubochi asaa ka unu ga-eri achicha na-ekoghi eko. Ma ubochi nke mbụ a ga-akpọ nsọ nye unu, unu agaghị arụ ọrụ ọ bụla nke ohu. Unu ga-eweta aja nsure ọkụ di ka onyinye nye Onyenwe anyị: ụmụ ehi abụọ site nehi, otu ebule, na ụmụ atūrū asaa gbara otu afọ. Ha ga-aburiri unu ndi na-enweghị ntupọ ọ bụla. Ma aja ha bụ ọka a kworọ nke ọma nke a gwakọtara na mmanụ, atọ nuzọ iri nye otu nwa ehi ahụ, na abụọ nuzọ iri nye otu ebule ahụ. Otu ụzọ nuzọ iri ka i ga-eme maka atūrū nwa ọ bụla nime atūrū ụmụ asaa ahụ. Na otu nwa ewu si nime ewu banyere mmehie, iji kpuchie mmehie unu, Ewezuga

aja nsure oku nke ututu nke a na-achụ mgbe niile, nke bu aja nsure oku nke na-aga nihi. Ndi a dika ndi a, unu ga-eme kwa ubochi nime ubochi asaa ahụ, onyinye na aja a churu noku maka isi utu di utu nye Onyenwe anyi, nelu aja nsure oku nke a na-achụ mgbe niile, i ga-awusa ihe onunụ ya. Ubochi nke asaa nke a ga-akpo nsọ ga-aburu unu, unu agaghị aru oru o bula nke ohu na ya.

Nubochi nke ihe ohuru, mgbe unu na-eweta aja ohuru nye Onyenwe anyi nke izu uka, nzuko di nsọ ga-adiri unu, unu agaghị aru oru o bula nke ohu. Na unu ga-eweta aja nsure oku maka isi isi utu nye Onyenwe anyi: umu ehi abuo site nehi, otu ebule, na umu aturu asaa gbara otu afo, ndi na-enweghi ntupo. Aja ha bu oka a kworo nke oma nke a gwakotara na mmanu, ato uzọ iri maka nwa ehi otu ahụ, na abuo uzọ iri maka ebule otu ahụ. Nke iri nke iri maka otu nwa aturu, maka nwa aturu asaa ahụ, Na otu ewu si na ewu banyere mmehie, iji kpuchie banyere unu, ma e wezuga aja nsure oku nke a na-achụ mgbe niile. Unu ga-eme m aja ha, ha ga-abu ndi na-enweghi ntupo nye unu, na ihe onunụ aja ha.

29

Na onwa nke asaa, nubochi mbu nke onwa ahụ, o ga-abu ubochi nzuko di nsọ nye unu, unu agaghị aru oru o bula nke ohu, o ga-abu ubochi nke ihe iriba ama nye unu. Unu ga-eme aja nsure oku maka isi utu oma nye Onyenwe anyi: nwa ehi otu site nehi,

ebule otu, na ụmụ atụrụ asaa gbara otu afọ ndị na-enweghị ntupọ. Aja ha bụ ọka a kworọ nke oma nke a gwakọtara na mmanụ, ụzọ atọ nuzọ iri maka nwa ehi nke otu, na ụzọ abụọ nuzọ iri maka ebule nke otu, Nke iri nke iri maka otu nwa atụrụ, maka nwa atụrụ asaa ahụ, Na otu nwa ewu si nime ewu banyere mmehie, iji kpuchie banyere unu, Ewezuga aja nsure ọkụ nke ọnwá ọhụrụ, na aja ha, na aja ihe ọhụrụ ha, na aja nsure ọkụ nke a na-achụ mgbe niile, na aja ha na aja ihe ọhụrụ ha dika nkowa ha, ka ọ bụrụ isisi uto dị uto nye Onyenwe anyị.

Na nke iri nke ọnwá a, akporo nsọ ga-adịrị unu, unu ga-akpagbu mkpuru obi unu, unu agaghị arụkwa ọrụ ọbụla. Ma unu ga-eweta aja nsure ọkụ nisi isi dị uto nye Onyenwe anyị, onyinye nye Onyenwe anyị: nwa ehi otu site nigwe ehi, ebule otu, ụmụ atụrụ asaa gbara otu afọ, ha ga-abụ ndị na-enweghị ntupọ nye unu. Aja ha bụ ọka a kworọ nke oma nke a gwakọtara na mmanụ, atọ ụzọ iri nye otu nwa ehi, na abụọ ụzọ iri nye otu ebule, Nke iri nke iri maka otu nwa atụrụ, nime ụmụ atụrụ asaa, Na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie, iji kpuchiri unu mmehie, ewezuga nke banyere mmehie nke mkpuchi, na aja nsure ọkụ nke a na-achụ mgbe niile, aja ya, na aja ihe ọhụrụ ya dika usoro ya nime isi uto dị mma, onyinye nye Onyenwe anyị.

Ma nubochi nke iri na ise nke ọnwá nke asaa nke a, nzuko dị nsọ ga-adịrị unu; unu agaghị arụ ọrụ ọ bụla nke ohu, ma meenu mmemme ya nye Onyenwe anyị ruo ubochi asaa. Unu ga-eweta aja nsure ọkụ dị ka onyinye maka isi isi uto nye Onyenwe anyị, nubochi nke mbụ: ụmụ ehi site nehi iri na atọ, ebule abụọ, ụmụ

atụrụ gbara otu afọ iri na anọ; ha ga-abụ ndị na-enweghị ntụpọ. Aja ha bụ ọka dị mma a gwakọtara na mmanụ, ụzọ iri atọ maka otu nwa ehi nime ụmụ ehi iri na atọ ahụ, na ụzọ iri abụọ maka otu ebule nime ebule abụọ ahụ, Nke iri ọ bụla maka otu nwa atụrụ, maka ụmụ atụrụ iri na anọ ahụ, Nakwa otu nwa ewu si nime ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure ọkụ nke na-aga nihi mgbe niile, aja ha na aja ihe ọhụrụ ha.

Ma nùbọchị nke abụọ, ụmụ ehi iri na abụọ, ebule abụọ, ụmụ atụrụ gbara otu afọ iri na anọ ndị na-enweghị ntụpọ. Aja ha na ihe ọhụrụ aja ha nye ụmụ ehi na ebule na ụmụ atụrụ dika ọnụogugu ha, dika ntunyere ha. Na otu nwa ewu site nigwe ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure ọkụ nke a na-achụ mgbe niile, tinyere aja ha na aja ihe ọhụrụ ha.

Nùbọchị nke atọ, ụmụ ehi iri na otu, ebule abụọ, ụmụ atụrụ gbara otu afọ iri na anọ ndị na-enweghị ntụpọ. Aja ha na ihe ọhụrụ aja ha nye ụmụ ehi na ebule na ụmụ atụrụ dika ọnụogugu ha, dika ntunyere ha. Nakwa otu nwa ewu si nime ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure ọkụ nke na-aga nihi mgbe niile, aja ha na aja ihe ọhụrụ ha.

Nùbọchị nke anọ, nwa ehi iri, ebule abụọ, ụmụ atụrụ iri na anọ gbara otu afọ ndị na-enweghị ntụpọ. Aja ha na onyinye ihe ọhụrụ ha maka ụmụ ehi na ebule na ụmụ atụrụ dika ọnụogugu ha si dị, dika usoro e debere ha. Nakwa otu nwa ewu si nime ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure ọkụ nke na-aga nihi mgbe niile, aja ha na aja ihe ọhụrụ ha.

Nụbọchị nke ise, ụmụ ehi itoolu, ebule abụọ, ụmụ atụrụ gbara otu afọ iri na anọ ndị na-enweghị ntupọ. Aja ha na onyinye ihe ọñụñụ ha maka ụmụ ehi na ebule na ụmụ atụrụ dika ọñụgụgụ ha si dị, dika usoro ntunyere ha si dị. Na otu nwa ewu site nudi ewu maka mmehie, kariakwa aja nsure oku nke a na-achụ mgbe niile, tinyere aja ha niile na aja ihe ọñụñụ ha.

Nụbọchị nke isii, ụmụ ehi asatọ, ebule abụọ, ụmụ atụrụ gbara otu afọ iri na anọ na-enweghị ntupọ. Aja ha na onyinye ihe ọñụñụ ha maka ụmụ ehi na ebule na ụmụ atụrụ dika ọñụgụgụ ha si dị, dika usoro e debere ha. Nakwa otu nwa ewu si nime ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure oku nke na-aga nihi mgbe niile, aja ha na aja ihe ọñụñụ ha.

Nụbọchị nke asaa, ụmụ ehi asaa, ebule abụọ, ụmụ atụrụ gbara otu afọ iri na anọ ndị na-enweghị ntupọ. Aja ha na onyinye ihe ọñụñụ ha maka nwa ehi ndi ahụ na ebule ndi ahụ na ụmụ atụrụ ndi ahụ dika ọñụgụgụ ha si dị, dika ntunyere ha si dị. Nakwa otu nwa ewu si nime ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure oku nke na-aga nihi mgbe niile, aja ha na aja ihe ọñụñụ ha. Na ụbọchị nke asatọ, ọ ga-abụ mmemme nkwasị nye unu, unu agaghị arụ ọrụ ọ bula nke ohu na ya. Ma unu ga-eweta aja nsure oku nime isi isi uto di ka onyinye nye Onyenwe anyi, nwa ehi otu, ebule otu, ụmụ atụrụ ndi gbara otu afọ asaa ndi na-enweghị ntupọ. Aja ha na onyinye ihe ọñụñụ ha maka nwa ehi na ebule na ụmụ atụrụ dika ọñụgụgụ ha si dị, dika nhazi ha si dị. Nakwa otu nwa ewu si nime ewu maka mmehie, ma e wezuga aja nsure oku nke na-aga nihi mgbe niile, aja ha na aja ihe ọñụñụ ha.

Ihe ndị a ka unu ga-eme Onyenwe anyị noge mmemme unu, ma e wezuga ekpere unu, na onyinye afọ ofufu unu, na aja nsure oku unu, na aja unu, na ihe onụnụ a wusara unu, na nzoputa unu.

30

Ma Moses gwara umu Izrel ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. Ma Moses gwara ndi ochichi nke ebo umu Izrel, si, Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi nyere niwu. Nwoke o bu nke ga-ekwe nkwa nye Onyenwe anyi, ma o bu nuo iyi, ma o bu kee onwe ya site na nkekoriata banyere mkpuru obi ya, o gaghi emeru okwu ya; ihe niile nke ga-esi nonu ya puta, o ga-eme ha. O bu ru na mana nwanyi kwere nkwa nye Onyenwe anyi, ma o kee ndu nulo nna ya noge o bu nwaagboghọ, Na o ga-anu nna ya ekpere ya, na nkwa ya nke o kpebiri megide mkpuru obi ya, ma nna ya gbachie nkiti, mgbe ahụ ekpere ya niile ga-eguzo, na nkwa ya niile nke o kpebiri megide mkpuru obi ya ga-anogide. O bu ru na nna ya aju aju nubochi o bu o nuru ekpere ya niile na nkwa niile ndi o kpebiri megide mkpuru obi ya, ha agaghi eguzo, na Onyenwe anyi ga-eme ka o di ocha, nihi na nna ya juru.

O bu ru na o bu ru la nwanyi luru di, ma ekpere ya dikwa nelu ya dika nkewa egbugbere onu ya, nke o kpebiri megide mkpuru obi ya, Ma o bu ru na di ya anu ma gbachi nkiti nubochi o bu o nuru, mgbe ahụ, ekpere ya niile na nkwa ya niile nke o kpebiri

megide mkpuru obi ya ga-eguzo. O buru na di ya aju aju nubochi o bula o nuru ya, ekpere ya niile na nkwa niile nke o kere megide mkpuru obi ya agaghi eguzosi ike, nihi na di ya ajula ya, Onyenwe anyi ga-emekwa ka o di ocha.

Ma ekpere nke nwanyi di ya nwuru na nke a chupuru, ihe niile o buru na o kwere nkwa dika mkpuru obi ya, ha ga-anogidere ya. O buru na ma nime ulo nke di ya nkwa ya, ma o bu iwu megide mkpuru obi ya na iyi, O buru na di ya anu ma gbachie nkiti nye ya, ma o jughi ya, mgbe ahụ niile ekpere ya na niile ihe o kpebiri nke o kpebiri megide mkpuru obi ya ga-eguzo megide ya. O buru ma nwoke ya ewepu ihe niile nubochi o bula o nuru ya, ihe niile di ukwu nke si negbugbere onu ya puta dika ekpere ya, na dika nkwa niile nke megidere mkpuru obi ya, ha agaghi adigide ya, nwoke ya ewepula ha, na Onyenwe anyi ga-eme ka o di ocha. Ekpere niile na iyi niile nke nkekọ iji mee mkpuru obi ihe ojoo, di ya ga-eguzobe ya, ma di ya ga-ewepu ya. O buru na mana noro juu, o ga-anọ juu nubochi a site nubochi, o ga-emekwa ka niile ekpere ya guzosie ike nubochi a, na ndi nkwa ndi di nelu ya, o ga-eme ka ha guzosie ike nubochi a, nihi na o noro juu nubochi ahụ nke o nuru. O buru na nwoke nwanyi ahụ ewepu ya mgbe ubochi nke o nuru gasiri, o ga-anata mmehie ya. Ndi a bu iwu niile Onyenwe anyi nyere Moses niwu, netiti nwoke na nwunye ya, na netiti nna na ada ya mgbe o ka no nokorobia nulo nna ya.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Bọọ ọbọ ụmụ Izrel site naka ndị Midian, mgbe ahụ, a ga-achịkọta gị na ndị gị. Ma Mosis gwara ndị mmadụ okwu, si, Kwadoonụ ụmụ nwoke site netiti unu, ma dozie ha nusoro agha nihu Onyenwe anyị megide Midian, iji kwughachi mmegwara site naka Onyenwe anyị nye Midian. Puku site na ebo ọ bụla, puku site na ebo ọ bụla, site na ebo niile nke ụmụ Israel, zitenu ha ka ha gaa lụọ ọgụ. Ma ha gụrụ ọnụ site na puku ndị Izrel, otu puku site na ebo ọ bụla, puku iri na abụọ ndị e nyere ngwa agha maka agha. Ma Mosis zitere ha, puku site nebo, puku site nebo, ya na ike ha, na Finihas nwa Elieza nwa Erọn onye nchụàjà, na ngwá ọrụ ndị nsọ, na opi nke mgbaàmà naka ha.

Ma ha kwadoro nusoro agha megide Midian, dị ka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, ma ha gburu ụmụ nwoke niile. Ma ndị eze Midian ka ha gburu notu oge ya na ndị merurụ ahụ ha, ya bụ Evi, na Rekem, na Sur, na Hur, na Reba, eze ise nke Midian, nakwa Balaam nwa Beor ka ha gburu na mma agha ya na ndị merurụ ahụ ha. Ma ha kwatara ndị nwanyị Midian, na ngwongwo ha, na anụ ụlọ ha, na ihe niile ha nwere, na ike ha. Ma ha gbara obodo ha niile ndị dị nebe obibi ha, na ugbo ha niile ọkụ. Ma ha weere ihe nkwata niile nke ha, na ihe nkwata niile nke ha site na mmadụ ruo nanumanụ. Ha kpọtara ha nebe Moses nọ, nebe Eleazar onye nchụàjà nọ, na nebe ụmụ Izrel niile nọ, ndị a dọtara nagma, ihe ndị a kwatara nagma, na ihe ndị a pụnara nagma nime ogige dị nAraboth Moab, nke dị nakụkụ osimiri Jordan, nebe chere Jeriko ihu. Ma Mosis na Elieza onye nchụàjà na ndị niile na-achị nzukọ pụrụ izute ha nèzí ogige.

Mosis were iwe megide ndị nlekọta nke ndị agha, bụ ndị ọchịagha puku na ndị ọchịagha nari, ndị si nusoro agha ahụ na-alọta. Ma Mosis sirị ha, Gini mere unu ji hapụ nwoke nwanyị niile ndụ? Ndị a nihi na ha bụ nye ụmụ ndị ikom Izrel dika okwu Balaam nke ime ka ha wezuga onwe ha na ileghara anya okwu Onyenwe anyị nihi Peor, na ihe otiti ahụ mere nime nzuko Onyenwe anyị. Ma ugbo a, gbuo nwoke ọ bụla nime ihe niile e kwatara, nwanyị ọ bụla nke maara ihe ndina nwoke, gbuo ha. Ma niile nke ikwata nke ụmụ nwanyị ndị na-amaghị ihe ndina nwoke, chekwaanụ ha ndụ. Ma unu ga-ama ụlọikwu nèzí ụlọikwu ụbọchị asaa, onye ọbụla gburu mmadụ na onye ọbụla meturụ onye e gburu aka ga-edo onwe ya ọcha nùbọchị nke atọ na nùbọchị nke asaa, unu na ndị a dọtara nagma. Na mkpuchi ọ bụla na arịa akpukpọ anụ ọ bụla, na ọrụ niile e ji akpukpọ ewu rụọ, na arịa osisi ọ bụla, unu ga-edo ya ọcha.

Ma Elieza onye nchụàjà gwara ndị ikom nke ndị agha ndị si nusoro agha na-alọta, Nke a bụ ụkpurụ nke iwu nke Onyenwe anyị nyere Mosis niwu. Ewezuga ọlaedo na ọlaọcha na ọla na igwe na lead na tin, Ihe ọ bụla ga-agafe nọkụ ga-adị ọcha, ma ọ bụ na mmiri nke ido nsọ ka a ga-edo ya nsọ, ma ihe niile nke na-agaghị agafe nọkụ ga-agafe na mmiri. Ma sachaa uwe ndị ahụ nùbọchị nke asaa, a ga-emekwa ka unu dī ọcha, mgbe ihe ndị a gasiri, unu ga-abata nogige ahụ.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Were nchikọta nke ihe a kwatara nagma site na mmadụ ruo nanumanụ, gi na Eleazar onye nchụàjà na ndị ọchịchị nke ndị nna ochie nke nzuko. Ma

unu ga-ekewa ihe a kwatara nagma netiti ndị agha ndị gara ibu agha, na netiti nzukọ niile. Unu ga-ewepụ oke Onyenwe anyị site naka ndị agha bụ ndị pụrụ gaa ibu agha, otu mkpụrụ obi site na narị ise, site na ndị mmadụ, sitekwa na anụ ụlọ, na ehi, na atụrụ, na ịnyịnya ibu. Na site nọkara ha, ị ga-anata. Ị ga-enyekwa Eleazar onye nchụàjà mkpụrụ mbụ nke Onyenwe anyị. Ma site nọkara nke ụmụ Izrel, ị ga-ewere otu nime iri ise site na ndị mmadụ, na site na ehi, na site na atụrụ, na site na ịnyịnya ibu, na site na anụ ụlọ niile, ma nye ha ndị Livait bụ ndị na-eche nche n'ụlọ ikwu Onyenwe anyị.

Ma Mosis na Elieza onye nchụàjà mere dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. Ma ọ bụ ihe fọdụrụ nke ihe a kwatara nagma nke ndị agha kwatara, site natụrụ, narị isii puku na iri asaa na ise puku, Na ehi, puku iri asaa na abụọ, Na ịnyịnya ibu, otu na iri isii puku, Na mkpụrụ obi mmadụ site n'ụmụ nwanyị ndị na-amabeghi ihe ndina nwoke, mkpụrụ obi niile, puku iri atọ na abụọ. Ma ọ bụrụ ọkara bụ oke nke ndị gara nagma site n'ọnụọgụgụ nke atụrụ, narị atọ na iri atọ puku na puku asaa na narị ise. Ọ bụ na o mere, ọgwụgwụ nke Onyenwe anyị si natụrụ ndị ahụ bụ narị isii na iri asaa na ise. Ma ehi, iri isii na iri atọ puku, na njedebe Onyenwe anyị, abụọ na iri asaa, Ma ịnyịnya ibu, puku iri atọ na narị ise, na oke Onyenwe anyị, otu na iri isii, Na mkpụrụ obi ndị mmadụ, puku iri na isii, na oke ha nye Onyenwe anyị, mkpụrụ obi iri atọ na abụọ.

Na Mosis nyere Onyenwe anyị njedebe, onyinye nke Chineke, nye Elieza onye nchụàjà, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu,

Site nọkara oke nke ụmụ Izrel, bụ ndị Mosis kewapụrụ site na ndị ikom bụ ndị agha. Ma ọ bụrụ ọkara nke nzukọ site natūrū, narị atọ na iri atọ puku, na puku asaa na narị ise. Na ehi, puku iri atọ na isii, Ịnyinya ibu, iri atọ puku na narị ise, Ma mkpūrū obi mmadū, puku iri na isii. Mosis weere site nọkara nke ụmụ Izrel otu nime iri ise, site na ndị mmadū na site nanū ụlọ, o nyekwara ha ndị Livait bụ ndị na-eche nche ụlọ ikwu Onyenwe anyị, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu.

Na ndị niile a họtara nọkwa nke nkewa puku nke ndị agha bjakwutere Mosis, bụ ndị ọchiagha na-achị puku na ndị ọchiagha na-achị narị, Ha kwuru na Mosis, Ndị ohu gị a nara mkpokota nke ndị nwoke ndị agha nke si anyị, na ọ bughị onye ọ bụla e furu efu si ha. Anyị ewetala onyinye nye Onyenwe anyị, onye ọ bụla wetara ihe ọ chọtara: ngwongwo ọlaedo, mgbaaka, ihe mgbachị ụkwụ, mgbanaka, ihe mgbachị ogwe aka, na ihe olu, iji kpuchie mmehie anyị nihu Onyenwe anyị. Mosis na Elieza onye nchụàjà nara ọlaedo niile nke a rụputara naka ha. Ma ọ bụ na ọlaedo niile bụ onyinye nke ha weputara nye Onyenwe anyị bụ puku iri na isii, na narị asaa na iri ise shekel site naka ndị ọchiagha puku na site naka ndị ọchiagha narị. Ma ndị nwoke bụ ndị dike agha kwatara ihe nkwata nagma, onye ọ bụla maka onwe ya. Mosis na Elieza onye nchụàjà weere ọlaedo ahụ naka ndị ọchiagha puku na naka ndị ọchiagha narị, webata ya nime ụlọikwu nke ama gbara dika ihe ncheta nke ụmụ Izrel nihu Onyenweanyị.

Ụmụ Ruben na ụmụ Gad nwere ọtụtụ anụ ụlọ nke ukwuu. Ha hụrụ ala Jeza na ala Gilead, ebe ahụ bụkwa ebe dị mma maka anụ ụlọ. Mgbe ụmụ Ruben na ụmụ Gad bjaruru nso, ha gwara Moses na Eleazar onye nchụàjà na ndị ọchịchị nke nzukọ, si, Ataroth, na Daibon, na Jazer, na Nimrah, na Heshbon, na Elealeh, na Sebama, na Nebo, na Baian, Ala ahụ nke Onyenwe Anyị nyefere nihu ụmụ Izrel, bụ ala ọzụzụ anụ ụlọ, na ndị ohu gị nwere anụ ụlọ. Ma ha kwuru, Ọ bụrụ na anyị achọtala ihuoma nihu gị, ka e nye ndị ohu gị ala a ka ọ bụrụ ihe nweta anyị, ma emefela ka anyị gafee Jōdan.

Ma Mosis gwara ụmụ Gad na ụmụ Reuben, Ụmụnne unu na-aga agha, ma unu ga-anọdụ ebe a? Gịnị mere unu ji eme ka uche ụmụ Israel gbagọọ ka ha ghara ịgafe banye nala nke Onyenwe anyị na-enye ha? Ọ bughị otu a ka ndị nna unu mere, mgbe m zitere ha site na Kadesh Barnea ka ha ghọta ala ahụ? Na ha rigoro na Ndagwurugwu Eshkol, leba anya ala ahụ, mee ka obi ụmụ Izrel wezuga onwe ha, ka ha ghara ịbanye nala ahụ nke Onyenwe anyị nyere ha. Onyenwe anyị were iwe dị ukwuu nùbọchị ahụ, ọ nñurụ iyi, na-ekwu, Ọ bụrụ na ndị mmadụ ndị a nke si nIjpt rigota, ndị gbara site nafọ iri abụọ gaa nelu, bụ ndị maara ihe ọma na ihe ọjọọ, ga-ahụ ala ahụ nke m nñurụ Abraham, Aisak na Jekọb iyi, mba, nihi na ha esoghị m azụ.

Sọsọ Kaleb nwa Jefune onye e kewapụrụ, na Joshua nwa Nun,

nihi na ha soro Onyenwe anyị nuzọ zuru ezu. Na Onyenwe anyị were iwe dī ukwu megide Izrel, ọ chūsasịrị ha nọzara iri afọ anọ, ruo mgbe ọgbọ ahụ niile nke mere ihe ọjọọ nihu Onyenwe anyị gwūsirị. Lee, unu ebiliela ọtọ nọnọdụ nna nna unu, mbibi nke ndị mmadụ ndị mmehie, igbakwunye ọzọ nelu iwe ọnụma Onyenwe anyị nelu Israel. Nihi na unu ga-atugharị azụ site naka ya itukwasị ọzọ ihapụ ya nọzara ahụ, unu ga-emekwa iwu-ọjọọ megide nzukọ a niile.

Ha bīakwutere ya ma sị, Anyị ga-ewu ebe obibi aturū ebe a maka anụ ụlọ anyị, na obodo maka ihe ngwongwo anyị. Ma anyị ga-eji ngwa agha jikere onwe anyị dika nche nihu, buru umu Izrel ụzọ, ruo mgbe anyị ga-eduga ha banye nebe nke ha, ebe ihe ngwongwo anyị ga-ebi nobodo ndị e wusiri ike nihi ndị bi nala ahụ. Anyị agaghị alaghachi nulo anyị ruo mgbe e kesiri umu Izrel, onye ọ bula, ihe nketa ya. Ma anyị agaghị eketa ihe ọzọ na ha site nofe osimiri Jordan na nofe ọzọ, nihi na anyị anataala oke anyị nofe osimiri Jordan nọwụwa anyanwụ.

Ma Moses kwuru ha sị, Ọ buru na unu emee dika okwu a, ọ buru na unu ejikere onwe unu nihu Onyenwe anyị maka agha, Na nwoke ọ bula ji ngwa agha nke unu ga-agafe Jordan nihu Onyenwe anyị, ruo mgbe a ga-ebibi onye iro ya site nihu ya. Mgbe e meriri ala ahụ nihu Onyenwe anyị, mgbe ihe ndị a gasiri, unu ga-aloghachi azụ, unu ga-abu ndi aka ha di ocha nihu Onyenwe anyi na nihu Izrel, ala a ga-abukwara unu ihe nweta nihu Onyenwe anyi. Ọ buru na unu emeghi otu a, unu ga-emehie nihu Onyenwe anyi, na unu ga-amata njehie unu mgbe ihe ọjọọ

ndị ahụ dakwasiri unu. Unu ga-ewuru onwe unu obodo maka ngwongwo unu, na ebe obibi maka anụ ụlọ unu, ma ihe niile si nọnụ unu pụta ka unu ga-eme.

Ụmụ Reuben na ụmụ Gad gwara Mosis si, Ndị ohu gị ga-eme dika Onyenwe anyị na-enye iwu. Ngwongwo anyị, ndị nwanyị anyị, na anụ ụlọ anyị niile ga-anọ nobodo Gilead. Ndị ma ụmụ odibo gị ga-agafe niile jikere ngwa agha na edoziri nusoro nihu Onyenwe anyị banye nagma ahụ, dika Onyenwe anyị na-ekwu.

Mosis guzobere ha Elieza onye nchụaja, na Joshuwa nwa Nun, na ndị isi ezinaụlọ nke ebo Israel. Ma Mosis kwuru ha si, ọ bụrụ na ụmụ ndị ikom Ruben na ụmụ ndị ikom Gad esoro unu gafee Jordan, onye ọ bụla jikere agha nihu Onyenwe anyị, ma unu merie ala ahụ dī nihu unu, unu ga-enye ha ala Gilead ka ọ bụrụ ihe nweta ha. Ọ bụrụ ma ọ bughị ha agafe jikọtara ngwa agha na unu nime agha nihu Onyenwe anyị, unu ga-ebufe ngwa ha, na ndị nwunye ha, na anụ ụlọ ha tupu unu nime ala Kenan, ha ga-eketa ihe nketa ọnụ na unu nime ala Kenan. Ụmụ ndị ikom Ruben na ụmụ ndị ikom Gad zara, na-ekwu, Ihe niile Onyenwe anyị na-agwa ndị ohu ya, otu ahụ ka anyị ga-eme. Anyị ga-eji ngwa agha gafee nihu Onyenwe anyị banye nala Kenan, ma unu ga-enye anyị ihe nweta nofe osimiri Jordan.

Mosis nyere ụmụ Gad, ụmụ Reuben, na ọkara ebo Manasseh nke ụmụ Joseph alaeze Sihon eze ndị Amorite, na alaeze Og eze Bashan, ala ahụ na obodo niile ya na oke ala ya, obodo niile nke ala ahụ gburugburu. Ma ụmụ Gad wuru Daibon, na Ataroth, na

Aroer, na Sophar, na Jazer, ha welikwara ha elu, na Namram, na Baitharan, obodo ndi e wusiri ike, na ebe obibi aturu. Umụ ndi ikom Ruben wuru Heshbon, Elealeh na Kiriathaim. Na Beelmeon nke e gbara gburugburu, na Sebama, ha kpokwara aha obodo ndi ahụ ha wuru dika aha ha. Ma o gara nwa Machir nwa Manasseh Gilead, wee were ya, ma laa onye Amorite nke bi nime ya niyi. Moses nyere Machir nwa Manasseh Gilead, o wee biri ebe ahụ. Na Jair nwa Manase gara were obodo nta ha niile, ma kpoo ha obodo nta Jair. Ma Nabau gara, weere Kohat na obodo nta ya niile, ma kpoo ha Nabot site naha ya.

33

Na ndi a bu ebe nkwusi nke umu Izrel, dika ha si puo nala Ijpt ya na ike ha naka Mosis na Eron. Mosis dere opupu ha na nkwusi ha site nokwu Onyenwe anyi, ndi a bukwara nkwusi nke njem ha. Ha hapuru Rameses nonwa nke mbu, nubochi nke iri na ise nke onwa nke mbu. Nubochi na-esote Ngabiga, umu Izrel puru naka di elu nihu ndi Ijpt niile. Na ndi Ijpt no na-eli ndi nwuru anwu niile site netiti ha, bu ndi Onyenwe anyi tigburu, ya bu umu mbu niile nala Ijpt, na Onyenwe anyi mekwara ihe ibo obo nahu chi ha niile. Umụ Izrel si Rameses puo, maa uloikwu na Sukot. Ma mgbe ha hapuru Sokot, ha mara uloikwu na Butan, nke bu akuku ufodu nke ozara. Ha si na Buthan puo, maa ulo ikwu nonu Eiroth, bu nke di nihu Beelsephon, ha makwara ulo ikwu nihu Magdolou. Ma ha gapuru nihu Eiroth, ha gafere netiti osimiri banye nozara, ha gara njem ubochi ato

site nọzara ahụ, ha wee maa ụlọikwu na Pikriais. Ha si nebe mmiri ilu pụọ, bjaruo Elim. Na Elim, e nwere isi iyi mmiri iri na abụọ, na ogwe osisi nkwy iri asaa. Ha mara ụlọ ikwu nebe ahụ nakụkụ mmiri ahụ. Na ha si nElim pụọ, ma maa ụlọikwu nakụkụ Osimiri Uhie. Na ha si noké osimiri uhie pụọ, ma maa ụlọ ikwu nime ọzara Sin.

Ha si nọzara Sin pụọ, maa ụlọikwu na Refaka. Na ha si na Rephaka pụọ, ha wee maa ụlọ ikwu na Ailous. Ha si nAilous pụọ, ma maa ụlọikwu na Raphidin, ma o nweghi mmiri di ebe ahụ maka ndi mmadu inu. Ma ha si na Raphidin pụọ, ma ha mara ụlọikwu nọzara Sinai. Ha si nọzara Sainai pụọ, ma maa ụlọikwu nili nke ọchichọ. Ma ha si nili ncheta nke ọchichọ pụọ, ma ha mara ụlọ ikwu na Aserot. Na ha si nAseroth pụọ, ha wee maa ụlọ ikwu na Ratama.

Ha si na Rathamah pụọ, maa ụlọ ikwu na Remmon Phares. Ma ha si na Remmon Phares pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Lebona. Na ha si na Lebona pụọ, ha wee maa ụlọ ikwu na Rissan. Ma ha si na Rissan pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Makellath. Ma ha si na Makellath pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Saphar. Na ha si na Shapher pụọ, ma maa ụlọ ikwu na Charadath. Ma ha si na Charadath pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Makeloth. Ma ha si na Makelot pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Kataat. Ha si na Kataath pụọ, ma maa ụlọikwu na Tarath. Ma ha si na Tarath pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Mathekka. Ma ha si na Mathekka pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Selmonah. Ma ha si na Selmona pụọ, ma ha mara ụlọikwu na Masouruth. Na ha si na Masouruth pụọ, ha

wee maa ụlọikwu na Banaia. Ma ha si na Banaia pụọ, ma ha mara ụlọ ikwu nugwu Gadgad.

Ma ha si nugwu Gadgad pụọ, ha wee maa ụlọ ikwu na Etebatha. Na ha si nEtebatha pụọ, ma maa ụlọ ikwu nEbronah. Na ha si nEbronah pụọ, ma maa ụlọ ikwu nEzion Geber. Ha si nEzion Gaber pụọ, maa ụlọ ikwu nọzara Sin, ha si nọzara Sin pụọ, maa ụlọ ikwu nọzara Paran, nke bụ Kadesh. Na ha si na Kadesh pụọ, ha wee maa ụlọ ikwu nugwu Hor nke dị nso nala Edom.

Aaron onye nchụàjà rigooro site niwu Onyenweanyi, ọ nwụkwara nebe ahụ nafọ nke iri anọ nke ọpụpụ ụmụ Izrel site nala Ijipt, nọnwaa nke ise, nùbọchị mbụ nke ọnwaa ahụ. Na Erọn gbara afọ otu narị na iri abụọ na atọ mgbe ọ nwurụ nUgwu Hor. Mgbe eze ndị Kenan bụ Arad, onye bi nala Kenan, nūrụ na ụmụ Izrel na-abata, Na ha si na Hor nke ugwu pụọ, ha makwara ụlọikwu na Selmona. Na ha si na Selmona pụọ, ma maa ụlọikwu na Phinon. Ha si na Phinon pụọ, ma maa ụlọikwu na Oboth.

Ha si na Oboth pụọ, ha mara ụlọ ikwu na Ai, nke dị nofe oke ala Moab. Ntughari nke abụọ:

Ha si nAi pụọ ma maa ụlọ ikwu na Dibon Gad. Ha si Daibon Gad pụọ, ma maa ụlọikwu na Gelmon Deblathaim. Ma ha si na Gelmon Deblathaim pụọ, ha makwara ụlọikwu nelu ugwu ndị Abarim, nihu Nabau. Ma ha si nugwu Abarim pụọ, ma ha mara ụlọ ikwu nọdịda anyanwụ Moab, nelu osimiri Jordan dị ka Jeriko. Ma ha mara ụlọikwu nakụkụ osimiri Jordan netiti Aesimoth ruo Belsa, nke dị nọdịda anyanwụ Moab.

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu nọdịda anyanwụ Moab nakụkụ osimiri Jordan, na ncherita ihu Jeriko, si, Gwa ụmụ Izrel okwu, si ha, unu na-agafe osimiri Jodan banye nala Kenan. Ma unu ga-ebibi ndị niile bi nala ahụ nihu unu, ma unu ga-ewepụ ebe nche ha niile, ma unu ga-ebibi arụsị niile bụ ihe a kpurụ akpụ nke ha, ma unu ga-ewepụ ogidi nsọ ha niile. Ma unu ga-ebibi ndị niile bi nala ahụ, unu ga-ebikwa nime ya, nihi na enyela m unu ala ha site nife nza. Ma unu ga-eketa ala ha site na nza dika ebo unu si dị. Ndị dị otutụ, unu ga-eme ka ihe nweta ha baa ụba, ma ndị dị ole na ole, unu ga-eme ka ihe nweta ha dị nta. Nebe ọ bụla aha ya ga-apụta, ebe ahụ ka nke ya ga-adị. Dika ebo nna nna unu si dị, unu ga-eketa. Ọ bụrụ na unu ebibighị ndị bi nala ahụ site nihu unu, ndị unu hapurụ nime ha ga-abụ ogwu nanya unu na àkụ nakụkụ unu, ha ga-abụkwara unu ndị iro nala ahụ ebe unu ga-ebi. Ọ ga-adị dika ha si kpebie ime ha, otu ahụ ka m ga-esi mee unu.

34

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Nye ụmụ Izrel iwu, si ha, Unu na-abanye nala Kenan, nke a ga-aburụ unu ihe nketa, ala Kenan na oke ala ya niile.' Ọ ga-abụ unu akụkụ nke dị nebe Ndịda site nọzara Sin ruo nókè Edom, ọ ga-abụkwara unu oke ala ndị dị nebe Ndịda site nakụkụ Osimiri Nnu nke dị nọwụwa anyanwụ. Ma oke ala ga-agba unu gburugburu site na Ndịda ruo nrigo Akrabin, ọ ga-agafe Ennak, ọpụpụ ya ga-adị na Ndịda Kadesh nke Barnea, ọ ga-apụta ruo obodo nta Arad, ma gafee

Asemona. Ma ọ ga-agba gburugburu oke ndị ahụ site na Asemona ruo iyi na-asọ nke Ijipt, ma ụzọ mputa ya ga-abụ osimiri. Oke ala nke osimiri ga-abụ nke unu, osimiri ukwu ga-akpa oke, nke a ga-abụ oke ala osimiri nke unu.

Nke a ga-abụ oke ala unu nakụkụ ugwu, site noké osimiri ahụ, unu ga-atụrụ onwe unu oke ruo nugwu ahụ. Site nugwu ahụ, unu ga-atụrụ ha ugwu, mgbe ha na-abanye na Hamath, ọpụpụ ya ga-abụ oke ala Saradak. Nà oke Dephrona ga-apụ, nà ọpụpụ ya ga-abụ Arsenain, nke a ga-abụ oke unu site na Ugwuru. Ma oke ala ahụ ga-agbada site na Sephephamar ruo Bela nakụkụ ọwụwa anyanwụ nelu isi iyi mmiri, oke ala ahụ ga-agbadakwa site na Bela ruo nazụ osimiri Chinnereth nakụkụ ọwụwa anyanwụ. Ma oke ala ga-agbada site na Sephamar ruo Bela site nọwụwa anyanwụ nelu isi iyi, ma oke ala ga-agbada Bela nelu azụ osimiri Chinnereth site nọwụwa anyanwụ. Ma oke ala ga-arịda nelu Jọdan, na ebe ọpụpụ ya ga-abụ Osimiri Nnu. Nke a ga-abụ unu ala na oke ala ya gburugburu.

Ma Moses nyere ụmụ Izrel iwu, na-ekwu, nke a bụ ala nke unu ga-eketa ya site na nza, dika Onyenwe anyị nyere iwu inye ya nye ebo itoolu na ọkara ebo Manase. Nihi na ebo ụmụ Ruben natara, na ebo ụmụ Gad dika ezinaụlọ nna nna ha, na ọkara ebo Manase nwetara ihe nketa ha. Ebo abụọ na ọkara ebo natara ihe nketa ha nofe osimiri Jordan dika Jeriko si dị, site na ndịda ruo nọwụwa anyanwụ.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Ndị a bụ aha ndị nwoke

ndị ga-eketa unu ala ahụ, Eleaza onye nchụàjà na Joshua nwa Nun. Unu ga-esi nebo ọ bụla họtụta otu onye ndu ka ọ kee ala ahụ nye unu dika ihe nketa.

Ma ndị a bụ aha ndị nwoke nke ebo Juda, Kaleb nwa Jefune. Nke ebo Simeon, Salamiel nwa Semiud. Nke ebo Benjamin, Eldad nwa Chaslon. Nke ebo Dan, onye ọchịchị Bakchir nwa Egli. Nke ụmụ ndị ikom Josef, ebo ụmụ Manase, onye ọchịchị bụ Aniel nwa Soufi. Nke ebo ụmụ Ephraim, onye ọchịchị Kamuel nwa Sabatan. Nke ebo Zebulun, onye ọchịchị Elizaphan nwa Parnach. Nke ebo ụmụ Issachar, onye ọchịchị Phaltiel nwa Oza. Nke ebo ụmụ Asher, onye ọchịchị Achior nwa Salami. Nke ebo Naftali, onye ọchịchị Fadael nwa Iamioud.

Ndị a ka Onyenwe anyị nyere iwu ikewara ụmụ Izrel ala na Kenan.

35

Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu nala ọdịda anyanwụ Moab nakụkụ osimiri Jordan dị ka Jeriko, na-ekwu, Nye ụmụ Izrel iwu, na ha ga-enye ndị Livai site na ihe nketa ha obodo ebe ha ga-ebi, na mpaghara ala nke obodo ndị ahụ gburugburu ha ka ha ga-enyekwa ndị Livai. Ma ha ga-abụ ha obodo ibi, ma ogige ha ga-abụ nke anụ ụlọ ha, na nke anụ ụkwụ anọ ha niile. Na ala gbara obodo ndị nke unu ga-enye ndị Livait gburugburu, site na mgbidi obodo ahụ ruo nèzí, ga-abụ puku cubits abụọ

gburugburu. Gị ga-atụ nèzí obodo ahụ: akụkụ nke dị nọwụwa anyanwụ, puku cubit abụọ; akụkụ nke dị na ndịda, puku cubit abụọ; akụkụ nke dị noké osimiri, puku cubit abụọ; akụkụ nke dị nugwu, puku cubit abụọ. Obodo ahụ ga-adị netiti nke a nye unu, yana oke ala obodo ndị ahụ. Unu ga-enye ndị Levite obodo ndị a, obodo isii nke mgbaba nke unu ga-enye ka onye gburu mmadụ gbapụ gaa ebe ahụ, na mgbakwunye na ndị a, obodo iri anọ na abụọ. Obodo niile unu ga-enye ndị Livait bụ iri anọ na asatọ, tinyere ala gbara ha gburugburu. Ma obodo ndị ahụ nke unu ga-enye site nihe onwunwe ụmụ Izrel, site naka ndị nwere ọtụtụ, ọtụtụ, nakwa site naka ndị nwere ole na ole, ole na ole, onye ọbụla dika ihe nketa ya nke ha ga-eketa, ha ga-enye ụfọdụ nime obodo ndị ahụ nye ndị Livayị.

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, si, Gwa ụmụ Izrel okwu, si ha, unu na-agafe osimiri Jodan banye nala Kenan. Ma unu ga-ekewapụta nye unu onwe unu obodo ndị ahụ, ha ga-abụ ebe mgbaba nye unu ka onye ogbu mmadụ gbaga nebe ahụ, bụ onye ọ bụla tigburu mkpụrụ obi na-amaghị ama. Ma obodo ndị a ga-aburū unu ebe mgbaba site naka onye na-abọ ọbọ ọbara, ma onye ogbu mmadụ agaghị anwụ ruo mgbe ọ ga-eguzo nihu ọgbakọ maka ikpe. Nakwa obodo ndị ahụ nke unu ga-enye bụ obodo isii, ha ga-abụ ebe mgbaba nye unu. Obodo atọ ndị ahụ unu ga-enye nofe osimiri Jordan, na obodo atọ ndị ahụ unu ga-enye nala Kenan.

Ebe mgbaba ga-abụ maka ụmụ ndị ikom Israel, na onye ọbịa, na onye bi nala ọzọ nke nọ netiti unu; obodo ndị a ga-abụ ebe

mgbaba, ka onye ọ bụla tigburu mkpuruobi na-amaghị ama gbaga nebe ahụ.

Ọ bụrụ na o jiri ngwa ịgwè tigbuo ya, onye ogbu mmadụ ka ọ bụ, a ga-eji ọnụ gbuo onye ogbu mmadụ ahụ. Ọ bụrụ na o jiri nkume naka nke pụrụ ịgbu mmadụ tie ya, ọ nwụọkwa, ọ bụ ogbu mmadụ, a ga-eji ọnụ gbuo ogbu mmadụ ahụ. Ọ bụrụ na o jiri ihe osisi nke e ji naka nke pụrụ ịgbu mmadụ tie ya ihe, ọ nwụọ, ọ bụ ogbu mmadụ, a ga-eji ọnụ gbuo ogbu mmadụ ahụ.

Onye ahụ na-abọ ọbọ ọbara ga-egbu onye ogbu mmadụ ahụ mgbe ọ zutere ya, ọ ga-egbu ya. Ọ bụrụ na mana site niro ọ kwagharịrị ya, ma tụtawasịkwa ya ihe ọ bụla site na ebe nzuzo, ọ nwụọ, Ọ bụrụ na ọ bụ site niwe ka o ji tie ya aka, ọ nwụọ, a ga-eji ọnụ gbuo onye ahụ tiri ya, ọ bụ ogbu mmadụ, a ga-eji ọnụ gbuo onye na-egbu mmadụ, onye na-abọ ọbọ ọbara ga-egbu onye gburu mmadụ mgbe ọ zutere ya.

Ọ bụrụ na na mberede, ọ bughị site niro, o kwara ya, ma ọ bụ tụtawasịrị ya ihe ọ bụla, ọ bughị site nọchị, Ma ọ bụ nkume ọ bụla nke ọ ga-anwụ na ya, namaghị ama, wee daa nelu ya, ọ nwụọ, ma ya onwe ya abughị onye iro ya, ọ bughịkwa onye na-achọ ịmerụ ya ahụ, Na ọgbakọ ga-ekpe ikpe netiti onye ahụ tigburu na netiti onye na-abọ ọbọ ọbara, dika ikpe ndị a. Nzuko ga-anaputa onye gburu mmadụ site naka onye na-abọ ọbọ ọbara, nzuko ga-eweghachikwa ya nobodo mgbaba ya, ebe ọ gbagara, ọ ga-ebikwa ebe ahụ ruo mgbe onye nchụàjà ukwu ahụ nke e tere mmanụ nsọ ga-anwụ.

Ọ bụrụ na onye ogbu mmadụ ahụ apụọ noke obodo nke ọ gbagara ebe ahụ Ma ọ bụrụ na onye na-abọ ọbọ ọbara ahụ achọta ya nèzí ókè obodo mgbaba ya, ma onye na-abọ ọbọ ọbara ahụ gbuo onye ahụ gburu mmadụ, ọ bughị onye ikpe mara. Nihi na ọ ga-ebi nobodo mgbaba ruo mgbe onyeisi nchụàjà ga-anwụ, ma mgbe onyeisi nchụàjà nwụsiri, onye ahụ gburu mmadụ ga-alọghachi nala ihe onwunwe ya.

Ihe ndị a ga-abụrụ unu iwu nke ikpe ruo nọgbọ niile unu nebe obibi niile unu. Onye ọ bụla tigburu mkpụrụ obi, site na ndị akaebe ka ị ga-egbu onye ogbu ahụ, ma onye akaebe otu agaghị agba akaebe megide mkpụrụ obi ka ọ nwụọ. Ma unu agaghị anata ụgwọ mgbapụta maka ndụ site naka ogbu mmadụ nke ikpe mara ka e gbuo ya, nihi na a ga-iji ọnwụ gbuo ya. Unu agaghị anata ụgwọ mgbapụta maka ịgbaba nobodo mgbaba, ka onye ahụ laghachite biri nala ya, tutu onye nchụaja ukwu anwụọ. Ma unu agaghị emerụ ala nke unu bi nime ya, nihi na ọbara a na-emerụ ala ahụ, a gaghi ekpuchikwa mmehie ala ahụ site nọbara nke a wusara nelu ya, kama site nọbara nke onye wusara ya. Unu agaghị emerụ ala ahụ nke unu bi nelu ya, bụ nke m bi nime unu, nihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-ebi netiti ụmụ Izrel.

36

Ma ndị ọchịchị ebo ụmụ Gilead nwa Makir, nwa Manase, si nebo ụmụ Joseph bịa, ha kwukwara okwu nihi Moses, nihi Eleaza

onye nchụaja, na nihu ndị ọchịchị ezinaụlọ nna nna ha nke ụmụ Izrel. Ha kwuru si, Onyenwe anyị, Onyenwe anyị nyere gị iwu ka i were nza kenye ụmụ Izrel ala ahụ dika ihe nketa ha, ma Onyenwe anyị nyekwara gị iwu ka e nye ụmụ ndị inyom Salpaad, nwanne anyị nwoke, ihe nketa ya. Ma ha ga-abụ ndị nwunye otu nime ebo ụmụ Izrel, a ga-ewepụ oke ha site nihe nweta nke nna nna anyị ha, a ga-agbakwunye ya nihe nketa nke ebo ndị ha ga-alụ, sitekwa noke ihe nketa anyị ka a ga-ewepụ ya. Ọ bụrụ na ọ ga-abụ ntọhapụ nke ụmụ ndị ikom Israel, a ga-atụkwasi ihe nketa ha nelu ihe nketa nke ebo ndị ha ga-alụrụ, ma site nihe nketa ebo ezinaụlọ anyị ka a ga-ewepụ ihe nketa ha.

Mosis nyere ụmụ Izrel iwu site niwu Onyenwe anyị, na-ekwu, Otu a ka ebo ụmụ Josef na-ekwu. Nke a bụ okwu Onyenwe anyị nyere niwu banyere ụmụ ada nwanyị Zelophehad, na-ekwu, onye ọ bụla masiri ha ka ha lụọ, ma naanị site nagburu nna ha ka ha ga-aluta di. Ọ bughị na ihe nketa ga-atughari netiti ụmụ ndị ikom Israel site notu ebo gaa nebo ọzọ, nihi na onye ọ bụla nihe nketa nke ebo nke ezinụlọ nna ya ka ụmụ ndị ikom Israel ga-ejigide siri ike. Ọ bụrụ na nwa nwanyị ọ bụla na-eketa ihe nketa site nebo nke ụmụ Izrel, ha ga-abụ nwunye nke otu onye site na ndị nke nna ha, ka ụmụ Izrel nwere ike keta, onye ọ bụla, ihe nketa nke nna ya. Ma a gaghi atughari ihe nketa site nebo gaa nebo ọzọ, kama nke onye ọ bụla nihe nketa ya ka ụmụ Izrel ga-ejigide.

Dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, otu ahụ ka ụmụ ada

Salapadi mere. Tirzah na Egla na Milcah na Noah na Malaa, ụmụ
ada Zelophehad, lụrụ ụmụ nwanne nna ha. Site na ndị mmadụ
nke Manase ụmụ ndị ikom Joseph, ha ghorọ ndị nwanyi, ma ihe
nketa ha dinyere nebo ndị mmadụ nke nna ha. Ndị a bụ iwu na
ụkpụrụ na ikpe, nke Onyenwe anyị nyere n’aka Mosis n’akụkụ
ọdịda anyanwụ Moab n’akụkụ Jodan dika Jeriko.

Ozioma Jón

1

Na mmalite, Okwu dị, na Okwu ahụ nonyere Chineke, na Okwu ahụ bụ Chineke. Nke a nọ na mmalite ya na Chineke. Ihe niile sitere na ya ka e mere, na ọ dighị ya, ọ dighị otu ihe nke e mere. Nime ya, ndụ dị, na ndụ ahụ bụ ìhè nke ụmụ mmadụ. Ìhè na-enwu nime ọchịchiri, ma ọchịchiri ejideghị ya.

Ọ dị mmadụ e zigara site nebe Chineke nọ, aha ya bụ Jón, Nke a bịaara maka ịgba akaebe, ka o gbaa akaebe banyere ìhè ahụ, ka mmadụ niile site na ya kwere. Ọ bughị ya bụ ìhè ahụ, kama ọ bịaara ka o gbaa akaebe banyere ìhè ahụ. Ọ bụ ìhè ahụ nke eziokwu, nke na-enye ìhè mmadụ niile na-abịa nụwa. Ọ nọ nụwa, ụwa sitere naka ya bịa nịdị adi, ma ụwa amaghị ya. Ọ bịaara nime nke ya, ma ndị nke ya anabataghị ya. Mana ọtụtụ ndị nakweere ya, o nyere ha ikike ighọ ụmụ Chukwu, bụ ndị kwere naha ya, Ndị ahụ ọ bughị site nọbara ka a mụrụ ha, ọ bughikwa site nuche anụ ahụ, ọ bughikwa site nuche nwoke, kama ọ bụ site na Chineke ka a mụrụ ha. Ma Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ wee

biri netiti anyị, anyị hụkwara ebube ya, ebube dị ka nke Ọkpara sitere naka Nna, nke jupụtara namara na eziokwu. John na-agba akaebe banyere ya ma tie mkpu na-ekwu, Onye a bụ onye m kwuru okwu banyere ya, onye na-abịa nazụ m abụrụla onye dị nihi m, nihi na ọ dị mbụ karịa m. Ma site n'ịdị ukwu ya, anyị niile natara, amara n'ọnọdụ amara. Nihi na e nyere iwu ahụ site na Mosis, ma amara na eziokwu sitere na Jizọs Kraịst bịa. Ọ dighị onye ọ bụla hụrụla Chineke mgbe ọ bụla, ma Ọkpara ahụ, onye nọ nobi Nna, ya kọwapụtara ya.

Nke a bụ ihe akaebe nke John, mgbe ndị Juu si Jerusalem zigara ndị nchụaja na ndị Livait ka ha jụọ ya, Gị onye bụ? Ọ kwetara, ọ jughịkwa, o kwetakwara na ọ bughị ya bụ Kraịst. Na ha jụrụ ya, Gịni ka ọ bụ? I bụ Ilaia? Ọ sirị, Abughị m. I bụ onye amụma ahụ? Ọ zara, Mba. Ha sirị ya nihi ya, Onye ka ị bụ? Ka anyị nwee ike inye azịza ndị zitere anyị. Gịni ka ị na-ekwu banyere onwe gị? O kwuru, Mụ bụ olu onye na-etị mkpu nime ọzara, meenụ ka ụzọ Onyenwe anyị dị larịi, dị ka Aizaya onye amụma kwuru.

Na ndị e zigara bụ ndị si netiti ndị Farisii, Ha jụrụ ya sị ya, Gịni mere i ji na-eme baptizim, ọ buru na ị bughị Kraịst, ma ọ bughị Ilaia, ma ọ bughị onye amụma? Jọn zara ha sị, Mụ na-eme baptizim nime mmiri, ma netiti unu ka onye guzo nke unu amaghị. Ọ bụ ya onwe ya bụ onye na-abịa nazụ m, onye ghorọ onye dị nihi m, onye m na-abughị onye kwesiri ekwesị itopu eriri akpukpọ ukwu ya. Ihe ndị a mere na Betani nofe osimiri Jordan, ebe Jọn nọ na-eme baptizim.

Nechi ya, John hụrụ Jizọs ka ọ na-abịakwute ya, o wee sị, Lee nwa atụrụ nke Chineke nke na-ebu mmehie nke ụwa. Nke a bụ onye m kwuru banyere ya, Nazụ m ka nwoke na-abịa, onye nọ nihi m ugbo a, nihi na ọ dị tupu m. Mụ onwe m amaghị ya, mana ka e mee ka ọ pụta ihè nye Izrel, ọ bụ ya mere m ji bịa na-eme baptizim na mmiri. Na Jọn gbara akaebe na-ekwu na ahụla m Mmụọ na-arịdata dị ka nduru si neluigwe, ma ọ nọgidere nelu ya. Mụ na m amaghị ya, ma onye ahụ zitere m ime baptizim na mmiri gwara m sị, Onye ọ bụla i ga-ahụ Mmụọ ka ọ na-arịdata ma na-anọgide nelu ya, nke ahụ bụ onye na-eme baptizim na Mmụọ Nsọ. Mụ onwe m ahụla ma gbaakwa akaebe na onye a bụ Ọkpara Chineke.

Nubochi na-esote, ọzọ, John guzoro ya na mmadụ abụọ sitere na ndị na-eso ụzọ ya, Na ile anya na Jizọs ka ọ na-aga ije, ọ sịrị, Lee nwa atụrụ nke Chineke. Ndị na-eso ụzọ ya abụọ ahụ nụrụ ka ọ na-ekwu okwu, ha wee soro Jisọs. Mgbe Jizọs tugharịrị wee hụ ha ka ha na-eso, ọ gwara ha, Gịnị ka unu na-achọ? Ha sịrị ya, Rabai, nke a na-asugharị onye nkuzi, ebee ka i bi? Ọ sịrị ha, Bịa nụ ka unu hụ. Ha bịa ya mere hụ ebe o bi, ha na ya nọkwara ụbọchị ahụ, ọ bụ ihe dika elekere iri. Ọ bụ Andrew nwanne Simon Peter, otu nime mmadụ abụọ ahụ nụrụ ihe site nonụ John ma soro ya. Ọ bụ ụzọ chọta nwanne ya Simon, ma gwaa ya, Anyị achọtala Mesaya (nke pụtara Kraịst). Na o dugara ya niru Jizọs. Mgbe o lere ya anya, Jizọs kwuru, Gị bụ Saimon nwa Jona, a ga-akpọ gị Kifas, nke a na-asugharị Pita.

Nechi ya, Jizọs chọrọ ipụ gaa Galili, ọ chọtara Filip ma sị ya, Soro

m. Ma Philip si Bethsaida, obodo nke Andrew na Peter. Philip chọtara Natanael ma gwara ya, Onye ahụ Mosis dere banyere ya niwu na ndị amụma, anyị achọtala ya, bụ Jisọs nwa Josef onye si Nazaret. Ma Nataniel sịrị ya, Site na Nazaret, ihe ọma ọ bụla ọ nwere ike isi na ya pụta? Filip sịrị ya, Bịa ka ị hụ. Jizọs hụrụ Natanael ka ọ na-abịakwute ya wee kwuo banyere ya, Lee nezie onye Izrel, onye na-enweghị aghughọ nime ya. Nathanael sịrị ya, Olee ebe ka i si mara m? Jizọs zara sị ya, Tupu Filip akpọọ gị oku, mgbe ị nọ nokpuru osisi fig ahụ, ahụrụ m gị. Nataniel zara sị ya, Onye nkuzi, gị bụ Ọkpara Chineke, gị bụ Eze Izrel. Jizọs zara sị ya, Nihi na m gwara gị na m hụrụ gị nokpuru osisi fig, ị na-ekwere? Ihe ndị dị ukwu karịa ndị a ka ị ga-ahụ. Ọ sịrị ya, Nezie, nezie, ana m agwa unu, site ugbo a, unu ga-ahụ eluigwe ka e meghere ya, na ndị ozi Chineke ka ha na-arịgo elu ma na-arịda ala nelu Ọkpara Mmadụ.

2

Nụbọchị nke atọ, e nwere mmemme agbamakwụkwọ na Kana nke Galili, nne Jizọs nọkwa nebe ahụ, A kpọkwara Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya oku ịbịa nemume alụmdi na nwunye ahụ. Mgbe mmanya gwụchara, nne Jizọs gwara ya, Ha enweghị mmanya. Jizọs sịrị ya, Gịnị metụtara m na gị, nwanyị? Oge m abịabeghị. Nne ya gwara ndị na-eje ozi, Ihe ọ bụla ọ gwara unu, meenụ ya. E nwere ite mmiri nkume isii guzo ebe ahụ dika usoro isacha nke ndị Juu, nke ọ bụla na-ejide ihe ruru ihe ọtụtụ abụọ ma ọ bụ atọ. Jizọs gwara ha, Juputanụ ite mmiri ndị a na mmiri. Ha wee

juputa ha ruo nonu. O siri ha, Setanu ugbo a ma wetaranu onye isi oriri. Ha wee wetara. Mgbe onye nwe oriri mmanya ahụ deturu ire mmiri ahụ nke aghoala mmanya ma o maghi ebe o si abia, ma ndi ohu bu ndi serela mmiri ahụ maara ya, onye nwe oriri mmanya ahụ kporo onye na-alu nwanyi oheru. O siri ya, Mmadu niile na-ebu uzọ nye ezigbo mmanya, ma mgbe ndi mmadu anubigasiri mmanya okè, mgbe ahụ ka ha na-enye nke na-adichaghi mma, ma gi i debela ezigbo mmanya ruo ugbo a. Nke a bu mmalite nke ihe iribama niile nke Jisọs mere na Kena nke Galili, o kpughere ebube ya, ndi na-eso uzọ ya wee kwere na ya.

Mgbe nke a gasiri, o gbadara nime Kapenom, ya onwe ya na nne ya na umunne ya na ndi na-eso uzọ ya, ha nokwara ebe ahụ o bughị otutu ubochi.

Na mmemme Ngabiga nke ndi Juu di nso, Jizọs wee gaa Jerusalem. O huru nime ulọ nsọ ahụ ndi na-ere ehi, aturu na nduru, na ndi na-agbanwe ego ka ha no odi. Mgbe o mesiri utari site ndo, o chupuru ha niile nulo nsọ ahụ, ma aturu ma ehi, wusaa mkpuru ego ndi na-agbanwe ego, tughariakwa tebul ha. Na ndi na-ere nduru, o siri, Welienu ihe ndi a site ebe a, unu emela ulọ nna m ulọ azumaahia. Ha chetara, ma ndi na-eso uzọ ya na e dere ede, Inu oku nobi nke ulọ gi ga-eripia m. Ha zara ya mgbe ahụ, ndi Juu siri ya, Gini bu ihe iriba ama i na-egosi anyi na i nwere ikike ime ihe ndi a? Jisọs zara ma gwuo ha, Kwatuo ulọ nsọ a, ma nime ubochi ato, m ga-ebuli ya. Ya mere, ndi Juu kwuru, Iri anọ na isii afọ ka e ji wuo ulọ nsọ a, ma gi ga-ebuli ya

nime ụbọchị atọ? Ma nke ahụ na-ekwu maka ụlọ nsọ nke ahụ bụ ahụ ya. Mgbe o si nnonwụ bilie, ndị na-eso ụzọ ya chetara na o kwuru nke a, ha kwere ihe e dere nakwụkwọ nsọ na okwu Jizọs kwuru.

Mgbe ọ nọ na Jerusalem noge Mmemme Ngabiga, ọtụtụ ndị kwenyere naha ya, nihi na ha hụrụ ihe ịrịba ama ndị ahụ ọ na-eme. Ma Jizọs nonwe ya ekwenyeghị onwe ya naka ha nihi na ọ maara ha niile Na nke na ọ bughị mkpa o nwere ka onye kwuo ama banyere mmadụ, nihi na ya nonwe ya maara ihe dị nime mmadụ.

3

Ọ bụ nwoke si netiti ndị Farisii, aha ya bụ Nikodimas, onye ọchịchị ndị Juu. Nke a bịa ya nabali wee si ya, Onye nkuzi, anyị maara na i si naka Chineke bịa dị ka onye nkuzi, nihi na ọ dighị onye pụrụ ime ihe ịrịba ama ndị a nke ị na-eme, ma ọ bụrụ na Chineke anonyeghị ya. Jisọs zara si ya, Nezie, nezie, ana m agwa gi, ọ bụrụ na e meghị ka mmadụ mụọ ọhụrụ site nelu, ọ pughị ihu alaeze Chineke. Nikodimos sirị ya, Kedu ka mmadụ gagesi amụ mgbe ọ bụ agadi? Ọ pụrụ ibanye nime afọ nne ya nke ugboro abụọ ma mụọ? Jisọs zara, Neziokwu, neziokwu, ana m agwa gi, ọ bụrụ na e meghị ka onye ọ bụla mụọ site na mmiri na Mmụọ Nsọ, ọ gaghị enwe ike ibanye nalaeze Chineke. Ihe e mụrụ site nanụ ahụ bụ anụ ahụ, ihe e mụrụkwa site na Mmụọ bụ mmụọ. Ọ bughị ihe iju anya na m gwara gi na ọ dị mkpa ka a

mụọ unu site nelu. Mmụọ na-eфе ebe ọ chọrọ, ị na-anụkwa olu
 ya, ma ị maghị ebe ọ si abịa na ebe ọ na-aga; otu a ka ọ dị nye
 onye ọbụla a mụrụ site na Mmụọ Nsọ. Nikodimos zara ma kwuo
 ya, Kedu ka ihe ndị a ga-esi mee? Jizọs zara wee sị ya, Gị bụ onye
 nkuzi nke Izrel, ma ị maghị ihe ndị a? Nezie nezie, ana m agwa
 gị na ihe anyị maara ka anyị na-ekwu, na ihe anyị hụrụ ka anyị
 na-agba akaebe ya, ma unu adighị anabata akaebe anyị. Ọ bụrụ
 na m gwara unu ihe ndị nke ụwa ma unu ekwereghe, kedu ka
 unu ga-esi kwere ma ọ bụrụ na m agwa unu ihe ndị nke
 eluigwe? Ma ọ dighị onye arịgoola neluigwe ọ bụrụ na ọ bughị
 onye si neluigwe rịdata, bụ Ọkpara Mmadụ onye nọ neluigwe.
 Na dị ka Moses si welie agwọ ahụ nọzara, otu a ka ọ dị mkpa ka
 e welie Ọkpara nke mmadụ, ka onye ọ bụla nke na-ekwere na ya
 ghara ịla niyi, kama nwee ndụ ebighị ebi Otu a ka o si dị, nihi na
 Chineke hụrụ ụwa nanya nke ukwuu, nke mere na o nyere
 Ọkpara ya, ka onye ọ bụla nke na-ekwere na ya ghara ịla niyi,
 kama nwee ndụ ebighị ebi. Nihi na Chineke eziteghị Ọkpara ya
 nwa ka ọ kpere ụwa ikpe, kama ka e site na ya zoputa ụwa.
 Onye na-ekwere na ya abughị onye a na-ekpe ikpe, ma onye na-
 ekweghe ekpeela ya ikpe ugbo a, nihi na o kwebeghe naha
 Ọkpara pụrụ iche nke Chineke. Nke a bụ ikpe ahụ, na ịhè abịala
 nwa, ma ndị mmadụ hụrụ ọchịchiri nanya karịa ịhè, nihi na
 ọrụ ha bụ ihe ọjọọ. Nihi na onye ọ bụla na-eme ihe na-enweghe
 isi na-akpọ ịhè asị ma ọ naghị abiakwute ịhè, ka a ghara ikpughe
 ọrụ ya niile. Onye na-eme eziokwu na-abịa nebe ịhè, ka e mee ka
 ọrụ ya pụta ịhè, nihi na e mere ha nime Chineke.

Mgbe ihe ndị a gasiri, Jizọs na ndị na-eso ụzọ ya bịa nala Judia,

ebe ahụ ka ọ nọnyeere ha ma na-eme baptizim. Ọ bụ ma John nọ na-eme baptizim nAinon nso na Salim, nihi na mmiri dị otụtụ nọ ebe ahụ, ndị mmadụ na-abịakwa ma a na-eme ha baptizim. Nihi na a tūnyebeghi John nūlọ mkpọrọ. O mere ya bụ arumuka si naka ndi na-eso ụzọ John na onye Juu banyere idi ọcha. Ha biara gakwuru Jọn si ya, Onye nkuzi, onye ahụ nọ gi nofe osimiri Jodan, bụ onye i gbara ama maka ya, lee, ọ na-eme baptizim ugbu a, mmadụ niile na-abịakwutekwa ya. Jọn zara si, Mmadụ enweghi ike inata ihe ọ bula, ọ gwula ma e nyere ya site neluigwe. Unu onwe unu na-agbara m akaebe na m kwuru, Abughi m bụ Kraịst, kama e zigara m nihi ya. Onye nwere nwanyi a na-alụ ọhụrụ bụ nwoke na-alụ nwanyi ọhụrụ, ma enyi nke nwoke na-alụ nwanyi ọhụrụ, onye guzo ma na-anụ olu ya, ji ọñụ na-enwe ọñụ nihi olu nke nwoke na-alụ nwanyi ọhụrụ. Ya mere, ọñụ m ejuputala. Ọ di mkpa ka nke ahụ baa ụba, ma mụ onwe m di nta. Onye si nelu na-abia di nelu ihe niile. Onye si nwa bụ nke ụwa ma na-ekwu okwu nke ụwa, onye si neluigwe na-abia di nelu ihe niile. Na ihe ọ hula na nke ọ nula, nke a ka ọ na-agba akaebe, ma ọ dighi onye na-anabata akaebe ya. Onye ahụ nabatara ihe akaebe ya akara akara na Chineke bụ eziokwu. Onye nke Chineke zitere na-ekwu okwu nke Chineke, nihi na Chineke adighi enye Mmụọ site na nha. Nna hụrụ nwa nanya ma enyela ihe niile naka ya. Onye ahụ na-ekwere na Nwa ahụ nwere ndụ ebighi ebi, ma onye na-enupu isi Nwa ahụ agaghi ahụ ndụ, kama iwe Chineke na-adigide nelu ya.

Mgbe Onyenwe anyị matara na ndị Farisii nūrū na Jizọs na-eme ndị na-esọ ụzọ karịa nakwa na-eme baptizim karịa Jọn Ọ bụ ezie na Jizọs nonwe ya abughị onye na-eme baptizim, kama ọ bụ ndị na-esọ ụzọ ya. O hapūrū Judea wee gaa na Galili. Ọ dī mkpa ma na ya aghaghị ịgafe site na Sameria. Ọ bīara ya mere nobodo nke Samaria a na-akpọ Sychar, nke dī nso nebe ahụ nke Jekọb nyere Josef nwa ya nwoke, Ebe ahụ nwere isi iyi Jekọb. Ya mere, Jisọs nke ike gwūrū site na njem ahụ nọdūrū ala nakūkū isi iyi ahụ. Ọ bụ ihe dī ka elekere nke isii. Nwanyị si Sameria bīara ịgụta mmiri. Jisọs gwara ya, Nye m mmiri ka m nūọ. Nihi na ndị na-esọ ụzọ ya apūla gaa nobodo ka ha zūta nri. Nwanyị Samaria ahụ kwuru ya okwu sị, Gịnī mere gị bụ onye Juu ji ariọ m ka m nye gị mmiri ọnūnū, ebe m bụ nwanyị Samaria? Nihi na ndị Juu anaghị emekọrịta ihe na ndị Samaria. Jizọs zara sị ya, Ọ būrū na ị maara onyinye nke Chineke, na onye bụ onye na-agwa gị okwu, Nye m mmiri ka m nūọ, gị gaara ariọla ya, ọ gaakwara enye gị mmiri dī ndū. Nwanyị ahụ sịrī ya, Onyenwe anyị, ị nweghị bọket, olulu mmiri ahụ dīkwa omimi, olee ebe ị ga-esi nweta mmiri ahụ na-enye ndū? Ị bụ onye dī ukwuu karịa nna anyị Jekọb, bụ onye nyere anyị olulu mmiri a, ma ya onwe ya si na ya nūọ mmiri, ụmụ ndị ikom ya na anụ ụlọ ya? Jizọs zara ma kwuo ya sị, Onye ọbūla na-anū mmiri site na mmiri a ga-akpōnwu akpīrī ọnū ọzọ, Onye ọbūla nke ga-anū site na mmiri nke m ga-enye ya agaghị akpō nkū ruo mgbe ebighị ebi, kama mmiri ahụ nke m ga-enye ya ga-aghọ nime ya isi iyi mmiri na-agbapūta nime ndū ebighị ebi. Nwanyị ahụ sịrī ya, Onyenwe anyị, nye m mmiri a, ka akpīrī ghara ịkpō m nkū, ka m gharakwa ịbīa ebe a ịkūta mmiri. Jizọs gwara ya, Gaa kpọọ dī gị ma bīa ebe a. Nwanyị

ahụ zara ma kwuo, Enweghị m di. Jizọs gwara ya, I kwuru nke ọma na enweghị m di, Nihi na ị nwere ndị ikom ise, na ugbu a onye ị nwere abughị di gi, ihe a bụ eziokwu ị kwuru. Nwanyị ahụ gwara ya, Onyenwe anyị, ahurū m na ị bụ onye amuma. Nna nna anyị fere ofufe nugwu a, ma unu na-ekwu na ọ bụ na Jerusalem ka ebe ahụ di ebe e kwesiri ife ofufe. Jisọs gwara ya si, Nwanyị, kwere m, na oge na-abia mgbe unu agaghị efe Nna nugwu a maobu na Jerusalem. Unu na-efe ihe unu na-amaghị, anyị na-efe ihe anyị ma, nihi na nzoputa si naka ndi Juu. Mana oge na-abia, ma ugbu a dikwa, mgbe ndi efe ofufe ezi uche ga-efe Nna nime mmuo na eziokwu, nihi na Nna na-achọ ndi di otu ahụ ndi na-efe ya. Mmuo bụ Chineke, na ndi na-efe ya ekwesiri ife ya na mmuo na neziokwu. Nwanyị ahụ gwara ya, Amaara m na Mesaya na-abia, onye a na-akpo Kraist. Mgbe ọ biara, ọ ga-ekwuputara anyị ihe niile. Jizọs gwara ya, Mụ onwe m bụ onye na-agwa gi okwu. Nihi nke a, ndi na-eso ụzọ ya biara, ha nwekwara oke ihe iju anya na ọ nọ na-ekwu okwu na nwanyị, ma ọ dighi onye kwuru, Gini ka ị na-achọ? ma ọ bụ Gini mere i ji ekwu okwu na ya? O hapuru ya mere, nwanyị ahụ hapuru ite mmiri ya wee gaa nobodo ahụ, ọ gwara ndi mmadu, Bianu hu nwoke ahụ gwara m ihe niile m mere, ọ bughị ya bụ Kraist? Ha si nobodo ahụ puta, ya mere ha nọ na-abiakwute ya.

Netiti oge ahụ, ndi na-eso ụzọ ya nọ na-ariọ ya na-ekwu, Onye nkuzi, rie nri. Ma ọ sirị ha, Enwere m nri m ga-eri nke unu amaghị. Ya mere, ndi na-eso ụzọ nọ na-agwa ibe ha okwu, si, Ọ bụ na onye ọ bula ewetabeghi ya nri ọ ga-eri? Jisọs gwara ha, Nri m bụ ime uche onye zitere m na imecha oru ya. Ọ bughị unu na-

ekwu na ọ ka bụ ọnwà anọ, owuwe ihe ubi ga-abịakwa? Lee, ana m agwa unu, bulienụ anyà unu leekwa ala ndị ahụ, nihi na ha dị ọcha maka owuwe ihe ubi ugbo a. Onye na-ewe ihe ubi na-anata ụgwọ ọrụ ma na-achịkọta mkpụrụ nime ndụ ebighị ebi, ka onye na-akụ mkpụrụ na onye na-ewe ihe ubi nwee ike ịnuri ọnụ ọnụ. Nihi na nime nke a, okwu ahụ bụ eziokwu, na onye ọzọ bụ onye na-akụ mkpụrụ ma onye ọzọ bụ onye na-ewe ihe ubi. Mụ zitere unu ka unu ghọọ ihe unu na-arụbeghị ọrụ n'ime ya; ndị ọzọ arụọla ọrụ ahụ, ma unu abanyela nime ọrụ ha. Site nobodo ahụ, ọtụtụ ndị Samaria kwenyere na ya nihi okwu nwanyị ahụ, bụ onye na-agba akaebe na ọ gwara m ihe niile m mere. Dị ka ya mere, mgbe ndị Samaria bịakwutere ya, ha rịọrọ ya ka ọ nonyere ha, ọ nọkwara ebe ahụ ụbọchị abụọ. Ma ọtụtụ ndị karịa kwenyere nihi okwu ya Ha gwara nwanyị ahụ si, Ọ bughizi nihi okwu gi ka anyị ji ekwere, nihi na anyị onwe anyị anụla, ma anyị maara na nke a bụ nezie Onye Nzọpụta nke ụwa bụ Kraịst.

Mgbe ụbọchị abụọ gasiri, ọ si ebe ahụ pụọ gawa Galili. Nihi na Jisọs nonwe ya gbara àmà na onye amụma anaghị enweta nsọpụrụ nobodo nke ya. Mgbe ya mere ọ bịa na Galili, ndị Galili nabatara ya, nihi na ha hụrula ihe niile o mere na Jerusalem noge mmemme ahụ, maka na ha onwe ha gara mmemme ahụ.

Jisọs bịa ọzọ na Kana nke Galili, ebe o mere mmiri ghọọ mmanya. E nwere otu onye ọrụ eze, onye nwa ya nwere ọrịa na Kapanaom, Nke a nuri na Jisọs abiala si na Judia nime Galili, ọ gara nebe ọ nọ ma rịọ ya ka ọ rịdata ma gwọọ nwa ya nwoke,

nihi na ọ na-achọ inwụ. Ya mere, Jizọs kwuru ya si, Ọ bụrụ na unu ahughị ihe iriba ama na ihe itụnanya, unu agaghị ekwe. Onye ọchịchị eze ahụ sirị ya, Onyenwe anyị, biko rịdata tupu nwa m anwụọ. Jizọs gwara ya, Gaa, nwa gị nwoke dị ndụ. Nwoke ahụ kwenyere nokwu Jizọs gwara ya, wee gawa. Ugbu a ma mgbe ọ na-arịda, ndị ohu ya zutere ya ma kọrọ ya na-ekwu na nwa gị dị ndụ. Ọ juru naka ha elekere oge ọ dị mma karịa. Ha gwara ya na ụnyaahụ nelekere nke asaa, ahụ ọkụ ahụ hapuru ya. Nna ahụ mara ya mere na ọ bụ noge ahụ nke Jisọs gwara ya na nwa gị dị ndụ, ya onwe ya na ezinụlọ ya niile kweere. Nke a bụ ihe iriba ama nke abụọ Jisọs mere mgbe o si Judea bịa na Galili.

5

Mgbe ihe ndị a gasiri, e nwere mmemme nke ndị Juu, Jisọs wee gaa Jerusalem. Ọ dị nime Jerusalem nelu ọdọ mmiri aturu, nke a na-akpọ nasusụ Hibru Betesda, nke nwere ogidi ulọ ise. Nime ndị a, otutu ndị ọrịa dina ala - ndị kpuru isi, ndị ngwuro, ndị kpọnwuru akpọnwu - na-eche mmegharị nke mmiri. Nihi na onyeozị na-arịdata nọdọ mmiri mgbe ọ bula, a na-akpali mmiri ahụ, onye mbụ banyere nime ya mgbe mmiri ahụ gbasasiri ka a na-agwo ọrịa ọ bula jidere ya. E nwere otu nwoke nebe ahụ nke nọrọ nadighi ike ya ruo iri afọ atọ na asatọ. Jizọs huru nke a ka ọ dinara ala, ma mara na o nwerela oge dị ukwuu, sirị ya, I choro idi mma? Nwoke ahụ na-esighi ike zara ya si, Onyenwe anyị, enweghi m mmadu nke ga-atuba m nime ọdọ mmiri ahụ mgbe a

kpaliri mmiri ahụ, kama mgbe m na-abịa, onye ọzọ na-ebu m ụzọ rịda. Jizọs gwara ya, Bilie, bulie ihe ndina gị ma jegharịa. Na ngwa ngwa, nwoke ahụ dị ike, o buliri ihe ndina ya ma na-eje ije. Ma ọ bụ ụbọchị izuike nùbọchị ahụ. Ndị Juu nọ na-asị onye ahụ e gworọ ọrịa, Ọ bụ ụbọchị izuike, o kwesighi gị ibuli ute ahụ. Ọ zara ha, Onye ahụ mere m ka m dī mma gwara m, Bulie akwa mgbochi gị ma na-aga ije. Ha jūrū ya ajujū, Ọ bụ onye bụ nwoke ahụ nke gwara gị, Bulie ihe ndina gị ma na-agaghari? Ma onye ahụ e gworọ ọrịa amaghị onye ọ bụ, nihi na Jizọs esila nebe ahụ puo mgbe igwè mmadụ nọ nebe ahụ. Mgbe ihe ndị a gasiri, Jizọs chọtara ya nūlọ nsọ ahụ ma gwara ya, Lee, ahụ adịla gị, emehiekwala ọzọ, ka ihe ọ bụla na-aka njo ghara idakwasị gị. Nwoke ahụ gara kọrọ ndị Juu na ọ bụ Jisọs mere ya ahụ ike.

Nihi nke a, ndị Juu nọ na-achū Jisọs ma na-achọ igbu ya, nihi na o mere ihe ndị a nùbọchị izuike. Ma Jisọs zara ha, Nna m na-arū ọrụ ruo ugbo a, mụ onwe m na-arukwa ọrụ. Nihi nke a, ndị Juu gbalisiri ike karịa ichọ igbu ya, nihi na ọ bughị naanị na ọ na-emebi ụbọchị izuike, kama ọ na-akpọkwa Chineke nna nke ya, na-eme onwe ya nhata na Chineke.

Jisọs zara ya ugbo a si ha, Nezie nezie, ana m agwa unu, Nwa ahụ enweghị ike ime ihe ọ bụla site nonwe ya, ọ burū na ọ bughị ihe ọ na-ahụ Nna na-eme, nihi na ihe ọ bụla Onye ahụ na-eme, ihe ndị a ka Nwa na-emekwa notu aka ahụ. Nihi na nna ahụ hūrū nwa ya nwoke nanya ma na-egosi ya ihe niile ọ na-eme nonwe ya, ọ ga-egosikwa ya ọrụ ndị dī ukwu karịa ndị a, ka unu wee nwee ike itū nanya. Dị ka nna si ebuli ndị nwūrū anwū

ma na-enye ha ndụ, otu a ka nwa nwoke si enye ndị ọ chọrọ ndụ. Ọ bughịkwa nihi na nna ahụ ekpeghe onye ọ bụla ikpe, kama o nyela nwa ahụ ikpe ikpe niile, Ka ndị niile sọpuru Ọkpara dika ha si asọpuru Nna. Onye na-adighi asọpuru Ọkpara adighi asọpuru Nna ahụ zitere ya. Nezie nezie, ana m agwa unu na onye ahụ na-anụ okwu m ma na-ekwere onye ahụ zitere m nwere ndụ ebighi ebi, ọ naghị abiakwa nikpe, kama ọ gafeworo site nonwụ banye na ndụ ahụ. Nezie nezie, ana m agwa unu na oge na-abia, ma ugbo a ọ di, mgbe ndi nwuru anwu ga-anu olu nke Ọkpara Chineke, ndi nuru ya ga-adikwa ndu. Dika nna si nwee ndu nime onwe ya, otu a ka o nyekwara nwa nwoke ndu inwe nime onwe ya, Na o nyere ya ikike na ikpe ime, nihi na ọ bu nwa nke mmadu. Unu atula anya nke a, nihi na oge na-abia mgbe ndi niile no nili ga-anu olu ya, Na ha ga-aputa, ndi mere ihe oma nime mbilite nonwu nke ndu, ma ndi mere ihe na-abaghị uru nime mbilite nonwu nke ikpe.

Enweghi m ike ime ihe ọ bula site nonwe m. Dika m si anu ka m si ekpe ikpe, ikpe m bu ikpe ziri ezi, nihi na anaghị m achọ uche nke m, kama uche nke Nna ahụ zitere m. Ọ buru na m na-agba akaebe banyere onwe m, akaebe m abughị eziokwu. Ọ bu onye ozọ na-agbara m akaebe, ma amaara m na akaebe ọ na-agbara m bu eziokwu. Unu ezigala ndi ka ha gakwuru Jon, ma o gbakwara ama banyere eziokwu, Mana ọ bughị site naka mmadu ka m na-anata ihe akaebe ahụ, kama ihe ndi a ka m na-ekwu ka unu nweta nzoputa. Nke ahụ bu oriona nke na-ere oku ma na-enye ihè, unu choro inuri onu ruo nwa oge nime ihè ya. Mana enwere m amà ugba nke di ukwu karịa nke John, nihi na

ọrụ ndị ahụ nke Nna nyere m ka m mechaa ha, ọrụ ndị ahụ nke m na-eme, na-agba àmà banyere m na Nna ezitela m. Na Nna ahụ zitere m, ya onwe ya agbaala akaebe banyere m. Ma unu anụbeghị olu ya mgbe ọ bụla, ma unu ahụbeghị ọdịdị ya. Okwu ya adighị nọgide nime unu, nihi na onye ahụ o zitere, unu ekwereghị na ya. Unu na-enyocha ihe e dere nakwukwọ nsọ, nihi na unu na-eche na ọ bụ nime ha ka unu nwere ndụ ebighị ebi, ma ha bụ ndị na-agba akaebe banyere m, Ma unu achọghị ịbiakwute m ka unu nwee ndụ. Anaghị m anata otuto site naka ụmụ mmadụ. Mana amaara m unu na unu enweghị ịhụnanya Chineke nime onwe unu. Abịara m naha nna m, ma unu anabataghị m; ọ bụrụ na onye ọzọ abịa naha nke ya, unu ga-anabata ya. Kedu ka unu ga-esi nwee ike ikwere, ebe unu na-anata otuto naka ibe unu, ma unu adighị achọ otuto nke si naka naanị Chineke? Unu echela na m ga-ebo unu ebubo nihi nna, ọ bụ Mosis na-ebo unu ebubo, bụ onye unu tụtwasịrị obi na ya. Ọ bụrụ na unu kwere Mosis, unu gaara ekwere m, nihi na ọ bụ banyere m ka onye ahụ dere. Ọ bụrụ ma ọ bụrụ na unu ekwenyeghị nihe odide ya, kedu ka unu ga-esi kwenye nokwu m?

6

Mgbe ihe ndị a gasịrị, Jisọs gafere nofe osimiri Galili nke Taiberias, Igwe mmadụ ukwu nọ na-eso ya, nihi na ha hụrụ ihe ịrịba ama nke ọ na-eme nahụ ndị ọrịa. Jisọs gara nelu ugwu ahụ, nọdụkwa ebe ahụ ya na ndị na-eso ụzọ ya. Ọ bụ nso mmemme

Ngabiga, mmemme nke ndị Juu. Ya mere, mgbe Jisọs weliri anya ya wee hụ na ìgwè mmadụ dị ukwu na-abiakwute ya, ọ sịrị Filip, Olee ebe anyị ga-azụta achicha ka ndị a rie? Nke a ma o kwuru ya iji nwalee ya, nihi na ya onwe ya maara ihe ọ ga-eme. Filipp zara ya, Achicha nke narị abụọ denarii agaghị ezuru ha ka onye ọ bụla nime ha nweta ntakiri ihe. Otu nime ndị na-eso ụzọ ya, bụ Andreas nwanne Saimon Pita, gwara ya, Ọ bụ otu nwata nọ ebe a, onye nwere ogbe achicha bali ise na azụ abụọ, mana gini ka ihe ndị a bụ maka otutu ndị a? Jizọs kwuru, Meenụ ka ndị mmadụ nọdu ala, ebe ahijia dị ukwu nọ nebe ahụ. Ndị nwoke ahụ nọdurụ ala, ọnu ogugu ha dị ihe dị ka puku ise. Jisọs weere ogbe achicha ahụ, kelee ekele, kesara ha nye ndị na-eso ụzọ ya, ndị na-eso ụzọ ya nyekwara ndị nọdurụ ala, otu aka ahụ kwa, o si nazụ ndị ahụ nye ha dị ka ha choro. Mgbe ha rijuru afọ, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, Chikotaa nụ iberibe nri ndị fọdurụ, ka ihe ọ bụla ghara ịla niyi. Ha chikotara ya, juputa nkata iri na abụọ nke iberibe sitere nogbe achicha ọka bali ise ndị fọdurụ mgbe ndị ahụ richara nri. Ndị mmadụ ahụ ya mere, mgbe ha hụrụ ihe ịrịba ama Jisọs mere, nọ na-ekwu na nke a bụ nezie onye amuma ahụ na-abia nwa. Jisọs ya mere, mgbe ọ matara na ha na-achọ ịbia jide ya nike ka ha mee ya eze, ọ laghachiri ọzọ nugwu ahụ naanị ya.

Mgbe anyasị ruru, ndị na-eso ụzọ ya gbadara nosimiri, Ma mgbe ha banyere nime ụgbọ mmiri, ha na-aga gafee osimiri ahụ iga Kapenom. Ochichiri aburula ugbo a, ma Jizọs abia ghị ka ha. Osimiri ahụ na ifufe ukwu nke na-eke na-akpali ya. Mgbe ha kwaala ụgbọ mmiri ihe dị ka stades iri abụọ na ise ma ọ bụ iri

atọ, ha hụrụ Jizọs ka ọ na-eje ije nelu osimiri ma na-abịaru ụgbọ mmiri ahụ nso, ha wee tụọ egwu. Ma ọ gwara ha, Ọ bụ m, unu atụla ụjọ. Ha chọrọ iwere ya nime ụgbọ mmiri ahụ, ma ozugbo ahụ, ụgbọ mmiri ahụ nọrọ nelu ala ebe ha na-aga.

Nechi ya, igwe mmadụ ahụ guzo nofe osimiri hụrụ na ọ dighị ụgbọ mmiri ọzọ nọ ebe ahụ ma e wezuga otu ahụ nke ndị na-eso ụzọ ya banyere, na Jisọs esonyeghị ndị na-eso ụzọ ya banye n'ụgbọ mmiri ahụ, kama naanị ndị na-eso ụzọ ya pụrụ. Mana ụgbọ mmiri ndị ọzọ si Tiberias bịara nso ebe ahụ, ebe ha riri achicha mgbe Onyenwe anyị nyere ekele, Mgbe igwè mmadụ ahụ hụrụ na Jizọs anọghị ebe ahụ, na ndị na-eso ụzọ ya anọghịkwa, ha onwe ha banyere n'ụgbọ mmiri wee bịa na Kapanom na-achọ Jizọs. Na mgbe ha chọtara ya nofe osimiri, ha sịrị ya, Onye nkuzi, olee mgbe ị bịara ebe a? Jizọs zara ha si, Nezie nezie, ana m agwa unu, unu na-achọ m, ọ bughị nihi na unu hụrụ ihe ịrịba ama, kama ọ bụ nihi na unu riri site nachicha ndị ahụ ma rijuo afọ. Ruo n'ụzọ ọ bughị maka nri nke na-ala niyi, kama maka nri nke na-adigide ruo na ndụ ebighị ebi, nke Ọkpara Nke Mmadụ ga-enye unu, nihi na ya bụ onye Nna ya bụ Chineke kanyere akara. Ha sịrị ya mere gakwuru ya, Gịnị ka anyị ga-eme ka anyị ruo ọrụ nke Chineke? Jisọs zara ma gwuo ha, Nke a bụ ọrụ Chineke, ka unu kwere nonye ahụ o zitere.

Ha sịrị ya, Gịnị ka ị na-eme dị ka ihe ịrịba ama ka anyị hụ ma kwere gị? Gịnị ka ị na-arụ? Nna nna anyị riri manna nọzara, dika e dere ya, O nyere ha achicha si neluigwe ka ha rie. Jizọs

gwara ha si, Nezie, nezie, ana m agwa unu, o bughị Mosis nyere unu achicha si neluigwe, kama Nna m na-enye unu achicha nke eziokwu si neluigwe. Nihi na achicha nke Chineke bu nke na-aridata site neluigwe ma na-enye ndu nwa. Ha kwuru ya mere si ya, Onyenwe anyi, nye anyi achicha a mgbe niile. Jisos gwara ha si, Mu bu achicha nke ndu; onye obula na-abiakwute m agaghi agu agu ozu, onye obula kweere na m agaghi akpo nku ozu.

Mana m gwara unu na unu ahula m ma unu ekweghi ekwe. Ihe niile nke Nna na-enye m ga-abiakwute m, na onye o bu na-abiakwute m, agaghi m achupu ya nezị. Na m si neluigwe ridata abughi ka m mee ihe m choru, kama ka m mee ihe onye zitere m choru. Nke a bu uche nke Nna m zitere m, ka m ghara ibibi o bu nime ihe niile o nyere m, kama ka m mee ka ha bilie ozu nubochi ikpezu. Nke a bu uche nke onye zitere m, ka onye o bu na-ahu Okpara ahụ ma kwere na ya nwee ndu ebighi ebi, mu onwe m ga-emekwa ka o bilie nubochi ikpezu ahụ. Ha mere, ndi Juu na-atamu ntamu banyere ya nihi na o kwuru, Mu bu achicha nke si neluigwe ridata. Ha no na-ekwu, O bughị nke a bu Jizos nwa Jozef, onye anyi maara nna ya na nne ya? Kedu ka o mere na-ekwu ugbu a na o si neluigwe ridata? Jizos zara ya mere wee si ha, Unu atamula ntamu netiti onwe unu. O dighi onye nwere ike ibiakwute m, o gwula ma o buru na Nna ahụ zitere m adota ya, mu onwe m ga-eme ka o bilie nubochi ikpezu. E dere ya nime ndi amuma, na ha niile ga-abu ndi a kuziiri nke Chineke. Onye o bu na-anu ihe site naka Nna ma muta ya na-abiakwute m, O bughị na onye o bu ahula Nna

ahụ, ma ọ bughị onye si naka Chineke, onye a ahụla Nna ahụ. Neziokwu, neziokwu, ana m agwa unu, onye nke na-ekwere na m nwere ndụ ebighị ebi. Abụ m achicha nke ndụ. Ndị nna unu riri manna nọzara ma ha nwurụ. Nke a bụ achicha nke si neluigwe na-arịdata, ka onye ọ bụla nke riri ya ghara inwụ. Mụ bụ achicha dị ndụ nke si neluigwe rịdata, ọ bụrụ na onye ọ bụla rie site nachicha a, ọ ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. Achicha nke m ga-enye bụ anụ ahụ m, nke m ga-enye maka ndụ nke ụwa. Ndị Juu nọ na-ese okwu netiti onwe ha na-asị, Olee otu nwoke a ga-esi nye anyị anụ ahụ ya ka anyị rie? Jisọs gwara ha, Nezie, nezie, ana m agwa unu, ọ bụrụ na unu erighị anụ ahụ nke Nwa nke Mmadụ ma nọkwa ọbara ya, unu enweghị ndụ nime onwe unu. Onye na-eri anụ ahụ m na onye na-anụ ọbara m nwere ndụ ebighị ebi, mụ onwe m ga-emekwa ka o bilie nubochi ikpeazu. Nihi na anụ ahụ m bụ nri nezie, ọbara m bụkwa ihe ọhụrụ nezie. Onye na-eri anụ ahụ m na-anụ ọbara m na-anogide nime m, mụ onwe m kwa na-anogide nime ya. Dị ka Nna dị ndụ si zite m, na dị ka m si adị ndụ site na Nna, otu a kwa, onye na-eri m ga-adikwa ndụ site na m. Nke a bụ achicha ahụ nke si neluigwe rịdata, ọ bughị dika nna nna unu riri mánà ma nwuo; onye na-eri achicha a ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. Ihe ndị a, o kwuru na nzukọ mgbe ọ na-akuzi na Kapenom.

Ọtụtụ nime ndị na-eso ụzọ ya nūrụ nke a wee sị, Okwu a siri ike, onye pūrụ inu ya? Jizọs maara nime onwe ya na ndị na-eso ụzọ ya na-atamu ntamu banyere nke a, ọ siri ha, Nke a na-eme ka unu sọo ngongo? Ọ bụrụ ya mere unu hụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-arigo ebe ọ nọ na mbụ? Mmụọ bụ ihe na-enye ndụ, anụ ahụ

adighi abarita ihe o bu, okwu ndi m na-agwa unu bu mmuo na ndu. Mana e nwere ufo du nime unu ndi na-ekweghi ekwe. Nihi na Jizos maara site na mmalite ndi bu ndi na-ekweghi ekwe nakwa onye bu onye ga-arara ya nye. Ma o no na-ekwu, nihi nke a agwala m unu na o dighi onye nwere ike ibiakwute m, o gwula ma o buru na e nyere ya site naka Nna m. Site na nke a, otutu ndi gara site na ndi na-eso uzọ ya laghachiri azu, ha esokwaghikwa ya na-aga ozọ. Jizos gwara ndi iri na abuo ahụ, O bu na unu onwe unu chokwaghị ila? Saimon Pita zara ya si, Onyenwe anyi, onye ka anyi ga-agakwuru? I nwere okwu nke ndu ebighi ebi, Anyi ekwereela ma matakwa na gi bu Kraist, Okpara Chineke di ndu. Jizos zara ha si, O bughị m hooro unu ndi iri na abuo? Ma otu onye nime unu bu ekwensu. O kwuru maka Juda nwa Saimon Iskariot, nihi na o na-aga irara ya nye, ebe o bu otu onye nime ndi iri na abuo ahụ.

7

Jizos no na-aga ije na Galili mgbe ihe ndi a gasiri, nihi na o choghi iga ije na Judiya, maka na ndi Juu no na-achọ igbu ya. O bu nso mmemme ulo ikwu nke ndi Juu. Ya mere, umunne ya siri ya, Si ebe a puo gaa na Judia, ka ndi na-eso uzọ gi hukwa oru gi nke i na-eme, O dighi onye na-eme ihe na nzuzo ma na-achokwa ino nihi oha. O buru na i na-eme ihe ndi a, gosi onwe gi nwa. Obuladi ndi umunne ya ekwenyeghi na ya. Jizos wee si ha, Oge m erubeghi ugbo a, ma oge unu na-adi njikere mgbe niile. Uwa enweghi ike ikpo unu asi, ma o na-akpo m asi, nihi na m na-agba

akaebe banyere ya na ọrụ ya dị njo. Unu rigoronu banye na mmemme a, mu onwe m agabeghi ugbo a na mmemme a, nihi na oge m erubeghi. Ma mgbe o kwuchara ihe ndi a nye ha, o nogidere na Galili. Mgbe umunne ya rigooro, ya onwe ya rigooro gaa nememme ahụ, o bughi nihe putara ihè, kama dika onye no na nzuzo. Ndi Juu no na-achọ ya na mmemme ahụ, ha na-ekwu, Ebee ka onye ahụ no? Ntamu di ukwu banyere ya di netiti igwe mmadu. Ufodu ndi na-ekwu na o bu onye oma, ndi ozo na-ekwu, mba, kama o na-eduhie ndi mmadu. Otú o di, o dighi onye kwuru okwu nuzo doro anya gbasara ya nihi egwu ndi Juu.

Mgbe ememe ahụ no netiti, Jisọs gara nuluso ukwu wee malite ikuzi. Na ndi Juu nwere oke itunanya, na-ekwu, Kedu ka nwoke a si mara akwukwo ebe o na-amutaghi? Jisọs zara ha ya mere wee si, nkuzi m abughi nke m, kama o bu nke onye zitere m, O buru na onye o bua chorọ ime uche ya, o ga-amata banyere nkuzi ahụ, ma o si naka Chineke ka o bu na m si nonwe m na-ekwu. Onye ahụ si nonwe ya na-ekwu okwu na-achọ otuto nke ya, ma onye ahụ na-achọ otuto nke onye zitere ya, onye a bu eziokwu, na ikpe na-ezighi ezi adighi nime ya. O bughi Mosis enyela unu iwu ahụ? Ma o dighi onye nime unu na-eme iwu ahụ. Gini mere unu ji achọ igbu m? Igwe mmadu zara si, I nwere mmuo ojoo; onye na-achọ igbu gi? Jisọs zara ma gwuo ha, Otu ọrụ ka m ruru, ma unu niile na-enwe mmasi nihi nke a. Mosis enyela unu ibi ugwu ahụ, o bughi na o si naka Mosis, kama o si naka nna nna ochie, unu na-ebikwa nwoke ugwu nubochi Sabat. O buru na nwoke na-anata ibi ugwu nubochi izuika ka iwu Moses ghara imebi, gini mere unu ji ewe m iwe nihi na m mere

ka nwoke niile dị mma nùbòchị izuike? Unu ekpela ikpe dika ihe ọhụụ anyị si dị, kama kpeenụ ikpe ziri ezi. Ya mere, ọfọdụ ndị si na ndị Jerusalem nọ na-ekwu, Ọ bughị onye a bụ onye ha na-achọ igbu? Lee, ọ na-ekwu okwu nenweghị egwu, ma ọ dighị ihe ha na-agwa ya. Ọ bụ na nezie ndị ọchịchị amatala na onye a bụ nezie Kraịst? Mana nke a, anyị maara ebe o si bịa, ma Kraịst, mgbe ọ bịa, ọ dighị onye maara ebe o si bịa. O tiri mkpu nulo nsọ ahụ mgbe ọ na-akuzi bụ Jisọs wee si, Unu maara mụ, unu makwa ebe m si abịa, ma abiaaghị m site nonwe m, kama onye zitere m bụ onye eziokwu, bụ onye unu na-amaghị. Amaara m ya, nihi na m si nebe ya nọ, ma ya zigara m. Ha nọ na-achọ ijide ya, ma ọ dighị onye meturụ ya aka, nihi na oge ya erubeghị. Ọtụtụ ndị sitere nigwe mmadụ ahụ kwenyere na ya, ha na-ekwukwa si, Mgbe Kraịst bịa, ọ bụ na ọ ga-eme ihe ịrịba ama karịa nke ndị a nke onye a mere? Ndị Farisi nūrụ ka igwe mmadụ nọ na-atamu ntamu banyere ya ihe ndị a, ndị Farisi na ndị isi nchụaja wee zipụ ndị enyemaka ka ha jide ya. Jizọs kwuru ya mere, Ọ bụ naanị obere oge ka m ga-anọ na unu, mgbe ahụ m ga-alaghachikwuru onye zitere m. Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m, na ebe m nọ, unu enweghị ike ịbịa. Ndị Juu kwuru netiti onwe ha, Ebee ka nwoke a na-achọ ịga, nke anyị agaghị achọta ya? Ọ bụ netiti ndị Juu bi nala ndị Gris ka ọ na-achọ ịga izi ndị Gris ihe? Gịnị bụ okwu a ọ kwuru, Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m, na ebe m nọ, unu enweghị ike ịbịa?

Nùbòchị ikpeazụ nke nnukwu mmemme ahụ, Jizọs guzoro ma tie mkpu na-ekwu, Ọ bụrụ na onye ọ bụla akpịrị na-akpọ nkụ, ka o biakwute m nūọ. Onye ahụ na-ekwere na m, dị ka ihe odide

ahụ kwuru, osimiri nke mmiri dị ndụ ga-esi nime afọ ya sọpụta. Ma nke a, o kwuru banyere Mmụọ ahụ nke ndị kwere ekwe nime ya nọ na-aga inata, nihi na Mmụọ Nsọ adịbeghị, maka na e nyebeghị Jisọs nsọpụrụ. Ọtụtụ mmadụ ya mere, mgbe ha si nigwe mmadụ ahụ nūrụ okwu ahụ, nọ na-ekwu, Onye a bụ nezie onye amụma ahụ. Ụfọdụ ndị na-ekwu, Onye a bụ Kraịst, ma ndị ọzọ na-ekwu, Ọ bughị na ọ bụ site na Galili ka Kraịst ga-esi bịa? Ọ bughị na ihe e dere nakwukwọ nsọ kwuru na ọ bụ site na mkpụrụ Devid na site na Betlehem obodo nta ahụ ebe Devid nọ ka Kraịst ga-esi bịa? Nkewa mere nime igwè mmadụ ahụ nihi ya. Ụfọdụ nime ha chọrọ ijide ya, ma ọ dighị onye meturụ ya aka. Ya mere, ndị enyemaka ahụ bịakwutere ndị isi nchụaja na ndị Farisii, ndị ahụ wee sị ha, Gịnị mere unu akpọtabeghi ya? Ndi enyemaka zara, Ọ dighị mgbe ọ bula mmadụ kwuru okwu otu a, di ka nwoke a si kwuo. Ndi Farisii zara ha ya mere, Ọ bụ na unu e dufuokwala ụzọ? Ọ bụ na ọ dighị onye nime ndi ọchichi kwenyere na ya, ka ọ bụ nime ndi Farisii? Mana igwe mmadụ nke a na-amaghị iwu a bụ ndi a buru ọnu. Nikodimos gwara ha okwu, bụ onye bịakwutere ya nabali, onye bụ otu nime ha, Ọ bughị iwu anyi ga-ekpe mmadụ ikpe, ọ buru na ọ nughị site naka ya mbụ ma mara ihe ọ na-eme? Ha zara sị ya, Ọ bụ na gi onwe gi sikwa Galili? Nyochaa ma hụ na o nweghi onye amuma e welitere site na Galili. Ma onye ọ bula lara nulo ya.

8

Jesus ma ọ gara nugwu oliv, Nisi ututu, ọ biaghachiri nulo nsọ

ahụ, ndị mmadụ niile bịa kwutere ya, mgbe ọ nọdurụ ala, ọ malitere ikuziri ha ihe. Ma ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii kpọtara nwanyị nke e jidere na ikwa iko, ha guzobere ya netiti. Ha na-agwa ya, Onye nkuzi, e jidere nwanyị a ka ọ na-akwa iko. Ma nime iwu anyị, Mosis nyere iwu ka e jiri nkume tugbuo ndị di otú ahụ. Gị ya mere, gini ka ị na-ekwu? Ma ha kwuru nke a na-anwale ya, ka ha nwee ike inwe ebubo megide ya. Ma Jizọs hulara nala were mkpisi aka ya dee nala. Dị ka ha nọgidere na-ajụ ya ajuju, o weliri isi ya wee si ha, Onye nime unu na-enweghi mmehie ka ọ buru onye mbu ga-atu ya nkume. Ma ozọ, o hulara isi nala ma dee nala. Ndị ahụ nuru ihe a wee malite ipu notu notu, bido na ndị okenye, e wee hapu naanị Jizọs na nwanyị ahụ nọ netiti. Mgbe Jizọs leliri anya elu, ọ siri ya, Nwanyị, olee ebe ha nọ? Ọ dighi onye mara gị ikpe? Ọ siri, Ọ dighi onye, Onyenwe anyị. Jizọs wee si ya, Mụ onwe m agaghị ama gị ikpe. Gaa, site ugbo a gaa nihi, emekwala mmehie ozọ.

Ozokwa, ya mere Jizọs gwara ha, si, Mụ bu ihè nke uwa. Onye na-eso m agaghị eje ije nọchichi, kama ọ ga-enwe ihè nke ndu. Ndị Farisi siri ya, Gị na-agba akaebe banyere onwe gị, akaebe gị abughị eziokwu. Jizọs zara ma gwuo ha, Ọ burugodi na m na-agba akaebe banyere onwe m, akaebe m bu eziokwu, nihi na ama m ebe m si bia na ebe m na-aga, ma unu amaghị ebe m si abia ma ọ bu ebe m na-aga. Unu na-ekpe ikpe dika anu ahụ si di, ma mụ adighi ekpe onye ọ bu la ikpe. Ma ọ buru na m ga-ekpe ikpe, ikpe m bu eziokwu, nihi na ọ bughị naanị m, kama mụ na Nna ahụ zitere m. Na nime iwu unu, e dere na akaebe nke mmadụ abuo bu eziokwu. Mụ bu onye na-agba akaebe banyere

onwe m, na Nna ahụ zitere m na-agbakwa akaebe banyere m. Ha nọ na-asị ya, Ebee ka nna gị dị? Jizọs zara, Unu amaghị m, unu amaghịkwa Nna m. Ọ bụrụ na unu maara m, unu gaara amakwa Nna m. Okwu ndị a ka Jizọs kwuru n'ụlọ akụ, mgbe ọ nọ na-akuzi n'ụlọ nsọ, ma ọ dighị onye jidere ya, nihi na oge ya abịabeghị.

Jizọs kwuru ha ọzọ, M na-aga, unu ga-achọ m, ma unu ga-anwụ nime mmehie unu. Ebe m na-aga, unu enweghị ike ịbịa. Ndị Juu nọ na-ekwu, Ọ bụ na ọ ga-egbu onwe ya, nihi na ọ na-ekwu, Ebe m na-aga, unu enweghị ike ịbịa? Ọ gwara ha, Unu si nala ala, ma m si nelu. Unu si n'ụwa a, ma m esighị n'ụwa a. Asị m ya mere unu na unu ga-anwụ nime mmehie unu, nihi na ọ bụrụ na unu ekwereghị na m bụ ya, unu ga-anwụ nime mmehie unu. Ha jụrụ ya, Gị onye bụ? Jizọs gwara ha, Mmalite nke ihe m na-agwa unu. Enwere m ọtụtụ ihe banyere unu m ga-ekwu na ikpe, mana onye zitere m bụ eziokwu, na m, ihe ndị ahụ m n'ụrụ naka ya, ka m na-ekwu n'ụwa. Ha amataghị na ọ bụ banyere Nna ka ọ na-agwa ha okwu. Jizọs kwuru ha sị, Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadụ elu, mgbe ahụ unu ga-amata na Mụ bụ ya, na site nonwe m anaghị m eme ihe ọ bụla, kama dị ka Nna m kuziri m, otu ahụ ka m na-ekwu ihe ndị a. Onye zitere m n'onyeere m, Nna ahapụghị m naanị m, nihi na m na-eme ihe na-atọ ya ụtọ mgbe niile. Mgbe ọ na-ekwu ihe ndị a, ọtụtụ mmadụ kwenyere na ya.

Ya mere, Jizọs nọ na-agwa ndị Juu ndị kweere na ya, Ọ bụrụ na unu anọgide nokwu m, unu bụ nezie ndị na-eso ụzọ m, Unu ga-amakwa eziokwu ahụ, na eziokwu ahụ ga-eme ka unu nwere

onwe unu. Ha zara ya, Anyị bụ mkpụrụ Ebreham, anyị aburubeghi ohu onye o bula mgbe o bula, gini mere i ji na-ekwu na anyi ga-agho ndi nwere onwe ha? Jizos zara ha, Nezie, nezie, asi m unu na onye o bula na-eme mmehie bu ohu nke mmehie. Ma onye ohu adighi anogide nulo ruo mgbe ebighi ebi, nwa nwoke na-anogide ruo mgbe ebighi ebi. O buru ya mere na Nwa ahụ eme unu ka unu nwere onwe, unu ga-abu ndi nwere onwe nezie. Amaara m na umu Ebrahim ka unu bu, ma unu na-achọ igbu m, nihi na okwu m adighi abanye nime unu. M na-ekwu ihe m huru nebe nna m no, ma unu kwa na-eme ihe unu huru nebe nna unu no. Ha zara ma si ya, Nna anyi bu Abraham. Jisos gwara ha, O buru na unu bu umu Abraham, unu gaara eme oru Abraham. Ugbu a ma unu na-achọ igbu m, mmadu onye eziokwu m gwara unu, nke m nuru naka Chineke, nke a Abraham emeghi. Unu na-eme oru nke nna unu. Anyi siru ya nihi ya, Anyi esiteghi nikwa iko a muo anyi, otu nna ka anyi nwere, bu Chineke. Jizos kwuru ha si, O buru na Chineke bu nna unu, unu gaara hu m nanya, nihi na mu onwe m si naka Chineke puta ma bia. O bughi na m si nonwe m bia, kama o bu ya zitere m. Gini mere unu adighi aghota okwu m? O bu nihi na unu enweghi ike inu okwu m. Unu si naka nna ekwensu, na unu chorọ ime ihe ochicho nke nna unu. O bu ogbu mmadu site na mmalite, o noghi neziokwu, nihi na eziokwu adighi nime ya. Mgbe o na-ekwu okwu ugha, o na-ekwu site nihe nke ya, nihi na o bu onye ugha nakwa nna ya. Ma mu, nihi na m na-ekwu eziokwu, unu ekwereghi m. Onye nime unu na-ekpughe m banyere mmehie? O buru na m na-ekwu eziokwu, gini mere unu adighi ekwere m? Onye nke si naka Chineke na-anu okwu

Chineke; nihi nke a, unu adighi anu maka na unu esighi naka Chineke. Ndi Juu wee zaa ya si ya, O bughị eziokwu na anyi na-ekwu na gi bu onye Sameria nakwa na i nwere mmuo ojoo? Jizos zara, Mmuo ojoo adighi m, kama m na-asopuru nna m, ma unu na-eleda m anya. Mu ma o bughị m na-achọ otuto m, o di onye na-achọ ma na-ekpe ikpe. Nezie nezie, ana m agwa unu, o buru na onye o bula edebe okwu m, o gaghi ahụ onwu ruo mgbe ebighi ebi. Ndi Juu kwuru ya mere, Ugbu a anyi amarala na i nwere mmuo ojoo. Abraham nwuru nakwa ndi amuma nwukwara, ma gi i na-ekwu, O buru na onye o bula edebe okwu m, o gaghi adetụ onwu ruo mgbe ebighi ebi. I bu onye ukwu kari nna anyi Abraham, bu onye nwuru anwu? Ndi amuma nwukwara anwu, gini ka i na-eme onwe gi? Jizos zara, O buru na m nye onwe m nsopuru, nsopuru m abughị ihe o bula. O bu Nna m na-enye m nsopuru, bu onye unu na-ekwu na o bu Chineke unu. Ma unu amabeghi ya, mu ma ama m ya. O burukwa na m kwuo na amaghi m ya, aga m adi ka unu, buru onye ugha, ma ama m ya nakwa okwu ya m na-edebe. Abraham nna unu nuriri onu ka o hu ubochi m, o hukwara ya ma nuria onu. Ya mere, ndi Juu siriri ya, I ka erubeghi iri afọ ise, i hula Abraham? Jisos gwara ha, Neziokwu neziokwu, ana m agwa unu, tpu a muo Ebrahim, mu onwe m di. Ha welitere ya mere nkume ka ha tufuo nelu ya. Jesu ma zoro onwe ya, ma puo site na ulo nsogafee site netiti ha, ma gafere otu a.

9

Ma mgbe ọ na-agafe, ọ hụrụ otu nwoke kpuru ìsì site nọmụmụ. Ndi na-eso ụzọ ya jụrụ ya ajujụ, si, Onye nkuzi, onye mehiere, nwoke a ka ọ bụ nne na nna ya, ka e ji mụọ ya kpuo ìsì? Jizọs zara, Ọ bughị na nwoke a mehiere, ọ bughịkwa ndi mụrụ ya, kama ka e gosiputa ọrụ Chineke nime ya. Ọ di m mkpa iru ọrụ nke onye zitere m mgbe ọ bụ ụbọchị, nihi na abali na-abia mgbe ọ dighi onye nwere ike iru ọrụ. Mgbe m nọ nwa, abụ m ihè nke uwa. Mgbe o kwuchara ihe ndi a, ọ gburū ụfụ nala ma mee urọ site na ụfụ ahụ, ma tee urọ ahụ nanya onye ìsì ahụ O siri ya, Gaa saa nime ọdọ mmiri nke Siloam, nke putara Onye e zigara. Ya mere, ọ gara saa ahụ, ma lota na-ahụ ụzọ.

Ndi agbata obi ya na ndi na-ahụ ya na mbu na ọ bụ onye kpuru ìsì nọ na-ekwu, Ọ bughị nke a bụ onye ahụ na-anọ ọdụ na-arịọ arịrịọ? Ụfọdụ ndi nọ na-ekwu na ọ bụ ya, ma ndi ọzọ na-ekwu na ọ di ka ya. Ma onye ahụ nọ na-ekwu, si, Ọ bụ m. Ha na-ekwu ya mere, Kedu ka e si meghee anya gi? Ọ zara si, Nwoke a na-akpọ Jisọs mere urọ ma tee ya nanya m, si m, Gaa nọdọ mmiri Siloam saa. Mgbe m gara saa, ahurū m ụzọ. M kwuru ya mere, Ebee ka onye ahụ nọ? Ọ zara si, Amaghị m.

Ha na-eduru ya gaa nebe ndi Farisi nọ, bụ onye ahụ nke bubu onye ìsì. Ọ bụ ụbọchị sabbath mgbe Jizọs ji urọ mee ihe ma meghee anya ya. Ọzọ, ya mere ndi Farisi jụrụ ya otu o si nweta ọhụ anya. Ma ọ gwara ha, O tinyere urọ nelu anya m, m sachara ya, ugbu a m na-ahụ anya. Ya mere, ụfọdụ nime ndi Pharisees na-ekwu, Nwoke a esighi naka Chineke, nihi na ọ naghị edebe ụbọchị sabbath. Ndi ọzọ na-ekwu, Kedu ka onye mmehie ga-esi

nwee ike ime ụdị ihe iriba ama ndị a? Nkewa dịkwa netiti ha. Ha gwara onye kpuru isi ahụ ọzọ, Gị onwe gị, gini ka ị na-ekwu banyere ya, ebe ọ bụ na o meghere anya gị? Ọ siri na ọ bụ onye amụma. Ya mere, ndị Juu ekwenyeghi banyere ya na ọ bụ onye kpuru isi ma nwetakwa ọhụ anya, ruo mgbe ha kpọrọ ndị mụrụ onye ahụ nwetara ọhụ anya. Na ha juru ha, na-ekwu, Nke a ọ bụ nwa unu nke unu na-ekwu na a mụrụ ya kpuru isi? Kedu ka o mere ugbu a ji na-ahụ ụzọ? Nne na nna ya zara ha si, Anyị maara na nke a bụ nwa anyị nwoke, na a mụrụ ya kpuru isi, Mana kedu ka ọ si ahụ ụzọ ugbu a, anyị amaghi, ma onye meghere anya ya, anyị amaghi. Ya onwe ya eruola afọ, ụonụ ya ajuju, ya onwe ya ga-ekwu okwu banyere onwe ya. Ndị mụrụ ya kwuru ihe ndị a nihi na ha turu ndị Juu egwu, nihi na ndị Juu ekwekoritala onụ rii na ọ bụrụ na onye ọ bụla ekweta na ọ bụ Kraịst, a ga-achupu ya nulo nzuko. Nihi nke a, ndị mụrụ ya kwuru, O nwere afọ ojuju, ụonụ ya nonwe ya. Ha kpọrọ ya ọzọ nke abuo nwoke ahụ onye bụ kpuru isi, ma ha siri ya, Nye Chineke otuto; anyị maara na nwoke a bụ onye mmehie. Ọ zara ya mere nke ahụ ma kwuo, ọ bụrụ na ọ bụ onye mmehie amaghi m, otu ihe m maara, na m bụ onye kpuru isi ugbu a m na-ahụ ụzọ. M kwuru ya ọzọ, Gini ka o mere gị? Kedu ka o si meghee anya gị? Ọ zara ha si, Agwala m unu ugbu a, ma unu anughị. Gini mere unu ji choo inu ya ọzọ? Ọ bụ na unu onwe unu chokwara igho ndị na-eso ụzọ ya? Ha kpariri ya asi ma kwuo, si, Gị bụ onye na-eso ụzọ nke ahụ, ma anyị bụ ndị na-eso ụzọ Mosis. Anyị maara na Chukwu agwala Mosis okwu, ma onye a, anyị amaghi ebe o si bia. Nwoke ahụ zara ma si ha, Nezie, nke a bụ ihe itunanya, na unu amaghi ebe o si, ma o meghere m anya.

Anyị maara na Chineke anaghị anụ ndị mmehie, ma ọ bụrụ na mmadụ na-atụ egwu Chineke ma na-eme uche ya, onye a ka ọ na-anụ. Site na mmalite nke oge, a nùbeghị na onye ọ bụla meghere anya onye kpuru ìsì nke a mụrụ ya kpuru ìsì. Ọ bụrụ na nke a esighị naka Chineke, ọ gaghị enwe ike ime ihe ọ bụla. Ha zara sị ya, Nime mmehie ka a mụrụ gị niile, ma gị na-akuziri anyị? Ha wee chụpụ ya nèzí. Jisọs nūrụ na ha chụpūrụ ya nèzí, mgbe ọ chọtara ya, ọ sịrị ya, I kwere nime Ọkpara Chineke? Ọ zara sị, Onye bụ ya, Onyenwe anyị, ka m kwere na ya? Jisọs gwara ya, I hụla ya, onye ahụ na-ekwu okwu gị ugbo a bụ ya. Ma o kwuru, M kwere, Onyenwe anyị, wee kpọọ isiala nye ya. Jisọs kwuru sị, Abịara m nūwa a maka ikpe ikpe, ka ndị na-adighị ahụ ụzọ nwee ike ihu ụzọ, ma ndị na-ahụ ụzọ ghọọ ndị kpuru ìsì. Na ha nūrụ site naka ndị Pharisees ihe ndị a, ndị nọ ya, ha sị ya, Ọ bughị na anyị kpuru ìsì? Jizọs gwara ha, Ọ bụrụ na unu bụ ndị kpuru ìsì, unu agaghị enwe mmehie, ma ugbo a unu na-ekwu na unu na-ahụ ụzọ, ya mere mmehie unu na-adigide.

10

Nezie nezie, ana m agwa unu, onye ahụ na-abanyeghị site nonu ụzọ nime ogige nke aturū, kama na-arigo site na ebe ọzọ, onye ahụ bụ onye ohi na onye na-apunara mmadụ ihe. Ma onye na-abanye site nonu ụzọ bụ onye ọzọ aturū nke aturū ndị ahụ. Onye nche ọnụ ụzọ na-emeghere onye a ụzọ, aturū ndị ahụ na-anukwa olu ya, ọ na-akpọkwa aturū nke ya site naha ma duru ha pụọ. Na mgbe ọ chụpụtara aturū nke ya niile, ọ na-aga nihu

ha, aturū ndi ahụ na-esokwa ya, nihi na ha maara olu ya Ma ha agaghị eso onye ọbịa, kama ha ga-agba ọsọ site nebe ọ nọ, nihi na ha amaghị olu ndi ọbịa. Jisọs gwara ha ilu a, ma ndi ahụ aghotaghị ihe ọ na-agwa ha. Jisọs kwuru ha ọzọ, Nezie nezie, m na-agwa unu na m bu ụzọ mbata nke aturū. Ndi niile biara tupu m bu ndi ohi na ndi na-apunara mmadu ihe, ma aturū ndi ahụ anughị olu ha. Mụ bu onye ụzọ; site na m, ọ buru na onye ọ bula abata, a ga-azoputa ya, ọ ga-abata ma puo, ọ ga-achotakwa ebe ita nri. Onye ohi adighi abia ma ọ bughị ka o zuo ohi, gbuo ma bibie; mụ biara ka ha nwee ndu, ma nweekwa ya nke ukwu. M bu onye ozuzu aturū ahụ oma. Onye ozuzu aturū ahụ oma na-etinye mkpuru obi ya maka aturū ndi ahụ. Onye oru ahụ ma na ọ bughị onye ozuzu aturū, onye aturū ndi ahụ na-abughị nke ya, na-ahụ aju wolf ka ọ na-abia ma ọ na-ahapu aturū ndi ahụ ma gbapu, ma aju wolf na-adota ha ma chusasia aturū ndi ahụ. Ma onye e goro noru na-agba ọsọ, nihi na ọ bu onye e goro noru na ọ dighi eche echiche banyere aturū ndi ahụ. Abu m onye ozuzu aturū nke oma, ma m maara ndi nke m, ma ndi nke m makwaara m, Di ka Nna si mara m na m makwa Nna, otu a ka m si etinye mkpuru obi m maka aturū ndi a. Enwere m aturū ndi ọzọ nke na-esighi nogige a, ọ dikwa m mkpa ka m kpobata ha, ha ga-anukwa olu m, ha ga-aghokwa otu igwe aturū, otu onye ozuzu aturū. Nihi nke a, Nna m huru m nanya, nihi na mụ na-etinye mkpuru obi m ka m wee nara ya ọzọ. Ọ dighi onye na-anapu ya naka m, kama mụ onwe m na-atukwasị ya site naka onwe m. Enwere m ikike itukwasị ya, ma enwere m ikike inataghachi ya ọzọ. Iwu a ka m natara naka Nna m. Nkewa mere ọzọ netiti ndi Juu nihi okwu ndi a. Ma otutu nime ha nọ na-

ekwu, O nwere mmụọ ọjọọ ma na-ayi ara, gini mere unu ji ege ya nti? Ndi ọzọ nọ na-ekwu, Okwu ndi a abughị nke onye mmụọ ọjọọ bi nime ya. Mmụọ ọjọọ ọ nwere ike imepe anya ndi kpuru isi?

Ọ mere na e mere mmemme nraranye ahụ na Jerusalem, ọ bụkwa oge oyi, Jizọs nọ na-aga ije n'ụlonsọ ukwu nime mpempe akụkụ ụlọ Solomon. Ndi Juu gbara ya gburugburu, ha siri ya, Ruo ole mgbe ka i ga-ebuli mkpuruobi anyi? Ọ buri na i bu Kraist ahụ, gwa anyi nuzọ doro anya. Jizọs zara ha si, Agwara m unu, ma unu ekwenyeghi. Oru ndi ahụ m na-arụ naha nna m, ha na-agba akaebe banyere m. Mana unu ekwereghị, nihi na unu esighi naturu m, di ka m gwara unu. Aturu m na-anu olu m, mu onwe m makwaara ha, ha na-esokwa m, Mu na-enye ha ndu ebighi ebi, ha agaghị ala niyi ruo mgbe ebighi ebi, ọ dighikwa onye ga-anapu ha site naka m. Nna m onye nyere m ka ukwu karia ihe niile, ọ dighikwa onye puru inapu site naka nna m. Mu na Nna bu otu. Ha buuru ya mere ọzọ nkume ndi Juu ka ha jiri nkume tuọ ya. Jisọs zara ha si, Otutu oru oma e gosiri m unu site naka Nna m, nihi oru ole nime ha ka unu ji atu m nkume? Ndi Juu zara ya si, Ọ bughị nihi oru oma ka anyi ji atu gi nkume, kama ọ bu nihi nkulu, na gi onwe gi bu mmadu ma i na-eme onwe gi Chineke. Jisọs zara ha, Ọ bughị na e dere ya nime iwu unu, Mu kwuru, unu bu chi? Ọ buri na ọ kpọrọ ndi ahụ chi, bu ndi okwu Chineke biakwutere, ma ihe e dere enweghi ike igbaze, Onye nke Nna doro nsọ ma ziga nime uwa, unu na-ekwu na i na-ekwulu Chineke, nihi na m kwuru, Abu m Okpara Chineke? Ọ buri na m anaghị eme oru nke nna m, unu

ekwesighi ikwere m. O buru na m na-eme ya, o burugodi na unu ekwenyeghi m, kwenyenụ nọrụ ndi ahụ, ka unu si otú ahụ mara ma kwerekwa na Nna nọ nime m, mụ onwe m nọkwa nime ya. Ha choro ya mere ozọ ijide ya, ma o si naka ha puo.

Ma o gara ozọ nofe osimiri Jordan, nebe ahụ Jón nọ na-eme baptizim na mbu, ma nodu nebe ahụ. Otutu mmadu biakwutere ya ma ha na-ekwu si na nezie Jón emeghi ihe iribama o bula, ma ihe niile Jón kwuru banyere onye a bu eziokwu. na otutu kwere na ya nebe ahụ

11

O bu onye na-aria oria aha ya bu Lazarus si Betani, obodo nta Meri na Mata nwanne nwanyi ya. O bu Mary nke tere Onyenwe anyi mmanu utọ ma jiri ntutu isi ya hichaa ukwu ya, onye nwanne ya nwoke Lazarus nọ na-aria oria. Ha zigara ya, ya mere umunne ndi nwanyi ahụ gakwuru ya na-ekwu, Onyenwe anyi, lee, onye i huru nanya na-aria oria. Mgbe Jisọs nuru nke a, o siri, Oria a abughi nke ga-eduba nonwu, kama o bu maka ebube Chineke, ka e wee nye Okpara Chineke nsopuru site na ya. Ma Jisọs huru Mata nanya na nwanne ya nwanyi na Lazaros nanya. Di ka o nuru na o na-aria oria, mgbe ahụ nezie, o nogidere nebe o nọ ubochi abuo, Mgbe ahụ, ka nke a gasiri, o gwara ndi na-eso uzọ ya, Ka anyi laghachikwa na Judea ozọ. Ndi na-eso uzọ siri ya, Onye nkuzi, ugbo a ndi Juu choro iji nkume tugbuo gi, i na-agakwa ebe ahụ ozọ? Jisọs zara, O bughị awa iri

na abụọ dị nùbọchị? Ọ bụrụ na mmadụ na-eje ije nùbọchị, ọ naghị asụ ngongo, nihi na ọ na-ahụ ihè nke ụwa a, Ọ bụrụ na onye ọ bụla na-eje ije nabali, ọ na-asụ ngongo, nihi na ihè adighi nime ya. Ihe ndi a o kwuru, na mgbe nke a, ọ siri ha, Lazaros enyi anyi adinala ura, ma ana m aga ka m kpotee ya. Ndi na-esozu ya kwuru ya mere, Onyenwe anyi, ọ bụrụ na o daala ura, a ga-azoputa ya. Jizos ekwuola maka onwu ya, ma ha chere na ọ na-ekwu maka irahu ura. Mgbe ahụ, Jizos gwara ha nuzo doro anya si, Lazaros anwuola. M na-enwekwa obi utọ nihi unu, ka unu wee kwere, na m noghi ebe ahụ, ma ka anyi gakwuru ya. Ya mere, Thomas onye a na-akpo Ejima gwara ndi umu akwukwo ibe ya si, Ka anyi gaa, ka anyi na ya nwuo.

Ya mere, mgbe Jisọs biara, ọ chọtara na ọ nọlari ubochi anọ nili. Betani di nso na Jerusalem, ihe di ka stades iri na ise. Otutu ndi si netiti ndi Juu abiakwutela ndi gbara Mata na Meri gburugburu ka ha kasie ha obi banyere nwanne ha nwoke. Ya mere Martha, mgbe ọ nuru na Jisọs na-abia, puru zute ya, ma Mary noduru nime ulo. Maat kwuru ya mere gwa Jesu, Onyenwe anyi, ọ bụrụ na i nọ ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwu. Mana ugbu a ama m na ihe ọ bụla i ga-ario Chineke, Chineke ga-enye gi. Jizos gwara ya, Nwanne gi nwoke ga-ebili. Martha gwara ya, Amaara m na ọ ga-ebilite nmbilite nonwu nubochi ikpeazu. Jizos gwara ya nke a, Mu onwe m bu mbilite nonwu na ndu. Onye ahụ na-ekwere na m, ọ buri godi na ọ nwuo, ọ ga-adị ndu, na onye obula nke na-adị ndu ma na-ekwere na m agaghi anwu ruo mgbe ebighi ebi. I kwere nke a? Ọ siri ya, Ee, Onyenwe anyi, ekwereela m na gi bu Kraist, Okpara Chineke, onye na-abata

nwa. Mgbe o kwuchara ihe ndi a, o puru ma kpoo Meri
 nwanne ya nwanyi na nzuzo, si, Onye nkuzi no ebe a ma o na-
 akpo gi. Mgbe ahụ nuru, o biliri ngwa ngwa wee biakwute ya.
 Jizos abiarutebeghi nobodo nta ahụ, kama o no nebe ahụ ebe
 Mata zutere ya. Ya mere, ndi Juu ndi no ya nulo ma na-akasi ya
 obi, mgbe ha huru Mary na o biliri ngwa ngwa puo, ha soro ya,
 na-ekwu na o na-aga nili ka o wee bee akwa nebe ahụ. Ya mere
 Mary, mgbe o biara ebe Jizos no, huru ya wee daa nukwu ya na-
 asi ya, Onyenwe anyi, o buru na i no ebe a, nwanne m agaraghi
 anwu. Jesus, ya mere, mgbe o huru ya ka o na-ebe akwa na ndi
 Juu ndi biara nso ya ka ha na-ebe akwa, o were iwe nime mmuo
 ma nyekwa onwe ya nsogbu O siru, Ebee ka unu toro ya? Ha
 gwara ya, Onyenwe anyi, bia ka i hu. Jizos kwara akwa. Ya mere,
 ndi Juu na-ekwu, Lee otu o si hu ya nanya. Ufodu nime ha
 kwuru, O bu na onye a nke meghere anya onye isi enweghi ike
 ime ka onye a gharakwa inwu? Jesus ya mere, ozo na-emetuta
 nime onwe ya, biara nili ahụ. O bu ogha, nkume dikwa nelu ya.
 Jizos kwuru, Bulite nkume ahụ. Mata, nwanne nwanyi nke onye
 nwuru anwu ahụ, siru ya, Onyenwe anyi, ugbu a o na-esi isi uka,
 nihi na o bu ubochi ano. Jizos gwara ya si, O bughu na m gwara
 gi na o buru na i kwere, i ga-ahụ ebube Chineke? Ha weere
 nkume ahụ ebe onye nwuru anwu ahụ dina. Ma Jizos weliri
 anya ya elu wee si, Nna, ana m ekele gi na i nuru m. Mana m
 maara na i na-anu m mgbe niile, ma nihi igwe mmadu ndi gbara
 gburugburu, m kwuru ya, ka ha kwere na i zitere m. Mgbe o
 kwusiri ihe ndi a, o ji olu di ukwu tie mkpu, Lazarus, bia neziri.
 Onye nwuru anwu ahụ putara, e kere ukwu ya na aka ya akwa,
 ihu ya ka e ji akwa kechie gburugburu. Jizos gwara ha si, Topunu

ya ma hapụnụ ya ka ọ laa.

Ọtụtụ nime ndị Juu bụ ndị bịakwutere Meri ma hụ ihe Jisọs mere kwenyere na ya. Ụfọdụ nime ha gara nebe ndị Farisii nọ ma gwa ha ihe Jizọs mere. Ha mere, ndị isi nchụaja na ndị Farisii kpọkọtara kansul ma nọọ na-ekwu, Gịnị ka anyị ga-eme, ebe ọ bụ na nwoke a na-eme ọtụtụ ihe irịba ama? Ọ bụrụ na anyị ahapụ ya otu a, mmadụ niile ga-ekwere na ya, ndị Rom ga-abịa ma napụ anyị ebe anyị na mba anyị. Nime ha, otu onye aha ya bụ Kaifas, onye bụ onyeisi nchụaja nafọ ahụ, gwara ha si, Unu amaghị ihe ọ bụla, Ọ bughịkwa na unu na-atughari uche na ọ ga-abara anyị uru ka otu nwoke nwuo maka ndị mmadụ, ka mba ahụ niile ghara ịla niyi. Ma nke a, o siteghị nonwe ya kwuo ya, kama ebe ọ bụ onye isi nchụaja nke afọ ahụ, o buru amuma na Jizọs nọ na-aga inwu maka mba ahụ. Na ọ bughị maka mba ahụ naanị, kama ka ọ chikotakwa umuaka Chineke ndị gbasasiri notu. Site n'ubochi ahụ, ha gbara izu onụ ka ha gbuo ya. Jesus ya mere adighizi eje ije nihi ọha netiti ndị Juu, kama o si nebe ahụ pụọ gaa nala di nso nọzara, nobodo a na-akpọ Ifrem, ọ nọkwara nebe ahụ ya na ndị na-eso ụzọ ya. Ọ bụ nso ememme Ngabiga nke ndị Juu, ọtụtụ mmadụ si nobodo gara Jerusalem tupu ememme Ngabiga ka ha nwee ike ido onwe ha ọcha. Ha nọ na-achọ Jizọs, ya mere ha nọ na-ekwu okwu netiti onwe ha mgbe ha guzo n'ụlonsọ ukwu, Gịnị ka unu chere, na ọ gaghi abịa nime mmemme? Enyela ma ndị isi nchụaja na ndị Farisii nyela iwu ka ọ bụrụ na onye ọ bụla mara ebe ọ nọ, ọ ga-akọsara ha, ka ha nwee ike jide ya.

12

Ya mere Jizos tupu ubochi isii nke Mmemme Ngabiga biara na Betani, ebe Lazaros onye nwuru anwu no, bu onye o mere ka o si nonwu bilie. Ha mere ya nri abali ebe ahụ, Martha na-eje ozi, ma Lazaros bu otu nime ndi so ya dinara nri. Ya mere Meri, nwere otu paund nke mmanu utu nard di ocha di oke onu ahia, tere ukwu Jizos mmanu ma jiri ntutu isi ya hichaa ukwu ya, ma ulo ahu juputara site na isi nke mmanu utu ahu. Ya mere, otu nime ndi na-eso uzọ ya, Juda nwa Saimon Iskariot, onye na-achọ inyefe ya, kwuru, Gini mere e reghi mmanu utu a nari denarii ato ma nye ya ndi ogbenye? O kwuru nke a o bughị na o bu banyere ndi ogbenye ka o chere echiche, kama o bu na o bu onye ohi, ma o nwere akpa ego, ma ihe ndi a na-etinye nime ka o na-ebu pu. Jizos kwuru si, Hapu ya, o debeela ya maka ubochi olili ozu m. Nihi na unu na-enwe ndi ogbenye mgbe niile netiti unu, ma mu onwe m, unu agaghị enwe m mgbe niile. Otutu ndi Juu matara na o no ebe ahụ, ha biara o bughị nihi Jizos naani, kama ka ha hukwa Lazaros onye o mere ka o si nonwu bilie. Ndi isi nchaja mere atumatu ka ha nwekwa ike igbu Lazarus. nihi na otutu ndi Juu sitere na ya na-apu ma kwere na Jizos.

Nechi ya, igwe mmadu ukwu ndi biara nememme ahụ, mgbe ha nuru na Jizos na-abia na Jerusalem, Ha weere alaka nke osisi nkwa ma puo izute ya, ma tie mkpu, Hosanna, onye a goziri agozi nke na-abia naha Onyenwe anyi, eze nke Israel. Mgbe Jizos chotara inyinya ibu nwa, o noduru ala nelu ya, dika e dere ya,

Atula egwu, ada Zayon; lee, eze gi na-abia ka o noduru ala nelu nwa inyinya ibu.

Ihe ndi a, ma ndi na-eso uzọ ya amaghi ha na mbu, kama mgbe e nyere Jisos nsopuru, mgbe ahụ ha chetara na e dere ihe ndi a banyere ya, na ha mere ya ihe ndi a. Igwe mmadu ahụ nọ ya onu gbara ama banyere mgbe o kporo Lazaros si nili ma kulite ya nonwu. Nihi nke a, igwe mmadu zutere ya, maka na ha nuru na o mere ihe iriba ama a. Ya mere, ndi Farisii kwuru netiti onwe ha, Unu na-ahụ na unu adighi erite uru o bu? Lee, uwa niile esoro ya gawa.

O di ufodu ndi Gris site na ndi na-arigo elu ka ha nwee ike ife ofufe na mmemme ahụ. Ndi a ya mere biakwutere Philip onye si Bethsaida nke Galilee, ha rioro ya si, Onyenwe anyi, anyi choro ihu Jisos. Philip biara gwa Andrew, Andrew na Philip wee gwa Jisos, Ma Jisos zara ha si, Oge ahụ abiala ka e nye Okpara Mmadu otite. Nezie nezie, ana m agwa unu, o buru na oka nke oka adaghi nala nwuo, o ga-anogide naani ya, ma o buru na o nwuo, o ga-amị otutu mkpuru. Onye na-ahụ mkpuruobi ya nanya ga-atufu ya, ma onye na-akpo mkpuruobi ya asi nwa a ga-echebe ya maka ndu ebighi ebi. O buru na onye o bu na-ejere m ozi, ka o soro m, na ebe m nọ, ebe ahụ ka onye na-ejere m ozi ga-anokwa, na o buru na onye o bu na-ejere m ozi, Nna ga-asopuru ya. Ugbu a, mkpuru obi m enweela nsogbu, gini ka m ga-ekwu? Nna, zoputa m site na oge a. Ma o bu nihi nke a ka m jiri bia noge a. Nna, nye aha gi otuto. Ya mere, olu si neluigwe bia, Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ozọ. Igwe mmadu

ahụ ya mere nke guzoro na nṛụ kwuru na égbè eluigwe
emeela, ndị ọzọ kwuru, onyeozì gwara ya okwu. Jisọs zara sị, Ọ
bụghị nihi m ka olu a ji daa, kama ọ bụ nihi unu. Ugwu a bụ ikpe
nke ụwa a, ugwu a ka a ga-atụpụ onye ọchịchị nke ụwa a nèzí.
Ma m ọ bụrụ na e bulie m elu site nwa, aga m adọta mmadụ
niile biakwute m. Nke a ma ọ na-ekwu na-egosi ụdị ọnwụ ọ ga-
anwụ. Igwe mmadụ ahụ zara ya sị, Anyị nṛụ site niwu na
Kraịst na-anọgide ruo mgbe ebighị ebi, ma kedu ka i si ekwu na
ọ dị mkpa ka e bulie Nwa nke Mmadụ elu? Onye bụ Nwa nke
Mmadụ a? Jizọs kwuru ha sị, Ìhè ka dị netiti unu nwa oge nta,
jegharịanụ mgbe unu nwere ìhè, ka ọchịchiri ghara ijide unu,
onye na-ejegharị nọchịchiri amaghị ebe ọ na-aga. Mgbe unu ka
nwere ìhè, kwerenụ nìhè ahụ, ka unu wee bụrụ ụmụ ìhè. Ihe ndị
a ka Jisọs kwuru, mgbe ahụ ọ pụrụ zoro onwe ya nebe ha nọ.

Nagbanyeghi ihe iriba ama di otutu nke o mere nihi ha, ha
ekwenyeghi na ya Ka okwu Aizaya onye amuma mezuu, nke o
kwuru, Onyenwe anyi, onye kwere ihe anyi nuru? O bukwere nye
onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi? Nihi nke a, ha
enweghi ike ikwere, maka na Aizaya kwukwara ozọ, O meworo
anya ha kpuo isi ma mee ka obi ha sie ike, ka ha ghara iji anya
ha hu uzọ, jirikwa obi ha ghota ihe, ma tughariakwute m, ka m
gwọọ ha.

Ihe ndi a ka Aizaya kwuru mgbe o huru ebube ya ma kwuo
okwu banyere ya. Otu o di, otutu nime ndi ochichi kwenyere na
ya, ma nihi ndi Farisii, ha ekwuputaghi ya, ka a ghara ichupu ha
nogbakọ. Ha huru otuto nke mmadu nanya karịa otuto nke

Chineke.

Jizos ma o tiri mkpu si, onye na-ekwere nime m o bughị na-ekwere nime m, kama o bu nime onye zitere m, Na onye na-ahụ m na-ahụ onye zitere m. Mụ bu ihè abịala nwa, ka onye o bula nke kwere na m ghara inogide nochichiri. O buru na onye o bula anu okwu m ma ghara ikwere, agaghị m ekpe ya ikpe, nihi na abighi m ka m kpee uwa ikpe, kama abịara m ka m zoputa uwa. Onye na-ajụ m ma o bughị na-anabata okwu m niile nwere onye na-ekpe ya ikpe; okwu ahụ nke m kwuru ga-ekpe ya ikpe nubochi ikpeazu. Nihi na mụ onwe m esighi nonwe m kwuo okwu, kama Nna ahụ zitere m, ya onwe ya nyere m iwu banyere ihe m ga-ekwu na ihe m ga-ekwu. Ma ama m na iwu ya bu ndu ebighi ebi. Ya mere, ihe m na-ekwu, dika Nna gwara m, otu ahụ ka m na-ekwu.

13

Tupu ememme Ngabiga, Jizos mara na oge ya abịala ka o si nwa nke a gaa nakwuru Nna, ebe o hurula ndi nke ya ndi no nwa nanya, o huru ha nanya ruo nogwugwu. Mgbe nri abali gasiri, ekwensu atunyelarị nobi Juda nwa Saimon Iskariot ka o rara ya nye. Jizos maara na nna enyela ya ihe niile naka, nakwa na o si nebe Chineke no puta ma na-alaghachikwuru Chineke, O si noriri abali bilie ma dobere uwe ya, mgbe o weresiri akwa nhicha ahụ, o kere onwe ya nukwu. Mgbe ahụ, o wusara mmiri nime efere, wee malite isa ukwu ndi na-eso uzọ ya, na-

ehichakwa ha site nakwa nhicha nke o kere nukwu. Ya mere, ọ bjakwutere Saimon Pita, nke ahụ wee si ya, Onyenwe anyị, ị na-asa m ụkwụ? Jisọs zara si ya, Ihe m na-eme, ị maghị ya ugbo a, ma ị ga-amata ya mgbe ihe ndị a gasiri. Pita siri ya, Mba, ị gaghị asa ụkwụ m ruo mgbe ebighị ebi. Jizọs zara ya si, O bụrụ na m asaghị gi, ị nweghị òkè na m. Simon Peter siri ya, Onyenwe anyị, ọ bughị naanị ụkwụ m, kamakwa aka m na isi m. Jizọs gwara ya, Onye e sachapụrụ ahụ enweghị mkpa ịsacha naanị ụkwụ, kama ọ dị ọcha kpamkpam, unu onwe unu dika ọcha, ma ọ bughị unu niile. O maara nihi na onye na-enyefe ya, ya mere o kwuru, O bughị unu niile dị ọcha.

Mgbe ọ sachachara ụkwụ ha ma weghachite uwe ya, o dinakwara ala ọzọ, ọ siri ha, Unu maara ihe m mere unu? Unu na-akpọ m onye nkuzi na Onyenwe anyị, unu na-ekwukwa nke ọma, nihi na abụ m. O bụrụ na m sachara ụkwụ unu, mụ bụ Onyenwe anyị na Onye nkuzi, unu kwesikwara ịsachara ibe unu ụkwụ. Enyela m unu ihe atụ, ka dika m mere unu, unu ga-emekwa. Nezie nezie, ana m agwa unu, ọ dighị ohu ka ukwu kariya nna ukwu ya, ọ dighikwa onyeozu ka ukwu kariya onye zitere ya. O bụrụ na unu maara ihe ndị a, a góziri unu ma ọ bụrụ na unu na-eme ha. O bughị banyere unu niile ka m na-ekwu, amaara m ndị m hoooro, kama ka e mezuo ihe e dere, onye na-eso m eri achicha welitere megide m ikiri ụkwụ ya. Site ugbo a, m na-agwa unu tupu o mee, ka mgbe o mere, unu kwere na m bụ ya. Nezie nezie, ana m agwa unu, onye ọ bula na-anabata onye m zitere na-anabata m, onye na-anabata m na-anabatakwa onye zitere m.

Mgbe Jizos kwuchara ihe ndi a, obi ya nwere nsogbu nime mmuo, o gbakwara akaebe wee si, Nezie nezie, ana m agwa unu na otu onye nime unu ga-arara m nye. Ndi na-eso uzọ ya nọ na-ele ibe ha anya, na-enwe mgbagwoju anya banyere ihe o na-ekwu. Otu onye nime ndi na-eso uzọ ya nọ na-adabere nobi Jizos, bu onye Jizos huru nanya. Simon Peter mere ya ka o choputa onye o bu banyere onye o na-ekwu okwu ya. Mgbe nke ahụ dabeere nobi Jisọs, o sirị ya, Onyenwe anyi, onye bu ya? Jisọs zara, O bu onye ahụ m ga-etinye iberibe achicha nye. Mgbe o tinyechara iberibe achicha ahụ, o nyere ya Juda nwa Saimon Iskariot. Mgbe o richara nri ahụ, ekwensu banyere nime ya. Ya mere, Jisọs gwara ya si, Ihe i na-eme, mee ya ngwa ngwa. Ma o dighi onye nime ndi na-edina ala ghotara ihe mere o ji gwa ya nke ahụ. Ufodu ndi chere, ebe o bu na Juda ji igbe ego, na Jisọs gwara ya, Zuta ihe ndi anyi chorọ maka mmemme ahụ, ma o bu nye ndi ogbenye ihe o bula. Ya were ihe nri ahụ, o puru ozugbo; o bukwa abali.

Mgbe o puru ya mere, Jizos na-ekwu, Ugbu a, e nyere Nwa nke Mmadu nsopuru, ma e nyekwara Chineke nsopuru nime ya. O buru na e mere Chineke ka o buru ebube nime ya, Chineke ga-emekwa ya ebube nime onwe ya, ma ozugbo ga-eme ya ebube. Umuka m, ka m nọ nwa ntakiri nke ukwu na-anonyere unu. Unu ga-achọ m, na dika m gwara ndi Juu na ebe m na-aga, unu enweghi ike ibia, unu ka m na-agwakwa ugbu a. Iwu oheru m na-enye unu ka unu hu ibe unu nanya, dika m huru unu nanya, ka unu onwe unu hukwa ibe unu nanya. Nime nke a, mmadu niile ga-amata na unu bu ndi na-eso uzọ m, o buru na unu

nwere ihunanya netiti ibe unu. Simon Peter siri ya, Onyenwe anyi, ebee ka i na-aga? Jizos zara ya, Ebe m na-aga, i pughi iso m ugbu a, ma emechaa i ga-eso m. Peter gwara ya, Onyenwe anyi, gini mere na enweghi m ike iso gi ugbu a? Mkpurubi m ka m ga-etinye maka gi. Jizos zara ya, I ga-etinye mkpuru obi gi maka m? N'ezie n'ezie, ana m agwa gi, oke okuko agaghi akpo oku ruo mgbe i ga-agonari m ugboro ato.

14

Ka obi unu ghara ida mbà, unu kwere na Chineke, kwerekwanu na m. Nulo nke nna m, ebe obibi di otutu. O buru na o bughu otu a, m gaara agwa unu. M na-aga ikwadebe ebe maka unu. O burukwa na m gaa kwadoro unu ebe, aga m abiaghachi were unu biakwute m onwe m, ka ebe m no, unu nwekwa ike ino. Na ebe m na-aga, unu mara, na uzọ ahụ, unu mara. Thomas gwara ya, Onyenwe anyi, anyi amaghi ebe i na-aga, olee otu anyi ga-esi mara uzọ ahụ? Jizos gwara ya, Mu onwe m bu uzọ na eziokwu na ndu; o dighi onye na-abiakwute Nna ma o bughu site na m. O buru na unu amarala m, unu gaarakwa amara nna m. Site ugbu a, unu maara ya ma hukwa ya. Philip siri ya, Onyenwe anyi, gosi anyi Nna, o ga-ezuru anyi. Jizos gwara ya si, Ogologo oge di otu a ka mu na unu no, ma i amabeghi m, Filip? Onye huru m ahula Nna, gini mere i ji na-asị, Gosi anyi Nna? I kwereghị na m no nime Nna na Nna no nime m? Okwu ndi m na-agwa unu, esiteghị m nonwe m kwuo ha; kama Nna nke no nime m, ya onwe ya na-arụ orụ ndi a. Kwerenu m na mu no nime Nna ahụ,

na Nna ahụ nọkwa nime m. Ọ bụrụ na ọ bughị otu a, kwerenụ m nihi ọrụ ndị ahụ nonwe ha. Nezie nezie, ana m agwa ụnụ, onye ahụ na-ekwere na m, ọrụ ndị ahụ nke m na-eme, ya onwe ya ga-emekwa ha, ọ ga-emekwa nke ka ukwu karịa ndị a, nihi na m na-aga nebe Nna m nọ. Na ihe ọ bụla unu ga-ariọ naha m, nke a ka m ga-eme, ka e wee nye Nna nsopurụ n'Okpara. Ọ bụrụ na unu ariọ ihe ọ bụla naha m, aga m eme ya.

Ọ bụrụ na unu hụrụ m nanya, debenụ iwu m. Na m ga-ajụ Nna, ọ ga-enyekwa unu onye nkwado ọzọ, ka o nwee ike inonyere unu ruo mgbe ebighị ebi. Mmụọ nke eziokwu, nke ụwa enweghị ike inata, nihi na ọ naghị ahụ ya, ọ maghịkwa ya, unu ma unu maara ya, nihi na ọ na-anogide netiti unu, ọ ga-adịkwa nime unu. Agaghị m ahapụ ụnụ ka ụnụ bụrụ ndị mgbapụrụ, ana m abiakwute ụnụ. Noge nta nke fọdurụ, ụwa agaghị ahụkwa m ọzọ, ma unu ga-ahụ m, nihi na m dị ndụ, unu ga-adịkwa ndụ. Nụbọchị ahụ, unu ga-amata na mụ nọ nime Nna m, na unu nọ nime m, na mụ nọkwa nime unu. Onye nwere iwu m ma na-edebe ha, ọ bụ ya bụ onye hụrụ m nanya. Onye hụrụ m nanya ka Nna m ga-ahụkwa nanya, mụ onwe m ga-ahụkwa ya nanya ma gosi ya onwe m. Judah, ọ bughị onye Iscariot, siri ya, Onyenwe anyị, gini mere na i ga-egosi anyị onwe gi ma ọ bughị ụwa? Jizọs zara ma kwuo ya, Ọ bụrụ na onye ọ bụla hụrụ m nanya, ọ ga-edebe okwu m, na Nna m ga-ahụ ya nanya, na anyị ga-abiakwute ya ma mee ebe obibi nebe ọ nọ. Onye na-ahughị m nanya adighị edebe okwu m, okwu unu na-anụ abughị nke m, kama ọ bụ nke Nna ahụ zitere m.

Ihe ndị a ekwuola m unu mgbe m nọ netiti unu. Mana Onye Nkwado ahụ, bụ Mmụọ Nsọ nke Nna ga-eziga naha m, ọ ga-akuziri unu ihe niile ma chetara unu ihe niile m gwara unu. Udo ka m na-ahapụ unu, udo nke m ka m na-enye unu; ọ bughị dika ụwa si enye ka m na-enye unu. Ka obi unu ghara ida mba maọbụ tọọ ụjọ. Unu nwere na m gwara unu, m na-aga ma m na-abiakwute unu. Ọ bụrụ na unu hụrụ m nanya, unu gaara enwe obi ụtọ na m kwuru, m na-aga ruo nna, nihi na nna m di ukwu karia m. Ugbu a, agwala m unu tupu ọ ga-emezu, ka mgbe ọ mezuru, unu ga-ekwere. Agaghị m ekwukwa otutu okwu na unu ozo, nihi na onye ochichi nke ụwa na-abia, ma o nweghi ihe ọ bula o nwere nime m, Mana ka ụwa mara na m hụrụ Nna nanya, na dika Nna nyere m iwu, otu ahụ ka m na-eme. Bilienụ, ka anyị si ebe a pụọ.

15

M bụ osisi vain nke eziokwu, na nna m bụ onye orụ ugbo. Alaka ọ bula nọ nime m nke na-adighi amị mkpuru, ọ na-ewepu ya, ma alaka ọ bula nke na-amị mkpuru, ọ na-asachapụ ya ka o nwee ike imi mkpuru karia. Ugbu a unu di ocha nihi okwu nke m gwara unu. Nodunu nime m, mu onwe m ga-anodukwa nime unu. Dika alaka na-enweghi ike imi mkpuru site nonwe ya, ọ bụrụ na ọ naghị anogide nime osisi vain, otu a kwa unu apughi, ọ bụrụ na unu anaghị anogide nime m. Mu bụ osisi vain, unu bụ alaka. Onye nogidere nime m na mu nime ya, onye a na-amị mkpuru otutu, nihi na e wezuga m, unu enweghi ike ime ihe ọ

bụla. Ọ bụrụ na onye ọ bụla anọgideghị nime m, a tufuru ya nèzí dị ka alaka ma kponwuọ, ha na-achikọta ha tūnye nọkụ, ọ na-erekwa ọkụ. Ọ bụrụ na unu anọgide nime m, ma okwu m anọgidekwa nime unu, ihe ọ bụla unu chọrọ, rịọnu ya, ọ ga-emezukwara unu. Nime nke a ka e mere ka Nna m nweta nsopurū, ka unu mīa ọtụtū mkpurū, ma unu ga-abū ndị na-esozụ m. Dị ka Nna ahụ si hụ m nanya, otu a ka m si hụ unu nanya, nọgidenu nịhunanya m. Ọ bụrụ na unu edebe iwu m, unu ga-anọgide nịhunanya m, dika m edebeela iwu nke Nna m ma na-anọgide nịhunanya ya. Ekwuola m unu ihe ndị a ka ọnụ m nọgide nime unu, ma ka ọnụ unu zuo oke. Nke a bụ iwu m, ka unu hụ ibe unu nanya dika m hūrū unu nanya. Ọ dighị onye nwere ihunanya dī ukwu karịa nke a, ka mmadū were mkpurū obi ya chūọ aja maka ndị enyi ya. Unu bụ ndị enyi m, ọ bụrụ na unu na-eme ihe niile m na-enye unu iwu. Agaghị m akpọkwa unu ndị ohu ọzọ, nihi na onye ohu anaghị ama ihe nna ya ukwu na-eme, kama akpọla m unu ndị enyi, nihi na ihe niile m nūrū naka Nna m, e meela m ka unu mara ha. Ọ bughị unu hōrō m, kama mụ hōrō unu, ma dōbara unu ka unu gaa mīa mkpurū, ka mkpurū unu nọgidekwa, ka ihe ọbụla unu ga-arịọ Nna naha m, o nye unu. Ihe ndị a ka m na-enye unu iwu, ka unu hụ ibe unu nanya.

Ọ bụrụ na ụwa kpōrō unu asị, maranū na ọ bụ m ka o buru ụzọ kpōọ asị tupu unu. Ọ bụrụ na unu si nūwa, ụwa gaara ahụ ndị nke ya nanya, ma ebe ọ bụ na unu esighị nūwa, kama mụ onwe m hōpūtara unu site nūwa, ya mere ụwa ji akpọ unu asị. Chetanū okwu nke m gwara unu, ohu adighị ukwu karịa nna

ukwu ya. Ọ bụrụ na ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu; ọ bụrụ na ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. Mana ihe ndị a niile ka ha ga-eme unu nihi aha m, nihi na ha amaghị onye zitere m. Ọ bụrụ na m abịaghị ma gwa ha okwu, ha agaraghị enwe mmehie, ma ugbu a ha enweghị ihe mgbapụ banyere mmehie ha. Onye kpọrọ m asị na-akpọkwa nna m asị. Ọ bụrụ na m emerughị netiti ha ọrụ ndị ahụ nke onye ọzọ ọ bụla na-emerubeghị, ha gaaraghị enwe mmehie, ma ugbu a ha ahụla ma kpọọ asị ma mụ onwe m ma nna m. Mana ka e mezuo okwu ahụ nke e dere nime iwu ha, na ha kpọrọ m asị nefu. Mgbe onye nkwado nke m ga-ezitere unu site naka nna bịa, bụ Mmụọ nke eziokwu nke si naka nna na-apụta, ọ ga-agba akaebe banyere m, Unu na-agbakwa akaebe, nihi na unu na m nọnyerela site na mmalite.

16

Agwala m unu ihe ndị a ka unu ghara ịma jijiji nokwukwe. Ha ga-eme unu ndị a chupurụ, mana oge na-abịa mgbe onye ọ bụla gburu unu ga-eche na ọ na-enye Chineke ofufe. Ha ga-eme ihe ndị a nihi na ha amataghị Nna ahụ, ha amataghikwa m. Mana m gwala unu ihe ndị a ka mgbe oge ahụ bịa, unu nwee ike icheta ha na m gwara unu. Ihe ndị a, site na mmalite, m gwaraghị unu, nihi na mụ na unu nọ. Ugbu a ma m na-aga nebe onye zitere m, na ọ dighị onye si nime unu na-ajụ m ebe ị na-aga. Mana nihi na agwala m unu ihe ndị a, iru ụjọ ejupụtala obi unu. Ma m na-agwa unu eziokwu, ọ bara unu uru na m ga-apụ. Ọ bụrụ na m

apughị apụ, Onye Nkwado agaghị abiakwute unu, ma ọ bụrụ na m gaa, m ga-eziga ya nye unu, Na mgbe onye ahụ bịa, ọ ga-ama ụwa ikpe banyere mmehie, na banyere ezi omume, na banyere ikpe. Gbasara mmehie nezie, nihi na ha ekweghị ekwe nime m, Gbasara ezi omume, ọ bụ nihi na m na-aga nebe Nna m nọ, ma unu agaghị ahụkwa m ọzọ, Ma banyere ikpe, na a kpeela onye ọchịchị nke ụwa a ikpe. M ka nwere ọtụtụ ihe ịgwa unu, ma unu enweghị ike inabata ya ugbo a. Mgbe nke ahụ bịa, bụ Mmụọ nke eziokwu, ọ ga-edu unu nime eziokwu niile, nihi na ọ gaghị ekwu site nonwe ya, kama ihe niile ọ ga-anụ ka ọ ga-ekwu, na ihe ndị na-abịa ọ ga-ekwuputara unu. Onye ahụ ga-asopurụ m, nihi na ọ ga-esite na nke m nara ma kwuputara unu. Ihe niile nke nna m nwere bụ nke m, nihi nke a ka m ji kwuo na ọ ga-esite na nke m nara ma kwuputara unu. Obere oge, unu agaghị ahụ m, ma ọzọ obere oge, unu ga-ahụ m, nihi na m na-aga nebe Nna m nọ. Ya mere, ụfọdụ nime ndị na-eso ụzọ ya siri ibe ha, Gini bụ ihe a ọ na-agwa anyị, Obere oge, unu agaghị ahụ m, ọzọkwa obere oge, unu ga-ahụ m, na N'ihia na m na-aga nebe Nna nọ? Ha na-ekwu ya ugbo a, gini bụ ihe a ọ na-ekwu banyere obere? Anyị amaghị ihe ọ na-ekwu. Jisọs mara ya mere na ha choro iju ya ajuju, ọ siri ha, Ọ bụ banyere nke a ka unu ji na-ajurita onwe unu na m kwuru, Obere oge, unu agaghị ahụ m, ọzọkwa obere oge, unu ga-ahụ m? Nezie nezie, ana m agwa unu na unu ga-akwa akwa ma kwaa ariri, ma ụwa ga-anuri onu. Unu ga-eru uju, ma uju unu ga-agho onu. Nwanyị, mgbe ọ na-amụ nwa, nwere ihe mgbu, nihi na oge ya abiala. Ma mgbe ọ musiri nwata ahụ, ọ naghizi echeta nhuju anya ahụ nihi onu na e muru mmadu nime ụwa. Ya mere, unu nwere mwute ugbo a, ma aga

m ahụkwa unu ọzọ, obi unu ga-anụrịkwa ọnụ, ọ dighịkwa onye ga-anapụ unu ọnụ unu. Nụbọchị ahụ, unu agaghị ajụ m ihe ọ bụla. Nezie, nezie, ana m agwa unu na ihe niile ọ bụla unu ga-arịọ Nna naha m, ọ ga-enye unu. Ruo ugbo a, unu arịọbeghị ihe ọ bụla naha m. Rịọọnụ, unu ga-anatakwa, ka ọnụ unu juputa. Ihe ndị a, ejirila m ilu kwuo ha nye unu, ma oge na-abịa mgbe m agaghizi eji ilu agwa unu okwu, kama m ga-eji nkwuputa ọnụ kwuputara unu ihe banyere Nna. Nụbọchị ahụ, unu ga-arịọ naha m, ọ bughị na m na-agwa unu na m ga-arịọ Nna banyere unu, Ya onwe ya nihi na Nna ahụ hụrụ unu nanya, nihi na unu hụrụ m nanya, ma kwerekwa na m si naka Chineke pụta. M si nebe Nna pụta ma abịa m nime ụwa; ọzọ, m na-ahapụ ụwa ma na-aga nebe Nna. Ndị na-eso ụzọ ya siri ya, Lee, ugbo a i na-ekwu okwu nuzọ doro anya, i naghịkwa ekwu ilu ọ bụla. Ugbo a anyị maara na i maara ihe niile, na i dighị enwe mkpa ka onye ọ bụla juo gi ajụju. Nihi nke a, anyị kwenyere na i si naka Chineke pụta. Jizọs zara ha, Ugbo a unu kwere? Lee, oge na-abịa, ma ugbo a ebiela, ka unu gbasaa onye ọ bụla nulo nke ya ma hapụ m naanị, ma anoghi m naanị, nihi na Nna m na m nọ. Ihe ndị a ekwuola m unu ka unu nwee ike inwe udo nime m. Nụwa, unu ga-enwe mkpagbu, ma nweenụ obi ike, mụ emerielā ụwa.

17

Ihe ndị a ka Jizọs kwuru, o weliri anya ya neluigwe wee si, Nna, oge ahụ abiala, nye Nwa gi nsopuru, ka Nwa gi nwekwa ike inye gi nsopuru, Dị ka i nyere ya ikike nke anụ ahụ niile, ka ihe niile

nke i nyela ya ga-enye ha ndụ ebighị ebi. Nke a bụ ndụ ebighị ebi, ka ha mara gị bụ naanị Chineke nke eziokwu, na Jisọs Kraịst onye ị zitere. Mụ nyere gị nsọpụrụ nụwa, arụchara m ọrụ ahụ ị nyere m ka m rụọ. Ma ugbo a, Nna, nye m nsọpụrụ nakụkụ onwe gị site na nsọpụrụ ahụ m nwere nakụkụ gị tupu e kee ụwa. E mere ka aha gị pụta ihè nye ndị mmadụ ndị i nyere m site nụwa. Ha bụ nke gị, i nyekwara m ha, ha edebela okwu gị. Ugbo a, ha amaala na ihe niile ị nyere m si naka gị, Nihi na okwu ndị nke i nyere m, enyere m ha, ha onwe ha nakwara ha, ha makwara nezie na esi naka gị ka m si pụta, ha kwekwara na ọ bụ gị zitere m. Mụ na-ariọ banyere ha, ọ bughị banyere ụwa ka m na-ariọ, kama banyere ndị ị nyela m, nihi na ha bụ nke gị, Ihe niile m nwere bụ nke gị, nke gị bụkwa nke m, e nyewokwala m nsọpụrụ nime ha. Na m abughịzi nọ nụwa, ma ndị a nọ nụwa, ma m na-abịakwute gị. Nna dị nsọ, chebe ha naha gị nke i nyere m, ka ha bụrụ otu dika anyị. Mgbe m nọ ya na ha nụwa, m na-eche ha naha gị, ndị ị nyere m ka m chekwara, ọ dighị onye nime ha lara niyi ma ọ bughị nwa nke mbibi, ka e wee mezuo ihe e dere nakwukwọ nsọ. Ugbo a, mana m na-abịakwute gị, na m na-ekwu ihe ndị a nụwa ka ha nwee ọñụ m nke jupụtara nime ha. M enyela ha okwu gị, ma ụwa kpọrọ ha asị, nihi na ha esighị nụwa, dị ka m esighị nụwa. Ọ bughị m na-ariọ ka i wepụ ha site nụwa, kama ka i chebe ha site nihe ọjọọ. Ha esiteghị nụwa, dika m esiteghị nụwa. Doo ha nsọ neziokwu gị; okwu gị bụ eziokwu. Dị ka i si zite m nime ụwa, otu a ka m si zite ha nime ụwa. Maka ha, m na-edo onwe m nsọ, ka ha onwe ha bụrụkwa ndị e doro nsọ neziokwu. Ọ bughị banyere ndị a ka m na-ariọ naanị, kama banyere ndị nke na-ekwere site nokwu ha nime m, Ka ha niile

bụrụ otu, dika gi, Nna, i nọ nime m na m nọ nime gi, ka ha onwe ha nọkwa nime anyị bụrụ otu, ka ụwa kwere na ọ bụ gi zitere m. Na mụ, ebube nke i nyerela m, enyela m ha, ka ha bụrụ otu dika anyị bụ otu. Mụ nọ nime ha, gi nọkwa nime m, ka e mee ka ha zuo okè nịbụ otu, ka ụwa wee mara na gi zitere m nakwa na i hụrụ ha nanya di ka i hụrụ m nanya. Nna, ndi i nyela m, achoro m ka ebe m nọ mụ, ha nọkwa ya na m, ka ha hụ ebube m nke i nyela m, nihi na i hụrụ m nanya tupu e toọ ntọala ụwa. Nna ezi omume, ụwa amataghị gi, ma mụ maara gi, na ndi a matara na i zitere m, M emeela ka ha mara aha gi, m ga-emekwa ka ha mara ya, ka ihunanya nke i ji hụ m noro nime ha, ka mụ onwe m norokwa nime ha.

18

Mgbe Jisọs kwuchara ihe ndi a, ya na ndi na-eso ụzọ ya puru gafee iyi Kidron gaa nebe e nwere ubi, ebe ya na ndi na-eso ụzọ ya banyere. Juda onye na-enyefe ya maara ebe ahụ, nihi na Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya na-ezukokari nebe ahụ. Ya mere Judah weere ndi agha ukwu na ndi enyemaka sitere naka ndi isi nchụaja na ndi Farisii bia ebe ahụ jiri ọwa oku na oriọna na ngwa ọgụ. Jisọs ya mere, ebe ọ maara ihe niile ndi na-abiakwasi ya, puru si ha, Onye ka unu na-achọ? Ha zara ya, Jisọs onye Nazaret. Jisọs gwara ha, Mụ bụ ya. Ma Juda onye na-arara ya nye guzoro ya na ha. Di ka o mere mgbe ọ gwara ha na Ọ bụ m, ha laghachiri azu wee daa nala. Ozo, ya mere ọ juru ha, onye ka unu na-achọ? Ma ha kwuru, Jisọs onye Nazaret. Jisọs zara si,

Agwara m ụnụ na ọ bụ mụ. Ọ bụrụ ya mere na ọ bụ mụ ka ụnụ na-achọ, hapụnụ ndị a ka ha laa. Ka e wee mezuokwu ahụ nke ọ kwuru, si na ndị ị nyere m, e fughị m onye ọ bụla nime ha. Saimon ya bụ Pita nke nwere mma agha mịputara ya, ma tie ohu onyeisi nchụàjà ihe ma bipụ ntị aka nri ya, aha ohu ahụ bụkwa Malkos. Jisọs kwuru Pita, Tuba mma agha ahụ nime ọbọ ya, iko nke Nna m nyere m, ọ bụ na m agaghị anụ ya?

Ya mere, ndị agha na onyeisi ndị agha na ndị enyemaka nke ndị Juu jidere Jizọs ma kee ya. Na ha duuru ya gaa Annas nke mbụ, nihi na ọ bụ nna di nwunye Kaiafas, onye bụ onyeisi nchụaja nafo ahụ. Ọ bụ Kaiafas onye nyere ndị Juu ndumọdụ na ọ ga-abaru ka otu nwoke laa niyi maka ndị mmadụ. Saimon Pita na onye na-eso ụzọ nke ọzọ ahụ na-eso Jizọs. Onye na-eso ụzọ ahụ bụ onye onyeisi nchụaja maara, ya mere o soro Jizọs banye nogige ụlọ onyeisi nchụaja, Ma Pita guzoro nonụ ụzọ nèzí. Ya mere, onye na-eso ụzọ nke ọzọ ahụ, bụ onye onyeisi nchụàjà maara, putara wee gwa onye nche ọnụ ụzọ, ma kpobata Pita. Ya mere, nwa agboghọ ahụ bụ onye nche ọnụ ụzọ gwara Pita, Ọ bughị na gị kwa so na ndị na-eso ụzọ nke nwoke a? Onye ahụ kwuru, Abughị m. Ndị ohu na ndị inyeaka guzoro ebe ahụ, ha mebere ọkụ icheku, nihi na oyi di, ha nọkwa na-ekpo ọkụ. Pita sokwa ha guzo ebe ahụ na-ekpo ọkụ. Ya mere, onyeisi nchụaja juru Jisọs banyere ndị na-eso ụzọ ya na banyere nkuzi ya. Jizọs zara ya si, Mụ kwuru okwu nihi ọha nye ụwa, mụ na-akuzi mgbe niile nọgbakọ na nụlonsọ, ebe ndị Juu na-ezukọta mgbe niile, na nzuzo ekwughị m ihe ọ bụla. Gini mere i ji na-ajụ m? Juo ndị nūrula ihe m gwara ha, lee, ndị a maara ihe m kwuru.

Mgbe o kwuchara ihe ndi a, otu nime ndi enyemaka no guzo ebe ahụ mara Jisọs ụra nihi si, O bu otu a ka i na-aza onyeisi nchuaaja? Jizos zara ya si, O buru na m kwuru okwu nke ojoo, gbaara ama banyere ihe ojoo ahụ, ma o buru na m kwuru nke oma, gini mere i ji na-eti m ihe? Annas zigara ya ka e kere agbu gakwuru Caiaphas bu onye isi nchuaaja Ma Simon Peter guzoro ebe ahụ na-ekpo oku. Nihi ya, ha siru ya, O bughị na gi onwe gi sikwa nime ndi na-eso uzọ ya? Ya mere, nwoke ahụ gonahuru ya wee si, abughị m. Otu nime ndi ohu nke onyeisi nchuaaja, onye bu ikwu nke onye Pita bipuru nti ya, siru, o bughị m huru gi nubi ahụ ya na ya? Ozokwa ya mere, Pita gorọ ago, na ozugbo oke okuko tiri mkpu.

Ha duru Jizos site nebe Kaiafas nime ulo ikpe, o bu ututu, ma ha onwe ha abanyeghi nime ulo ikpe ahụ, ka ha ghara imeru onwe ha, kama ka ha rie oriri mmemme Pasova. Ya mere, Pilate putara gakwuru ha wee si, gini bu ebubo unu na-eweta megide nwoke a? Ha zara si ya, O buru na nwoke a abughị onye na-eme ihe ojoo, anyi gaaraghi ewere ya nyefee gi. Pilate kwuru ha ya mere, Werenu ya unu ma dika iwu unu si di kpeenụ ya ikpe. Ndi Juu kwuru ya ya mere, O nweghi ike anyi igbu onye o bua, Ka e mezuokwu Jisos nke o kwuru na-egosi udi onwu o ga-anwu. Pilate ya mere batara nime ulo ikpe ozo ma kpo Jizos si ya, I bu eze ndi Juu? Jizos zara ya si, O bu site nonwe gi ka i na-ekwu ihe a, ka o bu ndi ozo gwara gi banyere m? Paillet zara, O bu m onye Juu? Mba gi na ndi isi nchuaaja nyefere gi naka m. Gini ka i mere? Jizos zara, Alaeze m abughị nke uwa a. O buru na alaeze m bu nke uwa a, ndi enyemaka m gaara aluru m ogu ka e ghara

inyefe m naka ndi Juu. Ma ugbu a, alaeze m abughị nke ebe a. Paillet kwuru ya si, Ya mere, i bu eze? Jizos zara si, Gi na-ekwu na m bu eze. A muru m maka nke a, biakwa nwa maka nke a, ka m gbara eziokwu akaebe. Onye o bu la nke si neziokwu na-anu olu m. Paillet sirị ya, Gini bu eziokwu? Mgbe o kwuchara nke a, o puru ozọ gakwuru ndi Juu wee si ha, Mu onwe m ahughị ihe o bu la m ga-ebo ya ebubo na ya. O bu omenala unu ka m hapuru unu otu onye noge mmemme Pasova, unu chorọ ka m hapuru unu eze ndi Juu? Ha tiri mkpu ya mere ozọ ha niile na-ekwu, O bughị nke a, kama Barabas. O bu ma Barabas bu onye ohi.

19

Mgbe ahụ ya mere, Pilate weere Jisọs pia ya utari. Na ndi agha kpara okpueze site na ogwu, tinyere ya nisi ya, yikwasikwa ya uwe odo odo. Na ha no na-ekwu, Ekele gi, Eze ndi Juu, ma ha no na-eti ya ura ihe. O puru ya mere ozọ nezị Paillet, o sirị ha, Lee, m na-edute unu ya nezị, ka unu mara na nime ya, o dighi ihe o bu la m chotara. Ya mere, Jisọs putara nezị na-eyi okpueze ogwu na uwe odo odo Ma o gwara ha, Lee nwoke ahụ. Mgbe ya mere ndi isi nchujà na ndi enyemaka huru ya, ha tiri mkpu na-ekwu, Kpogide ya nobe, kpogide ya nobe. Paillet gwara ha, Werenu ya unu onwe unu ma kpogidenu ya nobe, nihi na m achotaghị ihe o bu la megidere ya. Ndi Juu zara ya, Anyi nwere iwu, na dika iwu anyi, o kwesiri inwu, nihi na o mere onwe ya Okpara Chineke. Mgbe ya mere Pilate nuru okwu nke a, o turu ujo kara, O banyere nulo ikpe ozọ ma si Jisọs, Ebee ka i si? Ma Jisọs enyeghi

ya azịza. Paillet kwuru ya mere, Ị naghị agwa m okwu? Ị maghị na enwere m ikike ịkpogide gị nobe na ikike ịhapụ gị? Jizọs zara, Ị nweghị ikike ọ bụla megide m, ọ bụrụ na ọ bughị na e nyere gị ya site nelu. Nihi nke a, onye ahụ na-arara m nye gị nwere mmehie ka ukwu. Site na nke a, Paillet nọ na-achọ ịhapụ ya, ma ndị Juu nọ na-etị mkpu na-ekwu, Ọ bụrụ na ị hapụ nwoke a, ị bughị enyi Siza. Onye ọbụla na-eme onwe ya eze na-emegide Siza. Pilate nūrụ okwu a, o dupụtara Jizọs nèzí, nọdụ ala nelu ikpo okwu nebe a na-akpọ Lithostroton, nke bụ Gabbatha nasụsụ Hibru. Ọ bụ nkwadebe nke Ngabiga, oge ahụ dị ka elekere isii, ọ gwara ndị Juu, Lee eze unu. Ma ha tiri mkpu, Welie ya, welie ya, kpogide ya nobe! Paillet gwara ha, Eze unu ka m ga-akpogide nobe? Ndị isi nchụaja zara, Anyị enweghị eze ọ bụla ma ọ bughị Siza. Mgbe ahụ, o nyefere ya naka ha ka a kpogbuo ya nobe.

Ha natara Jizọs ma duru ya gaa, ma o bu obe ya pụọ gaa nebe a na-akpọ ebe okpokoro isi, nke a na-asụ nasụsụ Hibru Gọlgota. Ebe ha kpogidere ya nobe, na ndị ọzọ abụọ ya na ha, otu nakụkụ nke a, otu nakụkụ nke a, ma Jisọs nọ netiti. Paillet derekwa aha ma tinye ya nelu obe ahụ. E derekwa ya, Jizọs onye Nazaret, Eze ndị Juu. Ya mere, ọtụtụ ndị Juu gūrụ aha a, nihi na ebe ahụ e kpogidere Jisọs nobe dị nso nobodo, e dekwara ya nasụsụ Hibru, nasụsụ Grik na nasụsụ Latịn. Ndị isi nchụàjà nke ndị Juu kwuru ya mere Pilate, Ka ị ghara ide, Eze nke ndị Juu, kama na onye ahụ kwuru, Abụ m eze nke ndị Juu. Paillet zara, Ihe m dere, m derela.

Ndị agha ahụ, mgbe ha kpogidere Jizọs nobe, weere uwe ya ma kewaa ha ụzọ anọ, otu akụkụ nye onye agha ọ bụla, tinyere uwe mwụda ya. Uwe mwụda ahụ enweghị akwa ọ bụla, ọ bụ nke a kpara akpa site nelu ruo nala. Ha siri nebe ibe ha nọ, Ka anyị ghara idowa ya, kama ka anyị fee nza maka ya imata onye ọ ga-abụ nke ya, ka e wee mezuo ihe e dere nakwukwọ nsọ nke na-ekwu si, Ha kere uwe m netiti onwe ha, ma tūbara nza maka uwe m.

Ndị agha ahụ mere ihe ndị a. Ma nne ya na nwanne nwanyị nke nne ya, Meri nwunye Klopas na Meri Magdalin guzoro nakukụ obe Jizọs. Jesus ya mere, mgbe ọ hụrụ nne ya na onye na-amụ ihe ahụ ọ hụrụ nanya ka ha guzo ebe ahụ, gwara nne ya, Nwanyị, lee nwa gị nwoke. Mgbe ahụ, ọ gwara onye na-eso ụzọ ya, Lee nne gị. Site noge ahụ, onye na-eso ụzọ ya kpọrọ ya nulo ya. Mgbe nke a gasiri, ebe Jisọs maara na ihe niile emezuola ugbo a, ka e wee mezuo ihe e dere nakwukwọ nsọ, ọ siri, Akpiri na-akpọ m nkụ. Ariya ya mere di ọdụ juputara na mmanya viniga, ha mejuputara sponji na mmanya viniga, ma mgbe ha tinyere ya na hisopu, ha wetara ya nonu ya. Mgbe Jizọs nara mmanya viniga ahụ, o kwuru, E mezuola ya, ma dobere isi ya nyefee mmụọ ya.

Ndị Juu, ka ozu ahụ ghara idi nelu obe nubochi izuike, ebe ọ bu na ọ bu ubochi nkwarebe, nihi na ubochi izuike ahụ bu nnukwu ubochi, ha rioro Paillet ka e mebie ukwu ha, ma buru ha puo. Ya mere, ndi agha biara, gbajiri ukwu nke onye mbu na nke onye nke ozọ e kpogidere ya na ya nobe. Ma mgbe ha biakwutere

Jizos, mgbe ha hụrụ na ọ anwụlari, ha agbajibeghi ụkwụ ya Mana otu nime ndi agha ji ube mapu akuku ahụ ya, na ozugbo ọbara na mmiri si na ya puta. Onye ahuru ya agbaala akaebe, akaebe ya bukwa eziokwu, ọ makwa na ọ na-ekwu eziokwu, ka unu nwee ike ikwere. O mere ihe ndi a ka edemede nsọ ahụ mezuo, ọkpukpu ya agaghi agbaji. Na ọzọ, ederede ọzọ na-ekwu, Ha ga-ahụ onye ahụ ha magburu.

Mgbe ihe ndi a gasiri, Josef onye si Arimatia juru Paillet ajuju, onye bu onye na-eso uto Jizos nke e zoro ezo nihi egwu ndi Juu, ka o wepu ozu Jizos, Paillet kwere. Ya mere ọ biara bulie ozu Jizos. Nikodimos bu onye biakwutere Jizos nabalị na mbu biakwara, o wetara ngwakota maa na aloos di ka paund otu nari. Ha nara ahụ Jizos ya mere, kechie ya na akwa ọcha tinyere ụda nsisi di uto, di ka omenala ndi Juu si eli ozu. Ọ bu ma nebe ahụ ebe e kpogidere ya nobe, e nwere ubi, na nime ubi ahụ, e nwere ili ọhuru nke a na-etinyebeghi onye ọ bu nime ya, Nebe ahụ, ya mere, nihi nkwaadebe nke ndi Juu, nihi na ili ahụ di nso, ha ọbara Jisos nime ya.

20

Notu ubochi nke ubochi izuike, Meri Magdalin biara nisi ututu mgbe ọchichi di, gaa nili ahụ, ọ huru nkume ahụ e wepuru nili ahụ. Ọ gbara ọsọ, ya mere ọ biakwutere Saimon Pita na onye na-amu ihe nke ọzọ ahụ nke Jizos huru nanya, ọ siri ha, Ha eburula Onyenwe anyi site nili ahụ, anyi amaghikwa ebe ha

debere ya. Ya mere, Peter na onye na-eso ụzọ nke ọzọ puru ma ha nọ na-aga nili ahụ. Ha abụọ nọ na-agba ọsọ ọnụ, ma onye na-eso ụzọ nke ọzọ gbara ọsọ ọsọ karịa Pita wee buru ụzọ rute nili ahụ. Na mgbe o hulara anya nala, ọ hụrụ akwa ọcha ndị ahụ ka ha dina ebe ahụ, ma ọ banyeghi nime. Ọ bịa ya mere Simon Peter na-eso ya, ọ banyere nime ili ahụ ma hụ akwa ọcha ahụ ka ha togboro, na akwa ihu ahụ, nke di niso ya, ọ dighi ya na akwa ọcha ndi ahụ ka ọ dina, kama ọ di iche, a piakotara ya notu ebe. Mgbe ahụ, ya mere, nke ọzọ onye na-eso ụzọ ya, bu onye biara mbu, banyere nime ili ahụ, huru ihe, ma kwere. Nihi na ha amabeghi ihe e dere na ọ di mkpa ka o si nonwu bilie. Ya mere, ndi na-eso ụzọ ahụ laghachiri ọzọ nulo ha. Mary ma guzo nebe ili ozu na-ebe akwa nazi. Di ka o si na-ebe akwa, ọ hulara nime ili ahụ ma hụ ndi ozi abuo yi uwe ọcha ka ha no odi, otu nakuku isi, otu nakuku ukwu, ebe ahụ nke Jisos dinara. Ha siru ya ndi ahụ, nwanyi, ginu mere i na-ebe akwa? Ọ siru ha, na ha buliri Onyenwe m, ma amaghi m ebe ha debere ya. Ma mgbe o kwuchara ihe ndi a, ọ tughariri azu wee hu Jizos ka o guzo ebe ahụ, ma ọ maghi na ọ bu Jizos. Jizos gwara ya, Nwanyi, ginu mere i ji na-ebe akwa? Onye ka i na-acho? Nwanyi ahụ, na-eche na ọ bu onye na-elekota ubi, siru ya, Onyenwe m, ọ buru na i burula ya, gwa m ebe i debere ya, mu onwe m ga-eburu ya. Jizos gwara ya, Meria. Mgbe ọ tughariri, ọ siru ya, Rabboni, nke putara, Onye nkuzi. Jizos gwara ya si, Emetula m aka, nihi na m arigobeghi elu gakwuru Nna m. Kama gakwuru umunne m nwoke gwa ha si, M na-arigo elu gakwuru Nna m na Nna unu, na Chukwu m na Chukwu unu. Meri Magdalene biara na-agwa ndi na-eso ụzọ na ọ hula Onyenwe anyi, nakwa ihe ndi a o

gwara ya.

Ya mere, mgbe ọ bụ uhuruchi nụbọchị ahụ bụ ụbọchị mbụ nke sabbat, mgbe e mechiri ọnụ ụzọ ebe ndị na-eso ụzọ ya zukọtara nihi egwu ndị Juu, Jisọs bịaara guzo netiti ha, sị ha, Udo dīrī unu. Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na akụkụ ahụ ya. Ndị na-eso ụzọ ya mere nwere obi ụtọ mgbe ha hụrụ Onyenwe anyị. Jisọs kwurụ ha ọzọ, Udo dīrī unu. Dị ka Nna m si ziga m, otu a ka m na-ezigakwa unu. Mgbe o kwuchara nke a, o kuru ume nime ha ma sị ha, Naranụ Mmụọ Nsọ, Ọ bụrụ na unu agbaghara ụfọdụ ndị mmadụ mmehie ha, a ga-agbaghara ha mmehie ahụ; ọ bụrụ na unu ejide mmehie ụfọdụ ndị mmadụ, e jidela ha.

Thomas, otu nime ndị iri na abụọ ahụ, onye a na-akpọ Didymus, anọghị ya na ha mgbe Jizọs bịaara. Ndị na-eso ụzọ ya ndị ọzọ gwara ya sị, Anyị ahụla Onyenwe anyị. Ma ọ sīrī ha, Ọ bụrụ na m ahụghị naka ya akara ntu ahụ, ma tinyekwa mkpịsị aka m nakara ntu ahụ, ma tinyekwa aka m nakụkụ ahụ ya, agaghị m ekwe. Mgbe ụbọchị asatọ gachara, ọzọ, ndị na-eso ụzọ ya nọ nime ụlọ, na Tọmọs nọnyere ha. Jisọs batara ebe e mechiri ọnụ ụzọ niile, guzoro netiti ha, sị ha, Udo dīrī unu. Mgbe ahụ, ọ gwara Tọmas, Wetara mkpịsị aka gị ebe a ka ị hụ aka m, werekwa aka gị tūnye nakụkụ ahụ m, ghara ibụ onye na-ekweghị ekwe, kama bụrụ onye kwere ekwe. Tọmọs zara ma sị ya, Onyenwe m na Chukwu m. Jizọs gwara ya, Nihi na ị hụrụ m, ị kwereela; ngozi na-adīrī ndị na-ahụghị ma kwere.

Nezie, Jisọs mere ọtụtụ ihe irība ama ndị ọzọ nihi ndị na-eso

uzo ya, bu nke e deghe nakwukwo a. Ihe ndi a e dere ka unu kwere na Jizos bu Kraist, Okpara Chineke, na ka unu site nikwere nwee ndu naha ya.

21

Mgbe ihe ndi a gasiri, Jizos gosiputara onwe ya uzo nye ndi na-eso uzo ya nelu Osimiri Taiberias, o gosiputakwara onwe ya otu a. Ha nokotara onu bu Saimon Pita, na Tomos nke a na-akpo Didimos, na Natanael onye si Kana nke Galili, na umu Zebedi, na ndi uzo abuo n'ime ndi na-eso uzo ya. Saimon Pita gwara ha, Ana m aga iku azu. Ha siru ya, Anyi ga-eso gi. Ha puru ma banye ngbo mmiri ozugbo, ma nabali ahụ, ha ejideghị ihe o bula. Ntutu mgbe o meela, Jizos guzoro nakuku mmiri, ma ndi na-eso uzo ya amataghi na o bu Jizos. Jizos wee si ha, Umaka m, o bu na unu enweghi azu o bula? Ha zara ya, Mba. Ma o gwara ha, Tunyenu ugbo nakuku aka nri nke ugbo mmiri, unu ga-achota azu. Ha tunyere ya, ma ha enweghi ike idota ya nihi otutu azu di ukwu. Ya mere, onye na-eso uzo ahụ nke Jizos huru nanya gwara Pita, O bu Onyenwe anyi. Mgbe Saimon Pita nuru na o bu Onyenwe anyi, o kechiri uwe elu ya, nihi na o gba oto, wee tuba onwe ya nime osimiri. Ma ndi na-eso uzo ya ndi uzo ji ugbo mmiri bjara, nihi na ha anoghi anya site nala, kama ihe di ka iko nari abuo, na-adokpu ugbo azu. Di ka ya mere ha gara nime ala ahụ, ha huru oku icheku nke dina ala na azu nke e debere nelu ya na achicha. Jizos gwara ha, Wetanu ufodu nime azu ndi unu jidere ugbo a. Simon Peter rigoro wee dota ugbo ahụ nelu ala,

nke juputara na nnukwu azu nari na iri ise na ato, na nagbanyeghi na ha di otutu otu ahụ, ugbo ahụ adowaghi. Jisọs gwara ha, Biana rie nri ututu. O dighi onye nime ndi na-eso uzọ ya nwara iju ya Gi onye ka i bu?, nihi na ha maara na o bu Onyenwe anyi. Ya mere, Jizos biara wee were achicha ahụ nye ha, na azu ahụ notu aka ahụ. Nke a bu nke ato ugbo a Jisọs gosiri onwe ya nye ndi na-eso uzọ ya mgbe o si nonwu bilie.

Mgbe ha richara nri ututu, Jisọs gwara Saimon Pita, Saimon nwa Jona, i huru m nanya kari ndi a? O siri ya, E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi nanya. O gwara ya, Zuọ umu aturu m. O gwara ya ozọ nke ugboro abuo, Saimon nwa Jonah, i huru m nanya? O zara ya, Ee, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi nanya. O gwara ya, Zuọ aturu m. O gwara ya nke ugboro ato, Saimon nwa Jonah, i huru m nanya? O wutere Pita na o juru ya nke ugboro ato, I huru m nanya? O siri ya, Onyenwe anyi, i maara ihe niile, i maara na m huru gi nanya. Jisọs gwara ya, Zuọ aturu m. Nezie nezie, ana m agwa gi, mgbe i bu nwata, i na-ekere onwe gi ihe nukwu ma na-eje ije ebe i chorọ, ma mgbe i ghoro agadi, i ga-esetipu aka gi, onye ozọ ga-ekere gi ihe nukwu, o ga-ebukwa gi ebe i na-achoghi. Nke a, o kwuru ya na-egosi udi onwu o ga-eji sopuru Chineke. Mgbe o kwusiri nke a, o siri ya, Soro m. Mgbe Pita tughariri, o huru onye na-amu ihe ahụ nke Jizos huru nanya ka o na-eso, bu onye dinakwara nobi ya noge nri abali ahụ ma si, Onyenwe anyi, onye bu onye na-arara gi nye? Mgbe Pita huru nke a, o siri Jizos, Onyenwe anyi, ma nke a nke? Jizos gwara ya, O buru na m chorọ ka o nogide ruo mgbe m ga-abia, gini ka nke a metutara gi? Gi onwe gi soro m. Ya mere,

okwu a gbasara netiti ụmụnne na onye na-eso ụzọ ahụ agaghị anwụ, ma Jisọs agwaghị ya na ọ gaghị anwụ, kama Ọ bụrụ na m chọrọ ka ọ nọgide ruo mgbe m ga-abịa, gini metụtara gi?

Nke a bụ onye na-amụ ihe ahụ nke na-agba akaebe banyere ihe ndị a nakwa nke dere ha, anyị makwaara na akaebe ya bụ eziokwu. Ọ bụkwa ọtụtụ ihe ndị ọzọ nke Jisọs mere, bụ ndị a ọ bụrụ na e dee ha otu otu, echeghi m na ụwa ga-enwe ike inabata akwụkwọ ndị a e dere. Amen.

Diuteronomi

1

Ndị a bụ okwu ndị Moses gwara Izrel niile nofe Jōdan nọzara nebe ọdịda anyanwụ nso osimiri uhie netiti Paran, Tophel, Lobon, Aulon, na ebe e ji ọlaedo chọọ mma. Ọ bụ njem iri na otu ụbọchị site na Horeb gafee ugwu Seir ruo Kadesh Barnea. Ọ wee mee na nafọ nke iri anọ, nnonwa nke iri na otu, nụbọchị mbụ nke ọnwahụ, Moses gwara umụ Izrel niile dika ihe niile Onyenwe anyị nyere ya niwu banyere ha, mgbe ọ tichara Sihon eze ndị Amorites onye biri na Heshbon, na Og eze nke Bashan onye biri na Ashtaroth na Edrei, Nofe ala Jordan nala Moab, Mosis bidoro ịkọwa iwu nke a, na-ekwu, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị gwara anyị okwu na Horeb, na-ekwu, Ka o zuru unu ibi nugwu a. Tugharijanụ azụ ma pụọ, unu banyekwanụ nugwu ndị Amōrait, na nebe ndị agbata obi niile nke Araba, nugwu na nala dī larij, na nebe Ndịda, na nụsọ osimiri ala ndị Kenan, na Anti Lebanon ruo nosimiri ukwu, bụ osimiri Yufretis. Leenụ, e nyela nihi unu ala ahụ, banye nime ya nweta ala ahụ, nke m nūrụ iyi nye nna nna unu bụ Abraham, na Isaac, na Jekọb, inye ha na

mkpuru ha soro ha.

M gwara unu noge ahụ si, Apughị m ino naanị m buru unu. Onyenwe anyị Chineke unu mubaara unu, na lee, unu di taa ka kpakpando nke eluigwe notutu. Onyenwe anyị Chineke nke nna unu ya tinye unu di ka unu di puku ugboro, ma gozie unu di ka o kwuru unu. Kedu ka m ga-esi nwee ike naanị m ibu nsogbu unu na ntala unu na esemokwu unu? Nyenụ onwe unu ndi ikom maara ihe na ndi nwere ihe omuma na ndi nwere nghota nime ebo unu, m ga-ahoputakwa ha ka ha buru ndi ndu unu. Unu zara m si, Okwu ahụ i kwuru na i ga-eme di mma. Ma m weere site netiti unu ndi nwoke ndi maara ihe na ndi guru ihe na ndi nwere nghota, ma m hoputara ha ka ha buru ndi ndu nelu unu ndi isi puku, na ndi isi nari, na ndi isi iri ise, na ndi isi iri, na ndi ode akwukwo nye ndi ikpe unu. Ma m nyere ndi ikpe unu iwu noge ahụ, na-ekwu, Nurunụ okwu netiti umunne unu, ma kpeenụ ikpe nuzo ziri ezi netiti nwoke na nwanne ya, na netiti onye obia ya. I gaghi amata ihu nikpe, dika nke nta na dika nke ukwu ka i ga-ekpe ikpe, i gaghi egosi ihu mmadu, nihi na ikpe bu nke Chineke, na okwu o bu la nke siri ike site nebe unu no, i ga-ewetara m ya, m ga-anukwa ya. M nyere unu iwu noge ahụ banyere okwu niile nke unu ga-eme.

Ma mgbe anyi hapuru Horeb, anyi gara nzara ahụ niile bu nke ukwu na nke di egwu ahụ unu huru, nuzo ugwu ndi Amorit, dika Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi iwu, ma anyi bjaruru Kadesh Banea. Ma m gwara unu, unu abiala ruo nugwu nke ndi Amor, nke Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye unu.

Hụnụ, Onyenwe anyị bụ Chineke unu enyela unu ala ahụ nihu unu. Rigoronụ nweta ihe nketa dika Onyenwe anyị bụ Chineke nke nna nna unu gwara unu. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Unu niile biakwutere m, si, Ka anyị zipụ ụfọdụ ndị ikom anyị buru ụzọ, ka ha gaa nyochaputa ala ahụ nye anyị, ka ha gwakwa anyị ụzọ anyị ga-esi rigoo, na obodo ndị ahụ anyị ga-abanye. Okwu ahụ masiri m, m wee horo site netiti unu ndi ikom iri na abuo, otu onye site nebo o bula. Ma ha laghachiri azu rigoro nugwu, biakwa ruo na ndagwurugwu nke uyokọ mkpuru vaini, ma nyochaputa ya. Ma ha weere naka ha site na mkpuru nke ala ahụ, wetara unu, ma ha kwuru, Oma bu ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye anyị.

Ma unu achoghi irigo elu, kama unu nupuru isi nokwu Onyenwe anyị bụ Chineke anyị. Ma unu tamuru ntamu nime ulo ikwu unu, ma unu kwuru, Nihi na Onyenwe anyị kporo anyị asi, o duputara anyị site nala Ijpt inyefe anyị naka ndi Amorait, ka ha bibie anyị. Ebee ka anyị na-arigo? Ma umunne unu mere ka obi unu tugharia, na-ekwu, Mba di ukwu na di otutu na di ike karia anyi, na obodo ndi di ukwu na e wusiri ike ruo na eluigwe, ma anyi ahula umu ndi dimkpa nebe ahụ. Ma m gwara unu, unu atula oke egwu, unu atukwala ujo site naka ha. Onyenwe anyi Chineke unu, onye na-aga nihi tupu ihu unu, ya onwe ya ga-esoro unu luso ha ogu dika ihe niile nke o mere unu nala Ijpt, nakwa nime ozara a nke unu huru, nuzo ugwu nke ndi Amor, dika ibulie unu Onyenwe anyi. Chineke gi, di ka mmadu si ebu nwa ya nwoke, nuzo niile nke unu gara ruo mgbe unu biarutere nebe a.

Ma nokwu a, unu ekwereghị Onyenwe anyị Chineke anyị. Onye nke na-ebu unu ụzọ nime ụzọ ịhọrọ ebe nye unu, na-edu unu nọkụ nabali, na-egosi unu ụzọ unu ga-esi gaa, na nigwe ojii nehihie.

Onyenwe anyị nụrụ olu nke okwu unu, e kpasukwara ya iwe, ọ nụrụ iyi, na-ekwu, Ọ bụrụ na onye ọ bụla nime ndị nwoke ndị a ga-ahụ ala ọma a nke m nụrụ iyi nye ndị nna ha, ma e wezuga Caleb nwa Jephunneh, ọ bụ ya ga-ahụ ala ahụ, aga m enyekwa ya ala ahụ ọ zọkwasiri ụkwụ, ya na ụmụ ya ndị ikom, nihi na o jikeere Onyenwe anyị obi ya niile. Ma Onyenwe anyị were iwe megide m nihi unu, na-ekwu, si, Ọ bụladi gi onwe gi agaghị abanye ebe ahụ. Joshua nwa Nun onye guzo gi nakukụ, onye a ga-abanye ebe ahụ; mee ka o sie ike, nihi na ya onwe ya ga-eme ka ọ bụrụ ihe nketa nye Israel. Ma nwata ọ bụla ọhụrụ nke na-amaghị taa ihe ọma ma ọ bụ ihe ọjọọ, ndị a ga-abanye nebe ahụ, m ga-enyekwa ha ya, ha ga-eketakwa ya. Ma unu laghachiri azụ maa ụlọ ikwu nime ọzara, nuzọ nke di nelu Osimiri Uhie.

Ma unu zara, ma kwuo, Anyị emehiela nihi Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, anyị ga-arigo ma buo agha dika ihe niile Onyenwe anyị bụ Chineke anyị nyere anyị niwu, ma onye ọ bụla welie ngwa agha ya, ma mgbe unu gbakotara ọnu, unu na-arigo nugwu ahụ. Ma Onyenwe anyị sirị m, Gwa ha, unu agaghị arigo ma unu agaghị alụ ọgụ, nihi na anoghi m unu, ma unu agaghị etiji nihi ndị iro unu. M gwara unu okwu, ma unu egeghi ntị m, ma unu nupurụ isi nokwu Onyenwe anyị, ma nịkpa ike unu rigoro nugwu ahụ. Ma ndị Amorait ndị bi nugwu ahụ putara

ibiakwute unu, ha chururu unu dika anu si eme, ha meruru unu ahụ site na Sea ruo Homa. Ma mgbe unu ndu ala kwaa akwa nihu Onyenwe anyi Chineke anyi, Onyenwe anyi anughị olu unu, o lebaghikwa anya nebe unu no.

Ma unu nduru ala na Kadesh otutu ubochi, dika onu ogugu ubochi niile unu nduru ala.

2

Ma mgbe anyi tughariri azu, anyi hapuru gawa nozara, nuzo Osimiri Uhie, dika Onyenwe anyi gwara m, ma anyi gbara ugwu Seir gburugburu ruo otutu ubochi. Ma Onyenwe anyi gwara m, Ka o zuru unu igaghari ugwu a, tugharianu ya mere nelu Ugwuru Nye ndi mmadu iwu, si, Unu na-agafe noke ala umunne unu bu umu Iso, ndi bi na Sea, ha ga-atu ujo unu, ha ga-akpachapukwa anya unu nke ukwu. Unu etinyela onwe unu nagma megide ha, nihi na agaghị m enye unu ihe o bu site nala ha, o buladi ebe ukwu ga-azokwasi, maka na e nyela m umu ndi ikom Iso ugwu Sea dika ihe nketa. Jirinu olaedo zuta nri naka ha rie, jirikwanu olaedo nweta mmiri a turu nihe otutu naka ha nuo. Nihi na Onyenwe anyi bu Chineke anyi goziri gi noru niile nke aka gi, mara otu i si gafee ozara ukwu ahụ di egwu ahụ, lee, iri afọ anọ ka Onyenwe anyi bu Chineke gi nonyeere gi, o dighi ihe korọ gi.

Anyi gafere ndi nwanne anyi bu umu Esau, ndi bi na Sea,

nakukụ ụzọ Araba site na Ailon na site na Ezion Geber, mgbe anyị tugharịrị, anyị gafere ụzọ ọzara Moab. Ma Onyenwe anyị gwara m, Ekpola ndị Moab asị, esorola ha buo agha, nihi na agaghị m enye unu ihe ọ bụla site nala ha dika ihe nketa, nihi na enyela m ụmụ Lot Aroer ka ha keta ya dika ihe nketa. Ndị Ommin ndị mbụ bi nelu ya, mba dī ukwu na ọtụtụ na ndị dī ike, dī ka ndị Anakim. A ga-agụ ha dī ka Rephaim, na ndị a dī ka ndị Anakim, ma ndị Moabites na-akpọ ha Emim. Ma na Sea, ndị Horait biri na mbụ, ma ụmụ Esau lara ha niyi, ma chụpụ ha site nihi ha. Ma ha biri nnono ha, dika Israel mere ala nke ihe nketa ya, nke Onyenwe anyị nyere ha. Ugbo a ya mere, bilienụ ma pụonụ, ma gafeenụ ndagwurugwu Zaret.

Ubochị ndị anyị si Kadesh Barnea jee njem ruo mgbe anyị gafere ndagwurugwu Zaret bụ iri afọ atọ na asatọ, ruo mgbe ogbo niile nke ndị nwoke bụ ndị agha nwusiri site nogige ahụ, dika Onyenwe anyị nuru iyi Chineke ha. Aka Chineke dikwasiri ha ibibi ha site netiti ogige ahụ ruo mgbe ha niile lara niyi.

Ma ọ mere mgbe ha niile dara, bụ ndị nwoke ndị agha na-anwu, si netiti ndị mmadu, ma o kwuru Onyenwe anyị gwara m, na-ekwu, gị ga-agafe taa oke ala Moab nke Aroer, Mgbe unu ga-abiaru nso ụmụ Amon, unu akpola ha asị, unu esokwala ha buo agha, nihi na agaghị m enye gị ala ụmụ Amon dika ihe nketa, makana enyela m ya ndị ụmụ Lot dika ihe nketa. Ala Rephaim ga-abụ aguta, nihi na nelu ya, ndị Rephaim biri na mbụ, ma ndị Ammon na-akpọ ha Zamzummim. Mba dī ukwu na ndị dī ọtụtụ ma dikwa ike karịa unu, dī ka ndị Enakeim, Onyenwe anyị bibiri

ha nihi ha, ha ketara ihe nketa ma biri nebe ahụ kpọrọ ha ruo taa. Dị ka ha mere ụmụ ndị ikom Ịsọ ndị bi na Sea, otu ha si bibie ndị Horait site nihi ha, ha ketara ha dị ka ihe nketa, ma biri nnonọdu ha ruo ụbọchị nke a. Ma ndị Euaioi ndị bi na Asedoth ruo Gaza, na ndị Cappadocia ndị si Cappadocia pụta, lara ha nihi ma biri nnonọdu ha.

Ugbu a ya mere, bilienụ ma pụọ, gafee ndagwurugwu Arnon, lee, enyela m naka gị Sihon eze Heshbon onye Amorite na ala ya, malite iketa ya, soro ya lụọ agha nụbọchị a. Malite inye ịma jijiji gị na egwu gị nelu ihu mba niile nke dị nokpuru eluigwe, ndị nūrụ aha gị ga-enwe nsogbu, na ha ga-enwe ihe mgbu site nihi gị.

M zigara ndị nnọchi anya si nọzara Kedemot gakwuru Saihōn eze Heshbon okwu udo, na-ekwu, M ga-agafe site nala gị, nuzọ ka m ga-esi gaa, agaghị m atughari naka nri ma ọ bụ naka ekpe. Nri nke ọlaocha, ị ga-enye m, m ga-eri ya, na mmiri nke ọlaocha, ị ga-enye m, m ga-anụ ya, naanị na m ga-eji ụkwụ m gafee. Dịka ụmụ ndị ikom Esau ndị bi na Sea mere m, na ndị Moab ndị bi na Aroa, ruo mgbe m ga-agafe Jōdan banye nala ahụ nke Onyenwe anyị bụ Chineke anyị na-enye anyị. Ma Saihōn eze Heshbon achoghi ihapụ anyị igafe site nala ya, nihi na Onyenwe anyị Chineke anyị mere ka mmụọ ya sie ike, ma mee ka obi ya sie ike, ka e wee nyefee ya naka gị dị ka ọ dị taa.

Onyenwe anyị gwara m si, Lee, amalitela m inyefe nihi gị Sihon eze Heshbon onye Amōrait, na ala ya. Malite iketa ala ya. Ma

Saihon eze Heshibon putara izute anyi, ya onwe ya na ndi ya niile, maka agha na Jaza. Ma Onyenwe anyi Chineke anyi nyefere ya nihi anyi, anyi tigburu ya na umu ndi ikom ya na ndi ya niile. Anyi wegbara obodo ya niile noge ahu, anyi bibiri obodo o bua na-esote, tinyere ndi inyom ha na umu ha, anyi ahapughi onye o bua ndu. Ewezuga anu ulo anyi kwatara, na ihe nkwa nke obodo ndi ahu anyi weere. Site nAroer, nke di nakuku onu mmiri iyi Arnon, na obodo nke di nime ndagwurugwu, ruo nugwu Gilead, o dighi obodo o bua gbapuru anyi. Onyenwe anyi Chineke anyi nyefere ha niile naka anyi. Mana nso umu Ammon, anyi abiarubeghi nso ihe niile ndi di nakuku iyi Jabbok, na obodo ndi di nugwu ugwu, dika Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi iwu.

3

Ma mgbe anyi tughaririazu, anyi gara elu uzo nke na-aga Bashan, ma Og eze nke Bashan putara izute anyi, ya onwe ya na ndi ya niile maka agha na Edraim. Onyenwe anyi sirim, atula ya egwu, nihi na enyela m ya naka gi, na ndi ya niile, na ala ya niile, i ga-emere ya dika i mere Saihon eze ndi Amorait, onye biri na Heshbon. Onyenwe anyi bu Chineke anyi nyefere ya naka anyi, ya na Og eze Bashan, na ndi ya niile, anyi tigburu ya ruo mgbe o dighi onye o bua foduru nime mkpuru ya.

Ma anyi wegbara obodo ya niile noge ahu, o dighi obodo nke anyi na-eweghi naka ha, iri obodo isii, mpaghara niile gbara

Agob gburugburu nke eze Og nọ na Beshan. Obodo niile bụ nke e wusiri ike, nwere mgbidi dị elu, ọnụ ụzọ ama na mkpọrọ, ma e wezuga obodo ndị Periz ndị dị ọtụtụ nke ukwu. Anyị bibiri ha kpamkpam, dị ka anyị mere Sihon eze Heshbon, anyị bibikwara obodo niile nke na-esote kpamkpam, tinyere ndị inyom na ụmụaka. Na anụ ụlọ niile, na ihe a kwatara nke obodo ndị ahụ, anyị kwatara ha maka onwe anyị.

Noge ahụ, anyị nwetara ala ahụ site naka ndị eze abụọ nke ndị Amorait, bụ ndị nọ nofe osimiri Jordan, site niyi Arnon ruo nugwu Hermon. Ndị Osisi nkwa na-akpọ ugwu Hermon Sanior, ma onye Amorit kpọrọ ya Sanir. Obodo niile nke Misor, na Gilead niile, na Bashan niile ruo Elcha na Edraim, bụ obodo alaeze nke Og na Bashan, Maka na ma ọ bughị Og eze Bashan fọduru site na ndị Rephaim, lee akwa ya bụ akwa igwe, lee nke a dị na nsọtụ nke ụmụ Ammon, itoolu cubit bụ ogologo ya, na anọ cubit bụ obosara ya site na cubit nke nwoke. Na ala ahụ anyị ketara noge ahụ site naAroer, nke dị nakụkụ ọnụ mmiri iyi Arnon, na ọkara ugwu Gilead, na obodo ya niile, m nyere Ruben na Gad. Na m nyere ọkara ebo Manase ihe fọduru na Gilead, na alaeze Bashan niile nke Og, na mpaghara gbara Argob gburugburu niile, Bashan ahụ niile, ala a ga-agụ dika ala ndị Refaim. Na Jair nwa Manasseh weere mpaghara gburugburu Argob niile ruo nókè Gargasi na Machathi, ọ kpọrọ ha naha ya Bashan Thauoth Jaeir ruo taa. M nyere Machir Gilead. Na nye Ruben na nye Gad, enyela m site na Gilead ruo na iyi Anon, etiti nke iyi bụ oke, na ruo na Jabok, iyi ahụ bụ oke nye ụmụ Amon. Na Arabah na Jordan bụ oke nke Mahanareth, ruo nosimiri Arabah, bụ osimiri

nnu nke dị nokpuru Asedoth Phasga nakụkụ ọwụwa anyanwụ.

Ma m nyere unu iwu noge ahụ, na-ekwu, Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu ala a dika ihe nketa, jikerenu onwe unu ngwa agha gaa nihu ụmụnne unu ụmụ Izrel niile ndị nwere ike. Mana ndị nwanyị unu na ụmụ unu na anụ ụlọ unu, ama m na unu nwere ọtụtụ anụ ụlọ, ka ha biri nobodo unu nke m nyere unu, ruo mgbe Onyenwe anyị Chineke unu ụmụnne unu, dika unu, ka ha keta ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye ha nofe Jordan, mgbe ahụ onye ọ bụla nime unu ga-aloghachi nihe nketa ya nke m nyere unu.

Ma m nyere Joshua iwu noge ahụ, na-ekwu, Anya unu ahụla ihe niile dị ka ha dị ukwu nke Onyenwe anyị Chineke anyị mere ndị eze abụọ ndị a, otu ahụ ka Onyenwe anyị Chineke anyị ga-eme alaeze niile nke ị na-agafe gaa nebe ahụ. Unu agaghị atụ egwu ha, nihi na Onyenwe anyị Chineke anyị nonwe ya ga-alurụ unu ọgụ.

Ma arịrịọ m Onyenwe anyị noge ahụ, na-ekwu, Onyenwe anyị Chineke, ị malitere igosi ohu gị ike gị, na ume gị, na aka gị dị ike, na ogwe aka gị dị elu. Onye bụ Chineke na mbara igwe ma ọ bụ nelu ụwa, onye ga-eme dika i mere, na dika ike gị? Gafere, ya mere aga m ahụ ala ọma a nke dị nofe Jordan, ugwu ọma a na Anti-Lebanon.

Ma Onyenwe anyị legbara m anya nihi unu, ma ọ nughị m ntị, ma Onyenwe anyị gwara m, Ka o zuru gị, atụkwasi kwala ọzọ

ikwu okwu a. Rìgoro nelu ugwu nke a wara awa, welie anya gi lee nòdìda mmiri na Ugwu na Ndìda na ọwụwa anyanwụ, hụ ya nanya gi, maka na ị gaghi agafe Jodan a. Ma nye Joshua iwu, mee ka o sie ike, gbaa ya ume, nihi na ọ bụ ya ga-agafe nihi ndi a, ọ bụkwa ya ga-eme ka ha keta ala niile nke ị hụrụ. Ma anyị nòduru ala na ndagwurugwu di nso nulo Peor.

4

Ugbu a Israel, geenu nti niwu ndi a na ikpe ndi a, di ka ha di otutu nke m na-akuziri unu taa ka unu mee, ka unu di ndu, ka unu mubaa, ka unu banye keta ala ahụ nke Onyenwe anyi Chineke nke nna unu ha na-enye unu. Unu agaghi agbakwunye ihe o bula nokwu nke m na-enye unu iwu, unu agaghikwa ewepu ihe o bula na ya, debenu iwu niile nke Onyenwe anyi Chineke anyi, di ka m si enye unu iwu taa. Anya unu ahula ihe niile nke Onyenwe anyi Chineke anyi mere na Baal Peor, nihi na onye o bula nke gara nazu Baal Peor, Onyenwe anyi Chineke unu bibiri ya site netiti unu. Unu ma ndi jikoro na Onyenwe anyi Chineke unu, unu niile di ndu taa.

Leenu, egosila m unu ukpuru na ikpe di ka Onyenwe anyi nyere m iwu, ka e mee otu a nala ahụ unu na-abanye nime ya ebe ahụ iji keta ya. Unu ga-edebe ma mee ha, nihi na nke a bu amamihe unu na nghota unu nihi mba niile, ndi ga-anu iwu niile ndi a, ha ga-asị, Lee, ndi amamihe na ndi nwere ihe omuma, mba ukwu nke a. Nihi na olee udi mba di ukwuu, nke o nwere Chineke na-

abjara ha nso di ka Onyenwe anyi bu Chineke anyi nihe niile mgbe o bula anyi kpokuo ya? Ma olee mba di ukwu nke nwere ukpuru na ikpe ziri ezi di ka iwu a niile, nke m na-enye nihi unu taa?

Naa nti maka onwe gi, ma chekwaa mkpuruobi gi nke ukwu, ka i ghara ichefu okwu niile ndi anya gi huru, ka ha gharakwa isi nobi gi puo ubochi niile nke ndu gi, ma i ga-akuziri umu gi na umu umu gi banyere ubochi ahụ unu guzoro nihi Onyenwe anyi Chineke anyi na Horeb nubochi ogbakọ ahụ, mgbe o kwuru Onyenwe anyi gwara m, Kpokotara m ndi mmadu ahụ, ka ha nuru okwu m, ka ha muta itu egwu m ubochi niile nke ha na-ebi nelu uwa, na ka ha kuziere umu ha ndi ikom. Unu bjarutere wee guzo nakuku ugwu ahụ, ugwu ahụ na-enwu oku ruo neluigwe, ochichiri, oke ochichiri, na ifufe oke ikuku. Ma Onyenwe anyi gwara unu okwu site netiti oku ahụ, unu nuru olu okwu ndi ahụ, ma unu ahughi udiri o bula, naani olu. Ma o kororo unu ogbugba ndu ya, nke o nyere unu iwu ka unu mee, bu okwu iri ndi ahụ, ma dee ha nelu mbadamba nkume abuo.

Onyenwe anyi nyere m iwu noge ahụ ka m kuziere unu ukpuru na ikpe, ka unu mee ha nala ahụ unu na-abanye ebe ahụ iketa ya. Na unu ga-echebe mkpuru obi unu nke ukwu, nihi na unu ahughi udiri o bula nubochi ahụ Onyenwe anyi gwara unu okwu na Horeb nugwu ahụ site netiti oku ahụ. Unu emela iwu-na-enweghi-isi ma meere onwe unu ihe a piru api oyiri, oyiyi o bula nke nwoke ma o bu nwanyi, Oyiyi nke anumanu niile di nelu ala, oyiyi nke nnunu niile nwere nku nke na-eke efe

nokpuru eluigwe, Oyiri nke ihe niile na-akpu akpu nke na-akpu akpu nelu ala, oyiri nke azu niile, di ka ha niile di nime mmiri nokpuru ala. Ma i gaghie elie anya neluigwe wee hu anyanwu na onwa na kpakpando na ihe niile nke eluigwe, ka e duhie gi uzọ i ga-eke ha ofufe ma fee ha, bu ihe ndi Onyenwe anyi Chineke gi kenyere mba niile di nokpuru eluigwe. Ma Chineke weere unu, ma o duputara unu site nala Ijpt, site noku nke igwe, site nIjpt, ka unu buru ya ndi ihe nketa, di ka o di taa.

Ma Onyenwe anyi bu Chineke were iwe megide m nihi ihe ndi unu kwuru, o nukwara iyi na m agaghie agafe osimiri Jodan a, na m agaghie abanye nala ahụ nke Onyenwe anyi bu Chineke gi nanye gi dika ihe nketa. Maka na m na-anwu nala a, agaghie m agafe Jodan a, ma unu ga-agafe ma keta ala oma a. Kpachara anya unu, unu echefukwala ogbugba ndu Onyenwe anyi Chineke anyi, nke o mere nye unu, ka unu ghara ime iwu ojoo, ka unu ghara imere onwe unu ihe a piri api oiyi nke ihe niile nke Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi iwu. Nihi na Onyenwe anyi Chineke gi bu oku na-erepia, Chineke ekworo.

O buru na i muta umu ndi ikom na umu umu gi ndi ikom, ma unu noro ogologo oge nala ahụ, ma unu mebie iwu, ma unu mee ihe a piri api oiyi nke ihe niile, ma unu mee ihe ojoo nihi Onyenwe anyi Chineke nke unu kpasuo ya iwe, ana m agba unu akaebe taa nke eluigwe na nke ala, na mbibi ka unu ga-ala niyi site nala ahụ nke unu na-agafe Jordan ebe iketa, o bughie ogologo ubochi ka unu ga-adu nelu ya, kama o bu e bibiri ka a ga-ebibi unu. Onyenwe anyi ga-agbasasi unu netiti mba niile, a ga-

ahapụkwa unu ka unu bụrụ ndị ole na ole nọnu ọgụgụ netiti mba niile ndị ahụ Onyenwe anyị ga-akpobata unu nime ha. Ma unu ga-eke nebe ahụ chi ndị ọzọ bụ ọrụ aka mmadụ, osisi na nkume, ndị na-adighị ahụ ụzọ, na-adighịkwa anụ ihe, na-adighịkwa eri ihe, na-adighịkwa esi ihe. Ma unu ga-achọ Onyenwe anyị Chineke unu nebe ahụ, unu ga-achotakwa ya mgbe unu ji obi gi niile na mkpụrụ obi gi niile chọọ ya nọg nsogbu gi. Ma okwu ndị a niile ga-abiakwasị gi nụbọchị ikpeazụ, ị ga-atugharịkwute Onyenwe anyị bụ Chineke gi, ị ga-anụkwa olu ya, Nihị na Chineke nwere obi ebere Onyenwe anyị bụ Chineke gi, ọ gaghi ahapụ gi, ọ bughị kwa ọ ga-ebibi gi, ọ gaghi ichefu ọgbugba ndụ nke nna nna gi ha, nke Onyenwe anyị nūrụ iyi nye ha.

Juọ banyere ụbọchị ndị mbụ nke gara aga tupu oge gi, site nụbọchị ahụ Chineke kere mmadụ nelu ụwa, sitekwa notu nsọtụ nke eluigwe ruo nnsọtụ nke ọzọ nke eluigwe, ma ọ bụrụ na ihe dị ka okwu dị ukwu a emeela, ma ọ bụrụ na anụla ụdị ihe dị otu a, ma ọ bụrụ na mba ọ bụla anụla olu Chineke dị ndụ na-ekwu okwu site netiti ọkụ, dị ka i nūrụ ma dīkwa ndụ, Ọ bụrụ na Chineke nwalere ka ọ bata were nye onwe ya mba site netiti mba ọzọ nọnwunwa, na nihe irịba ama, na nihe itụnanya, na nagma, na naka dị ike, na nogwe aka dị elu, na nọhụ dị ukwu, dị ka ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke anyị mere nIjpt nihu gi mgbe ị na-ahụ ya? Ya mere ị ga-amata na Onyenwe anyị Chineke gi bụ Chineke, na ọ dighị ọzọ ma e wezuga ya. Site na mbara eluigwe ka a nūrụ olu ya iji zụọ gi, na nelu ụwa o gosiri gi ọkụ ya nke ukwu, na okwu ya niile ị nūrụ site netiti ọkụ ahụ.

Nihi na ọ hụrụ nna nna gị nanya, ọ họtara mkpuru ha na ha bu unu, ọ kpọtakwara gị nonwe ya site nke ya di ukwu site n'Ijpt. Ibibi mba ndi di ukwu na ndi siri ike kara gị nihi gị, ikwebata gị inye gị ala ha iketa, di ka i nwere ya taa.

Ma i ga-ama taa, ma i ga-eji uche gị laghachi azu, na Onyenwe anyi Chineke gị nke a bu Chineke neluigwe nelu nakwa nelu uwa nokpuru, na ọ dighikwa onye ozo ma e wezu ya. Ma chekwaa iwu ya na upuru ya niile nke m na-enye gị iwu taa, ka o wee diri gị mma na umu gị ndi ikom mgbe gị gasiri, ka unu wee nwee ogologo ndu nelu ala nke Onyenwe anyi Chineke gị na-enye gị ubochi niile. Mgbe ahụ, Moses kewapuru obodo ato nofe osimiri Jordan site nakuku owuwa anyanwu. Igbaru nebe ahụ bu onye ogbu mmadu nke ga-egbu onye agbata obi namaghi ama, na nke a na-akpoghi ya asi tupu unyaahu na nke ato, ọ ga-agbaba notu nime obodo ndi a, ma ọ ga-adị ndu. Bosor nke di nọzara nala di larii nke Ruben, na Ramot nke di na Gilead nke Gad, na Gaulon nke di na Bashan nke Manase.

Nke a bu iwu nke Mosis tinyere nihi umu Izrel. Ndi a bu ihe akaebe, na iwu, na ikpe, nke Mosis gwara umu Izrel mgbe ha si nala Ijpt puta. Nofe gafere Jodan, nime ndagwurugwu, nso ulo Peoa, nala Saihon eze ndi Amorait, onye biri na Heshbon, bu onye Mosis na umu Izrel tigburu mgbe ha si nala Ijpt puta. Ha ketara ihe nketa ala ya na ala Og eze nke Bashan, ndi eze abuo nke ndi Amor, bu ndi no nofe Jordan nakuku owuwa anyanwu, Site n'Aroer, nke di nakuku onu mmiri iyi Arnon, na nelu ugu nke Sihon, nke bu Hermon, Arabah niile di nofe Jordan nakuku

ọwụwa anyanwụ nokpuru Asedoth nke a wara awa.

5

Mosis kpọrọ ndị Izrel niile, sị ha, Geenụ ntị Izrel, banyere iwu na ikpe ndị a niile m na-ekwu nntị unu taa. Mụtanụ ha, ma debenụ ha site nime ha. Onyenwe anyị Chineke unu mere ogbugba ndụ na unu na Horeb. Ọ bughị nke nna nna unu ka Onyenwe anyị gbara ogbugba ndụ a, kama ọ bụ nke unu, unu niile nọ ebe a ndị dị ndụ taa. Ihu na ihu ka Onyenwe anyị gwara unu okwu nugwu ahụ site netiti ọkụ. Mụ na m guzoro netiti Onyenwe anyị na unu noge ahụ iji kwupụtara unu okwu Onyenwe anyị, nihi na unu tūrụ egwu site nihi ọkụ ahụ, ma unu arịgoghị nugwu ahụ, na-ekwu Mụ bụ Onyenwe Anyị Chineke gị, onye kpọpụtara gị site nala Ijpt, site n'ọhụ.

Ị gaghị enwe chi ndị ọzọ nihi m.

Ị gaghị emere onwe gị arụsị, ma ọbụ oyiri ihe ọbụla dị neluigwe nelu, na nke dị nala nokpuru, na nke dị na mmiri nokpuru ala. Ị gaghị efe ha ofufe, ị gakwaghị ejere ha ozi, nihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị bụ Chineke gị, Chineke na-ekwo ekworo, nke na-akwughachi mmehie nna nna nelu ụmụ ruo n'ogbo nke atọ na nke anọ nke ndị kpọrọ m asị. na na-eme ebere ruo puku ogbo nye ndị hūrụ m nanya na ndị na-edebe iwu m Ị gaghị ewere aha Onyenwe anyị bụ Chineke gị nefu, nihi na Onyenwe anyị bụ Chineke gị agaghị agụ onye na-ewere aha ya nefu dị ka onye aka

ya dị ọcha.

Chebe ụbọchị nke izuike ka ị doo ya nsọ, dika Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị iwu. Nime ụbọchị isii ka ị ga-arụ ọrụ ma mee ọrụ gị niile, Ma nụbọchị nke asaa bụ sabbaths nye Onyenwe anyị Chineke gị, ị gaghi eme ọrụ ọ bụla na ya, gị na nwa gị nwoke na nwa gị nwanyi, ohu gị na ohu gị nwanyi, ehi gị na anụmanụ ibụ gị, na anụ ụlọ gị niile, na ọbịa bi netiti gị, ka ohu gị nwoke, na ohu gị nwanyi, na anụmanụ ibụ gị nwee ike zuru ike, dị ka gị onwe gị. Ị ga-echeta na ị bụ ohu nọ nala Ijpt, na Onyenwe anyị Chineke gị kpọputara gị site nebe ahụ naka dị ike na nogwe aka dị elu. Nihie nke a, Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị iwu ka ị na-edebe ụbọchị izuike ma doo ya nsọ. Sọpuru nna gị na nne gị, dika Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị iwu, ka ihe gaara gị nke ọma, nakwa ka ị dị ogologo ndụ nelu ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. Ị gaghi egbu mmadụ. Ị gaghi akwa iko. Ị gaghi ezu ohi. Ị gaghi agba akaebe ụgha megide onye agbata obi gị. Ị gaghi achọ nwunye onye agbata obi gị, ị gaghi achọ ụlọ onye agbata obi gị, ma ọ bughị ala ubi ya, ma ọ bughị ohu ya, ma ọ bughị odibo nwanyi ya, ma ọ bughị ehi ya, ma ọ bughị anụmanụ ibụ ya, ma ọ bughị anụ ụlọ niile ya, ma ọ bughị ihe niile nke onye agbata obi gị nwere.

Okwu ndị a ka Onyenwe anyị gwara nzukọ unu niile nugwu ahụ site netiti ọkụ, ọchịchiri, ọchịchiri gbara ọchịchiri, ifufe oke, olu dị ukwu, ma ọ tụtawasighi ihe ọzọ, o dekwara ha nelu mbadamba nkume abụọ, ma nye m ha. Ọ bụ na o mere ka unu nuru olu ahụ si netiti ọkụ, ugwu ahụ nọkwa na-ere ọkụ, unu

niile bụ ndị ndu nke ebo unu na ndị okenye unu biakwutere m, Na unu nọ na-ekwu, Lee, Onyenwe anyị Chineke anyị gosiri anyị ebube ya, na olu ya anyị nūrụ site netiti oku. Nubochi a, anyị hūrụ na Chineke ga-agwa mmadụ okwu, ọ ga-adikwa ndu. Ugbu a ka anyị ghara inwụ, nihi na oku ukwu a ga-eripia anyị, ọ būrụ na anyị anukwa olu Onyenwe anyị Chineke anyị ọzọ, anyị ga-anwụ. Onye bụ anụ ahụ nke nūrụ olu Chineke dị ndu na-ekwu site netiti oku dika anyị ma dīrī ndu? Biaruo nso gi, nūrụ ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke anyị ga-ekwu, gi ga-agwa anyị ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke anyị ga-agwa gi, anyị ga-anụ ma mee ya.

Onyenwe anyị nūrụ olu okwu unu mgbe unu na-agwa m okwu, Onyenwe anyị gwara m si, Anula m olu okwu ndi a niile ha gwara gi; ihe niile ha kwuru ziri ezi, ihe niile ha kwuru. Onye ga-eme ka obi ha di otu a nime ha, ka ha tūọ egwu m ma debe iwu m niile ubochi niile, ka o wee dīrī ha mma, na umu ha niile ruo mgbe ebighi ebi? Gaa, asiri m ha, laghachikwanu nulo unu. Ma gi guzo ebe a na m, m ga-agwa gi iwu niile na ukpuru niile na ikpe niile nke i ga-akuziri ha, ka ha mee ha otu a nala ahụ nke m na-enye ha dika ihe nketa. Ma unu ga-edebe ime otu Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi iwu. Unu agaghị atughari naka nri ma ọ bụ naka ekpe, Nusoro niile nke Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi iwu ka i gaa nime ya, ka o wee mee ka i nwee izu ike, ka ọ dikwa gi mma, ka unu wee di ndu ogologo oge nelu ala nke unu ga-eketa.

6

Ma ndị a bụ iwu na ụkpụrụ na ikpe niile nke Onyenwe anyị Chineke anyị nyere iwu ka a kuziere unu ime otu a nala ahụ nke unu na-abanye nime ya ebe ahụ iketa ya. Ka unu nwee ike ịtụ egwu Onyenwe anyị Chineke unu, debe ụkpụrụ ya niile na iwu ya niile nke m na-enye gị iwu taa, gị na ụmụ gị ndị nwoke na ụmụ ụmụ gị ndị nwoke, ụbọchị niile nke ndụ gị, ka unu nwee ike ibi ogologo ndụ.

Ma nụrụ Israel, ma chebe ime, ka ọ dịrị gị mma, ma ka unu mụbaa nke ukwuu, dị ka Onyenwe anyị Chineke nke nna gị kwuru inye gị ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ ahụ. Na nke a bụ iwu na ikpe niile, dị ka ha si dị ọtụtụ nke Onyenwe anyị nyere iwu ụmụ Izrel na ọzara, mgbe ha si nala Ijipt pụta. Gee ntị Izrel, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, Onyenwe anyị bụ otu. Ị ga-ahụ Onyenwe anyị bụ Chineke gị nanya site nobi gị niile, site na mkpụrụ obi gị niile, na site nike gị niile. Okwu ndị a niile m na-enye gị iwu taa ga-adị nime obi gị na nime mkpụrụ obi gị. Ị ga-akuziri ụmụ gị ndị ikom ihe ndị a, ị ga-ekwukwa banyere ha mgbe ị nọdurụ n'ụlọ gị, mgbe ị na-aga nuzọ, mgbe ị dinara ala, na mgbe ị biliri. Ị ga-ekekọta ha ka ha bụrụ ihe ịrịba ama naka gị, ha ga-abụkwa ihe na-adigide adigide nihu anya gị. Ma unu ga-eede ha nelu ibo ụzọ nke ụlọ unu na n'ọhịa ụzọ ama unu.

Ọ ga-abụkwa na mgbe Onyenwe anyị Chineke gị ga-ebubata gị nime ala ahụ nke ọ n'ụrụ iyi nye nna nna gị ha, bụ Abraham, na

Isaac, na Jekob, inye gi obodo ndi buru ibu na ndi mara mma nke i na-ewughi, Ulo ndi juputara nihe oma niile nke i mejuputaghi, olulu mmiri ndi e gwuputara nke i gwuputaghi, ubi vain na ubi oliv nke i kughi, mgbe i riechara ma rijuo afọ, kpachara onwe gi anya ka i ghara ichefu Onyenwe Chineke gi onye kpoputara gi site nala Ijpt, site nulo ohu. Onyenwe anyi bu Chineke gi ka i ga-atu egwu, naani ya ka i ga-eke, i ga-arapara nso na ya, i ga-eji aha ya na-anu iyi.

Unu agala nazu chi ndi ozọ site na chi nke mba ndi gbara unu gburugburu. Nih na Chineke ekworo bu Onyenweanyi Chineke gi no nime gi, ka o ghara ibu na o were iwe, Onyenweanyi Chineke gi megide gi, o ga-ebibi gi site nihi uwa.

I gaghi anwa Onyenwe anyi Chineke gi, dika unu nwalere ya noge nnwale ahụ. Na-eche nche, i ga-edebe iwu nke Onyenwe anyi Chineke gi, ihe akaebe, na ukpuru niile di ka o nyere gi niwu. I ga-eme ihe na-atọ uto na ihe oma nihi Onyenwe anyi Chineke gi, ka o diri gi mma, ka i banye ma keta ala oma ahụ nke Onyenwe anyi nuru iyi nye nna nna unu ha. Ichupu ndi iro gi niile nihi gi, dika Onyenwe anyi kwuru.

O ga-abu mgbe nwa gi nwoke juru gi echi, na-ekwu, Gini bu ihe akaebe ndi a, na iwu ndi a, na ikpe ndi a, nke Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi niile iwu? Ma i ga-agwa nwa gi nwoke si, Anyi bu ndi ohu Fero nala Ijpt, ma Onyenwe anyi si ebe ahụ duputa anyi site naka di ike na ogwe aka e weliri elu. Ma Onyenwe anyi nyere ihe iriba ama na oru ebube di ukwu na

ọjọọ nIjpt megide Fero na ọlọ ya nihu anyị. Na ọ dupụtara anyị site nebe ahụ inye anyị ala a, nke o nūrụ iyi inye ndị nna anyị. Ma Onyenwe anyị nyere anyị iwu ka anyị mee iwu ndị a niile, ka anyị tọọ egwu Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, ka o wee dīrī anyị mma ụbọchị niile, ka anyị dī ndụ dīka anyị dī taa. Ọ ga-abụ ebere nye anyị ma ọ būrụ na anyị edebe ime iwu ndị a niile nihu Onyenwe anyị Chineke anyị dīka o nyere anyị iwu.

7

Ọ būrụ na Onyenwe anyị Chineke gị ewebata gị nala ahụ ị na-abanye ebe ahụ iketa ya, ma chupụ mba ndị ukwu nihu gị, bụ ndị Het na ndị Gegesi na ndị Amōrait na ndị Kenan na ndị Periz na ndị Hiv na ndị Jebus, mba asaa ndị dī ọtūtụ ma sie ike karịa unu, Na Onyenwe anyị Chineke gị ga-enyefe ha naka gị, ị ga-akụ ha, ị ga-eji mbibi ehichapụ ha kpamkpam, ị gaghị eme ka gị na ha nwee ogbugba ndụ, unu agaghịkwa egosi ha ebere. Ị gaghị alukwa di ma ọ bụ nwunye netiti ha, nwa gị nwanyị ka ị gaghị enye nwa ya nwoke, nwa ya nwanyị ka ị gaghị ewerekwa nye nwa gị nwoke. Ọ ga-atugharị nwa nwoke gị site nebe m nọ, nihi na ọ ga-eke chi ndị ọzọ, na Onyenwe anyị ga-ewe iwe megide unu, ma bibie gị ngwa ngwa. Mana otu a ka unu ga-eme ha: ebe nchụàjà ha ka unu ga-akwatu, ogidi ha ka unu ga-etiji, ọhịa nsọ ha ka unu ga-egbutu, ihe a piri apị nke chi ha ka unu ga-eji oku rechapụ. Nihi na ị bụ ndị dī nsọ nye Onyenwe anyị Chineke gị, Onyenwe anyị Chineke gị hoooro gị ka ị būrụ ndị ya puru iche karịa mba niile dī nelu ihu ụwa.

Ọ bughị nihi na unu dị ọtụtụ karịa mba niile ka Onyenwe anyị ji hōrọ unu, ma hōpụta unu, nihi na unu dị ole na ole karịa mba niile. Mana nihi ihunanya Onyenwe anyị nwere nebe unu nọ, na idebe iyi nke ọ nūrụ nye ndị nna unu, ka Onyenwe anyị ji aka dị ike dupụta unu, ma Onyenwe anyị gbapụtara gị site nulo nke ibu ohu, site naka Fero eze Ijipt. I ga-amata na Onyenwe anyị Chineke gị, onye a bụ Chineke, Chineke kwesiri ntụkwasị obi, onye na-echebe ọgbughba ndụ na ebere nye ndị hūrụ ya nanya na ndị na-edebe iwu ya ruo puku ọgbọ. Ma ọ na-akwughachi ndị kpọrọ ya asị nihi ha iji laa ha nihi, ọ gaghị egbu oge banyere ndị kpọrọ ya asị, ọ ga-akwughachi ha nihi ha.

Ma gị ga-edebe iwu ndị a, na ụkpurụ ndị a, na ikpe ndị a, niile nke m na-enye gị iwu taa ka i mee. Ma ọ ga-abụ na mgbe unu nūrụ iwu ndị a, ma chebe ha ma mee ha, Onyenwe anyị Chineke gị ga-echebe gị ọgbughba ndụ na ebere nke ọ nūrụ iyi nye nna nna unu. Ọ ga-ahụ gị nanya, gozie gị, mee ka i mụbaa, goziekwa umu afọ gị na mkpuru nke ala gị, ọka gị, mmanya gị na mmanu gị, igwe ehi gị na igwe aturu gị nelu ala ahụ nke Onyenwe anyị nūrụ nna nna gị ha iyi inye gị. A goziri gị ga-abụ karịa mba niile, ọ gaghị adị onye aga nime unu, ma ọ bughị nke na-amughị nwa, na nime anụ ulọ gị. Ma Onyenwe anyị Chineke gị ga-ewepu site na gị ọrịa niile, na ọrịa niile nke Ijipt ndị ojoo, bụ ndị i hūrula, na ihe niile ndị i maara, ọ gaghị etinye ha nahụ gị, kama ọ ga-etinye ha nahụ ndị niile kpọrọ gị asị.

I ga-eri ihe nkata niile nke mba ndị ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. Anya gị agaghị emere ha ebere, i gaghị

efekwa chi ha, nihi na nke a bụ ihe ịsọ ngọngọ nye gị.

Ọ bụrụ na ị na-ekwu nime uche gị, Mba a dị ukwu karịa m, kedu ka m ga-esi nwee ike ibibi ha? Ị gaghị atụ ha egwu, ị ga-echeta ihe niile Onyenwe anyị Chineke gị mere Fero na ndị Ijpt niile, Nnwale ndị ukwu nke anya gị hụrụ, ihe ịrịbama na ihe ebube ndị ukwu ahụ, aka dị ike ahụ, na ogwe aka dị elu ahụ, dị ka Onyenwe anyị Chineke gị si dupụta gị, otu ahụ ka Onyenwe anyị Chineke unu ga-emere mba niile ndị ị na-atụ egwu nihu ha. Na ebu ka Onyenwe anyị Chineke gị ga-eziga nime ha, ruo mgbe ndị fọdụrụ na ndị zoro ezo site naka gị ga-ala niyi. Ị gaghị atụ egwu nihu ha, nihi na Onyenwe anyị Chineke gị nọ nime gị, Chineke dị ukwu na dị ike. Ma Onyenwe anyị Chineke gị ga-eripịa mba ndị a site nihu gị nwayọọ nwayọọ, ị gaghị enwe ike ibibi ha ngwa ngwa, ka ala ahụ ghara ighọ ebe togborọ nefu, ma ka ụmụ anụ ọhịa ghara ịmụbaa megide gị. Na Onyenwe anyị Chineke gị ga-enyefe ha naka gị, ị ga-ebibi ha mbibi dị ukwu, ruo mgbe ị ga-ekpochapụ ha kpamkpam, Ọ ga-enyefe ndị eze ha naka unu, unu ga-ekpochapụ aha ha site nebe ahụ. Ọ dighị onye ga-eguzogide gị, ruo mgbe ị ga-ebibi ha kpamkpam.

Ihe oyii a piri apị nke chi ha, unu ga-agba ọkụ. Ị gaghị achọ ọlaọcha, ma ọ bughị ọlaedo site na ha; ị gaghị ewere ha nye onwe gị, ka ị ghara ịsụ ngọngọ site na ya, nihi na ọ bụ ihe arụ nye Onyenwe anyị bụ Chi gị. Ma ị gaghị ewebata ihe arụ nime ụlọ gị, ị ga-abụkwa ihe a bụrụ ọnụ dika nke a, ị ga-akpọ ihe arụ asi, ị ga-akpọkwa ihe arụ asi, nihi na ọ bụ ihe a bụrụ ọnụ.

8

Iwu niile nke m na-enye unu taa, unu ga-edebe ha ime, ka unu dī ndụ, mụbaa, banye ma keta ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke unu n̄rụ iyi nye nna nna unu. Ma ị ga-echeta ụzọ niile nke Onyenwe anyị Chineke ị duuru ị n̄zara, ka o wee wedaa ị nala ma nwalee ị, ka e wee mara ihe dī nobi ị, ma ị ga-edebe iwu ya ka ọ bụ na ị gaghi edebe ha. Ma o mekpara ị ahụ, meekwa ka agụụ guo ị, zuokwa ị mánà, nke ndi nna ị na-amaghi, ka o wee kwuputara ị na ọ bughị naani achicha ka mmadu ga-eji dī ndụ, kama ọ bụ site nokwu niile nke si n̄onụ Chineke na-aputa ka mmadu ga-eji dī ndụ. Uwe ị emeghi ochie site na ị, akpukpo ukwu ị akaghi aka site na ị, ukwu ị aburubeghi ike, lee, iri afọ anọ.

Ị ga-amakwa nobi ị na dī ka mmadu si adọ nwa ya nwoke aka ná ntị, otu ahụ ka Onyenwe anyị Chineke ị ga-esi dọọ ị aka ná ntị. Ọ buru na ị ga-edebe iwu nke Onyenwe anyị Chineke ị, ije ije nuzọ ya niile, na itụ egwu ya.

Nihi na Onyenwe anyị Chineke ị ga-ebubata ị nime ala oma na sara mbara, ebe iyi mmiri na isi iyi nke omimi na-asoputa site na mbara ala na site nugwu. Ala nke oka wit na oka bali, osisi vain, osisi fig, pomegranet, ala nke osisi oliv, mmanu na mmanu anu, Ala nke ị ga-eri nri ị nenweghi ubiam, nke ị gaghi enwe ukọ ihe obula nelu ya, ala nke nkume ya bụ igwè, na site nugwu ya ị ga-egwuputa bronz.

I ga-eri, i ga-ejuju afọ, i ga-agozikwa Onyenwe anyị bụ Chineke
 gi nihi ala oma nke o nyere gi. Kpachara anya nonwe gi ka i
 ghara ichefu Onyenwe anyị Chineke gi, nke ighara idebe iwu ya
 niile, na ikpe ya niile na ukpuru ya niile, di ka m na-enye gi iwu
 taa, Mgbe i riri ihe ma ju afọ, wuo ulọ ndi mara mma ma biri
 nime ha, Na mgbe ehi gi na aturu gi mubaara gi, olaocha na
 olaedo mubaara gi, na ihe niile nke ga-abu nke gi mubaara gi, I
 buru onye e buliri elu nobi, ma chefuo Onyenwe anyị bu
 Chineke gi, onye kpoputara gi site nala Ijipt, site nulo ohu, Onye
 kpotara gi site nozara ukwu ahụ di egwu, ebe agwo na-ata ata
 no, na akpi, na akpiri ikpo nku, ebe mmiri na-adighi, onye sitere
 na nkume di nkọ weputara gi isi iyi mmiri Onye nyere gi manà
 nri nozara, nke gi na ndi nna gi na-amaghi, ka o wee wedaa gi
 nala, nwalee gi, ma meekwa gi ihe oma nubochi ndu gi ikpeazu.
 Ekwula nobi gi, Ike m na ume nke aka m nyere m ike di ukwu
 a. Ma i ga-echeta Onyenwe anyị bu Chineke gi, na ya onwe ya
 na-enye gi ike ime ihe ike, ka o wee guzobe ogbugba ndu ya nke
 Onyenwe anyị nuru iyi nye nna nna gi, di ka taa.

O ga-abu na o buru na i chefuo, chefuo Onyenwe anyị Chineke
 gi, ma soro chi ndi ozọ, ma fee ha ofufe, ma kporo ha isiala, ana
 m agba unu akabe taa, eluigwe na ala, na unu ga-ala niyi nuzo
 mbibi. Di ka Onyenwe anyị Chineke si ebibi mba ndi ozọ niile
 nihi unu, otu a ka unu ga-esi laa niyi, nihi na unu egeghi nti
 nolu Onyenwe anyị Chineke unu.

Nụ Israel, gị na-agafe taa Jodan ibanye iketa mba ndị buru ibu na ndị siri ike karịa unu, obodo ndị buru ibu na ndị e wusiri ike ruo eluigwe. Ndị mmadụ dī ukwu na ọtụtụ na ndị toro ogologo, ụmụ ndị ikom Anak, ndị gị maara, na gị anụla, onye ga-eguzogide nihu ụmụ ndị ikom Anak? I ga-amata taa na Onyenwe anyị Chineke gị nke a ga-aga nihu ihu gị, ọ bụ ọkụ na-erepịa, ọ ga-ebibi ha, ọ ga-achụpụ ha nihu gị, ọ ga-ebibi ha ngwa ngwa, dī ka Onyenwe anyị gwara gị. Ekwula nobi gị mgbe Onyenwe anyị Chineke gị na-ebibi mba ndị a nihu gị, na-asị, Nihi ezi omume m ka Onyenwe anyị ji kpọbata m iketa ala ọma a. Ọ bughị nihi ezi omume gị, ọ bughịkwa nihi idị nsọ nke obi gị ka ị na-abanye iketa ala ha, kama ọ bụ nihi ekweghị okwukwe nke mba ndị a ka Onyenwe anyị ga-ebibi ha site nihu gị, na ka o wee guzobe ọgbugba ndụ ahụ nke Onyenwe anyị nūrụ iyi nye nna nna anyị ha bụ Abraham na Isaac na Jacob.

Ma ị ga-amata taa na ọ bughị nihi ezi omume gị ka Onyenwe anyị Chineke gị ji enye gị ala ọma a i keta, nihi na ị bụ ndị olu ike. Cheta, echefula ọtụtụ ole i kpasuru iwe Onyenwe anyị Chineke gị nọzara, site nùbọchị unu si nIjipt pụta, ruo mgbe unu bjarutere ebe a, unu nọgidere na-enupu isi megide Onyenwe anyị.

Na Horeb, unu kpasuru Onyenwe anyị iwe, Onyenwe anyị wee were iwe megide unu ka o bibie unu. Mgbe m na-arịgo nelu ugwu iji nara mbadamba nkume ahụ, mbadamba ọgbugba ndụ nke Onyenwe anyị mere gị, m nọrọ nugwu ahụ iri ụbọchị anọ na iri abalị anọ, e righị m achịcha, e nughịkwa m mmiri. Ma

Onyenwe anyị nyere m mbadamba nkume abụọ ahụ nke e dere site na mkpịsị aka Chineke, na nelu ha ka e dere okwu niile nke Onyenwe anyị gwara unu nugwu ahụ nụbọchị nzukọ. Ma ọ bụrụ na site niri ụbọchị anọ na site niri abalị anọ, Onyenwe anyị nyere m mbadamba nkume abụọ, mbadamba ogbugba ndụ. Onyenwe anyị gwara m okwu sị, Bilie, gbadata ngwa ngwa site ebe a, nihi na ndị gị, bụ ndị i si nala Ijipt dupụta, emeela ihe ọjọọ megidere iwu; ha esitela ngwa ngwa nuzọ m nyere ha iwu wezuga onwe ha, ma meere onwe ha arụsị a kpurụ akpụ.

Ma Onyenwe anyị gwara m, na-ekwu, M agwala gị otu ugboro na ugboro abụọ, na-ekwu, Ahụla m ndị a, ma lee, ndị olu ike ka ha bụ. Ma ugbo a kwere m ka m bibie ha, m ga-ehichapụ aha ha nokpuru eluigwe, m ga-emekwa gị ka ị bụrụ mba dị ukwu na nke siri ike, nke karịrị nke a nke ukwu. Ma mgbe m tugharịrị azụ, m si nugwu ahụ rịdata, ugwu ahụ nọkwa na-ere ọkụ ruo neluigwe, mbadamba nkume abụọ nke ama ndị ahụ dika naka abụọ m. Ma hụrụ na unu mehiere nihi Onyenwe anyị Chineke unu, na unu meere unu onwe unu oyiyi a kpurụ akpụ, na unu sitere nuzọ nke Onyenwe anyị nyere unu iwu ime wezuga onwe unu. Na m jidere mbadamba abụọ ahụ, m tụpurụ ha site naka abụọ m, ma tijisịa ha nihi unu. Ma m rịọrọ nihi Onyenwe anyị nke ugboro abụọ dị ka na nke mbụ, iri ụbọchị anọ na iri abalị anọ, achicha e righị m eri na mmiri e righị m ańụ, banyere mmehie unu niile nke unu mehiere ime ihe ọjọọ nihi Onyenwe anyị Chineke iji kpasuo ya iwe. Mụ onwe m nọ na-atụ oke egwu nihi iwe na oke iwe ahụ, nihi na Onyenwe anyị kpasuru iwe megide unu iji bibie unu kpamkpam, ma Onyenwe anyị nūrụ m

noge ahụ. Na elu Aaron ewe iwe dị ukwu ka o bibie ya, ma ekpere m ekpere banyere Aaron noge ahụ. Ma mmehie unu nke unu mere, nwa ehi ahụ, ewere m ya, kpọọ ya ọkụ nime ọkụ, gwee ya na-akupia ya nke ukwu ruo mgbe ọ ghọrọ ihe dị nro, ọ ghọkwara ihe dị ka uzuzu, wee tūnye uzuzu ahụ nime iyi ahụ nke na-agbada site nugwu ahụ.

Na nime ọkụ ahụ, na nime nnwale ahụ, na nime ili nke ọchịchọ, unu kpasuru Onyenwe anyị iwe. Mgbe Onyenwe anyị zigara unu site na Kadesh Barnea, na-ekwu, Rigoonu ma weghachitanu ala ahụ nke m na-enye unu, unu nupuru isi okwu Onyenwe anyị Chineke unu, unu ekwenyeghi ya, unu egeghekwa nti nolu ya. Unu no na-enupu isi megide Onyenwe anyị site nubochi ahụ e mere ka unu mara ya. Ma m rioro nihi Onyenwe anyị iri ubochi anọ na iri abali anọ, di ka ole m rioro, nihi na Onyenwe anyị kwuru ibibi unu. M kpere ekpere nye Chineke ma si, Onyenwe anyị, Eze nke chi niile, ebibikwala ndi gi na oke gi nke i gbaputara, bu ndi i kpoputara site nala Ijipt nike gi di ukwu, naka gi di ike, na nogwe aka gi di elu. Cheta Abraham na Isaac na Jacob bu ndi na-eje ozi gi, ndi i nuru iyi site nonwe gi, ka i ghara ile anya nisi ike nke ndi a, na omume aru ha, na mmehie ha. Ka ndi bi nala ebe i si kpoputa anyi ghara ikwu, na-asị, nihi na Onyenwe anyi enweghi ike ibata ha nala nke o kwere ha na nkwa, na nihi na o kporo ha asi, o ji ha puo nozara ka o gbuo ha. Ma ndi a bu ndi gi na ihe nketa gi, bu ndi i si nala Ijipt kpoputa site nike gi di ukwu, na aka gi di ike, na ogwe aka gi e weliri elu.

10

Noge ahụ, Onyenwe anyị gwara m si, Waara onwe gi mbadamba nkume abụọ di ka ndi mbụ ahụ, ma rigoro biakwute m nugwu ahụ, ma meere onwe gi igbe osisi. I ga-edede nelu mbadamba nkume ndi ahụ okwu ndi ahụ nke di nime mbadamba nkume ndi mbụ nke i tiwara, i ga-etinyekwa ha nime igbe ahụ. M mere igbe site nosisi na-adighi ere ere, waa mbadamba nkume di ka ndi mbụ, rigoro nugwu ahụ, mbadamba abụọ ahụ dikwa naka m. Ma o dere nelu mbadamba nkume dika ide nke mbụ ndi okwu iri, nke Onyenwe anyị gwara unu nugwu site netiti oku, ma Onyenwe anyị nyere ha m. Ma mgbe m laghachiri azu, m si nugwu ahụ rida, m tinyere mbadamba nkume ndi ahụ nime igbe ahụ nke m mere, ha noka ebe ahụ dika Onyenwe anyị nyere m iwu. Umụ Israel si na Beeroth nke umụ Jakan Moserah puo, ebe ahụ ka Aaron nwuru, e liri ya ebe ahụ, Eleazar nwa ya jere ozi nchaja nonodu ya. Site nebe ahụ, ha gawara nime Gadgad, na site na Gadgad nime Etebatha, ala nke iyi mmiri ndi na-asọ asọ.

Noge ahụ, Onyenwe anyị kewapuru ebo Livai ka ha buru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, guzo nihi Onyenwe anyi, jee ozi ma kpekwa ekpere naha ya ruo taa. Nihi nke a, o bughị ndi Livait nwere oke na ihe nketa netiti umunne ha, Onyenwe anyi nonwe ya bu ihe nketa ha, di ka o kwuru ya. Mu onwe m guzoro nugwu ahụ iri ubochi anọ na iri abali anọ. Onyenwe anyi nuru m noge a, o choghi kwa ibibi unu. Ma Onyenwe anyi gwara m,

Gaa, bilie nihi ndị a, ka ha bata ma nweta ala ahụ nke m n̄urū iyi nye nna nna ha inye ha.

Ma ugbu a, Israel, gini ka Onyenwe anyị Chineke gi na-ariọ naka gi, ma ọ bughị itụ egwu Onyenwe anyị Chineke gi, na ije nuzọ ya niile, na ihu ya nanya, na ife Onyenwe anyị Chineke gi site nobi gi niile, na site nmkpurū obi gi niile? Debe iwu nke Onyenwe anyị Chineke gi, na ukpurū ya niile di ka m na-enye gi iwu taa, ka o wee diri gi mma. Lee anya, Onyenwe anyị Chineke gi nwere eluigwe na eluigwe nke eluigwe, ụwa na ihe niile di nime ya. Mana nna nna unu ka Onyenwe anyị hōrō ihu nanya ha, ọ hōkwara mkpurū ha nke sochiri ha, bụ unu, kariya mba niile, dika ọ di taa. Unu ga-ebi ugwu obi ike unu, unu agaghikwa eme ka olu unu sie ike. Nihi na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, nke a bụ Chineke nke chi niile, na Onyenwe nke ndi nwe niile, bụ Chineke di ukwu, di ike, na onye di egwu, onye na-adighi ele ihu mmadu anya, ọ dighikwa anara ngari, Ọ na-eme ikpe ziri ezi nye onye obia na nwa mgbei na nwanyị di ya nwurū, ọ na-ahukwa onye obia nanya site ninye ya nri na uwe. Hụnụ onye obia nanya, nihi na unu bụ ndi obia nala Ijpt.

Onyenwe anyị bụ Chineke gi ka i ga-atụ egwu, ya ka i ga-eke, ya ka i ga-arapara, ọ bukwa naha ya ka i ga-anụ iyi. Nke a bụ inya isi gi, na nke a bụ Chineke gi, onye mere nime gi ihe ndi ukwu na ihe ndi ebube ndi a, nke anya gi hūrū. Nōnū ọgụgụ iri asaa, nna nna gi gbadara nIjpt, ma ugbu a, Onyenwe anyị Chineke gi emeela ka i di ukwu di ka kpakpando nke eluigwe nōnū ọgụgụ.

11

Ma ị ga-ahụ nanya Onyenwe anyị bụ Chineke gi, ma ị ga-edebe ihe nchekwa ya niile, iwu ya niile, iwu ọnụ ya niile, na ikpe ya niile ụbọchị niile. Unu ga-amata taa na ọ bughị ụmụaka unu, ndị niile na-amaghị ma hụbeghị nkuzi nke Onyenwe anyị bụ Chineke gi, na ịdị ukwu ya niile, na aka ya nke dị ike, na ogwe aka ya nke dị elu, na ihe ịrịba ama ya na ihe ịtụnanya ya niile nke ọ mere netiti Ijpt nye Fero eze Ijpt na ala ya niile na dị ka o si mee ike ndị Ijpt, na ụgbọ agha ha, na ịnyịnya ha, na ike ha, dị ka mmiri nke osimiri uhie si kpuchie ihu ha mgbe ha nọ na-achụ unu nazụ, na dị ka Onyenwe anyị si laa ha niyi ruo taa, na ihe niile o mere anyị nọzara ruo mgbe unu bịara nebe a, Na ihe niile ọ mere Dathan na Abiram ụmụ Eliab nwa Reuben, ndị ala meghere ọnụ ya loda ha, na ụlọ ha, na ụlọikwu ha, na ihe niile ha nwere nke dị na ha netiti Izrel niile, Nihi na anya unu ahụla ihe niile bụ ọrụ ukwu nke Onyenwe anyị, ihe ndị ahụ niile o mere netiti unu taa.

Ma unu ga-edebe iwu ya niile nke m na-enye gi taa, ka unu wee dị ndụ, ma mụbaa, ma mgbe unu banyere, unu keta ala ahụ nke unu na-agafe Jodan ebe ahụ iketa ya. Ka unu nwee ike ibi ogologo ndụ nelu ala ahụ nke Onyenwe anyị nṅrụ iyi nye nna nna unu inye ha na ụmụ ụmụ ha, ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ aṅụ. Ọ bụ nihi na ala ahụ nke ị na-abanye nebe ahụ iketa ya adighị ka ala Ijpt, ebe unu si pụta, ebe ha na-akụ mkpụrụ ma jiri ụkwụ ha na-agba mmiri dika ubi akwụkwọ nri.

Mana ala ahụ nke ị na-abanye nebe ahụ iketa ya bụ ala ugwu na ala dị larịi, ọ ga-añụ mmiri site na mmiri ozuzo nke eluigwe. Ala nke Onyenwe anyị Chineke gị na-elekọta ya mgbe niile, anya Onyenwe anyị Chineke gị dị nelu ya site na mmalite afọ ruo nọgwụgwụ afọ.

Ọ bụrụ na ị nụ nke ọma iwu niile nke m na-enye gị taa, ịhụ Onyenwe anyị Chineke gị nanya, na ife ya site nobi gị niile, na site na mkpụrụ obi gị niile Ọ ga-enye ala gị mmiri ozuzo dika oge ya si dị, nke mbụ na nke ikpeazụ, ị ga-ewetakwa ọka gị, mmanya gị, na mmanụ gị. Ọ ga-enye nri anụmanụ nubi gị maka anụ ụlọ gị, ị ga-eri nri ma rijuo afọ Naa ntị maka onwe gị ka obi gị ghara ịbụ nke e mere abụba, ka unu ghara isi nuzọ wezuga onwe unu, ka unu ghara ife chi ndị ọzọ ofufe, ka unu ghara ịkpọ ha isiala. Mgbe iwe were Onyenwe anyị megide unu, ọ ga-emechi eluigwe, mmiri ozuzo agaghị adị, ala agaghị amị mkpụrụ ya, unu ga-ala niyi ngwa ngwa site nala ọma ahụ nke Onyenwe anyị nyere unu.

Ma unu ga-atụnye okwu ndị a nime obi unu na nime mkpụrụ obi unu, ma unu ga-eke ha ka ha bụrụ ihe ịrịbama nelu aka unu, ma ọ ga-abụ ihe a na-apughị ịkpụ akpụ nihi anya unu. Unu ga-akuziri ụmụaka unu ikwu okwu banyere ha mgbe unu nọdurụ ala nulo, mgbe unu na-aga nuzọ, mgbe unu na-ehi ụra, na mgbe unu na-ebili ọtọ. Ma unu ga-edede ha nelu ibo ụzọ nke ụlọ unu, na nke ọnu ụzọ ama unu. Ka unu nwee ike ibi ogologo ndụ, na ụmụ unu ndị nwoke nwee ụbọchị dị ogologo nala ahụ Onyenwe anyị nburu iyi nye nna nna unu ha inye ha, dị ka ụbọchị nke eluigwe

dị nelu ala. Ọ ga-abụ na ọ bụrụ na unu anụ ihe nke oma, mee iwu ndị a niile nke m na-enye gị taa, ihu nanya Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, na ije nuzọ ya niile, na irapara na ya, Onyenwe anyị ga-achụpụ mba ndị a niile nihu unu, unu ga-eketa mba ndị buru ibu na ndị siri ike karịa unu. Ebe niile ọ bụrụ na unu zọọ ukwụ ga-abụ nke unu, site nọzara na Antilibanus, sitekwa na osimiri Melas bụ osimiri Euphrates, ruo nosimiri nke dị nọdịda anyanwụ, ka ga-abụ oke ala gị. Ọ dighị onye ga-eguzogide nihu unu, Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-etinye egwu unu na oke ụjọ unu nelu ihu ala niile nke unu ga-azọkwasi ukwụ nelu ya, dika o kwuru nye unu.

Lee anya, mụ na-enye nihu unu taa ngozi na ọbụbụ ọnụ, Ngozi ahụ, ọ bụrụ na unu anụ iwu ndị ahụ nke Onyenwe anyị Chineke unu, nke m na-enye unu iwu taa, Na ọbuba, ọ bụrụ na unu anughị iwu nke Onyenwe anyị Chineke unu niile nke m na-enye unu taa, ma kpafuo site nuzọ nke m nyere unu iwu, gaa fee chi ndị ọzọ nke unu na-amaghị. Ọ ga-abụkwa na mgbe Onyenwe anyị Chineke gị ga-ebubata gị nala ahụ nke ị na-agafe ebe ahụ iketa ya, ị ga-enye ngozi nelu ugwu Gerizim, na ọbụbụ ọnụ nelu ugwu Ebal. Ọ bughị na ihe ndị a dị nofe osimiri Jordan, nazụ ụzọ ọdịda anyanwụ, nala Kenan, ebe ndị bi nọdịda anyanwụ nso Golgol, nakụkụ osisi ook dị elu? Unu nihi na unu na-agafe Jodan, ibanye iketa ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye unu dika ihe nketa ụbọchị niile, unu ga-ebikwa nime ya.

Ma unu ga-edebe ime ihe niile nke iwu ya, na ikpe ndị a niile, nke mụ na-enye nihu unu taa.

12

Ma ihe ndị a bụ iwu na ikpe ndị unu ga-edebe ime nala nke Onyenwe anyị Chineke nke nna nna unu na-enye unu dika ihe nketa, ụbọchị niile ndị unu na-ebi nelu ala. Mbibi ka unu ga-ebibi ebe niile nke ha jere ozi nebe ahụ nye chi ha, bụ ndị unu ga-eketa ha, nelu ugwu niile dị elu, na nelu ugwu nta niile, na nokpuru osisi ọ bụla gbara abụba, Unu ga-akwatu ebe nchụaja ha niile, tijişia ogidi nsọ ha niile, gbutuo ebe obibi osisi ha niile, kpọọ ihe oyiyi a piri apị nke chi ha niile oku, ma kpochapụ aha ha site nebe ahụ. Unu agaghị eme Onyenwe anyị Chineke unu otú a. Mana nime ebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị ga-ahoro notu nime obodo unu ikpo aha ya ebe ahụ na ikpokwasi ya, unu ga-achọ ya ma bịa ebe ahụ. Unu ga-eweta nebe ahụ aja nsure oku unu, na aja unu, na mkpuru mbụ unu, na ekpere unu, na onyinye afọ ofufu unu, na nkwa unu, umu mbu nke ehi unu, na nke aturu unu. Unu ga-eri ebe ahụ nihi Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-enwekwa obi utọ nihe niile nke unu tinyere aka unu, unu na ndi ezinaulo unu, dika Onyenwe anyị Chineke gị goziri gi.

Unu agaghị eme ihe niile di ka anyi na-eme ebe a taa, onye o bula na-eme ihe na-atọ utọ nihi ya. Maka na unu abiabeghi ruo ugbo a nime izu ike ahụ na nime ihe nketa nke Onyenwe anyị Chineke anyi na-enye unu. Ma unu ga-agafe Jodan, unu ga-ebikwa nala nke Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye unu dika ihe nketa, o ga-emekwa ka unu nwee izuika site naka ndi iro

unu niile gbara unu gburugburu, unu ga-ebikwa na nchekwa. Ọ ga-abụ ebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke ị ga-ahọrọ ka a kpọọ aha ya ebe ahụ, ebe ahụ ka unu ga-eweta ihe niile m na-enye unu iwu taa: aja nsure ọkụ unu, na aja unu, na otu ụzọ nuzọ iri unu, na mkpụrụ mbụ nke aka unu, na ihe niile a họrọ ahọ nke onyinye unu, bụ ihe ndị ahụ niile unu nwere ike ịkwa nkwa nye Onyenwe anyị Chineke unu. And unu ga-enwe obi uto nihi Onyenwe anyị Chineke unu, unu na ụmụ ndị ikom unu, na ụmụ ndị inyom unu, na ndị ohu unu, na ndị odibo nwanyị unu, na onye Livait nke nọ nọnu ụzọ ama unu, nihi na o nweghị oke maobụ ihe nketa ya na unu. Naa ntị maka onwe ị, ka ị ghara iweta aja nsure ọkụ ị nebe ọ bụla ị hụrụ. Mana ọ bụ nebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke ị ga-ahọrọ notu nime ebo ị, ebe ahụ ka unu ga-eweta ihe aja nsure ọkụ unu, na ebe ahụ ka ị ga-eme ihe niile m na-enye ị iwu taa. Mana nime ọchịchọ ị niile, ị ga-achụ aja ma rie anụ dika ngozi Onyenwe anyị bụ Chineke ị si nye ị nobodo ị niile; onye ruru arụ na onye di ọcha ga-erikọ ọnu, dika a na-eri mgbada ma ọ bụ ele. Mana unu agaghị eri ọbara ahụ, unu ga-awusa ya nala dika mmiri.

Ị gaghị enwe ike iri nime obodo ị ụzọ iri nke ọka ị, na nke mmanya ị, na nke mmanụ ị, ụmụ mbụ nke ehi ị na nke aturu ị, na nkwa niile ndị ị ga-ekwe, na nkwekọrịta unu, na mkpụrụ mbụ nke aka ị. Mana nihi Onyenwe anyị Chineke ị, ị ga-eri ya nebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke ị ga-ahọrọ ya, ị na nwa ị nwoke, na ada ị nwanyị, ohu ị nwoke, na ohu ị nwanyị, na onye ọbịa nke nọ nobodo unu, na ị ga-enwe obi uto nihi Onyenwe anyị Chineke ị nihi ihe niile nke ọ bụrụ na ị ga-etinye

aka gi.

Kpachara anya maka onwe gi ka i ghara ihapu onye Livait noge niile nke i na-ebi ndu nelu ala.

O buru na Onyenwe anyi Chineke gi agbasaa oke ala gi, di ka o kwuru gi, i ga-ekwu, Aga m eri anu, o buru na mkpuru obi gi choror iri anu, site nihe niile mkpuru obi gi choror, i ga-eri anu. O buru na ebe ahụ di gi anya, bu nke Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro ka a kpokwasị aha ya nebe ahụ, i ga-achụ aja site nehi gi na aturu gi nke Chineke gi nyere gi, dika m nyere gi iwu, i ga-erikwa nobodo gi dika ochichor obi gi siri di. Di ka e si eri mgbada na ele, otu ahụ ka i ga-esi rie ya; onye ruru aru netiti gi na onye di ocha ga-erikwa ya notu aka ahụ. Naa nti nke ukwu ka i ghara iri obara, nihi na obara ya bu mkpuru obi ya, a gaghị eri mkpuru obi ya na anu. Unu agaghị eri ya, unu ga-awusa ya nala di ka mmiri. Erila ya, ka o wee diri gi mma na umu gi ndi ikom n'ihu gi, o buru na i mee ihe oma na ihe na-atọ uto n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke gi. Ma ihe nsọ gi o buru na o diri gi, na ekpere gi, i ga-eburu ha bia nebe ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro ka a kpokwasị aha ya nebe ahụ. Ma i ga-eme aja nsure oku gi, i ga-enye anu ahụ nelu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi, ma obara nke aja gi ka i ga-awusa nebe ntola nke ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi, ma anu ahụ ka i ga-eri. Chebe ma gee nti, i ga-emekwa okwu niile ndi m na-enye gi iwu, ka o wee diri gi mma na umu gi nwoke ruo mgbe ebighi ebi, o buru na i mee ihe na-atọ uto na ihe oma nihi Onyenwe anyi Chineke gi.

Ọ bụrụ na Onyenwe anyị Chineke gị emebie kpamkpam mba ndị ahụ ị na-abanye nebe ahụ iketa ala ha site nihu gị, ma ị nweta ya, ma biri nala ha, Kpachara anya maka onwe gị ka ị ghara ịchọputa igbaso ha mgbe e bibichara ha site nihu gị, na-ekwu, Kedu ka mba ndị a si efe chi ha? Aga m emekwa otu ahụ. Ị gaghi eme otu a nye Chineke gị, nihi na ihe arụ niile nke Onyenwe anyị kpọrọ asi, ha mere ha nye chi ha, ebe ha na-esure ụmụ ha ndị nwoke na ụmụ ha ndị nwanyị ọkụ nye chi ha.

13

Okwu niile nke m na-enye unu iwu taa, nke a unu ga-edebe ime, unu agaghị agbawkwunye nelu ya, unu agaghikwa ewepụ ihe ọ bụla site na ya.

Ọ bụrụ na o bilie netiti gị onye amụma ma ọ bụ onye na-arọ nrọ, ma nye gị ihe ịrịba ama ma ọ bụ ihe ịtụnanya Ma bịa ihe ịrịba ama ma ihe ịrịba ama nke o gwara gị, na-ekwu, Ka anyị gaa fee chi ndị ọzọ ndị unu amaghị, Unu agaghị anụ okwu nke onye amụma ahụ ma ọ bụ nke onye na-arọ nrọ ahụ, nihi na Onyenwe anyị Chineke unu na-anwa unu, ịmata ma unu hụrụ Chineke unu nanya site nobi unu niile, na site na mkpụrụ obi unu niile. Soronụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu, tụnụ egwu ya, geenụ ntị nolu ya, ma jidesienụ ya ike. Ma onye amụma ahụ maọbụ onye nrọ nrọ ahụ ga-anwụ, nihi na o kwuru okwu iji duhie gị site naka Onyenwe anyị bụ Chineke gị, onye kpọputara gị site nala Ijipt, onye gbaputara gị site nohu, iji chụpụ gị site nuzọ nke

Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị iwu ka ị gaa na ya, ị ga-ewepụkwa ihe ọjọọ ahụ site netiti unu.

Ọ bụrụ na nwanne gị nwoke site na nna gị ma ọ bụ site na nne gị, ma ọ bụ nwa gị nwoke, ma ọ bụ nwa gị nwanyị, ma ọ bụ nwanyị gị nke nọ nobi gị, ma ọ bụ enyi gị nke hà mkpụrụobi gị kwaa gị ume na nzuzo, na-ekwu, Ka anyị gaa fee chi ndị ọzọ, bụ ndị gị na nna nna gị na-amaghị, Site na chi nke mba ndị gbara unu gburugburu, ndị nọ nso gị ma ọ bụ ndị nọ ebe dị anya site na gị, site na nsọtụ nke ụwa ruo na nsọtụ nke ụwa. Ị gaghị ekwenye ya, ị gaghị anụkwa nke ya, anya gị agaghị emere ya ebere, ị gaghị achọsi ya ike, ị gaghịkwa ekpuchi ya. Ịkwusa, ị ga-ekwusa banyere ya, aka gị ga-ebu ụzọ dīkwasi nelu ya igbu ya, aka ndị mmadụ niile ga-esote nikpeazụ. Ha ga-eji nkume tugbuo ya, ọ ga-anwụkwa, nihi na ọ chọrọ ime ka ị hapụ Onyenwe anyị bụ Chineke gị, onye kpọputara gị site nala Ijpt, site n'ọhụ. Na ndị Israel niile n'urụ ya ga-atụ egwu, ha agaghịkwa emekwa ihe ọjọọ dị otu a netiti unu ọzọ.

Ọ bụrụ na ị n'ụ nime otu nime obodo gị nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị ka ị biri nebe ahụ, na-ekwu, Ndị nwoke ndị na-emebi iwu si netiti unu p'ata, ha mekwara ka ndị niile bi nala ha wezuga onwe ha, na-ekwu, Ka anyị gaa fee chi ndị ọzọ, bụ ndị unu na-amabeghị. na nnyocha na ajuju, na ị ga-achọ nke ukwuu, na lee, eziokwu doro anya bụ okwu ahụ, ihe arụ a aghọla nime unu, Ị ga-eji mma agha gbuo ndị niile bi nala ahụ, unu ga-edobe ya na ihe niile dị nime ya ka ha b'urụ ihe a b'urụ ọnụ. Na ị ga-achịkọta ihe nkwa ya niile nokporo ụzọ ya, ị ga-eji

okụ suree obodo ahụ, tinyere ihe nkwata ya niile nihu ọha mmadụ nihu Onyenwe anyị Chineke gị, ọ ga-abụkwa ebe togborọ nefu ruo mgbe ebighị ebi, a gaghi ewughari ya ozọ. Ma ọ dighị ihe ọ bụla sitere nihe e doro nsọ ga-arapara naka gị, ka Onyenwe anyị si niwe nke ọnụma ya chigharịa, ma nye gị ebere, ma meere gị ebere, ma mee ka ị mụbaa, dị ka ọ nūrụ iyi nye nna nna gị ha, Ọ būrụ na ị nū olu Onyenwe anyị Chineke gị, idebe iwu ya niile nke m na-enye gị iwu taa, ime ihe ọma na ihe na-atọ ụtọ nihu Onyenwe anyị Chineke gị.

14

Unu bụ ụmụ Onyenwe anyị Chineke unu, unu agaghị akpucha isi netiti anya unu maka onye nwūrụ anwū. Nihi na ị bụ ndị nsọ nye Onyenwe anyị Chineke gị, na Onyenwe anyị Chineke gị hoputara gị ka ị būrụ ndị ya dị oke ọnụ ahia site na mba niile nke dị nelu ihu ụwa. Unu agaghị eri ihe arụ ọ bụla. Ndị a bụ anụ ụlọ ndị unu ga-eri: nwa ehi site nehi, nwa atūrụ site natūrụ, na nwa ewu site newu, Mgbada, na gazelle, na pygarg, oryx, na giraffe. Anumanụ ọ bụla nke na-ekewa ụkwụ, nke nwere nkịti abụọ nụkwụ, na nke na-atughari nri nime anumanụ ndị a, ndị a ka unu ga-eri. Ma ihe ndị a unu agaghị eri site nime ndị na-atughari nri, na ndị nwere ụkwụ gbawara abụọ, na ndị nwere mbọ nkụ: inyinya kamel, na ewi nkume, na okwute badger, nihi na ha na-atughari nri, ma ụkwụ ha adighị ekewa abụọ, ihe ndị a rūrụ arụ nye unu. Ma ezi, maka na ọ kewara ụkwụ nke a, ma ọ nwere mbọ ụkwụ, ma nke a ịta ụgbọta ọ naghị ata ụgbọta,

adighi ocha nke a nye unu. Site na anu ha, unu agaghị eri; nke ozu ha, unu agaghị emetu.

Unu ga-eri ihe ndi a site nihe niile di nime mmiri: ihe niile nwere nku na akpirikpa, unu ga-eri ha. Na ihe niile ndi na-enweghi nku na akpirikpa, unu agaghị eri ha, ha bu ihe ruru aru nye unu. Unu nwere ike iri nnunu o bu la di ocha. Ma ihe ndi a, unu agaghị eri site na ha: ugo, na griffin, na osprey, na udele, na egbe, na ndi yiri ya, na nnunu nta, na ikwiikwii, na nnunu osimiri, na nnunu mmiri, na nnunu ocha, na nnunu ibis, na cormorant, na egbe, na ihe ndi yiri ya, na hoopoe, na night raven, Na pelican, na plover, na ihe ndi yiri ya, na purple water hen, na bat. Ihe niile na-akpu akpu nke nnunu ruru aru nye unu, unu agaghị eri site na ha. Unu nwere ike iri nnunu o bu la di ocha. Ozu o bu la unu agaghị eri, a ga-enye ya onye obia nke bi nobodo unu ka o rie ya, ma o bu i ga-ere ya onye mba ozo, nihi na i bu ndi di nsọ nye Onyenwe anyi Chineke gi. I gaghi esi nwa aturu nime mmiri ara nne ya.

Iri utu i ga-enye utu iri nke mkpuru niile nke mkpuru gi, mkpuru nke ubi gi afọ niile. Ma i ga-eri ya nebe ahụ nke o buru na Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro ka a kpoo aha ya ebe ahụ, unu ga-eweta utu iri nke oka gi, na nke mmanya gi, na nke mmanu gi, umu e buru uzọ muo nke ehi gi na nke aturu gi, ka i mụta itu egwu Onyenwe anyi Chineke gi ubochi niile. O buru na uzọ ahụ adiri gi anya, i pughi kwa iweta ha, nihi na ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro ka a kpokwasị aha ya di gi anya, nihi na Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi, Na i ga-ere

ha maka ọlaọcha, were ego ọlaọcha ahụ naka gi, gaa nebe ahụ Onyenwe anyị Chineke gi ga-ahọrọ. Ma ị ga-enye ọlaọcha maka ihe niile nke mkpụrụ obi gi ga-achọ, nelu ehi ma ọ bụ atụrụ, ma ọ bụ mmanya ma ọ bụ ihe ọhụrụ siri ike, ma ọ bụ ihe ọbụla nke mkpụrụ obi gi ga-achọ, ma ị ga-eri nebe ahụ nihu Onyenwe anyị Chineke gi, ma ị ga-añurị ọhụ gi na ezinaụlọ gi. na onye Levite nọ nobodo gi niile, nihi na o nweghị oke ma ọ bụ ihe nketa ya na gi.

Mgbe afọ atọ gasiri, ị ga-ebuputa ụzọ iri niile nke ihe ị kpuru gi, nafọ ahụ ị ga-edobe ya nobodo gi niile. Ma onye Livait ga-abia, nihi na o nweghị ihe nketa ma ọ bụ oke ya na gi, ya na onye ọbia na onye mgbei na nwanyị di ya nwuru ndi nọ nobodo gi niile, ha ga-eri ma rijuo afọ, ka Onyenwe anyị bụ Chineke gi gozie gi nọrụ gi niile nke ị na-eme.

15

Site nafọ asaa, ị ga-eme mgbaputa. Na otu a bụ iwu nke mgbaghara, ị ga-ahapụ ụgwọ niile nke gi, nke onye agbata obi gi ji gi ụgwọ, na nwanne gi nwoke ị gaghị anara ya nike, nihi na a kpọla mgbaghara nye Onyenwe anyị Chineke gi. Onye mba ọzọ ka ị ga-anara ụgwọ ọ bụla ọ ji gi, ma nwanne gi ka ị ga-agbaghara ụgwọ gi. Maka na ọ gaghị adi onye nọ nụkọ netiti gi, nihi na Onyenwe anyị Chineke gi ga-agọzi gi nke ukwuu nala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa inweta ya.

Ọ bụrụ ma ọ bụrụ na ị ga-ege ntị nke ọma nolu Onyenwe anyị Chineke gị, idebe na ime iwu ndị a niile, nke m na-enye gị iwu taa, nihi na Onyenwe anyị bụ Chineke gị goziri gị dika o kwuru gị, ị ga-agbazinye mba otụtụ ihe, ma gị onwe gị agaghị agbaziri ihe ọ bụla, ị ga-achị mba otụtụ, ma ha agaghị achị gị.

Ọ bụrụ na ọ dị onye ogbenye netiti ụmụnne gị notu nime obodo gị nala nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị, ị gaghi eme ka obi gị sie ike, ị gaghi kwa emechi aka gị megide nwanne gị nke nọ na mkpa. Ị ga-emepe aka gị abụọ nye ya, ma binye ya ego ọ bụla ọ chọrọ, dị ka ọ nọ na mkpa. Kpachara anya gị onwe gị ka okwu nzuzo nke iwu-oma ghara idị nobi gị, na-ekwu, Afọ nke asaa, afọ ntọhapụ, na-abịaru nso, ma anya gị wee bụrụ ihe ojoo nye nwanne gị nke nọ na mkpa, ị gaghi enye ya ihe ọ bụla, ọ ga-eti mkpu megide gị nye Onyenwe anyị, mmehie di ukwu ga-adikwa nime gị. Inye, ị ga-enye ya, na ị ga-ebinye ya ihe mbinye dika o si chọ, dika ọ nọ na mkpa, ị gaghi ewute nobi gị mgbe ị na-enye ya, nihi na nihi okwu a, Onyenwe anyị Chineke gị ga-agọzi gị nọrụ gị niile nakwa nihe niile nke ị ga-etinye aka gị. Ọ bughị nihi na onye nọ na mkpa agaghị ada site nala gị, nihi nke a, m na-enye gị iwu ime ihe okwu nke a, na-ekwu: na-emepe, ị ga-emepe aka gị nye nwanne gị onye ogbenye na onye nọ na mkpa nke nọ nala gị.

Ọ bụrụ na e rere nwanne gị onye Hibru ma ọ bụ nwanyị Hibru nye gị, ọ ga-ejere gị ozi afọ isii, nafọ nke asaa ị ga-ezipụ ya ka ọ nwere onwe ya site naka gị. Mgbe ị na-ezipụ ya ka ọ nwere onwe ya site nebe ị nọ, ị gaghi ezipụ ya aka efu. Ị ga-enye ya

nkwado site naturu gi, na site noka gi, na site na mmanya gi, dika Onyenwe anyi Chineke gi goziri gi, i ga-enye ya.

Ma i ga-echeta na i bu ohu nala Ijipt, na Onyenwe anyi Chineke gi gbaputara gi site nebe ahụ, nihi nke a ka m ji enye gi iwu ime okwu a. O buru na mana o si gi, Agaghị m esi nebe i nọ puo, nihi na o hurula gi nanya na ulo gi, nihi na o na-adiri ya mma inonyere gi. Ma i ga-ewere awl, ma i ga-agbawa nti ya nonu uzọ, ma o ga-aburu gi ohu ruo mgbe ebighi ebi, ma nwa agboghọ gi ka i ga-emekwara otu ahụ. O gaghi abu ihe siri ike nanya gi mgbe a na-ezipu ha ka ha nwere onwe ha site naka gi, nihi na o ruru oru nye gi afọ isii dika ugwo kwa afọ nke onye e goro nugwo, na Onyenwe anyi Chineke gi ga-agọzi gi nihe niile nke i na-eme.

Nke obula nwa mbu nke oburu na amuo nime ehi gi, na nime aturu gi, ndi nwoke i ga-edo nsọ Onyenwe anyi Chineke gi, i gaghi aru oru nime nwa mbu nwa ehi gi, na i gaghi akpacha mkpuru nwa mbu nke aturu gi. Nihu Onyenwe anyi, i ga-eri ya afọ site nafọ nebe ahụ nke o buru na Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro, gi na ezinaulo gi. O buru na o nwere ntupo, ma o bu ngwuro ma o bu kpuru isi, ntupo ojo o bula, i gaghi eji ya chuo aja nye Onyenwe anyi bu Chineke gi.

Nobodo gi niile, i ga-eri ya; onye ruru aru nime gi na onye di ocha ga-erikwa ya notu aka ahụ, dika a na-eri mgbada ma o bu ele. Mana obara, unu agaghị eri ya; unu ga-awusa ya nala dika mmiri.

16

Chebe ọ́nwa nke ndị ọ́hụrụ, ị ga-emekwara Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyị bụ Chineke gị, nihi na nime ọ́nwa nke ndị ọ́hụrụ ka ị si nIjipt pụta nabali. Ma ị ga-achụ aja mmemme ngabiga nye Onyenwe anyị bụ Chineke gị, aturụ na ehi, nebe ahụ nke Onyenwe anyị bụ Chineke gị ga-ahọrọ ka a kpọkwasi aha ya nebe ahụ. Ị gaghi eri ihe nwere ihe na-eko achicha nelu ya, kama ụbọchi asaa ka ị ga-eri achicha na-enweghi ihe na-eko achicha nelu ya, bụ achicha nhụju anya, nihi na ọ bụ na mberede ka unu si nIjipt pụta, ka unu wee na-echeta ụbọchi ahụ unu si nala Ijipt pụta ụbọchi niile nke ndụ unu. A gaghi ahụ ihe na-eko achicha nókèala gị niile ụbọchi asaa, anụ ndị ahụ nke ị ga-achụ aja nanyasi nùbọchi mbụ agaghi anọdu ruo ụtutu. Ị gaghi enwe ike ichụ aja mmemme Ngabiga nime ọ bula nobodo gị niile nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. Kama nime ebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị ga-ahọrọ ka a kpọkwasi aha ya ebe ahụ, ị ga-achụ aja Mmemme Ngabiga nuhuruchi ruo mgbe anyanwụ dara, noge ahụ ị si nIjipt pụta. Ma ị ga-esi, ma ị ga-ahụ ọkụ, ma ị ga-eri nebe ahụ Onyenwe anyị Chineke gị ga-ahọrọ, ma ị ga-atughari nụtutu, ma ị ga-alọta nulo gị. Nime ụbọchi isii ka ị ga-eri achicha na-enweghi ihe na-eko achicha, na nùbọchi nke asaa bụ ọgbakọ mmechi mmemme nye Onyenwe anyị bụ Chineke gị, ị gaghi arụ ọrụ ọ bula nùbọchi ahụ, ma e wezuga ihe niile e mere maka mkpuru obi.

Ị ga-agutara onwe gị izu asaa, site noge ị malitere itinye mma

iwe nihe ubi, i ga-amalite iguta izu asaa. Na i ga-eme mmemme izu uka nye Onyenwe anyi Chineke gi, dika aka gi si di ike, dika ihe niile Onyenwe anyi Chineke gi ga-enye.

I ga-anuri onu nihu Onyenwe anyi Chineke gi, gi na nwa gi nwoke, na nwa gi nwanyi, ohu gi nwoke, na ohu gi nwanyi, na onye Livayi, na onye obia, na nwa mgbei, na nwanyi di ya nwuru nke no netiti unu, nebe ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro ka a kpoo aha ya ebe ahụ.

Ma i ga-echeta na i ghorọ odibo nala Ijipt, i ga-edebe ma mee iwu ndi a. I ga-eme ememe ulokwu maka onwe gi ubochi asaa mgbe i na-achikota ihe site nebe izocha oka gi na site nebe izocha mmanya gi. I ga-enwe onu na mmemme gi, gi na nwa gi nwoke, na nwa gi nwanyi, ohu gi, na ohu gi nwanyi, na onye Livait, na onye obia, na onye na-enweghi nne na nna, na nwanyi di ya nwuru nke no nobodo gi. Ubochi asaa ka i ga-eme mmemme Onyenwe anyi Chineke gi nebe ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoro maka ya, o buru na Onyenwe anyi Chineke gi agozie gi nihe niile i kuru, na noru niile nke aka gi, i ga-anokwa na-anuri onu.

Ugboro ato nafa ka a ga-ahụ nwoke o bula nke gi nihu Onyenwe anyi bu Chineke gi nebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoro, noge mmemme achicha na-ekoghi eko, na noge mmemme izu uka, na noge mmemme ulo ikwu. I gaghị aputa nihu Onyenwe anyi bu Chineke gi aka efu. Onye o bula dika ike nke aka ya, dika ngozi Onyenwe anyi bu Chineke gi nke o nyere gi.

Ndị ikpe na ndị ode akwụkwọ ị ga-eme nonwe ị nime obodo ị niile nke Onyenwe anyị Chineke ị na-enye ị dika ebo, ha ga-ekpe ndị mmadụ ikpe ziri ezi. Ha adighị atughari ikpe, ha agaghikwa anata onyinye, nihi na onyinye na-ekpuchi anya ndị maara ihe, ma na-ewepụ okwu nke ndị ezi omume. Nuzọ ziri ezi, chuso ihe ziri ezi, ka i nwee ike ibi ndụ, ma mgbe ị banyere, i nwee ike iketa ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke ị na-enye ị.

Ị gaghi akurū onwe ị ọhia jūū, osisi ọ bula nakukū ebe ichū aja nke Chineke ị, ị gaghi emere onwe ị. Ị gaghi eguzobe ogidi maka onwe ị, nke Onyenwe anyị Chineke ị kpọrọ asi.

17

Ị gaghi achurū Onyenwe anyị bụ Chineke ị aja nwa ehi ma ọ bụ aturū nke nwere ntupọ ọ bula, ihe ọjọọ ọ bula, nihi na ọ bụ ihe arū nye Onyenwe anyị bụ Chineke ị.

Ọ bụrū na mana a chọtara nime otu nime obodo ị nke Onyenwe anyị Chineke ị na-enye ị, nwoke ma ọ bụ nwanyị onye ga-eme ihe ọjọọ nihi Onyenwe anyị Chineke ị, ịgabiga ogbugba ndụ ya, Ma ha bịa fee chi ndị ọzọ ofufe ma kpọrọ ha isiala, bụ anyanwū, ma ọ bụ ọnwā, ma ọ bụ ihe ọ bula nke si nūwa nke eluigwe, nke m nyeghi ị iwu, Na ọ nwere ike ịkọrọ ị, ị ga-achoputakwa nke ọma nke ukwuu, ma lee, ọ bụ ezie na okwu ahụ emeela, ihe arū a emeela na Izrel, Ma ị ga-akpoputa nwoke ahụ maobū nwanyị ahụ, unu ga-eji nkume tūọ ha nkume, ha ga-

anwụkwa. Nelu ndị akaebe abụọ ma ọ bụ nelu ndị akaebe atọ ka a ga-egbu onye ahụ, mana a gaghi egbu onye ọ bụla nelu naani otu onye akaebe. Aka ndị akaebe ga-ebu ụzọ dīkwasi ya n'ahụ igbu ya, aka ndị mmadụ ga-esote n'ikpeazu, ị ga-esikwa n'etiti unu wepụ ihe ojọọ ahụ.

Ọ bụrụ na mà ọ gaghi ekwe omume site naka gi okwu na ikpe di netiti ọbara na ọbara, na netiti ikpe na ikpe, na netiti mmetụ na mmetụ, na netiti esemokwu na esemokwu, okwu nke ikpe nobodo unu niile, mgbe ahụ ị ga-ebili rigoro nebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi ga-ahọrọ, Ị ga-aga ndị nchụaja ndị Livait, na onye ikpe nke ga-adị nùbọchị ndị ahụ, mgbe ha chọputachara, ha ga-agwa gi ikpe ahụ. Ị ga-eme dika ihe ahụ nke ha ga-akọrọ gi site nebe ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi ga-ahọrọ, ị ga-edebekwa ime ihe niile nke e nyere gi niwu. Dika iwu ahụ na dika ikpe ahụ nke ha ga-agwa gi, ị ga-eme, ị gaghi atughari site nokwu ahụ nke ha ga-akọrọ gi aka nri ma ọ bụ aka ekpe.

Nwoke ọ bụla nke mere ihe noke mpako, nke mere na ọ juru irube isi nye onye nchụàjà ahụ nke guzoro ije ozi naha Onyenwe anyị bụ Chineke gi, ma ọ bụ nye onye ikpe ahụ nke nọ nùbọchị ndị ahụ, nwoke ahụ ga-anwu, ị ga-esikwa nIsrael wepụ ihe ojọọ ahụ. Na ndị mmadụ niile nūrụ ya ga-atụ egwu, ha agaghikwa eme ihe arụ ọzọ.

Ọ bụrụ na ma, ị banye nime ala nke Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi, ma ị keta ya, ma ị biri nelu ya, ma ị si, M ga-eme nelu

onwe m onye ọchịchị, dị ka mba ndị ọzọ ndị gburugburu m, Ịhọpụta, ị ga-ahọpụta nelu onwe gị onye ọchịchị, onye ọ bụla Onyenwe anyị Chineke ga-ahọrọ ya, site na ndị ụmụnnne gị. Ị ga-ahọpụta nelu onwe gị onye ọchịchị. Ị gaghị enwe ike ịhọpụta nelu onwe gị nwoke mba ọzọ, nihi na ọ bughị nwanne gị ọ bụ. Nihi na ọ gaghị amụbara onwe ya ịnyịnya, ọ bughịkwa na ọ ga-atughari ndị mmadụ gaa nIjpt ka ọ ghara ịmụbara onwe ya ịnyịnya, ma Onyenwe anyị kwuru si, Unu agaghị agbakwunye ịtughari nuzọ nke a ọzọ. Ọ gaghị amụbara onwe ya nwanyị ọtụtụ, ka obi ya ghara ịtughari, ọ gaghị amụbarakwa onwe ya ọlaocha na ọlaedo nke ukwu.

Ma mgbe ọ nọdurụ ala nọchịchị ya, ọ ga-edere onwe ya iwu abụọ a nime akwụkwọ site naka ndị nchụaja ndị Livayị, Ọ ga-adị ya na ya, ọ ga-agụkwa ya ụbọchị niile nke ndụ ya, ka o si otú ahụ mụta ịtụ egwu Onyenwe anyị bụ Chineke gị, debe iwu ndị a niile, na ime usoro iwu ndị a niile. Ka obi ya ghara ịbụ nke a na-ebuli elu karịa ụmụnnne ya, ka ọ ghara isi niwu wezuga onwe ya naka nri ma ọ bụ naka ekpe, ka ya na ụmụ ya ndị ikom nwee ike ịchị ogologo oge nọchịchị ya netiti ụmụ Izrel.

18

Ọ gaghị abụ na ndị nchụaja ndị Livayị, ebo Livayị niile, ga-enwe oke ma ọ bụ ihe nketa na Izrel; onyinye Onyenwe anyị bụ ihe nketa ha, ha ga-eri ya. Oke nketa ma ọ gaghị adiri ha netiti ụmụnnna ha, Onyenwe anyị nonwe ya bụ oke nketa ya, dị ka o

kwuru ya. Ma nke a bu ikpe nke ndi nchuàjà, ihe sitere naka ndi mmadu, sitere naka ndi na-achu aja, bu ihe aja: o buru na o bu nwa ehi, o buru na o bu aturu, i ga-enye onye nchuàjà ogwe aka, na agba, na afọ. Na mkpuru mbu nke oka gi, na nke mmanya gi, na nke mmanu gi, na mkpuru mbu nke akpucha aji aturu gi, i ga-enye ya. Nihi na Onyenwe anyi hoputara ya site na ebo gi niile, ka o guzoro nihi Onyenwe anyi Chineke, ije ozi na igozu naha ya, ya onwe ya na umu ya ndi ikom netiti umu Izrel.

O buru ma o bia onye Livait site notu nime obodo ndi ahụ site na niile nke umu Izrel, ebe onwe ya bi dika onye obia, dika mkpuru obi ya si achosi ike, nime ebe ahụ nke o ga-ahoro, O ga-eje ozi naha Onyenwe anyi Chineke ya, di ka ndi nwanne ya niile bu ndi Livayi ndi guzo ebe ahụ nihi Onyenwe anyi Chineke gi. O ga-eri oke nke e kewara ya, ma e wezuga ego o nwetara site nire ihe nna ya hapuru ya. O buru na i banye nala nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, i gaghi amuta ime dika ihe aru nke mba ndi ahụ.

A gaghi ahụ netiti gi onye na-eji oku sachaa nwa ya nwoke na nwa ya nwanyi noku, onye na-agba afa, onye na-atule ihe iriba ama, na onye na-eme igba afa, site nigba afa. Na-agu abu nelu abu mgbaasi, onye mgbaasi, na onye na-akowa ihe iriba ama, na-aju ndi nwuru anwu ase. O bu ihe aru nye Onyenwe anyi bu Chineke gi, onye o bu la na-eme ihe ndi a, nihi na o bu nihi ihe aru ndi a ka Onyenwe anyi ga-eji bibie ha site nihi gi. I ga-abu onye zuruoke nihi Onyenwe anyi Chineke gi. Maka ndi mba ndi a nke i na-enweta ala ha, ha na-ege nti nihe iriba ama na igba

afa, ma gi, o bughị otu a ka Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi.

Onyenwe anyị bụ Chineke gi ga-ebulite onye amụma site netiti ụmụnne gi dika m, unu ga-ege ya ntị. Dika ihe niile i rịrọrọ naka Onyenwe anyị Chineke gi na Horeb nùbòchị ọgbakọ ahụ, mgbe i na-ekwu, Anyị agaghị anụkwa olu Onyenwe anyị Chineke gi ọzọ, anyị agaghị ahụkwa ọkụ ukwu a ọzọ, ka anyị ghara inwụ. Ma Onyenwe anyị gwara m, si, Ihe niile ha gwara gi ziri ezi. Onye amụma ka m ga-ebulite nye ha site netiti ụmụnne ha, dika gi, aga m etinye okwu m nọnu ya, o ga-agwakwa ha ihe niile m nyere ya niwu. Na nwoke nke o bụrụ na o gaghi anụ ihe niile nke onye amụma ahụ ga-ekwu naha m, mụ onwe m ga-ata ya ahụhụ. Mana onye amụma ahụ nke ga-eme ihe na-adighi nso site nikwu okwu naha m, okwu nke m nyeghi ya iwu ikwu, na onye ọbụla ga-ekwu okwu naha chi ndi ọzọ, onye amụma ahụ ga-anwụ. O bụrụ na i kwuo nime obi gi, kedụ ka anyị ga-esi mara okwu nke Onyenwe anyị na-ekwughị? Ihe niile o bụrụ na onye amụma ahụ ekwu naha Onyenwe anyị, ma o meghi, ma o mezughị, nke a bụ okwu nke Onyenwe anyị na-ekwughị. Onye amụma ahụ kwuru ya nekweghi Chineke, unu agaghị atụ egwu ya.

19

O bụrụ na Onyenwe anyị Chineke gi emebie mba ndi ahụ nke Chineke na-enye gi ala ha, unu nweta ha, biri nobodo ha na nulo ha, I ga-ekewa obodo atọ maka onwe gi netiti ala gi, bụ nke

Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. Tulee ụzọ ahụ nye onwe gị, ị ga-ekewakwa oke ala nke ala gị nuzọ atọ, nke Onyenwe anyị Chineke gị na-ekenye gị, ọ ga-abụkwa ebe mgbaba nye onye ọbụla gburu mmadụ. Nke a ma ọ bụ ga-abụ iwu nke onye ogbu mmadụ, onye ga ọ gbapụ ebe ahụ, ma ga-adị ndụ, onye ga ọ tigbuo onye agbata obi ya namaghị ama, ma nke a ọ bughị ikpọ asị ya tupu ụnyaahụ na nke atọ. Ma onye ọ bụla ọ bụrụ na ya na onye agbata obi ya ga-abanye nime ọhịa ichikọta osisi, anyuike ya amapụ aka ya mgbe ọ na-egbutu osisi, isi anyuike ahụ adapụ si nosisi ahụ dakwasị onye agbata obi ya, onye ahụ nwụọ, onye ahụ ga-agbaga notu nime obodo ndị a, ọ ga-adikwa ndụ. Ka ọ bughị ka onye nkwichachi ụgwọ nke ọbara chuso onye gburu mmadụ nazụ, nihi na ekpochaputala obi ya, ma jide ya, ọ bụrụ na ụzọ dị ogologo karịa, ma kuo mkpuru obi ya, ma nke a abughị ikpe ọnwụ, nihi na ọ bughị na ọ nọ na-akpọ ya asị tupu ụnyaahụ, ọ bughikwa tupu ụbọchị nke atọ. Nihi nke a, m na-enye gị iwu okwu a, na-ekwu, si: Ị ga-ekewapụ obodo atọ maka onwe gị.

Ọ bụrụ na mana Onyenwe anyị Chineke gị ga-eme ka oke ala gị saa mbara, dika o nuru iyi nye nna nna gị ha, ma nye gị ala niile nke o kwere nkwa inye nna nna gị ha, Ọ bụrụ na ị nụ ime ihe niile iwu ndị a, nke m na-enye gị iwu taa, ihu nanya Onyenwe anyị Chineke gị, ije nuzọ ya niile ụbọchị niile, ị ga-agbakwunye onwe gị obodo atọ ọzọ na atọ ndị a. Na a gaghi awusa ọbara ndị aka ha dī ọcha nala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị dika ihe nketa, ka ikpe ọbara ghara idị nahụ gị.

Ọ bụrụ na mana ọ ga-abụ nime gị nwoke na-akpọ onye agbata obi asị, ma chee ya nche, ma bilie megide ya, ma tie mkpụrụ obi ya, ma ọ nwụọ, ma gbaga notu nime obodo ndị a, Ndị okenye nzukọ nke obodo ya ga-eziga, ha ga-ewere ya site ebe ahụ, ha ga-enyefe ya naka ndị ikwu nke ọbara, ọ ga-anwụkwa. Anya gị agaghị emere ya ebere, ị ga-ekpochapụ ọbara ndị aka ha dị ọcha site na Israel, ọ ga-adịkwara gị mma.

Ị gaghị akwaghari oke ala nke onye agbata obi gị, nke nna nna gị guzobere nihe nketa ahụ ị ketara nala ahụ Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị dika ihe nketa. Onye akaebe otu agaghị anọgide ịgba akaebe megide mmadụ nihe gbasara ajọ omume niile, na mmehie niile, na mmehie niile nke ọ bụrụ na o mehie; nọnu ndị akaebe abụọ, na nọnu ndị akaebe atọ, ka okwu niile ga-eguzo. Ọ bụrụ na e guzobe onye akaebe na-ezighị ezi megide mmadụ, na-ebo ya ebubo enweghị nsọpụrụ Chineke, Na ndị mmadụ abụọ ahụ nke nwere esemokwu ahụ ga-eguzo nihu Onyenwe anyị, na nihu ndị nchụaja ahụ, na nihu ndị ikpe ahụ ndị ga-adị nùbọchị ndị ahụ. Ma ka ha nyochapụta ndị ikpe nke ọma, ma lee, onye akaebe na-ezighị ezi gbara akaebe ihe na-ezighị ezi, guzoro megide nwanne ya, Unu ga-emere ya otu o si mee ihe ọjọọ megide nwanne ya, ị ga-ewepụkwa ihe ọjọọ ahụ netiti unu. Na ndị fọdụrụ nūrụ ihe ga-atụ egwu, ha agaghịkwa emekwa ihe ọjọọ dị otu a netiti unu ọzọ. Anya gị agaghị ahapụ ya, mkpụrụ obi nọnọdụ mkpụrụ obi, anya nọnọdụ anya, ezé nọnọdụ ezé, aka nọnọdụ aka, ụkwụ nọnọdụ ụkwụ.

Ọ bụrụ na i pụta ibu agha megide ndị iro gị, hụ ịnyinya na ndị na-agba ha nakwa ndị agha karịrị gị ọnụ ọgụgụ, atụla egwu ha, nihi na Onyenwe anyị Chineke gị nọnyeere gị, bụ onye kpọpụtara gị site nala Ijipt. Ọ ga-abụ na mgbe ọ bụla i bịaruo nso nagma, onye nchụàjà ahụ bịarutere nso ga-agwa ndị mmadụ ahụ okwu Na ọ ga-asị ha, Gee ntị Israel, unu na-aga taa nagma megide ndị iro unu. Ka obi unu ghara ịda mbà, unu atụla egwu, unu adakwala mba, unu esikwala nihi ha gbapụ. Nihi na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, onye na-aga nihi unu, ga-aluso unu ọgụ megide ndị iro unu ịzọpụta unu.

Ma ndị ode akwụkwọ ga-agwa ndị mmadụ, na-ekwu, Onye bụ nwoke ahụ wuru ụlọ ọhụrụ ma ọ dobeghi ya nsọ? Ka o gaa ma laghachi nullo ya, ka ọ ghara ịnwu nagma, ma nwoke ọzọ edo ya nsọ. Ònye bụ nwoke ahụ nke kuru ubi vain ma ọ nùribeghi ọnu site na ya? Ka ọ gaa ma laghachi nullo ya, ka ọ ghara ịnwu nagma, ma nwoke ọzọ ga-añurị ọnu site na ya. Ònye bụ nwoke ahụ nke e kwere nkwa nwanyị ma ọ narabeghi ya? Ka ọ laa, ka ọ laghachi nullo ya, ka ọ ghara ịnwu nagma, ma nwoke ọzọ ewere ya. Ndị ode akwụkwọ ga-agbakwunyekwu okwu ha na ndị mmadụ, ha ga-asị, Onye bụ nwoke ahụ na-atụ ụjọ ma na-ada mba nobi? Ka ọ laa, ka ọ laghachi nullo ya, ka ọ ghara ime ka obi nwanne ya nwoke daa mba dika nke ya. Ọ ga-abụ na mgbe ndị ode akwụkwọ kwusiri ikwu okwu nye ndị mmadụ, ha ga-ahoputa ndị ọchichi nke ndị agha ndị na-edu ndị mmadụ.

Ọ bụrụ na ị bịaruo nso obodo iji buso ha agha, kpoputa ha nudo. Ọ bụrụ nezie na ha azaa gi nudo ma meghee gi ụzọ, ndi niile a chotara nime ya ga-abu ndi na-atu gi utu isi nakwa ndi no nokpuru gi. Ọ bụrụ na ha erubereghi gi isi, ma mee gi agha, ị ga-anochighari ya, Ruo mgbe Onyenwe anyi Chineke gi ga-arara gi ya naka, ị ga-eji mma agha tigbuo ndi nwoke niile nke obodo ahụ. Ma ewezuga umu nwanyi na ngwongwo, na anu ulo niile, na ihe niile di nobodo ahụ, na ihe nkwata niile, ị ga-akwatara onwe gi, ị ga-erikwa ihe nkwata niile nke ndi iro gi, nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. Otu a ka ị ga-eme obodo niile ndi di gi anya nke ukwu, o bughị obodo ndi mba ndi a, nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi iketa ala ha. Unu agaghị echebe ndu ihe o bula na-eku ume, Mana site nobubu onu unu ga-edobe ha, ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Kenan, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus, na ndi Girgashait, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi iwu, Ka ha ghara izi unu ime ihe aru niile ha, dika ihe niile ha mere chi ha, ma unu emehie nihi Onyenwe anyi Chineke unu.

Ọ bụrụ na ị nochiri gburugburu otu obodo otutu ubochi ibuso ya agha iji nweta ya, ị gaghi ebibi osisi ya site nitinye igwe nelu ha, kama ị ga-eri site na ya, ma ị gaghi igbutu ya, o bughị mmadu bu osisi nke di nubi, ibanye site nihi gi nime ogige? Mana osisi nke ị maara na o bughị nke na-amị mkpuru, nke a ka ị ga-ebibi ma gbutuo, ma wuo mgbidi nnochibido megide obodo ahụ nke na-ebuso gi agha, ruo mgbe e nyefere ya.

21

Ọ bụrụ ma a hụrụ onye merurụ ahụ nime ala nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị iketa, onye dara nime ala dị larịi, ma ha amaghị onye tigburu ya, Ndị okenye gị na ndị ikpe gị ga-apụ, ha ga-atụ ọtụtụ ruo nobodo ndị gbara gburugburu ebe onye e gburu nọ. Ọ ga-abụ obodo nke dị nso na onye merurụ ahụ, ndị okenye nke obodo ahụ ga-ewere nwa ehi nwanyị site nehi, nke arubeghị ọrụ, na nke adọtaghị yoku. Ma ndị okenye nke obodo ahụ ga-eweta nwa ehi nwanyị nime ndagwurugwu siri ike, nke a na-arubeghị ọrụ na ya ma ọ bụ a na-akughị mkpụrụ na ya, ma ha ga-agbaji olu nwa ehi nwanyị ahụ nime ndagwurugwu ahụ. Ndị nchụàjà ndị Livayị ga-abịa, nihi na Onyenwe anyị Chineke họtara ha iguzo nihi ya na igozị naha ya, na site n'ọhụ ha ka esemokwu niile na mmetụ niile ga-esi dị. Ndị okenye niile nke obodo ahụ, ndị na-abịaru nwoke ahụ merurụ ahụ nso, ga-asa aka ha nisi nwa ehi nwanyị nke e gbujiri olu ya na ndagwurugwu, Na ịza, ha ga-ekwu, Aka anyị awuputaghị ọbara a, anya anyị ahukwaghị ya. Bụrụ onye obi ọma nye ndị gị Israel, bụ ndị ị gbaputara Onyenwe anyị, ka ọbara aka ọcha ghara ịdị nime ndị gị Israel, a ga-ekpuchikwara ha ọbara ahụ. Gị ma ị ga-ewepụ ọbara ndị aka ha dị ọcha site netiti unu, ọ bụrụ na i mee ihe ọma na ihe na-atọ ụtọ nihi Onyenwe anyị Chineke gị.

Ọ bụrụ na i pụọ gaa ibu agha megide ndị iro gị, ma Onyenwe anyị Chineke gị enyefe ha naka gị, ị kwakọrọ ihe a kwatara n'agha nke ha, na ị hụ nime ihe a kwatara nwanyị mara mma

nụdịdị, ma chọọ ya nobi, ma were ya ka ọ bụrụ nwunye gị, na ị ga-eweta ya nime ụlọ gị, ị ga-akpụcha isi ya, ma beekwa mbọ aka ya, ị ga-ewepụ uwe ndọta nahụ ya, ọ ga-anọdụ ala n'ụlọ gị, ọ ga-akwa nna ya na nne ya ọnwà ụbọchị, mgbe ihe ndị a gasiri, ị ga-abakwute ya ma soro ya bie, ọ ga-abụkwa nwunye gị.

Ma ọ ga-abụ na ọ bụrụ na ị chọghị ya, ị ga-ezipụ ya ka ọ nweere onwe ya, a gaghị ere ya maka ọlaọcha, ị gaghị emeso ya dị ka ihe efu, nihi na ị wedara ya nala.

Ọ bụrụ na nwoke nwere nwanyị abụọ, otu nime ha bụ onye a hụrụ nanya, na otu nime ha bụ onye a kpọrọ asị, ma ha abụọ mụtara ya ụmụ, onye a hụrụ nanya na onye a kpọrọ asị, ma ọ bụrụ na nwa nwoke mbụ bụ nke onye a kpọrọ asị, Ọ bụrụ na n'ụbọchị ọ ga-ekenye ụmụ ndị ikom ya ihe nketa ya dị ka ihe nketa, ọ gaghị enwe ike inye ikike ọkpara nye nwa nwoke nke nwanyị a hụrụ nanya, na-eleghara nwa nwoke nke nwanyị a kpọrọ asị anya bụ ọkpara. Mana nwa nwoke mbụ nke nwanyị a kpọrọ asị, ọ ga-amata inye ya okpukpu abụọ site na ihe niile nke a chọtara ya, nihi na nke a bụ mmalite ụmụ ya, na nke a ka ikike ọnọdụ nwa mbụ kwesiri. Ọ bụrụ na onye ọ bụla nwere nwa nwoke nke na-enupu isi na nke na-eme ihe ọjọọ, nke na-adighị erubere isi nolu nna ya na olu nne ya, na mgbe ha dọrọ ya aka na ntị, ọ naghị ege ha ntị, Ma jidechaa ya nna ya na nne ya, ha ga-eduputa ya n'ogbakọ ndị okenye nke obodo ya, na n'ọnụ ụzọ ama nke ebe ahụ, Ma ha ga-agwa ndị nwoke obodo ha okwu sị, Nwa nwoke anyị nke a adighị erube isi ma ọ na-akpali iwe, ọ dighị ege olu anyị ntị, ọ bụ onye na-adụ ego ụgha ma na-anụ

mmanya oke. Ndị nwoke nke obodo ya ga-eji nkume tụọ ya nkume, ọ ga-anwụkwa, ị ga-ewepụkwa ihe ọjọọ site netiti unu, ndị fọdụrụ nụkwa nke a ga-atụ egwu.

Ọ bụrụ na e nwee mmehie ọ bụla nke ikpe ọnwụ dirị ya, ọ nwụọ, unu ga-ekwuba ya nelu osisi, Ahụ ya agaghị ehi ụra nelu osisi ahụ, kama unu ga-eli ya nụbọchị ahụ, nihi na onye ọ bụla e kwụgidere nelu osisi bụ onye a bụrụ ọnwụ site naka Chineke, unu emerụkwala ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị dika ihe nketa.

22

Ọ bụrụ na ị hụ nwa ehi nke nwanne gị nwoke, ma ọ bụ atụrụ ya, ka ha na-akpafu nuzọ, adala ha anya. Ị ghaghị ikpoghachi ha nye nwanne gị nwoke, ma nyeghachi ya ha. Ọ bụrụ na nwanne gị nwoke anabiarubeghi gị nso, maobu na ị maghi ya, ị ga-akpobata ya nime ulọ gị, ọ ga-anonyere gị ruo mgbe nwanne gị nwoke ga-achọ ha, mgbe ahụ ị ga-enyeghachi ya ha. Otu ahụ ka ị ga-eme banyere inyinya ibu ya, otu ahụ ka ị ga-eme banyere uwe ya, otu ahụ ka ị ga-eme banyere ihe ọ bụla nke nwanne gị nwoke tufuru, nke ọ bụla tufuru naka ya nke ị chọtara, ị gaghi enwe ike ileghara ya anya. Ị gaghi ahụ inyinya ibu nke nwanne gị nwoke ma ọ bụ nwa ehi ya nke dara ada nuzọ ma leghara ha anya, ị ghaghị inyere ya aka ibuli ha elu.

Nwoke agaghị eyi uwe nwanyi, nwanyi agaghikwa eyi uwe

nwoke, nihi na ihe arụ nanya Onyenwe anyị Chineke gị bụ onye ọ bụla na-eme ihe ndị a. Ọ bụrụ na ị zute akwụ nnụnụ nihi gị nuzọ, ma ọ bụ nelu osisi ọ bụla, ma ọ bụ nala, ụmụ nnụnụ ma ọ bụ àkwá, na nne na-ekpo ọkụ nelu ụmụ nnụnụ ma ọ bụ nelu àkwá, ị gaghi ewere nne ya na ụmụ. Ị ga-ahapụ nne ahụ ka ọ laa, ma were ụmụaka ahụ nye onwe gị, ka ihe si otu a gaara gị nke oma, ka ị nwee ogologo ndụ.

Ọ bụrụ na ị wuo ụlọ ọhụrụ, ị ga-arụnyere mgbidi nchebe nelu ụlọ gị, ka ị ghara ime ka e nwee igbu mmadụ n'ụlọ gị, ma ọ bụrụ na mmadụ esi nelu ya daa. Ị gaghi agha mkpụrụ dị iche iche nubi vain gị, ka mkpụrụ ahụ na mkpụrụ nke ị ga-akụ ya na mkpụrụ nke ubi vain gị ghara idị nsọ. Ị gaghi eji nwa ehi na ịnyinya ibu akọ ala ọnụ. Ị gaghi eyi uwe adigboroja nke ejikọtara aji anụ na flakisi ọnụ. Agbagọ ka ị ga-eme maka onwe gị nelu akụkụ anọ nke uwe gị, bụ nke ọ bụrụ na ị ji ha kpuchie onwe gị.

Ọ bụrụ na onye ọ bụla ewere nwanyị ma biri ya na ya, ma kpọọ ya asi, na ọ ga-etinye nke a okwu ndị na-eme ka ihe dị ka ihe ọzọ, ma wedaa aha ya ọjọọ, ma kwuo, Nwanyị nke a ka m lụrụ, ma mgbe m biakwutere ya, ahụghị m na ọ bụ nwaagboghọ, Nna nke nwata na nne ya ga-eweere ihe ngosi ibụ nwaagboghọ nke nwata gakwuru ndị okenye n'ọnụ ụzọ ama. Ma nna nke nwata ahụ ga-ekwu na ndị okenye, Ada m nke a, e nyela m nwoke a nwanyị, ma ọ kpọrọ ya asi. Ugbo a, onye a na-etinye ya okwu ndị na-ekwu ihe efu, na-asi, Achọtaghi m nwa gị nwanyị ibụ nwaagboghọ, ma nke a bụ ibụ nwaagboghọ nke nwa m nwanyị. Ha ga-agbasa uwe ahụ nihi ndị okenye obodo ahụ. Kansul ndị

okenye nke obodo ahụ ga-ewere nwoke ahụ, ha ga-akuzikwa ya. Ha ga-atara ya ugwo nari shekel, ha ga-enyekwa nna nwa agboghọ ahụ, nihi na o wetara aha ojoyo nelu nwaagboghọ na-amaghị nwoke onye Izrel. O ga-abụ nwunye ya, o gaghi enwe ike ichupu ya oge niile.

O buri na okwu a bu eziokwu, ma achotaghi nwaagboghobia nke nwa agboghọ ahụ, Ha ga-ebuputa nwanyi ahụ nonu uzọ ulọ nna ya, ha ga-atu ya nkume, o ga-anwu, nihi na o mere nzuzu netiti umu Izrel site nikwu iko nulo nna ya, i ga-ewepukwa ihe ojoyo netiti ha.

O buri na a chotara nwoke ka o na-ehi ura na nwanyi luru di, unu ga-egbu ha abuo, nwoke ahụ na-ehi ura na nwanyi ahụ, na nwanyi ahụ, i ga-esikwa na Izrel wepu ihe ojoyo ahụ. O buri na mana o buri nwaagboghọ nke e kwere nkwa nwoke, na nwoke achota ya na obodo, dina ya. I ga-akpoputa ha abuo nonu uzọ ama obodo ha, a ga-atu ha nkume ruo onwu, nwa agboghọ ahụ nihi na o tikwaghi mkpu nime obodo ahụ, na nwoke ahụ nihi na o wedara nwunye onye agbata obi ala, i ga-ewepukwa ihe ojoyo ahụ netiti unu. O buri na mana nime ala di larii nwoke achota nwa odibo nke a kwere nkwa alimdi na uka, na o manyere ya, dinara ya na ya, unu ga-egbu nke dinara ya na ya naani. Ma nwa agboghọ ahụ, o bughi njehie nke onwu, di ka o buri na nwoke o bua ebilie megide onye agbata obi ya, ma gbuo mkpuru obi ya, otu a ka ihe a di. Nihi na o bu nohia ka o huru ya, nwa agboghọ ahụ a kworo ugwo isi tiri mkpu, ma o nweghi onye inyeere ya aka.

Ọ bụrụ na onye ọ bụla achọta nwa ohu nke nwaagboghọ nke e kwerebeghi nkwa alimdi na nwunye, ma manye ya ike dina ya, ma a chọta ya, Nwoke ahụ nke dinara ya ga-enye nna nwa agboghọ ahụ iri ọlaedo ise didrachma nke ọlaocha, ọ ga-abụkwa nwunye ya, nihi na ọ wedara ya ala, ọ gaghi enwe ike ichupu ya oge niile.

23

Nwoke agaghị alu nwunye nna ya, ọ gaghikwa ekpughe ihe mkpuchi nke nna ya.

Onye a kwapịara akpa agaghị abanye, ma ọ bụ onye e bipuru ihe, nime nzuko Onyenwe anyị. Onye sitere na nwanyị akwuna agaghị abanye nime ogbako Onyenwe anyị.

Onye Amọn na onye Mọab agaghị abanye nọgbako Onyenwe anyị, ọ buladi ruo ogbọ nke iri, ha agaghị abanye nọgbako Onyenwe anyị, ruo mgbe ebighi ebi. Nihi na ha ezuteghi unu na achicha na mmiri nuzọ mgbe unu si nIjpt na-aputa, na nihi na ha goro Balaam nwa Beor site na Mesopotemia ka ọ buo gi onu. Ma Onyenwe anyị Chineke gi achoghi ige Belam ntị, ma Onyenwe anyị Chineke gi tughariri obubu onu ahụ ka ọ buri ngozi, nihi na Onyenwe anyị Chineke gi huru gi nanya. I gaghi agwa ha okwu udo na ihe bara ha uru ubochi ndu gi niile ruo mgbe ebighi ebi. I gaghi aso onye Idum oyi, nihi na ọ bụ nwanne gi, i gaghi aso onye Ijpt oyi, nihi na i buri obia nala ya. Ọ buri

na a mụọrọ ha ụmụ ndị ikom, nọgbọ nke atọ, ha ga-abanye nọgbakọ Onyenwe anyị.

Ọ bụrụ na i pụọ ịmakpu ọgbọ megide ndị iro gị, ị ga-echebe onwe gị site nokwu ọjọọ niile. Ọ bụrụ na e nwere nwoke netiti unu nke na-agaghị adị ọcha nihi mwupụ ya nabali, ọ ga-apụ nèzí ogige ahụ, ọ gaghịkwa abanye nime ogige ahụ. Ma ọ ga-abụ na mgbe anyasi, ọ ga-eji mmiri saa ahụ ya, mgbe anyanwụ dachara, ọ ga-abanye nogige ahụ. Ebe ga-adị gị nèzí ogige, ị ga-apụkwa nebe ahụ nèzí. Osisi ntu ga-adị gị neriri ukwu gị, ọ ga-adịkwa mgbe ị nọduru ala nèzí, ị ga-egwu ala na ya, mgbe i wetachara ya, ị ga-ekpuchi ọtọ gị. Nihi na Onyenwe anyị Chineke gị na-ejeghari nime ogige gị ịnapụta gị na inyefe ndị iro gị nihi ihu gị, ogige gị ga-abụ ihe dị nsọ, a gaghị ahụ ihe ruru arụ ọbụla nime gị, ka ọ ghara isi nebe gị wezuga onwe ya.

Ị gaghị enyefe ohu nye onyenwe ya, onye e kenwere gị site naka onyenwe ya. Soro gị ọ ga-ebi, nime unu ọ ga-ebi nebe ọ bụla ọ masiri ya, ị gaghị emegbu ya. Ọ gaghị abụ nwanyị akwuna site nümü ndị inyom Izrel, ọ gaghị abụkwa onye na-akwa iko site nümü ndị nwoke Izrel, ọ gaghị abụ onye na-ewebata mmechapu site nümü ndị inyom Izrel, ọ gaghị abụkwa onye a na-emecha site nümü ndị nwoke Izrel. Ị gaghị eweta ụgwọ ọrụ nwanyị akwuna, maọbụ ihe mgbanwe nke nkịta nime ụlọ Onyenwe anyị bụ Chineke gị maka nkwa ọ bụla, nihi na ihe arụ nye Onyenwe anyị bụ Chineke gị ka ha abụọ bụ.

Ị gaghị agbazinye nwanne gị nwoke ụma nọlaọcha, na ụma nihe

oriri, na ụma nihe ọ bụla ị gbazinyere ya. Nye onye mba ọzọ ị ga-agbazinye ụma, ma nwanne ị ka ị gaghi agbazinye ụma, ka Onyenwe anyị Chineke ị gozie ị nihe niile ọrụ ị nelu ala nke ị na-abanye nebe ahụ iketa ya.

Ọ bụrụ na mana ị kwere nkwa nye Onyenwe anyị bụ Chineke ị, ị gaghi egbu oge ikwughachi ya, nihi na Onyenwe anyị bụ Chineke ị ga-achọsiri ya ike naka ị, ọ ga-abụrụ ị mmehie. Ọ bụrụ na ị choghi ikpe ekpere, ọ bughị njehie ịrị ị. Ihe ndị na-apụta site negbugbere ọnụ ị, ị ga-edebe ma mee ịka ị kwere Onyenwe anyị Chineke nkwa banyere onyinye ahụ nke ị kwuru nọnụ ị.

Ọ bụrụ na ị banye nubi owuwe ihe ubi nke onye agbata obi ị, ị nwere ike jiri aka ị tụtụ ọka, ma ị gaghi eji mma owuwe ihe ubi nubi owuwe ihe ubi nke onye agbata obi ị. Ọ bụrụ na ị ga-abanye nubi vaịn nke onye agbata obi ị, ị ga-eri mkpụrụ vaịn ị ka mkpọ obi ị iji ju afọ, ma ị gaghi etinye nime ariā.

24

Ọ bụrụ na onye ọ bụla ewere nwanyị ma soro ya biri, ọ ga-abụ na ọ bụrụ na nwanyị ahụ achọtaghi ihuoma nihi di ya, nihi na ọ chọtara ihe ihere nime ya, ọ ga-edere ya akwụkwọ ịgbasa alụkwaghịm, nye ya naka, ma site n'ụlọ ya zipụ ya. na mgbe ọ pụrụ, ọ ghọrọ nwoke ọzọ, Ma ọ bụrụ na nwoke nke ikpeazụ akpọọ ya asị, dee ya akwụkwọ ịgba alụkwaghịm, nye ya naka,

ma zilaga ya site nulo ya, ma o burukwa na nwoke nke ikpeazu ahụ, bu onye weere ya ka o buru nwunye ya, anwu, Nwoke mbu ahụ nke chupuru ya agaghị enwe ike ilaghachi were ya ka o buru nwunye ya ozo, mgbe e merula ya, nihi na o bu ihe aru nihi Onyenwe anyi Chineke gi, unu emerukwala ala ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

O buru ma onye o bua lutara nwanyi noge na-adibeghi anya, o gaghi apu banye nagma, a gaghi atukwasikwa ya ihe o bua, o ga-abu onye aka ya di ocha nulo ya otu afo, o ga-eme ka nwanyi ya o lutara nwee obi utu.

I gaghi ewere oka igwe nri di ka ihe mbe, o bughikwa oka igwe nri nke elu, nihi na o bu mkpuruobi ka nke a na-ewere di ka ihe mbe. O buru na e jide nwoke na-ezu ohi mkpuruobi site netiti umunne ya bu umu Izrel, ma megbuo ya wee ree ya, onye ohi ahụ ga-anwu, i ga-esikwa netiti unu wepu ihe ojobo ahụ. Naa nti gi onwe gi banyere mmetu nke ekpenta, kpachara anya nke ukwu ime dika iwu niile nke ndi nchuaàjà ndi Livait ga-akoro unu, dika m nyere unu iwu, chezienu ime ya. Cheta ihe niile Onyenwe anyi Chineke gi mere Miriam nuzo, mgbe unu na-apu nIjpt.

O buru na e nwere ugwo o bua di netiti gi na onye agbata obi gi, i gaghi abanye nulo ya iwere ihe mbe ya. Nèzí ka i ga-eguzo, na nwoke ahụ onye i gbazinyere ego, o ga-ebutere gi ihe mbe nèzí. O buru ma nwoke ahụ dara ogbenye, i gaghi edina nihe mbe ya. Site na nkwughachi ugwo, i ga-enyeghachi ihe mbe ya tupu

ọdịda anyanwụ, ka o wee hie ụra nuwe ya, ọ ga-agozikwa gi, a
 ga-agunyere gi ya di ka ebere nihi Onyenwe anyi bu Chineke gi.
 I gaghi eme ihe ojoo nugwo oru onye ogbenye na onye no na
 mkpa site netiti umunne gi, ma o bu site netiti ndi obia no
 nobodo gi. Notu ubochi ahụ, i ga-enyeghachi ya ugwo oru ya,
 anyanwụ agaghị ada nelu ya, nihi na o bu ogbenye, o na-enwe
 olileanya na ya, o ga-etikwa mkpu megide gi nye Onyenwe anyi,
 o ga-aburu gi mmehie. Nna nna agaghị anwu maka umu, umu
 ndi ikom agaghị anwukwa maka nna nna, onye o bula ga-anwu
 nime mmehie nke ya. I gaghi agbago ikpe nke onye obia na nwa
 mgbei na nwanyi di ya nwuru I gaghi ewere uwe nke nwanyi di
 ya nwuru dika ihe mbe, i ga-echetakwa na i bu ohu nala Ijipt, na
 Onyenwe anyi Chineke gi gbaputara gi site nebe ahụ; nihi nke a,
 m na-enye gi iwu ime okwu a.

O buru na i ghoo ihe ubi nubi gi, ma chefuokwu oka nubi gi, i
 gaghi alaghachi were ya, o ga-abu nke onye obia na onye na-
 enweghi nne na nna na nwanyi di ya nwuru, ka Onyenwe anyi
 Chineke gi gozie gi noru niile nke aka gi abuo. O buru na i na-
 atutu mkpuru oliv, i gaghi alaghachiazu ichikota ihe ndi di nazu
 gi; o ga-abu maka onye obia na onye na-enweghi nna na nwanyi
 di ya nwuru. I ga-echeta na i bu ohu nala Ijipt; nihi nke a, m na-
 enye gi iwu ime okwu a. O buru na i ghoro mkpuru ubi vain gi, i
 gaghi achikotakwa ya ozo, ihe ndi foduru nazu gi ga-abu nke
 onye obia na nke nwa mgbei na nke nwanyi di ya nwuru. Na i
 ga-echeta na i bu ohu nala Ijipt, nihi nke a, m na-enye gi iwu ime
 ihe okwu nke a.

Ọ bụrụ ma ọ bụrụ na esemokwu ebiliri netiti ndị mmadụ, ha bịa nūlọ ikpe, a kpee ha ikpe, gosi na onye ziri ezi bụ onye ziri ezi, ma maa onye na-adighị asọpụrụ Chineke ikpe, Ọ bụrụ na o kwesiri ntaramahụhụ, onye ajọ omume ahụ, ị ga-edobe ya nihu ndị ikpe, ha ga-apia ya ihe nihu ha dika ajọ omume ya si di. Ma nonu ogugu iri anọ ka ha ga-apia ya ihe, ha agaghị agbakwunye. Ọ bụrụ ma na ị gbakwunye ipia ihe kariiri ndi a, bu ihe otiti ndi ozo, a ga-eme nwanne gi nwoke ihere nihu gi. I gaghi ekpuchi onu ehi na-azocha oka.

Ọ bụrụ na ụmụnne ebi notu ebe, ma otu nime ha anwuo, ma o nweghi nwa, nwanyi nke onye nwuru anwu agaghị abu nke nwoke ozo na-abughi onye ikwu, nwanne nke di ya ga-abakwute ya, were ya buru nwunye nke ya, ma ya na ya biri. Nwatakiri ahụ ọ bụrụ na ọ mụo ga-eguzo naha onye nwuru anwu ahụ, aha ya agaghikwa ekpochapu site na Israel.

Ọ bụrụ na nwoke ahụ achoghi ilu nwunye nwanne ya nwoke, nwanyi ahụ ga-arigo nonu uzọ ama gakwuru ndi okenye, ọ ga-ekwu, Nwanne nwoke di m achoghi iwelite aha nwanne ya nwoke na Israel, nwanne nwoke di m achoghi. Ma ndi okenye nzuko nke obodo ya ga-akpo ya, ha ga-agwa ya okwu, mgbe o guzoro, ọ ga-ekwu, Achoghi m iwere ya, Nwanyi nwanne ya nwoke ga-abiaru nihu ndi okenye, ọ ga-ewepu otu akpukpo ukwu ya site nukwu ya, ọ ga-agbu onu mmiri nihu ya, ma zaa si,

Otu a ka ha ga-eme nwoke ahụ nke na-agaghị ewuru nwanne ya nwoke ụlọ na Izrel. A ga-akpọ aha ya na Israel, Ụlọ nke Onye Tọpuru Akpukpọ Ụkwu.

Ọ bụrụ na ndị mmadụ na-alụ ọgụ, nwoke na nwanne ya nwoke, ma nwanyị nke otu nime ha bịa nso inaputa di ya site naka onye na-eti ya ihe, ma o setipụ aka jide mkpuru amụ abụọ ya, Ị ga-ebipụ aka ahụ, anya gị agaghị emere ya ebere.

Ọ gaghị adịrị gị nakpa gị ihe ọtụtụ abụọ di iche iche, nnukwu ma ọ bụ nta. Ọ gaghị adị nulo gị ihe ọtụtụ abụọ di iche iche, nke ukwu ma ọ bụ nke nta. Ibu eziokwu na nke ziri ezi ga-abụ nke gị, na ọtụtụ eziokwu na nke ziri ezi ga-abụ nke gị, ka ị ga-adị ndụ ogologo ụbọchị nelu ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị dika ihe nketa. Nihi na ọ bụ ihe arụ nye Onyenwe anyị bụ Chineke gị, onye ọ bụla na-eme ihe ndị a, onye ọ bụla na-eme ihe na-ezighị ezi.

Cheta ihe niile nke Amalek mere gị nuzọ, mgbe ị na-apụ site nala Ijipt, Otu o si guzogide gị nuzọ, ma bipụ ndị nche azụ gị, bụ ndị ike gwuru nọ nazụ gị, mgbe agụụ na-agụ gị na ike gwuru gị, ma ọ tughị egwu Chineke. Ọ bụrụ na Onyenwe anyị Chineke gị eme ka ị nwee izuike site naka ndị iro gị niile gbara gị gburugburu nala ahụ Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị ka ị keta, ị ga-ehichapụ aha Amalek site nokpuru eluigwe, ma echefukwala.

Ọ ga-abụ na ọ bụrụ na ị banye nime ala ahụ nke Onyenwe anyị
 Chineke gị na-enye gị iketa, ma ị nweta ya, ma ị biri nelu ya. Ị ga-
 ewere site na mkpụrụ mbụ nke mkpụrụ ala gị, nke Onyenwe
 anyị Chineke gị na-enye gị, tinye ha nime nkata, gaa nebe ahụ
 nke Onyenwe anyị Chineke gị ga-ahọrọ ka a kpọọ aha ya nebe
 ahụ. Ma ị ga-abịa nebe onye nchụàjà onye ga-adị nùbọchị ndị
 ahụ, ma ị ga-asị ya, Ana m ekwupụta taa nye Onyenwe anyị
 Chineke m, na abatala m nime ala ahụ nke Onyenwe anyị n̄rụ
 iyi nye nna nna anyị ha inye anyị. Onye nchụaja ga-anara nkata
 ahụ naka gị, ma debe ya nihu ebe ịchụ aja nke Onyenwe anyị bụ
 Chineke gị. Ma na-aza, ọ ga-ekwu nihu Onyenwe anyị Chineke gị,
 Siria tufuru naka nna m, ma ọ gbadara nIjpt, ma ọ biri ebe ahụ
 na ọnụ ọgụgụ nta, ma ọ ghorọ ebe ahụ mba ukwu na ìgwè ukwu.
 Ma ndị Ijpt mesoro anyị njo, wedara anyị nala, tinyekwara anyị
 ọrụ siri ike, Anyị wee tie mkpu gakwuru Onyenwe anyị bụ
 Chineke anyị, Onyenwe anyị n̄kwara olu anyị, ọ h̄kwara
 nh̄ju anyị anyị, na ndogbu nke anyị, na mmegbu anyị. Na
 Onyenwe anyị ji ike ya dī ukwu, na aka ya dī ike, na ogwe aka ya
 dī elu, na ọhụ dī ukwu, na ihe ịrība ama, na ọrụ ebube kpọpụta
 anyị nIjpt. Ọ kpobatarara anyị nebe a, nyekwa anyị ala a, ala na-
 eru mmiri ara ehi na mmanụ ān̄. Ma ugbo a, lee, m wetara
 mkpụrụ mbụ nke mkpụrụ nke ala ahụ nke ị nyere m, Onyenwe
 anyị, ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ ān̄. Ị ga-ahapụ ya
 nihu Onyenwe anyị Chineke gị, ma ị ga-eke ofufe nihu Onyenwe
 anyị Chineke gị. Gị ga-enwe obi uto nihe oma niile nke Onyenwe
 anyị Chineke gị nyere gị, gị na ụlọ gị, na onye Livayị, na onye
 ọbịa nọ netiti gị.

Ọ bụrụ na ị gụchaa ịtụ ụtụ otu ụzọ nụzọ iri nke mkpụrụ gị niile nafọ nke atọ, ị ga-enye otu ụzọ nụzọ iri nke abụọ nye onye Livait na onye ọbịa na onye na-enweghị nne na nna na nwanyị di ya nwurụ, ha ga-eri ya nobodo gị, ha ga-enwekwa obi uto.

Ma ị ga-ekwu nihu Onyenwe anyị Chineke gị, Ewepụla m ihe nsọ niile site n'ọlọ m, ma nyekwa ha onye Livayị na onye ọbịa na nwata mgbei na nwanyị di ya nwurụ, dika iwu niile nke i nyere m iwu. Emeghị m iwu gị, echefughikwa m. Ma ọ bughị na m riri na mgbu m site na ha, ọ bughị na m weere mkpụrụ site na ha nime ihe ruru arụ, ọ bughị na m nyere site na ha nye onye nwurụ anwụ, m rubere isi nke olu Onyenwe anyị Chineke anyị, m mere dika i nyere m iwu. Lelee anya nala site n'ọlọ nsọ gị nke di neluigwe, gozie ndị gị Izrel na ala ahụ i nyere ha, dika i n'uru iyi nye nna nna anyị ha, ịnye anyị ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ aṅụ.

Nubochi a, Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị iwu ime ụkpụrụ ndị a niile na ikpe ndị a niile, unu ga-edebe ha ma mee ha site nobi unu niile, na site na mkpụrụ obi unu niile. Chineke ị hooṛọla taa ịbụ gị Chineke, na ije nuzọ ya niile, na idebe iwu na ikpe, na irube isi nolu ya. Ma Onyenwe anyị ahooṛọla gị taa ka ị ghooṛọ ya ndị di oke onụ ahia, di ka o kwuru, ichebe iwu ya niile, Na ịbụ gị nelu mba niile, dika o mere gị onye a ma ama na onụ na onye a na-asopuru, ịbụ gị ndị nsọ Onyenwe anyị Chineke gị, dika o kwuru.

Moses na ndị okenye nke Israel nyere iwu, na-ekwu, Debenụ iwu ndị a niile nke m na-enye unu taa. Ọ ga-abụ nùbòchị ị ga-agafe Jòdan banye nala nke Onyenwe anyị Chineke ị na-enye ị, ị ga-eguzobe nkume ndị buru ibu maka onwe ị, ị ga-etekwa ha ụrọ. Ị ga-edede nelu nkume ndị a okwu niile nke iwu a, mgbe ị na-agafe Jordan, mgbe ị na-abanye nala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke nke nna nna ị ha na-enye ị, ala na-asọputa mmiri ara ehi na mmanụ ańụ, dị ka Onyenwe anyị Chineke nke nna nna ị ha gwara ị. Mgbe unu gafere osimiri Jòdan, unu ga-eguzobe nkume ndị a nke m na-enye ị iwu taa nugwu Ebal, ị ga-etekwa ha ụrọ. Na ị ga-ewu nebe ahụ ebe ịchụ aja nye Onyenwe anyị bụ Chineke ị, ebe ịchụ aja e si na nkume wuo; ị gaghi etinye igwe nelu ya, Ị ga-eji nkume zuru ezu wuo ebe ịchụ aja nye Onyenwe anyị bụ Chineke ị, ị ga-achụkwasi kwa aja nsure ọkụ nelu ya nye Onyenwe anyị bụ Chineke ị. Ị ga-achụ aja ebe ahụ, bụ aja nzọputa, ị ga-erikwa nri, ị ga-ejukwa afọ, ma nwee obi uto nihi Onyenwe anyị Chineke ị. Ma ị ga-edede nelu okwute ndị a iwu a niile nke ọma nke ukwu.

Mosis na ndị nchụaja ndị Livait gwara Izrel niile okwu, si, Nọọ jii ma nūrụ ntị, Izrel, nùbòchị taa, ị ghọla ndị nke Onyenwe anyị Chineke ị, Ọ buru na ị ga-anụ olu Onyenwe anyị Chineke ị, meekwa iwu ya niile na ụkpuru ya niile, dị ka m na-enye ị iwu taa.

Na Moses nyere ndị mmadụ iwu nùbòchị ahụ, na-ekwu, Ndị a ga-eguzo igozi ndị mmadụ nugwu Gerizim mgbe ha gafechara osimiri Jodan: Simiṛ, Livayī, Juda, Isaka, Josef, na Benjamin. Ma ndị a ga-eguzo nelu ugwu Ebal maka ibụ ọñụ: Ruben, Gad, Asher, Zebulon, Dan, na Naftali.

Ma ndị Levites ga-aza ma gwa Izrel niile nolu dara ụda Onye a bụrụ ọñụ bụ nwoke ahụ ọ bụla nke ga-eme oyiya a piri api na nke a wuru noku, ihe aru nye Onyenwe anyi, oru nke aka ndi oka, ma debe ya na nzuzo, mgbe ahụ ndi mmadu niile ga-aza si, ka o diri. Onye a buri ọñụ bụ onye na-akwanyeghi nna ya ma o bu nne ya ugwu, na ndi mmadu niile ga-asi, ka o diri. Onye a buri ọñụ bụ onye na-agbanwe oke ala nke onye agbata obi, na ndi mmadu niile ga-asi, ka o di otu ahụ. Onye na-eduhie onye kpuru isi nuzo buri onye a buri ọñụ, na ndi mmadu niile ga-ekwu, ka o buri. Aburi ọñụ onye o bula nke ga-atughari ikpe nke onye obia na nke nwa mgbei na nke nwanyi di ya nwuru, ndi mmadu niile ga-ekwu, ka o buri. Onye a buri ọñụ bụ onye na-ehi ura na nwunye nna ya, nihi na o kpughere ihe mkpuchi nke nna ya, na ndi mmadu niile ga-asi, Ka o di. Onye a buri ọñụ bụ onye nke na-ehi ura na anumanu o bula, ndi mmadu niile ga-asikwa, ka o buri. Aburi ọñụ onye ahụ na-ehi ura na nwanne nwanyi si na nna maobu nne ya. Ndi mmadu niile ga-asikwa, ka o buri. Onye a buri ọñụ bụ onye na-ehi ura na nwada nwanyi ya, ndi mmadu niile ga-ekwu, ka o buri, onye a buri ọñụ bụ onye na-ehi ura na nwanne nwanyi nke nwunye ya, ndi mmadu niile ga-ekwu, ka o buri. Onye a buri ọñụ bụ onye na-eti onye agbata obi ya site na aghughu, ndi mmadu niile ga-asi, ka o

bụrụ. A bụrụ ọnụ ka onye ahụ bụ nke ga-anara onyinye iji tie mkpụrụ obi nke ọbara na-enweghị ikpe ọmụma, na ndị mmadụ niile ga-asị, ka ọ dị otú ahụ. A bụrụ ọnụ onye ọ bụla nke na-anọgideghị nokwu niile nke iwu a ime ha, ndị mmadụ niile ga-asị, ka ọ bụrụ.

28

Ọ ga-abụ na ọ bụrụ na ị nụrụ nke ọma olu Onyenwe anyị Chineke gị, idebe na ime iwu ndị a niile, nke m na-enye gị iwu taa, Onyenwe anyị Chineke gị ga-eme ka ị dị elu karịa mba niile nke ụwa, Na ngozi ndị a niile ga-abiakwasị gị, ha ga-achọtakwa gị, ọ bụrụ na ị jiri ntị nụrụ olu Onyenwe anyị Chineke gị, A goziri gị mgbe ị nọ nobodo, a gozikwara gị mgbe ị nọ nubi. A goziri ụmụ nke afọ gị, na mkpụrụ nke ala gị, na igwè ehi gị, na igwè aturụ gị. A goziri ụlọ nchekwa gị na ihe nchekwa gị niile. A goziri gị mgbe ị na-abata, a gozikwara gị mgbe ị na-apụ.

Onyenwe anyị bụ Chineke gị ga-enyefe ndị iro gị bụ ndị guzoro megide gị ka ha bụrụ ndị e tijiri etiji nihi gị; ha ga-eji otu ụzọ pụta biakwute gị, ma ha ga-eji ụzọ asaa gbaa ọsọ site nihi gị. Ka Onyenwe anyị ziga ngozi nelu gị nime ụlọ nchekwa gị, na nelu ihe niile nke ị ga-etinye aka gị nelu ala nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. Onyenwe anyị ga-akpọlite gị nye onwe ya dịka ndị nsọ, dịka o siri nùọrọ nna nna gị ha iyi, ọ bụrụ na ị nụ olu Onyenwe anyị bụ Chineke gị, ma na-aga nuzọ ya niile Mba niile nke ụwa ga-ahụ gị, nihi na a kpọkwasiha aha Onyenwe anyị

nahụ gi, ha ga-atụkwa egwu gi. Onyenwe anyị bụ Chineke gi ga-eme ka ị mụbaa nihe ọma nụmụ nke afọ gi, na nụmụ nke anụ ụlọ gi, na nmkpurụ nke ala gi, nelu ala gi nke Onyenwe anyị nūrụ iyi nye nna nna gi ha inye gi.

Ka Onyenwe anyị meghee gi ụlọ akụ ya nke ọma, bụ eluigwe, inye ala gi mmiri ozuzo noke ya, gọzie ọrụ niile nke aka gi, ị ga-agbazinye mba ọtụtụ ihe, ma gi onwe gi agaghị agbaziri ihe. Ị ga-achị mba ọtụtụ, ma ha agaghị achị gi. Onyenwe anyị Chineke gi ga-eme ka ị bụrụ isi, ọ bughị ọdụ, ị ga-anọ nelu, ọ bughị nokpuru, ọ bụrụ na ị ge ntị nolu Onyenwe anyị Chineke gi, debe ihe niile m na-enye gi iwu taa. Ị gaghị agafe site niwu niile ndị ahụ nke m na-enye gi iwu taa, aka nri ma ọ bụ aka ekpe, ịga nazụ chi ndị ọzọ ife ha.

Ọ ga-adị ma ọ bụrụ na ị geghị ntị nke olu Onyenwe anyị Chineke gi, idebe iwu ya niile, nke m na-enye gi iwu taa, na ọbụbụ ọnụ ndị a niile ga-abịakwasị gi, ha ga-ejidekwa gi. A bụrụ gi ọnụ nime obodo, a bụkwara gi ọnụ nime ubi. A bụrụ ọnụ ka ụlọ nchekwa gi dị, na ihe nchekwa gi niile. A bụrụ ọnụ ụmụ nke afọ gi, na mkpuru nke ala gi, igwe ehi nke ehi gi, na igwe aturu nke aturu gi. Aburu ọnụ ka ị bụ mgbe ị na-abata, na aburu ọnụ ka ị bụ mgbe ị na-apu.

Onyenwe anyị ga-eziga nelu gi ukọ na mbibi na mmefu nelu ihe niile nke ị ga-etinye aka gi, ruo mgbe ọ ga-ebibi gi, na ruo mgbe ọ ga-ala gi niyi ngwa ngwa nihi omume ọjọọ gi, nihi na ị hapuru m. Onyenwe anyị ga-eme ka ọnwụ rapara gi, ruo mgbe ọ ga-

eripia gi kparamkpam site nala ahụ nke i na-abanye nebe ahụ inweta ya. Onyenwe anyi ga-eti gi ihe na enweghi ike ighota, na ahụ oku, na ima jijiji, na mbufut, na ifufe mmebi, na icha ocha; ha ga-achukwa gi oso ruo mgbe ha ga-ebibi gi. O ga-aburu gi na eluigwe nke di nelu isi gi ga-abu ola, nakwa ala nke di nokpuru gi ga-abu igwe. Ka Onyenwe anyi Chineke gi nye mmiri ozuzo nke ala gi dika uzuzu, na uzuzu si na eluigwe ga-aridata, ruo mgbe o ga-ehichapu gi, na ruo mgbe o ga-ebibi gi ngwa ngwa. Ka Onyenwe anyi nye gi mbelata nihi ndi iro gi, notu uzọ i ga-esi puo gawkuru ha, ma nuzo asaa ka i ga-esi gbaa oso nihi ha, i ga-abukwa ihe mgbasa nalaeze niile nke uwa. Ndi nwuru anwu unu ga-abu nri nye nnunu nke eluigwe na umu anu ohia nke uwa, o dighikwa onye ga-achupu ha. Onyenwe anyi ga-eti gi ihe site nonya ndi Ijpt nonodu gi, na akpu ohia, na oko, nke mere na i gaghi enwe ike igwo oria. Onyenwe anyi ga-eti gi ira ara, kpoo isi, na mgbagwoju uche. I ga-asoghari nehihie dika onye kpuru isi na-asoghari nochichiri, uzọ gi niile agaghi aga nke oma, a ga-emegbu gi ma napu gi ihe ubochi niile, o dighikwa onye ga-enyere gi aka.

I ga-aluta nwanyi, ma nwoke ozọ ga-enwe ya. I ga-ewu ulo, ma i gaghi ebi nime ya. I ga-aku ubi vain, ma i gaghi ewe mkpuru ya. Nwa ehi gi nke e gburu nihi gi, ma i gaghi eri site na ya, inyinya ibu gi nke a napuru site naka gi, ma a gaghi eweghachiri gi ya, aturu gi nke e nyere ndi iro gi, O gaghi adi onye ga-enyere gi aka. A ga-enye umu gi ndi nwoke na umu gi ndi nwanyi nye mba ozọ, anya gi abuo ga-ele ha anya ka ha na-ada mba, ma aka gi agaghi enwe ike ime ihe o bua. Mkpuru ala gi na ndogbu niile nke gi ka

mba nke i na-amaghị ga-eri, i ga-abụkwa onye a na-emegbu na onye e tiwara ụbọchị niile. Ma i ga-abụ onye ara nihi ọhụụ nke anya gị nke i ga-ahụ.

Onyenwe anyị ga-eti gị ihe otiti ọjọọ nikpere na nụkwụ gị, nke a na-apughị igwota gị site nọbụ ụkwụ gị ruo nisi gị.

Onyenwe anyị nwere ike iduga gị na ndị ọchịchị gị, bụ ndị i ga-ahọputa nelu onwe gị, gaa na mba nke gị na ndị nna gị na-amaghị, i ga-efekwa nebe ahụ chi ndị ọzọ, osisi na nkume. I ga-anọ ebe ahụ dika igba afa, ilu na akụkọ netiti mba niile nke Onyenwe anyị ga-eduru gị gaa.

I ga-ebupụ ọtụtụ mkpuru ọka nubi, ma i ga-ewebata naanị ntakiri, nihi na igurube ga-erichapụ ha. Ubi vain i ga-akụ ma ruo ọrụ na ya, ma i gaghi ahụ mmanya maobu nuri a onu site na ya, nihi na ikpuru ga-eri ha. Osisì oliv ga-adị gị noke ala gị niile, ma i gaghi ete mmanu, nihi na osisi oliv gị ga-ada. Umụ ndi ikom na umu ndi inyom i ga-amu ma ha agaghị adi, nihi na ha ga-apu nonodu ndota nagma. Ihe osisi gị niile na mkpuru ubi nke ala gị, ọria nrịbiga ga-erichapụ. Onye ọbia nke nọ netiti gị ga-arigo elu elu, ma gị ga-arida ala ala. Nke a ga-agbazinye gị ugwo, ma gị agaghị agbazinye nke a ugwo, nke a ga-abu isi, ma gị ga-abu odu.

Ma niile obubu onu ndi a ga-abiakwasị gị, ha ga-achụ gị oso, ha ga-ejidekwa gị, ruo mgbe o ga-ebibi gị kpamkpam, ruokwa mgbe o ga-ala gị niyi, nihi na i nughị olu Onyenwe anyị Chineke gị, idebe iwu ya niile na ukpuru ya niile nke o nyere gị niwu. Ma o

ga-adị na gị ihe irịba ama, na ihe itụnanya nime mkpụrụ gị ruo mgbe ebighị ebi. Nihi na ị jeghị ozi Onyenwe anyị Chineke gị nọnụ na nobi oma nihi ụbara nke ihe niile.

Ma ị ga-efe ndị iro gị, bụ ndị Onyenwe anyị ga-eziga megide gị, nụnwụ, na nakpịrị ikpọ nkụ, na nịgba ọtọ, na nọdịda nke ihe niile, a ga-etinyekwa yoku igwe nolu gị, ruo mgbe ọ ga-ebibi gị. Onyenwe anyị ga-eweta nelu gị mba site nebe dị anya, site na nsọtụ nke ụwa, dị ka mwakpo nke ugo, mba nke ị gaghị anụ olu ya. Mba nke na-enweghị ihere nihi, nke na-agaghị asọpụrụ ihu onye okenye, ma ọ gaghị emere nwa okorobia ebere. Ọ ga-eripịa ụmụ anụ ụlọ gị na mkpụrụ ala gị, nke na ọ gaghị ahapụrụ gị ọka, mmanya, mmanụ, igwe ehi gị, na igwe atụrụ gị, ruo mgbe ọ ga-ebibi gị. Ma ọ ga-ebibi gị nobodo gị niile, ruo mgbe a kwaturu mgbidi niile dị elu na nke e wusiri ike, bụ nke ị tụtwasiri obi na ha, nala gị niile, ma ọ ga-akpagbu gị nobodo gị niile, bụ nke o nyere gị. I ga-eri mkpụrụ nke afọ gị, anụ ụmụ ndị ikom gị na ụmụ ndị inyom gị, ndị ahụ niile e nyere gị, noge mkpagbu gị na noge nhụju anya gị, nke onye iro gị ga-akpagbu gị.

Nwoke ahụ dị nro nke nọ netiti gị na onye na-ebi ndụ okomoko nke ukwu, ga-eji anya ya ekworo nwanne ya nwoke, na nwunye ya nke nọ nobi ya, na ụmụ ya ndị fọdụrụ ndụ bụ ndị a ga-ahapụ. Nye ya, nke mere inye otu nime ha site nanụ ahụ ụmụ ya, nke ọ ga-eri nihi na ọ dighị ihe ọ bụla a hapụrụ ya nime mkpagbu gị na nime nhụjuanya gị, nke ndị iro gị ga-akpagbu gị nobodo gị niile.

Nwanyị ahụ dị nro nime unu na nke na-eme ihe ọma, onye ụkwụ ya na-anweghi nnwale nke ije ije nelu ala nihi ịdị ọma ahụ na nihi nrọ ahụ, ga-eji anya ya ekwo ekworo di ya nke nọ nobi ya, na nwa ya nwoke na ada ya, Na nwa ya nke si napata ukwu ya pụta, na nwata ya nke ọ ga-amụ, ọ ga-eri ha nihi ụkọ ihe niile na nzuzo nime mkpagbu gi, na nime nhụjuanya gi, nke onye iro gi ga-akpagbu gi nobodo gi niile. Ọ bụrụ na ị gaghi ege ntị ime ihe niile nke okwu iwu a, nke e dere nime akwụkwọ a, ịtụ egwu aha a na-asopurū nke di ebube nke a, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke gi. Ma Onyenwe anyị ga-eme ka ihe otiti gi bụrū ihe pūrū iche, na ihe otiti nke mkpūrū gi, ihe otiti ndi di ukwu na ndi pūrū iche, na ọrịa ndi ọjọọ na ndi na-adigide adigide. Ọ ga-eme ka ihe mgbu niile nke Ijpt, bụ ihe ọjọọ ahụ ị zere nihi ha, laghachikwute gi, ha ga-arapara na gi. Na ọrịa niile, na ihe otiti niile nke e degbi ede, na nke niile e dere ede nakwukwọ iwu nke a, Onyenwe anyị ga-eweta nelu gi, ruo mgbe ọ ga-ebibi gi. Ma a ga-ahapụ unu nọnuogugū nta, kama nke unu bụ di ka kpakpando nke eluigwe nọtutū ha, nihi na unu egeghi ntị nke olu Onyenwe anyị Chineke unu.

Dika Onyenwe anyị si nūrīa ọñu nelu unu ime unu ihe ọma na ịba ụba unu, otu ahụ ka Onyenwe anyị ga-esi nūrīa ọñu nelu unu ibibi unu, a ga-ewepukwa unu ngwa ngwa site nala ahụ ị na-abanye ebe iketa ya. Onyenwe anyị Chineke gi ga-achusasi gi netiti mba niile, site notu nsọtū nke ụwa ruo nnsọtū nke ụwa, ị ga-efekwa nebe ahụ chi ndi ọzọ, osisi na nkume, bụ ndi gi na nna nna gi na-ekwenyeghi na ha. Ma ọbụladi nime mba ndi ahụ, ọ gaghi enye gi izuike, ọ dighikwa ebe akara ụkwū gi ga-akwusi.

Onyenwe anyị ga-enye gị nebe ahụ obi ọzọ nke na-enupu isi, anya ndị na-ada mba, na mkpuru obi na-agbaze. Ndu gị ga-ekwugide nihu anya gị abụọ, ị ga-atụ egwu ehihie na abali, ị gaghi ekwenyekwa na ndu gị. Ntutu ị ga-asị, olee otú ọ ga-esi buru anyasi, na nanyasi ị ga-asị, olee otú ọ ga-esi buru ututu, site nujọ nke obi gị nke ị ga-atụ, na site na ohu nke anya gị nke ị ga-ahụ. Ma Onyenwe anyị ga-eme ka ị laghachi nIjpt nughọ mmiri, nuzọ nke m kwuru, ị gaghi ahukwa ya ọzọ, a ga-erere unu nebe ahụ nye ndị iro unu dika ndị ohu nwoke na ndị ohu nwanyi, ma ọ gaghi enwe onye ga-azu unu.

Ndị a bu okwu nke ogbugba ndu nke Onyenwe anyị nyere Mosis iwu ka o guzobe nye umu Izrel nala Moab, ma e wezuga ogbugba ndu ahụ nke o mere ha na Horeb.

29

Mosis kpọrọ umu Izrel niile, ọ siri ha, Unu ahula ihe niile Onyenwe anyị mere nala Ijpt nihu unu, nye Fero na ndị na-ejere ya ozi, na ala ya niile, Nnwale ndị ukwu nke anya gị hụrụ, ihe iriba ama na ihe itunanya ndị ukwu ahụ. Ma Onyenwe anyị Chineke enyeghi unu obi imata, na anya ihu ọzọ, na ntị inu ihe ruo taa. Ma ọ duuru unu afọ iri anọ nọzara, uwe unu emereghị ochie, akpukpo ukwu unu emekwaghi ka ọ kaa nka nukwu unu. Unu erighi achicha, unu anughikwa mmanya na ihe onunụ siri ike, ka unu mara na mu onwe m bu Onyenwe anyị Chineke unu. Ma unu biara ruo ebe a, ma Saion eze Heshibon, na Og eze

Bashan putara izute anyị nagma. Anyị tigburu ha, weere ala ha, m nyekwara ya dika ihe nketa nye Ruben, na Gad, na okara ebo Manase. Unu ga-edebe ime okwu niile nke ogbugba ndu a, ka unu nwee ike ighota ihe niile unu ga-eme.

Unu niile guzoro taa nihu Onyenwe anyị Chineke unu, ndị isi ebo unu, na kansul ndị okenye unu, na ndị ikpe unu, na ndị ode akwukwo unu, nwoke obula nke Izrel, Ndị nwanyị unu, na umu unu, na onye obia no netiti ogige unu, site nonye na-awa nku unu ruo nonye na-ebu mmiri unu, Igafe nime ogbugba ndu nke Onyenwe anyị Chineke unu, na nime nkocha ya, di ka Onyenwe anyị Chineke gi na-eme ka o diri gi taa, ka o mee gi ndi ya, ya onwe ya ga-abukwa Chineke gi, dika o gwara gi, na dika o nuru nna nna gi Abraham na Isaac na Jacob iyi. O bughi naani unu ka m na-eme ogbugba ndu a na obubu onu a, Mana na ndi no ebe a na unu taa nihu Onyenwe anyị Chineke unu, na ndi na-anoghi na unu ebe a taa.

Nihi na unu maara otu anyi si biri nala Ijipt, na otu anyi si gafee netiti mba ndi ahụ unu gafere. Ma hunu ihe aru ha niile, na arusi ha niile, osisi na nkume, olaocha na olaedo, nke di netiti ha. O bughi onye o bu la di nime unu, nwoke, ma nwanyị, ma ezinaulo, ma ebo, onye uche ya tughariri site nebe Onyenwe anyị Chineke unu no, gaa fee chi nke mba ndi ahụ ofufe, o bughi onye o bu la di nime unu mgborogwu na-eto elu nobi ilu na ihe ilu. O ga-abu na o buru na o nuru okwu nke obubu onu ndi a ma o si nobi ya na-ekwu, Ka ihe di nsọ buru m, nihi na m ga-aga nkpafu obi m, ka onye mmehie ghara ibibi onye na-enweghi

mmehie. Chineke agaghị achọ imere ya ebere, kama mgbe ahụ iwe Onyenwe anyị na ekworo ya ga-enwu nime nwoke ahụ, ọbụbụ ọnụ niile nke ọgbụgba ndụ a nke e dere nakwukwọ a ga-arapara ya, Onyenwe anyị ga-ehichapụ aha ya nokpuru eluigwe. Onyenwe anyị ga-ekewa ya pụọ nihe ọjọọ site n'ụmụ Izrel niile, dika nkocha niile nke ọgbụgba ndụ ahụ nke e dere nakwukwọ iwu a.

Ma ọgbọ ọzọ bụ ụmụ unu ndị ga-ebili ọtọ mgbe unu gasiri, na onye ọbia nke ga-esi nala di anya bia, ga-ekwu okwu, mgbe ha hụrụ ihe otiti niile nke ala ahụ na ọrịa ya niile nke Onyenwe anyị zitere nelu ya, Ihe nke Chineke na nnu e gbara oku, ala niile nke ya agaghị a kụ mkpuru, ọ gaghi epuputa ihe ọ bula, ọ gaghiakwa enwe ihe akwukwọ ndụ ọ bula ga-eto nelu ya. Dika e bibiri Sodom na Gomora, Adama na Zebaim, nke Onyenwe anyị bibiri niwe na onuma, Na mba niile ga-asị, Gini mere Onyenwe anyị ji mee ala a otu a? Gini bụ iwe ukwu a? Ma ha ga-ekwu na ha hapuru ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị Chineke nke nna nna ha, nke o mere nye nna nna ha, mgbe o si nala Ijpt duputa ha. Na mgbe ha gara, ha jere ozi chi ndi ọzọ, ndi ha na-amaghi, na ndi ọ na-enyeghi ha. Onyenwe anyị were iwe di ukwu megide ala ahụ, iweta nelu ya ọbụbụ ọnụ niile nke e dere nime akwukwọ iwu a. Na Onyenwe anyị wepuru ha site nala ha niwe na onuma na oke iwe di ukwu nke ukwu, ma chupu ha nala ọzọ di ka ugbu a.

Ihe nzuzo bụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị, ma ihe putara ihè bụ nke anyị na ụmụ anyị ruo mgbe ebighi ebi, ime ihe niile nke

okwu iwu nke a. Ihe nzuzo bụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị, ma ihe pụtara ìhè bụ nke anyị na ụmụ anyị ruo mgbe ebighị ebi, ime ihe niile nke okwu iwu nke a.

30

Ọ ga-abụ mgbe ihe ndị a niile bjakwasiri gi, ngozi na obubu onu nke m donyere nihu gi, i ga-echeta ha nobi gi netiti mba niile ebe Onyenwe anyi ga-achusasasi gi, na i ga-atughari laghachikwute Onyenwe anyi bu Chineke gi, ma nuru olu ya dika ihe niile m na-enye gi iwu taa, site nobi gi niile, na site na mkpuru obi gi niile, Na Onyenwe anyi ga-agwo mmehie gi, ma meere gi ebere, ma chikotakwa gi ozọ site na mba niile ndi Onyenwe anyi fesara gi nebe ahụ. Ọ buri na mgbasasi gi di site na nsotu nke eluigwe ruo na nsotu nke eluigwe, Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-achikota gi site ebe ahụ, na site ebe ahụ, Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-ewere gi. Chineke gi ga-esite nebe ahụ kpobata gi nime ala nke ndi nna gi ketara, i ga-eketa ya, o ga-emere gi nke oma, o ga-emekwa ka i baa uba kari ndi nna gi. Onyenwe anyi ga-ekpochapu obi gi nke oma, na obi nke mkpuru gi, ihunanya Onyenwe anyi bu Chineke gi site nobi gi niile, na site na mkpuruobi gi niile, ka i ga-adị ndu.

Ma Onyenwe anyi Chineke gi ga-etinye obubu onu ndi a nelu ndi iro gi, na nelu ndi kporo gi asi, bu ndi churu gi oso. Gi ga-atughari ma nuru olu Onyenwe anyi bu Chineke gi, ma mee iwu ya niile di ka m na-enye gi iwu taa. Ma Onyenwe anyi Chineke gi

ga-agozi gi nọrụ niile nke aka gi, nọmụ nke afọ gi, na nọmụ nke anụ ụlọ gi, na nihe omume nke ala gi, nihi na Onyenwe anyị Chineke gi ga-alọghachi ịnụrị ọnụ nebe i nọ nihe ọma niile, dika o nūriri ọnụ nebe nna nna gi ha nọ. Ọ bụrụ na i ge ntị nolu Onyenwe anyị bụ Chineke gi, idebe iwu ya niile, na ụkpụrụ ya niile, na ikpe ya niile nke e dere nime akwụkwọ iwu nke a, ọ bụrụ na i si nobi gi niile na mkpụrụ obi gi niile tugharia nye Onyenwe anyị bụ Chineke gi. Nihi na iwu a nke m na-enye gi taa abughị nke siri oke ike, ọ dīkwaghị anya site naka gi. Ọ bughị neluigwe nelu ka ọ di, na-asị, Onye ga-arigoro anyị neluigwe, ma weere ya nye anyị, ka anyị nūrụ ya mee ya?' Ọ dighikwa nofe osimiri, na-ekwu, Onye ga-agafere anyị nofe osimiri, were ya nye anyị, mee ka anyị nū ya, ka anyị mee ya? Okwu ahụ di gi nso nke ukwu nọnụ gi, na nobi gi, na naka gi ime ya.

Lee anya, enyela m nihi gi taa ndụ na ọnwụ, ihe ọma na ihe ọjọọ. Ọ bụrụ na i ge ntị niwu niile nke Onyenwe anyị Chineke gi, nke m na-enye gi iwu taa, ihu Onyenwe anyị Chineke gi nanya, ije nuzọ ya niile, idebe ụkpụrụ ya niile na ikpe ya niile, i ga-adị ndụ, i ga-abakwa ụba, Onyenwe anyị Chineke gi ga-agozikwa gi nala ahụ niile nke i na-abanye nime ya ebe ahụ iketa ya. Ma ọ bụrụ na obi gi atugharia, i ghara ige ntị, ma bụrụ onye e duhiere ụzọ i kpọọ isiala chi ndi ọzọ ma fee ha ofufe, Ana m ekwuputara gi taa na mbibi ka unu ga-ala niyi, na unu agaghị adi ogologo ụbọchị nelu ala ahụ nke unu na-agafe Jordan ebe inweta ya.

Ana m agba unu akabe taa eluigwe na ala, ndụ na ọnwụ enyela m nihi unu, ngozi na ọbụ, horo ndụ gi, ka i wee di ndụ gi na

mkpuru gi. Ihu nanya Onyenwe anyi bu Chineke gi, ige nti nolu ya, na ijide ya nke oma, nihi na nke a bu ndu gi na ogologo ubochi ndu gi, ibi nelu ala ahụ nke Onyenwe anyi nuru nna nna gi ha bu Abraham na Isaac na Jacob iyi inye ha.

31

Ma Moses guchara ikwu okwu ndi a niile nye umu Izrel niile. O siri ha, Otu nari na iri abuo afo ka m di taa, agaghị m enwe ike ozo ibanye na ipu, Onyenwe anyi kwukwara m si, I gaghị agafe Jordan a. Onyenwe anyi bu Chineke gi onye na-aga nihu gi, o bu ya ga-ebibi mba ndi a nihu gi, i ga-eketa ha, na Joshua ga-aga nihu gi, dika Onyenwe anyi kwuru. Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ha dika o mere Sihon na Og, ndi eze abuo nke ndi Amorite, ndi no nofe Jordan, na ala ha, dika o bibiri ha. Onyenwe anyi nyefere ha naka unu, unu ga-emekwa ha di ka m nyere unu iwu. Buru onye nwere obi ike ma buru onye siri ike, atula egwu, atukwala ujo, atukwala ujo site nihu ha, nihi na Onyenwe anyi Chineke gi onye na-aga nihu ya na unu nime unu, o gaghị ahapu gi, o gaghikwa agbahapu gi. Ma Mosis kporo Joshua, ma gwara ya nihu Izrel niile, Nwee obi ike ma sie ike, nihi na gi ga-edu ndi a banye nala ahụ Onyenwe anyi nuru iyi nye nna nna unu ha inye ha, ma gi ga-eme ka ha keta ya dika ihe nketa. Onyenwe anyi onye na-eso gi nje agaghị ahapu gi, o gaghikwa agbahapu gi. Atula egwu, o bughikwa ujo.

Mosis dere okwu nke iwu a nime akwukwo, ma nyekwa ya ndi

nchụàjà bụ ụmụ Levi ndị na-ebu igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị, na ndị okenye nke ụmụ Izrel.

Ma Moses nyere ha iwu nùbọchị ahụ, na-ekwu, mgbe afọ asaa gasiri noge afọ nke itọhapụ nememme ụlọ ikwu, Noge njem ọnụ nke Izrel niile ihu nihu Onyenwe anyị bụ Chineke unu, nebe ahụ nke Onyenwe anyị ga-ahoro, i ga-agụ iwu a nihu Izrel niile nnti ha. Kpọkọta ndị mmadụ, ndị nwoke na ndị nwanyị na ụmụ na ndị ọbia nọ nobodo unu, ka ha nụ, ka ha mụta itụ egwu Onyenwe anyị Chineke unu, ha ga-anụkwa ime ihe niile nke okwu nke iwu a. Na ụmụ ha ndị na-amaghị, ha ga-anụ, ma mụta itụ egwu Onyenwe anyị bụ Chineke gi ụbọchị niile ha na-adị ndụ nelu uwa, bụ nke unu na-agafe Jodan nebe ahụ iji keta ya.

Onyenwe anyị gwara Mosis si, Lee, ụbọchị ọnwụ gi abiarutela nso, kpọọ Joshua, gi na ya guzoro nakụkụ ọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama gbaa, ka m nye ya iwu. Mosis na Joshua gara nime ụlọ ikwu nke ama gbaa, ha guzoro nakụkụ ọnụ ụzọ ụlọ ikwu nke ama gbaa. Onyenwe anyị rịdatara nigwe ojii, guzoro nakụkụ ọnụ ụzọ ụlọ ikwu ama ahụ, ogidi igwe ojii ahụ guzokwara nakụkụ ọnụ ụzọ ụlọ ikwu ama ahụ. Onyenwe anyị gwara Mosis si, Lee, i ga-arahụ ụra na ndị nna gi, mgbe ahụ, ndị a ga-akwa iko na-eso chi ndị mba ọzọ nke ala ahụ ha na-abanye, ha ga-ahapụ m, ha ga-emebi ogbugba ndụ m nke mụ na ha gbara. M ga-ewe iwe nọkụ megide ha nùbọchị ahụ, m ga-ahapụ ha, m ga-atughari ihu m site nebe ha nọ, o ga-abụkwa nri a na-eri, ha ga-ahụ ọtụtụ ihe ojọọ na mkpagbu. O ga-ekwu nùbọchị ahụ si, Nihi na Onyenwe anyị Chineke m anoghi nime m, ihe ojọọ ndị a chọtara m. Mụ

onwe m ma site na ntughari ga-atughari ihu m site na ha
nubochi ahụ, nihi ihe ojoo niile nke ha mere, maka na ha
tughariri gaa nebe chi ndi mba ozoo.

Ma ugbo a deenu okwu nke abu a, kuziekwanu umu Izrel ya,
tinyekwanu ya nonu ha, ka abu a buru m ihe akaebe nihi netiti
umu Izrel. Nihi na m ga-eweta ha nime ala oma ahụ nke m nuru
iyi nye nna nna ha inye ha, ala na-eru mmiri ara ehi na mmanu
anu, ha ga-eri nri, mgbe e mejuputara ha afo, ha ga-eju afo, ha
ga-atughari gakwuru chi ndi mba ozoo, ha ga-eke ha ofufe, ha ga-
akpasu m iwe, ha ga-emebi ogbugba ndu m. Abu a ga-anochi
anya nihi ha na-agba akaebe, nihi na a gaghị echefu ya site
nonu ha, nakwa site nonu umu ha, mu onwe m maara ajo
omume ha, ihe niile ha na-eme ebe a taa, tupu m ebubata ha
nime ala oma ahụ nke m nuru iyi nye nna nna ha.

Ma Moses dere abu a nubochi ahụ, ma kuziere umu Israel ya.
Ma o nyere Joshua iwu, si ya, Nwee obi ike ma buru onye siri
ike, nihi na i ga-ebubata umu Izrel nime ala ahụ nke Onyenwe
anyi nuru ha iyi, ma ya onwe ya ga-anonyere gi.

Mgbe Mosis dechara okwu niile nke iwu a nakwukwo ruo
nogwugwu, O nyere ndi Livait ndi na-ebu igbe ogbugba ndu nke
Onyenwe anyi iwu, na-ekwu, Mgbe unu weere akwukwo iwu a,
unu ga-edobe ya nakuku igbe ogbugba ndu nke Onyenwe anyi
Chineke unu, o ga-anokwa ebe ahụ iburu gi ihe akaebe. Nihi na
amaara m mkpasu iwe gi, na olu gi nke siri ike, ebe mu ka di
ndu ya na unu taa, unu no na-enupu isi nihe ndi gbasara

Chineke, kedụ ka ọ gaghi abụ mgbe ikpeazụ nke ọnwụ m? Kpọkọtaanụ nye m ndị ndu ebo unu, na ndị okenye unu, na ndị ikpe unu, na ndị ode akwụkwọ unu, ka m kwuo nime ntị ha okwu ndị a niile, ma m na-agba akaebe nye ha eluigwe na ala. Amaara m na mgbe m nwusiri, unu ga-eme ajọ omume megide iwu, unu ga-esikwa nuzọ m nyere unu iwu wezuga onwe unu, ihe ọjọọ ga-adakwasị unu nùbọchị ikpeazụ, nihi na unu ga-eme ihe ọjọọ nihi Onyenwe anyị, jiri ọrụ aka unu kpasuo ya iwe.

Ma Moses kwuru okwu nke abụ a nime ntị nzukọ niile ruo nọgwụgwụ.

32

Naa ntị eluigwe, aga m ekwu okwu, ka ụwa nụkwa okwu ndị si nonụ m pụta. Ka a na-atụ anya ya dị ka mmiri ozuzo bụ okwu m, ka o biakwa rịda dị ka igirigi bụ okwu m niile, dị ka mmiri ozuzo nelu ahịhịa, nakwa dị ka oke snoo nelu ahịhịa. Nihi na m kpọrọ aha Onyenwe anyị, nyenụ Chineke anyị otuto. Chineke, ọrụ ya niile bụ eziokwu, ụzọ ya niile bụ ikpe ziri ezi, Chineke kwesiri ntukwasị obi, ọ dighị ikpe na-ezighị ezi nime ya, Onyenwe anyị bụ onye ezi omume na onye dị nsọ. Ha mehiere ụmụaka, ọ bughị ya, ndị kwesiri ịta ụta, ọgbọ gbagorọ agbagọ na nke e mebiri emebi. Ọ bụ ihe ndị a ka unu ji akwughachi Onyenwe anyị ụgwọ? Unu bụ ndị nzuzu ọ bughị ndị maara ihe? Ọ bughị ya onwe ya bụ nna gi nke nwetara gi, mekwaa gi, kpukwaa gi? Cheta ụbọchị nke oge ochie, ghotá afọ nke ọgbọ

niile. Juo nna gi, o ga-agwa gi; juokwa ndi okenye gi, ha ga-agwa gi.

Mgbe Onye kachasi elu kewara mba niile, dika o si gbasaa umu Adam, o guzobere oke ala mba niile dika onuogugu ndi ozi Chineke. Ma o ghoro oke Onyenwe anyi ndi ya Jekob, oke akara nketa ya Izrel. O kwadoro ya nozara, nakpiri ikpo nku nke okpomoku na-ere ere nala enweghi mmiri. O gbara ya gburugburu ma zia ya ezi, ma chekwaa ya di ka mkpuru anya. Di ka ugo si ekpuchi akwu ya, na nelu umu nnunu ya o gusiri aguu ike, gbasaa nku ya o nabatara ha, ma o weliri ha nelu azu ya. Onyenwe anyi naani ya duuru ha, o dighi chi mba ozo nonyeere ha. O mere ka ha rigoro nelu ike nke ala, o nyere ha nri mkpuru nke ubi, ha nuru ara mmanu anu site na nkume, na mmanu site na nkume siri ike. Bota nke ehi, na mmiri ara aturu, tinyere abuba nke umu aturu na ebule, umu oke ehi na ewu, tinyere abuba akuru oka wit, na obara mkpuru vain, o nuru mmanya vain. Ma Jekob riri nri ma afọ juru ya, onye a huru nanya gbara ukwu, o buru ibu, o buru oke ibu, o sara mbara, ma o gbahapuru Chineke onye kere ya, ma o si nebe Chineke onye nzoputa ya no wezuga onwe ya.

Ha kpasuru m iwe nelu chi ndi ozo, nime ihe aru ha, ha kpasuru m iwe. Ha churu aja nye mmuo ojoo, o bughu Chineke, chi ndi ha na-amaghi, chi ohuru ndi na-adibeghi anya biara, ndi nna nna ha na-amaghi. I hapuru Chineke onye muru gi, ma chefuo Chineke onye na-azu gi.

Onyenwe anyị hụrụ ya, o nwekwara ekworo, a kpasuokwara ya iwe site niwe ụmụ ndị ikom ya na ụmụ ndị inyom ya. Na o kwuru, M ga-atughari ihu m site nebe ha nọ, ma gosi ihe ga-adakwasị ha n'ụbọchị ikpeazụ, nihi na ha bụ ọgbọ gbagoro agbagọ, ụmụ ndị na-enweghị okwukwe nime ha.

Ha onwe ha kpaliri m ekworo nihi ihe na-abughị Chineke, ha ji arụsị ha kpasuo m iwe, mụ onwe m ga-eji ndị na-abughị mba kpalie ha ekworo, aga m eji mba nzuzu kpasuo ha iwe. Nihi na ọkụ amụnyela site niwe m, ọ ga-ere ruo ala mmụọ nokpuru, ọ ga-eripịa ala na mkpuru ya, ọ ga-agbanye ntọala ugwu niile. M ga-achịkọta nime ha ihe ọjọọ niile, na àkụ m ka m ga-eji luso ha ọgụ. Ndị na-ata ahụhụ site na ụnwụ na nri nke nnụnụ, na ọrịa azụ na-agbatị nke na-enweghị ọgwụgwọ, ezé nke anụ ọhịa ọjọọ ka m ga-eziga nime ha, tinyere iwe nke ndị na-adọkpụ nelu ala. Nèzí, mma agha ga-eme ka ha ghara ịnwe ụmụ, nakwa site nime ụlọ nchekwa, ụjọ, nwokorobia ya na nwaagboghọ na-amaghị nwoke, nwa na-anụ ara ya na agadi nwoke guzosiri ike. M kwuru, Aga m achụsasị ha, aga m emekwa ka ihe ncheta ha kwusị netiti ụmụ mmadụ. Ọ bụrụ na ọ bughị site niwe nke ndị iro, ka ha ghara ịdị ogologo oge, ka ndị mmegide ahụ ghara ịchịkọta ọnụ ibuso agha, ka ha ghara ikwu, Aka anyị nke dị elu, ọ bughị Onyenwe anyị, mere ihe ndị a niile.

Mba nke tufuru ndumọdụ bụ ya, na ihe ọmụma adighị nime ha. Ha echeghị ighota, ka ha nabata ihe ndị a noge na-abia. Kedu ka otu ga-esi chụwa puku, na mmadụ abụọ ga-ebipụ iri puku kwurụ iri puku, ọ bụrụ na ọ bughị na Chineke rere ha, na

Onyenwe anyị nyefere ha? Nihi na chi ha adighị dị ka Chineke anyị, ma ndị iro anyị bụ ndị nzuzu. Site nosisi vainị nke Sodom ka osisi vainị ha si pụta, alaka osisi vainị ha sikwa na Gómora pụta, mkpuru vainị ha bụ mkpuru vainị nke ọnu, ụyọkọ mkpuru vainị nke ilu ọjọọ dịrị ha. Mmanya ha bụ iwe nke dragon, na iwe nke agwọ nke a na-apughị igwota. O bughị na lee, ihe ndị a e chikọtala nebe m nọ, ma mechiekwa ya akara nime ụlọ akụ m? Nubochi ibo obo, m ga-akwughachi ugwo, mgbe ukwu ha ga-amị mkpobi, nihi na ubochi mbibi ha dị nso, na ihe ndị ahụ dika njikere nye unu. Nihi na Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe, ma o ga-enwe omiiko nebe ndị ohu ya nọ, maka na o huru na ha adaala mba, na ha gwula ike nkpata nsogbu, na ha adakwaala mba, Ma Onyenwe anyị kwuru, Ebee ka chi ha nọ, bụ ndị ha tukwasiri obi na ha? Ndị nke unu na-eri abuba nke aja ha, na unu na-anu mmanya nke ihe onunu aja ha, ka ha bilie ma nyere unu aka, ma buru unu ndị nchebe. Hunu, hunu na mu bu m, na o dighi Chineke kara m, mu na-egbu, ma mee ka ha di ndu, mu na-eti ihe, ma mu na-agwokwa ya, o dighikwa onye ga-anaputa site naka m. Nihi na aga m ebuli aka m neluigwe, ma nuo iyi site naka nri m, ma kwuo si, Ana m adi ndu ruo mgbe ebighi ebi. Nihi na m ga-eme ka mma agha m di nko di ka amuma, aka m ga-ejidekwa ikpe, m ga-akwughachikwa ntaramahuhu nye ndi iro m, nakwa ndi kporo m asi ka m ga-akwughachi ugwo. Aga m eme ka aku m nubiga mmanya ukwu site nobara, mma agha m ga-erikwa anu site nobara nke ndi meruru ahụ na ndi a dotara nagma, site nisi ndi ochichi ndi iro.

Nurianu onu, eluigwe niile, onu ya, ka ndi ozi niile nke Chineke

kpọrọ ya isiala, n̄r̄ian̄ ọ̄n̄, mba niile, ya na ndị ya, ka ụmụ niile nke Chineke siara ya ike, nihi na a na-abọrọ ọbara ụmụ ya ọbọ, ọ ga-abọkwa ọbọ ma kwughachikwa ikpe nye ndị iro, ndị kpọrọ asị ka ọ ga-akwughachi, Onyenwe anyị ga-esachapụkwa ala nke ndị ya.

Ma Mosis dere abụ a n̄b̄ochi ahụ, ma kuziere ya ụmụ Israel, ma Mosis banyere, ma kwuo okwu niile nke iwu a nime ntị ndị mmadụ, ya onwe ya na Joshua nwa Nun. Mosis gụchara ikwu okwu nye ndị Israel niile. Ma ọ sịrị ha, Kpachapụnụ anyanobi unu banyere okwu ndị a niile, nke m na-agba ama nye unu taa, nke unu ga-enye ụmụ unu ndị ikom iwu ka ha debe ma mee okwu niile nke iwu a. Nihi na ọ bughị okwu efu nke a nye unu, kama ọ bụ ndụ unu, na nihi okwu nke a ka unu ga-eji dī ndụ ogologo oge nelu ala ahụ nke unu na-agafe osimiri Jordan iga keta nebe ahụ. Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n̄b̄ochi a, na-ekwu, Rịgoro nugwu Abarim, ugwu Nebo nke dī nala Moab, nihi Jeriko, ma hụ ala Kenan nke m na-enye ụmụ Izrel, Nwụọ nugwu ahụ ị na-arigo ebe ahụ, ka e tinye gị na ndị gị, dika Erọn nwanne gị si nwụọ nugwu Hor, ma e tinyekwa ya na ndị ya. Nihi na unu nupụrụ isi nokwu m netiti ụmụ Izrel nelu mmiri nke esemokwu Kadesh nime ọzara Sin, nihi na unu edoghị m nsọ netiti ụmụ Izrel. Nihi ị ga-ahụ ala ahụ, ma ị gaghị abanye nebe ahụ.

Ma nke a bụ ngozi nke Mosis onye nke Chineke goziri umu Izrel tupu onwu ya. Ma o kwuru, Onyenwe anyi si Sainai abia, o sitela Siia putara nye anyi, o sitela nugwu Paran mee ngwa ngwa, ya na otutu puku Kadesh, ndi mmuo ozi ya nonyere ya naka nri ya. Ma o mere ebere nebe ndi ya no, ndi niile e doro nsọ site naka gi nokwa nokpuru gi, ma o nabatara okwu ya. Iwu nke Mosis nyere anyi iwu, bu ihe nketa nye nzuko Jekob. O ga-abu na onye a huru nanya bu onye ochichi, mgbe e mere ka ndi ochichi nke ndi mmadu na ebo Israel zukota onu. Ka Ruben di ndu, ka o ghara inwu, ka o burukwa otutu nonuogugu.

Ma nke a bu Juda, nuru Onyenwe anyi olu Juda, biakwute ndi ya, aka ya ga-ekpebiri ya ihe, i ga-abukwa onye inyeaka ya site naka ndi iro ya.

Ma o gwara Levi, Nye Levi ihe ngosi doro anya nke ya, na eziokwu nke ya nye nwoke ahụ di nsọ, onye ha nwalere ya na nnwale, ndi kpariri ya nelu mmiri nke esemokwu, Onye ahụ na-agwa nna ya na nne ya okwu si, Ahubeghi m gi, nke na-amataghi umunne ya nwoke, nke juru umu ya nwoke, o debere okwu gi niile, ma chekwaa ogbugba ndu gi. Ha ga-ekwuputa ukpuru gi nye Jekob, na iwu gi nye Izrel, ha ga-etinye ihe nsure oku na-esi isi utu niwe gi mgbe niile nelu ebe ichu aja gi. Gozie Onyenwe anyi ike ya, nabatakwa oru niile nke aka ya, tijisie ukwu ndi iro biliri megide ya, ka ndi kporo ya asi ghara ibili ozo. Na Benjamin o siru, onye a huru nanya site naka Onyenwe anyi ga-ebi na-atukwasu obi, Chineke na-ekpuchi ya ubochi niile, netiti ubu ya o nyere ezumike.

Ma nye Joseph, o kwuru, site na ngozi nke Onyenwe anyị ka ala ya dị, site na oge niile nke eluigwe, na igitigi, na site nime ogbu mmiri nke isi iyi nke dị nokpuru. Na dika oge nke mkpuru nke ntughari anyanwu, na site na nzuko nke onwa, Site nelu ugwu nke mmalite, na site nelu ugwu nta nke ebighi ebi, Dika oge nke uwa nke ijupu, ka ihe ndi a nabatara site naka onye ahuru nime ohia ahụ bjakwasị nisi Josef, na nelu isi onye nwetara nsopuru netiti umunne ya. Ima mma nke nwa mbu ehi oke bu nke ya, mpi ya bu mpi nke otu mgbada, o ga-eji ha ma mba niile mpi onu, ruo na nsotu nke uwa, ndi a bu iri puku kwuru iri puku nke Ifrem, na ndi a bu puku nke Manase. Na o gwara Zebulun, Nuriya onu Zebulun nupu apu gi, na Isaka nulo ikwu ya. Mba nke oma ha ga-ebibi, unu ga-akpoku ebe ahụ, unu ga-achụ aja ebe ahụ, bu aja ezi omume, nihi na akụ nke osimiri ga-enye gi ara, na ahia nke ndi bi nuso osimiri.

Nebe Gad, o kwuru, Onye a goziri agozi ka onye na-eme ka Gad buru ibu; di ka odum, o zuru ike, e meela ka o tijie ogwe aka na onye ochichi. O huru mkpuru mbu ya, na ebe ahụ e kere ala ndi ochichi ndi e mere ka ha zukota onu na ndi ndu nke ndi mmadu, Onyenwe anyi mere ezi omume, na ikpe ya na Israel.

Na nke Dan, o siri, Dan bu nwa odum, o ga-esikwa na Bashan wuputa. Nebe Naftali, o kwuru, Naftali njuputa nke ihe ndi a nabatara, ka e mejuputa ya ngozi sitere naka Onyenwe anyi, osimiri na Ndida ka o ga-eketa. Ma nye Asher, o kwuru, A goziri ya site numu, Asher, na o ga-abu onye a nabatara netiti umunne ya, o ga-etinye ukwu ya nime mmanu. Igwe na ola bu akpukpo

ụkwụ ya ga-abụ, dị ka ụbọchị gị, otu ahụ ka ike gị ga-adị.

Ọ dighị onye dị ka Chineke nke onye a hụrụ nanya, onye na-azọkwasi neluigwe bụ onye inyeaka gị, na onye dị ebube nke mbara igwe. Na mmalite Chineke ga-ekpuchi gị, na site nike nke ogwe aka ebighị ebi, ọ ga-achụpụ onye iro site nihu gị, na-ekwu, Ka ị laa niyi. Na Izrel ga-ebi natụkwasi obi, naanị ya nala Jekọb, nelu ọka na mmanya, na eluigwe gị ga-abụ nke igwe ojii na igirigi. Ngozị dị gị Izrel, onye dị ka gị, ndị a na-azọputa site naka Onyenwe anyị? Ọ ga-echebe gị bụ onye inyeaka gị, mma agha bụ ọhụ gị, ndị iro gị ga-agma gị ụgha, ị ga-azọkwasi ụkwụ nolu ha.

34

Ma Moses si na Araboth Moab rigoro nelu ugwu Nabau, nelu ọhụ ọhụ ugwu Phasga, nke dị nihu Jeriko, ma Onyenwe anyị gosiri ya ala niile nke Gilead ruo Dan. na ala niile nke Neftali, na ala niile nke Ifrem, na Manase, na ala niile nke Juda ruo nosimiri nke ikpeazụ, Na ọzara ahụ, na mpaghara ndị gbara Jeriko gburugburu, obodo nke osisi nkwa, ruo Zoa. Onyenwe anyị gwara Moses, Nke a bụ ala ahụ m hụrụ iyi nye Abraham na Isaac na Jekọb, na-ekwu, Aga m enye mkpụrụ unu ya, ma e gosila m ya anya gị, ma ị gaghị abanye nebe ahụ.

Ma Moses bụ ohu Onyenwe anyị nwurụ nala Moab site nokwu Onyenwe anyị. Ma ha liri ya na Ai nso nulo Peor, ma ọ dighị onye hụrụ ili ya ruo ụbọchị a. Moses dị narị otu na iri abuo afọ

mgbe ọ nwurụ, anya ya agbaghị ọchịchiri, ndakpu ya adaghikwa.

Ma ụmụ Izrel kwara Moses ákwá na Arabọt Moab nelu Jọdan dika Jeriko ruo iri ụbọchị atọ, ma ụbọchị iru ụjụ na ikwa ákwá Moses gwuchara. Ma Joshua nwa Nun juputara na mmụọ nke nghota, nihi na Moses tinyere aka ya abụọ nelu ya, ụmụ Izrel gere ya ntị, ha mekwara dika Onyenwe anyị nyere Moses iwu.

Mà ọ dighị onye amuma ọzọ bilitere na Israel dị ka Moses, bụ onye Onyenwe anyị maara ihu na ihu Nihe ịrịba ama niile na ihe ebube ndị ahụ nke Onyenwe anyị zitere ya ka o mee nala Ijipt, nye Fero na ndị na-ejere ya ozi, na ala ya niile, Ihe ebube nke ukwu, na aka nke dị ike, nke Mosis mere nihi Israel niile.

Akwụkwọ Ozi Jọn

1

Ihe dị site na mmalite, nke anyị nụrụ, nke anyị ji anya anyị hụ, nke anyị lere anya nakwa nke aka anyị meturụ aka, banyere Okwu nke Ndụ, Na ndụ e gosipụtara, anyị ahụla ya, anyị na-agba akaebe ma na-ekwusara unu ndụ ahụ ebighị ebi, nke dị na Nna ma e gosipụtara anyị, Ihe anyị hụrụ na ihe anyị nụrụ, anyị na-ekwupụtara unu, ka unu nwekwa mmekọrịta na anyị. Mmekọrịta anyị bụkwa mmekọrịta dị netiti anyị na Nna, na netiti anyị na Ọkpara ya Jisọs Kraịst. Na ihe ndị a ka anyị na-edere unu, ka ọnụ anyị juputa.

Ma nke a bụ ozi anyị nụrụ naka ya nke anyị na-ekwusara unu, na Chineke bụ ihè, ọ dighịkwa ọchịchiri ọ bụla nime ya. Ọ bụrụ na anyị ekwuo na anyị nwere mmekọrịta na ya ma na-aga nọchịchiri, anyị na-agha ụgha ma ọ bughị eziokwu anyị na-eme. Ọ bụrụ na anyị na-eje ije nìhè, dị ka ya onwe ya nọ nìhè, anyị nwere mmekọrịta na ibe anyị, na ọbara Jizọs Kraịst, Ọkpara ya, na-asachapụ anyị site na mmehie niile. Ọ bụrụ na anyị sị na anyị

enweghi mmehie, anyi na-eduhie onwe anyi, eziokwu adighikwa nime anyi. O buru na anyi kwere mmehie anyi, o kwesiri ntukwasị obi ma buru onye ezi omume, ka o wee gbaghara anyi mmehie anyi ma mee ka anyi di ocha site najo omume niile. O buru na anyi asi na anyi emeghi mmehie, anyi na-eme ya onye ugha, okwu ya adighikwa nime anyi.

2

Umuntakiri m, ana m edere unu ihe ndi a ka unu ghara imehie, ma o buru na onye o bu la emehie, anyi nwere onye nkwuchite onu nebe Nna no, bu Jisọs Kraist onye ezi omume, Na ya onwe ya bu mkpuchi mmehie maka mmehie anyi, o bughị maka nke anyi naani, kama maka nke uwa niile. Na nke a ka anyi si mara na anyi amarala ya, o buru na anyi na-edebe iwu ya. Onye na-ekwu, Amaara m ya, ma o naghị edebe iwu ya, bu onye ugha, na eziokwu adighi nime ya. Onye o bu la nke na-edebe okwu ya, nezie na nke a ka ihunanya Chineke e meela zuru okè. Site na nke a ka anyi si mara na anyi no nime ya. Onye ahụ na-ekwu na o na-anogide nime ya kwesiri ije ije dika onye ahụ siri jee ije, ya onwe ya ga-esikwa otu ahụ jee ije.

Umunne, o bughị iwu ohuru m na-edere unu, kama o bu iwu ochie, nke unu nwere site na mmalite. Iwu ochie ahụ bu okwu nke unu nuru site na mmalite. Ozo, iwu ohuru ka m na-edere unu, nke bu eziokwu na ya nakwa na unu, nihi na ochichiri na-agabiga ma ihè nke eziokwu na-enwukwa ugbo a. Onye na-ekwu

na ọ nọ nihè ma na-akpọ nwanne ya asị nọ nọchịchiri ruo ugbu a. Onye na-ahụ nwanne ya nanya na-anọ nihè, ihe isọ ngongọ adighikwa nime ya. Onye ahụ ma na-akpọ nwanne ya asị nime ọchịchiri di, na nime ọchịchiri na-aga, ọ maghikwa ebe ọ na-aga, nihi na ọchịchiri kpuchiri anya ya.

Ana m edegara unu akwukwọ, ụmụaka nta, nihi na a gbagharala unu mmehie unu site naha ya. Ana-edere m unu akwukwọ, ndi nna, nihi na unu amarala Onye ahụ site na mmalite. Ana-edere m unu akwukwọ, ụmụ okorobia, nihi na unu emeriela onye ọjọọ ahụ. Edere m unu, ụmụaka, na unu amaala Nna. Edere m unu, ndi nna, na unu amaala onye si na mmalite. Edere m unu, ụmụ okorobia, na unu bu ndi siri ike, na okwu nke Chineke nọ nime unu na-anogide, na unu emeriela onye ọjọọ.

Unu ahula nanya ụwa ahụ ma ọ bu ihe ndi di nime ụwa ahụ. Ọ buru na onye ọ bula huru ụwa ahụ nanya, ihunanya nke Nna adighi nime ya. Nihi na ihe niile di nwa, ọchichọ nke anu ahụ na ọchichọ nke anya na inya isi nke ndu, ọ bughị si naka Nna, kama ọ bu si nwa. Ụwa na ọchichọ ya na-agabiga, ma onye na-eme uche Chineke na-anogide ruo mgbe ebighi ebi.

Ụmụaka, ọ bu oge ikpeazu, na dike unu nuru na onye antikraist na-abia, ugbo a otutu ndi antikraist aputala, site na nke a anyi maara na ọ bu oge ikpeazu. Site nime anyi ka ha si puo, mana ha abughị ndi sitere nime anyi, ọ buru na ha sitere nime anyi, ha gaara anogidere na anyi, mana nke a mere ka e wee kpughee na ha niile esiteghị nime anyi. Ma unu nwere otu ọchụ site naka

Onye Nsọ ahụ, ma unu maara ihe niile. Ọ bughị na m dere unu nihi na unu amaghị eziokwu, kama ọ bụ nihi na unu maara ya, na nihi na ụgha ọ bụla esighị neziokwu apụta. Ọ bụ onye ka ụgha bụ ma ọ bughị onye ahụ na-agonari na Jisọs abughị Kraịst? Nke a bụ onye anti-kraịst, onye na-agonari Nna na Ọkpara. Onye ọ bụla na-agọ Ọkpara adighị enwekwa Nna. Unu ya mere, ihe unu nuru site na mmalite, ka o nọdu nime unu. Ọ buru na ihe unu nuru site na mmalite nọdu nime unu, unu onwe unu ga-anodukwa nime Ọkpara ahụ nakwa nime Nna ahụ. Na nke a bụ nkwa nke ya onwe ya kwere anyị: ndu ebighi ebi. Edere m unu ihe ndi a banyere ndi na-eduhie unu. Unu onwe unu, ihe otite ahụ nke unu natara naka ya na-anogide nime unu, unu achoghikwa ka onye ọ bụla kuziere unu ihe, kama dika otu ihe otite ahụ si akuziri unu banyere ihe niile, ọ bukwa eziokwu, ọ bughikwa ụgha, dika o si kuziere unu, unu ga-anogide nime ya. Ọ bụ ugbo a, umuaka nta, noronu nime ya, ka mgbe e mere ka ọ puta ihè, anyi nwee obi ike ma ghara inwe ihere site naka ya nobibia ya. Ọ buru na unu mara na ọ bụ onye ezi omume, maranu na onye ọ bụla na-eme ezi omume ka e sitere na ya muo.

3

Leenu udi ihunanya nna nyere anyi ka e wee kpoo anyi umu Chineke. Nihi nke a, uwa amaghị unu, nihi na ọ maghi ya. Ndi a huru nanya, ugbo a anyi bu umu Chineke, ma e mebeghi ka ọ puta ihè ihe anyi ga-abu. Anyi ma na ọ buru na e mee ka ọ puta

ihè, anyị ga-adị ka ya, nihi na anyị ga-ahụ ya dị ka ọ dị. Onye ọ bụla nwere olileanya a nelu ya na-edo onwe ya ọcha, dị ka o si dị ọcha.

Onye ọ bụla na-eme mmehie na-emekwa iwu na-emeghi eme, na mmehie bụ iwu na-emeghi eme. Unu makwaara na e mere ka ọ pụta ihè ka o wee buru mmehie anyị pụọ, mmehie ọ bụla adighikwa nime ya. Onye ọbụla nke na-anogide nime ya adighi eme mmehie, onye ọbụla nke na-eme mmehie ahubeghi ya, ọ makwaghi ya. Ụmuntakiri m, ka onye ọ bụla ghara eduhie unu: onye na-eme ezi omume bụ onye ezi omume, dika onye ahụ si buru onye ezi omume. Onye ọbụla na-eme mmehie sitere naka ekwensu, nihi na site na mmalite, ekwensu na-eme mmehie. Ọ bụ nihi nke a ka Ọkpara Chineke ji pụta ihè, ka O mebie ọrụ niile nke ekwensu. Onye ọ bụla a mụrụ site na Chineke adighi eme mmehie, nihi na mkpuru ya na-anogide nime ya, ọ pughikwa imehie, nihi na e sitere na Chineke mụọ ya. Nime nke a, ọ na-apụta ihè bụ ụmụ Chineke na ụmụ ekwensu. Onye ọ bụla nke na-adighi eme ezi omume ọ bughị si naka Chineke, na onye nke na-adighi ihu nwanne ya nanya. Nihi na nke a bụ ozi unu nuru site na mmalite, ka anyị huru ibe anyị nanya, Ọ bughị dị ka Cain si esi najọ ihe bụ ma gbuo nwanne ya nwoke, na nihi gini ka o ji gbuo ya? Nihi na ọrụ ya bụ ajọ ihe, ma nke nwanne ya nwoke bụ ezi omume. Unu atula anya nọ, ụmunnne m, ọ buru na ụwa na-akpọ unu asi. Anyị maara na anyị agafeela site nonwu banye na ndu, nihi na anyị huru ụmunnna anyị nanya. Onye na-adighi hu nwanne ya nanya na-anogide nonwu. Onye ọ bụla na-akpọ nwanne ya asi bụ ogbu mmadu, unu makwa na ogbu mmadu ọ

bụla enweghị ndụ ebighị ebi nke na-anọgide nime ya. Nime nke a, anyị amaala ihunanya ahụ, nihi na ọ tinyere mkpuru obi ya maka anyị, na anyị kwesiri itinye mkpuru obi anyị maka umunne anyị. Onye ọ bụla nwere akụ uwa ma hụ nwanne ya nọ na mkpa, ma mechie obi ebere ya megide ya, olee otú ihunanya Chineke ga-esi nọgide nime ya? Umuntakiri m, ka anyị ghara ihunanya nokwu ma ọ bụ nire, kama nọrụ na eziokwu. Na nime nke a, anyị maara na anyị si neziokwu, na nihi ya anyị ga-eme ka obi anyị kwenye. na ọ bụrụ na obi anyị na-ama anyị ikpe, nihi na Chineke di ukwu karịa obi anyị ma ọ maara ihe niile. Ndị a hụrụ nanya, ọ bụrụ na obi anyị adighi ama anyị ikpe, anyị nwere obi ike nebe Chineke nọ, Na ihe ọ bụla anyị rịrọrọ, anyị na-anata site naka ya, nihi na anyị na-edebe iwu ya ma na-eme ihe na-atọ ya uto nihi ya. Nke a bụ iwu ya, ka anyị kwere naha Nwa ya Jisọs Kraịst, ma hụkwa ibe anyị nanya dika o nyere iwu. Na onye na-edebe iwu ya na-anọgide nime ya, ya onwe ya kwa na-anọgide nime onye ahụ. Site notu a ka anyị si mara na ọ na-anọgide nime anyị, site na Mmụọ nke o nyere anyị.

4

Ndị a hụrụ nanya, unu ekwela okwukwe na mmụọ niile ọ bụla, kama nnwalee mmụọ ndị ahụ ma ha si naka Chineke, nihi na otutu ndị amuma ugha apuola banye nwa. Nime nke a, unu na-amata mmụọ nke Chineke: mmụọ ọ bụla nke na-ekwenye na Jisọs Kraịst abiala nanu ahụ si naka Chineke. Ma mmụọ ọ bụla nke na-ekwenyeghi na Jisọs Kraịst abiala nanu ahụ esiteghi na

Chineke, nke a bụkwa nke onye iro Kraịst nke unu nūrula na ọ na-abịa, ma ugbu a ọ nọkwa nūwa. Unu si naka Chineke, ụmuntakiri, ma unu emerielā ha, nihi na onye nọ nime unu dị ukwu karịa onye nọ nūwa. Ha si nūwa, nihi nke a, ha si nūwa na-ekwu okwu, ma ụwa na-anụ okwu ha. Anyị si naka Chineke dị, onye na-amata Chineke na-anụ okwu anyị. Onye na-esighi naka Chineke adighi anụ okwu anyị. Site na nke a ka anyị si amata mmụọ nke eziokwu na mmụọ nke njehie.

Ndị a hūrụ nanya, ka anyị hụ ibe anyị nanya, nihi na ihunanya si naka Chineke, na onye ọ bụla nke hūrụ nanya ka a mūrụ site naka Chineke ma maara Chineke. Onye na-adighi ihu nanya amaghị Chineke, nihi na Chineke bụ ihunanya. Nime nke a, e mere ka ihunanya Chineke pụta ihè netiti anyị, nihi na Chineke ezigala Ọkpara ya, bụ Ọkpara ya pūrụ iché, nūwa ka anyị nwee ike dị ndụ site na ya. Nime nke a bụ ihunanya, ọ bughị na anyị hūrụ Chineke nanya, kama na ya nonwe ya hūrụ anyị nanya ma zitere Ọkpara ya dika mkpuchi mmehie maka mmehie anyị. Ndị a hūrụ nanya, ọ būrụ na otu a ka Chineke si hụ anyị nanya, anyị kwesikwara ihu ibe anyị nanya. Ọ dighi onye ọ bụla hūtūrula Chineke mgbe ọ bụla, ọ būrụ na anyị hūrụ ibe anyị nanya, Chineke na-anogide nime anyị, na ihunanya ya ezuola okè nime anyị. Nime nke a ka anyị si amata na anyị na-anogide nime ya, na ya onwe ya nọkwa nime anyị, nihi na o sitere na Mmụọ ya nye anyị. Anyị ahula anya ma na-agba akaebe na Nna ezitela Ọkpara ya dị ka Onye Nzoputa nke ụwa. Onye ọ bụla ga-ekweta na Jisọs bụ Ọkpara Chineke, Chineke na-anogide nime ya, ya onwe ya kwa na-anogide na Chineke. Anyị amaala ma kwere

nìhụnanya nke Chineke nwere nime anyị. Chineke bụ ìhụnanya, onye nọgidere nìhụnanya na-anọgide na Chineke, Chineke na-anọgidekwa nime ya. Nime nke a, e meela ka ìhụnanya zuo oke na anyị, ka anyị nwee obi ike nùbọchị ikpe, nihi na dị ka Ọ bụ, anyị bụkwa nwa nke a. Ụjọ adighị nime ìhụnanya, kama ìhụnanya zuru okè na-achụpụ ụjọ nèzí, nihi na ụjọ nwere ntaramahụhụ, ma onye na-atụ ụjọ ezubeghị okè nime ìhụnanya. Anyị hụ ya nanya, nihi na ya onwe ya buru ụzọ hụ anyị nanya. Ọ bụrụ na onye ọ bụla ekwuo na m hụrụ Chineke nanya, ma na-akpọ nwanne ya asị, onye ụgha ka ọ bụ, nihi na onye na-adighị hụ nwanne ya nanya, bụ onye ọ hụla anya, Chineke bụ onye ọ na-ahụbeghị anya, olee otú ọ ga-esi nwee ike ìhụ ya nanya? Anyị nwere iwu a site naka ya, ka onye hụrụ Chineke nanya hụkwa nwanne ya nanya.

5

Onye ọ bụla nke kwere na Jizọs bụ Kraịst ka e sitere na Chineke mụọ, onye ọ bụla nke hụrụ onye mụrụ nanya na-ahụkwa onye e sitere na ya mụọ nanya. Nime nke a, anyị maara na anyị hụrụ ụmụ Chineke nanya, mgbe anyị hụrụ Chineke nanya ma na-edebe iwu ya. Nke a bụ ìhụnanya nke Chineke, ka anyị debe iwu ya, na iwu ya abughị ibu arọ, Nihi na ihe niile e mụrụ site na Chineke na-emeri ụwa, nke a bụkwa mmeri nke meriri ụwa—okwukwe anyị. Ònye bụ onye na-emeri ụwa ma ọ bughị onye na-ekwere na Jizọs bụ Ọkpara Chineke? Nke a bụ onye bịara site na mmiri na ọbara, Jizọs Kraịst. Ọ bughị na mmiri naanị, kama

na mmiri na ọbara. Mmụọ bụ onye na-agba akaebe, nihi na Mmụọ bụ eziokwu. Nihi na atọ bụ ndị na-agba akaebe neluigwe, bụ Nna, Okwu na Mmụọ Nsọ, ma ndị atọ ndị a bụ otu, na atọ bụ ndị na-agba akaebe nụwa. Mmụọ Nsọ na mmiri na ọbara, ha atọ bụ otu. Ọ bụrụ na anyị na-anabata akaebe nke ụmụ mmadụ, akaebe nke Chineke dị ukwuu karịa, nihi na nke a bụ akaebe nke Chineke nke o gbara akaebe banyere Ọkpara ya. Onye kwere na Ọkpara Chineke nwere ihe akaebe nime onwe ya, onye na-ekweghị Chineke emeela ya onye ụgha, nihi na o kwebeghị nihe akaebe nke Chineke gbara banyere Ọkpara ya. Ma nke a bụ ihe akaebe ahụ, na Chineke nyere anyị ndụ ebighị ebi, ma ndụ a dị nime Ọkpara ya. Onye nwere Ọkpara nwere ndụ, onye na-enweghị Ọkpara Chineke enweghị ndụ.

Edere m ihe ndị a nye unu ndị na-ekwere naha Ọkpara Chineke, ka unu mara na unu nwere ndụ ebighị ebi, nakwa ka unu kwere naha Ọkpara Chineke. Nke a bụ ikwu okwu nenweghị egwu nke anyị nwere nebe ọ nọ, na ọ bụrụ na anyị arịọ ihe ọ bụla dika uche ya si dị, ọ na-anụ anyị. Ọ bụrụkwa na anyị maara na ọ na-anụ anyị ihe ọ bụla anyị na-arịọ, anyị makwaara na anyị nwere ihe arịrịọ ndị ahụ anyị rịrọrọ naka ya. Ọ bụrụ na mmadụ ahụ nwanne ya nwoke ka ọ na-eme mmehie nke na-adighị eduga nnonwụ, ọ ga-arịọ arịrịọ, a ga-enyekwa ya ndụ, bụ ndị na-eme mmehie nke na-adighị eduga nnonwụ. Ọ dị mmehie nke na-eduga nnonwụ, ọ bughị banyere nke ahụ ka m na-ekwu ka ọ rịọ arịrịọ. Ajọ omume niile bụ mmehie, ma ọ dika mmehie na-adughị nnonwụ. Anyị maara na onye ọ bụla e mụrụ site na Chineke adighị eme mmehie, kama onye ahụ e mụrụ site na Chineke na-

echebe onwe ya, na onye ọjọọ ahụ adighi emetu ya. Anyị maara na anyị si naka Chineke, ma ụwa dum dina nime ihe ọjọọ. Anyị maara ma na Ọkpara Chineke abịala ma nyekwa anyị uche ka anyị mara Onye Eziokwu, anyị nọkwa nime Onye Eziokwu, nime Ọkpara ya Jisọs Kraịst. Onye a bụ Chineke neziokwu nakwa ndụ ebighiebi.

Ụmụntakịrị, chekwanụ onwe unu site narụsị ndị a, amen.

Joshua

1

Ma ọ bụrụ na ọ mere mgbe ọnwụ Mosis gasịrị, Onyenwe anyị gwara Joshua nwa Nun, onye na-enyere Mosis aka, si, Mosis onye enyemaka m anwụọla. Ugbo a ya mere, bilie, gafee osimiri Jordan gị na ndị a niile banye nala ahụ nke m na-enye ha. Ebe niile ọ bụla unu ga-azọkwasi ụkwụ unu, aga m enye unu ya, dika m gwara Mosis, Ọzara ahụ na Anti Lebanon, ruo osimiri ukwu bụ osimiri Euphrates, na ruo osimiri nke di nebe ikpeazu, site nọdida anyanwụ, ga-abụ oke ala unu. Ọ dighị mmadụ ga-eguzogide nihu gị ụbọchị niile nke ndụ gị, na dika m nonyeere Mosis, otu a ka m ga-adị ma nonyeere gị, na ọ dighị m ga-ahapụ gị maọbụ leghara gị anya. Dị ike ma nwee obi ike, nihi na i ga-ekesara ndị a ala ahụ nke m n'urụ iyi nye nna nna unu na m ga-enye ha. Bụrụ ike ya mere ma bụrụkwa nwoke, idebe na ime dika Moses nwa ohu m nyere gị iwu, i gaghị atughari site na ha gaa aka nri maọbụ gaa aka ekpe, ka i nwee ike inonyere na ihe niile nke ọ bụrụ na i na-eme. Ma akwụkwọ iwu a agaghị apụ nọnụ gị, i ga-atugharịkwa uche na ya ehihie na abali, ka i si otú

a mara ime ihe niile e dere nime ya. Mgbe ahụ, ị ga-enwe ọganihu, meekwa ka ụzọ gị niile gaa nke ọma, mgbe ahụ kwa, ị ga-aghọta ihe. Lee, enyela m gị iwu, bụrụ onye siri ike na nwee obi ike, atụla ụjọ, atụkwala egwu, nihi na Onyenwe anyị Chineke gị nọnyeere gị nebe niile ị na-aga. Joshua nyere ndị ode akwụkwọ nke ndị mmadụ iwu, si, Banyenụ netiti ogige nke ndị mmadụ, nyekwanụ ndị mmadụ iwu, na-ekwu, Kwadoonụ nri unu, nihi na ọ ka dị ụbọchị atọ, unu ga-agafe Jodan a, ịbanye ijide ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke nke nna nna unu ha na-enye unu.

Ma Ruben, na Gad, na ọkara ebo Manase, Joshua gwara ha, Chetanụ okwu nke Mosis ohu Onyenwe anyị nyere unu n'iwu, na-ekwu, Onyenwe anyị Chineke unu mere ka unu zuru ike, ma nyekwa unu ala a. Ndị nwanyị unu na ụmụaka unu na anụ ụlọ unu ka ha biri nala ahụ nke o nyere unu, ma unu ga-agafe bụrụ ndị ji ngwa agha, bụrụ ndị mbụ karịa ụmụnne unu, onye ọbụla siri ike, ma unu ga-enyere ha aka. Ruo mgbe Onyenwe anyị Chineke anyị ga-eme ka ụmụnne unu zuru ike, dị ka unu, na ha ga-eketa ihe nketa, bụ ndị a, ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye ha, mgbe ahụ unu ga-ala, onye ọ bụla nihe nketa nke ya, nke Moses nyere unu nofe Jordan nakụkụ ọwụwa anyanwụ. Ha zara Joshua si, Ihe niile ị nyere anyị niwu, anyị ga-eme, na ebe niile ị ziri anyị, anyị ga-aga. Dị ka ihe niile anyị nūrụ Mosis, otu ahụ ka anyị ga-anụ gị, ma ka Onyenwe anyị Chineke anyị nọnyere gị dị ka o si nọnyere Mosis. Nwoke ọ bụla nke ga-enupu isi megide gị, na onye ọ bụla nke na-agaghị anụ okwu gị niile dika ị nyere ya iwu, ka ọ nwụọ, ma gị dị ike ma nwee obi

ike.

2

Joshua nwa Nun sitere na Shittim zipu umu okorobia abuo ka ha gaa nyochaputa ala ahụ, o siri ha, Rigoronu gaa hu ala ahụ na Jeriko. Umu okorobia abuo ahụ gawara banyere na Jeriko, ha banyere nulo otu nwanyị akwuna aha ya bu Rehab, ma ndu nebe ahụ.

E gwara eze Jeriko, si, Ndi ikom nke umu Izrel abanyela ebe a inyocha ala ahụ. Ma eze Jeriko zigara ozi, si Rehab, Kpuputa ndi nwoke ahụ banyere nulo gi nabali ahụ, nihi na ha biara inyocha ala a. Nwanyị ahụ weere ndi nwoke abuo ahụ zoo ha, ma gwa ha, na-ekwu, si, Ndi nwoke ahụ abatakwutela m, Mgbe onu uzo ama no na-emechiri nochichiri, ndi nwoke ahụ puru, amaghi m ebe ha jere, chonu ha nazu, o buru na unu ga-erute ha. Nke a ma o mere ka ha rigoro nelu ulo elu, o zokwara ha nime ahia flaksi nke a kwakobara nelu ulo elu ahụ. Na ndi nwoke ahụ churu ha nazu nuzo nke na-aga nosimiri Jordan ruo nebe mmadu si agafe mmiri, e mechikwara onu uzo ama ahụ.

O wee buru mgbe ndi na-achuso ha puru, ma tupu ha arahu ura, o rigoro jekwuru ha nelu ulo, O gwara ha, Amaara m na Onyenwe anyi enyela unu ala a, nihi na ujo unu adakwasila anyi. Anyi anula na Onyenwe anyi Chineke mere ka osimiri uhie takporo nku nihi unu, mgbe unu si nala Ijpt puta, na ihe niile o

mere ndị eze abụọ nke ndị Amor, bụ ndị nọ nofe Jodan, Saihon na Og, ndị unu lara niyi. Mgbe anyị nūrū nke a, anyị tūrū nanya nobi anyị, mmuọ adighikwa adi nonye o bula nime anyị nihi ihu unu, maka na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, o bụ Chineke neluigwe nelu nakwa nala nokpuru. Ma ugbu a, nūrōnū m iyi naha Onyenwe anyị Chineke, na m na-eme unu ebere, meekwanū unu ebere nūlō nna m, Hapūnū ndū ulō nna m, nne m, na umūnne m ndị nwoke, na ulō m niile, na ihe niile bụ nke ha, ma zoputanū mkpūrūobi m site nōnwū.

Ndị ikom ahụ siri ya, Ndū anyị nōchie anya unu nōnwū. O sīkwara, Mgbe Onyenwe anyị ga-enyefe unu obodo a, unu ga-emere m ebere na eziokwu. Ma o wedara ha site na windo O siri ha, Gaanū nugwu ugwu, ka ndị na-achū unu ghara izute unu, zoonū onwe unu ebe ahū ubōchī atō ruo mgbe ndị na-achū unu ga-alaghachi azū, mgbe ahū gasiri, unu ga-aga ụzō unu.

Ma ndị nwoke ahū gwara ya, Anyị enweghi ikpe niyi gi nke a. Lee anya, anyị na-abanye nime akukū nke obodo, i ga-etinye ihe iriba ama, eriri uhie nke a, i ga-atūda ya nime windo nke i si wedaa anyị, ma nna gi, na nne gi, na umūnne gi nwoke, na ndi niile nke ezinaulō nna gi, i ga-achikōta ha nebe onwe gi nime ulō gi. O ga-abū na onye o bula nke ga-apū nōnū ụzō nke ulō gi pūo nēzī, ikpe ga-ama onwe ya, ma anyị ga-abū ndi aka ha di ocha niyi gi a. Ma ndi niile nōnyere gi nime ulō gi, anyi ga-abū ndi ikpe mara. O burū na onye o bula emee anyi ihe ojoo ma o bu kpughee okwu anyi ndi a, anyi ga-abū ndi aka ha di ocha niyi gi nke a. O siri ha, Dika okwu unu si di, ka o di, o wee zilaga ha, ha

wee gawa. Ma ha bɪara nobodo ugwu ugwu, ma ha nɔrɔ ebe ahụ ụbọchị atọ, ma ndị na-achụ ha chọrọ nke ọma ụzọ niile, ma ha achọtaghị ha.

Ma ụmụ okorobia abụọ ahụ laghachiri, rịdaa site nugwu ahụ, gafee gakwuru Joshua nwa Nun, ma kọrọ ya ihe niile mere ha. Ma ha gwara Joshua, sị na Onyenwe anyị enyela anyị ala ahụ niile naka, nakwa na ndị niile bi nala ahụ agbazela site n'ụjọ anyị.

3

Ma Joshua biliri nisi ụtụtụ, ma ọ hapụrụ Shittim, ma ha bɪara ruo osimiri Jordan, ma ha nɔrɔ ebe ahụ tupu ha agafe. Mgbe ụbọchị atọ gasiri, ndị ode akwụkwọ gafere site nogige ahụ. Ha nyere ndị mmadụ iwu, sị, Mgbe unu hụrụ igbe ọgbụgba ndụ nke Onyenwe anyị Chineke anyị, na ndị nchụàjà anyị na ndị Livayị na-ebu ya, unu ga-esi nebe unu nọ pụọ, soro ya nazụ. Mana ka anya ka ọ bụrụ netiti unu na nke ahụ, dị ka puku cubit abụọ ka unu ga-eguzo, unu agaghị abiaru ya nso, ka unu wee mara ụzọ nke unu ga-aga, nihi na unu agabeghị ụzọ ahụ site n'unyaahụ na ụbọchị nke atọ.

Ma Joshua gwara ndị mmadụ, Doonụ onwe unu nsọ maka echi, nihi na echi, Onyenwe anyị ga-eme ihe ịtụnanya netiti unu. Joshua gwara ndị nchụaja okwu sị, Bulienụ igbe ọgbụgba ndụ nke Onyenwe anyị, gaanụ nihi ndị mmadụ. Ndị nchụaja buliri

igbe oḡbūḡba ndū nke Onyenwe anyị, ha gakwara nihu ndị mmadū. Onyenwe anyị gwara Joshua, Nụbọchị a, ana m amalite ibuli gi elu nihu ụmụ Izrel niile, ka ha mara na dika m nonyeere Mosis, otu a ka m ga-anonyere gi. Ma ugbo a, nye ndi nchujaja ndi na-ebu igbe oḡbūḡba ndū iwu, na-ekwu, Mgbe unu ga-abanye nakukū mmiri Jōdan, unu ga-eguzo na Jōdan.

Joshua gwara ụmụ Izrel si, Bianu nso ebe a, nṛukwanu okwu Onyenwe anyi bu Chineke anyi. Nihe a ka unu ga-amata na Chineke di ndu no netiti unu, na o ga-ebibi kpamkpam site nihu anyi ndi Kenan, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv, ndi Amorait, ndi Gegeshait, na ndi Jebus. Lee anya, igbe oḡbūḡba ndū nke Onyenwe anyi nke uwa niile na-agafe Jōdan. Horoṇu ndi ikom iri na abuo site netiti ụmụ Izrel, otu onye site nebo o bua. Ma o ga-abu, mgbe ukwu ndi nchujaja ndi na-ebu igbe oḡbūḡba ndū Onyenwe anyi nke uwa niile ga-ezuike nime mmiri Jordan, mmiri Jordan ga-akwusi, ma mmiri nke na-arida ga-eguzo.

Ma ndi mmadū hapuru ulo ikwu ha igafe Jordan, ma ndi nchujaja buliri igbe oḡbūḡba ndū Onyenwe anyi nihu ndi mmadū. Di ka ndi nchujaja ndi na-ebu igbe oḡbūḡba ndū no na-abanye nelu Jordan, mgbe ukwu ndi nchujaja ndi na-ebu igbe oḡbūḡba ndū Onyenwe anyi meturu akuku mmiri Jordan, Jordan juputara ruo nonu mmiri ya niile, di ka noge owuwe ihe ubi oka wit. Na mmiri ndi na-arida site nelu guzoro, guzoro dika mkpokota otu nke guzoro iche di anya nke ukwu nke ukwu ruo nakuku Kiriath jearim, ma nke na-arida ridara banye noka osimiri Arabah bu oka osimiri nnu, ruo mgbe o kwusiri

kpamkpam, na ndị mmadụ guzoro nihi Jeriko. Ma ndị nchụàjà ndị na-ebu igbe ọgbụgba-ndụ nke Onyenwe anyị guzoro nala kpọrọ nkụ netiti osimiri Jordan, ụmụ Izrel niile gafere nala kpọrọ nkụ, ruo mgbe ndị niile gafesiri osimiri Jordan.

4

Ma mgbe ndị mmadụ niile gafechara Jodan, Onyenwe anyị gwara Joshua, si, Mgbe o weere ndị nwoke si netiti ndị mmadụ, otu onye si nebo ọ bụla, Nye ha iwu, welie nkume iri na abụọ ndị a dị njikere site netiti osimiri Jordan, buru ha gafee ọnụ, tinye ha nogige unu nebe unu ga-ama ụlọ ikwu nabalị ahụ.

Na mgbe Joshua kpọrọ iri abụọ na abụọ ndị ikom ndị a ma ama site na ndị ụmụ Israel, otu onye site na ebo ọ bụla, Ọ gwara ha, Wetanụ nihi m nihi Onyenwe anyị netiti osimiri Jordan, onye ọ bụla nime unu ga-esite nebe ahụ were nkume, bulie ya nubu ya dika ọnụọgụ ebo iri na abụọ nke Israel. Ka ha nwee ike idị unu, ndị a, dika ihe iriba ama e dobere mgbe niile, ka mgbe nwa gi nwoke ga-ajụ gi echi na-ekwu, Gini bụ nkume ndị a nye anyị? Gi ga-egosi nwa gi nwoke, na-ekwu, na osimiri Jordan kwusiri site nihi igbe ọgbụgba ndụ nke Onyenwe anyị nke ụwa niile, mgbe ọ na-agafe ya, na nkume ndị a ga-aburụ unu ihe ncheta nye ụmụ Izrel ruo mgbe ebighị ebi.

Ụmụ Izrel mere otu a dika Onyenwe anyị nyere Joshua iwu, ha weliri nkume iri na abụọ site netiti osimiri Jodan, dika Onyenwe

anyị nyere Joshua iwu mgbe ụmụ Izrel gafechara, ha buuru ha notu oge gaa nogige ha, ma debe ha nebe ahụ. Joshua guzobere nkume iri na abụọ ndị ọzọ nime osimiri Jordan nebe ahụ bụ nokpuru ụkwụ ndị nchụàjà ndị bu igbe ọgbụgba ndụ nke Onyenwe anyị, ha dịkwa ebe ahụ ruo taa.

Ndị nchụàjà ndị na-ebu igbe ọgbụgba ndụ ahụ guzoro nime Jordan, ruo mgbe Joshua mechara ihe niile nke Onyenwe anyị nyere niwu igwa ndị mmadụ ahụ, ndị mmadụ ahụ mere ngwa ngwa, ha gafekwara. Mgbe ndị mmadụ niile gafechara, igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị na nkume ndị ahụ gafekwara nihu ha. Ụmụ Reuben, ụmụ Gad, na ọkara ebo Manasseh gafere nịkwado nihu ụmụ Israel, dika Moses nyere ha iwu. Iri puku anọ ndị jikere agha gafere nihu Onyenwe anyị gaa ibuso obodo Jeriko agha. Nụbọchị ahụ, Onyenwe anyị mere ka Joshua dị ukwu nihu ụmụ Izrel niile, ha tụtawara ya egwu dị ka ha si tụọ Mosis egwu ụbọchị niile nke ndụ ya.

Ma Onyenwe anyị gwara Joshua, si, Nye iwu ndị ụkọchukwu ndị na-ebu igbe ọgbụgba ndụ nke ama Onyenwe anyị ka ha si na Jordan pụta. Joshua nyere ndị nchụaja iwu, si, Sitenụ na Jodan pụta. Ma o mere ka ha si pụta, ndị nchụàjà ndị na-ebu igbe ọgbụgba ndụ nke Onyenwe anyị si na Jordan, mgbe ha tinyere ụkwụ ha nala, mmiri Jordan gbapụtara dika ọ dị na ala ya, ma ọ na-aga dika ụnyaahụ na ụbọchị nke atọ site nakụkụ ntọala niile.

Ma ndị mmadụ si na Jordan rịgoro nụbọchị nke iri nke ọnwamba mbụ, ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu na Gilgal nakụkụ ọwụwa

anyanwụ nke Jeriko. Na nkume iri na abụọ ndị a, nke o weere site na Jordan, Joshua guzobere ha na Gilgal, na-ekwu, mgbe ụmụ unu ndị nwoke jụrụ unu na-ekwu, gini bụ nkume ndị a? Kwuputanyu nye ụmụ unu, na ọ bụ nelu ala kpọrọ nkụ ka Izrel si gafee Jodan a. Mgbe Onyenwe anyị Chineke anyị mere ka mmiri Jordan kpọnwurụ site nihu ha, ruo mgbe ha gafere, dị ka Onyenwe anyị Chineke anyị mere osimiri uhie, nke Onyenwe anyị Chineke anyị mere ka ọ kpọnwurụ nihu anyị, ruo mgbe anyị gafere, Ka mba niile nke ụwa mara na ike nke Onyenwe anyị siri ike, na ka unu fee Onyenwe anyị bụ Chineke anyị nọrụ niile.

5

Ọ bụ ihe mere mgbe ndị eze nke ndị Amorait ndị nọ nofe Jordan, na ndị eze nke Fonisia ndị nọ nakụkụ osimiri nūrụ na Onyenwe anyị Chineke miere osimiri Jordan nihu ụmụ Izrel mgbe ha na-agafe, uche ha gbazere, ụjọ tūrụ ha, ọ dighikwa amamihe ọ bula nime ha nihu ụmụ Izrel.

Noge a, Onyenwe anyị gwara Joshua, Mee onwe gi mma agha nkume site na nkume di nkọ, ma nọdu ala bie ụmụ Izrel ugwu nke ugboro abụọ. Ma Joshuwa mere mma agha nkume di nkọ, o wee bie ụmụ ndị ikom Izrel ugwu nebe a na-akpọ, Ugwu nke Akpukpọ Ndi A Bipuru. Otu Joshua si sachaa ụmụ Izrel, bụ ndi niile ghorọ ndi a na-ebighi ugwu nuzo, na ndi niile bu ndi a na-ebighi ugwu nime ndi si nIjpt puta, Joshua gburu niile ndi a

ugwu, nihi na afọ iri anọ na abụọ ka Izrel wagharịrị nọzara Mabaritidit. Ya mere, ndị a na-ebighị ugwu ọka bụ otụtụ nime ha nke ndị agha ndị si nala Ijipt pụtara, bụ ndị nupuru isi megide iwu Chineke, ndị ọ kpebiri na ha agaghị ahụ ala ahụ nke Onyenwe anyị nūrụ iyi nye nna nna ha na ọ ga-enye ha ala na-eru mmiri ara ehi na mmanụ ańụ. Kama ndị a, o dochiri ụmụ ndị ikom ha, bụ ndị Joshua biri ugwu, nihi na a mūrụ ha nūzọ dī ka ndị a na-ebighị ugwu. Mgbe e biri ha ugwu, ha nọdūrụ jūū nebe ahụ na ogige ruo mgbe ha dīrīi ike. Onyenwe anyị gwara Joshua nwa Nun, Taa, ewepūla m ihe nkọcha nke Ijipt site nebe unu nọ, ya mere ọ kpọrọ ebe ahụ Gilgal.

Ma ụmụ Izrel mere mmemme Pasova nūbōchī nke iri na anọ nke ọnwā site na mgbede nakūkū ọdīda anyanwū Jeriko nofe osimiri Jordan nala dī lārīi. Ha riri achīcha na-enweghī ihe na-eko achīcha na nri ọhūrū sitere nọka nke ala ahụ. Nūbōchī ahụ, mánà kwūsīrī mgbe ha richara ọka nke ala ahụ, mánà adighīkwazī nye ụmụ Ízrel, ma ha weere ihe ubi nke ala nkūwū nafọ ahụ.

Na o mere mgbe Joshua nọ na Jeriko, o leliri anya elu hụ otu nwoke ka o guzo nihi ya, mma agha amiputakwara naka ya. Joshua biakwutere ya sị ya, I bụ nke anyị, ka i bụ nke ndị iro? Onye ahụ sīrī ya, Mụ bụ onyeisi ndị agha nke ike Onyenwe anyị, abịala m ugbu a. Joshua wee daa nihi ya nala, sị ya, Onyenwe m, gīnī ka i na-enye ohu gī niwu? Onyeisi ndị agha nke Onyenwe anyị gwara Joshua, Tọpū akpūkpo ụkwū gī nūkwū gī, nihi na ebe i na-eguzo ugbu a dī nsọ.

6

Ma Jeriko mechiri emechi ma wusie ike, ọ dighị onye puru site na ya, ọ dighịkwa onye banyere. Onyenwe anyị gwara Joshua si, Lee, ana m enyefe Jeriko naka gi, tinyere eze ya na ndi di ike no nime ya. Gi ma guzobe ya ndi agha gburugburu. O ga-abu na mgbe unu ji opi fuo uja, ka ndi mmadu niile tie mkpu notu oge, mgbe ha tiri mkpu, mgbidi obodo ahụ ga-ada nonwe ya, ndi mmadu niile ga-abanye, onye o bua ga-agbaba nihu ya banye nime obodo ahụ.

Ma Joshua nwa Nun banyere nebe ndi nchaja na. Ma o gwara ha, na-ekwu, Nyenu ndi mmadu iwu ka ha gafee gburugburu ma gbachie obodo ahụ, ka ndi agha jikere ngwa agha na-agafe nihu Onyenwe anyi. Ma ndi nchaja asaa nwere opi ike asaa di nsọ ka ha gafee notu aka ahụ nihu Onyenwe anyi, ka ha fuo opi ike nike, ma igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ka o soro. Ma ndi na-alu ogo ka ha na-agafe nihu, na ndi nchaja ndi na-eso nazu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na-afu opi. Ma Joshua nyere ndi mmadu iwu, na-ekwu, Unu etila mkpu, ka onye o bua ghara inu olu unu, ruo mgbe ubochi o ga-ekwuputa nonwe ya ka unu tie mkpu, mgbe ahụ ka unu ga-etie mkpu. Mgbe igbe ogbugba ndu nke Chineke gachara gburugburu, o puru ozugbo banye nogige, ma rahuo ura nebe ahụ.

Na ubochi nke abuo, Joshua biliri nisi ututu, ndi nchaja bukwara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Ma ndi nchaja asaa

ndị bu opi ike asaa ahụ gara nihu nihu Onyenwe anyị, mgbe ihe ndị a gasiri, ndị agha batara, igwe mmadụ fọduru nọkwa nazu igbe ogbugba ndu nke Onyenwe anyị. Na ndị ukochukwu furu opi ike, ndị igwe mmadụ fọduru niile gbakwara obodo ahụ gburugburu ugboro isii site nso, ha laghachikwara ozọ nogige ahụ. Otu a ka ha mere ruo ubochi isii.

Nubochi nke asaa, ha biliri nisi ututu, ha jeghariri gburugburu obodo ahụ nubochi ahụ ugboro asaa. Ma o mere na mgbaghari nke asaa, ndị nchụàjà furu opi, ma Joshua gwara umu Izrel si, Tienụ mkpu, nihi na Onyenwe anyị enyela unu obodo ahụ naka. Obodo a ga-abu ihe a buru onu, ya na ihe niile di nime ya, nye Onyenwe anyị nke usuu ndi agha, ma Rehab nwanyi akwuna, chekwaanụ ya na ihe niile di nulo ya. Mana unu ga-echebe onwe unu nke ukwu site na ihe ndi ahụ e doro nsọ, ka o ghara ibu na mgbe unu chere echiche, unu onwe unu ewere site na ihe ndi ahụ e doro nsọ, meekwa ka ogige nke umu Izrel buru ihe a buru onu, ma bibie anyi. Olaocha niile ma oledo, ola na igwe, ga-abu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi, a ga-ewebata ha nulokụ Onyenwe anyi.

Ma ndi nchụàjà furu uja, mgbe ndi mmadụ nuru uda uja ahụ, ndi mmadụ niile tiri mkpu agha di ukwu na ike notu oge, mgbidi niile dara gburugburu, ndi mmadụ niile wee rigoro nime obodo ahụ. Ma Joshua nyere ya nsọ, na ihe niile di nobodo ahụ site na nwoke ruo na nwanyi, site na okorobia ruo na agadi nwoke, ruo na nwa ehi na anumanu ulo oru, site nonu mma agha.

Joshua gwara ụmụ okorobia abụọ ahụ bụ ndị nyochapụtara ala ahụ, Banyenụ nụlọ nwanyị ahụ, kpọputa ya site nebe ahụ, ya na ihe niile bụ nke ya. Ndị nwoke abụọ ahụ bụ ndị nyochapụtara obodo ahụ banyere nụlọ nwanyị ahụ, kpọputa Rehab onye akwuna ahụ, nna ya, nne ya, ụmụnne ya ndị nwoke, ndị ikwu ya, na ihe niile nke ya nwere, ma debe ya na mpuga ogige Izrel. Ma obodo ahụ e surere nọkụ ya na ihe niile dị nime ya, ma ewezuga ọlaọcha na ọlaedo na bronz na igwe nke ha nyere ka e webata nụlọ akụ nke Onyenwe anyị.

Na Rehab nwanyị akwuna, na ụlọ nna ya niile, ka Joshua zọpụtara ndụ, o mekwara ka ha biri n'Izrel ruo taa, nihi na ọ zoro ndị nnyocha ahụ nke Joshua zitere ka ha gaa nyochaa Jeriko. Na Joshua mere ka ha ńụọ iyi n'ụbọchị ahụ nihi Onyenwe anyị, na-ekwu, A bụrụ ọñụ nwoke ahụ onye ga-ewu obodo ahụ; nime nwa ya mbụ ka ọ ga-etọ ntọala ya, na nime nke kasị nta ya ka ọ ga-eguzo ọñụ ụzọ ama ya. Na otu a Uzen onye si Betel mere: nime Abiron nwa ya mbụ ka ọ tọrọ ntọala ya, na nime nke kasị nta nke a zọpụtara ka ọ guzobere ọñụ ụzọ ama ya.

Ma Onyenwe anyị nọ na Joshua, aha ya wee gbasaa nala ahụ niile.

7

Ụmụ Izrel mehiere njehie dị ukwuu, ha zukọrọ ihe nke onwe ha site nihe e doro nsọ. Acha nwa Chami, nwa Zambri, nwa Zara,

onye si nebo Juda weere site nihe e doro nsọ, Onyenwe anyị were oke iwe megide ụmụ Izrel.

Joshua zigara ndị ikom ka ha gaa nAi, bụ nke dị nakụkụ Betel, na-asị, Gaanụ nyochapụta Ai. Ndị ikom ahụ gara elu ma nyochapụta Ai. Ha laghachikwutere Joshua, sị ya, Ka ndị mmadụ niile gharakwa iga elu, kama ka ọ bụrụ dika puku ndị ikom abụọ ma ọ bụ puku ndị ikom atọ ka ha gaa elu ma nọchigbuo obodo ahụ. Ekpọtala ndị mmadụ niile ebe ahụ, nihi na ha dị ole na ole. Ihe dị ka puku ndị ikom atọ rigoro, ma ha gbara ọsọ nihi ndị ikom Ai. Ndị ikom Ai gburu ihe ruru iri atọ na isii n'ime ha, chụọ ha site n'ọnụ ụzọ ama, tijisịa ha mgbe ha na-agbada, obi ndị mmadụ tụtawara egwu, ọ ghọkwara ka mmiri.

Joshua dọwara uwe ya, ọ dara nala kpudo ihu nihi Onyenwe anyị ruo mgbede, ya na ndị okenye Izrel, ha tinyekwara aja nisi ha. Ma Joshua kwuru, Achọrọ m Onyenwe anyị, gini mere ohu gi ji kpọfee ndị a Jordan inyefe ya naka ndị Amorite, ibibi anyị? Ma ọ bụrụ na anyị nọgidere ma biri nakụkụ Jordan. Ma gini ka m ga-ekwu ebe ọ bụ na Izrel tughariri olu nihi onye iro ya? Ma mgbe ndị Kenan nuru ya na ndị niile bi nala ahụ, ha ga-agba anyị gburugburu ma mkpochapụ anyị site nala ahụ, gini ka i ga-eme banyere aha gi nke ukwuu?

Onyenwe anyị gwara Joshua sị, Bilie, gini mere i ji daa nihi gi otu a? Ndị mmadụ ahụ emehiela ma gafee ogbugba ndụ ahụ nke m na ha gbara, ha ezuola ohi site nihe e doro nsọ ahụ ma tinye ya naria ha. Ma ụmụ Izrel agaghị enwe ike iguzo nihi ndị iro ha,

ha ga-atughari olu ha nihi ndi iro ha, nihi na ha ghorọ ihe a buru onu. Agaghị m anonyekwa unu, o gwula ma unu ewepu ihe a buru onu ahụ netiti unu. Bilie otọ doo ndi mmadu nsọ, si ha ka e doo ha nsọ echi. Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke nke Israel na-ekwu: Ihe a buru onu di netiti unu, unu agaghị enwe ike iguzo megide ndi iro unu, ruo mgbe unu ga-ewepu ihe a buru onu netiti unu. A ga-achikọta unu niile nụtutu dika ebo unu si di, ebo ahụ nke Onyenwe anyi ga-egosi, unu ga-eweta ha dika ikwu ha si di, ikwu ahụ nke Onyenwe anyi ga-egosi, unu ga-eweta ha dika ezinaulo ha si di, ezinaulo ahụ nke Onyenwe anyi ga-anata, unu ga-eweta ha dika nwoke n'otu n'otu si di. Onye o bula e gosiri ka a ga-esure ya oku, ya na ihe niile bu nke ya, nihi na o mehiri ogbugba ndu Onyenwe anyi, ma mee ihe iwu na-akwadoghi nIzrel.

Ma Joshua biliri nisi ututu, wetara ndi mmadu dika ebo ebo, e gosiputara ebo Juda. Ma e wetara nihi di ka ikwu ikwu, ma a gosiputara ndi Zeraị. Ma e wetara di ka nwoke, E gosikwara Achar nwa Zambri, nwa Zara.

Ma Joshua siri Acha, Nye Onyenwe anyi Chineke Izrel otite taa, ma kwuputa, ma gwa m ihe i mere, ejikwala zoo ya nebe m no. Achar zara Joshua si, nezie emehiela m nihi Onyenwe anyi Chineke nke Israel, otu a na otu a ka m mere. Ahuru m nime ihe a kwatara nagha uwe mara mma nke a kpanyere udi di iche iche, na nari abuo didrakma nke olaocha, na mkpisi aka otu nke olaedo iri ise didrakma, mgbe m chere echiche banyere ha, m weere ha, ma lee, e zoro ha nime ulokwu m, olaocha ahụ ka e

zoro nokpuru ha. Ma Joshua zitere ndị ozi, ha gbara ọsọ banye n'ụlọ ikwu dị nogige ahụ, ihe ndị a e zoro n'ụlọ ikwu ya, ọlaocha d'ikwa nokpuru ha. Mā ha weputara ha site n'ụlọikwu ahụ, wetara ha gakwuru Joshua na ndị okenye Izrel, ma dọba ha nihu Onyenwe anyị.

Joshua weere Achar nwa Zara kpọbata ya nime Ndagwurugwu Achor, ya na ụmụ ndị ikom ya, ụmụ ndị inyom ya, ụmụ ehi ya, anụmanụ ibụ ya, atụrụ ya niile, ụlọikwu ya, ihe onwunwe ya niile, na ndị mmadụ niile so ya, ọ kpọbatara ha niile n'Emekachor. Joshua sịrị Achar, gịnị mere i ji mebie anyị? Onyenwe anyị ga-ebibi gị dika ọ dị taa. Ma Izrel niile ji nkume tugbuo ya, ha makwasịrị ya nnukwu mkpokọta nkume, Onyenwe anyị kwusikwara iwe ọkụ Ya. Nihi nke a, ọ kpọrọ ebe ahụ Emek Achor ruo taa.

8

Onyenwe anyị gwara Joshua sị, Atụla egwu, atụkwala ụjọ. Kpọrọ ndị agha gị niile, bilie gaa n'Ai. Lee, enyela m eze Ai naka gị, ya na ala ya. I ga-eme Ai dika i mere Jericho na eze ya, ma ihe a kwatara nke anụ ụlọ ka i ga-akwatara onwe gị, ma debe ọchụ maka onwe gị nazụ obodo ahụ.

Joshua na ndị agha niile biliri ka ha rigoro Ai. Joshua hoputara iri puku ndị ikom atọ ndị dị ike, zipụ ha nabalị. Ọ nyere ha iwu, sị, Unu nọrọ na nche nazụ obodo ahụ. Unu anọla ebe dị anya site

nobodo ahụ, ka unu niile nọọ na njikere. Mụ na ndị niile nonyere m ga-abịaru obodo ahụ nso, ọ ga-adị ka mgbe ndị bi nAi ga-apụta izute anyị, dika ha mere na nso nso a, anyị ga-agbapụ nihi ha. Ma dī ka ha ga-esi pụọ azụ anyị, anyị ga-adopu ha site nobodo, ma ha ga-asị, Ndị a na-agba ọsọ site nihi anyị dī ka ha mere nihi. Unu ma unu ga-ebili site na ebe nso nzuzo ahụ, unu ga-abanyekwa nime obodo ahụ. Dī ka okwu a, unu ga-eme ya; lee, enyela m unu iwu. Ma Joshua zigara ha, ha wee gaa nọchụ, ma ha nọduru netiti Betel na Ai, site nakukụ ọdida anyanwụ nke Ai.

Ma mgbe Joshua biliri nisi ụtutu nụtutu, ọ gara ileta ndị mmadu, ya onwe ya na ndị okenye rigoro nihi ndị mmadu gaa Ai. Ndị agha ya niile sooro ya rigoro, ha na-aga biaruo nihi obodo ahụ site nọwụwa anyanwụ. Na ọ bụ ezie ambush nke obodo si noké osimiri, Mgbe eze Ai hụrụ ha, o mere ngwa ngwa pụọ izute ha ozugbo maka agha, ya na ndị ya niile, ma ọ maghị na e siri ya ọnya nazụ obodo ahụ. Na ọ hụrụ, Joshua na Israel wee si nihi ha laghachi azụ. Ma ha churụ umu Izrel, ha onwe ha si hapu obodo ahụ. Ọ dighi onye foderu nAi nke na-achughị Israel ọsọ, ha hapuru obodo ahụ ka o meghee, ma ha churụ Israel ọsọ.

Ma Onyenwe anyị gwara Joshua, Setipu aka gi na ube ahụ nke dī naka gi nelu obodo ahụ, nihi na enyela m ya naka gi, ndị nzuzo ga-ebili ngwa ngwa site nebe ha. Ma Joshua setipuru aka ya jide ube nelu obodo ahụ. Ndị ahụ zoro nọhia biliri ọtọ nọsọ ọsọ site nebe ha nọ, ha putara mgbe o setipuru aka, ha banyere nobodo ahụ ma weghara ya, ha mere ọsọ ọsọ gbaa obodo ahụ oku. Mgbe

ndị bi na Ai legharịrị anya nazụ ha, ha hụrụ anwụrụ ọkụ ka ọ na-esi nobodo ahụ na-arigo neluigwe, ha enwekwaghị ebe ha ga-agbaga ebe a ma ọ bụ ebe ahụ. Na Joshua na ndị Izrel niile hụrụ na ndị nọ na ọchụ ahụ ewerela obodo ahụ, na anwụrụ ọkụ nke obodo ahụ na-arigo neluigwe, ha tugharịrị azụ tigbuo ndị ikom Ai. Ma ndị a si nobodo ahụ pụta iga izute ha, ha nọkwa netiti ogige ndị agha, ụfọdụ nebe a, ụfọdụ nebe a, ha tigburu ha ruo mgbe ọ dighịkwa onye fọduru ndụ ma ọ bụ onye gbapuru nime ha. Ma ha jidere eze Ai na ndụ, ma kpobata ya nye Joshua.

Mgbe ụmụ Izrel kwusiri igbu ndị niile nọ nAi, na ndị nọ nala di larii, na nugwu ahụ nebe mgbadata, ebe ha churu ha site na ya ruo nọgwugwu, Joshua laghachiri nAi ma tigbuo ya nonu mma agha. Ndị niile dara nubochi ahụ, site na nwoke ruo na nwanyi, bu iri puku na abuo, bu ndi niile bi nAi. Ma ewezuga ihe nkwata niile nke di nobodo ahụ, nke umu Izrel kwatara maka onwe ha di ka iwu Onyenwe anyi si di, di ka Onyenwe anyi nyere Joshua iwu.

Ma Joshua gbara obodo ahụ ọkụ, mee ya ka ọ buru ikpo nkụ nke na-enweghi onye bi ruo mgbe ebighi ebi, ruo taa. Ma eze nke Ai, ọ kwugburu ya nelu osisi nwere alaka abuo, ọ nokwara nelu osisi ahụ ruo mgbede. Mgbe anyanwu na-ada, Joshua nyere iwu, ha wedatara ozu ya site nelu osisi ahụ, tuba ya nime olulu, ma guzobe ikpo nkume nelu ya, nke di ruo taa.

9

Dị ka ha nūrụ, ndị eze nke ndị Amōrait ndị nọ nofe Jōdan, ndị nọ nugwu ugwu, na ndị nọ nala dị larịi, na ndị nọ nakūkū ụsọ osimiri nke oke osimiri, na ndị nọ nakūkū Anti lebanon, na ndị Het, na ndị Kenan, na ndị Periz, na ndị Euaioi, na ndị Amōrait, na ndị Girgash, na ndị Jebus,

Ha gbakōtara ọnụ ibuso Joshua na Israel agha notu oge, ha niile.

Ndị bi na Gibeon nūrụ ihe niile nke Onyenwe anyị mere Jeriko na Ai. Ma ha mere nezie ha onwe ha jiri aghūgho, bịa ziri nri ma kwadebe onwe ha, werekwa akpa ochie nubu ha, na karama mmanya ochie nke dōwara adōwa nke e kechiri. Na akūkū oghere nke akpūkpo ụkwū ha, na akpūkpo ụkwū ha ochie na nke a kwachiri kwachi nūkwū ha, na uwe ha nke emeela ochie nelu ha, na achicha ha nke ihe oriri ha kpōrō nkū na nke kpuru ebu na nke tiwasiri.

Ma ha bịaara nye Joshua nogige nke Israel na Gilgal, ha gwara Joshua na Israel si, Anyị si nala dị anya bịa, ugbu a meere anyị ọgbugba ndū. Ụmụ Izrel siri onye Horait, Lee, ọ bughị netiti m ka i bi? Olee otu m ga-esi gi gbaa ọgbugba ndū? Ma ha siri Joshua, Anyị bụ ndị ohu gi, ma Joshua siri ha, Olee ebe unu si, na olee ebe unu si bịa? Ma ha kwuru, Site nala dị anya nke ukwu ka ndị ohu gi si bịa naha Onyenwe anyị Chineke gi, nihi na anyị anụla aha ya, na ihe niile o mere nIjpt, Na ihe niile ọ mere ndị eze ndị Amōrait, bụ ndị nọ nofe Jōdan, Saịhōn eze ndị Amōrait, na Ọg eze nke Bashan, onye bi na Ashtarot na Edrei. Mgbe ha nūrụ, ndị okenye anyị na ndị niile bi nala anyị gwara anyị si,

Werenụ nri maka ije unu, gaakwutenụ ha, sị ha, Anyị bụ ndị ohu gi, ugbu a gbakwanyenụ anyị ogbugba ndụ. Ogbe achicha ndị a, anyị nyere ha mgbe ha dị oku nubochi ahụ anyị puru ibia nebe unu nọ, ma ugbu a ha akpọla nkụ ma aghọ nke e riri eri. Ma ndị akpa mmanya a nke anyị gbajuru mgbe ha dị ohuru agbawaala, uwe anyị na akpukpo ukwu anyị emekwaala ochie nke ukwu nihi ogologo njem anyị.

Ma ndị ochichi weere nri ha, ma ha ajughị Onyenwe anyị ase. Joshua mere ka ya na ha nwee udo, ha na ha gbakwara ogbugba ndụ izoputa ha, ndị ochichi nke nzuko ahụ nwurukwara ha iyi.

O bụ na o mere mgbe ubochi atọ gasiri ka e mesiri ogbugba ndụ ahụ netiti ha, ha nuru na ha si nebe di nso nọ, na ha bi netiti ha. Umụ Izrel hapuru ebe ahụ, ha biara nobodo ha, obodo ha bụ Gibion na Kefira na Beerot, na obodo ndi Jarim. Ma umu Izrel ebusokwaghị ha agha, nihi na ndi ndu niile nuru iyi naha Onyenwe anyi Chineke nke Izrel, ma nzuko niile tamuru ntamu megide ndi ndu ahụ.

Ma ndi ochichi gwara nzuko ahụ niile, si, Anyi nuru ha iyi naha Onyenwe anyi Chineke nke Israel, ugbu a anyi enweghikwa ike imetu ha aka. Nke a ka anyi ga-eme: anyi ga-ejide ha ndu, anyi ga-echebe ha, ka iwe ghara idakwasị anyi nihi iyi nke anyi nuru ha. Ha ga-adị ndu, ha ga-abukwa ndi na-awa nkụ na ndi na-ebu mmiri nye ogbako niile, di ka ndi na-achi gwara ha.

Joshua kpọkọtara ha ọnụ, si ha, Gịnị mere unu ji ghọgbuo m, na-asi, Anyị bi ebe dị anya site nebe unu nọ nke ukwuu, ebe ọ bụ na unu bụ ndị agbata obi nke ndị bi netiti anyị? Ma ugbu a, unu bụ ndị a bụrụ ọnụ; agaghị akwụsi site netiti unu ohu, na onye na-awa nkụ, na onye na-ebu mmiri nye m na Chineke m. Ha zara Joshua, si, E kwusara anyị ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke gị nyere Mosis iwu, bụ ohu ya, inye unu ala a, na ibibi anyị na ndị niile bi nelu ya site nihu unu. Anyị tụtụ egwu nke ukwuu banyere mkpụrụ obi anyị site nihu unu, ya mere anyị mere ihe a. Ma ugbu a, lee, anyị nọ nokpuru unu; dị ka ọ na-atọ unu uto na dị ka ọ dị unu mma, meere anyị ya.

Na ha mere ha otú ahụ, na Joshua napụtara ha nùbọchị ahụ site naka ụmụ Israel, ha egbughịkwa ha. Ma Joshua hopụtara ha nùbọchị ahụ ka ha bụrụ ndị na-awa nkụ na ndị na-ebu mmiri maka nzukọ niile na maka ebe ichụ aja nke Chineke, nihi nke a, ndị bi na Gibeon ghọrọ ndị na-awa nkụ na ndị na-ebu mmiri maka ebe ichụ aja nke Chineke ruo taa, na nebe ahụ nke Onyenwe anyị ga-ahọrọ.

10

Mgbe Adonibezek eze Jerusalem nūrụ na Joshua ewerela Ai ma laa ya niyi kpamkpam, dika ha si mee Jeriko na eze ya, otu ahụ ka ha mere Ai na eze ya, nakwa na ndị bi na Gibeon agbalagala gakwuru Joshua na Izrel. Ha tụtụ oke egwu nke ukwuu, nihi na ọ maara na Gibeon bụ obodo ukwu dị ka otu nime obodo ndị

eze, na ndị nwoke ya niile bụ ndị dị ike. Adonibezek eze Jerusalem zigaara Elam eze Hebron, na Pidon eze Jarmuth, na Jephtha eze Lachish, na Dabir eze Odollam, na-ekwu, Bīanū, rīgokwutenū m, ma nyerenū m aka, ka anyị buso Gibeon agha, nihi na ha agbagarala nebe Joshua na ụmụ Israel nọ. Ma ndị eze ise nke ndị Jebus rigoro, eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Ierimouth, na eze Lachish, na eze Odollam, ha onwe ha na ndị mmadụ ha niile. Ha gbara Gibeon gburugburu ma nọchiri ya.

Ma ha zigara ndị bi na Gibeon gakwuru Joshua nime ogige Izrel na Gilgal, na-ekwu, ka ị ghara ịkwụsị aka gị site naka ndị ohu gị, rīgoro gakwuru anyị ngwa ngwa, ma nyere anyị aka, ma napụta anyị, nihi na ha ezukọtala ọnụ megide anyị niile ndị eze nke ndị Amōrait, ndị bi nugwu. Ma Joshua si na Gilgal rigoro, ya onwe ya na ndị agha niile nke ya, ndị niile nwere ike na ume.

Ma Onyenwe anyị gwara Joshua sị, Atụla ha egwu, nihi na enyela m ha naka gị, ọ dighị onye nime ha ga-afọdụ nihi unu.

Na mgbe Joshua bīara nelu ha na mberede, ọ batara site na Gilgal nabalị dum. Ma Onyenwe anyị mere ka ha nwee mgbagwoju anya nihi ụmụ Izrel, ma Onyenwe anyị gwepịara ha nnukwu mgwepịa na Gibiōn, ma ha chụrụ ha nuzọ nriga nke Bet-horon, ma ha tigburu ha ruo Azeka na ruo Makeda. Mgbe ha na-agbapụ nihi ụmụ Izrel nala mgbada Horonim, Onyenwe anyị tūnyere ha nkume mkpụrụ mmiri igwe site neluigwe ruo Azeka. Ndị nwurụ site na nkume mkpụrụ mmiri igwe dị ọtụtụ karịa ndị ụmụ Izrel ji mma agha gbuo nagma ahụ.

Mgbe ahụ, Joshua kwuru okwu nye Onyenwe anyị nùbọchị ahụ Chineke nyefere ndị Amōrait nokpuru aka Israel, mgbe ọ gwepịara ha na Gibiōn, ma ha gwepịara site nihi ụmụ Israel, Joshua kwuru si, ka anyanwụ kwusị dika Gibiōn, ka ọnwà kwusị dika ndagwurugwu Aijalon. Ma anyanwụ guzoro na ọnwà guzoro, ruo mgbe Chineke gbachitere ndị iro ha, ma anyanwụ guzoro netiti eluigwe, ọ gaghị nihi nọdida anyanwụ ruo ọgwụgwụ ụbọchị otu. Ọ dībeghị ụbọchị dī otú ahụ, ọ bughị na mbụ, ọ bughikwa nikpeazụ, nke Chineke nūrụ olu mmadụ, nihi na Onyenwe anyị soro Izrel lụọ ọgụ.

Ma ndị eze ise ndị a gbapūrụ ọsọ, e zokwa ha nọgba ahụ dī na Makeda. E kwuru ya nye Joshua, na-ekwu, E achọtala ndị eze ise ahụ ka e zoro ha nime ọgba ahụ dī na Makeda. Ma Joshua kwuru, Tughariānū nkume nelu ọnụ ọgba ahụ, ma hōpūtānū ndī ikom ka ha na-eche ha nche. Unu ma unu aguzokwala, na-achụso ndī iro unu nazū, ma jidenu ndī nche azū ha, ma unu ahapụkwala ha ibanye nime obodo ha, nihi na Onyenwe anyị Chineke anyị enyefeela ha naka anyị. Ma o mere dī ka Joshua na ụmụ Izrel niile kwusiri igbu ha ọgbugba dī ukwu nke ukwu ruo nọgwugwu, ndī gbapūtara agbapula banye nobodo ndī e wusiri ike.

Ma ndī niile ahụ laghachiri nebe Joshua nọ na Makeda nenweghị ihe merūrū ha ahụ, ọ dighikwa onye ọ bula nime ụmụ Izrel nke meghere ọnụ ya imegide ha.

Joshua kwuru, Meghee ọgba ahụ, ma kpoputa ndī eze ise ndī a

site nọgba ahụ. Ma ha kpọputara ndị eze ise ahụ site nọgba ahụ: eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jarmuth, na eze Lachish, na eze Odollam. Na mgbe ha kpọputara ha nye Joshua, Joshua kpọkọtara Israel niile, na ndị mmalite nke agha ndị so ya, na-agwa ha okwu si, Gaanụ nihu ma tinye ụkwụ unu nelu olu ha, ha bjarutere ma tinye ụkwụ ha nelu olu ha. Ma Joshua kwuru ha, unu atụla ha ụjọ, unu atụkwala egwu, nweenụ obi ike ma dịnụ ike, nihi na otu a ka Onyenwe anyị ga-eme ndị iro unu niile, ndị unu na-ebuso agha. Ma Joshua gburu ha, kwụgidekwa ha nelu osisi ise, ha nọkwa na-ekwugide nelu osisi ndị ahụ ruo mgbede. Mgbe anyanwụ na-ada, Joshua nyere iwu, ha wezuru ha nosisi ndị ahụ, tūba ha nọgba ahụ ebe ha gbagara, ma tūkwasi nkume nọnụ ọgba ahụ ruo taa.

Ma ha weere Makeda nùbọchị ahụ, gbuo ya na mma agha, laa ihe niile na-eku ume nke dī na ya niyi, ọ dighịkwa onye ọ bụla fọdurụ na ya nke a zọputara ma ọ bụ gbapurū, ha mekwara eze Makeda otu ha si mee eze Jeriko.

Ma Joshua na Izrel niile so ya si Makeda gaa Libna, ma nọchie Libna. Onyenwe anyị nyefere ya naka Izrel, ha weere ya na eze ya, gbuo ya na mma agha, gbuo ihe niile na-eku ume nime ya. Ọ dighị onye fọdurū ndụ maọbụ gbapụ. Ha mesoro eze ya otu ha si meso eze Jeriko.

Joshua na ndị Izrel niile so ya si Lebna gawa Lakish, ha nọchibidoro obodo ahụ ma nọgide na-ebuso ya agha. Onyenwe anyị nyefere Lakish naka Izrel. Ha weere ya nùbọchị nke abụọ,

gbuo ndị nọ na ya na mma agha, bibie ya kpamkpam, dika ha mere Libna. Mgbe ahụ, Elam eze Gezer rigoro inyere Lakish aka, ma Joshua tigburu ya nọnụ mma agha, ya na ndị ya niile, ruo na ọ dighị onye nwere nzọpụta maọbụ onye gbapuru nime ha.

Ma Joshua na Israel niile sooro ya si Lachish gaa Odollam, ha gbara ya gburugburu ma nọchiri ya. Ma Onyenwe anyị nyefere ya naka Israel, ha weere ya nubochi ahụ, ha gburu ya nọnụ mma agha, ha gbukwara ihe niile na-eku ume nime mbibi ahụ, dika ha mere Lakish.

Ma Joshua na Israel niile soro ya gaa Hebron, ma nọchie ya gburugburu. Ma ha tigburu ya nọnụ mma agha, na ihe niile na-eku ume nke di nime ya, ọ dighị onye fọdurụ ndụ, dika ha mere Odolam, ha lakwara ya niyi kpamkpam, na ihe niile nke di nime ya.

Ma Joshua na Izrel niile laghachiri banye na Debja, ma nọchie ya gburugburu, Ha weere ya, na eze ya, na obodo nta ya niile, o tigburu ya nọnụ mma agha, ha lakwara ya niyi kpamkpam, na ihe niile na-eku ume nime ya, ha ahapughị ya onye obula nwere ndụ, dika ha mere Hebron na eze ya, otu ahụ ka ha mere Debir na eze ya.

Ma Joshua tigburu ala niile nke ugwu ugwu, na Negeb, na ala di larii, na Asedoth, na ndi eze ha niile. O hapughị onye nzọpụta ọ bula, ma ihe niile na-eku ume nke ndụ, o bibiri ha kpamkpam, dika Onyenwe anyị Chineke nke Izrel nyere iwu. Site Kadesh

Barnea ruo Gaza, niile Goshen ruo nke Gibeon. Na ndị eze ha niile, na ala ha niile, ka Joshua tigburu notu oge, nihi na Onyenwe anyị Chineke nke Israel lūrū ọgụ maka Israel.

11

Dị ka Jabis eze Asor nūrū, o zitere ozi gakwuru Jobab eze Maron, na eze Symoon, na eze Aziph, na ndị eze ndị ahụ nọ nakụkụ Saidon buru ibu, nugwu ugwu na nAraba nihi Kenerot, na nala dị larịi, na na Fenaedọ, Na nime ndị Kenan ndị bi nụsọ osimiri site nọwụwa anyanwụ, na nime ndị Amorait ndị bi nụsọ osimiri, na ndị Het, na ndị Periz, na ndị Jebus ndị nọ nugwu ahụ, na ndị Hiv, na ndị nọ nokpuru ugwu Hemon nala Masima. Ma ha pụtara, ha na ndị eze ha so ha, dị ka ájá nke osimiri nonụ ọgụgụ, na ịnyinya na ụgbọ agha dị otụtụ nke ukwu. Ma ndị eze niile ahụ gbakọtara onụ wee biakọta, ha mara ụlọikwu nakụkụ mmiri Maron iji luso Izrel ọgụ.

Onyenwe anyị gwara Joshua, Atula egwu nihi ha, nihi na echi noge a, mụ onwe m ga-enyefe ha naka gị mgbe e meriri ha nihi Izrel. I ga-egbutu akwara ụkwụ ịnyinya ha, i ga-ejikwa ọkụ rechapụ ụgbọ agha ha. Ma Joshua biara, ya na ndị agha niile, biakwasị ha na mberede nakụkụ mmiri Maron, ma ha dakwasịrị ha nala ugwu. Onyenwe anyị nyefere ha nokpuru ike Izrel, mgbe ha nọ na-egbu ha, ha chūrū ha ọsọ ruo obodo Saidon nke ukwu, ruokwa Maseron, ruokwa ala dị larịi nke Masok nakụkụ ọwụwa anyanwụ, ha gburu ha niile ruo mgbe ọ dighị onye ọ

bụla nime ha nke a hapụrụ ndụ. Na Joshua mere ha dika Onyenwe anyị nyere ya iwu, ọ gbubiri ụkwụ ịnyinya ha, ma jiri ọkụ rechapụ ụgbọ agha ha.

Ma Joshua laghachiri noge ahụ, o weere Hazor na eze ya, mana Hazor bụ nke na-achị alaeze ndị a niile na mbụ. Ma ha gburu ihe niile nku ume na ya na mma agha, ma ha lara ha niile niyi, ma ọ dighị ihe nku ume fọduru na ya, ma ha kpọrọ Hazor ọkụ. Ma obodo niile nke alaeze, na ndị eze ha, Joshua wegbara, ma gbuo ha na mma agha, ma ha bibie ha kpamkpam, dika Moses, onye ohu Onyenwe anyị, nyere iwu. Ma obodo niile e wusiri ike, Izrel agbaghị ha ọkụ, ma e wezuga naanị Hazo nke Izrel gbara ọkụ. Ụmụ Izrel kwatara ihe nkwata niile nke obodo ahụ nye onwe ha, ma ha ji mma agha bibie ndị niile kpamkpam ruo mgbe ha lara ha n'iyi, ha ahapụghị ọ buladi otu ihe na-eku ume n'ime ha. Dika Onyenwe anyị si nye Mosis ohu ya iwu, Mosis nyekwara Joshua iwu notu aka ahụ, otu a ka Joshua mere ya. Ọ mebibeghị ihe ọ bụla nime ihe niile Mosis nyere ya niwu.

Joshua weere ala niile nke ugwu, na ala niile nke Negeb, na ala niile nke Goshen, na ala dī larịi, na nke dī nọdida anyanwu, na ugwu Israel, na ebe ndị dī ala. Ndị ahụ nebe ugwu site nUgwu Chelcha, na nke na-arigo nime Seir, ruo Balagad, na ala dī larịi nke Lebanon nokpuru Ugwu Hermon, ọ weere ndị eze ha niile, laa ha niyi, ma gbuo ha. Ma ụbọchị kariri ka Joshua mere agha megide ndị eze ndị a.

Ọ dighị obodo ọ bụla nke Israel na-anataghi, ha nara ha niile

nagha. Nihi na site naka Onyenwe anyị ka o si mee ka obi ha sie ike ịga izute Israel nagha, ka e wee laa ha niyi kpamkpam, ka a ghara inye ha ebere, kama ka e laa ha niyi kpamkpam, dika Onyenwe anyị gwara Moses.

Joshua bịaara noge ahụ, bibie ndị Anakim site nala ugwu ugwu, site na Hebron, sitekwa na Debir, na Anaboth, na Juda niile, tinyere obodo ha niile. Joshua bibiri ha kpamkpam. O dighị onye Anakim fọduru nala umu Izrel, ma e wezuga na Gaza, na Gat, na Ashdod ka ha fọduru.

Joshua weere ala niile dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, ma Joshua nyere ha Izrel dika ihe nketa site na nkewa dika ebo ha si di, ala ahụ kwusikwara agha.

12

Ma ndị a bụ ndị eze nke ala, ndị umu Izrel gburu, ma keta ala ha nofe Jodan site nowuwa anyanwu, site na ndagwurugwu Anon ruo nugwu Hemon, na ala niile nke Araba site nowuwa anyanwu. Sihon bu eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon, n'achị site na Arnon nke di na ndagwurugwu dika akuku nke ndagwurugwu ahụ, na okara nke Gilead ruo Jabbok, oke ala umu Ammon. Na Arab ruo nosimiri Chinnereth dika owuwa anyanwu, na ruo nosimiri Arab, bu osimiri nnu, site nowuwa anyanwu nuzo nke dika Beth-jeshimoth, site na Teman nke di nokpuru Asedoth Phasga. Na Og eze Bashan bu onye foduru site

na ndị giants, onye bi na Ashtaroth na Edrei, Onye ọchịchị site
nugwu Hermon na site na Secchai, na Bashan niile ruo nókè
Gergesi, na Machi, na ọkara Gilead nókè Sihon eze Heshbon.
Moses ohu Onyenwe anyị na ụmụ Izrel tigburu ha, Moses
nyekwara ya dika ihe nketa nye Ruben, Gad, na ọkara ebo
Manase.

Ma ndị a bụ ndị eze nke ndị Amorait, ndị Joshua na ụmụ Izrel
gburu nofe osimiri Jordan nakụkụ osimiri Balagad nala larịi nke
Lebanon, ruo nugwu Chelcha nke na-arịgo gaa Seir, Joshua
nyekwara ya ndị ebo Izrel ka ha keta dika ihe nketa ha, Nugwu,
na nala dī larịi, na nArabah, na nAsedoth, na nọzara, na Negeb,
ndị Hittite, na ndị Amorite, na ndị Canaanite, na ndị Perizzite,
na ndị Hivite, na ndị Jebusite.

Eze Jeriko, na eze nke Ai, nke dī nso na Betel Eze Jerusalem, eze
Hebron, Eze Jarmuth, eze Lachish, Eze Porch, eze Gezer, eze
Debir, eze Gader, eze Hermath, eze Ader, Eze Lebna, eze
Odollam, Eze gara, Eze Taphout, eze Opher, eze Ophek nke Arok,
Eze Asom, Eze Symoon, eze Mambroth, eze Aziph, Eze Kadesh,
eze Zahhak, eze Maredoth, eze Iekom nke Carmel, Eze Odollam
nke Pheneador, eze Gei nke Galili, Eze Thersa, ndị a niile bụ eze
iri abụọ na itoolu.

13

Ma Joshua bụ okenye merela agadi nke ụbọchị ndụ ya, ma

Onyenwe anyị gwara Joshua, Gị emerela agadi nke ụbọchị ndụ gị, ma ala fọduru ukwu maka ihe nketa. Ala a hapuru ahapu bu oke ala ndi Filistia, ndi Gesiri, na ndi Kenan, Site nala na-enweghi ndi bi na ya nke di nihi Ijpt ruo nókè ala Ekron site naka ekpe nke ndi Kenan, a na-aganye ya na mpaghara ochichi ise nke ndi Filistia: nke ndi Gaza, na nke ndi Ashdod, na nke ndi Ashkelon, na nke ndi Gat, na nke ndi Ekron, na nke ndi Euaion. Site na Teman na ala niile nke Kenan nihi Gaza, na ndi Sidon ruo Afek, ruo oke ala nke ndi Amorait. na ala niile nke Galiath ndi Philistines, na Lebanon niile site nowuwa anyanwu site na Gilgal nokpuru ugwu Hemon ruo nonu uzọ mbata Hamat Ndi niile bi nugwu site na Lebanon ruo Masereth Memphomaim. Ndi Sidon niile, mu onwe m ga-ebibi ha site nihi Israel, mana kee ya site nife nza nye Israel, dika m nyere gi iwu.

Ma ugbu a, kee ala a dika ihe nketa nye ebo itoolu ndi a na okara ebo Manase. Site na Jodan ruo noké osimiri di ndida anyanwu, i ga-enye ha ya; oké osimiri ahụ ga-abu oke ala ha. Ebo abuo ahụ, na okara ebo Manase, Ruben, na Gad, Mosis nyere ha nofe Jordan, nakuku owuwa anyanwu, Mosis bu ohu Onyenwe anyi nyere ha. Site nAroer, nke di nelu onu mmiri iyi Arnon, na obodo ahụ nke di netiti ndagwurugwu ahụ, na Misor niile site na Medeba, Obodo niile nke Sihon eze ndi Amorites, bu onye chirị na Heshbon ruo oke ala umu Ammon, Na Galaaditis, na oke ala Gesiri, na ndi Machati, ugwu Hermon niile, na Basanitis niile ruo Acha, Alaeze niile nke Og na Bashan, onye chirị ochi na Ashtaroth na Edrei, nke a bu onye e hapuru site nime ndi dimkpa, Mosis tigburu ya ma bibie ya. Ma umu Izrel ebibighi ndi

Gesiri, na ndị Makati, na ndị Kenan, eze Gesiri na ndị Makati biri netiti ụmụ Izrel ruo taa.

Ewezuga ebo Levi, e nyeghị ha ihe nketa, Onyenwe anyị Chineke nke Israel, nke a bụ ihe nketa ha, dika Onyenwe anyị gwara ha, na nke a bụ nkesa nke Moses kesara ụmụ Israel na Araboth Moab nofe Jordan dika Jeriko.

Ma Moses nyere ebo Reuben ihe dị ka ikwu ha si dị. Ma o bụrụ oke ala ha site n'Aroer, nke dị nihi ndagwurugwu Arnon, na obodo nke dị na ndagwurugwu Arnon, na Misor niile. ruo Heshbon, na obodo niile ndị dị na Misor, na Daibon, na Bamoth Baal, na ụlọ Meelboth, na Bashan, na Bamoth, na Mephaath, na Kiriathaim, na Sebama, na Serada, na Zion nugwu Enab, na Beth Peor, na Asedoth Phasga, na Baiththaseinoth, Na obodo niile nke Misor, na alaeze niile nke Sihon eze ndị Amorites, onye Moses tigburu ya na ndị ndu Midian, na Evi, na Rekem, na Sur, na Hur, na Reba onye ọchịchị e gburu na Zion, na ndị bi na Zion.

Na ha gburu Balaam nwa Beor bụ ọkwa mmụọ noge agha ahụ.

Ọ mere ma oke ala Ruben, Jordan oke ala, nke a bụ ihe nketa ụmụ Ruben dị ka ikwu ha, obodo ha na ubi ha.

Mosis nyere ụmụ ndị ikom Gad ihe dika ikwu ha si dị. Ma ọ bụrụ oke ala ha Jeza, obodo niile nke Gilead, na ọkara ala ụmụ Amōn ruo Araba, nke dị nihi Arad. Na site na Heshbon ruo Araboth dị ka Mizpah, na Botanim, na Maan ruo oke ala nke Dibon, na

Enadom na Othargai na Bainthanabra na Sokchotha na Saphan na alaeze Sihon eze Heshbon nke fọduru, na Jordan ga-akpa ókè ruo nakụkụ osimiri Chinnereth nofe Jordan site nọwụwa anyanwụ Nke a bụ ihe nketa nke ụmụ ndị ikom Gad dika ikwu ha si dī nakwa dika obodo ha si dī, dika ikwu ha si dī, ha ga-atughari olu ha nihu ndi iro ha, nihi na o mere dika ikwu ha si dī bụ obodo ha, na ebe obibi ugbo ha.

Mosis nyere okara ebo Manase ihe dika ikwu ha si dī. Ma e mere ka oke ala ha site na Maan, alaeze niile nke Bashan, alaeze niile nke Og eze nke Bashan, na obodo nta niile nke Jair, ndi dī na Bashan, obodo iri isii. Na okara nke Gilead, na nAshtaroth, na nEdrei bụ obodo alaeze Og nime Bashan, e nyere ụmụ Machir bụ ụmụ Manasseh, na okara ụmụ Machir bụ ụmụ Manasseh, dika ikwu ha si dī. Ndi a bụ ndi Mosis nyere ala ha nofe osimiri Jordan na Araboth Moab, nofe osimiri Jordan nke dī nakụkụ ọwụwa anyanwụ Jeriko.

14

Ma ndi a bụ ndi kere ụmụ Izrel ihe nketa nala Kenan, nke Elieza onye nchajaja, na Joshua nwa Nun, na ndi isi ezinulo ebo nke ụmụ Izrel kere ha dika ihe nketa. Dika nza oke, ha ketara ihe nketa, dika Onyenwe anyi nyere iwu site naka Joshua nye ebo itoolu na okara ebo. Site nofe nke gafere Jordan. Ma ndi Levites, o nyeghi ha ihe nketa netiti ha, Nihi na ụmụ Josef bụ ebo abuo bụ Manase na Ifrem, a nyeghi ndi Livayi oke ala, kama e nyere

ha naanị obodo obibi, na ebe a kewapụrụ maka anụ ụlọ ha. Dịka Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, otu ahụ ka ụmụ Izrel mere, ha kewara ala ahụ.

Ma ụmụ Juda biakwutere Joshua na Gilgal, ma Caleb nwa Jefune onye Ken biakwutere ya si, Gị maara okwu ahụ nke Onyenwe anyị gwara Moses onye nke Chineke banyere m na gị na Kadesh Banea. Iri anọ maka afọ ka m dị mgbe Mosis onye ohu Chukwu zigara m site na Kadesh Barnea ka m nyochaa ala ahụ, ma azara m ya okwu dị ka uche ya. Ụmụmme m ndị sooro m gbagoo gbanwere obi ndị mmadụ, ma m kpabisiri ike iso Onyenwe anyị bụ Chineke m. Mosis nṅurụ iyi nṅbọchị ahụ, na-ekwu, Ala ahụ ị zọrọ ụkwụ ga-abụ ihe nketa gị na ụmụ gị ruo mgbe ebighị ebi, nihi na i ji obi gị niile soro Onyenwe anyị Chineke anyị. Ma ugbu a, Onyenwe anyị ezuola m dika o kwuru, nke a bụ afọ nke iri anọ na ise, site mgbe Onyenwe anyị gwara Mosis okwu a, mgbe Izrel na-aga nọzara, ma ugbu a lee, m taa dị afọ iri asatọ na ise, O ka dị m ike taa, dị ka mgbe Mosis zitere m, otu ahụ ka m nwere ike ugbu a ipụ na ibanye nagma. Ma ugbu a ana m ariọ gị ugwu a, dika Onyenwe anyị kwuru nṅbọchị ahụ, na gị anula okwu a nṅbọchị ahụ. Ugbu a ma ndị Anakim nọ ebe ahụ, obodo ndị e wusiri ike na ndị buru ibu. O bụrụ ya mere na Onyenwe anyị so m, aga m ebibi ha, dika Onyenwe anyị gwara m.

Joshua gọziri ya ma nye Caleb nwa Jephunneh, nwa Kenaz, Hebron dika ihe nketa. Nihi nke a, Hebron ghọrọ ihe nketa Caleb nwa Jephunneh onye Ken nke Kenizzite ruo taa, nihi na o soro iwu Onyenwe anyị Chineke Izrel. Aha Hebron bụ na mbụ obodo

Argob, isi obodo nke ndị Anakim a, ma ala ahụ kwụsiri agha.

15

Ma o mere ka oke ala ebo Juda dika ikwu ha si di site na oke ala nke Idumea, site na ozara Sin ruo Kadesh, gaa nebe ndida.

Ma oke ala ha sitere na Ndida ruo nakuku Osimiri Nnu site na mkpoda nke na-eduga nebe Ndida. Ma o na-agafe nihi nke nrigo Akrabin, ma o na-agbaghari Zina, ma o na-arigo site na Ndida nelu Kadesh Barnea, ma o na-apu Hezron, ma o na-arigo nime Addar, ma o na-apu nke di ka odida anyanwu Kadesh. Na o na-apu nelu Selmona, na o na-agafe ruo na ndagwurugwu Ijipt, na opupu ya nke oke ndi ahụ ga-adị nelu osimiri, nke a bu oke ha site na Ndida.

Oke ala ndi si nowuwa anyanwu bu osimiri nnu niile ruo na Jordan. Oke ala ha si nUgwu, sitekwa nugwu nta nke osimiri nakwa site nakuku Jordan. O na-arigo elu ruo noke ala ahụ na Bethaglaam, ma o na-agafe site nUgwu ruo Betharabah, ma o na-arigo elu ruo noke ala ahụ na nkume Baion nwa Ruben. Oke ala ahụ na-arigo nakuku nke anọ nke Ndagwurugwu Achor, ma na-arida ruo Gilgal, nke di nihi ebe nrigo Adummim, nke di nakuku ndida nke ndagwurugwu ahụ, ma na-agafe ruo na mmiri nke Isi Iyi Anyanwu, ebe opupu ya ga-abu Isi Iyi Rogel. Na o na-arigo noke nime ndagwurugwu Hinnom, nelu azu nke ndi Jebus site na ndida—nke a bu Jerusalem. Oke ahụ na-agafekwa

nelu ugwu, nke dị nihi ndagwurugwu Hinnom nakukụ ọdịda anyanwụ, nke dị nakukụ ala Refaim nebe ugwu. Ma oke ahụ na-agafe site nelu ugwu ahụ ruo nisi iyi mmiri Naftọ, ma na-agafe nugwu Efron, ma na-edu oke ahụ ruo Baal, nke bụ obodo Iarim. Ma ọ ga-agaghari oke ala site na Baal ruo nosimiri, ma ọ ga-agafe nugwu Assar nazụ obodo Jarin site nUgwu, nke a bụ Chaslon, ma ọ ga-arịda nobodo anyanwụ, ma ọ ga-agafe na Ndịda, Oke ala ahụ na-agafe nazụ Ekron gaa nebe ugwu, ọ ga-apukwa gaa na Sukot, ọ ga-agafekwa oke ala gaa na ndịda, ọ ga-apukwa gaa na Lebna, ụzọ mpụta nke oke ala ahụ ga-abụ nosimiri. Na oke ala ha site nosimiri, osimiri ukwu ga-akpa oke. Ndị a bụ oke ala ụmụ Juda gburugburu dika ikwu ha.

Na Kaleb nwa Jefune, e nyere oke netiti ụmụ Juda nihi iwu nke Chineke, na Joshua nyere ya obodo Arbok, isi obodo Enak; nke a bụ Hebron. Na Kaleb nwa Jefune bibiri kpamkpam ụmụ atọ nke Enak site nebe ahụ, bụ Sheshai na Talmai na Ahiman. Ma Kaleb si ebe ahụ rigoro imegide ndị bi na Debir, ma aha Debir bụ na mbụ Obodo Akwukwọ.

Ma Kaleb kwuru, Onye ọ bụla ga-ewere ma kpochapụ Obodo Akwukwọ ma nweta ya, aga m enye ya Aksa nwa m nwanyị ka ọ bụrụ nwunye. Ma Othniel nwa Kenaz, nwanne Caleb, weere ya, ma o nyere ya Achsah bụ ada ya ka ọ bụrụ nwunye ya. Ọ bụ na o mere na mgbe ọ na-apụ, o duru ya ọdụ, na-ekwu, M ga-arịọ nna m ubi, ma o si ninyinya ibu tie mkpu, ma Kaleb gwara ya, Gịnị bụ nsogbu gị? Ma ọ siri ya, Nye m ngozi, nihi na ị nyela m ala Negeb, nye m Bothanis. O wee nye ya Gonathlah nke elu na

Gonathlah nke ala.

Nke a bụ ihe nketa ebo ụmụ Juda. Hà bụrụ obodo ha, obodo ruo
nebo ụmụ Juda nókè ala Edòm nelu ọzara, na Baseeleel, na Ara,
na Asor. na Ikam, na Regma, na Arouel, na Kadesh, na
Asorionain, na Mainam, na Balmaana, na obodo nta ha, na
obodo ndị Asheron, nke a bụ Hazor, na Gị, na Salma, na
Moladah, na Seri, na Baalath, Na Cholasheola, na Beersheba, na
obodo nta ha, na ugbo ala ha, Bala, na Bakok, na Asom, na
Elboudad, na Bethel, na Hormah, na Ziklag, na Macharim, na
Sethennak, na Labos, na Sale, na Eromoth, obodo iri abụọ na
itoolu, na obodo nta ha.

Nime ala dị larịi Ashtaol, na Zorah, na Eshtaol. Na Dūnyere, na
Gbatiri, na Iluthoth, na Nwa nne na-aghọ nwa, na Jermouth, na
Odollam, na Membra, na Saocho, na Iazeka, na Sakarim, na
Gadera, na ụlọ ọrụ ugbo ya, obodo iri na anọ, na obodo nta ha.
Seneh, na Adasan, na Magadalgad, na Dalad, na Mizpah, na
Iachareel, na Basedoth, na Ideadalea, na Chabra, na Maches, na
Maachos, na Gedor, na Bagadiel, na Noman, na Machedan,
obodo iri na isii, na obodo nta ha niile Lebna, na Ithak, na
Enoch, Na Iana, na Nasib, na Keilam, na Akiezi, na Kezib, na
Bathesar, na Ailom, obodo iri, na obodo nta ha niile. Ekron, na
obodo nta ya, na ebe obibi ha, site na Ekron ruo Gemna, na ha
niile dị nso Asedoth, na obodo nta ha, Asiedoth, na obodo nta ya
niile, na ugbo ya niile, Gaza, na obodo nta ya niile, na ugbo ya
niile ruo na iyi Ijipt, na oke osimiri ahụ na-ekewa.

Na nime mpaghara ugwu ugwu: Samir, na Jether, na Socoh, na Nnà-asọpụta, na obodo Akwụkwọ, nke a bụ Debir, na Anon, na Into, na Manna, na Aisam, Na Goshen, na Halu, na Hanna, na Gilom, obodo iri na otu, na obodo nta ha niile. Airem, na Remna, na Soma, na Jemain, na Baethachu, na Phakoua, na Euma, na obodo Arbok, nke a bụ Hebron, na Sorath, obodo itoolu, na ugbo ubi ha. Maon, na Carmel, na Ziph, na Juttah na Jariel, na Arikam, na Zakanaim, na Gibeaa, na Timna, obodo itoolu, na obodo nta ha niile, Ailoua, na Beth zur, na Geddon, na Magaroth, na Bethanam, na Thekoum, obodo isii, na obodo nta ha, Kiriath Baal, nke bụ obodo Jarim, na Sotheba, obodo abụọ, na ala ubi ha. na Baddargeis, na Tharabaam, na Aion, Na Aiochioza, na Naflazon, na obodo nke Sadon, na Arcades, obodo asaa, na obodo nta ha.

Ndị Jebus bi na Jerusalem, ma ụmụ Juda enweghị ike ibibi ha, ya mere ndị Jebus bi na Jerusalem ruo taa.

16

Ma o mere ka oke ala ụmụ Josef site na Jordan nke dị ka Jeriko site n'ọwụwa anyanwụ, ọ ga-arịgokwa site na Jeriko banye nugwu ọzara, banye na Betel Luza. Na ọ ga-apụ gaa na Betel, ma gafee nókè ala nke Ahatharthi. Ọ ga-agafe nelu osimiri ruo noke ala Attalim ruo noke ala Beth Horon nke dị nala, ọpụpụ ha ga-adịkwa nelu osimiri. Ụmụ ndị ikom Joseph, bụ Ephraim na Manasseh, ketara ihe nketa.

Ọ bụ na oke ala ụmụ Efraim dịka ikwu ha si dị, oke ala ihe nketa ha malitere n'ọwụwa anyanwụ na Atarot, na Erọk ruo Betoron nke dị nelu, na Gazara. Ma oke ala ga-abịa nelu osimiri nime Icasmon site n'Ugwu Oku, ọ ga-agaghari n'ọwụwa anyanwụ nime Thenasa, na Selles, ma ọ ga-agafe site n'ọwụwa anyanwụ nime Ianoka, Na nime Macho na Ataroth na obodo nta ha, ọ ga-abiakwa nelu Jericho ma pụọ nelu Jordan. Ma site nili a Tafou, oke ala ndị ahụ ga-aga nelu osimiri ruo Chelkana, ọpụpụ ha ga-adịkwa nelu osimiri, nke a bụ ihe nketa nke ebo Efraim dịka ikwu ha si dị.

Ma obodo ndị ahụ e kewapuru nye ụmụ Efraim netiti ihe nketa ụmụ Manase, obodo ndị ahụ niile na obodo nta ha. Ma Efraim ebibighị onye Kenan nke bi na Geza, onye Kenan biri netiti Efraim ruo taa, ruo mgbe Fero eze Ijipt gbagoro, were ya, kpọọ ya oku, ha gbukwara ndị Kenan, ndị Periz, na ndị bi na Geza, Fero nyere ya dịka akụ nwanyị nye ada ya.

17

Ma ọ mere ka oke ala ebo ụmụ Manase, nihi na onye a bụ okpara Josef, Makir okpara Manase nna Gilead, nihi na ọ bụ dike nagma, nọ na Gilead na Bashan. Ma o mere ụmụ ndị ikom Manase ndị fọdurụ dịka ikwu ha, ụmụ ndị ikom Iezi, na ụmụ ndị ikom Kelez, na ụmụ ndị ikom Ieziel, na ụmụ ndị ikom Sychem, na ụmụ ndị ikom Symarim, na ụmụ ndị ikom Ofer; ndị a bụ nwoke dịka ikwu ha.

Ma Salpaad nwa Opher o nweghị ụmụ nwoke, kama o nwere naanị ụmụ nwanyị, na ndị a bụ aha ụmụ nwanyị Salpaad: Maala, na Noua, na Egla, na Melcha, na Thersa. Ha guzoro nihu Eleazar bụ onye nchụàjà, nihu Joshua, na nihu ndị ọchịchị, na-ekwu, Chineke nyere iwu site naka Moses ka e nye anyị ihe nketa netiti ụmụnne anyị, ya mere e nyere ha site niwu Onyenwe anyị oke netiti ụmụnne nna ha. Na ụdọ ha dara site na Anassa, na ala dị larịị Labek site nala Gilead, nke dị nofe Jordan, Nihi na ụmụ ada nke ụmụ ndị ikom Manase ketara ihe nketa netiti ụmụnne ha ndị ikom, ala Gilead wee ghọọ nke ụmụ ndị ikom Manase ndị fọdụrụ.

Ọ bụ na e mere ka oke ala ụmụ Manase bụrụ Delehanat, nke dị nihu ụmụ Anat, ma ọ na-aga ruo noke ala nelu Jamin na Jasib ruo nisi iyi Taftot. Ọ ga-abụ nke Manase, ma Tafet nke dị noke ala Manase ga-abụ nke ụmụ ndị ikom Ifrem. Ma ọ ga-agbada oke ala ahụ nelu ndagwurugwu Charan nelu Ndịda dika ndagwurugwu Jariel, osisi terebinth nke Ifrem netiti obodo Manase, na oke ala Manase nelu Ugwu nime iyi na-asọ asọ, ma ọ ga-abụ nke ya ọpụpụ ya osimiri. Site na Ndịda nye Ifrem, na nelu Ugwu Manase, osimiri ga-abụ oke ala ha, ha ga-ezute Asheb nelu Ugwu, na Isaka site n'ọwụwa anyanwụ. Ọ ga-abụ Manasseh na Issachar na na Asher Baitan na obodo nta ha, na ndị bi Dor na obodo nta ya, na ndị bi Megiddo na obodo nta ya, na nke atọ nke Mapheta na obodo nta ya.

Mana ụmụ Manase enweghị ike ibibi obodo ndị a, ya mere ndị Kenan malitere ibi nala ahụ. Ọ bụ o mere na mgbe ụmụ Izrel siri

ike, ha mere ndị Kenan ndị nọ nokpuru ha, ma ha ebibighị ha kpamkpam.

Ụmụ Josef zara Joshua okwu, si, Gini mere i nyere anyi naani otu ihe nketa na otu akara nha? Anyi bu ndi di ukwu, Chineke agoziela anyi. Joshua gwara ha si, O bu ru na i bu ndi di ukwu, rigooro nokia ahụ, kpochapuru onwe gi ebe obibi ma o bu ru na ugwu Ifrem adighi ezuru gi. Ma ha kwuru, Ugwu Ifrem adighi ato anyi uto, ma inyinya a hoputara na igwe diri ndi Kenan ndi bi na ya na Bet-shan, na nobodo nta ya niile, na na ndagwurugwu Jezril. Ma Joshua gwara umu Joseph, O bu ru na i bu ndi di ukwu ma nwee ike di ukwu, otu nza agaghi abu nke gi, Ohia ahụ ga-abu nke gi, nihi na o bu ohia, i ga-ekpochapu ya, o ga-abukwa nke gi. Mgbe i ga-ebibi ndi Kenan kpamkpam, nagbanyeghi na ha nwere inyinya ndi a hoputara, gi onwe gi ka i di ike kara ha.

18

Ma e mere ka nzuko niile nke umu ndi ikom Israel gbakota na Shailo, ha manyekwara nebe ahụ ulo ikwu nke ama-ama, a meriekwara ka ala di nokpuru ha.

Ma umu Izrel ndi na-eketaghi ihe ka ha foduru, ebo asaa. Joshua gwara umu Isirel si, Ruo ole mgbe ka unu ga-ada mba iketa ala nke Onyenwe anyi Chineke anyi nyere unu? Nyenu site nime unu ndi ikom ato site nebo o bu la, ka ha bilie gafee ala ahụ, ma

deputa ya nihi m, dika o ga-adị mkpa ikewa ya. Ha wee gafee gakwuru ya, O kewara ha oke asaa, Juda ga-eguzo okè ha site na Ndịda, umu Josef ga-eguzo nke ha site na Ugwu. Unu ma kewaa ala ahụ nakukụ asaa, werekwa ya bịa ebe a nye m, m ga-eweputara unu ihe nketa nihi Onyenwe anyị Chineke anyị. O bughị nihi na o bụ okè ndị umu Levi nime unu, ochichi nchụàjà nihi na nke Onyenwe anyị bụ okè ya, na Gad na Ruben na okara ebo Manase nara ihe nketa ha nofe Jordan nowuwa anyanwu, nke Moses onye ohu Onyenwe anyị nyere ha.

Ma ndi nwoke ahụ biliri gawa, Joshua nyere ndi nwoke ndi na-aga inyocha ala ahụ iwu, na-ekwu, Gaanụ nyochaa ala ahụ, biakwutenụ m, ebe a ka m ga-eweputara unu ihe nketa nihi Onyenwe anyị na Shailo. Ma ha gara, ha gafere ala ahụ, ha huru ya, ha dere ya dika obodo asaa nkesa nime akwukwo, ma ha wetaara Joshua. Ma Joshua fere ha nza na Shiloh nihi Onyenwe anyị.

Nza nke ebo Benjamin putara nke mbu dika ikwu ha, oke ala nke nza ha dikwa netiti umu Juda na umu Josef.

Oke ala ha sitere nUgwu, site na Jordan, oke ala ahụ ga-arigo nazu Jeriko site nUgwu, ma ga-arigo nelu ugwu ruo nosimiri, opupu ya ga-abukwa Mabdaritis Bethon. Ma o ga-agafe site nebe ahụ, oke ala Luz nelu azu Luz site na Ndida ya, nke a bu Betel, ma oke ala ga-arida Matarot Orek nelu ugwu nke di nakukụ Ndida Bet-horon nke di nala.

Ma ọ ga-agafe oke ala ma gafee nelu akụkụ nke na-ele anya nakụkụ osimiri site na Ndịda site nugwu nihi Bet-Horon Ndịda, ma ọpụpụ ya ga-abụ nime Kiriath-Baal, nke bụ Kiriath-Jearim, obodo nke ụmụ Juda, nke a bụ akụkụ nke chere ihu nosimiri.

Akụkụ nke dị nebe ndịda site nakụkụ Kariath Baal, oke ala ga-agafe gaa na Gasin, ruo nisi iyi mmiri Naphto. Ma oke-ala ga-agbada nelu akụkụ, nke a bụ nihi ndagwurugwu Sonnam, nke dị nakụkụ Emek Rephaim site nUgwu, ma Gaienna ga-agbada nazụ Jebousai site na Ndịda, ga-agbadakwa nisi iyi Rogel, Ọ ga-agafe nelu isi iyi Betshemesh, ọ ga-agafekwa nelu Galiloot, nke dị nihi nebe mgbago Etam, ọ ga-arịdakwa nelu nkume Baiyon nke ụmụ Ruben. Na ọ ga-agafe nazụ Betarabah site nUgwu, ma ọ ga-arịda ruo nókè ala nazụ osimiri site nUgwu. Ma ọ ga-abụ ọpụpụ nke oke ala nelu ugwu osimiri nnu nelu Ugwuru nime akụkụ nke Jordan site na Ndịda, ndị a bụ oke ala site na Ndịda.

Osimiri Jordan ga-akpa oke site nakụkụ ọwụwa anyanwụ, nke a bụ ihe nketa nke ụmụ Benjamin, oke ya gburugburu dika ikwu ha si dị.

Ma obodo ndị ụmụ Benjamin dika ikwu ha bụ Jeriko, na Betegai, na Amekasis, na Baithabara, na Sarai, na Besana, na Aien, na Phara, na Ephrathah, na Caraphah, na Chephirah, na Moni, na Gibeah, obodo iri na abụọ, na obodo nta ha. Gibeon, na Ramah, na Beeroth, na Mass, na Miron, na Amok, na Phira, na Kaphan, na Nakan, na Zelekan, na Thareela, Na Jebus, nke bụ Jerusalem, na Gabaoth, Iarim, obodo iri na atọ, na obodo nta ha, nke a bụ

ihe nketa nke ụmụ Benjamin dika ikwu ha.

19

Ma nza nke abụọ pụtara maka ụmụ Simeon, ihe nketa ha dika netiti oke ala ụmụ Juda. Ma o mere ka nza ha bụrụ Beersheba, na Samaa, na Moladah, Na Arsola, na Bola, na Jason, na Erthoula, na Atumatụ, na Hormah, na Sicelac, na Baithmachereb, na Sarsusin, na Batharoth, na ubi ha, obodo iri na atọ, na obodo nta ha. Dị jụ, na Oku, na Jether, na Kporo nku, obodo anọ na obodo nta ha. Gburugburu obodo ha ruo Balek na-aga Bameth dika Ndida, nke a bụ ihe nketa nke ebo ụmụ Simeon dika ikwu ha. Site na nza nke Juda ka ihe nketa ebo ụmụ Simion si bịa, nihi na oke ụmụ Juda buru ibu karịa nke ha, ya mere ụmụ Simion ketara ihe nketa netiti nza ha.

Ma nza nke atọ pụtara nye Zebulun dika ikwu ha. Oke ala nke ihe nketa ha ga-abụ Eshedekgola, oke ala ha. Osimiri na Magelda, ha ga-ezukọta na Betaraba nime ndagwurugwu nke di nihi Jeknam. Ma o laghachiri site na Seddouk site nakuku ọwụwa anyanwụ Beth shemesh ruo noke ala Chaselothe aith, o ga-agafe na Dabiroth, ma o ga-arigo na Phanggai. Ma site nebe ahụ, o ga-agaghari site nihi ọwụwa anyanwụ nelu Geba, nelu obodo Kattath, ma o ga-agafe nelu Rimmon ruo na nkume nke ugwu. Oke okè ala ga-agaghari nebe ugwu ruo Hamat, ebe ọpupu ha ga-adị na Zifron, na Katanath, na Nabaal, na Symoon, na Jericho, na Baithman. Nke a bụ ihe nketa nke ebo ụmụ

Zebulun dika ikwu ha, obodo na obodo nta ha.

Nza nke anọ gara Issachar. Na oke ala ha bụ Iaziel, na Chasaloth, na Sunam. na Agin, na Siona, na Reeroth, na Anachereth, na Dabiron, na Kishon, na Rebes, na Remmas, na Ieon, na Tomman, na Aimarek, na Bersaphes. Ọ ga-ejikọta oke ala nelu Gathbor, na nelu Salim dika osimiri, na Beth shemesh, na ọpụpụ nke oke ala ya ga-abụ Jordan. Nke a bụ ihe nketa ebo ụmụ Issachar dika ikwu ha, obodo na obodo nta ha.

Nza nke ise pụtara maka Asher dika ikwu ha si dị. Ọ bụkwa na oke ala ha bụ Exeleketh, na Aleph, na Baithok, na Keaph, na Elimelech, na Ammiel, na Maaseiah, na ọ ga-ejikọta na Carmel dika osimiri, na na Zion, na Labanath. Ọ ga-atughari site nọwụwa anyanwụ na Betgeneth, ma jikọta ya na Zebulun na Ekgai, na Iphtahel di nUgwuru, ma banye noke ala Saphthaibaithme na Inael, ma gafee banye na Chobamasomel. Na Elbon bịa, na Rahab, na m nwere ọchịchọ di ukwu, na Kanthan ruo Sidon nke ukwu. Ma ọ ga-atughari oke nime Rema, ruo isi iyi Maspasat na nke ndi Taia, ma ọ ga-atughari oke nelu Jasif, ọpụpụ ya ga-abụ osimiri, na Apoleb, na Ekozob, na Archob, na Aphek, na Rhaau. Nke a bụ ihe nketa ebo ụmụ Asher di ka ikwu ha, obodo na obodo nta ha.

Ma nye Naftali, nza nke isii pụtara. Ma ọ mere na oke ala ha bụ Moolam, na Mola, na Besemiin, na Arme, na Nabok, na Iepthamai, ruo Dodam, ma njem ya ghoro Jordan. Ọ ga-atughari oke ahiri nelu osimiri na Aththabor, ọ ga-agafe site ebe

ahụ Iakana, ọ ga-ejikọta na Zebulun site na Ndịda, na Asher ga-ejikọta ọkọ osimiri, na Jordan site n'ọwụwa anyanwụ.

Na obodo ndị e wusiri ike nke ndị Tyre bụ Tyre, na Omathadaketh, na Cenereth, na Armath, na Arael, na Hazor, na Ite, na Assarion, na isi iyi Asor, na Keroe, na Megalaarim, na Baiththame, na Thessamys. Nke a bụ ihe nketa ebo ụmụ Naphtali.

Ma na Dan, nza nke asaa pụtara Ọ wee mee ka oke ala ha bụ Sarat, na Asa, na obodo niile nke Samaus, na Salamis, na Ámōn, na Silatha, na Elon, na Timnah, na Ekron, na Alcata, na Begeton, na Gebeelan, na Azor, na Banaibakat, na Gethremmon, Na site n'Osimiri Hawks, ókè dī nso na Joppa. Nke a bụ ihe nketa ebo ụmụ Dan ọkọ ikwu ha, obodo ha na obodo nta ha.

Ma ụmụ Dan gara, ha lụsoro Lakish ọgụ, wegħaa ya, tigbuo ya na mma agha, biri na ya, ma kpọọ aha ya Leshem dan.

Ma ha gara inweta ala ahụ ọkọ oke ala ha, ma ụmụ Israel nyere Joshua nwa Nun ihe nketa netiti ha Site nihi iwu nke Chineke, ha nyere ya obodo nke ọ rịọrọ, bụ Timnath serah, nke dī nugwu Ifrem, o wuru obodo ahụ, ma biri na ya.

Ndị a bụ nkewa nke Eleazar onye nchụàjà, na Joshua nwa Nun, na ndị ọchịchị nke ndị ezinụlọ netiti ebo Israel nyere dī ka ihe nketa site nife nza na Shiloh nihi Onyenwe anyị, nakụkụ ọñụ ụzọ nke ụlọ ikwu nke ama gbara, ma ha gara ibanye nala ahụ.

20

Ma Onyenwe anyị gwara Joshua okwu, si, Gwa ụmụ Izrel okwu, si, nyenụ obodo ndị mgbaba ahụ nke m gwara unu site na Mosis. Ebe mgbaba nye onye ogbu mmadụ bụ onye tigburu mkpụrụobi na-amaghị ama, na ha ga-abụ ụmụ obodo ndị ebe mgbaba, na onye ogbu mmadụ agaghị anwụ site naka onye ọbọ ọbara, ruo mgbe ọ ga-eguzo nihi nzukọ maka ikpe.

O kewapụrụ Kadesh na Galili nugwu Naftali, na Shekem nugwu Ifrem, na obodo Abok, nke bụ Hebron, nugwu Juda.

Ma nofe Jordan, o nyere Bosor nọzara nala di Iari site nebo Ruben, na Aremoth nGilead site nebo Gad, na Gaulon nBashan site nebo Manase.

Ndi a bụ obodo ndi a kpọrọ aha maka ụmụ Izrel na onye ọbia nke bi netiti ha, ka ha gbaga nebe ahụ, onye ọ bula gburu mkpụrụ obi na-amaghị ama, ka ọ ghara inwụ naka onye na-abọ ọbọ ọbara, ruo mgbe ọ ga-eguzo nihi ọgbakọ maka ikpe.

21

Ma ndi isi nna nke ụmụ Levi biara gakwuru Elieza onye nchụàjà, na Joshua nwa Nun, na ndi isi ndi ndu ezinaụlọ sitere na ebo Israel, M gwara ha okwu na Shailo nke di nala Kenan, si,

Onyenwe anyị nyere iwu site naka Mosis ka e nye anyị obodo ndị anyị ga-ebi na ha, na ebe ịta nri nke anụ ụlọ anyị. Ma ụmụ Izrel nyere ndị Livayị obodo na ala ebe anụ ụlọ ha na-ata nri site niwu Onyenwe anyị mgbe ha na-eke ihe nketa.

Ma nza ahụ pụtara nye ndị Kaat, ọ bụrụkwa ụmụ Erọn ndị nchụaja ndị Livayị site na ebo Juda, site na ebo Saịmion, na site na ebo Benjamin site na nza, obodo iri na atọ.

Ọ bụ na ụmụ ndị ikom Kahat ndị fọduru si nebo Ifrem na si nebo Dan na si nọkara ebo Manase site nife nza, obodo iri.

Ma ụmụ ndị ikom Gedson sitere nebo Isaka, na nebo Asha, na nebo Neftali, na nọkara ebo Manase dị na Basan, obodo iri na atọ.

Ma ụmụ ndị ikom Merari dika ikwu ha si nebo Ruben, na nebo Gad, na nebo Zebulon site nife nza, nwetara obodo iri na abụọ.

Ụmụ Izrel nyere ndị Livai obodo ndị ahụ na ala ịta nri nke ha, dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu, site nife nza.

Na ebo ụmụ Juda na ebo ụmụ Simeon na site nebo ụmụ Benjamin nyere obodo ndị a, a kpọkwara ha Ụmụ ndị ikom Aaron site netiti ndị Kohath, bụ ụmụ Levi, nihi na nza dīrī ha. Ma o nyere ha Kiriath Arba, isi obodo nke ndị Anak, nke bụ Hebron nugwu Juda, yana ala ịta nri gbara ya gburugburu, Na

ala ubi nke obodo ahụ, na obodo nta ya niile, Joshua nyere ụmụ Caleb nwa Jephunneh ka ọ bụrụ ihe onwunwe ha.

Ma ụmụ ndị ikom Aaron, o nyere obodo mgbaba nye onye gburu mmadụ bụ Hebron na ihe ndị e kewapụrụ nke so ya, na Lemna na ihe ndị e kewapụrụ nke so ya, Na Ailom, na ihe niile e kewapụrụ maka ya, na Tema, na ihe niile e kewapụrụ maka ya, Na Ochi, na ihe niile e kewapụrụ nke ya, na Debir, na ihe niile e kewapụrụ nke ya, Na Asa na ihe nkewapụtara ya, na Tanu na ihe nkewapụtara ya, na Betshemesh na ihe nkewapụtara ya, obodo itoolu site nebo abụọ ndị a. Site nebo Benjamin, ha nyere Gibeon na ala gbara ya gburugburu nke e kewapụrụ, na Gath na ala gbara ya gburugburu nke e kewapụrụ, Na Anatot, na ihe ndị e kewapụrụ ya, na Gamala, na ihe ndị e kewapụrụ ya, obodo anọ. Obodo niile nke ụmụ Aaron bụ ndị nchụaja dị iri na atọ.

Ma nye ndị mmadụ ụmụ Kahat bụ ndị Livayi ndị fọduru site na ụmụ Kahat, obodo ndị nchụaja ha sikwa nebo Ifrem, Ha nyere ha obodo mgbaba nke onye ogbu mmadụ, bụ Shekem, na ala ndị e kewapụrụ ekewapụ maka ya, na Gazara na ala ndị dị ya gburugburu, na ala ndị e kewapụrụ ekewapụ maka ya, Ma Bet Horon, na ihe ndị e kewapụrụ ya, obodo anọ. Na site nebo Dan, obodo Elkothaim na ala nkewa ya, na obodo Gethedan na ala nkewa ya Na Aijalon, na ihe niile e kewapụrụ nke a, na Getheremmon, na ihe niile e kewapụrụ nke a, obodo anọ. Na site nọkara ebo Manase, Tanak na ebe niile ekewapụrụ ya, na Iebata na ebe niile ekewapụrụ ya, obodo abụọ. Obodo niile iri, na ihe ndị e kewapụrụ nke a bụ ihe ndị dị na ha, maka ụmụ Kahat ndị

fọduru.

Ma nye ụmụ Geshon ndị Livait site nọkara ebo Manase obodo ndị ahụ e kewapuru maka ndị gburu mmadu, ya bu Gaulon na Bashan na ala ya niile e kewapuru, na Beza na ala ya niile e kewapuru, obodo abuo. Na site nebo Isaka, Kishon na ala ya nke ekewapuru, na Debba na ala ya nke ekewapuru, Ma Remat na nke ekewapuru ya, na Isi Iyi nke Akwukwo na nke ekewapuru ya, obodo anọ. Na site nebo Asher, Basellath na ala nkewa ya, na Dabbon na ala nkewa ya, Na Chelkat, na ihe ndi e kewapuru ya, na Rahab, na ihe ndi e kewapuru ya, obodo anọ. Ma site nebo Naftali, obodo nke e kewapuru maka onye gburu mmadu, bu Kadesh nime Galili, na ihe niile e kewapuru ya, na Hammot, na ihe niile e kewapuru ya, na Katan, na ihe niile e kewapuru ya, obodo atọ. Obodo niile nke Gedson di ka ikwu ha, bu obodo iri na atọ.

Nke abuo - Mmezi uto asusu na akara edemede:

Ma nye ndi umu Merari, bu ndi Livait ndi fọduru, site nebo Zebulon: Maan na ala ita nri ya, na Kadesh na ala ita nri ya, Ma Sella, na ala ita nri ya, obodo atọ. Ma nofe osimiri Jordan nke di ka Jeriko, site nebo Ruben, obodo mgbaba nke onye gburu mmadu, bu Bosor nime ozara, Miso, na ala ita nri ya, na Jazer, na ala ita nri ya, Na Dekmon na ala ita nri ya, na Mapha na ala ita nri ya, obodo anọ. Na site nebo Gad, obodo mgbaba nke onye gburu mmadu, na Ramoth na Gilead, na ala ita nri ya, Mahanaim, na ala ita nri ya na Heshbon, na ala ita nri ya, na Jazer, na ala ita nri ya, obodo anọ niile. Obodo niile nke umu ndi

ikom Merari dika ikwu ha ndi foduru site na ebo Levi, oke ala ha bu obodo iri na abuo.

Obodo niile nke ndi Livait netiti ihe onwunwe umu Izrel bu iri obodo anọ na asato, tinyere ala ebe anu ulọ ha na-ata nri. Gburugburu obodo ndi a, obodo na ala ebe anu ulọ na-ata nri gburugburu obodo, nye obodo ndi a niile.

Onyenwe anyi nyere Israel ala niile nke o nuru iyi inye nna nna ha, ha ketara ya ma biri nime ya. Ma Onyenwe anyi mere ka ha nwee izu ike gburugburu, dika o nuru iyi nye ndi nna ha, o nweghi onye biliri nihu ha site na ndi iro ha niile, ndi iro ha niile ka Onyenwe anyi nyefere naka ha. O bughị nke dara ada site na okwu oma niile nke Onyenwe anyi gwara umu Izrel, ha niile mezuru.

22

Mgbe ahụ, Joshua kpokotara umu ndi ikom Reuben, na umu ndi ikom Gad, na okara ebo Manasseh, na o gwara ha, unu anula ihe niile Mosis onye ohu Onyenwe anyi nyere unu n'iwu, ma unu rubere olu m isi n'ihe niile o nyere unu n'iwu. Unu ahapubeghi umunne unu nubochi ndi a niile kari, ruo taa unu echekwaala iwu Onyenwe anyi bu Chineke unu. Ugbo a, Onyenwe anyi Chineke anyi enyela umunne anyi izu ike dika o kwuru ha. Ugbo a ya mere, tugharianu, laghachinu nulo unu, na nala ihe onwunwe unu, nke Mosis nyere unu nofe Jordan. Ma chezoonu

nke ukwuu ime iwu ndị ahụ na iwu ahụ, nke Mosis ohu Onyenwe anyị nyere anyị iwu ime, ihu nanya Onyenwe anyị Chineke anyị, ije nuzo ya niile, idebe iwu ya, irapara ya, na ife ya site nuche unu niile, na site nmkpuru obi unu niile. Joshua goziri ha ma zite ha, ha wee laa nulo ha.

Ma nye okara ebo Manase, Mosis nyere ala na Bashan, ma nye okara nke ozọ, Joshua nyere ala ya na umunne ya nofe Jordan nakuku osimiri, ma mgbe Joshua zipuru ha ka ha laa nulo ha, o goziri ha. Ha ji aku na uba di ukwu laa nulo ha, tinyere anu ulo di otutu nke ukwu, olaocha, olaedo, igwe, na uwe di ukwu. Ha na umunne ha kere ihe a kwatara nagma sitere naka ndi iro.

Umụ ndi ikom Ruben, umu ndi ikom Gad, na okara ebo Manase sitere netiti umu Izrel na Shailo di nala Kenan gawa Gilead, bu ala ihe onwunwe ha nke ha nwetara site niwu Onyenwe anyi nyere naka Mosis.

Ma ha biara na Gilead nke Jordan, nke di nala Kenan, umu ndi ikom Ruben, na umu ndi ikom Gad, na okara ebo Manase wuru ebe ichu aja nebe ahụ nakuku Jordan, ebe ichu aja di ukwu nke a na-ahu anya.

Ma umu Izrel nuru ka a na-ekwu, Lee, umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase ewuola ebe ichu aja noku ala Kenan, nelu Gilead nke Jordan, nofe nke umu Izrel. Ha kpokotara onu, umu ndi ikom Israel niile na Shailo, ka mgbe ha rigooro elu, ha ga-ebuso ha agha.

Ma ụmụ Izrel zigara ndị ozi ka ha gakwuru ụmụ Ruben na ụmụ Gad na ụmụ ọkara ebo Manase nala Gilead, bụ Finehaz nwa Elieza, nwa Erōn onye nchụaja ukwu, Na iri ndị ọchịchị ya, otu ọchịchị site n'ụlọ ezinụlọ site na ebo niile nke Israel, ndị ọchịchị ụlọ ezinụlọ bụ ndị ọchịchị puku nke Israel. Ma ha bjarutere na ụmụ ndị ikom Ruben, na ụmụ ndị ikom Gad, na ọkara ebo Manase nime ala Gilead, ha kwukwara ha, na-ekwu, Ihe ndị a ka nzukọ niile nke Onyenwe anyị na-ekwu: Gịnị bụ njehie a nke unu mere nihi Chineke nke Israel, ịtugharị taa site nebe Onyenwe anyị nọ, wuru onwe unu ebe ịchụ aja, ka unu ghọọ ndị nkweghachi azụ site nebe Onyenwe anyị nọ? O bughị obere ihe ka mmehie Peor bụ nebe anyị nọ, nihi na e mebeghị ka anyị dị ọcha site na ya ruo taa, ma ihe otiti dakwasịrị nzukọ Onyenwe anyị? Ma unu chigharịrị taa site nebe Onyenwe anyị nọ, ọ ga-abụkwa na ọ bụrụ na unu apụọ taa site nebe Onyenwe anyị nọ, echi iwe ya ga-adakwasị Israel niile. Ma ugbo a, ọ bụrụ na ala inweta unu dị obere, gafeenụ nime ala inweta nke Onyenwe anyị, ebe ụlọ ikwu Onyenwe anyị bi nebe ahụ, ma ketanụ ihe nketa netiti anyị, ma unu aburula ndị nnupu isi megide Chineke, unu esikwala nebe Onyenwe anyị nọ pụọ, nihi iwuru unu ebe nchụaja na mpuga nke ebe nchụaja Onyenwe anyị bụ Chineke anyị. O bughị na lee, Achar nwa Zara mere mmehie site na mmehie megide ihe e doro nsọ, ma iwe dakwasịrị nzukọ Izrel niile? Ma nwoke a bụ naanị otu onye, ma ọ nwurụ nihi mmehie nke ya.

Ma ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ọkara ebo Manase zara ma gwa ndị ọchịagha puku nke Izrel, na-ekwu, Chineke Chineke

Onyenwe anyị bụ, na Chineke Chineke ya onwe ya maara, na Israel ya onwe ya ga-ama, ọ bụrụ na nnnupu isi anyị mehiere nihu Onyenwe anyị, ka ọ ghara ịzọputa anyị nùbọchị a. Ma ọ bụrụ na anyị wuru ebe ịchụ aja maka onwe anyị ka anyị si otu a wezuga onwe anyị nebe Onyenwe anyị Chineke anyị nọ, ka anyị chụọ aja nsure ọkụ nelu ya, ka anyị chụọ aja nzọputa nelu ya, Onyenwe anyị ga-achọputa.

Mana nihi nlezianya nke okwu, anyị mere nke a, na-ekwu, ka ụmụ unu ghara ikwu echi nye ụmụ anyị, Gịni ka unu na Onyenwe anyị bụ Chineke Izrel nwere? Ma Onyenwe anyị tinyere oke ala netiti anyị na unu bụ Jordan, unu enweghị oke na Onyenwe anyị, ụmụ unu ga-ekewapụ ụmụ anyị ka ha ghara ife Onyenwe anyị. Ma anyị kwuru ime otú a, iwu ebe nchụàjà a ọ bughị nihi onyinye, ọ bughịkwa nihi àjà, Mana ka nke a bụrụ ihe akaebe netiti anyị na unu, na netiti ọgbọ anyị niile na-eso anyị, maka ife Onyenwe anyị ofufe nihu ya, site nonyinye anyị, na site naja anyị, na site naja nzọputa anyị; ka ụmụ unu ghara isi ụmụ anyị echi, Unu enweghị oke na Onyenwe anyị. Ma anyị kwuru, Ọ bụrụ na ọ ga-eme mgbe ọ bụla, ma ha ekwuo okwu megide anyị, ma ọ bụ megide ọgbọ anyị nechi, ha ga-asị, Hụnụ oyiri nke ebe ịchụ aja Onyenwe anyị, nke nna nna anyị mere. Ọ bughị nihi onyinye mkpụrụ, ọ bughịkwa nihi aja, kama ọ bụ ihe akaebe netiti unu na anyị, na netiti ụmụ anyị. Ka ọ ghara ịdị ka anyị ga-atugharị azụ site nebe Onyenwe anyị nọ nùbọchị taa ịhapụ Onyenwe anyị, ka anyị wuo ebe ịchụ aja maka onyinye mkpụrụ ubi, na aja Salamis, na aja nzọputa, ma e wezuga ebe ịchụ aja Onyenwe anyị nke dị nihu ụlọ ikwu ya.

Ma mgbe Finehaz onye nchụàjà na ndị ndu niile nke nzukọ Izrel ndị nonyeere ya nūrū okwu ndị ụmụ Ruben na ụmụ Gad na ọkara ebo Manase kwuru, o masịrị ha. Ma Phinehas onye nchụàjà gwara ụmụ Reuben na ụmụ Gad na ọkara ebo Manasseh, Taa anyị amarala na Onyenwe anyị nonyere anyị, nihi na unu emeghị njehie nihi Onyenwe anyị, nakwa nihi na unu napụtara ụmụ Izrel site naka Onyenwe anyị. Ma ọ tugharịrị Finehasi onye nchụàjà na ndị ọchịchị site naka ụmụ Ruben, na site naka ụmụ Gad, na site naka ọkara ebo Manase si na Gilead banye nala Kenan igakwuru ụmụ Izrel, ma ha zara ha okwu. Ọ masịrị ụmụ Izrel, ha kwukwara okwu nye ụmụ Izrel, ha gozikwara Chineke nke ụmụ Izrel, ha kwukwara ka ha ghara ịrigo megide ha nagma ibibi ala nke ụmụ Ruben na nke ụmụ Gad na nke ọkara ebo Manase, ha bikwara nelu ya.

Joshua kpọrọ aha ebe nchụàjà nke ndị Ruben na nke ndị Gad na nke ọkara ebo Manase, ma kwuo, na ọ bụ ihe àmà netiti ha, na Onyenwe anyị bụ Chineke ha.

23

O mee mgbe ọtụtụ ụbọchị gasịrị, mgbe Onyenwe anyị nyere Izrel ezumike site na ndị iro ya niile gburugburu, Joshua ghọrọ onye okenye nke mere agadi nke ukwuu. Joshua kpọkọtara ụmụ Izrel niile na ndị okenye ha, na ndị ọchịchị ha, na ndị ikpe ha, na ndị ode akwụkwọ ha. Ọ sịrị ha, Mụ onwe m emeela agadi, ụbọchị m agafeela. Unu ahụla ihe niile Onyenwe anyị bụ Chineke anyị

mere mba ndị a niile nihu anyị, nihi na Onyenwe anyị bụ Chineke unu bụ onye lụrụ ọgụ maka unu. Hụnụ na m atụnyela unu mba ndị a fọdụrụ unu na nketa nime ebo unu, site na Jordan, mba niile ndị m ebibiela kpamkpam, na site nosimiri ukwu nke ga-akpa ókè ruo nọdịda anyanwụ.

Onyenwe anyị ma Chineke anyị nke a ga-ebibi ha site nihu anyị, ruo mgbe ha ga-ala niyi, ọ ga-ezigakwa ha ụmụ anụ ọhịa, ruo mgbe ọ ga-ebibi ha na ndị eze ha site nihu unu, unu ga-eketa ala ha, dika Onyenwe anyị Chineke anyị gwara unu. Bụrụnụ ndị siri ike nke ukwu ichakwa na ime ihe niile e dere nime akwụkwọ iwu Mosis, ka unu ghara itughari naka nri ma ọ bụ aka ekpe, Ka unu ghara ibanye nime mba ndị a fọdụrụ, ka a ghara ikpọ aha chi ha netiti unu, ka unu ghara ife ha ofufe, ka unu gharakwa ikpọ isiala nye ha, mana unu ga-arapara onwe unu na Onyenwe anyị Chineke anyị, di ka unu mere ruo taa. Ma Onyenwe anyị ga-ebibi ha nihu unu, bụ mba ndị buru ibu na ndị siri ike, ọ dighikwa onye guzogidere anyị ruo ụbọchị taa. Otu onye nime unu churụ ọsọ puku mmadụ, nihi na Onyenwe anyị Chineke anyị lụrụ ọgụ maka unu, dika o gwara anyị.

Ma chezoonụ nke ukwu ihu nanya Onyenwe anyị bụ Chineke anyị. Ọ bụrụ na unu atugharia azụ ma sonyere mba ndị a fọdụrụ ndị nọ netiti unu, ma lụọ ha di na nwunye, ma gwakọọ onwe unu na ha, ha na unu, Matanụ na Onyenwe anyị agaghị agbakwunye ibibi mba ndị a site nihu unu, ha ga-aburụ unu ọnya, ihe ịsọ ngongo, ntu nikiri ụkwụ unu, na àkụ nanya unu, ruo mgbe unu ga-ala niyi site nala oma a nke Onyenwe anyị

Chineke unu nyere unu.

Mụ ma m ga-apụ nuzọ ahụ, dika ndi niile nọ nelu ụwa, unu ga-amakwa nobi unu na nmkpurụ obi unu, na ọ dighi otu okwu dara site nokwu niile nke Onyenwe anyị Chineke anyị kwuru banyere ihe niile metụtara anyị, ọ dighi nke dara nime ha. Dika o si buru na okwu oma niile nke Onyenwe anyị kwere unu na nkwa biakwutere unu, otu a ka Onyenwe anyị Chineke ga-esi wetakwasị unu ihe ojọọ niile, ruo mgbe ọ ga-ebibi unu site nala oma a nke Onyenwe anyị nyere unu. Nime imebi unu ogbugba ndu Onyenwe anyị nke Chineke anyị, nke o nyere anyị niwu, na iga fee chi ndi ozo ma kpoozo ha isiala.

24

Joshua chikotara ebo niile nke Israel na Shailo, kpokotakwa ndi okenye ha na ndi ode akwukwo ha na ndi ikpe ha, guzobe ha nihi Chineke.

Ma Joshua kwuru nye ndi mmadu niile, Ihe ndi a ka Onyenwe anyị Chineke nke Israel na-ekwu: Nofe osimiri ka nna nna unu bi na mbu, Terah nna Abraham, na nna Nahor, ha fere chi ndi ozo ofufe. M kpoozo nna unu Ebrahim site nofe osimiri ahụ, duru ya gafee ala niile ahụ, mee ka mkpuru ya mubaa, ma nye ya Aizik, Na nke Isaac bu Jacob na Esau, m nyere Esau ugwu Seir ka ọ keta, ma Jacob na umu ya ndi ikom gbadara ni Ijpt, ha ghoro mba di ukwu, di otutu ma dikwa ike nebe ahụ, ma ndi Ijpt

mesoro ha mmeso ọjọọ. Ma m tiri Ijipt ihe nihe ịrịba ama nke m mere netiti ha. Ma mgbe ihe ndị a gasiri, ọ dupụtara nna nna anyị ha site nIjipt, unu banyere nime Osimiri Uhie, ndị Ijipt ji ụgbọ agha na ịnyinya chụso nna nna anyị ha nazụ banye nime Osimiri Uhie. Anyị tiri Onyenwe anyị mkpu, o nyere igwe ojii na ọchịchiri netiti anyị na ndị Ijipt, o wetara osimiri nelu ha, o kpuchiri ha. Anya unu hụrụ ihe niile Onyenwe anyị mere nala Ijipt, unu nọkwara nọzara ọtụtụ ụbọchi.

Ma ọ dugara anyị nime ala ndị Amōrait bụ ndị bi nofe Jōdan, Onyenwe anyị nyefekwara ha naka anyị, unu ketara ala ha, ma unu bibiri ha site nihi unu.

Ma Balak nwa Zipọ, eze Moab, biliri ọtọ, o kwadokwara agha megide Izrel, o zitekwara ozi kpọọ Balaam ka ọ bụọ anyị ọnụ. Ma ọ bughị na Onyenwe anyị Chineke gị choro ibibi gị, ma o jiri ngozi gozie anyị, ma naputa anyị naka ha, ma nyefee ha. Ma unu gafere Jōdan, ma unu bịa na Jeriko, ma ndị bi na Jeriko lụsoro anyị ọgụ, bụ ndị Amōrait, na ndị Kenan, na ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus, na ndị Het, na ndị Girgash, ma Onyenwe anyị nyefere ha naka anyị. Ma o zitere nihi unu ebu ahụ nke mbụ, ọ chupurụ ha site nihi anyị, ndị eze iri na abụọ nke ndị Amōrait, ọ bughị site na mma agha gị maọbụ site nuta gị.

Ma o nyere unu ala nke unu arughị ọrụ nelu ya, na obodo ndị unu wughị, unu biri nime ha, na ubi vain na ubi oliv nke unu kughị, unu na-eri.

Ma ugbu a, tụnụ egwu Onyenwe anyị, ma feenụ ya ofufe nizi ezi na nezi omume, wezuganụ chi ndị mba ọzọ nke nna nna anyị fere ofufe nofe osimiri na nIjipt, ma feenụ Onyenwe anyị ofufe. Ọ bụrụ na ọ naghị amasị unu ife Onyenwe anyị, hōrōnụ onwe unu taa onye unu ga-efe, ma ọ bụ chi nke nna nna unu ha, ndị nọ nofe osimiri, ma ọ bụ chi ndị Amor, ndị unu bi nala ha, mụ na ụlọ m ga-efe Onyenwe anyị, nihi na ọ dị nsọ.

Ndị mmadụ zara sị, Ọ gaghị adịrị anyị ihapụ Onyenwe anyị ka anyị fee chi ndị ọzọ. Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, ya onwe ya bụ Chineke, ọ bụ ya kpọlitere anyị na ndị nna anyị site nIjipt, o chekwara anyị nuzọ niile anyị gabigara, na netiti mba niile anyị si netiti ha gafee. Ma Onyenwe anyị chupụrụ ndị Amōrait na mba niile ndị bi nala ahụ site nihi anyị, ma anyị ga-efe Onyenwe anyị, nihi na onye a bụ Chineke anyị.

Joshua gwara ndị mmadụ sị, Unu enweghị ike ife Onyenwe anyị, nihi na ọ bụ Chineke dị nsọ, onye na-ekwo ekworo, ọ gaghị agbaghara mmehie unu na njehie unu megidere iwu. Mgbe unu ga-ahapụ Onyenwe anyị ma fee chi ndị ọzọ, ọ ga-abiakwasị unu, merụọ unu ahụ ma repịa unu, kama ihe ọma o mere unu. Ma ndị mmadụ gwara Joshua, sị, Mba, kama ọ bụ Onyenwe anyị ka anyị ga-efe.

Ma Joshua gwara ndị mmadụ, Unu bụ ndị akaebe megide onwe unu, na unu hōrō Onyenwe anyị ife ya. Ma ugbu a, wepụnụ chi ndị mba ọzọ ndị dị netiti unu, meekwanụ ka obi unu chee ihu nebe Onyenwe anyị Chineke nke Izrel nọ. Ndị mmadụ gwara

Joshua si, Anyị ga-eke Onyenwe anyị ma nwere olu ya.

Na Joshua mere ogbugba ndu na ndi mmadu nubochi ahụ, ma nyekwa ha iwu na ikpe na Shailo nihi ulo ikwu nke Chineke nke Israel. Na o dere okwu ndi a nime akwukwo iwu nke Chineke, ma were nkume buru ibu, ma Joshua guzobere ya nokpuru osisi terebinth nihi Onyenwe anyi. Joshua gwara ndi mmadu si, Lee, nkume a ga-abu ihe akaebe netiti unu, nihi na ya onwe ya anula ihe niile Onyenwe anyi gwara ya, bu nke o gwara unu taa, na nkume a ga-abukwa ihe akaebe netiti unu nubochi ikpeazu, mgbe unu ga-aga ugha megide Onyenwe anyi bu Chineke m. Ma Joshua zigara ndi ahụ, ha gara onye o bua nebe ya. Ma Izrel jere Onyenwe anyi ozi ubochi niile nke Joshua, na ubochi niile nke ndi okenye bu ndi gbatiri oge ha mgbe Joshua gasiri, na ndi huru oru niile nke Onyenwe anyi bu ihe niile o mere nye Izrel.

O di na o mere mgbe ihe ndi ahụ gasiri na Joshua nwa Nun, ohu nke Onyenwe anyi, nwuru mgbe o gbara nari afọ na iri. Ma ha liri ya noka ala nke ihe nketa ya na Thamnasaarch, nugwu Ifrem, site nebe ugwu nke ugwu Gilead.

Ma okpukpu Joseph nke umu Izrel si njipt wetara elu, ha liri na Shekem, noke ala ubi nke Jekob nwetara naka ndi Amorait ndi bi na Shekem site nonu ahia aturu oma nari, o nyekwara ya Josef dika oke.

O wee mee na mgbe ihe ndi a gasiri, Eleazar nwa Aaron, onye nnukwu nchaja, nwuru, e wee lie ya na Gibeah nke Phinehas

nwa ya nwoke, nke o nyere ya nugwu Ephraim.